

Begroting Economische Zaken 1985 – Buitenlandse Handel

In de commissievergadering over buitenlandse handel, begroette VVD-woordvoerder Frans Weisglas, Staatssecretaris Bolkestein als „de man van 200 miljard“. In 1984 heeft de Nederlandse export immers deze magische grens overschreden. Dat is een compliment waard, aan de Staatssecretaris van buitenlandse handel, maar vooral ook aan het Nederlandse bedrijfsleven. Het is te danken aan het regeringsbeleid dat de Nederlandse export zo'n succesnummer is en dat de concurrentiepositie van het bedrijfsleven op de internationale markt de laatste jaren zo is verbeterd en dat dient voor regering en parlement een aansporing te zijn op de ingeslagen weg voort te gaan. Maar uiteraard hebben ook de inspanningen van het bedrijfsleven zelf bijgedragen aan de groei van de export.

Vooraf voor het midden- en kleinbedrijf is ondersteuning bij het exporteren door de overheid van groot belang. VVD en CDA betreurden het daarom dat het zogenaamde export-oriëntatie pakket per 1 januari 1985 zou moeten verdwijnen als apart export-ondersteunings instrument. Het gaat hier om prima „maatwerk“ voor met name het midden- en kleinbedrijf. Daarom dienden Weisglas en zijn CDA-collega Mateman een amendement in om ook in 1985 4 miljoen gulden voor dit pakket ter beschikking te stellen. Dat bedrag kan op verantwoorde wijze worden gehaald uit het „matching fund“ dat is bedoeld voor exporterende ondernemingen die ten gevolge van export ondersteuning van buitenlandse concurrenten oneigenlijke concurrentie ondervinden. Maar ten gevolge van de relatief lage rentestand zal ook in 1985 minder van dit fonds gebruik worden gemaakt.

Op het gebied van exportkredietverzekering komen we allerlei dilemma's tegen. Aan de ene kant moet hier gelet worden op de belangen van het Nederlandse bedrijfsleven, aan de andere kant moet ook het belang van de Nederlandse schatkist meegewogen worden. Op de lange termijn gezien moeten de opbrengsten van het systeem van exportkredietverzekering de kosten dekken en de enorme verliezen waarmee de staat thans wordt geconfronteerd zijn op den duur niet vol te houden. Aan premieverhoging is daarom niet te ontkomen, maar dan wel een gedifferentieerde verhoging per land, opdat de goeden niet onnodig onder de kwaden behoeven te lijden. Verder is van belang dat er actief wordt gewerkt om oude vorderingen alsnog binnen te halen. De missie naar Argentinië onder leiding van de heer Van Lennep is daarvan een goed voorbeeld.

De VVD-woordvoerder vroeg aandacht voor de vele export-promotieactiviteiten van gemeenten en provincies. Daar bestaat geen bezwaar tegen, maar er dient wel goede coördinatie van die activiteiten plaats te vinden. Ook is coördinatie van export-acties van andere Ministers van belang. Hierbij kan onder meer gedacht worden aan het op

elkaar afstemmen van het buitenlands cultureel beleid en de exportbevordering.

Op het terrein van de internationale handelspolitiek blijft de strijd tegen het protectionisme van het grootste belang. Uiteindelijk zijn alle landen gebaat bij een zo vrij mogelijke handel. Het zou goed zijn een nieuwe ronde van handelsbesprekingen in het GATT te houden. Maar een dergelijke ronde mag natuurlijk nooit een alibi zijn om eerder afgesproken maatregelen die de vrijhandel vergroten niet uit te voeren. Bezorgdheid bestaat over de handelsverhouding tussen de EG en de Verenigde Staten, al is op het belangrijkste gebied van de staalexport inmiddels gelukkig overeenstemming bereikt. Maar een handelsoorlog tussen Europa en Amerika zou fnuikend zijn, ook in het kader van de totale Atlantische samenwerking.

Tenslotte werd gewezen op het grote belang van het tot stand brengen van één echte interne markt in Europa. Het is onacceptabel dat door interne belemmeringen binnen de EG dagelijks miljoenen guldens worden verspild. Weisglas ondersteunde dan ook de woorden van Minister-President Lubbers dat 1985 voor Europa „het jaar van de interne markt“ zou moeten worden.

(Voor nadere informatie: drs. F.W. Weisglas, tel. 070-614911, tst. 2933.)

De rechtspositie van de wethouders

De rechtspositie van de wethouders blijft de gemoeiden in de Tweede Kamer bezighouden.

De Kamer heeft op 23 januari een wetsontwerp behandeld dat strekt tot wijziging van art. 43 van de Provinciewet en art. 100 van de Gemeentewet, waardoor het de provincies en de gemeenten mogelijk wordt gemaakt de premies volksverzekeringen van gedeputeerden respectievelijk wethouders aan hen te vergoeden en wel met terugwerkende kracht tot 1 januari 1984. (Over 1983 had de Minister al via een tijdelijke maatregel de mogelijkheid van compensatie gegeven).

De Kamer, die geen enkele moeite had met het wetsvoorstel greep de gelegenheid aan nog uitvoerig te spreken over overige aspecten van de rechtspositie van met name de wethouders. De VVD uitte waardering voor het wetsvoorstel en voor de bij circulaire van 24 december 1984 door de Minister van Binnenlandse Zaken aangekondigde verbeteringen in de rechtspositie van de wethouders, waarmee het door hem bij de begroting ingediende en door de Kamer aanvaardde amendement wordt gehonoreerd.

Niettemin blijft nog een aanzienlijk aantal wensen over. Herman Lauxstermann merkte dan ook op dat zijn motie van 26 juni 1984, waarin de Minister werd gevraagd de aanbevelingen ten aanzien van de rechtspositie van de

wethouders in het rapport „De wethouder gewaardeerd" van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten als richting voor zijn beleid te aanvaarden, met de jongste maatregelen slechts ten dele is uitgevoerd.

Hij wees er met name op dat het aantal inwoners van gemeenten waarbij de wethouders geacht worden als zodanig een volle dagtaak te hebben verder dient te worden verlaagd naar 18.000 (het is nu verlaagd van 30.000 naar 24.000).

Voorts sprak hij nogmaals als zijn oordeel uit dat de wethouderswedden moeten worden gekoppeld aan de salarissen van de burgemeesters, dat er een behoorlijke regeling moet komen van onkostenvergoedingen en dat de wachtgeldregeling verbetering behoeft.

De Minister – zich onder meer beroepend op de budgettaire problemen van het Rijk – stelde zich in zijn beantwoording wat terughoudend op zonder alle deuren dicht te slaan.

De Wethouders horen nog van ons!

(Voor nadere informatie: mr. H.Th.M. Lauxsternann, tel. 070-614911, tst. 2035.)

Uit de Eerste Kamer

Percentage uitkeringen

Tijdens de behandeling in de Eerste Kamer van het wetsontwerp om de uitkeringen krachtens de Wettelijke Arbeidsongeschiktheidsverzekering (WAO), de Werkloosheidswet (WW) en de Wet Werkloosheidsvoorziening (WWV) van 80 tot 70 procent terug te brengen, heeft de VVD er nog eens op gewezen, hoe destijds in de WAO het percentage van 80 tot stand is gekomen. Aanvankelijk adviseerde de Sociaal Economische Raad (SER) en de Sociale Verzekeringsraad (SVR) de maximale uitkeringen op 70 procent te bepalen. Later kwam de SER met het advies, om er 80 van te maken. Deze maximale uitkering zou echter pas gegeven worden als iemand voor tenminste 85 procent arbeidsongeschikt was. Minister Veldkamp nam van de SER het uitkeringspercentage van 80 over; het invaliditeitspercentage zette hij echter eveneens op 80. „Een duidelijke arbitraire beslissing", aldus de heer Heijmans, en daarom ontbreekt aan protesten over „onrechtvaardige" bezuinigingen elke grond. „Je zou kunnen zeggen dat de WAO-gerechtigden tussen 1967 en nu profijt hebben gehad van wat kan worden genoemd „de wet van het relatieve – in dit geval tijdelijke – voordeel".

Het maatschappelijk verzet tegen de kortingen is begrijpelijk – op korte termijn bezien. Maar het gaat te ver om te praten over „hongerbuikjes", zoals de Almelose wethouder van Sociale Zaken heeft gedaan.

De fractie van de VVD aanvaardde het wetsontwerp met pijn. Zij bekeek het op zijn eigen mérites en zij wilde er geen wissel op de toekomst of een eerste stap naar een nog ongewis doel – de komende herziening van het sociaal-zekerheidsstelsel – in zien.

De heer Heijmans vroeg tenslotte de aandacht van staatssecretaris De Graaf over het zich in de samenleving ontwikkelende proces om over te gaan op aanvullende of bovenwettelijke uitkeringen. Geluiden als dit worden in de vakbeweging ook al in politieke kringen gehoord. Ze doen denken aan het rapport van de socialisten Van Kemenade, Wöltgens en Ritzen en aan dat van de liberale Teldersstichting over basisuitkeringen en vrijwillige aanvullende verze-

keringen. Hij vroeg – en kreeg – de bereidheid van de staatssecretaris om goed naar deze signalen te luisteren, er, indien mogelijk, op in te haken en om dan niet al te halsstarrig aan zijn eigen opvattingen over toekomstige plannen vast te houden.

(Voor nadere informatie: H.F. Heijmans, tel. 074 – 91 59 88.)

Overgangswet-Interimwet Speciaal en Voortgezet Speciaal Onderwijs

Onder hoge druk behandelde de Eerste Kamer op 14 en 18 december 1984 de Overgangswet, die per 1 januari moet ingaan om invoering van de Interimwet S.O.-V.S.O. op 1 augustus aanstaande mogelijk te maken.

Wijzend op ontbrekende, of te ingewikkelde artikelen bracht de VVD-fractie een aantal wetstechnische bezwaren naar voren, die bij groter zorgvuldigheid vermeden hadden kunnen worden. Bezwaarlijk is ook de overmaat van nog in te vullen Algemene Maatregelen van Bestuur. Bovendien hoeven vele AMvB's alleen maar door de Tweede Kamer te worden goedgekeurd, zodat een uitholling plaatsvindt van de bevoegdheden van de Eerste Kamer. Staatssecretaris Van Leijenhof kwam aan de wens van de Eerste Kamer tegemoet om op dit punt gelijk te worden behandeld als de Tweede Kamer. Er kwam een duidelijke toezegging.

Ten aanzien van de toekomst van het speciaal onderwijs waarschuwde de VVD-fractie tegen te hoog gespannen verwachtingen van zorgverbreding in het reguliere onderwijs, alsmede uitbreiding van de ambulante begeleiding en symbiose. Het speciaal onderwijs mag geen vuilnisbak worden voor kinderen met wie niemand meer raad weet. Speciaal onderwijs en basis-onderwijs hebben elk een eigen waarde.

Onevenwichtig was de wetstekst naar het oordeel van de VVD-fractie waar die wel het **voorzien in** voldoende openbaar speciaal onderwijs expliciet veilig stelt, maar ten aanzien van het **handhaven ervan** minder duidelijk is. Een motie om dit laatste te verbeteren bleek onnodig, omdat staatssecretaris Van Leijenhof toezegde dat ook bij dreigende ontheffing rekening zal worden gehouden met het door Provinciale Staten opgestelde plan van scholen (art. 64) en dat zo nodig gebruik zal worden gemaakt van de aan de minister gegeven uitstelbevoegdheid (art. 104, lid 4).

Daarna werd het wetsontwerp door de Eerste Kamer met algemene stemmen aanvaard.

(Voor nadere informatie: drs. A. van Boven, tel. 070 – 24 65 82.)

Begroting Financiën 1985

Meer groei nodig

Zonder een hogere economische groei is het niet mogelijk al onze politieke aspiraties op tijd te verwezenlijken.

Opmerkelijk is de zeer sterke groei in de VS. Even opmerkelijk is de relatief zwakke groei in Nederland. Wij halen nog niet de helft van het OESO-gemiddelde. Dat komt niet door een verkeerde politiek „aan de vraagkant”. Binnen de OESO behoren wij ondanks de bezuinigingen nog steeds tot het topje van de landen met omvangrijkste collectieve sector en financieringstekort. Als ergens in het verleden de consumptieve vraag uitbundig is gestimuleerd, was dat hier.

Onze groei komt dan ook vooral terug door stimulering van de „aanbodkant”. Dus door:

- privatisering van de collectieve sector;
- gedurfde deregulering;
- vorming van meer risicodragend kapitaal;
- meer bedrijfsinvesteringen en meer investeringen in de infrastructuur;
- forse loondifferentiatie (loon naar werken);
- een op groei gericht onderwijsbeleid.

De uitbreidings- en vernieuwingsinvesteringen in de bedrijven komen eindelijk weer van de grond. Maar de VVD wil het proces aanzienlijk versnellen. Winstherstel en een bestendig economisch beleid zijn daarbij primaire voorwaarden.

Voorts is het mogelijk de bedrijfsinvesteringen een zogenaamde „zweepslag” te geven. De VVD-fractie denkt daarbij aan invoering van vervroegde afschrijving (zonder aantasting van de WIR). De structurele kosten kunnen onder het plafond van de 1,5 miljard lastenverlichting 1986 gebracht worden.

De overheid kan het investeringsklimaat verder verbeteren door ook zelf meer te investeren. De overheidsinvesteringen zijn schromelijk verwaarloosd. Ze liggen nu eenderde beneden het niveau van tien jaar geleden. We hebben een achterstand opgelopen op het gebied van infrastructuurle werken.

De VVD-fractie wil het liefst dat bij de begroting van 1986 een begin gemaakt wordt met het inhalen van de achterstand op het gebied van de investeringen in de infrastructuur.

Voor de financiering denken we aan een herschikking van de lopende consumptieve overheidsuitgaven. Dat vereist een verschuiving van prioriteiten. Joint venture financiering en privatisering van staatsdeelneming is mede van groot belang.

Het rapport „Conjunctuurbeleid in de jaren '80” van de SER bevat de conclusie dat in relatie tot invloeden uit het buitenland het effect van het in Nederland gevoerde con-

junctuurbeleid heel gering is geweest. Wat de Verenigde Staten kunnen, kan Nederland niet in z'n eentje. Onze impulsen vloeien grotendeels weg over de grenzen. We importeren meer zonder dat de export toeneemt. Maar als de EEG-landen gezamenlijk zo'n beleid zouden voeren, wordt het anders. Dan nemen de exportmogelijkheden wel toe. Een gebundelde aanpak in EEG-verband zou wel houtsnijden. Daarbij zou het wat Nederland betreft alleen mogen gaan om gebundelde belastingverlaging voor burgers en bedrijfsleven.

De VVD-fractie vraagt het Kabinet om in de Europese Ministerraad tezamen met andere geïnteresseerde landen activiteiten te ontplooien die tot zo'n gebundelde belastingverlaging zouden kunnen leiden. Dan zou Europa zich wat haar economische groei betreft niet beperken tot het passief plukken van de vruchten van het Amerikaanse beleid. De ruimte die Nederland daarbij zou kunnen inzetten, moet komen uit de algehele ruimte die voortvloeit uit de bezuinigingstaakstelling 1986.

Bezuinigingen, tekortreductie, lastenverlaging

Bij de Algemene Beschouwingen zijn Kabinet en Kamer in de eerste plaats overeengekomen de bezuinigingstaakstelling voor 1985 met ca. 0,5 mld. te verlagen. Dat was „wisselgeld”.

In de tweede plaats zijn er sindsdien nogal wat veranderingen gekomen in het wetgevende proces voor de bezuinigingen 1985. Samen vloeit daaruit een tegenvaller voort van meer dan één miljard in 1985. Deze tegenvaller zit vooral bij de sociale fondsen. In de derde plaats zal de integratie van de werkloosheidsregelingen niet eerder dan 1 januari 1986 een feit zijn. Dat betekent een meevaller voor de sociale fondsen van ruim één miljard. Maar een tegenvaller voor de schatkist van dezelfde omvang. Per saldo is de schatkist de verliezer.

De gouden regel is dat tegenvallers in de eigen sector moeten worden gecompenseerd. Van die regel moeten we ook dit jaar niet afwijken. Daarbij valt te denken aan het eerder doen ingaan van de bezuinigingstaakstelling voor de sociale zekerheid 1986. De suggestie van CDA-fractievoorzitter De Vries (tijdens de Algemene Beschouwingen gedaan) om bij de invulling van de sociale zekerheidstaakstelling 1986 vooral te kijken naar de inkomenssubsidie verdient ondersteuning.

De collectieve lastendruk daalde in 1984 zeer stevig. Als alles volgens plan verloopt dalen de belastingen premies verder naar 52,6% in 1985. Dit betekent, dat de regeerkoor-doelstelling van 53,6% in 1986 al één jaar eerder met 1% wordt onderschreden. Doorgaan op die weg is mogelijk als het bezuinigingsbeleid ons niet in de steek laat. Het veel te hoge bruto-netto traject schreeuwt om verdere lastenverlaging. Maar ook het 1,5 mld. lastenverlichtingspakket voor de bedrijven in 1986 moet doorgang vinden. Vooral de kleine en middelgrote (arbeidsintensieve) bedrijven hebben onvoldoende reserves voor uitbreidingsinvesteringen.

Bij de Algemene Beschouwingen is de motie De Korte/Van Dijk aangenomen. Daarin werd de regering verzocht in elk geval in 1986 een betekenisvolle compensatie in de lastenverlichtingsfeer te geven aan de zelfstandige ondernemers zonder personeel. De omvangrijke categorie van ondernemers in landbouw en midden- en kleinbedrijf profiteren dit jaar niet of nauwelijks van de 1,5 mld. lastenverlichting. Dit was een pijnlijke omissie van het kabinet. De VVD-fractie staat erop dat die door een meer dan evenredig aandeel in het pakket voor 1986 wordt goedge maakt.

(Voor nadere informatie: dr. R. W. de Korte, tel. 070-614911, tst. 2650.)

Wijziging AOW

De VVD-fractie heeft negatief gereageerd op het wetsvoorstel van staatssecretaris De Graaf.

De VVD-fractie is van mening dat dit wetsontwerp niet onveranderd dient te worden aanvaard.

- Het staat haaks op het emancipatiebeleid.
- Het is zeer gedragsbeïnvloedend!
- Het leidt tot een sterke inkomensachteruitgang juist bij mensen met kleine inkomens.
- Het doet geen recht aan het opbouw karakter van de AOW.
- Het maakt de AOW aanzienlijk ingewikkelder.
- Het leidt tot een toename van de bureaucratie.
- Het is zeer fraudegevoelig.
- Het heeft privacy bezwaren.
- Het heeft ernstige gevolgen voor de aanvullende pensioenregelingen.

Allemaal bezwaren die naar het oordeel van de VVD-fractie zwaar moeten wegen. Bovendien, allemaal bezwaren die zich concentreren op het systeem van de inkomensafhankelijke toeslagen. Vandaar dat de VVD-fractie op dat punt wijzigingsvoorstellen heeft gedaan.

De inkomenseffecten van dit wetsontwerp zijn bovendien uiterst merkwaardig en voor de VVD-fractie niet acceptabel.

Extreme voorbeelden spreken voor zich:

Indien de partner van een AOW-gerechtigde per maand netto 783 gulden zou verdienen, vervalt de toeslag in de AOW, waardoor dit gezin van de extra inkomsten uit arbeid van f 783,- maar 92 cent overhoudt.

In geval van inkomsten van de partner van f 470,- houdt men daar 3 kwartjes netto aan over.

In geval van f 235,- netto verdiensten houdt men daar 38 cent van over.

De VVD-fractie vindt de stap, om bij de bepaling van de hoogte van de AOW uitkering rekening te houden met het inkomen van de echtgeno(o)t(e), een zeer gevaarlijke. Het gevaar is niet ondenkbeeldig dat daar stappen op volgen in de toekomst. Nu al bestaat het voornemen in 1986 rekening te houden met het inkomen van de ongehuwde partner. Daarna wordt wellicht gedacht aan het inkomen van kinderen waarbij bejaarden inwonen. Om maar niet te denken aan de mogelijkheden die dan in beeld komen. Bijvoorbeeld rekening houden met eigen aanvullend pensioen, vermogen, opeten eigen huis.

De VVD-fractie wenst de eerste stap op dat hellende vlak niet te zetten. Op deze manier gaat de AOW vervallen tot een soort bijstandswet met alle problemen vandien.

Het wijzigingsvoorstel van de VVD-fractie komt er op neer gepensioneerden hun volle AOW te laten behouden ongeacht het eventuele inkomen van een jongere echtgenoot.

(Voor nadere informatie: R.L.O. Linschoten, tel. 070-614911, tst. 2658.)

Kwaliteit van het onderwijs

De VVD wil meer aandacht voor de kwaliteit van het onderwijs. Dat was de kern van de bijdrage van de fractie aan de discussie over dit onderwerp.

Te lang is het onderwijs te veel gericht geweest op het welzijnsaspect van het onderwijs: de ontplooiing van de persoonlijkheid met een sterke en eenzijdige nadruk op de ontwikkeling van sociale en creatieve mogelijkheden.

Te weinig is aandacht besteed aan de minstens zo belangrijke functie van het onderwijs: mensen toerusten voor hun functioneren in de samenleving en hun rol op de arbeidsmarkt. De rol van de kennismakken moet worden versterkt.

Wat onder kwaliteit van het onderwijs moet worden verstaan hangt af van de visie op mens en samenleving en de rol, die het onderwijs daarin moet spelen. Ook zal men al naar gelang de tijd en de maatschappelijke omstandigheden moeten komen tot hernieuwd bepalen wat de kwaliteit van het onderwijs zou moeten zijn. Voor de VVD staat vast dat het produkt, dat onderwijs aflevert aan moet sluiten op de eisen die de samenleving stelt.

In de onderwijswetgeving zijn geen of nauwelijks controleerbare doelstellingen opgenomen. Eindtermen zijn er niet voor alle vormen van onderwijs. Zo die er wel zijn, zijn het minimumvoorschriften. Maximumeindtermen, gedifferentieerd naar de mate van intellectuele vaardigheden van leerlingen, zijn tot nu toe politiek onbespreekbaar gebleken.

Leerplannen zijn vaag en worden vaak zo geformuleerd, dat ze in de scholen niet of nauwelijks worden gebruikt.

De VVD-fractie heeft in het debat de volgende suggesties gedaan:

- De hele onderwijswetgeving moet getoetst worden op helder geformuleerde doelstellingen, daarop afgestemde eindtermen, die leerlingen moeten bereiken en duidelijk geformuleerde eindexameneisen. Het eindexamen moet een verantwoordelijkheid blijven van de rijksoverheid, die aan een behaald diploma civiele effecten geeft.
- Onderwijsdoelstellingen en -eisen worden veel te veel vanuit de beslotenheid van het onderwijsveld (de pedagogische provincie) geformuleerd. Ook de maatschappij moet invloed hebben op het formuleren van eisen waaraan het onderwijsprodukt moet voldoen. De fractie heeft de oprichting bepleit van een Nationale Educatieve Raad, waarin het onderwijs, werkgevers, werknemers en deskundigen uit verschillende vakgebieden zitting moeten nemen om gevraagd en ongevraagd de Regering te adviseren over de eisen waaraan het onderwijs moet voldoen.
- Het functioneren van de inspectie van het onderwijs moet meer in de openbaarheid komen en onafhankelijker worden. Naast het openbaar worden van rapporterende, signalerende en evaluerende adviezen moet de inspectiegeneraal van het onderwijs eens in de twee jaar een openbaar rapport over de staat (lees: de kwaliteit) van het onderwijs uitbrengen, waar de samenleving in den brede over kan discussiëren en waar beleidsconclusies uit te trekken zijn.

- Meer betekenis moet worden toegekend aan de functie van het onderwijsonderzoek, dat een belangrijke bijdrage kan leveren aan de formulering, evaluatie en bijstelling van het beleid. Jaarlijks moet een onderzoeksprogramma, gebaseerd op een deugdelijke prioriteitsstelling worden opgesteld ter toetsing door het parlement.
- Nog voor het eind van deze kabinetsperiode wil de fractie met de regering discussiëren over een samenhangend plan ter versterking van de kwaliteit van de opleiding, de bij- en nascholing van het onderwijzend personeel.
- Nader onderzoek moet worden gedaan naar de vergroting van het rendement van het onderwijs, zoals in de enige jaren geleden door oud-minister Pais ingediende discussienota over de kwaliteit van het onderwijs was aangekondigd en sindsdien nog niet uitgevoerd.

De discussie over de kwaliteit van het onderwijs, gestart op uitdrukkelijk verzoek van de VVD-fractie tegen de zin van de PvdA in wordt voortgezet op 6 maart a.s.

(Voor nadere informatie: J. Franssen, tel. 070-614911, tst. 2084.)

Opnieuw: Werf in nood

Het verhaal wordt eentonig: opnieuw is een Nederlandse scheepswerf diep in de financiële problemen geraakt. Ditmaal gaat het om de Amsterdamse scheepsreparatiewerf ADM, waarvoor inmiddels surséance van betaling is aangevraagd en waarvan faillissement onontkoombaar is.

Hoe komt het toch dat er steeds meer problemen zijn in deze sector van bedrijvigheid? Er zijn verschillende oorzaken aan te wijzen: De internationale economische crisis heeft diepe sporen getrokken ook in de wereldscheepvaart. Dat hebben de scheepswerven overal ter wereld pijnlijk moeten ervaren. Daarbij komt dat in het bijzonder in de scheepsreparatiewereld het mogelijk is geworden dat schepen minder onderhoud en reparatie behoeven dan vroeger het geval was. En als derde kan genoemd worden de snelle opkomst van scheepsbouw en -reparatie in lage-lonen-landen van de derde wereld, waardoor de concurrentie aanzienlijk is verscherpt.

Voor de Amsterdamse haven is de teloorgang van de ADM een kleine ramp. Een belangrijke zeehaven (Amsterdam staat dertiende op de wereldranglijst) heeft vanzelfsprekend behoefte aan reparatiefaciliteiten voor zeeschepen. Met ADM dreigt deze uit Amsterdam te verdwijnen. Er worden thans pogingen gedaan om voor dit probleem een oplossing te vinden. Een drietal „wijze mannen" is daartoe aan het werk gezet. Wij hopen dat een oplossing kan worden gevonden. Bij het ADM-debat in de Tweede Kamer heeft de VVD-fractie in samenhang daarmee nog eens gewezen op het strategische belang van de Nederlandse havens voor het economisch herstel van ons land.

(Voor nadere informatie: H.H. Jacobse, tel. 070-614911, tst. 2113.)

Autokeuringen

Reeds lang is de VVD ervan overtuigd, dat het mede gezien de veiligheid van het verkeer de voorkeur verdient een periodieke autokeuring in te voeren.

Aan de Kamer is nu een wetsontwerp voorgelegd, dat deze verplichting in fasen invoert.

De financiering ervan levert voor de automobilist slechts een geringe op en door een opslag van f 4,50 op het

derde kentekenbewijs zijn er voor de overheid geen kosten aan verbonden.

In het wetsontwerp is een zogenaamde „horizonbepaling" opgenomen. Dat wil zeggen, dat de wet op een gegeven moment ook weer ophoudt te gelden. Dat vindt de VVD een goede zaak. Het is goed, dat allerlei wettelijke regelingen niet zomaar worden gecontinueerd. Een horizonbepaling dwingt ons om na het bereiken van de gestelde termijn te bezien of de handhaving van die wet nog wel nodig is voor het bereiken van het gestelde doel, in dit geval is dat doel: een verantwoorde staat van onderhoud van de auto's op de Nederlandse wegen.

Oorspronkelijk bevatte het wetsontwerp de bepaling dat de verplichting voor alle personenauto's ouder dan drie jaar, na de gefaseerde invoering, nog slechts twee jaar zou gelden.

Een ruime kamermeerderheid vond echter, dat een integrale geldingsduur van de wet van vijf jaar noodzakelijk was om een goede evaluatie van de effecten mogelijk te maken.

Tenslotte vonden regering en kamer elkaar in een verlenging van de integrale gelding van de wet tot drie jaar met de mogelijkheid daar door middel van een Algemene Maatregel van Bestuur nog eens twee jaar bij te doen als dat wenselijk mocht blijken.

Contrôle

In het wetsontwerp is de contrôle op de naleving van de verplichting tot het periodiek laten keuren van de auto uitsluitend nog bij de politie gelegd.

De VVD vindt dit jammer, omdat daardoor de pak-kans immers kleiner is dan in een aantal alternatieve voorstellen.

De VVD is er een voorstander van, dat ook een contrôle mogelijk wordt gemaakt die administratief verloopt. In het huidige wetsvoorstel is de verplichting tot periodieke keuring gekoppeld aan het gebruik op de weg. Als het gekoppeld zou kunnen worden aan het louter geregistreerd staan van de auto komt een administratieve contrôle-mogelijkheid in zicht. Daardoor kunnen veel grotere hoeveelheden auto's worden gecontroleerd op de naleving van deze wet.

Volgens de VVD is de zin van deze wet in de toekomst pas gegarandeerd als die verbeterde mogelijkheden worden gerealiseerd. Daarom is het dringende verzoek uitgegaan aan de regering om wijzigingen in die richting voor te bereiden.

(Voor nadere informatie: mevr. A. Jorritsma-Lebbink, tel. 070-614911, tst. 2492.)

Begroting Verkeer en Waterstaat 1985

Tijdens de behandeling van de begroting van Verkeer en Waterstaat zijn een aantal stappen voorwaarts gedaan. De voorgenomen sanering van het wegenbeheer, reeds geruime tijd een zorgenkind is nu in een versnelling terecht gekomen. Tot nu toe was onduidelijk, ten eerste waar in de toekomst het beheer van de desbetreffende plattelandswegen zou komen en ten tweede wie de financiële lasten van het onderhoud zou dragen. Overleg tussen de Unie van Waterschappen, de Vereniging van Nederlandse Gemeenten en het Interprovinciaal Overleg, met de minister heeft voor een doorbraak gezorgd: dit jaar komt er een uitspraak.

De VVD-fractie neemt met instemming kennis van deze ontwikkeling en hoopt, dat aan de verstarung op het

gebied van ruilverkavelingsactiviteiten en reorganisaties van waterschappen nu spoedig een einde zal komen.

Het voornemen van de minister om de Wet op de Waterhuishouding in gedereguleerde zin en in samenhang met andere vormen van wetgeving, zoals bijvoorbeeld de grondwaterwet, ruim binnen deze kabinetsperiode te presenteren, is een stap voorwaarts. De toezegging van de minister om de Waterschapswet deze kabinetsperiode aan de Kamer aan te bieden, heeft de VVD-fractie niet geheel kunnen bevredigen.

De zorg, dat vooruitlopend op de parlementaire behandeling er al een uitleg aan deze wetgeving wordt gegeven en deze inmiddels in de praktijk zijn invulling kan krijgen, kan het risico meebrengen, dat de waterschapsbesturen niet zijn samengesteld op basis van uniforme disciplines, die in normale wetgeving vastliggen.

Hoewel de VVD oog heeft voor een zorgvuldige wetgeving, zullen wij op spoed blijven aandringen.

Positief is de toezegging van de minister met betrekking tot het zogenaamde zeevaart-diploma.

Dit houdt nauw verband met het aantal personen, dat volgens de huidige wetgeving kleinere scheepvaart moet bezetten. Hier was sprake van een achterhaalde situatie (verplicht te grote bemanningen) waardoor de concurrentiepositie van met name de noordelijke scheepsbouw aangetast werd.

Nu de minister heeft toegezegd, dat zij vooruitlopend op een definitieve regeling bereid is ontheffing te verlenen op basis van de huidige wetgeving en er daardoor qua persoonsbezetting rationeler geopereerd kan worden, is er duidelijk sprake van een toenemende concurrentiekracht van met name de noordelijke scheepswerven.

(Voor nadere informatie: P.M. Blauw, tel. 070-614911, tst. 2116.)

Uit het Europees Parlement

De glastuinbouw en de aardgasprijs

In het vragenuur hebben de Duitse en Belgische Christen-Democraten Bocklet en Marck de Commissie gevraagd waarom zij niet is opgetreden tegen het contract van oktober jongstleden tussen de Gasunie en Het Landbouwschap voor grootgebruik in de glastuinbouw, dat naar hun oordeel in strijd is met de gemeenschappelijke regels.

Jessie Larive-Groenendaal heeft in dit debat erop gewezen dat ten eerste de Gasunie met grootverbruikers contracten af kan sluiten, zoals ook energiemaatschappijen in andere landen dat vrij staat te doen. Ten tweede dat de concurrentie evenzeer vervalst wordt, maar dit maal ten nadele van de Nederlandse tuinbouwer door de kosten die zij moeten maken in verband met de verzilting van het Rijnwater, waartegen de Commissie ondanks afspraken niets doet. Ten derde dat er in andere landen, bijvoorbeeld Duitsland, voor tuinbouwers speciale belastingfaciliteiten zijn, die men in Nederland niet kent.

Hier zou nog aan toegevoegd kunnen worden dat de situatie, zoals die thans bestaat niet losgezien kan worden van de totale energiekwestie.

Toen in 1981 het eerste contract tussen de tuinders en de Gasunie werd afgesloten was het aardgas, waarvan de prijs gekoppeld is aan de in Nederland meer dan de Europese norm ontzwarende stookolie, nog op vergelijkbare hoogte met de prijs van kolen. Inmiddels is de olie 50% in

prijs gestegen, en zijn de kolen – waarvan het gebruik in Duitsland, België en Engeland zwaar gesubsidieerd wordt, maar die een grotere belasting voor het milieu met zich meebrengen – in prijs gelijk gebleven.

Op het ogenblik wordt het voor de tuinders interessant opnieuw over te schakelen op kolen-verwarmingsinstallaties, zeker wanneer zij dit met een aantal tegelijk doen.

De Gasunie moet dus vanuit concurrentie oogpunt wel iets aan de prijzen doen. In dit geval komt het in feite slechts op een afvlakking van de prijsschommeling neer.

Deze aanval op de gasprijs komt dus eigenlijk neer op het door oneigenlijke middelen aantasten van de goede positie van de Nederlandse tuinbouw, een positie die ontstaan is uit innovatie, samenwerking en goede verzorging van vervoer, afzet, kwaliteit en prijs.

(Voor nadere informatie: mevr. mr. J.E.S. Larive-Groenendaal, tel. 09-352-43001.)

RSV debat

De bijdrage van de VVD-woordvoerder Dick Dees aan het debat over de enquête inzake RSV is er deze week in eerste instantie op gericht geweest een aantal correcties aan te brengen in het beeld, dat rondom RSV en het regeringsbeleid terzake is ontstaan. Voorts is getracht conclusies en lering te trekken uit het voortreffelijke werk van de Commissie.

Maatschappelijke en politieke context

Het resultaat van achttien jaar scheepsbouwbeleid is pover en juist omdat de Commissie over dit beleid zulke indringende conclusies trekt, moeten die conclusies en het werk van de Commissie zelf door de Kamer worden getoetst.

Als een rode draad door het rapport loopt de constatering, dat het overheidsbeleid en het concernbeleid hebben gefaald. De VVD is het daarmee eens, want de feiten wijzen het uit:

- Onrendabele productiecapaciteit is te lang en uiteindelijk tevergeefs en tegen hoge kosten in stand gehouden;
- Ondanks dit alles liep het aantal arbeidsplaatsen terug van 30.000 in 1975 naar 12.000 in 1983;
- Er zijn enorme bedragen aan publieke middelen besteed, waarmee de criteria voor steun aan individuele bedrijven sterk zijn overschreden (bijvoorbeeld het bedrag per arbeidsplaats).

Niettemin moet de constatering van dit falen ook in een bredere context worden geplaatst.

In de eerste plaats moet worden vastgesteld, dat van de 117 bedrijven, die eens het RSV-concern uitmaakten, enkele zijn verdwenen. De Enquêtecommissie constateert zelf, dat het is gelukt langs de weg van surséance van betaling „de voornaamste werkmaatschappijen van RSV en een groot aantal kleinere bedrijven in stand te houden...“ Natuurlijk heeft er wel een enorm verlies aan arbeidsplaatsen plaatsgevonden en heeft het veel overheidsgeld gekost, maar ons land beschikt nog over productiecapaciteit en velen verdienen nog hun brood in deze sector.

In die bredere context past ook de constatering, dat in de jaren zeventig een ander beleid ten aanzien van RSV nauwelijks haalbaar was. Het RSV-drama is symptomatisch voor de beleidsillusies die vanaf het begin van de jaren zeventig in stand werden gehouden. Met name het kabinet Den Uyl getuigde van volstrekt overspannen verwachtingen van de rol van de overheid!

De collectieve sector had voorrang boven financiële en economische overwegingen, er heerste een slecht ondernemingsklimaat en de sanerende werking van het marktmechanisme werd gedeeltelijk uitgeschakeld. Overheidssteun aan individuele bedrijven nam gigantisch toe. De effecten van dat beleid zijn pas jaren later zichtbaar geworden.

De VVD-fractie heeft kritiek op de Commissie omdat zij het beleid te weinig in de sfeer van de tijd en in de maatschappelijke en politieke samenhang plaatst waarin het thuishoort. De kritiek die nu op Minister Van Aardenne

De volledige tekst van de inbreng van VVD-woordvoerder Dick Dees aan het RSV-debat is voor abonnees van de VVD-Expresse gratis te verkrijgen.

Schrijf een briefkaart aan de redactie:

VVD-Expresse,
Postbus 20018, 2500 EA 's-Gravenhage,

vermeld hierop uw naam en adres, u krijgt deze bijdrage dan per omgaande toegezonden.

wordt uitgesproken is daarom zo navrant, omdat hij als Kamerlid en als Minister voortdurend en consequent een ander beleid heeft bepleit en gerealiseerd.

Sociale overwegingen, vertegenwoordigd door vakbeweging en ook door politici, hadden vaak de overhand. Behoud van arbeidsplaatsen was in de jaren zeventig een legitieme doelstelling, de meerderheid in de Kamer wilde dat.

De politieke en sociale mechanismen, die de beleidsbeslissingen destijds hebben beïnvloed, worden in het rapport onvoldoende ontrafeld.

Een derde punt is, dat als een falend beleid wordt geconstateerd, men ook bereid moet zijn beleidsalternatieven aan een beoordeling te onderwerpen. Hier en daar is dat ook gebeurd, maar niet consequent. Zo blijft een waardering van de saneringsplannen van Stikker (1973) en Van Aardenne (1978) uit. Hetzelfde geldt voor de mogelijkheid van een positieve beslissing inzake kernenergie en leveranties aan Zuid-Afrika (in plaats van de negatieve en door partij-politiek bepaalde non-beslissingen van het kabinet Den Uyl). En in 1980 was er ook nog het plan voor meer geld voor de ROS, van PvdA en CDA, tegen de wil van het kabinet en de VVD.

Zou tenslotte een ander beleid tot betere resultaten hebben geleid? Men zou daarvoor bijvoorbeeld ook naar het buitenland kunnen kijken, waar in dezelfde periode ook massale verliezen aan arbeidsplaatsen werden geboekt. Zou een alternatief beleid beter gewerkt hebben?

In de politieke en maatschappelijke context van het falende beleid speelt natuurlijk ook de Kamer een grote rol. Een van de ernstigste bezwaren tegen het rapport is, dat het de rol van de Kamer absoluut onderbelicht. Zo hebben externe deskundigen het concernbeleid in twintig deelrapporten geanalyseerd, maar is het functioneren van de Kamer niet grondig bloot gelegd.

Zorgvuldigheid

In het algemeen vindt de VVD, dat de Commissie nauwgezet heeft geopereerd. Maar op enkele punten komt de VVD tot een andere opvatting. Dat betreft met name de 1-juni brief over het voor rekening nemen van de Staat van de grote scheepsbouw.

Bij het onderzoek in deze zaak is de Commissie niet helemaal zorgvuldig genoeg te werk gegaan en zijn de conclusies dan ook aanvechtbaar. De Commissie concludeert, dat het hier gaat om een solo-actie van Minister Van Aardenne. Dit wordt opgemaakt uit de persoonlijke interpretatie van de Commissievoorzitter Van Dijk van de notulen van de Ministerraad.

De Minister-President heeft zelf ook aan de voorzitter uittreksels van die notulen beschikbaar gesteld, maar daarop zijn de conclusies van de commissie niet gebaseerd. We weten niet, waarom de uittreksels van de Minister-President voor de voorzitter onaanvaardbaar waren.

Vervolgens heeft de enquêtecommissie openbare conclusies getrokken op basis van de persoonlijke (niet-openbare) bevindingen van de voorzitter. De conclusies van de commissie zijn dus niet controleerbaar.

Tegenover de onbekende bevindingen van de voorzitter staan andere opvattingen van de heren Lubbers, Van Aardenne, Van Agt, Andriessen en Wiegel. Naar de opvatting van de VVD-fractie had de commissie niet mogen verzuimen andere betrokken bewindslieden te horen.

Er zijn voldoende aanwijzingen, dat kabinet en Kamer voldoende waren geïnformeerd en na 1 juni 1979 heeft geen enkele Minister aanleiding gevonden om die brief te bekritisseren voor wat betreft de rechtsgeldigheid of de besluitvormingsprocedures.

Het beeld, dat de Commissie oproept van een eigenmachtige beslissing van Minister Van Aardenne klopt niet.

Lessen voor de toekomst

In de eerste plaats moet verwezen worden naar het gehele klimaat in de jaren zeventig. Daarbij mogen ook wij niet blind zijn voor het feit, dat de VVD zelf haar oordeel over de algemene economische politiek te laat op de RSV-situatie heeft toegepast.

In die jaren al heeft de VVD steeds naar voren gebracht, dat individuele bedrijfssteun concurrentievervalsing betekent, dat het de individuele verantwoordelijkheid van het bedrijf ondermijnt, dat het bureaucratisch is en leidt tot een ongewenste vermenging van belangen, invloeden en verantwoordelijkheden.

Voor RSV waren er echter steeds belangrijke argumenten te vinden:

- de opvatting dat havens niet zonder reparatiecapaciteit kunnen en dat die niet los is te zien van nieuwbouw;
- de overtuiging dat sluiting van werven in sociaal opzicht hard zou aankomen in de werk- en woongemeenschappen binnen Rotterdam en Amsterdam;
- behoud van productiecapaciteit en werkgelegenheid.

Feitelijk staat echter vast, dat de VVD vanaf 1980 voor een andere lijn koos, toen wij samen met het kabinet een motie van CDA en PvdA om meer steun in de ROS te steken trokserden. Ten aanzien van het steunbeleid moeten we echter voorzichtig zijn met conclusies voor de toekomst. Vaak lenen de bevindingen zich niet voor generalisatie. We zijn het echter met de enquêtecommissie eens als zij constateert, dat steunoperaties, die niet voldoende zakelijk zijn onderbouwd, leiden tot herhalingen, waarin regering en bedrijf steeds meer elkaars gevangene worden. Ook kunnen wij met de commissie constateren, dat in het RSV geval sociale overwegingen de hoofdrol hebben gespeeld.

De VVD blijft bij het standpunt, dat individuele steunverlening aan bedrijven in beginsel moet worden afgewezen, tenzij op bedrijfseconomische gronden kan worden aangetoond, dat er toekomstperspectief is.

De regering heeft al belangrijke koerswijzigingen ingezet:

- meer aandacht voor geavanceerde bedrijven in plaats van voor verouderde;
- verscherping en objectivering van de criteria en minder financiële middelen voor individuele steun;
- invoering van de zogenaamde „herstelfinanciering”, die bij steunoperaties de overheid op afstand houdt en leidt tot een meer zakelijke beoordeling.

De controlerende taak van de Kamer

In de eerste plaats moet worden vastgesteld, dat de Kamer zelf nadruk legde op de beïnvloeding van het regeringsbeleid, het meeregeren, en minder op het controleren.

Vooral het budgetrecht is weinig tot zijn recht gekomen en de Kamer zal naar middelen moeten zoeken daarin voor de toekomst verandering te brengen.

Zelf heeft de Kamer haar controlefunctie verwaarloosd. Er is bijvoorbeeld nooit een financiële verslaglegging gevraagd, de informatieplicht van de regering werd onvoldoende benut en er werden geen beleidseffectrapportages gevraagd. Wie de Handelingen naleest en de talloze moties inventariseert, komt tot de conclusie, dat de Kamer was geïnteresseerd in uitoefening van macht, beïnvloeding van beleid, het vragen om meer geld en het langer openhouden van onrendabele productiecapaciteit en niet in een goede controle op het beleid.

Er zijn allerlei suggesties gedaan over uitbreiding van het Kamer-apparaat. De VVD zal deze suggesties op hun merites beoordelen. Maar we vragen ons tegelijkertijd wel af, wat zo'n uitbreiding baat, zolang de Kamer niets verandert in haar politieke cultuur. De Kamer is net zo sterk of zwak als ze zelf wil zijn.

De Kamer moet zich meer met hoofdlijnen bezighouden en niet ten onder gaan aan eigen vlijt. De Kamer richt wellicht te veel aandacht aan beïnvloeding van het beleid tot in details, terwijl controle op de uitvoering en evaluatie van het effect van het beleid wel eens achterwege blijft.

De VVD-fractie geeft de suggestie om de Commissie voor de werkwijze van de Kamer en de Commissie voor de Rijksuitgaven samen te laten onderzoeken naar de mogelijkheden om de rol van de Kamer te verbeteren in de drie relevante fasen, die zijn aan te wijzen, namelijk beleidsvoorbereiding en besluitvorming, de beleidsuitvoering en ten derde de beleidsevaluatie. Per afzonderlijke fase kan worden bezien of en hoe de positie en het functioneren van de Kamer kan worden verbeterd. Op dit punt heeft de VVD een motie ingediend.

Nut en functie van de enquête

De enquête is in feite een novum. Als bezwaar is wel geopperd, dat de Kamer rechter in eigen zaak zou spelen. Dat hoeft echter geen doorslaggevend bezwaar te zijn, omdat dan immers overheidsbeleid, waarbij de Kamer doorgaans is betrokken, nooit meer onderwerp van een enquête zou kunnen zijn.

Bovendien kan de Kamer zelf natuurlijk toch ook wel streven naar een zo zuiver mogelijke beoordeling, waardoor het bezwaar enigszins wordt geneutraliseerd.

Een tweede vraagpunt kan zijn, dat onbedoeld de enquête een rechtbankfunctie heeft gehad. De opdracht van de commissie was niet om naar „schuldigen” te zoeken. In de publieke opinie is dat beeld echter wel ontstaan. De televisie-uitzendingen hebben dat beeld versterkt.

Deze kanttekeningen nemen niet weg, dat deze enquête heeft aangetoond, dat het enquêterecht tal van functies kan vervullen:

- een instrument tot het vergaren van informatie;

- een controlemiddel;
- een vorm van verslaglegging (feitelijk en financieel);
- een beleidsevaluatie;
- het kan een instrument zijn voor preventie, de lessen voor de toekomst.

Vanwege deze functies staat de VVD-fractie, ondanks de belangrijke kanttekeningen bij onderdelen van het rapport er toch overwegend positief tegenover.

(Voor nadere informatie: drs. D.J.D. Dees, tel. 070-614911, tst. 2086.)

VVD-fractie: geen gratis heroïne-verstrekking

Op 4 februari vond in de vorm van een Uitgebreide Commissie Vergadering de behandeling plaats van de begrotingshoofdstukken Justitie en WVC over het drugsbeleid. Door onze woordvoerder Huub Jacobse werd daarin onderstreept dat de drugsverslaving diepe en vernielende sporen trekt in de Nederlandse samenleving.

Door de openheid van onze grenzen, relatief lage strafmaat en humane straftenuitvoerlegging heeft in het verleden de internationaal georganiseerde handel in harddrugs nogal eens het oog op Nederland laten valen als een „geschikt verkoop- en distributiecentrum“. In het verleden kwam daar nog bij dat het Nederlandse politie-apparaat grote problemen had een goede greep te krijgen op de operaties van die misdaad syndicaten.

Harddrugsverslaafden hebben in veel gevallen de keus uit drie middelen om aan de benodigde gelden (honderden guldens per dag) te komen:

1. Prostitutie. Het verschijnsel van heroïne prostitutie heeft in enkele grote steden afschuwelijke vormen aangenomen. Daarbij zijn vaak zeer jonge kinderen betrokken.
2. Anderen verslaafd maken. De verslaafde die kans ziet enkele anderen verslaafd te maken kan als kleine handelaar gaan optreden om daarmee zelf goedkoop aan heroïne of cocaïne te komen.
3. Criminaliteit. Inbraken, tassenroof, het vervalsen van cheque's, het openbreken van geparkeerde auto's, het zijn allemaal vormen van criminaliteit die in de laatste jaren een onrustbarende omvang hebben gekregen.

Een effectief en samenhangend bestrijdingsbeleid zou moeten beginnen met meer aandacht voor preventie. Een goede voorlichting in bedreigde leeftijdsgroepen, ouders en anderen is geboden. Daarnaast zal ervoor moeten worden gezorgd dat verslaafden snel en efficiënt medisch kunnen worden opgevangen. Ons bereiken nog regelmatig klachten van vertwijfelde ouders die voor een verslaafd kind niet of pas op langere termijn een passend onderdak weten te vinden. Ook aan de nazorg van jonge mensen die van hun verslaving zijn genezen, valt nog veel te verbeteren.

Van essentiële betekenis is natuurlijk ook de harde en efficiënte bestrijding van de handel, die door de VVD wordt beschouwd als een van de zwaarste vormen van criminaliteit. In de onlangs gepubliceerde nota van de VVD-kamerfractie wordt daaraan terecht grote aandacht besteed.

Enig opzien baarde onlangs het plan van het Gemeentebestuur van Amsterdam om heroïne te gaan gebruiken bij de opvang van een aantal ernstig drugsverslaafden. In samenhang daarmee heeft de VVD-fractie zich duidelijk en kernachtig uitgesproken:

1. De VVD is tegen gratis heroïneverstrekking.

2. De VVD-fractie is tegen legalisering van harddrugs.
3. De VVD-fractie is voor handhaving en naleving van het Enkelvoudig Verdrag.
4. Het medisch gebruik van farmaceutica bij de behandeling van patiënten is, binnen de grenzen van de bestaande wetgeving en internationale verplichtingen, een verantwoordelijkheid van de medici, niet van de overheid.

De ernst van de problemen die samenhangen met harddrugsverslaving is groot. Zowel Gemeentebesturen als Rijksoverheid dragen hier een grote verantwoordelijkheid.

(Voor nadere informatie: H. Jacobse, tel. 070-614911, tst. 2113.)

Het Strategisch Defensie Initiatief

Veel aandacht wordt in deze maanden besteed aan het zogenaamde Strategisch Defensie Initiatief (SDI; populair aangeduid als „Star Wars“) van de Amerikaanse regering. Er zijn in de VS immers gelden uitgetrokken voor onderzoek naar de mogelijkheden van verdediging – in de ruimte – tegen vijandelijke raketten. Hierbij dient te worden bevestigd dat het gaat om een onderzoek. Daarbij dient ook voor ogen gehouden te worden dat de Sovjet-Unie reeds een beperkt anti-raket-systeem rond Moskou heeft opgebouwd, een operationeel anti-satelliet-wapen in de ruimte heeft, een bij een anti-raket-systeem passende radarinstallatie in Centraal-Siberië bouwt, en uitgebreid onderzoek doet naar de mogelijkheden van laser als wapen.

Ongetwijfeld heeft Reagans aankondiging van het onderzoek naar een anti-raket-verdediging bijgedragen aan het besluit van de Sovjet-Unie om de onderhandelingen met de VS over kernwapens (nu inclusief „Star Wars“) weer te hervatten. De USSR vreest wellicht, de eigen voorsprong op het gebied van ruimtewapens te verliezen en vreest eveneens dat door een Amerikaans anti-raket-systeem de Sovjet Unie kwantitatieve overmacht aan nucleaire wapens zijn betekenis zal kunnen verliezen.

De VVD is vooral geïnteresseerd in het element van wapenbeheersing dat aan het Strategisch Defensie Initiatief kan zijn verbonden – er wordt nu immers weer over de kernbewapening gesproken nadat eind 1983 de Sovjet-Unie was weggelopen uit de belangrijkste onderhandelingsfase. Vooralsnog wenst de VVD het Amerikaanse onderzoek vooral te benaderen vanuit een open instelling, waarbij kritische vragen over SDI worden gesteld. Tijdens de behandeling van het NAVO-deel van de begroting stelde de VVD-woordvoerder dat een Amerikaanse SDI in de toekomst alleen opgesteld dient te worden, indien op alle volgende vijf vragen een positief antwoord is gegeven:

1. Werkt het?
2. Is het betaalbaar?
3. Bevordert het de militaire stabiliteit?
4. Bevordert het de vermindering van massavernietigingswapens?
5. Verhoogt het de veiligheid van West-Europa?

Uit het antwoord van de regering is gebleken dat zij zich in grote lijnen bij deze benadering heeft aangesloten.

(Voor nadere informatie: dr. J.J.C. Voorhoeve, tel. 070-614911, tst. 2704.)

Voortgang dereguleringsoperatie

Op 30 januari jl. vond er een discussie in de Kamer plaats over de voortgang van de dereguleringsoperatie. VVD-woordvoerder Jan te Veldhuis bracht daar, in hoofdlijnen, het volgende naar voren.

De VVD-fractie is van mening dat het dereguleringsproces een goed en voortvarend begin heeft gehad, met duidelijke afrondende politieke conclusies.

Mét de buitenwacht is de fractie echter van mening dat de hoeveelheid nieuwe wetgeving helaas nog steeds veel groter is dan de hoeveelheid gedereguleerde wetgeving. Hoewel Jan te Veldhuis vroeg om aan het eind van deze Kabinetsperiode per saldo minder regels te hebben dan aan het begin, zegt Minister Korthals Altes alleen toe dat hij verwachtte dat in mei 1986 de druk van regels minder zou zijn voor burger en bedrijfsleven.

Er bestaan bij de VVD-fractie ook twijfels of er voldoende dereguleringsprioriteiten worden gesteld. Onze woordvoerder noemde vier beleidsterreinen als voorbeeld: belastingwetgeving (groot onderhoud; tweeverdieners); WVC-wetgeving (BIG, Warenwet, Bejaardenorden); milieu-wetgeving en landbouw (Superheffingsregeling, Kampeerwet, Interim-wet-Varkens c.a.). Maar: op alle 4 gebieden geen of nauwelijks deregulering van bestaande wetgeving. Daarom deed Jan te Veldhuis een beroep op een mentaliteitsomgeving bij Ministers, respectievelijk Ministeries voor méér dereguleringsprioriteit.

De 15 Aanwijzingen van de Minister-President voor sobere wetgeving kunnen de dereguleringsplannen goed ondersteunen. Maar: zij bieden op zichzelf onvoldoende waarborgen voor een structurele aanpak van de deregulering. Bijvoorbeeld: geen sancties voor de Minister van Justitie; de Minister van Justitie is soms, politiek, zelf partij en daarmee niet geheel „vrij“/objectief. Er bestaat een kans op vermenging van dereguleringsargumenten met politieke opportuniteit.

De Kamer is aldus minder geïnformeerd, met consequenties voor controlerende taak; enz. Een ander Kabinet kan deze (deregulerings-)Aanwijzingen vrij simpel wijzigen of afschaffen.....

Door een wettelijke verankering van het dereguleringsbeginsel zou elke vrijblijvendheid achterwege blijven, zo betoogde Jan te Veldhuis. De dereguleringsmentaliteit wordt aldus min of meer afgedwongen: niemand kan en mag er dan nog omheen! Overigens werd er nog op aangedrongen om de soberheids-aanwijzingen ook aan de lagere overheden en p.b.o.'s ter warme aanbeveling aan te bieden.

Onze woordvoerder deed ook een beroep op het parlement om zelf bescheiden(er) te zijn. Hij wees op de honderden ingediende amendementen bij diverse wetten.

Zo zei hij ook dat, als het Kabinet de Kaderwet Specifiek Welzijn intrekt, CDA en PvdA niet tegelijkertijd om een (soortgelijke) Welzijnswet moeten vragen!

Twee jaar dereguleringservaring wijzen uit dat ambtenaren de poten onder hun stoel niet wegzagen.... Daarom moeten de Ministers dit handwerk zelf gaan doen! Jan te Veldhuis vroeg andermaal om, naast de -2% operatie, ook de stelling „minder ambtenaren - minder regels" vast te houden en uit te werken.

Onze woordvoerder hield een pleidooi voor een aanvullende, drieledige aanpak voor technisch/juridische en organisatorische problemen, te weten:

- a) inschakeling van externe bureaus, die „politieke dereguleringsopdrachten" concreet juridisch invullen/uitwerken, uiteraard onder eindverantwoordelijkheid van de Minister;
- b) instelling van een speciale „wetgevingsbrigade"; een

soort vliegende keep ten behoeve van alle departementen;

- c) meer flexibiliteit en mobiliteit door meer onderlinge uitwisseling van juridische know-how in het algemeen; dus: een soort deregulerings-civil-service.

Het eerste punt achtte de Minister (te) moeilijk. Het tweede en derde punt zou in een adviesaanvraag aan de Raad van State worden meegenomen.

Jan te Veldhuis betoogde dat het Kabinet ten onrechte te weinig prioriteit geeft aan deregulering van bestaande wetgevingscomplexen, waar bijna elke burger persoonlijk bij is betrokken, met name ten aanzien van onroerend goed, onderwijs, gezondheidszorg en de fiscale wetgeving. En hij vroeg per motie om een regelmatige evaluatie van bestaande wetgeving.

De circulaire-cultus/circulaire-trein dondert door, zo stelde Jan te Veldhuis.

Daardoor ontstaat veel pseudo-regulering. De controlerende rol van het parlement wordt aldus ondergraven en de strijd met de dereguleringsgedachte is duidelijk.

Daarom drong hij aan op uitvoering van een eerdere VVD-motie om het beleid met betrekking tot het indammen van de circulaire-stroom nu eens écht van de grond te laten komen.

De invoering van een bedrijventoets is prima.

Jan te Veldhuis drong er op aan dat elk departement ook zélf de regulering economisch/financieel moet toetsen; daardoor ontstaat er meer dereguleringsbewustzijn bij iedereen.

Economische Zaken kan dan achteraf een soort kwaliteitscontrole verrichten. Minister Korthals Altes was het hier mee eens.

(Voor nadere informatie: Mr. A.J. te Veldhuis, tel. 070-614911, tst. 2288.)

RSV-debat

Tijdens het debat heeft de heer Meijer (PvdA) twee moties ingediend, die voorlopig de belangrijkste uitspraken omtrent de RSV-enquête aan de Kamer ontlokten.

Hieronder eerst de twee moties en vervolgens de stemverklaring van de VVD-fractie.

Ondanks de tegenstem van de VVD-fractie werd motie nr. 31 aangenomen. Motie nr. 30 ondervond ook van de VVD steun.

Motie nr. 30.

De Kamer,
gehoord de beraadslaging;
gezien de opdracht die de Kamer de parlementaire enquêtecommissie heeft verstrekt;
is van oordeel, dat deze commissie de opdracht naar behoren heeft uitgevoerd en sluit zich aan bij de bevindingen van de commissie inzake het door haar verrichte onderzoek; besluit het rapport ter kennisneming aan te bieden aan de regering;
en gaat over tot de orde van de dag.
Meijer,
B. de Vries,
Dees, etc.

Motie nr. 31.

De Kamer,
gehoord de beraadslaging;
kennis genomen hebbend van de minderheidsstandpunten-Korthals;
van mening dat deze standpunten door de bevindingen van de enquête-commissie niet worden gerechtvaardigd; wijst de minderheidsstandpunten Korthals af;
en gaat over tot de orde van de dag.
Meijer.

Stemverklaring VVD-fractie over de moties-Meijer

– de motie nr. 30 en motie nr. 31

Het rapport van de parlementaire enquêtecommissie RSV telt duizenden bladzijden, honderden bevindingen en tientallen conclusies.

De VVD-fractie heeft tijdens de debatten op onderdelen van het rapport kritiek uitgesproken, zowel ten aanzien van de inhoud als ten aanzien van de gevolgde procedures.

Niettemin is ons eindoordeel over het rapport positief. De opdracht is naar behoren uitgevoerd en in algemene zin kunnen we ons aansluiten bij de bevindingen van de commissie.

Onze kritiek op onderdelen ligt ondermeer besloten in de twee minderheidsstandpunten die het commissielid Korthals heeft ingenomen.

Daarom zal de grootst mogelijke meerderheid van de VVD-fractie stemmen tegen de motie Meijer op stuk nr. 31.

Ten aanzien van de gewijzigde motie Meijer op stuk nr. 30 plaatst de VVD-fractie de volgende kanttekeningen:

DOCUMENTATIECENTRUM NEDERLANDSE POLITIEKE ARTIKEL

1. De centrale vraag is **niet** of in de motulen van de minister-raad een concreet besluit is terug te vinden maar **wel** of de 1-juni brief in overeenstemming was met de opvatting van de ministerraad.
2. Er zijn blijkbaar verschillende interpretaties mogelijk tegenover de interpretatie van de heer Van Dijk staan de opvattingen uit ambtelijke stukken die onder de verantwoordelijkheid van de huidige minister-president de heer Lubbers zijn opgesteld en de zienswijze van de heren Van Agt, Andriessen en Wiegel.
3. In deze situatie had niet mogen worden verzuimd deze bewindslieden alsnog onder ede te verhoren over de gang van zaken in de periode maart – juni 1979.
4. De wet op de parlementaire enquête verbiedt inderdaad de ministers over beraadslagingen te ondervragen. Daarnaast had ook helemaal niet moeten worden gevraagd. Het gaat uitsluitend om een antwoord op de vraag of naar de mening van betrokkenen die beraadslagingen een impliciet besluit van de ministerraad inhielden. Bovendien mag de commissie kennis nemen van uit eigen beweging afgelegde verklaringen.
5. Voor wat betreft de besluitvorming in het kabinet Den Uyl over leveranties aan Zuid-Afrika (1975-1976) zijn wel verschillende ministers onder ede gehoord.
6. Ten aanzien van de zogenaamde „blanco-cheque" heeft de VVD een andere opvatting die blijkens de kamerdebatten ook door D'66 wordt gedeeld.
7. De Tweede Kamer heeft in meerderheid in de periode 1977 – 1981 aangedrongen op een beleid zoals dat is gevoerd en dat beleid telkenmale goedgekeurd.

Om deze zeven redenen kan de VVD-fractie niet instemmen met de bevindingen van de commissie over het beleid van de minister van Economische Zaken in het kabinet Van Agt/Wiegel, maar heeft ze wel door ondertekening van de motie Meijer, op stuk nr. 30 zich in algemene zin bij de bevindingen van de commissie willen aansluiten.

Wet Milieugevaarlijke Stoffen

Na een lange en intensieve voorbereiding is deze week in de Kamer een aanvang gemaakt met de behandeling van het wetsvoorstel Milieugevaarlijke Stoffen.

Het voorstel beoogt een bescherming van mens en milieu tegen gevaarlijke stoffen en preparaten tot stand te brengen door middel van een productie- en handelskennisgeving alsmede een vergunningstelsel.

Op een aantal essentiële punten gaat deze regeling verder dan op grond van een EEG-richtlijn op dit terrein van Nederland werd verwacht. Dit betreft met name een produktiekennisgeving, inventarisatie van bestaande stoffen, waardoor concurrentienadelen zullen ontstaan voor de Nederlandse chemische industrie. Dit was voor de VVD-woordvoerder Braams aanleiding het grote belang van de chemische sector voor de Nederlandse industrie onder de aandacht te brengen.

In zijn visie moet dan ook de uiterste zorgvuldigheid betracht worden bij het nemen van maatregelen, waarbij de concurrentiekracht van de chemische industrie in het geding is. Zorgvuldigheid houdt in dit verband in, dat overleg gevoerd wordt met de Minister van Economische Zaken en het bedrijfsleven. Milieubeleid dient niet op zichzelf te staan, maar wordt geacht een onderdeel te zijn van het economische beleid. Voorts verzocht de heer Braams de Minister om garanties, om doublures, met name wat de produktiekennisgeving betreft, in deze wet te voorkomen, zoals metingen en onderzoeken die reeds op basis van andere wetten dienen te geschieden en hoge kosten met zich mee brengen voor het bedrijfsleven. In dit verband werd eveneens gewezen op de ongelijkheid, die deze produktiekennisgeving tot gevolg heeft voor de Nederlandse chemische industrie ten opzichte van bedrijven elders in de EEG bij de export van landen buiten de gemeenschap.

Gezien het feit, dat de verplichte onderzoeken op basis van deze wet vele dierproeven met zich mee zullen brengen, werd aangedrongen op beperking van onderzoeken, zodat onnodig dierenleed zal worden voorkomen.

(Voor nadere informatie: dr. R. Braams, tel. 070-614911, tst. 2019.)

Kamerbehandeling Nota Veiligheid in de Privésfeer

De Nota is het antwoord van de regering op het verzoek van de VVD-fractie, 4 jaar geleden, om met een samenhangend beleid te komen. De feiten zijn onrustbarend. Jaarlijks vinden in totaal zo'n 2,5 miljoen ongevallen in en om het huis, tijdens sport en recreatie plaats, waarvoor medische hulp nodig is. Hiervan hebben ongeveer 2200 ongevallen per jaar een dodelijke afloop. Een cijfer dat het totaal aantal dodelijke ongevallen in het verkeer en tijdens de arbeid (ongeveer 1900 per jaar) overschrijdt.

Vooraf kinderen tot 4 jaar, sportbeoefenaars en ouderen boven de 65 jaar vormen de kwetsbare groepen.

Naast het vele persoonlijke leed dat berokkend wordt door ongevallen in de privésfeer, zijn ook de financiële gevolgen aanzienlijk: in 1983 bedroegen de maatschappelijke kosten ongeveer 2,3 miljard gulden.

Als zwak punt van de Nota constateerden wij, dat wel veel cijfers en knelpunten worden opgesomd, maar dat een echt beleid nog ontbreekt, evenals de prioriteiten.

Wij hebben daarom de volgende punten ingebracht:

- consument en producent moeten vooraf weten welke spelregels de overheid hanteert bij het geven van regels en hoe de versnippering over de 7 departementen en belangorganisaties wordt weggevoerd;
- de recente publikaties over ongevallen met reinigingsmiddelen maken weer eens duidelijk hoe belangrijk het is dat de overheid hanteerbare vuistregels heeft om alert te kunnen optreden bij steeds veranderende behoeften, producten en produktiemethoden;
- de belangrijke rol die de keuringsdiensten voor waren kunnen spelen;
- de produktaansprakelijkheid moet wettelijk geregeld worden;
- een verbetering van de wettelijke eisen inzake fabricage en verkoop van vuurwerk;
- het opheffen van mankementen bij de registratie van ongevallen in de privésfeer, registratie moet toegespitst worden op het hele patroon van ongevallen in de privé-

sfeer. Deze verbeteringen geven uiteindelijk een werkelijke basis voor preventief beleid;

- voorlichting en veiligheidseducatie moeten zich niet alleen richten op het basis-onderwijs, maar ook op het voortgezet-onderwijs, en moeten afgestemd zijn op bepaalde groepen, problemen en de verschillende media;

Tenslotte hebben wij gewezen op het „oerwoud" aan keurmerken; keurmerken waarvan vaak niemand weet wat er de betekenis van is. Om een beter systeem werd gevraagd.

(Voor nadere informatie: Anne-Marie Lucassen-Stauttner, tel. 070-614911, tst. 2388.)

Bevolkingsonderzoeken

Deze week is in de Kamer gediscussieerd over de stand van zaken ten aanzien van bevolkingsonderzoeken die gericht zijn op baarmoederhalskanker, borstkanker en longkanker.

Ten aanzien van baarmoederhalskanker is de VVD-fractie met de regering van mening dat het beleid gericht moet zijn op:

- gefaseerde afbouw van het georganiseerd bevolkingsonderzoek
- integratie van het periodiek, preventief onderzoek in de huisartsenpraktijk.

Wij steunen dit beleid pragmatisch gezien vanuit een geconstateerde overlap in onderzoeken (hetgeen een onnodig beroep op 's Rijks middelen betekende) en principieel vanuit de visie om niet iets in de tweede lijn gezondheidszorg te doen, wat ook in de eerste lijn kan.

Ook nu nog is de VVD-fractie, met de regering, van mening dat er teveel onzekerheden zijn om tot invoering van een landelijk bevolkingsonderzoek naar borstkanker te komen. Er moest eerst nog meer gegevens beschikbaar komen uit experimenten in Nijmegen en Utrecht.

Wat betreft het bevolkingsonderzoek naar longkanker is het belangrijk de nadruk te leggen op preventie, met name het terugdringen van roken, en niet op het ontwikkelen van bevolkingsonderzoeken.

Tot slot vroeg de VVD-woordvoester of de regering mede in verband met de discussie over de grenzen aan de zorg, financiële gegevens wil verzamelen, naar analogie van de National Health Service in Engeland, die berekende dat:

- het behoud van één extra mensenleven langs de weg van het maken van een routinefoto van hart en longen, bij iedere patiënt, om een longtumor op te sporen, f 4 miljoen kost.
- uitstrijkjes van de baarmoederhals om een dodelijk gezwel te voorkomen f 1,5 miljoen per gespaard mensenleven kost.
- opsporing van borstkanker met een radicale genezing f 350.000,- per gespaard mensenleven kost.

(Voor nadere informatie: Mevr. Drs. M.M.H. Kamp, tel. 070-614911, tst. 2091.)

Wijziging opzet verkiezingen

Bovengenoemd wetsontwerp beoogt de volgende verbeteringen te realiseren:

- 1) het beperken van het samenvallen van teveel verkiezingen in één jaar;
- b) het vervroegen van het tijdstip van aantreden van de nieuwe gemeenteraad met het oog op de opstelling van de gemeentebegroting;
- c) het vervroegen van het tijdstip van aantreden van de nieuwe gekozen Tweede Kamer bij periodieke verkiezingen;

De VVD-fractiewoordvoerder, Wiebenga drong er bij de regering op aan dat bij de komende algehele herziening van de Kieswet aandacht zal worden besteed aan het vereenvoudigen van kieswettelijke procedures en voorschriften (deregulering).

Ad a) Spreiding verkiezingen

Het samenvallen van teveel verkiezingen in één jaar kan een probleem zijn. Zoals bekend worden de raads- en staten-verkiezingen al heel lang in hetzelfde jaar gehouden. Daar komt dan soms nog een Tweede Kamerverkiezing bij, en als het tegenzit ook nog eens de Europese Verkiezingen. Zo zullen, als er niets gebeurt, in 1986 drie verkiezingen plaatsvinden, namelijk voor Tweede Kamer, Provinciale Staten en gemeenteraden, waarvan twee (Tweede Kamer en gemeenteraden) op één week na elkaar. Het is duidelijk, dat dat wat veel van het goede kan zijn, voor de kiezer, maar ook voor de uitvoerende diensten. Het is dus terecht, dat de regering heeft nagedacht over de vraag hoe je dat probleem kunt verkleinen. Het samenvallen van drie tot soms vier verkiezingen in één jaar heeft nadelen. Verschuiven van Europese Verkiezingen is echter niet mogelijk; van periodieke Tweede kamerverkiezingen onnuttig, wegens veelvuldig voorkomende tussentijdse ontbinding.

Het combineren van staten- en raadsverkiezingen op één dag doet afbreuk aan de zelfstandige betekenis van die verkiezingen, en geeft grote praktische bezwaren (cumulatie van werkzaamheden, verschillende lijstnummers voor dezelfde partij, verschillende kiezersregisters in verband met stemrecht van buitenlanders voor de gemeenteraad).

Verschuiven van opties om tot een oplossing te komen zijn besproken, zoals de mogelijkheid om raads- en statenverkiezingen op één dag te houden, dan wel het naar voren schuiven van het verkiezingsjaar voor de raads- of de statenverkiezingen, dan wel het uitstellen ervan.

De VVD-fractie stemt in met het voorstel van de regering om de provinciale statenverkiezingen los te koppelen van de raadsverkiezingen, en de statenverkiezingen te houden in 1987. Twee jaar opschuiven gaat te ver, omdat de zittingsperiode dan op 6 jaar zou komen.

Ad b) Raden en Staten

De tweede verbetering die dit wetsontwerp wil aanbrengen betreft het naar voren schuiven van de installatiedatum van de nieuwe gemeenteraad. Dit vindt de VVD-fractie

Hoorzitting 22 april Landbouw en Visserij over de groene structuurschema's

De fractiecommissie Landbouw van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie in de Tweede Kamer der Staten Generaal is voornemens, ter voorbereiding van de behandeling van de drie Groene Nota's, een hoorzitting te houden op 22 april 1985 in het gebouw van de Tweede Kamer.

Al diegenen die hiervan gebruik willen maken worden verzocht binnen tien dagen na verschijning van dit blad hiervan opgave te doen aan Frederike Voerhuis, telefoon: 070-614911, tsts. 2350 of 3314. Bij overbezetting zal de fractiecommissie zich genoodzaakt zien een keuze te maken van de te voeren gesprekken.

een verbetering omdat dan het nieuwe college van B. en W. de begrotingsvoorbereiding ter hand kan nemen. Noodzakelijk is dan echter wel, zo merkte de heer Wiebenga op, dat de rijkscirculaires die voor het opstellen van de begroting onontbeerlijk zijn niet meer veel te laat verschijnen; het rijk moet hierin zijn leven beteren!

De termijn voor collegevorming wordt in het wetsvoorstel gereduceerd van 90 tot 41 (soms 48) dagen. Daartegen rijzen van provinciale en gemeentelijke zijde bedenkingen. De VVD vindt een verkorting van die termijn positief, maar stelt voor de periode te stellen op 48 dagen, wat wets-technisch ook het meest eenvoudige is.

Ad c) Tweede Kamer

Het derde onderdeel van dit wetsontwerp betreft de verkorting van de termijn tussen de verkiezingsdag en het eerste optreden van de Tweede Kamer bij normale periodieke verkiezingen.

Bij de huidige regeling begint de Tweede Kamer pas op Prinsjesdag, terwijl de verkiezingen circa vier maanden eerder zijn. De VVD-fractie vindt dit een ongewenste situatie. De tussenliggende periode moet sterk verkort worden, tot circa dertien dagen. De nieuwe fracties kunnen dan de kabinetsformatie volgen. De suggestie van de staatscommissie Kiezers/Beleidsvorming om ook de hele verkiezingsprocedure voor de Tweede Kamer te vervroegen, moet niet bij dit wetsontwerp betrokken worden. Het maakt onderdeel uit van een reeks andere voorstellen, die in samenhang moeten worden bestudeerd en besproken. Daarop moet niet vooruitgelopen worden. Ook de Kiesraad heeft hierover inmiddels al bezwaren geopperd. De VVD-fractie wil deze kwestie, alsmede de kwestie van het onderzoek van de geloofs-brieven bij de komende algehele herziening van de Kieswet betrekken.

Het wetsontwerp bevat dus wel een aantal verbeterin-

gen, maar zou nog op een enkel puntje moeten worden aangepast.

(Voor nadere informatie: mr. J.G.C. Wiebenga, tel. 070-614911, tst. 2092.)

Subsidiering partij-instituten

Bezuiniging op democratiekosten is onjuist, zo stelt de de VVD tijdens de Uitgebreide Commissie Vergadering van maandag 18 februari jl. De regering acht stopzetting van de subsidiëring van de partij-instituten voor wetenschappelijk en vormingswerk nog steeds een reëel alternatief. De VVD-fractie kan zich daar niet in vinden. Vooral in een tijd van recessie komt de democratie extra onder druk te staan. Het is verkeerd om dan juist het parlement en andere politieke instellingen het werken te bemoeilijken. De voor 1984 voorgestelde extra bezuinigingen op de fractiekosten is door de Kamer unaniem afgewezen. Ook het regeringsvoorstel om voor 1984 ten tweede male ruim 16% op de partij-instituten te bezuinigen is terecht gewijzigd. Een uiteindelijke bezuiniging van bijna 30% in twee jaar is achteraf wellicht nog teveel. De discussie moet nu afgelopen zijn. De nota van regeringszijde geeft een te negatief beeld van de politiek.

Politieke vormingsinstituten

De voorkeur van de regering voor voortzetting van de subsidiëring van de wetenschappelijke instituten en stopzetting van de subsidiëring van de vormingsinstituten deelt de VVD-fractie evenmin. Beide werksoorten komen de gemeenschap ten goede. Het wetenschappelijke werk richt zich meer op het lange termijnbeleid; het vormingswerk verzorgt documentatiemateriaal van scholen en dergelijke, geeft cursussen voor raadsleden en bestuurders. Het is zeker zo nuttig.

Taak van de overheid

Het evenwicht tussen het overheidsonderzoek door de Wetenschappelijke Raad voor het regeringsbeleid (W.R.R.) en de wetenschappelijke partij-instellingen is geheel zoek. Het is wenselijk meer W.R.R.-onderzoek uit te besteden (privatisering). Rechtstreekse partij-subsidiëring wijst de VVD-fractie af. Dat geeft teveel risico van ongewilde overheidsbeïnvloeding van partijen. Het moet gaan om af te zonderen activiteiten. Ten onrechte behandelt de regering de activiteiten van de politieke jongerenorganisaties (daar is ook een subsidieregeling voor), de politieke vrouwenorganisaties en de bestuurdersverenigingen niet in de nota.

De overheidssubsidie moet aanvullend zijn. De partij-en moeten een redelijk deel van de kosten dragen. De subsidieregeling voor het politieke vormingswerk voldoet daar echter niet aan. Subsidie moet alleen stoppen als een partij de Tweede Kamer verlaat of de rechter haar verboden verklaart.

Regeling bij wet

De VVD-fractie heeft nu geen behoefte aan een alomvattende wet op het partijwezen. Voor deelaspecten is wettelijke regeling echter soms wel nodig.

De subsidiëring van bepaalde politieke activiteiten/partij-instituten is zo delicaat, dat regeling bij wet geboden is. De huidige pseudo-wetgeving (ministeriële beschikkingen) moet ook uit dereguleringsoogpunt vervangen worden door wetgeving.

Financiën

Een korting in twee jaar van circa 27% is te veel van het goede. De regering moet een meerjarenperspectief opstellen, waarbij zij zich in het licht van de onwenselijkheid om op democratiekosten bovenmatig te bezuinigen moet beraden over compensatiemaatregelen in fasen. De dekking kan worden gevonden bij de overheidsonderzoeksinstellingen.

(Voor nadere informatie: mr. J.G.C. Wiebenga, tel. 070-614911, tst. 2092.)

Evaluatienota superheffing

Bij de behandeling van de Evaluatienota tijdens de U.C.V. van 13 februari jl. heeft de VVD-fractie de volgende punten naar voren gebracht.

Dat in verband met het uiteenlopen van de vraag- en aanbodverhouding er maatregelen genomen moesten worden is evident. De huidige regel, de zogenaamde superheffing, is echter in de visie van de VVD, alles behalve een structurele oplossing. Slechts als tussenfase, en onder voorwaarde hebben wij de instelling van een dergelijke regel aanvaard. Wel moest er sprake zijn van een mogelijkheid tot bijstelling. Het zijn de bijstellingen die in de UCV voornamelijk besproken werden.

De invoering van de superheffing heeft in de praktijk geleid tot een zorgelijke situatie. Men erkende dat verdere ongelimiteerde productie tegen gegarandeerde afname, in het kader van de ontstane overschotten niet reëel was. Nu echter, na de eerste uitkristallisatie van de maatregelen, moeten wij constateren, dat de rek, waar het de veehouderij betreft, eruit is. De boeren staan op scherp. Toch spreekt de Minister nog over een verhoging van de superheffing, tot 11%. De VVD-fractie ziet hiervan niet de noodzaak.

Momenteel verkeren nog vele veehouders in onzekere situaties, vele beroepsprocedures zijn nog in behandeling, hetgeen de situatie weinig overzichtelijk maakt. Ook de voorlichting, ondanks grote inspanningen van de zijde van het Ministerie op dit gebied, laat nog het één en ander te wensen over. In een aantal situaties is de aandacht, die aan de veehouderij besteed moest worden ten koste gegaan van andere sectoren binnen de landbouw. Wij denken hierbij bijvoorbeeld aan de graanproblematiek.

Al met al de situatie overziende komt de VVD-fractie tot de volgende conclusie: Wat betreft suggesties voor toekomstig beleid dienen wij ervanuit te gaan, dat in het afgelopen jaar de situatie nog niet is veranderd in die zin, dat er meer melk bij kan. Evenmin beschikken wij over meer geld. Wat betreft de mogelijkheden voor de toekomst zullen wij dus binnen de bestaande financiële mogelijkheden en binnen de bestaande hoeveelheden moeten kijken naar eventueel mogelijke verminderingen.

Wij denken hier bijvoorbeeld aan een onderlinge verrekening van enerzijds te veel en anderzijds te weinig geproduceerde melk op regionaal, nationaal en internationaal niveau.

Verder dient er gekeken te worden naar de regeling van de grond-quotum binding, de zogenaamde grondgebondenheid.

Kortom, wij zijn van mening, dat een vermindering van de huidige regeling en meer flexibiliteit bij de toepassing van de regeling van groot belang is voor de melkveehouderij.

Uitbreiding van de opkoopregeling door hem partieel toepasbaar te maken en de bovengrens van 250.000 kg te

verruimen is inmiddels min of meer door de Minister toegezegd.

De VVD-fractie zal de Minister verzoeken op korte termijn een vervolgotitie aan de Kamer te zenden en daarin verdere mogelijkheden van aanpassingsvoorstellen te doen. Aanpassingsvoorstellen welke meer op de praktijk zijn toegesneden, waarbij een rationele bedrijfsvoering mogelijk moet blijven.

(Voor nadere informatie: P.M. Blauw, tel. 070-614911, tst. 2116.)

Beeldende Kunstenaars Regeling

Op 13 februari jl. heeft de Kamer met de regering over de evaluatie van de BKR-regeling gesproken.

Naar de mening van de VVD-fractie moet voor het voeren van een goed beeldend kunstbeleid een sterker accent worden gelegd op de vraagzijde i.t.t. het huidige accent op de aanbodzijde. Daarnaast is een stimulerend beleid voor beginnende kunstenaars gekoppeld aan het streven naar kwalitatief hoogwaardige opleidingen noodzakelijk.

De financiering van het beeldend kunstbeleid door de overheid is geen open-eind financiering. Voor ons betekent het voeren van een kunstbeleid niet per definitie het leveren van een garantie voor de bestaanszekerheid voor de gehele, steeds toenemende beroepsgroep (tussen 1972 en 1982 een toename met meer dan 200%).

In het verleden heeft de VVD-fractie de BKR als complementaire arbeidsvoorziening aanvaard, echter nooit met het oogmerk dat zij een mogelijke, volledige en blijvende vervanging zou worden van elders ontbrekende mogelijkheden om als zelfstandig werkend beeldend kunstenaar in eigen onderhoud te voorzien.

In dit kader is de VVD-fractie voorstander van een gefaseerde afbouw van de Beeldende Kunstenaars Regeling en overheveling van BKR-gelden van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid naar het ministerie van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur. Het beeldend kunstbeleid vanuit WVC kan dan een belangrijke bijdrage leveren aan de inkomensvorming van de beeldend kunstenaar.

Aangezien bij de Rijksoverheid 450.000 en bij de lagere overheden 400.000 kunstwerken, aangekocht in het kader van de BKR, liggen opgeslagen heeft de VVD-fractie een motie ingediend waarin de regering wordt uitgenodigd om de verkoop van deze opgeslagen BKR-werken op korte termijn mogelijk te maken.

(Voor nadere informatie: Mevr. Drs. M.M.H. Kamp, tel. 070-614911, tst. 2091.)

Ziektewet

De ziektewetmaatregelen zijn neergelegd in een tweetal wetsontwerpen en behelzen een zestal voorstellen:

1. verlaging van het uitkeringspercentage van 80% naar 75% en in 1986 naar 70%.
2. het heffen van premie over het ziekingeld.
3. het heffen van premie op bovenwettelijke aanvulling op het ziekingeld alsmede op de WAO/AWW uitkering.
4. het scheppen van de mogelijkheid voor eigenrisicodragers om een premie-equivalent op het loon in te houden.

5. invoering minimum dagloonbepaling voor gehuwde kostwinners.
6. een overgangsmaatregel waardoor gedurende de (her-)onderhandelingsfase de consequenties van deze maatregelen niet automatisch via de bovenwettelijke bedingen in CAO's wordt afgeschoven op de werkgevers. De premieheffing komt geheel voor rekening van de werknemers, de korting wordt pons pons gelijk verdeeld over werkgevers en werknemers. Voor CAO's die na 1 november zijn afgesloten geldt deze overgangsmaatregel niet.

Opvallend is wel dat de voormalige voorstellen van Den Uyl/Dales leidden tot grote maatschappelijke onrust, terwijl het thans opvallend rustig is. Dit komt onder meer doordat het voorstel van Den Uyl rechtstreeks ingreep in de onderhandelingsvrijheid van CAO-partijen en dat is nu niet het geval. Er is een duidelijke relatie tussen deze maatregel en de reeds doorgevoerde kortingswetten. De VVD-fractie vindt het vragen van offers op het terrein van de sociale zekerheid noodzakelijk en zinvol.

Het blijkt ook dat het door de VVD gesteunde beleid van het kabinet op sociaal-economisch gebied zijn vruchten begint af te werpen.

De verlaging van ook de kortlopende Ziektewet-uitkering naar 75% respectievelijk 70% is alleszins te rechtvaardigen ten opzichte van de kortingen op langlopende uitkeringen. Gebeurt dit niet dan is bij handhaving van de financiële taakstelling van het kabinet het alternatief verlaging van sociaal minimum.

Het heffen van een premie over het ziekingeld en de flankerende maatregel voor eigen risicodragers wordt door de VVD gesteund. Tegenover (uitkerings-)rechten dienen immers ook premieplichten te staan. Wel moet het probleem van dubbele franchise toepassing ten spoedigste worden opgelost.

De VVD is niet tegen een minimum bescherming, maar wel tegen deze bescherming in de vorm van een minimum-dagloonbepaling in de sociale verzekeringswet, zeker wanneer die beperkt wordt tot gehuwde kostwinners. Conform het voortgangsverslag van de Europese Commissie inzake de derde richtlijn is de minimum-dagloonbepaling weliswaar niet in strijd met die richtlijn, deze is wel strijdig met de emancipatie doelstelling van dit kabinet. De VVD vindt dat de minimum bescherming moet geschieden via het „vangnet”.

De voorgestelde minimum-dagloonbescherming heeft bovendien grote uitvoerings-technische bezwaren en is bovendien fraude- en privacy gevoelig.

De VVD heeft in de schriftelijke voorbereiding de gedachte geopperd om de minimum-dagloonbepaling pas te laten gelden na 6 weken ziekte. Dat idee zou structureel zelfs een nog grotere „omhuizing” inhouden. Er treedt echter een verschuiving op naar de werkgevers, waarbij de rekening met name wordt gepresenteerd aan de ondernemers in het Midden- en Kleinbedrijf. Dit is beslist ongewenst gelet op de toch al moeilijke positie van de kleine ondernemers.

Daarom gaat de VVD nolens volens met het voorstel van het kabinet accoord, mits er een toezegging komt dat er op korte termijn ten principale in het parlement gediscussieerd kan worden over wat te doen met de minimum-dagloonbepaling in het kader van de stelselwijziging sociale zekerheid.

Deze ziektewetmaatregel was bedoeld om de voorwaarden te scheppen ten behoeve van lastenverlichting voor het bedrijfsleven. Indien de werkgevers „hun rug niet recht houden” is dat hun eigen verantwoordelijkheid.

Evenzeer is het de eigen verantwoordelijkheid van de

sociale partners om compensatie ziekengeld prioriteit te geven boven arbeidstijd-verkorting. Beiden moeten wel uit de beschikbare ruimte. Gaat men verder dan gaat dat ten koste van de werkgelegenheid.

Wat de VVD betreft is deze ziekwet slechts een eerste stap op weg naar een echte herziening. Die is volgens de VVD nodig in verband met een betere afstemming ziekwet – arbeidsongeschiktheidswet (ziektewet beperken tot een half jaar, eventueel dan zelfs geheel privatiseren; vraagt de VVD zich af?) en vanwege noodzakelijke volume-effecten (wederom het VVD-pleidooi voor invoering van één à twee verplichte wachtdagen), om het hoge vermijdbare verzuim – „baaldag” – tegen te gaan.

Het CDA heeft gepleit voor het wegnemen van wettelijke belemmeringen opdat het mogelijk wordt in de sfeer van bovenwettelijke afspraken onderscheid te maken tussen vakbondsleden en ongeorganiseerden.

Het CDA wil als het ware de vakbeweging uitnodigen om dat onderscheid te maken.

De VVD vindt dat het CDA de zaak omdraait. De sociale partners zullen hiermee moeten komen en pas dan is de VVD niet ongenegen mee te werken aan het wegnemen van mogelijke wettelijke belemmeringen, maar dan wel op vrijwillige basis.

Wat betreft de overgangsmaatregel wordt door sommigen gezegd dat deze zou ingrijpen in de contractvrijheid. Dit is volgens de VVD-fractie volstrekt onjuist.

De overgangsmaatregel is een voorziening om te voorkomen dat onbedoelde en ongewenste effecten door de aard van de CAO-bedingen (bijvoorbeeld 100% netto doorbetalen) automatisch worden afgewenteld op de werkgevers.

Deze overgangsmaatregel geldt niet voor CAO's gesloten na 1 november, voor de overige CAO's voorzover deze zijn afgelopen gedurende (her)onderhandelingsperiode.

Tijdens deze periode worden de kosten rechtvaardig verdeeld over werkgevers en werknemers.

(Voor nadere informatie: mr. G.B. Nijhuis, tel. 070-614911, tst. 2854.)

Begroting Nederlandse Antillen

De economische ontwikkelingen op de Nederlandse Antillen baart de VVD grote zorgen. De aangekondigde sluiting van de Lago-raffinaderij op Aruba en de dreigende sluiting van de Shell-raffinaderij op Curacao heeft een meedogenloos licht geworpen op de structurele problemen van de Antilliaanse economie. De jaar in, jaar uit door de VVD uitgesproken zorg over de volstrekt uit de hand gelopen Antilliaanse overheidsuitgaven en de noodzaak tot diversificatie van de Antilliaanse economie krijgen nu pas echt relief door het wegvallen van de inkomsten uit de olie-industrie en de zogenaamde financial offshore, waardoor met recht van een noodsituatie kan worden gesproken. Voor de Antilliaanse economie betekent dit een even grote klap als het wegvallen van de gehele Rijnmond-bedrijvigheid voor de Nederlandse economie zou betekenen.

„Niemand kan nu nog om de realiteit heen van de enorme begrotingstekorten en de dringende noodzakelijkheid van drastische sanering van de overheidsuitgaven” aldus VVD-woordvoester Erica Terpstra.

De VVD stelt zich op het standpunt dat Nederland de

Nederlandse Antillen op dit ogenblik niet in de kou mag laten staan, maar dat Nederland mag eisen dat daadwerkelijk binnen de korste keren orde op eigen zaken wordt gesteld als voorwaarde voor (tijdelijke) begrotingshulp. Mevrouw Terpstra vroeg expliciet om een door onafhankelijke deskundigen, met behulp van het IMF, op te stellen realistisch saneringsplan opdat er enige zekerheid kan worden gegeven dat dergelijke begrotingshulp niet gelijk staat aan het geld stoppen in een bodemloze put. Minister De Koning begroette deze suggestie zeer positief. Tegelijkertijd stelde de VVD dat bedoelde (tijdelijke) begrotings-noodhulp voor Aruba en straks mogelijk ook voor Curacao als de Shell inderdaad zou sluiten, door prioriteit-verschuiving betaald zal moeten worden binnen het ontwikkelingsplafond. „In de visie van de VVD dient vastgehouden te worden aan het Nederlandse standpunt dat het begrotingsplafond, vorig jaar nog verhoogd tot 5% van het Nederlands ontwikkelingsbudget, niet nog verder verhoogd kan worden. Dat is een hard standpunt maar in het licht van de schrijnende armoede in de Derde Wereld en de (ondanks de grote problemen) op de Antillen toch relatief veel betere omstandigheden, het enige standpunt dat wij kunnen innemen. Verhoging van het Antilliaanse ontwikkelingsplafond zou immers ten koste gaan van de hulp aan de allerarmsten in de Derde Wereld”.

Stimulering economisch productieve investeringen

De VVD bepleitte dat de reguliere hulp vanuit Nederland zich vooral moet richten op economische productieve projecten en een diversificatie van de Antilliaanse economie. Tijdens het laatste werkbezoek van een parlementaire delegatie aan de Nederlandse Antillen zijn de Nederlandse en Antilliaanse politici gezamenlijk gekomen tot een globale sterkte-zwakke analyse van de Antilliaanse economie en zijn enkele suggesties gedaan voor actie op de korte termijn. In navolging daarvan bepleitte mevrouw Terpstra steun aan een gemengde werkgroep van deskundigen buiten de politiek die op korte termijn een plan zou moeten uitwerken voor een Antilliaanse zogenaamde „operation bootstrap”: Gegeven de associatie van de Nederlandse Antillen met de EG en gegeven het Amerikaanse Caribbean Basin Initiative zouden incentives ontwikkeld moeten kunnen worden, opdat productieve investeringen en industriële bedrijvigheid van Nederlandse en Europese bedrijven op de Nederlandse Antillen tot de mogelijkheden gaan behoren met invoerrecht-vrije import in de VS en in West-Europa. Minister De Koning zegde de gevraagde steun toe.

Status aparte Aruba

Zoals bekend is tijdens de RTC van 1983 overeengekomen dat Aruba per 1 januari 1986 de status aparte binnen het Koninkrijk verkrijgt. Thans zijn twee vragen aan de orde:

1. Is, gezien de economische situatie, de status aparte nog wel wenselijk en zo ja,
2. Is, gezien de stagnatie in de politiek van de status aparte nog haalbaar?

Om met de laatste vraag te beginnen: de VVD is het eens met de Minister dat, als alles op alles wordt gezet, de noodzakelijke voorbereidingen nog op tijd afgerond kunnen worden. „Ten overvloede herhaal ik evenwel dat de VVD-fractie zich pas later dit jaar definitief zal kunnen uitspreken, wanneer meer zicht is op het al dan niet behoorlijk realiseren van de ten gevolge van de statuutswijziging intredende staatkundige en financieel-economische situatie en de daarbij behorende afspraken en regelgeving”, aldus mevrouw Terpstra. De eerste vraag, over de wenselijkheid van de status aparte, dient in de visie van de VVD allereerst beantwoord te worden door de Antilliaanse partners. „Onze inschatting is evenwel dat de politieke verhoudingen de

laatste jaren dusdanig zijn gepolariseerd dat de problemen er niet minder om worden indien de status aparte niet zal doorgaan, eerder nog vermeerderd", aldus de VVD. De Minister was het daar zeer uitgesproken mee eens.

Organisatie rechterlijke macht

De VVD-fractie was buitengewoon ongelukkig met de mededeling van de Minister dat hij tijdens de mini-conferentie twee weken geleden accoord was gegaan met de opzet van twee procureurs-generaal, waartegen de fractie zich reeds vorige week fel verzette. Juist op het gebied van garanties voor eenheid van rechtspraak en rechtszekerheid wenst de VVD er geen enkel misverstand over te laten bestaan dat het Openbaar Ministerie op de Nederlandse Antillen bij het gemeenschappelijk Hof van Justitie onder leiding dient te staan van een procureur-generaal. De motie Terpstra, mede-ondertekend door het CDA, PvdA en PSP, die de Minister met deze opdracht terugstuurt naar de onderhandelingstafel zal volgende week zeker worden aangenomen.

(Voor nadere informatie: E. Terpstra, tel. 070-614911, tst. 2118.)

Tweede vervolgnota grote steden

Na een kleine twee jaar werd bij de Uitgebreide Commissie Vergadering (U.C.V.) van 18 februari jl. de balans opgemaakt van het tot nu gevolgde „grote stedenbeleid". Een paar jaar geleden begon het besef door te dringen dat het met onze grote steden niet goed gaat. Een opdracht werd gegeven om de oorzaken daarvan op te sporen en te analyseren. Dat leidde tot het bekende Schuyt-rapport, waarin een reeks voorstellen werd gedaan om iets aan de gesignaleerde problemen te doen. Al met al bleek dat de politieke wil aanwezig was om een proces op gang te brengen waardoor in een gefaseerd programma in een aantal jaren concrete maatregelen zouden worden genomen ten behoeve van de grote steden. Men is het erover eens, dat die maatregelen moeten leiden tot een vergroting van de beleidsvrijheid van de betrokken gemeenten. Als algemene maatregelen te lang op zich laten wachten, dan is een voorrangsorganisatie voor de grote gemeenten aanvaardbaar, opdat in een gefaseerd programma de bestuursbevoegdheden van de grote steden zullen kunnen worden verruimd.

De afgelopen jaren is weliswaar een verhelderende discussie gevoerd over de bestuursvorm van de grote steden. Daaruit heeft geresulteerd dat het model van de stadsprovincie een illusie is. De grote steden kunnen wel meer bevoegdheden krijgen, die bijvoorbeeld elders door de provincie worden uitgeoefend: de provincie-vrije of provincie-arme stad.

Niettemin is de balans van het grote stedenbeleid negatief. Er ligt geen gefaseerd programma van voorgenomen maatregelen voor. De nota ademt geen dynamiek meer uit, maar veeleer bureaucratisch gepriegel. Goede beleidsaanzetten zijn er voor het welzijns- en milieubeleid, maar voor andere terreinen niet.

De financiële positie van de grote steden is zeer zorgelijk (geen sluitende begrotingen; Amsterdam met de Stopera; Utrecht met een groot tekort). Hoe kan worden voorkomen dat een grote stedenbeleid de mist ingaat, door opdoemend financieel onvermogen van de grote steden, zo vroeg de woordvoerder zich af.

Maatregelen

De VVD-fractie is van mening dat moet worden teruggegaan naar de oorspronkelijke doelstelling van het beleid: stap voor stap het bestuursinstrumentarium van de grote steden bij voorrang te versterken. Omdat bevoegdheden grotendeels in wetten vastliggen, is een systematisch wetswijzigingsprogramma nodig. De vakministers zullen dit gestalte moeten geven, maar de minister van Binnenlandse Zaken moet de zaak op poten zetten. Er moet nu spoedig zo'n wetgevingsschema komen. Als zo'n aanpak niet lukt, laten de grote steden dan de Kamer voorzien van initiatiefswetsvoorstellen. Het is tijd voor een doorbraak van de impasse.

De grote steden moeten ook zelf hun bestuurskracht vergroten. Een verbreding van de politieke basis van sommige colleges van B. en W. zal een evenwichtig beleid ten goede komen.

De provincies

Het betrekken van de provincies bij het beleid met het oog op het overhevelen van rijks- en provinciale bevoegdheden naar de grote steden is hoopgevend. Maar ook hier zal men niet om wetswijzigingen heen kunnen. De VVD vroeg de regering hierover een spoedige besluitvorming te bevorderen. In Zuid-Holland en Utrecht is men op dit vlak inmiddels goed bezig. In Noord-Holland daarentegen is men het verregaand oneens. Uit correspondentie blijkt, dat het de grootse plannen van Amsterdam om tot een stadsprovincie te komen zijn, die overeenstemming met de provincie blokkeren.

Minister Rietkerk zou Amsterdam echter nu toch eens duidelijk moeten maken dat het model van een stadsprovincie niet in het beleid past.

(Voor nadere informatie: mr. J.G.C. Wiebenga, tel. 070-614911, tst. 2092.)

Nieuws uit het Europees Parlement

Irina Grivnina

Irina Grivnina, de Russische dissidente voor wie de VVD-Tweede Kamerfractie zich herhaaldelijk heeft ingezet, krijgt steun uit Europa. In oktober 1984 had het Europees Parlement al een motie van Gijs de Vries en Simone Veil aangenomen, waarin het Parlement een beroep deed op de Russische autoriteiten om mevrouw Grivnina een uitreisvisum te geven. Nu heeft ook de Europese Commissie verklaard zich te zullen inspannen voor Irina's vertrek uit de Sovjet-Unie. De liberale Commissaris Willy de Clercq antwoordde dat op vragen van De Vries. „De Commissie heeft reeds eerder haar bezorgdheid geuit over de psychiatrische praktijken die in de Sovjet-Unie voor politieke doeleinden worden toegepast. (Mevrouw Grivnina heeft deze praktijken aan de kaak gesteld), en staat volledig achter de initiatieven van het Europese Parlement om iedere schending van de bepalingen in de slotakte van Helsinki aan de kaak te stellen", aldus De Clercq. Zoals bekend wil Irina Grivnina zich met haar gezin in Nederland vestigen, en is daartoe onder andere door Ed Nijpels uitgenodigd.

(Voor nadere informatie: drs. G.M. de Vries, tel. 070-647447.)

Landbouwprijzen

12 Januari heeft Commissaris Andriessen aan het Europees Parlement kenbaar gemaakt wat de voorstellen zijn

van de Europese Commissie voor de landbouwprijzen tijdens de periode 1985/1986.

Ten eerste wil de Commissie zich houden aan de lijn die is uitgestippeld in 1984. Dan stelt zij zich voor de prijzen voor deficitaire produkten te verhogen, daarentegen de zogenaamde „overschotten” af te bouwen.

Het gemeenschappelijk landbouwbeleid moet in stand worden gehouden, vooral terwille van de eenheid van de markt. De Landbouwcommissie echter, verwerpt in zijn rapport, categorisch alle voorstellen van de Europese Commissie. Zij wil de landbouwprijzen gemiddeld met 5% verhogen.

Dit ondanks het feit dat twee Commissarissen, de heer Andriessen van Landbouw en de heer Chritophersen van de Begroting, tijdens de discussies herhaaldelijk betoogden dat het verhogen van de landbouwprijzen geen haalbare kaart is.

Dat gaf de heer Daniel Ducarme, liberaal, aanleiding scherp te stellen dat in de voorstellen van de Europese Commissie, men slechts was uitgegaan van de begroting, zonder rekening te houden met de structurele aspecten van de landbouw, het handelsbeleid, herziening van het gemeenschappelijk landbouwbeleid, de internationale situatie en het belang van de Gemeenschap. Men let te veel op het geld, misschien te weinig op de mensen.

(Voor nadere informatie: ir. H.K.J. Louwes, tel. 05969 - 1504.)

RSV-debat met de regering

Bijdrage VVD-woordvoerder Rudolf de Korte:

I. Inleiding

Tien kabinetten, in de periode 1965 - 1985, worstelden met het RSV-probleem. Het is het laatste kabinet in de rij, het kabinet Lubbers/Van Aardenne, nadat haar voorgangers daartoe politiek niet bij machte bleken, dat het drama op 2 februari 1983 beëindigde. Op die dag besloot het kabinet niet meer aan het RSV-concern, doch slechts aan „een aantal met name te noemen afzonderlijke bijdriven", eventueel tijdelijke overbruggingssteun te geven.

II. Sociaal-economisch klimaat

In de economie hangt alles met alles samen. RSV is geen op zichzelf staand verschijnsel. Het werd wel één van de uitwassen van de in het midden van de 70'er jaren geïntroduceerde politieke opvattingen over steun aan bedrijven in moeilijkheden.

Reeds in het begin van de zeventiger jaren waren onze arbeidskosten in vergelijking tot het omringende buitenland aan het oplopen. De loonexplosie in de achterliggende jaren begon de concurrentiepositie van ons bedrijfsleven aan te tasten. Daar overeen kwam de diepe recessie op wereldschaal, die begon na de eerste oliecrisis van 1973. De gevolgen bleven niet uit. De werkloosheid liep op. De groei van de produktie en de investeringen daalde. Het kabinet Den Uyl kwam met een keynesiaans stimuleringsbeleid. De overheidsbestedingen gingen omhoog. De toetredingscriteria voor de WAO werden verruimd, er werden veel extra banen bij de overheid geschapen en de schatkist ging wijd open voor steun aan individuele bedrijven. Wat dit laatste betreft verspreidde het socialistisch credo, dat overheidssteun aan individuele bedrijven ons door een tijdelijk dal zou helpen, zich als ware het woestijnzand. Het heeft lang, te lang geduurd voordat dit credo plaatsmaakte voor ongeloof. Bestek '81 was een politiek moedige poging om de bakens te verzetten. Degenen, die het moesten uitvoeren, beten nog grotendeels in het zand. Het kabinet Van Agt-II draaide daarna de klok nog even terug en Den Uyl, als minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, presenteerde een banenplan van 3 miljard waarin de oude steun met nieuwe elan werd hervat. In de samenleving kwam echter een kentering op gang. De Commissie Wagner publiceerde „een nieuw industrieel élan". In dit rapport werd een offensief stimuleringsbeleid bepleit in plaats van individuele bedrijfssteun uit sociale en werkgelegenheidsmotieven: omdat van individuele steun aan bedrijven zonder perspectief een negatieve invloed uitgaat op de gehele industriële ontwikkeling. Terwijl het kabinet Van Agt-Den Uyl doof bleef voor dit nieuwe geluid, zette het kabinet Lubbers-Van Aardenne het echter vaardig om in nieuw beleid, daarbij verzekerd van de regeerackoordopdracht: „bij steun aan individuele bedrijven zal vanwege de schaarse overheidsmiddelen en het gevaar van concurrentievervalsing grote terughoudendheid worden betracht".

De volledige tekst van de bijdragen van de VVD-woordvoerder Rudolf de Korte en Jan Kees Wiebenga, in eerste en tweede termijn aan het RSV-debat is voor abonnees van de VVD-Expresse gratis te verkrijgen.

Schrijf een briefkaart aan de redactie:

VVD-Expresse,
Postbus 20018, 2500 EA 's-Gravenhage.

vermeld hierop uw naam en adres, u krijgt deze bijdrage dan per omgaande toegezonden.

III. Offensief tegenover defensief beleid

Het 3 miljard stimuleringsplan van september 1975 verschaftte het kabinet Den Uyl ruime middelen om de steunkraan wijd open te zetten. Onderstaande tabel laat dit duidelijk zien.

Tabel 1.
Steun aan individuele bedrijven (× f 1 miljoen)

	SIB		SIB
1973	—	1979	800
1974	72	1980	108
1975	452	1981	121
1976	498	1982	449
1977	630	1983	287
1978	706	1984	28

Enige jaren geleden werd een beperkt intern onderzoek van het Ministerie van Economische Zaken afgerond naar het effect van steunverlening in de periode 1976-1979. De effectiviteit van de steunverlening bij 130 onderzochte bedrijven bleek:

- 38% geslaagde steunoperaties
- 38% niet-geslaagde steunoperaties
- 9% nog onzeker (met winstverwachting)
- 15% nog onzeker (met verliesverwachting)

Hieruit blijkt, dat individuele steunverlening in die jaren een kans van slagen had van 1 op 2.

Dat RSV als steun-drama niet op zichzelf staat, blijkt uit de volgende tabel.

Tabel 2.
Steun aan individuele bedrijven per arbeidsplaats

- Holland United	f 57.000,-
- Okto	f 610.000,-
- Tealtronic	f 191.000,-
- Bamshoeve	f 67.000,-
- Nederhorst	f 75.000,-
- Wolcon/Sigmacon	f 69.000,-
- RSV	f 131.000,-

RSV is in omvang (totaal steunbedrag) de grootste mislukking maar het is verder één geval uit velen.

IV. Veranderende criteria en motieven voor steun

Bij de beoordeling van de bedrijven in nood is sinds 1978 een duidelijke verandering te bespeuren. Van sociale overwegingen en werkgelegenheidsmotieven verschuift – vooral door toedoen van Minister Van Aardenne – de waardering naar uitzicht op een positief rendement. De rendementseis is inmiddels verwoord, terwijl aan de grotere bedrijven bovendien de eis gesteld wordt, dat ze echt van belang zijn voor de nationale economische structuur (Hoogovens, Fokker, Volvo Car).

V. Maatschappelijk en politiek verzet tegen verlies van arbeidsplaatsen

Het beeld van de Staat als redder in de bedrijfsnood ligt mede als gevolg van het RSV-drama nu aan gruzelementen. Niet alleen ons land maar geheel West-Europa heeft een harde les geleerd omtrent de complicaties van steunoperaties op grote schaal. Bijvoorbeeld de staalindustrie in Engeland, België, Frankrijk en Italië, de sanering van de autoindustrie in Engeland en Frankrijk en de zich nog voort slepende sanering van de kolenmijnen in Engeland. De economische groei van de 60'er jaren stimuleerden het besef bij individuen en groepen, dat de Staat iets voor hen kon betekenen. Het RSV-drama laat zien hoe met behulp van die achterbannen het najagen van deelbelangen tot een (zij het tijdelijke) succesformule kan worden gemaakt. Ook hierin stond RSV niet op zichzelf. RSV was een kind van de tijd.

VI. Hoe zelfstandig is een minister in zijn handelen?

De brief van 1 juni 1979, waarin wordt gemeld, dat alle kosten van de scheepsbouwactiviteiten vanaf 1-1-1979 voor rekening en risico van de Staat zouden komen, kan geen solo-actie van Minister Van Aardenne zijn geweest. De Comptabiliteitswet schrijft voor dat alle wetsontwerpen en andere voorstellen met financiële gevolgen vooraf ter beoordeling aan de Minister van Financiën worden toegezonden.

De 1 juni-brief moet gedragen zijn door de Minister-raad. Zeker na alle discussies, die daarover in de voorafgaande vergaderingen zijn gevoerd. Het niet ontstaan van meningsverschillen, noch bij de voorbereiding, noch na de afdoening van de 1 juni-brief, bevestigt het standpunt van de bewindslieden van het toenmalige kabinet.

VII. Controle op overheidssteun

De VVD staat achter het voorstel van het Presidium van de Kamer een bijzondere commissie in te stellen, die zal bekijken hoe de controlefunctie van de Tweede Kamer verbeterd kan worden. Daarnaast zou de Algemene Rekenkamer de bevoegdheid moeten krijgen, zowel de sociale verzekeringswetten als de bedrijfssteun te controleren.

De Algemene Rekenkamer houdt zich bezig met de rechtmatigheidscontrole achteraf, maar stuit ook op ondoelmatige besteding van overheidsgelden.

Ook over de doelmatigheidscontrole en de daarvoor benodigde menskracht bij de Rekenkamer moeten de Kamerleden zich bezinnen.

VIII. Toekomstig steunbeleid op armlengte van de overheid

Steunen van ondernemingen in nood betekent zeer grote risico's lopen. Stimuleren van gezonde, innoverende ondernemingen betekent verantwoorde risico's lopen.

Het Regeerakkoord van CDA en VVD verlangt dat het defensieve steunbeleid naar offensief stimuleringsbeleid wordt verlegd. Aanduidingen daarvan zijn aandachtsges-

biedenbeleid en marktgericht technologiebeleid.

Op dit moment worden beoordelingen over steunaanvragen in het kader van de Regeling Herstelfinanciering door een onafhankelijk college van deskundigen, het College van Advies, gemaakt. Dit college oordeelt op basis van gegevens van het Bureau Bijzondere Bedrijfsproblemen van Economische Zaken en de NIB. De toekenning van steun is dus gedeeltelijk op afstand geplaatst.

Maar de mankracht en de financiële middelen zijn thans vooral gericht op stimulering van ontwikkelingsactiviteiten en -projecten. De VVD stelde voor een zelfstandig instituut op te richten rondom het College van Advies, een SIP: stimulering individuele projecten.

Hierin zouden zitting hebben: het Bureau Bijzondere Bedrijfsproblemen van het Ministerie van Economische Zaken (bedrijfseconomische doorlichting), het CIVI (technische doorlichting) en het College van Advies. Een dergelijk nieuw instituut zou dan niet alleen de advisering inzake herstellfinanciering maar ook inzake steunverlening voor hoogwaardige projecten en speerpunten kunnen doen.

Zo kan worden voorkomen dat het Ministerie van Economische Zaken en de Tweede Kamer zich in detail met steunverlening voor individuele bedrijven en projecten moeten bezighouden. Voorkomen wordt, dat ambtenaren en Kamerleden op de stoel van de ondernemer gaan zitten. Dat moet worden overgelaten aan de mensen uit de praktijk. Politieke bemoeienis om mee te besturen (of vanwege electorale bijbedoelingen) moet zoveel mogelijk uitgebannen worden.

IX. Rol van defensie

Er bestaat ontegenzeggelijk een belangengemeenschap van de Koninklijke Marine en de marinewerven. Dat heeft belangrijke voordelen voor de Marine zelf; er zijn echter „mitsen“:

- de kosten mogen er niet hoger door worden, evenals de financiële risico's;
- het mag niet leiden tot eigenmachtig optreden van de Marine;
- het vraagt om voldoende „countervailing power“ bij toezicht en controle.

De VVD wacht het inganggezette onderzoek door de Rekenkamer inzake de beheersing van de complexe defensieprojecten met ongeduld af.

Daarnaast pleit zij voor een onderzoek door een extern adviesbureau betreffende de materieel-aanschaffingen door de defensie-onderdelen.

X. Tenslotte

Voor liberalen is steun aan bedrijven als principe fout. Ondernemingen behoren op eigen kracht te kunnen voortbestaan. Anders dienen ze plaats te maken voor nieuw opkomende ondernemingen, die een gezonde toekomst voor de boeg hebben. Dat moet regel zijn; uitzonderingen daargelaten.

Daarvoor dienen dan zo generiek mogelijke instrumenten voorhanden te zijn. Zijn specifieke maatregelen toch gewenst dan moeten die strikt zakelijk – op afstand van de overheid – worden uitgevoerd.

In het RSV-drama hebben velen schuld, hebben velen gefaald: managers, commissarissen, vakbondsleiders, politici, ambtenaren, mensen op de werkvloer, leden van het tripartiete overleg. Dit drama leert ons dat het nalaten van

marktconform gedrag in een markteconomie een hachelijke zaak is.

(Voor nadere informatie: dr. R.W. de Korte, tel. 070-614911, tst. 2650.)

Debat RSV-enquête – deel 2

De tweede woordvoerder voor de VVD-fractie, Jan Kees Wiebenga, sneed een aantal punten van meer staatsrechtelijke aard aan.

De VVD-fractie is van oordeel dat de huidige enquête-tewet redelijk werkt. Op een aantal punten moet zij wel aangepast worden. Dit geldt de regeling van het opvorderen van stukken en van de verschoning op grond van geheimen van bedrijfsvoering.

Enquêtes zijn er in soorten: die naar „algemene toestanden” en die naar „gedragingen van de regering”, ook wel genaamd de politieke enquête. Hier is sprake van een combinatie met de nadruk op het politieke aspect. Tot 1948 was het niet toegestaan ministers te horen. Daar is het interpellatierecht voor. Tegenwoordig mag dit wel, maar de bepaling dat beraadslagingen in de ministerraad geen onderwerp van verhoor mogen uitmaken dient ongewijzigd te blijven.

De woordvoerder maakte een kritische opmerking over het feit dat één van de verhoorden zelf lid van de Enquêtecommissie was. Dat riekt naar rechterschap in eigen zaak. Wellicht is een onderzoek door een externe enquêtecommissie meer aangewezen in gevallen waarbij ook de Tweede Kamer betrokken is, zo zei hij. Openbaarheid is goed, maar de aanwezigheid van de televisie kan op de privacy van getuigen inbreuk maken. Is hier strijd met het Europese mensenrechtenverdrag?

Minderheidsenquêterecht

Groot bezwaar tekende de heer Wiebenga aan tegen het PvdA-voorstel om door middel van grondwetswijzigingen te komen tot invoering van het zogenaamde minderheidsenquêterecht, waarbij een minderheid van deze Kamer het recht krijgt de Kamer als geheel – ook bij een onwillige meerderheid – te vragen een enquête te houden.

Dat minderheidsenquêterecht is niets nieuws. Op 17 februari 1983 – enkele weken voordat deze Kamer besloot de RSV-enquête te gaan houden – is onze nieuwe grondwet in werking getreden. Bij grondwetsherziening is het enquêterecht, in het bijzonder ook het minderheidsenquêterecht uit en te na in twee lezingen in discussie geweest. Het is zoals bekend, uiteindelijk verworpen (door de Eerste Kamer) en ook niet zomaar. Het is het enige wetsontwerp tot grondwetswijziging geweest, waarover de Raad van State een negatief advies heeft uitgebracht. De bezwaren zijn de volgende.

1. Allereerst is daar het motief dat door de Raad van State naar voren is gebracht, namelijk dat hiermee het systeem wordt doorkruist, waarbij besluiten worden genomen door een meerderheid. Dat die meerderheid daarbij goed naar de motieven van de minderheid moet luisteren staat als een paal boven water.

Dit argument geldt te meer, omdat een enquête een zwaar en ingrijpend middel is, waarbij jegens burgers dwangbevoegdheden kunnen worden uitgeoefend, zoals het horen onder ede, de verschijningsplicht en bij weigering zelfs de bevoegdheid tot gijzeling. Hoe je ook wendt of keert, een enquête blijft een onderzoek door een politiek lichaam met leden die vooringenomen (kunnen) zijn. Zij zijn immers

op een politiek programma gekozen. Het enquêterecht heeft in tegenstelling tot andere parlementaire rechten, zoals het vragenrecht en het recht van interpellatie, een externe werking. Vanuit de invalshoek van de burger vindt de VVD-fractie dat de zware bevoegdheden die het parlement zichzelf verschafft, door een meerderheid gelegitimeerd moeten zijn.

2. Ook al gaat het er bij een enquête primair om, om gegevens te verkrijgen buiten de regering om, het is evident dat het zich prima leent voor toepassing als politiek strijdmiddel. De VVD is van mening, dat een veelvuldig zodanig gebruik van dit middel het enquêterecht zal devalueren, en daarmee juist een belangrijk parlementair controlemiddel op de tocht zal zetten, en misschien zelfs het gezag van het parlement als geheel zal schaden.

3. Er is ook een meer juridisch bezwaar. Het minderheidsenquêterecht is overgewaaid uit het Westduitse systeem. Het komt erop neer, dat een vijfde deel van de Tweede Kamer, de Kamer als geheel kan verplichten een enquête te doen organiseren. Maar de wijze waarop, en de definitieve bepaling van het onderwerp moeten wel bij een meerderheidsbeslissing worden vastgesteld. Hoe stelt men zich voor dat dit werkt? Stel een fractie van 35 leden wil een enquête houden over een onderwerp dat veel mankracht en tijd zal vergen, de fractie stemt vóór, de overige 115 leden van de Tweede Kamer vinden dat verspilde energie en stemmen tegen (uitslag: 35 vóór 115 tegen, voorstel aangenomen). De enquête wordt dus gehouden. Vervolgens moet de Kamer de enquêtecommissie instellen, de ambtelijke staf uitbreiden enz. Wat let nu de meerderheid zodanige amendementen in te dienen, dat de enquête wordt uitgehold, bijvoorbeeld al door bij lange na niet voldoende ambtelijke ondersteuning toe te staan?

In West-Duitsland is dit geregeld. Hier worden geschillen omtrent de uitoefening van dit recht voorgelegd aan het Bundesverfassungsgericht. Maar zo iets hebben wij hier niet en krijgen wij ook niet. Op uitholling van het minderheidsenquêterecht door de meerderheid is geen sanctie. De overplanting van dit Westduitse systeem is niet voldoende doordacht. De minderheid wordt blij gemaakt met een dode mus. En dan is de verbetering van het functioneren van het Parlement eerder een schijnverbetering.

4. Vervolgens de vraag: Waarop is nu het arbitraire getal van een vijfde van het aantal leden gebaseerd, dat tot een enquête kan verplichten?

5. Er zijn meerdere vormen van onderzoek door het parlement. Onderzoek door een commissie zonder dwangbevoegdheden. Je zou je kunnen voorstellen dat een dergelijk onderzoek kan worden gehouden bij minderheidsbesluit. Wanneer zo'n onderzoek vastloopt door weigerachtige getuigen, zou je als sluitstuk van het parlementair onderzoeksrecht een enquête kunnen houden met de zware bevoegdheden. Maar juist dat moet tegenover de burgers door een meerderheidsbeslissing gelegitimeerd worden.

De VVD-fractie voelt er verder niets voor om zo kort na de recente Grondwetsherziening dit omstreden punt opnieuw aan de orde te stellen.

De ministerraad

Wat er uit de rapportage van de enquêtecommissie naar voren komt is – hoe schokkend ook – niet volledig nieuw. De onbeheersbaarheid van het overheidsapparaat is al jaren bekend. Aan het eind van de jaren '70 al is niet voor

niets de commissie Hoofdstructuur Rijksdienst – de commissie VonHoff – aan het werk gezet om een analyse van de problemen te maken en voorstellen te doen. Het eindrapport heeft zij aangeboden op 25 mei 1981, een kleine vier jaar geleden inmiddels. Zij kwalificeert de toestand van de rijksdienst als uitermate zorgelijk.

De woordvoerder stelde, dat het niet voldoende is om alleen maatregelen te nemen op het terrein van de steunverlening van bedrijven in moeilijkheden, hoe nodig en hoe goed die maatregelen ook zijn.

Los van de wijze van besluitvorming in het kabinetsberaad zelf constateerde hij, dat zowel een goede voorbereiding van kabinetsbesluiten als een goede uitvoering cruciaal is.

Voor wat betreft de *voorbereiding* heeft de fractie de indruk, dat die de laatste jaren wel wat verbeterd is. Kan de Minister-President uitleggen hoe die voorbereiding op dit moment georganiseerd is, en of hij mogelijkheden tot verbetering en verduidelijking ziet, werd gevraagd. Een groot punt van zorg is er ten aanzien van de uitvoering van de kabinetsbesluiten, met name de voortgangscontrole.

Een ander punt van zorg op het terrein van politieke besluitvorming ligt op het punt van de coördinatie. Naast de al genoemde algemene coördinatie door de minister-president bij de beleidsvoorbereiding en de beleidsuitvoering betreft dat het gebrekkig functioneren van de coördinerende ministerschappen.

Juist bij grotere projecten, zoals de steunverlening van bedrijven in moeilijkheden, maar ook bij projecten als de privatisering, de deregulering en dergelijke is het essentieel, dat de coördinerend minister inderdaad redelijke mogelijkheden krijgt voor het totstandbrengen van besluitvorming en het toezien op de voortgang. Die mogelijkheden zijn er nu vaak niet voldoende, afgezien van de bevoegdheden van de Minister van Financiën op basis van de Comptabiliteitswet.

Over dit punt is vorig jaar een motie Wiebenga aangenomen. Daarin wordt aan de regering gevraagd om vóór 1 januari 1985 aan de Kamer te rapporteren over de opschoning van het ministeriële coördinatiestelsel en de versterking van de bevoegdheden, verbonden aan de overblijvende coördinatie-taken. Waarom is die rapportage nog niet aan de Kamer gestuurd? Is de indruk juist dat het kabinet er niet uitkomt, en dat daarmee een belangrijke schakel in het besluitvormingssysteem aan de top van de departementen een loze schakel blijft? Dat zou niet goed verdedigbaar zijn.

Tot slot zei de woordvoerder dat wij niet de illusie moeten hebben, dat wij het functioneren van de overheid na het debat van vandaag, en na de RSV-enquête werkelijk verbeterd hebben. Daarvoor is de overheid veel te complex. Daarvoor is ook veel meer nodig. Wiebenga wees in dit verband de regering andermaal op het cardinale belang van de zogenaamde zes grote operaties: de heroverweging, de privatisering, de decentralisatie, de personeelsvermindering, de deregulering en de reorganisatie van de rijksdienst. Zij lopen niet allemaal even goed. Maar voor het weer enigszins beheersbaar maken van de overheid zijn zij van grote betekenis.

(Voor nadere informatie: mr. J.G.C. Wiebenga, tel. 070-614911, tst. 2092.)

Uitgebreide Commissie Vergadering over het Midden- en Kleinbedrijf

Tijdens de Uitgebreide Commissie Vergadering Midden- en Kleinbedrijf pleitte de VVD ervoor dat de belangen van het Midden- en Kleinbedrijf meer geïntegreerd dienen te worden in het algemeen financieel-economisch beleid.

Het kabinetsbeleid blijkt, gelet op de ontwikkeling van omzetten, kostenbeheersing en ondernemers-inkomen goed te werken. Uit het terugdringen van het financieringstekort, het terugdringen van belasting- en premiedruk, lastenverlichting voor het bedrijfsleven en de beheersing van de loonkosten blijkt dat het huidige kabinetsbeleid terdege rekening houdt met het midden- en kleinbedrijf. Dit blijkt ook uit de omzetontwikkeling, want ook de detailhandel in zijn totaliteit zit in de lift. Echter het Midden- en Kleinbedrijf in deze sector blijft helaas achter. De omzetverbetering gaat daar vooral richting grootwinkelbedrijf.

De VVD vroeg in het kader van de deregulering wederom aandacht voor de „omgang met regelgeving” en in dit verband voor een adequate opvang van ondernemers die een vergunning nodig hebben.

Wat betreft de privatisering vond de VVD dat dit meer, in het belang van het Midden- en Kleinbedrijf, gericht zal moeten worden op uitbesteden en het tegengaan van deprivatisering.

Het verschijnsel van deprivatisering doet zich met name ook voor bij lagere overheden en semi-overheden. De overheid blijkt dan vaak een valse concurrent te zijn voor het Midden- en Kleinbedrijf.

De VVD vond wel dat de Regering haar best moest doen om gedaan te krijgen dat er in de Europese Commissie een commissaris komt met het Midden- en Kleinbedrijf in zijn pakket.

(Voor nadere informatie: mr. G.B. Nijhuis, tel. 070-614911, tst. 2854.)

RSV-debat met de regering (II)

Bijdrage VVD-woordvoerder Rudolf de Korte

I. Collectieve schuld

In een interruptie in eerste termijn liet de heer Den Uyl zich ontvallen: „Nu komt weer dat onzinnige collectieve schuld-gedoe naar voren, daar word ik beroerd van: ieder-een schuld, en dus niemand”.

De VVD-fractie zet daar met kracht tegenover: „dat onzinnige gedoe met 1 of 2 zondebokken: daar word ik beroerd van: één alle schuld, en dus de anderen vrijgepleit”. Inclusief de heer Den Uyl zelf, waarvan bekend is dat:

1. hij het was, die als naamdrager van het kabinet Den Uyl de geldkraan wijd openzette voor de individuele steun-verlening, waarbij tevens de basis werd gelegd voor de zeer grote RSV verliezen in de volgende jaren;
2. hij het was, die als premier de allereerste verantwoordelijkheid droeg voor het verkwaselen van een zeer winst-gevende miljarden Koeberg order van RSV;
3. hij het was, die als minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid geen „nee” zei tegen de RSV-steunoperatie van 1982 waarvoor de ambtelijke paraaf namens Sociale Zaken en Werkgelegenheid werd gezet;
4. zijn RSV woordvoerder Van der Hek het verst ging van allen in de Kamer bij het voortdurend vragen naar meer RSV-steun en het openhouden van de ROS-optie.

De conclusie van de VVD-fractie is dan ook, dat, niet „één” alle schuld heeft en dat niet „alle anderen” zijn vrijgepleit. De Kamer is collectief in de fout gegaan, aldus de VVD-woordvoerder in tweede termijn tijdens het RSV-debat.

De VVD-Tweede Kamerfractie stelde, dat Gijs van Aardenne juist versterkt uit het debat is gekomen. „Gijs geeft blijk van een bewonderenswaardig incasservermogen en van een grote crisisbestendigheid”. Volgens de VVD-Tweede Kamerfractie dwingt de „fighting spirit” van Gijs van Aardenne tijdens het debat „allerwege respect af”.

II. Economisch beleid

Het debat in de eerste termijn met de regering over het economisch structuurbeleid heeft duidelijk aangetoond, dat er op dat punt 2 hoofdstromingen zijn in het parlement, die moeilijk tot elkaar te brengen zijn.

1. **de visie van CDA en VVD-fractie:** gericht op gezondmaking van de structuur van onze economie, zoals vorm gegeven in „het driesporenbeleid” van dit kabinet, met daarbinnen een dynamisch aandachtsgebiedenbeleid en een marktgericht technologiebeleid. Kortom, een vernieuwend en offensief oriëntatiekader.
2. **de visie van de PvdA-fractie:** gericht op een overheidsplan voor de economie als geheel met daarbinnen een statisch sector- en sectorstructuurbeleid. Kortom een behoudend en defensief oriëntatiekader.

De volledige tekst van de bijdragen van de VVD-woordvoerder Rudolf de Korte en Jan Kees Wiebenga, in eerste en tweede termijn aan het RSV-debat is voor abonnees van de VVD-Expresse gratis te verkrijgen.

Schrijf een briefkaart aan de redactie:

VVD-Expresse,
Postbus 20018, 2500 EA 's-Gravenhage,

vermeld hierop uw naam en adres, u krijgt deze bijdrage dan per omgaande toegezonden.

Voor de VVD-fractie is, de creativiteit van individuele werknemers, de eigen verantwoordelijkheid van ondernemers, het straffen of beloningen uitdelende marktmechanisme en een zich op goede randvoorwaarden oriënterende overheid verre van superieur aan staatsplan en staatsbelang, zoals de PvdA-fractie dat wenst.

II. De „blanco-cheque”

De kern van de zaak betreft naar de mening van de VVD-fractie niet of er „impliciet” door het toenmalige kabinet een besluit is genomen, maar de context van de besluitvorming. De voor de minister van Economische Zaken relevante vraag was of hij handelde in overeenstemming met de gedachtenwisseling, zoals die in de ministerraad had plaatsgevonden. Dat de toenmalige minister van Economische Zaken niet eigenmachtig heeft gehandeld blijkt onder meer uit de brief van de heer Andriessen. De schoonheidsprijs verdient de gang van zaken rond de „1 juni brief” echter niet.

IV: Fregattenkwestie

De medewerking van de Koninklijke Marine (Defensie) aan de fregattenorder van Griekenland had – achteraf gezien – met meer zekerheden omkleed dienen te zijn. Dat was een grote taxatiefout, niet alleen van Defensie, maar ook van Financiën. De omvang van de ontoereikende zekerheden was dusdanig, dat een Minister van Financiën als hoedster van het financieel overheidsbelang dat niet zonder meer had mogen laten passeren. Ook hier niet één zondebok. De schuldvraag gaat meer dan één persoon aan.

V. Overheid op afstand

Het is met name minister Van Aardenne geweest, die zich sterk heeft gemaakt voor een ombuiging van het defensieve individuele steunbeleid naar offensieve stimulering via aandachtsgebiedenbeleid en marktgerichte technologievernieuwing.

Ook is onder hem de regeling Herstelfinanciering van kracht geworden, waardoor de overheid bij de toekenning van steun reeds gedeeltelijk op afstand is gezet. De VVD-fractie wil echter ook de mogelijkheden onderzocht zien om de overheid op afstand te zetten bij offensieve stimuleringsregelingen, zoals research op aandachtsgebieden, ontwikkelingskredieten en hoogwaardige projecten. Niet alleen de technische-, maar ook de commerciële en bedrijfseconomi-

sche aspecten moeten worden meegewogen. Op zich goede projecten in niet goed gerunde bedrijven gaan bijna altijd de mist in. Wat dat betreft is de VVD-fractie ongerust over de gang van zaken bij Van Doorne's Transmissie.

VI. Positie regeringswaarnemer

De regeringswaarnemer hoort niet meer en ook niet minder dan de toezichhouder te zijn op een strikte uitvoering van het ondernemingsplan bij herstellfinanciering en op een strikte uitvoering van de kredietovereenkomst.

Hij dient te beschikken over dezelfde informatie als de RVC, schriftelijk te rapporteren aan EZ en moet bestuursbesluiten, die in strijd zijn met het afgesproken ondernemingsplan of de kredietovereenkomst, kunnen schorsen. De sanctie is vervolgens het terugvorderen van het krediet. Regeringswaarnemers moeten geselecteerd worden op hun commerciële en bedrijfseconomische ervaring. Daarom komen wat de VVD betreft oud-ambtenaren van EZ of van andere departementen daarvoor niet in aanmerking.

VII. Lessen voor de toekomst

De conclusie van de VVD-fractie met betrekking tot het rapport van de Parlementaire Enquête Commissie is niet, dat overheid en bedrijfsleven voortaan streng gescheiden moeten voortleven. Het zou een op de toekomst gericht industriebeleid onmogelijk maken. Een regering, die de gezondmaking van het bedrijfsleven tot één van de hoofd-doelen van haar beleid maakt kan de communicatielijnen met datzelfde bedrijfsleven niet doorsnijden. Wel zegt de VVD-fractie, dat het ondoenlijk is alle mensen en bedrijven altijd in de overheid als alles doener en allesregelaar te laten geloven. De samenleving, die het RSV-drama door de ogen van de parlementaire enquête commissie heeft waargenomen, weet inmiddels beter.

Kamer en kabinet moeten nu verder met alle andere belangrijke zaken, die broodnodig onze aandacht vragen: sanering overheidsfinanciën, gezondmaking economie en herstel van werkgelegenheid.

(Voor nadere informatie: dr. R.W. de Korte, tel. 070-614911, tst. 2650.)

RSV-enquête – deel II

In de tweede termijn van het RSV-debat kwam de tweede woordvoerder van de VVD-fractie, Jan Kees Wiebenga, op enkele bestuurlijke aspecten terug.

Hij deelde mee, dat de VVD-fractie weinig behoefte had aan een CDA-motie, waarin wordt gevraagd om de procedure in geval van weigering van een minister om aan het parlement inlichtingen te verstrekken aan te scherpen.

In het Reglement van Orde voor de ministerraad zou moeten worden opgenomen – aldus het CDA – dat zo'n weigering alleen kan geschieden, nadat de ministerraad erover heeft beraadslaagd of het belang van de staat als weigeringsgrond dient te worden ingeroepen.

In de praktijk, zo zei onze woordvoerder, zal dit doorgaans al het geval zijn. Het weigeren van inlichtingen aan de Kamer komt niet uit de lucht vallen. Bovendien bevat de grondwet zelf er een bepaling over, zodat de CDA-motie overbodig is.

De woordvoerder toonde zich bezorgd over het zijns inziens nogal ouderwetse systeem van voortgangscontrole op de uitvoering van besluiten van de ministerraad.

Deze voortgangscontrole vindt slechts enige malen per jaar plaats, en niet erg systematisch. Hij kondigde aan, dat de VVD-fractie daarop in het kader van het komende debat over het project Reorganisatie Rijksdienst op terug zou komen.

Over het enquêterecht zelf noteerde de heer Wiebenga met instemming, dat de regering niet zou overgaan tot het indienen van een grondwetswijziging ter invoering van het zogenaamde minderheidsenquêterecht.

Daardoor zou een minderheid van het parlement (voorgesteld was: 30 leden minimaal) het recht krijgen de Kamer als geheel een enquête te laten houden. De VVD heeft daar bezwaren tegen.

Woordvoerder Meijer van de PvdA kondigde daarop aan met een initiatief-wetsvoorstel te komen. De VVD zal dat zeer kritisch bekijken, stelde onze woordvoerder.

(Voor nadere informatie: mr. J.G.C. Wiebenga, tel. 070-614911, tst. 2092.)

P.C. Hooftprijs

Enkele hoofdpunten uit de bijdrage van de VVD-fractie aan het interpellatie-debat over de P.C. Hooftprijs 1984: Zoals recentelijk, veelvuldig gememoreerd was het de liberale staatsman Thorbecke, die van oordeel was, dat de overheid zich verre diende te houden van een inhoudelijke beoordeling van kunst. Een standpunt, dat liberalen nog steeds delen. Ons past enige dankbaarheid aan al diegenen, waaronder vele niet-liberalen, die in de afgelopen periode Thorbecke hebben aangehaald. Wij putten daaruit de hoop, dat zij ook op andere beleidsterreinen willen meewerken aan een grotere terughoudendheid van de kant van de overheid.

De formulering van artikel 6 van het reglement van de P.C. Hooftprijs geeft onmiskenbaar aan, dat de Minister een eigen beslissingsruimte heeft. Dat impliceert, dat de Minister een eigen afweging mag maken. Er is gesuggereerd, dat dat een vorm van censuur en dus een aantasting van de vrijheid van meningsuiting zou kunnen betekenen. De VVD is het daar niet meer eens. Immers, er is geen sprake van inbreuk op het door de overheid gegarandeerde recht van vrijheid van meningsuiting. Het gaat om wat anders!

Minister Brinkman erkent de literaire kwaliteiten van de heer Brandt Corstius, maar daarnaast is hij van mening, dat (citaat) „deze opzettelijke kwetsende literatuur niet met een Staatsprijs kan worden gehonoreerd“. Gegeven de eerder genoemde beslissingsruimte van de Minister is het begrijpelijk, dat een bestuurder, in casu een Minister, zich afvraagt welke mogelijke gevolgen toekenning van een Staatsprijs heeft. Men kan ook begrip opbrengen voor de persoonlijke overwegingen van de Minister, dat de bedoelde schrijver opzettelijk anderen op grove wijze heeft beschimpt en vaak ook gekwetst.

Het gaat echter niet om de persoonlijke overwegingen van de Minister, want dat betekent een inhoudelijke toetsing. De wegen van de VVD-fractie en de Minister lopen hier dan ook principieel uiteen. De VVD-fractie zou tot een andere beslissing gekomen zijn teneinde absolute zekerheid te geven, dat de overheid zich niet inhoudelijk met de kunst bemoeit. Is hiermee de zaak afgedaan? Nee, helaas niet. Want daar ligt nog het jury-rapport. Een jury-rapport, dat naast een artistieke beoordeling van het werk van de kunstenaar, ook een passage bevat, die niets te maken heeft met de artistieke beoordeling, en die op z'n zachts gezegd provocerend kan worden genoemd. Ik doel hier op de passage, die

begint met: (citaat) „Tenslotte acht de jury het geen toeval, dat de P.C. Hooftprijs aan Brandt Corstius wordt toegekend in het jaar, dat de Paus Nederland bezoekt”.

Daarna volgt een citaat de „De reizen van pater Key”. Een passage, die naar ons oordeel volkomen onnodig was en grievend genoemd kan worden voor met name het Rooms-Katholieke Volksdeel. Op grond van zo'n juryrapport kan de prijs naar het oordeel van de VVD niet uitgereikt worden. Door sommigen is gesuggereerd, dat de Minister toch afstand had kunnen nemen van de betreffende passage. Maar dát zou hebben betekend, dat naar willekeur elementen uit een jury-rapport eenzijdig zouden worden overgenomen c.q. worden afgekeurd. De VVD-fractie betreurt het, dat de jury gemeend heeft dit slot aan haar rapport te geven en wij zouden graag het oordeel van de Kamer daarover weten.

Het zal ongetwijfeld aller instemming hebben dat ik nogmaals de liberale Staatsman Thorbecke ten tonele voer. Thorbecke was tegen Staatsprijzen. Het fenomeen „Staatsprijzen” dateert in Nederland pas van 1947. Van sinds dat jaar ingestelde Staatsprijzen zijn er inmiddels een aantal gesneeveld, soms door moeilijkheden met het samenstellen van de jury, soms door verdeeldheid in de jury. Er resteren er nu nog drie, waaronder de P.C. Hooftprijs. Ons enthousiasme over Staatsprijzen als instituut is niet bijster groot. Uit de Kunstwereld wordt er echter op gewezen, dat Staatsprijzen een positieve invloed op het kunstleven kunnen hebben vanwege de erkenning, die er van de kant van de overheid uit spreekt voor het belang van de kunst en vanwege de stimulerende werking voor de kunstenaars. Dit zo zijnde, wil de VVD niet pleiten voor afschaffing van Staatsprijzen. Wel zijn wij van mening, zoals al eerder door Mevrouw van Heemskerck is gesuggereerd, dat een andere procedure zou moeten worden gevolgd. Een procedure, waarin voorkomen wordt, dat een Minister in een dilemma geraakt en in de verleiding komt een inhoudelijke beoordeling te geven. Wij willen de Regering vragen in die zin het huidige stelsel aan te passen.

Uit het antwoord van Minister Brinkman bleek duidelijk het verschil van mening. De Minister verdedigde zijn standpunt, dat een inhoudelijke toetsing legitiem was zonder aan te kunnen geven welke normen de overheid daarbij hanteert. In tweede termijn stelde de VVD dan ook nog eens nadrukkelijk vast, dat er een fundamenteel verschil van inzicht bestaat tussen Minister Brinkman en de VVD-fractie over de inhoudelijke beoordeling van kunst door de overheid.

De door de VVD ingediende motie, die uitsprak, dat het te betreuren was, dat het juryrapport oneigenlijke passages bevatte, en de motie, die voorstelde de procedure voor het toekennen van prijzen te wijzigen, werden verworpen. De motie van de PvdA, die de Regering verzoekt alsnog de P.C. Hooftprijs uit te reiken werd eveneens verworpen.

(Voor nadere informatie: H.F. Dijkstra, tel. 070-614911, tst. 3216.)

Nota Ontwikkelingssamenwerking en Werkgelegenheid

VVD-woordvoerder Frans Weisglas begon Minister Schoo te prijzen voor het in een aantal nota's op papier zetten van het ontwikkelingsbeleid voor de tachtiger en negentiger jaren. Rode draad is terecht de kwaliteitsverbetering van de ontwikkelingshulp. Wanneer terecht wordt vastgehouden dat op ontwikkelingssamenwerking niet bezuinigd dient te

worden, is het des te meer een plicht het ontwikkelingsgeld doelmatig te besteden.

Spreeken over de betrokkenheid van het bedrijfsleven bij ontwikkelingssamenwerking is lang een soort taboe geweest, terwijl die betrokkenheid er stilzwijgend natuurlijk uitgebreid was, ook in de periode onder ex-minister Pronk. Het is goed dat in de nota Ontwikkelingssamenwerking en Werkgelegenheid dat taboe wordt doorbroken en op nuchtere en zakelijke wijze wordt gesproken over de samenwerking tussen ontwikkelingssamenwerking en bedrijfsleven, die in het belang van beiden kan zijn. De nota legt een goede basis voor die samenwerking, al komt het natuurlijk aan op concretisering en uitvoering van het beleid, waar Regering en bedrijfsleven aan moeten meewerken. Regering: door het bedrijfsleven maximaal de kans te geven in te spelen op de mogelijkheden van het OS-beleid. Bedrijfsleven: door die kansen op te pakken en op voor ontwikkelingslanden positieve wijze activiteiten te verrichten.

Het gaat bij de activiteiten van het bedrijfsleven in ontwikkelingslanden overigens niet in de eerste plaats om ontwikkelingshulp. Slechts een zeer gering deel van onze export wordt betaald uit hulp gelden. Veel belangrijker zijn internationale handel, particuliere investeringen, etc., waar terecht de belangrijkste rol wordt gespeeld door het bedrijfsleven. Overheden dienen daaraan op verantwoorde wijze de ruimte te geven, bijvoorbeeld door een anti-protectoristisch handelsbeleid.

Het is goed dat thans aan de hoofddoelstelling van ontwikkelingssamenwerking (duurzame armoedebestrijding van verzelfstandiging in en van ontwikkelingslanden) een sub-doelstelling wordt toegevoegd: „vergroting van de betekenis van ontwikkelingssamenwerking voor de werkgelegenheid en economie van Nederland”. De VVD-fractie steunt de daarop gebaseerde beleidswijzigingen die in essentie neerkomen op het systematisch bijeenbrengen van aanbod uit Nederland en vraag uit ontwikkelingslanden. Door in ontwikkelingslanden activiteiten te zoeken op terreinen waar Nederland een sterk, concurrerend aanbod heeft en door het Nederlandse aanbod aan te passen aan de vraag in ontwikkelingslanden en dat ook vanuit ontwikkelingssamenwerking te stimuleren. Het gaat dus niet om het met ontwikkelingsgeld steunen van zwakke bedrijven of sectoren, maar om het bijeenbrengen van ontwikkelingsrelevante vraag en aanbod. Hiertoe kan geval per geval stimulerend worden opgetreden.

Verbazingwekkend was de CDA-kritiek op de nota. Woordvoerder Van Dijk kraakte de nota systematisch en keihard af. VVD-woordvoerder Weisglas kon niet nalaten hierover verwondering te uiten en Van Dijk eraan te herinneren dat dit door Minister Schoo gepresenteerde kabinetsbeleid voortkomt uit het Regeerakkoord.

(Voor nadere informatie: drs. F.W. Weisglas, tel. 070-614911, tst. 2933.)

Uitgebreide Commissievergadering Gemeentelijke herindeling

De vaste kamercommissie voor Binnenlandse Zaken heeft op 11 maart 1985 gediscussieerd over de Notitie Gemeentelijke herindeling van Minister Rietkerk.

De belangstelling alom in het land voor dit onderwerp werd gedemonstreerd door de overweldigende belangstelling voor deze vergadering: zij vond – en dat is een unicum – plaats in de Ridderzaal, de enige zaal in het Binnenhofcomplex dat het aantal belangstellenden dat zich had gemeld (ongeveer 400) kon opnemen.

De woordvoerder voor de VVD-fractie, Lauxtermann, betoogde dat de Minister in zijn notitie Gemeentelijke herindeling uitgaat van versterking van de laagste bestuurslaag, de gemeente, in ons stelsel van het binnenlands bestuur. De VVD-fractie steunt dit, ervan uitgaande dat in onze gedecentraliseerde eenheidsstaat de rol en de taken van de gemeenten zeer belangrijk zijn en dat krachtige gemeenten nodig zijn om verdergaande centralisatie naar rijk en provincies tegen te gaan en decentralisatie te bevorderen.

De taken van de gemeenten zijn bovendien vooral de laatste decennia snel toegenomen.

De VVD betoogde dat de gemeenten voldoende gewicht moeten hebben om bestuurskracht, deskundigheid en doeltreffend beheer te waarborgen en als één bestuurslaag – vlak bij de burgers – te kunnen functioneren. Voorzover niet aan deze doelstellingen wordt voldaan is herindeling van gemeenten nodig. Herindelingsplannen moeten ook bij voorkeur systematisch en samenhangend ter hand worden genomen. Daarbij is een getalscriterium als **ijkpunt** nodig, zij het dat dit dus niet als „valbijl” mag werken.

Naast een getalscriterium spelen andere ijkpunten als de fysiek-geografische situatie, maatschappelijke samenhangen, de opvattingen ter plaatse en dergelijke een even grote rol. Herindelingsplannen kunnen dan ook – zoals in de praktijk ook gebeurt – resulteren in kleinere gemeenten dan met 10.000 inwoners. Eveneens kunnen grotere gemeenten ontstaan en zelfs gemeenten met meer dan 10.000 inwoners worden opgeheven.

Iedere herindeling moet zorgvuldig op haar eigen merites en problemen worden gezien. De VVD wil niet meegaan met het advies van de Raad voor het binnenlands bestuur, die aan regering en parlement beredeneerd heeft aanbevelen om enkele streefcriteria voor de grootte van de gemeente te hanteren en wel of 15.000 of 24.000 inwoners. Evenmin wilde zij zich hard vastleggen op een absolute ondergrens (de Raad voor het binnenlands bestuur noemt als zodanig 6000 à 7000 inwoners). Zij vond het 10.000 inwonerscriterium dat de Minister hanteert als **ijkpunt** dan ook aanvaardbaar. (Met de genoemde restricties.) Als, voor de VVD belangrijke, uitgangspunten noemde Lauxtermann nog dat in principe geen overwegend landelijke gemeenten dienen te worden samengevoegd bij overwegend stedelijke gemeenten en dat sterke randgemeenten rond centrumste-

den belangrijk zijn, dat derhalve dergelijke randgemeenten in principe niet dienen te worden samengevoegd met de centrumsteden.

De financiële gevolgen van herindelingsplannen voor de nieuw gevormde gemeenten blijken in het algemeen bepaald niet alarmerend te zijn, integendeel: het aantal artikel 12-gemeenten is na een aantal herindelingsplannen plaatsgevonden heeft aanzienlijk teruggelopen. De VVD acht het commentaar van de regering op andersluidende rapportages zakelijk gefundeerd en overtuigend.

De VVD-fractie besteedde in de U.C.V. veel aandacht aan de bij herindelingsplannen te volgen procedures. Met name drong zij aan op drastische bekorting van de tijdsduur tussen de eerste plannen en het tot stand komen van herindelingswetten.

Zij juichte de opvatting van de Minister dat de rol van de provincies in het herindelingsproces dient te worden versterkt van harte toe. Met name stemt de VVD graag in met het voornemen van de Minister om de vaststelling van door de colleges van Gedeputeerde Staten opgestelde herindelingsplannen op te dragen aan de Provinciale Staten. De rol van de wetgever kan daarbij meer marginaal zijn. De VVD-fractie acht dat winst voor de democratie – verschuiving van politieke medeverantwoordelijkheid naar de provincies – waarnaast de voorgestelde procedure tijdswinst kan opleveren.

Eveneens het overwegen waard achtte hij de gedachte van de Minister om minder ingrijpende grenswijzigingen helemaal aan de provincies over te laten.

Samenvattend concludeert de VVD dat de broodnodige versterking van het laagste – maar in democratisch opzicht wellicht het belangrijkste – bestuursorgaan: de gemeente in sommige gevallen het offer van opheffing van kleine gemeenten rechtvaardigt.

(Voor nadere informatie: mr. H.Th.M. Lauxtermann, tel. 070-614911, tst. 2035.)

Wet Bodembescherming

De Wet Bodembescherming vormt na de Wet Verontreiniging Oppervlaktewater (1970) en de Wet Luchtverontreiniging (1972) en enkele meer specifieke milieuwetten voorlopig het sluitstuk van de milieuwetgeving voor de sectoren bodem, lucht en water. Het belang van deze wet is erin gelegen, dat nu de wettelijke belemmering wordt opgeheven voor een noodzakelijke aanpak van de bodembescherming. Recente „milieu-gebeurtenissen” hebben het belang van de bodem als milieu-factor onderstreept.

Dit wetsontwerp biedt de mogelijkheid tot bodembescherming, dat wil zeggen preventie. Natuurlijk is dat een veel betere weg dan die van het moeten ingrijpen na ongelukken; bodemsanering is geweldig kostbaar.

Kaderwet

De Wet Bodembescherming heeft de vorm van een kaderwet. Dat wordt verdedigd, omdat op het ogenblik vaak de (wetenschappelijke) kennis nog ontbreekt om allerlei concrete normen te onderbouwen. Daarom zullen die in de loop van de tijd door middel van Algemene Maatregelen van Bestuur (AMVB's) worden vastgesteld. Daartoe verleent deze wet de bevoegdheid aan de regering.

Het bezwaar is echter, dat op deze manier de rechten van het parlement bij het vaststellen van de normen buiten het zicht raken. Omdat bovendien, nu het concrete beleid dus nog geen gestalte heeft, óók de financiële gevolgen van een en ander nog onduidelijk zijn, ontmoet deze procedure bij de VVD ook kritiek. Daarnaast is er immers het gevaar, dat regelgeving, die aan alleen de regering is gedelegeerd, de bureaucratische perfectiedrang in de hand werkt. Regelgeving die uit handen gegeven wordt, kan in principe ongeremd groeien! Onder deze omstandigheden is het dus nog niet duidelijk, wat het uiteindelijke beleid zal zijn.

VVD-woordvoerder Te Veldhuis heeft derhalve een amendement ingediend, dat erin voorziet om een AMVB, na de in de wet voorgeschreven inspraakprocedure, eerst aan de Kamer voor te leggen, die dan binnen een maand de wens kan uiten om die materie bijvoorbeeld wettelijk te regelen of eerst nog eens met de Minister(s) te bespreken.

Bodemkwaliteitseisen

Met name omdat de VVD het stellen van bodemeisen bij uitstek een politieke aangelegenheid vindt, is pure delegatie aan de regering hier niet juist. De gevolgen van dit beleid kunnen namelijk zeer ingrijpend zijn; bijvoorbeeld voor de bestemming van een gebied of voor de uitoefening van een bepaald misdrijf.

Voor wat betreft de bodemkwaliteitsdoelstellingen waren er vragen over het vaststellen van een voor het hele land eenduidig beleid. De VVD vindt de ecologische functie van de bodem, die in het ontwerp niet officieel maar wel de facto de eerste plaats inneemt, niet in heel Nederland nú al een geschikte toetssteen. Dat is soms een utopische doelstelling en technisch en financieel voorlopig onhaalbaar (denk aan de Volgermeerpolder of ontgrondingen). De VVD vindt, dat rekening moet worden gehouden met het huidig gebruik van de bodem. In natuurgebieden kan men meteen beginnen met zware beschermingseisen, maar die kunnen niet nu al in heel Nederland worden opgelegd.

Een verder bezwaar van de voorgestelde regeling is, dat het nogal centralistisch werkt. De centrale overheid schrijft aan gemeenten en provincies min of meer voor, welke kwaliteitseisen gehanteerd moeten worden. De VVD vindt daarom een goede inspraak van alle belanghebbenden dringend noodzakelijk.

Bij de concrete invulling van de kwaliteitsdoelstellingen kiest de VVD-fractie ervoor, dat de normen goed (wetenschappelijk) worden onderbouwd. We moeten oppassen voor een te hoog ambitieniveau; en bovendien moeten de financiële haalbaarheid en praktische hanteerbaarheid in het oog gehouden worden.

Voldoende differentiatiemogelijkheden moeten gehandhaafd blijven. Zo zou een universele toepassing van alleen het ecologische criterium andere functies van de bodem, bijvoorbeeld als productiefactor in de agrarische sector, in het gedrang kunnen brengen.

Financiële aspecten

Zoals eerder vermeld, heeft de VVD voorgesteld om ook de invulling van deze raamwet aan het parlement voor te leggen. Aangezien de financiële consequenties nog niet duidelijk zijn, lijkt dit geenszins overbodig.

Artikel 49 van dit wetsvoorstel maakt het mogelijk een heffing in te stellen ter bestrijding van de kosten van het bodem beschermingsbeleid.

De VVD is niet gecharmeerd van het idee ook dit bij AMVB te doen geschieden. Zoiets zou eigenlijk bij wet moeten gebeuren. De vorm, waarin zo'n heffing tot stand komt, is immers bepalend voor de uiteindelijke doelmatigheid ervan.

Een andere zaak is, dat het goed zou zijn, als bedrijven en particulieren zich zouden kunnen verzekeren tegen de aansprakelijkheidsstelling in verband met milieuschade. Er is gesuggereerd om een integrale milieu-aansprakelijkheidspolis een kans te geven. Misschien is het beter om niet alleen het aspect van de bodem eruit te lichten.

Tot nu toe werd schade van milieu-vervuiling (bodemsaneringen!) door de gemeenschap gedragen, ofwel omdat de „dader“ onbekend was, of omdat die niet meer bestond. Het zou een goede zaak zijn als daar door middel van een verzekering verandering in kwam. Ofwel door andere vormen van financiële zekerheidsstelling.

(Voor nadere informatie: mr. A.J. te Veldhuis, tel. 070-614911, tst. 2288.)

VVD-fractie tegen wettelijke legitimatieplicht

In de Tweede Kamer is de behandeling van het wetsontwerp inzake niet op naam gestelde spaarbewijzen afgerond. In feite betrof de behandeling zelve een achterhaalde zaak. Reeds in 1982 had het bank- en effectenwezen een overeenkomst gesloten met de Nederlandsche Bank teneinde de fraude met spaarbewijzen te beteugelen. Dat was hoog nodig. Uit onderzoeken van het Centraal Planbureau was gebleken dat maar liefst 90% van de rente genoten op niet op naam gestelde spaarbewijzen voor de fiscus werd verzwegen.

Het bank- en effectenwezen sprak met de Nederlandsche Bank af in het vervolg bij de aan- en verkoop van dergelijke spaarbewijzen registratienota's op te zullen maken, en met de zorgvuldigheid welke in het maatschappelijke verkeer betaamt zich te vergewissen van de juistheid van de opgegeven naam van de koper c.q. de verkoper. Via de aldus opgemaakte registratienota kon de fiscus eventuele fraude bestrijden. De wet die de Kamer heeft behandeld diende er alleen maar voor om de gesloten overeenkomst algemeen verbindend te verklaren voor de instellingen die met spaarbewijzen te maken hebben. Maar de PvdA greep dit debat aan om de invoering van een wettelijk verplichte legitimatie voor te stellen voor alle transactie's met het bank- en effectenwezen. Tegen dit PvdA-voorstel heeft de VVD-fractie zich krachtig verzet. Overigens was het nogal pikant dat dezelfde PvdA-woordvoerder Kombrink die nu een legitimatieplicht voorstelde, twee jaar daarvoor als Staatssecretaris van Financiën een legitimatieplicht had afgewezen.

De VVD-fractie voerde voor haar afwijzende houding een aantal argumenten aan. In de eerste plaats zou een dergelijke legitimatieplicht een grove inbreuk betekenen op de bescherming van de persoonlijke levenssfeer van de burgers. Bij iedere financiële transactie van duurzame aard zou immers legitimatie verplicht worden. Terecht sprak minister van Financiën Ruding er zijn verbazing over uit dat enerzijds de PvdA de gedachte aan een persoonsbewijs zoals kortgeleden door het CDA voorgesteld met kracht afwees, maar anderzijds voor financiële transactie wel een verplichte legitimatie voorstelde. Bovendien kan een derge-

lijke verplichte legitimatie alleen maar via een door de overheid uitgegeven persoonsbewijs. Niet alle Nederlanders hebben immers een rijbewijs of een paspoort.

Tot slot is een dergelijke legitimatieplicht ook helemaal niet nodig om de fraude adequaat te bestrijden. Sedert de overeenkomst waarbij de banken zich hebben verplicht registratienota's op te maken is de afzet van spaarbewijzen namelijk zeer sterk gedaald.

Omdat het CDA het met de VVD-fractie en met de minister van Financiën eens was kreeg de PvdA haar zin niet. Wel werd een VVD-motie aangenomen die vroeg om eenzelfde soort overeenkomst als voor de niet op naam gestelde spaarbewijzen ook voor andere financiële transacties van duurzame aard zoals het openen van een rekening en het huren van een safeloket te sluiten. Hierdoor kan in de toekomst worden voorkomen dat de fiscus bij haar controle op rekeningen stuit op namen als Hendrik VIII of Paus Paulus de VI.

De minister van Financiën was het met dit VVD-voorstel eens en zei de motie te zullen uitvoeren. De VVD opstelling inzake de fraude is consequent. De fraudebestrijding verdient alle aandacht, maar niet ten koste van alles. Bescherming van de privacy, het niet onmogelijk maken van een adequaat functioneren van het bankwezen zijn belangrijke randvoorwaarden. Ook met behoud van deze doelstelling is een effectief fraude bestrijdingsbeleid mogelijk.

(Voor nadere informatie: mr. F.H. de Grave, tel. 070-614911, tst. 2855.)

Ontslagrecht

Afgelopen week heeft een UCV plaatsgevonden over inkomensvorming en arbeidsmarkt in het kader van de dereguleringsoperatie.

Een van de onderwerpen dat daarbij ter sprake kwam was het ontslagrecht. Naar de mening van de VVD-fractie een van de belangrijkste onderwerpen.

Het intervenieren op de arbeidsmarkt is ordenend van karakter en is een van de oudste bezigheden van de overheid op het sociaal-economisch terrein.

Regelgeving is enerzijds beschermend voor bepaalde partijen, anderzijds echter een van de factoren die het soepel functioneren van de arbeidsmarkt belemmeren.

Niet voor niets is dit beleidsterrein voor nader onderzoek voor dereguleringsmogelijkheden aanbevolen. De VVD is echter op dit moment nog niet verrukt van de resultaten van de inspanningen van de Regering als wel van de reacties van de sociale partners, de meest belanghebbenden.

Sinds 2 maart 1984 ligt er een unaniem advies van de Stichting van de Arbeid tot verkorting van de ontslagprocedure bij het Gewestelijk Arbeidsbureau. Minister De Koning is met een plan gekomen om, in geval van ontslag, de opzegtermijn van een halfjaar te halveren.

Tegen de zin van het CDA en de Partij van de Arbeid wil De Koning dat de opzegtermijn ingaat zodra de ontslag-aanvraag is ingediend. Deze gaat nu pas in op het moment dat de directeur van het GAB accoord gaat.

De VVD gaat accoord met het voorstel van de Minister. Met name voor het Midden- en Kleinbedrijf is verwezenlijking van dit plan zeer belangrijk.

Tevens mag niet uit het oog worden verloren, dat versoepeling van de ontslagregels, naar de mening van de VVD-fractie, eveneens ten goede komen van de werknemers. Dit in tegenstelling tot de PvdA, die de versoepeling

van het ontslagrecht uitsluitend ziet als nadelig voor de werknemer. Een flexibele arbeidsmarkt biedt zowel voor werknemers als werkgevers vele voordelen. Achter de opzegging tijdens ziekte of zwangerschap om bedrijfseconomische redenen zet de VVD-fractie een vraagteken. Indien de ontslagprocedure is ingezet voordat een werknemer ziek of zwanger wordt, zou deze procedure niet opgeschort moeten worden. Bij ziekte zou het ontslag pas moeten ingaan na herstel.

Verder is overeengekomen, dat de proeftijd bij indiensttreding zal worden verlengd van twee naar drie maanden, terwijl de maximale tijd voor uitzendkrachten wordt verlengd van drie naar zes maanden.

(Voor nadere informatie: drs. N. Rempt-Halmmans de Jongh, tel. 070-614911, tst. 2653.)

Viskwekerijen

Viskweek is in Nederland een beginnende bedrijfstak. Enkele jaren geleden zijn de eerste bedrijven gestart. Zij zijn vooral gericht op de duurdere soorten, zoals paling en forel.

Voor die soorten zijn er voor de kweek redelijke vooruitzichten. Het is daarom de bedoeling van de regering om voor deze beginnende bedrijfstak gunstiger voorwaarden te scheppen. Een aanzet daartoe is beschreven in de Nota Viskweek, die 11 maart in een Uitgebreide Commissievergadering is besproken. Zowel CDA en VVD als de PvdA stonden positief tegenover de voornemens. De belangrijkste voorstellen komen neer op een verbetering van de voorlichting aan (aspirant-)kwekers over bedrijfstechnische aangelegenheden en over visziekten en dergelijke.

Daartoe moet echter ook de nodige wetenschappelijke kennis worden opgedaan. De nota stelt daarom voor een samenwerkingsverband op te richten tussen de Directie der Visserijen (Ministerie), de Landbouwhogeschool en het Centraal Diergeneeskundig Instituut. Een bescheiden hoeveelheid mankracht zal worden ingezet voor een verbeterde begeleiding van viskwekers. In dit kader zal ook worden bekeken of de Organisatie voor de Verbetering van de Binnenvisserij een bijdrage kan leveren. Dat kan echter niet ten laste komen van de sportvisserij, die de belangrijkste financier van de OVB is.

De staatssecretaris gaf het groene licht aan de winning van poot-aal die dan tot consumptie-paling wordt opgekweekt. Omdat de effecten op de natuurlijke palingstand niet bekend zijn, betreft het hier nog een experiment voor 1985. Voor de Nederlandse palingkwekerij is de uitkomst van levensbelang.

Vooruit vanuit de VVD is aangedrongen op een actief beleid om beschikbare Europese geldmiddelen aan Nederlandse viskwekerijen ten goede te doen komen. Zo'n Europese bijdrage kan de kredietwaardigheid van de viskwekerijen aanzienlijk versterken.

(Voor nadere informatie: J. Metz, tel. 070-614911, tst. 2593.)

Uit de Eerste Kamer

Volkshuisvesting blijft zieke sector

De VVD-bijdrage bij de behandeling van de begro-

ting van Volkshuisvesting bestond grotendeels uit het plaatsen van kritische kanttekeningen bij de door PvdA-woordvoerder Van der Ploeg met dankbaarheid geprezen rede van staatssecretaris Brox te Woerden.

Op drie punten blijft de bewindsman in gebreke het regeerakkoord uit te voeren: Huurharmonisatie, de verkoop van woningen aan bewoners en de deregulering.

De VVD-woordvoerder vroeg zich af of elke verdere gezinsverdunding gezien de mate van subsidiëring van het wonen uit publieke middelen aanvaard moet worden.

Als we nu toe zijn aan prioriteit voor verbeteringsprogramma's kan niet tevens de nieuwbouw onverminderd gehandhaafd blijven. En als er teveel geld gaat zitten in subsidiëring, kan men niet betogen dat zowel subject- als objectsubsidies moeten worden gehandhaafd.

Dat zonder enige argumentatie in de huurbrief bij een lage trendmatige huurverhoging een nog lagere harmonisatie wordt vastgesteld, lijkt ongerijmd. Juist nu we met lagere trendmatige verhogingen minder achter de feiten aanhollen moet de kans worden gegrepen om nog bestaande onevenwichtigheden weg te werken.

Als de bewindsman constateert, dat 45% van de woningen nog een huur heeft beneden het minimaal redelijke niveau, is dat toch geen situatie om wat lauw aan voorbij te gaan.

Gemeentelijke heffingen (met name de onroerend goedbelasting) betekenen, dat de gemeenten binnendringen in ruimte die er in de woonlasten eigenlijk niet is, zolang volkshuisvesting het eigen huis nog niet op orde heeft.

Het is een nog steeds zieke sector in ons bestel en het is dus teleurstellend dat juist hier niets ter deregulering in de pijnpijn zit. Met waardering voor hetgeen al is geschied, vinden wij, dat op sommige punten meer kan en moet worden gedaan.

(Voor nadere informatie: jhr. mr. G.O.J. van Tets, tel. 010-525445.)

Buitenlands Beleid

1. Het Strategisch Defensie Initiatief

(abusievelijk „Star Wars" genoemd)

De VVD heeft in de Tweede Kamer 5 criteria naar voren gebracht: 1. werkt het? 2. is het kosten-effectief? 3. is het stabiliserend? 4. verhoogt het de veiligheid van West-Europa? 5. vergroot het de kans op tweezijdige vermindering van massavernietigingswapens? Alleen als deze vragen door het Amerikaanse onderzoek positief zullen worden beantwoord, kan de VVD vóór zijn. Onze houding is openkritisht. Wij zijn het eens met het beleid van de Ministers Van den Broek en De Ruiter, die een dialoog zonder vooringenomenheid over SDI met de NAVO-partners willen aangaan. De vooringenomen negatieve houding van de PvdA wijst de VVD echter af.

De opponenten tegen SDI stellen, dat het „afschrikkingsevenwicht" door SDI wordt aangetast. Dat is bijvoorbeeld de positie van Mient Jan Faber. Het IKV en de oppositie pleiten nu dus eigenlijk voor dit kernwapenevenwicht als vredebevorderend. De VVD zegt dat al decennia. De opponenten erkennen daarmee het belang van een hoofdthema van de liberale vredespolitiek. Het is goed dat we in dit land van elkaar blijven leren!

De critici van President Reagan dienen wel te beseffen, dat in de USSR al jarenlang ruimtewapens worden onderzocht, getest en ontwikkeld. Behalve de anti-satelliet

en straalwapens is de USSR een groot anti-raketstelsel aan het bouwen, dat in strijd kan zijn met het Salt I akkoord. Wie de ruimtebewapening wil indammen moet dat *tweezijdig* doen, anders is het een hopeloos streven.

Hoewel SDI nog zeer lang géén alternatief voor het huidige afschrikkingsevenwicht zal bieden, en Reagan's visie op een wereld zonder kernwapens nog een zeer vaag vergezicht is, kan een deel van de nieuwe technologie die mede voor SDI ontwikkeld wordt, wel een stabiliserend effect hebben. Als het mogelijk is, de kwetsbaarheid van vergeldingslandraketten te verlagen, vermindert de behoefte van land A om steeds meer offensieve kernwapens op te stellen om een ontwapenende eerste klap van land B onmogelijk te maken. Dit zou een impuls aan het wapenverminderingsoverleg kunnen geven. Men moet *dus* niet alle nieuwe technologie als destabiliserend afwijzen, maar dit kritisch blijven onderzoeken. *Als* SDI aan de vijf criteria zou voldoen, zal het ook de dreiging van de Sovjet-raketten tegen West-Europa kunnen wegnemen. Ook dat is een reden thans niet star tégen te zijn. Want *als* dit zo zou zijn, zou het vergaande wederzijdse vermindering van middellange afstandskernraketten mogelijk kunnen maken. (Dit is overigens nog speculatief.)

2. Afghanistan

De ontspanning van 1971-1979 is stukgelopen op een aantal gebeurtenissen, waarvan de bezetting van Afghanistan zeer belangrijk was. De omvang en betekenis van deze oorlog wordt sterk onderschat: in vijf jaar naar schatting 1 miljoen doden, 4,7 miljoen vluchtelingen, en wellicht 2 miljoen interne vluchtelingen. De menselijke rekening zal nog hoger worden, ook voor de Sovjet-soldaten. Door deze oorlog wordt ook Pakistan gedestabiliseerd. De Sovjet-luchtmachtbases in Afghanistan bedreigen de veiligheid in het Perzische Golfgebied. De VVD heeft daarom een motie ingediend, die met 149 tegen 1 werd aangenomen. In de motie wordt de regering gevraagd humanitaire hulp aan de oorlogsslachtoffers te geven en met de bondgenoten pressie op de USSR te blijven uitoefenen om zich uit Afghanistan terug te trekken.

(Voor nadere informatie: J.J.C. Voorhoeve, tel. 070-614911, tst. 2015.)

DOCUMENTATIECENTRUM NEDERLANDSE POLITIEKE PARTIJEN

VVD-commentaar op Centraal Economisch Plan 1985

1. Langzaam maar zeker maakt onze economie een keer ten goede. Dat het kabinetsbeleid heilzaam is wordt van maand tot maand duidelijker. Dankzij het kabinetsbeleid profiteert de Nederlandse economie meer dan evenredig van de oplevende wereldhandel. Onze exportkracht groeit mede dankzij de loonmatiging.
Het verloren gegane terrein op de buitenlandse markten wordt daardoor – geheel conform het scenario van het regeerakkoord – geleidelijk aan herwonnen.
2. De bedrijven zien door het winstherstel weer toekomst-kansen. De investeringen gaan verder omhoog (+5,5). Met name de investeringen in outillage blijven in 1985 sterk toenemen (+15%). De consumptieve bestedingen nemen in 1985 zelfs aanzienlijk meer toe dan eerder geraamd. Ze stijgen met 1,5%. Dit hangt ongetwijfeld samen met de gunstige koopkrachtontwikkeling van de werknemers.
In het algemeen zien de consumenten als gevolg van dit kabinetsbeleid de toekomst blijkbaar met vertrouwen tegemoet. Dit, na een negatieve of nul-groei in de achterliggende jaren. Het oppositie verhaal, dat dit kabinetsbeleid de binnenlandse consumptie wegdrukt blijkt een indianenverhaal te zijn.
3. De werkgelegenheid in de bedrijven stijgt met 0,5%. De afbrokkeling van de werkgelegenheid in de bedrijven, die bijna 15 jaar onafgebroken heeft voortgeduurd is daarmee definitief door het 3 sporen beleid van het kabinet tot staan gebracht en is nu zelfs omgebogen in een lichte stijging.
Doordat het aanbod van vooral jonge mensen op de arbeidsmarkt momenteel hoog blijft zit een echte daling van de nog altijd veel te hoge werkloosheid er helaas nog niet in. Vooral de langdurige werkloosheid onder jongeren mogen we niet gelaten als een natuurramp over ons heen laten gaan.
De VVD-fractie pleit dan ook met kracht voor verdere vergroting van het aantal deeltijdbanen, respectievelijk het aantal groeibanen voor jongeren.
4. Het financiële beleid voor 1985 is niet ongunstig. Dat is mede te danken aan de aardgasbaten. Het regeerakkoord vroeg om stabilisatie van de collectieve lastendruk (gerekend vanaf 1982). Daar zitten de belastingen en premies in 1985 al ruimschoots onder.
Het tekort van de gehele overheid ligt met 7,9% N.I. (definitie C.P.B.) op het tijdspad van het regeerakkoord voor 1985.
Het tekort van het Rijk (van belang vanwege de rentelasten) verloopt daarentegen ongunstiger. Op de rijksbegro-

ting staan tegenover de ombuigingen niet onaanzienlijke overschrijdingen en beleidsintensiveringen, die ook doorwerken naar 1986 en later.
Dat vervult de VVD-fractie met zorg.
Een en ander houdt de opdracht in, dat het kabinet naar adequate compensatie zoekt en voor beheersing van de betrokken uitgaven categorieën zorg draagt.

(Voor nadere informatie: dr. R.W. de Korte, tel. 070-614911, tst. 2650.)

Vestigingsbeleid huisartsen

Het kabinet heeft er verstandig aan gedaan om over de uiteindelijke vormgeving van het Vestigingsbeleid voor huisartsen nog geen definitieve beslissing te nemen. Eerst zal de Raad van State om advies worden gevraagd. Bovendien heeft het kabinet besloten na te gaan of er een alternatief is voor het wel erg dirigistische voorstel van Staatssecretaris Van der Reijden. Met name de VVD had daarop aange-drongen in het recente Kamerdebat.

Al vele jaren lang heeft de VVD bezwaren geuit tegen een te centralistische en rigide regeling van het aantal huisartsen dat een praktijk mag uitoefenen. Verwijten dat de VVD op het laatste moment met kritiek is gekomen zijn volstrekt onjuist.

De verslagen van Kamerdebatten tonen ondubbelzinnig aan dat de VVD permanent haar andere opvattingen heeft geëtaleerd. Het voorstel van Staatssecretaris Van der Reijden houdt in:

- nieuwe huisartsen mogen hun beroep pas uitoefenen nadat zij een vergunning van het gemeentebestuur in hun vestigingsplaats hebben verkregen;
- als er per regio één huisarts per 2400 inwoners is, mag er in principe geen nieuwe huisarts bijkomen (omdat de gemiddelde praktijkgrootte nu reeds onder deze „reken-norm" ligt, betekent dit in feite een beroepsverbod voor jonge, nieuw aankomende huisartsen).

De bezwaren van de VVD tegen deze voorstellen zijn:

- spanning met de nieuwe bepaling in de grondwet (amendement Rietkerk 1976) waarin het recht op vrije keuze van arbeid wordt erkend;
- een rigide vestigingsbeleid kan de vrije artsenkeuze voor een patiënt beperken (de patiënt wenst juist meer keuzevrijheid);
- het voorstel heeft monopolistische en protectionistische trekjes: het beschermt de positie van gevestigde huisartsen, ook qua inkomen (een huisarts ontvangt per jaar een vast bedrag per ziekenfondsverzekerde);
- het is strijdig met het beleid van de regering (Wetsvoorstel Beroepsuitoefening Individuele Gezondheidszorg) om meer ruimte te geven aan alternatieve geneeswijzen en keuzevrijheden voor de patiënt;
- het leidt tot een fikse bureaucratie; het gemeentebestuur gaat beslissen wie een vertrekkende arts moet opvolgen;

kiest men voor nummer één op de wachtlijst of wordt er op kwaliteit gelet?

Zo zijn er nog tal van bezwaren op te noemen. Deze bedenkingen betekenen niet dat de VVD per definitie tegen elke vorm van vestigingsbeleid is. Kosten- en kwaliteitsoverwegingen kunnen een motief voor een zekere regulering zijn. De VVD meent echter dat een regulering niet op een „beroepsverbod“, maar op een „verminderde toegang tot de collectieve financiering“ moet worden gericht.

In gebieden waar een groot overschot aan huisartsen dreigt zou kunnen worden bepaald dat de ziekenfondsen niet meer automatisch verplicht zijn een medewerkersovereenkomst met huisartsen af te sluiten.

Merkwaardig is dat het Kabinet een vestigingsbeleid voor apothekers afwijst in verband met de deregulering en het protectionistisch karakter, maar kennelijk wel zo'n regeling voor huisartsen voorstaat.

Nadat het advies van de Raad van State is uitgebracht zal de VVD een definitief standpunt bepalen.

Intussen steunt de VVD van harte de voorstellen van de Landelijke Huisartsenvereniging en de Staatssecretaris ter zake van afschaffing van de goodwill, verbetering van de nascholing en de opleidingen en praktijkverkleining. Tal van afspraken die tussen Staatssecretaris en huisartsen zijn gemaakt verdienen warme steun. Het zogenaamde convenant met de huisartsen is door de overheid terecht ondertekend. Maar een convenant mag niet betekenen dat het parlement op voorhand monddood wordt gemaakt. Over het vestigingsbeleid is nadere overweging nodig en gewenst.

(Voor nadere informatie: drs. J.P. Dees, tel. 070-614911, tst. 2086.)

Huurdebat

Over het belangrijkste punt van het debat, te weten de trendmatige huurverhoging in 1985, hadden VVD en CDA zich reeds bij de algemene beschouwingen uitgesproken voor een verhoging van 3%. Met een bouwkostenstijging van 1,6%, exploitatielastenstijging van 2,9% en het in de meerjarenraming vastgelegde huurstijgingspercentage van 4% (de elementen uit het regeerakkoord) was dit niet onredelijk. Vorig jaar werd de motie-De Beer aanvaard, waarin werd gevraagd om bij de bepaling van het huurstijgingspercentage ernstig rekening te houden met de stijging van de nettoinkomens. Volgens het Centraal Planbureau worden die geraamd op 1,8%, 3,3% en 3,2% voor respectievelijk minimum, modaal en 2x modaal inkomen in de marktsector. Aan de motie is dus redelijk uitvoering gegeven.

Woordvoerder De Beer leverde wel kritiek op het feit dat voor de tweede achtereenvolgende maal de huurharmonisatie door staatssecretaris Brokx op een laag pitje is gezet. Daardoor blijven allerlei onrechtvaardige verhoudingen tussen kwaliteit en huur in de woningvoorraad langer voortbestaan. Gesteund door CDA, PvdA en klein links wenste de staatssecretaris de VVD hierin niet tegemoet te komen.

De dreigende extra bezuiniging op de individuele huursubsidie is terecht afgewend. Het regeerakkoord met de daarbij behorende bezuinigingen is op dit punt stipt nageleefd. Nu de door de VVD noodzakelijk geachte structurele verbeteringen van de individuele huursubsidie-regeling zijn uitgevoerd, zijn de bezuinigingen duidelijk zichtbaar in de meerjarenramingen. Bovendien valt de toename van het aantal „klanten“ mee, dankzij de optimistischer economische verwachtingen. Het kabinetsbeleid begint zijn vruchten

af te werpen. Er was dus geen reden voor extra bezuinigingen.

Vorig jaar is door toedoen van de VVD-fractie een overgangsregeling ingevoerd voor huurders, die door de verlaging van de maximumhuurgrens waarbij nog recht op subsidie bestaat (van f 735,- naar f 650,- per maand) in de knel dreigden te raken. De regering kwam toen aan die wens tegemoet, maar wilde reeds dit jaar de regeling afbouwen. Op zichzelf is het juist dat overgangsregelingen een horizon hebben; maar zoals de regering het wilde, dreigden groepen van huurders zeer snel in de problemen te geraken. Daarom diende de VVD opnieuw een motie in waarin werd gevraagd om de overgangsregeling tot 1 juli 1987 te handhaven. De motie werd aanvaard hoewel het CDA tegenstemde.

Aan de orde waren ook de servicekosten waarmee bejaarden te maken hebben („tussenvoorzieningen“). Tussen de departementen van VROM en WVC was overeenkomst bereikt over wie voor welk deel verantwoordelijk is. De VVD ging hiermee accoord onder voorwaarde dat geen onoverkomelijke knelpunten voor de bejaarden zouden optreden. Dit laatste werd door staatssecretaris Brokx beloofd, maar wij zullen pas gerust zijn als ook minister Brinkman dit in een komend overleg hierover zal bevestigen.

Op het eind van het debat ontstond nog een stevige discussie tussen VVD en CDA. Het CDA had een motie ingediend waarin werd gevraagd om de in het regeerakkoord vastgelegde geleidelijke verhoging van de aanvangshuur van nieuw te bouwen woningen deels ongedaan te maken. De bedoeling van die verhoging is om de zeer hoge objectsubsidies op nieuwbouwwoningen enigermate te verminderen. Dit kan zonder bezwaar omdat degenen, die de iets hogere aanvangshuur niet zouden kunnen betalen, dit via de individuele huursubsidie gecompenseerd krijgen. De VVD is altijd voorstander geweest van deze overheveling van object- naar subjectsubsidies vanuit een doelmatiger besteding van overheidsmiddelen. Wij waren dus tegen dit CDA-voorstel, dat bovendien de huurders in de komende drie jaar geen soelaas biedt. Ook de regering was van mening dat deze CDA-motie haaks op het regeerakkoord stond. Dat het CDA de motie niettemin handhaafde en met behulp van onder andere PvdA aangenomen zag, valt ernstig te betreuren.

(Voor nadere informatie: L.M. de Beer, tel. 070-614911, tst. 2405.)

Civiele verdediging

Minister Rietkerk heeft een Nota over Civiele Verdediging aan de Tweede Kamer aangeboden. Deze is op 18 maart jl. besproken. De VVD-fractie heeft zich accoord verklaard met de beleidsvisie die de bewindsman in de nota heeft ontwikkeld, maar staat kritisch tegenover de vergaande bezuinigingen op de civiele verdediging. Helaas is door het financieringstekort op korte termijn geen extra financiële ruimte voor dit belangrijke onderwerp te vinden. De VVD diende wel een motie in, waarin de regering werd verzocht vóór 1 mei 1986 een tienjarenplan voor de civiele verdediging op te stellen waarin een duidelijke doelstelling wordt gezet die in 1996 zal moeten zijn bereikt. Van dat doel moeten dan een projectenplan en een financieel plan worden afgeleid. Het financiële plan zal een jaarlijkse, reële groeivoet moeten tonen, om de lacunes in de civiele verdediging geleidelijk op te heffen. Deze motie kreeg de steun

van het CDA en de PvdA. Daarmee is de basis gelegd voor een lange termijn aanpak van het probleem.

De beleidsvisie van Minister Rietkerk is, dat de bestrijding van ramp- en noodsituaties in vredetijd nauw moet worden verbonden met de bescherming van de bevolking tegen de gevaren van olopemde internationale spanning en wapengeweld. De civiele verdediging wordt daardoor gericht op het gehele complex van rampen in vredes- en oorlogstijd. Hierdoor wordt een betere benutting bereikt van de beschikbare hulpmiddelen.

Reeds een aantal jaren geleden heeft de Nederlandse regering het voornemen opgevat om de organisatie Bescherming Bevolking af te schaffen. De kern van de nieuwe rampenbestrijdingsorganisatie is de brandweer. Daarbij worden ook andere instellingen betrokken zoals het Corps Mobiele Colonnies, het Rode Kruis, de Gemeentelijke Geneeskundige en Gezondheidsdiensten en de politie. Van VVD-zijde werd erop gewezen, dat de coördinatie en goede samenwerking van deze verschillende instanties zeer grondig moet worden voorbereid door een uniform begrippenkader en dezelfde procedures te ontwikkelen alsmede duidelijk in de leiding te voorzien die in rampsituaties moet worden gegeven. Aan de CDA-staatssecretaris van Binnenlandse Zaken Van Amelsvoort werden kritische vragen gesteld over zijn voornemen de BB-ambtenaren collectief ontslag bij wet te geven. Dit zou hen van hun rechten ontnemen. Het conflict tussen de staatssecretaris en de BB-ambtenaren is nog niet opgelost. Voorts vroeg de VVD-fractie aan de regering zo spoedig mogelijk te voorzien in een aantal ernstige lacunes op het terrein van de bescherming van de bevolking. Zo dreigt door de opheffing van de BB de zogenaamde NBC-waarschuwingsdienst te verdwijnen. Deze heeft tot taak te waken tegen gevaren van radiologische, biologische en chemische besmetting. Voorts werd het schuilgelegenheidsbeleid aan de orde gesteld. Voor de totale Nederlandse bevolking bestaan slechts 340.000 schuilkelderplaatsen, dat wil zeggen 2,5% van de bevolking. Dat steekt wel erg pover af bij wat bijvoorbeeld in Zwitserland is bereikt: 80% van de bevolking.

Tenslotte pleitte de VVD-woordvoerder voor een krachtige aanpak van het voorlichtingsbeleid terzake. Uit een recente opiniepeiling blijkt dat 90% van de Nederlandse bevolking positief tegenover civiele verdediging staat en dat 80% daar graag meer voorlichting over zou ontvangen. Er is dus een potentieel zeer breed draagvlak voor een actievere aanpak van de bescherming van de bevolking tegen de risico's van industriële ongelukken, natuurrampen en de gevolgen van gewapende conflicten. Uiteraard moet niet de illusie worden gewekt dat de bevolking effectief kan worden beschermd tegen een massale inzet van moderne massavernietigingswapens. Het is daarom verstandiger de civiele verdedigingsvoorbereiding te richten op het opvangen van de gevolgen van beperkte inzet van zulke wapens.

De civiele verdediging is te beschouwen als een verzekering tegen rampsituaties. Het zou onverstandig zijn die verzekering uit bezuinigingsoverwegingen op te zeggen. De moderne maatschappij, waarin veel giftige en explosieve stoffen worden gebruikt, is uitermate kwetsbaar. Ook de veiligheidssituatie tussen Oost en West is niet zo dat men zich een zorgeloze houding kan permitteren.

(Voor nadere informatie: dr. J.J.C. Voorhoeve, tel. 070-614911, tst. 2704.)

Wijziging Rijnzout-verdrag

Reeds in 1976 hebben de Rijn-oeverstaten een ver-

drag gesloten betreffende de bescherming van de Rijn tegen verontreiniging door chloriden. Het fameuze Rijnzout-verdrag. Voor Nederland is dit verdrag van het grootste belang. Het storten van bijvoorbeeld afval uit de kalimijnen in Frankrijk verontreinigt dusdanig dat Nederland problemen heeft gekregen. Dit geldt voor onze drinkwatervoorziening maar eveneens voor het gebruik van Rijnwater voor de bevoeiing van landbouw- en tuindersgronden. Het Nederlandse belang is zo groot, dat door de Nederlandse staat financieel is deelgenomen voor het realiseren van een oplossing voor het probleem.

In 1983 heeft Frankrijk via een briefwisseling blijk gegeven van een wens tot enige aanpassing van het verdrag voordat men accoord kon gaan met de oorspronkelijke tekst. Frankrijk had behoefte aan meer flexibelheid om tot uiteindelijke injectering van zout, afkomstig van de kalimijnen in de Elzas, in de grond over te gaan. De VVD was ogenblikkelijk bereid om deze wijzigingen te accepteren, maar de PvdA vond het noodzakelijk om tot de uitgebreide goedkeuringsprocedure over te gaan, wat inhoudt een normale behandeling alsof het een wetsontwerp is.

Bij het plenaire debat heeft de VVD nadere opheldering gevraagd over een aantal punten:

- heeft de geamendeerde overeenkomst rechtstreekse werking; en dus geen invloed op thans maar ook in de toekomst lopende procedures?
- het verdrag dient ondanks de financiële steun die gegeven wordt niet gezien te worden als een steunmaatregel zoals vastgelegd in bepaalde EEG-regelgeving?
- is er arbitrage mogelijk wanneer Frankrijk niet aan de haar verplicht opgelegde tijdsfasering houdt?

De Regering, bij monde van de liberale bewindslieden Smit-Kroes en Van Eekelen, heeft op voldoende wijze de VVD gerustgesteld, met uitzondering van het punt van arbitrage. Men wees erop, dat Mitterand zijn woord aan Nederland heeft gegeven, en bij herhaling ook door andere Franse autoriteiten ons verzekerd is dat men het verdrag in al zijn delen zal respecteren.

De motie die door de PvdA, met mede-ondertekening van het CDA, werd ingediend zorgde voor de nodige opwindings. De motie was op zeer onzorgvuldige wijze opgesteld. Bij aanneming waren er drie mogelijkheden:

- de Regering mag niet ratificeren dan nadat in Brussel gecontroleerd is of dat verdrag niet strijdig is met het EEG-verdrag;
- eerst nagegaan moest worden of het toch niet een steunmaatregel was conform de EEG-richtlijnen;
- bij negeren door de Regering en toch gewoon ratificeren zouden de Fransen bij hun volgende nationale verkiezingen, en die zijn in 1986!, kunnen wijzen op het feit dat het Nederlandse parlement deze merkwaardige motie heeft aangenomen, en dus het verdrag maar twijfelachtig is. Zeker een parlementariër uit de Elzas kan hier goed garen mee spinnen.

Namens de Nederlandse boeren en tuinders heeft de VVD-fractie de PvdA en het CDA bedankt voor deze stomme motie. Aanneming van deze motie is volledig tegen ons nationaal belang, nog afgezien van het feit dat het weer een tegenslag is op onze weg naar een schone Rijn.

De uiteindelijke stemming moet nog plaats vinden, en wij hopen de andere partijen nog tot een andere opstelling te brengen.

(Voor nadere informatie: J.D. Blaauw, tel. 070-614911, tst. 2988.)

Unesco

Op dit moment staat het slechte beleid van de Unesco, zowel wat betreft programmering als de financiën, midden in de belangstelling.

Vorig jaar hebben een aantal westerse landen voorstellen gedaan tot verdergaande hervormingen.

Geldt dient niet naar de bureaucratie te gaan, maar naar programma's en dan wel naar programma's die niet haaks staan op democratische beginselen, zoals bijvoorbeeld de programma's tot beteugeling of controle van de pers.

Tijdens een tussentijdse vergadering in februari jl. bleek al snel dat er niet veel gronden voor hoop op verbetering waren.

Het was een uiterst slechte begrotingsbehandeling en van de zijde van directeur M'Bow was weinig bereidheid om de westerse landen tegemoet te komen.

De VVD heeft heel duidelijk aangekondigd, dat indien de benodigde drastische hervormingen uitblijven, de fractie zal aandringen op Nederlands uitreden uit de Unesco.

Daarnaast heeft de VVD gesuggereerd, dat naast de evaluatie dit najaar over de Unesco het wellicht een goede zaak zou zijn over andere, ook ter discussie staande VN-organen, een notitie aan de Kamer te zenden.

(Voor nadere informatie: S. van Heemskerk Pillis-Duvekot, tel. 070-614911, tst. 2383.)

Uit de Eerste Kamer:

Begroting WVC-1985 – onderdeel Volksgezondheid

De structuurwetgeving op het gebied van de volksgezondheid stagneert. Het beeld van de Wet Voorzieningen Gezondheidszorg, die in 1982 het Staatsblad bereikte en in beide Kamers van de Staten-Generaal met algemene stemmen werd aanvaard, is voor de buitenstaander heel onduidelijk, zelfs verwarrend. Wordt de Wet Voorzieningen Gezondheidszorg integraal ingevoerd, gedeeltelijk ingevoerd, grotendeels omgewerkt, of vervangen door een Wet Volksgezondheid en Maatschappelijke Dienstverlening, een Wet Volksgezondheid en Maatschappelijke dienstverlening echter, die door vrijwel alle adviesorganen op verschillende gronden werd afgewezen?

Natuurlijk zal tegen de doorvoering van de Wet Voorzieningen Gezondheidszorg weerstand ontstaan, de Wet Voorzieningen Gezondheidszorg is immers een beheersingswet die voor alle betrokkenen de marges van beslissingsvrijheid beperkt. De staatssecretaris heeft de neiging in het krachtenveld, dat hier ontstaat, tot transacties over te gaan, „convenant” of „generaal accord” genaamd. In sommige opzichten zullen deze transacties nuttig kunnen zijn, maar zij kunnen niet alle problemen oplossen en de vraag rijst of de beloofde inspraak ook voor andere betrokkenen wordt nagekomen.

De VVD acht invoering van de structuurwetgeving voor de volksgezondheid urgent, urgenter dan de afstemming van de volksgezondheid op de maatschappelijke dienstverlening, hoezeer die ook wenselijk is. Allereerst moeten de nog bestaande problemen bij de invoering van de Wet Voorzieningen Gezondheidszorg worden opgelost.

Mevrouw Veder-Smit noemde twee problemen, die

zich voordoen bij de gedecentraliseerde besluitvorming ingevolge de Wet Voorzieningen Gezondheidszorg. Allereerst de lange looptijd van de planprocedure, waardoor de plannen tijdens de voorbereiding dreigen te verouderen. Van belang is daarbij dat de lagere overheid zich bij de opstelling van de plannen houdt aan de gestelde grenzen, en dat de centrale overheid zich zelf bij de goedkeuring van de plannen beperkingen oplegt. Het tweede probleem is de bepaling van de financiële grenzen „kaders”, van de op te stellen plannen. Dit probleem is echter technisch oplosbaar, zo leert de ervaring in andere landen.

Mevrouw Veder-Smit concludeerde

1. dat het huidige concept-wetsontwerp Wet Volksgezondheid en Maatschappelijke dienstverlening niet moet worden ingediend,
2. dat met kracht moet worden doorgewerkt aan de invoering van de Wet Voorzieningen Gezondheidszorg,
3. dat de Wet Voorzieningen Gezondheidszorg desgewenst kan worden gedereguleerd op het gebied van het vestigingsbeleid voor personen, en door aan de Provinciale Raden voor de volksgezondheid bij de planning een voorrangspositie te geven.

Bij het onderwerp kwaliteitsbewaking vroeg mevrouw Veder-Smit aandacht voor de positie van de verpleging, die door de arbeidstijdverkorting **zonder volledige herbezetting** een nieuwe taakverzwaring ondergaat. Zij gaf aan dat op den duur aan specialisatie in de verpleging niet valt te ontkomen.

De ontwikkeling rond de infectie-ziekte AIDS maakt een snelle behandeling van de wet op de bloedtransfusie noodzakelijk.

(Voor nadere informatie: mevr. mr. E. Veder-Smit, tel. 058-122803.)

Mededelingen

Paasreces

De Tweede Kamer gaat met paasreces van 29 maart t/m 15 april. De VVD-Expresse zal in deze periode dan ook niet uitkomen. Het eerstvolgende nummer verschijnt op 19 april a.s.

De redactie.

Rapportage Commissie Polak (discussiestuk)

Op 15 december 1983 is de Commissie Polak door Jan Kamminga geïnstalleerd. De commissie had als taak ideeën aan te dragen voor de aanpak van de huidige sociaal-economische problemen.

Het accent zou daarbij liggen op het doen van voorstellen hoe passiviteit ten gevolge van geregistreerde of ongeregistreerde werkloosheid omgebogen kan worden in de richting van zinvolle zoveel mogelijk bevrediging schenkende activiteit.

De commissie heeft op 18 maart j.l. haar eindrapport gepresenteerd. Belangstellenden kunnen dit rapport bestellen door f 5,- over te maken op gironummer 40.18.232 ten name van VVD-Informatierekening te 's-Gravenhage onder vermelding van „Rapport Polak”.

Rectificatie

Bij de aankondiging in Vrijheid en Democratie is een cijfer weggevalen bij het gironummer.

Het juiste nummer staat hierboven vermeld.

Wet werkloosheidsvoorziening (WWV)

De VVD-fractie is tevreden met het feit, dat het kabinet nu (nadat het eerste WWV voorstel in december was verworpen) met een aanpassing van de WWV is gekomen waarin mannen en vrouwen gelijk worden behandeld.

Iedere vorm van discriminatie, zowel de directe als indirecte, is weggenomen door schrapping van de **kostwinners** van art. 13 WWV. De regeling heeft terugwerkende kracht tot 23 december 1984, de dag waarop de 3e richtlijn van de EEG van kracht is geworden.

De kosten die verbonden zijn aan de gelijkberechting van gehuwde vrouwen (200 miljoen in 1985 en 450 miljoen structureel) zouden worden opgevangen door kostenbesparende onderdelen van de stelselwijziging sociale zekerheid. Omdat de volledige stelselwijziging pas 1 januari 1986 zal zijn gerealiseerd moeten enkele van deze kostenbesparende onderdelen naar voren worden gehaald.

Het kabinet heeft twee voorstellen daartoe gedaan.

1. **De extra referte-eis** voor beneden 23-jarigen van 130 weken (men moet in de 3 jaar voorafgaande aan de werkloosheid tenminste 130 weken hebben gewerkt om in aanmerking te komen voor een WWV uitkering) zou algemeen worden gemaakt.
2. **De uitkeringsduur** voor beneden 35-jarigen wordt verkort. Voor beneden 23-jarigen wordt het 6 maanden (was 1 jaar)
van 23 tot 29 jaar wordt het 1 jaar (was 2 jaar)
van 30 tot 35 jaar wordt het 1½ jaar (was 2 jaar)

De voorgestelde referte eis levert erg veel bezwaren op gezien de grote mate van arbeidsmobiliteit in bepaalde bedrijfstakken (bijvoorbeeld de bouwsector). Op aandringen van onder andere de regeringspartijen heeft het kabinet dit onderdeel (via een nota van wijziging) laten vervallen. De verkorting van de uitkeringsduur is gekoppeld aan de leeftijd van de betrokkenen. VVD en CDA hebben erop aangedrongen het arbeidsverleden een grotere rol te laten spelen bij de uitkeringsduur. Of het arbeidsverleden het doorslaggevende criterium wordt dan wel een mengvorm tussen leeftijd en arbeidsverleden was bij het ter perse gaan van dit schrijven nog in discussie.

Op dat punt is door VVD en CDA een gezamenlijk amendement ingediend, opdat het arbeidsverleden een rol gaat spelen.

(Voor nadere informatie: R.L.O. Linschoten, tel. 070-614911, tst. 2658.)

Wet Milieugevaarlijke Stoffen

Na een behandeling, die zich over een periode van meerdere weken heeft uitgestrekt, heeft de Tweede Kamer de beraadslagingen over de Wet Milieugevaarlijke Stoffen (WMS) (zie ook VVD-Expresse nr. 68) afgesloten met stemmingen over wetsartikelen en de vele daarop ingediende amendementen. De Kamer aanvaardde enkele amendementen, die gezamenlijk door CDA en VVD waren ingediend die strekten tot verduidelijking of tot een verhoging van de rechtszekerheid. Door de VVD-fractie ingediende amendementen, die beoogden de wet beter in overeenstemming te brengen met de EEG-richtlijn, zodat enkele duidelijke nadelen voor de Nederlandse industrie in haar concurrentiepositie ten opzichte van andere EEG-landen zouden komen te verdwijnen, kregen helaas geen voldoende steun uit de Kamer en werden verworpen. Inspanningen om het gebruik van proefdieren, die door de wet voor een aantal onderzoeken worden voorgeschreven, te verminderen hadden slechts beperkt resultaat. Een motie van de oppositie en één van de VVD-fractie beiden gericht op het terugbrengen van de aantallen voorgeschreven proefdieren, werden aanvaard.

Hoewel de WMS in een dereguleringsoperatie door Minister Winsemius vereenvoudigd was ten opzichte van het enkele jaren daarvoor ingediende voorstel van wet, blijft de thans door de Tweede Kamer aangenomen wetstekst ingewikkeld. Daardoor kunnen ongewenste neveneffecten ontstaan. Een gezamenlijk door het CDA en VVD aan de wet toegevoegd artikel regelt de plicht van de Minister(s) om iedere 5 jaar de beide Kamers een verslag toe te zenden over de wijze waarop in die daarvoor liggende periode de wet is toegepast. Indien zulk een evaluatie daartoe aanleiding heeft zullen wetswijzigingen moeten worden overwogen.

(Voor nadere informatie: dr. R. Braams, tel. 070-614911, tst. 2016.)

VVD: Professor Bastiaans moet zijn werk kunnen voltooien

Veertig jaar na de oorlog zijn er nog honderden mensen, die hun oorlogsverleden niet goed hebben verwerkt.

Professor Bastiaans heeft bewezen, dat zijn behandelingsmethode in de Jelgersmakliniek te Oegstgeest, binnen afzienbare tijd, mensen met oorlogstrauma's weer normaal laat functioneren. Staatssecretaris Van der Reijden meende, dat bij pensionering van de heer Bastiaans de zorg voor de oorlogsgetroffenen niet meer gecontinueerd behoefde te worden.

De VVD heeft gepleit via twee moties:

- a. voor de keuzevrijheid van de patiënt (die er in dit geval op neer komt, dat zij voor een behandeling van de heer Bastiaans kiezen)
- b. dat de heer Bastiaans zijn wetenschappelijk werk kan afronden en ook een verantwoorde opvolging kan veilig stellen.

Tevens werd nog de aandacht gevraagd voor het verlangen om bij de viering van de bevrijding op 5 mei ook aandacht te schenken aan de bevrijding van het voormalig Nederlands-Indië.

(Voor nadere informatie: Mevr. A.M. Lucassen-Stauttener, tel. 070-614911, tst. 2388.)

Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten

De Kamercommissie, bestaande uit de heren Den Uyl, Nijpels, De Vries en Engwirda, heeft op 6 maart 1985 aan de Kamer verslag uitgebracht van haar werkzaamheden. Het verslag betreft de periode van 25 augustus 1981 tot 6 maart 1985. In deze (lange) periode kwam de commissie vijftien maal bijeen. De bijeenkomsten betroffen in de regel klachten over onderzoeksactiviteiten van de betrokken diensten, al dan niet vermeende belangstelling van de diensten voor individuen, groepen of politieke partijen, en een enkele maal over personeelsproblemen.

Op zichzelf wijst de geringe frequentie van de betrokken Kamercommissie-vergaderingen er al op, dat het optreden van deze diensten slechts incidenteel problemen oplevert. Het zal duidelijk zijn dat de aard van de werkzaamheden van deze diensten, gericht op de veiligheid van de Staat, zich bewegen in het spanningsveld met de openbaarheid, die tot de essentialia van het functioneren van de democratie moet worden gerekend. Daarom is een goed toezicht vanuit

Kabinet en Kamer duidelijk gewenst. Blijkens het verslag functioneert dit toezicht alleszins bevredigend.

Enkele aangelegenheden die de aandacht hadden getrokken:

1. De **CPN**. Ten principale wordt het standpunt ingenomen dat geen enkele politieke partij, die redelijk functioneert binnen onze democratie, met inbegrip van de CPN, object van belangstelling van de BVD is. Dit sluit natuurlijk geenszins uit dat individuele leden van politieke partijen met het oog op hun contacten en activiteiten belangstelling kunnen ondervinden. Wanneer zulks blijkt wordt dan nogal eens ten onrechte verondersteld dat deze belangstelling de betrokken partij zou betreffen.
2. De **Vredesbeweging**. Over dit onderwerp stelden de PSP-kamerleden Van Es en Van der Spek op 3 december 1984 een serie van dertien schriftelijke vragen, die op 1 maart j.l. door de Ministers van Defensie en Binnenlandse Zaken zijn beantwoord. Over het zelfde onderwerp stond deze week een interpellatie van Van Es en Lankhorst op de agenda. Opmerkelijk daarbij is dat zowel de schriftelijke- als de interpellatievragen zijn gebaseerd op gegevens die door misdrijf zijn verkregen: inbraak actiegroep Onkruid bij het CID. Dit was voor de VVD voldoende aanleiding om bij het interpellatie-debat te verklaren dat de VVD met het oog daarop, aan de interpellatie niet zal deelnemen.
3. **Individuele Klachten**. Sinds 1 januari 1982 kunnen klachten over het optreden van Veiligheids- en Inlichtingendiensten ook worden ingediend bij de Nationale Ombudsman. Dit verklaart wellicht het geringe aantal klachten dat bij Kabinet en Parlement is terecht gekomen. Het lijkt van belang door de Ombudsman te worden geïnformeerd over de bevindingen.
4. **Het geval-Schul**. Er is in de verslagperiode nogal wat te doen geweest over de niet-aanstelling van de heer W.A.C. Schul bij de Centrale Directie als archivist bij de afdeling Archief en Registratuur van de PTT te Den Haag. De zaak is afgehandeld, maar heeft wel aanleiding gegeven tot kritische opmerkingen van de zijde van de VVD over het grote aantal „vertrouwensfuncties” bij de Nederlandse overheid.

Binnenkort valt de Kamerbehandeling te verwachten van het voorstel van wet op de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten, waarvan de schriftelijke voorbereiding is afgerond. Daarbij zal het mogelijk zijn dieper op diverse aspecten in te gaan.

(Voor nadere informatie: H.H. Jacobse, tel. 070-614911, tst. 2113.)

Europese Samenwerking

Op 25 februari heeft de Tweede Kamer de Nederlandse Europa politiek in al zijn facetten met de regering besproken. De VVD-fractie heeft daarbij gepleit voor een idealistische benadering van de Europese integratie. Ons land moet een stimulerende invloed uitoefenen op andere Westeuropese landen om ernst te maken met een gezamenlijke, Westeuropese aanpak van diverse nationale problemen die niet meer op nationale schaal kunnen worden opgelost. Zoals de milieu-vervuiling, herstel van het economisch groeivermogen, marktgerichte werkgelegenheidspolitiek, afbraak van grensbelemmeringen en samenwerking in de buitenlandse politiek. Voor deze Europese aanpak is

het dringend gewenst de stagnerende besluitvorming in de Europese Gemeenschap te hervormen. De Ministerraden van de Europese Gemeenschappen horen besluiten bij meerderheid te kunnen nemen, waardoor één of enkele landen, die zich tegen het besluit verzetten, niet meer de mogelijkheid hebben om collectieve besluitvorming te verlammen.

Het Europese Parlement heeft een ontwerp-verdrag geschreven dat, indien het door lidstaten wordt goedgekeurd, tot Europese Unie leidt. Dit zogenaamde Spinelli-verdrag, waar de Nederlandse liberaal Hans Nord een groot aandeel in heeft gehad, wordt door de VVD-fractie in de Tweede Kamer onderschreven. Misschien is dit verdrag te hoog gegrepen, gezien de reserves die nog in een aantal lidstaten leven tegen verdergaande Europese samenwerking. Een commissie samengesteld uit de regeringsvertegenwoordigers heeft een minder vergaand rapport geschreven om op wat kortere termijn reeds vooruitgang in de richting van een Europese Unie te maken. Dit zogenaamde Dooge-rapport, waarin de Nederlandse liberaal Van Eekelen een belangrijk aandeel heeft gehad, is eveneens met enthousiasme door de VVD-fractie begroet. Tezamen met de CDA-fractie heeft de VVD een motie ingediend, waarin de regering is gevraagd beide rapporten tot uitgangspunt van haar beleid te maken en een intergouvernementele conferentie voor te bereiden om de uitvoering van het Dooge-rapport te bewerkstelligen. Omdat landen als Griekenland, Denemarken en Engeland nog steeds hechten aan het behoud van hun nationale soevereiniteit en kritisch staan tegenover besluiten bij meerderheid, dreigen zij de besluitvorming over Europa te traineren. Indien zij niet van gedachte veranderen, zullen die lidstaten die vooruitgang willen boeken bij de Europese samenwerking niet blijvend op hen kunnen wachten, maar zonodig in onderlinge overeenstemming verdergaande Europese samenwerking moeten afspreken. Daardoor ontstaat de mogelijkheid van Europese integratie volgens een gedifferentieerd patroon. Zolang de verschillende snelheden bij de Europese integratie een positief effect hebben. De VVD-fractie sprak zich duidelijk voor deze gedifferentieerde benadering uit. De PvdA-fractie verzette zich hiertegen, aangezien deze fractie geen scheiding tussen voortrekkers en achterblijvers in Europa wenst aan te brengen. Van VVD-zijde werd betoogd door woordvoerder Joris Voorhoeve dat een dergelijke politiek tot verlamming van Europa zou leiden en in feite conservatief is.

VVD-woordvoerder Frans Weisglas sprak zijn grote teleurstelling uit over het voorlopig mislukken van de onderhandelingen met Spanje en Portugal met het oog op de toetreding van deze landen tot de EG. Hij bracht naar voren welke grote politieke belangen hier op het spel staan. In de eerste plaats een bestendiging van de nog prille democratiseringsprocessen in Spanje en Portugal. In de tweede plaats is de toetreding tot de EG een noodzakelijke voorwaarde voor het voortduren van het Spaanse lidmaatschap van de NAVO, waarover volgend jaar een referendum zal worden gehouden. Natuurlijk had de VVD-fractie wel begrip voor de economische argumenten die een goed einde van de toetredingsonderhandelingen voorlopig hadden verhinderd. Zo kan bijvoorbeeld van een blijvende belemmering van de toegang van zuivelprodukten op de Spaanse markt geen sprake zijn. Ook kan wel enig begrip worden opgebracht voor de aarzelende woorden die Minister Ruding soms uit over de kosten van de toetreding, maar hij lijkt daarbij wat te veel naar de korte termijn te kijken. De VVD-fractie was vol lof over de inspanningen van staatssecretaris Van Eekelen tijdens de onderhandelingen. Hopelijk heeft op het moment

van verschijnen van deze VVD-Expreste een nieuwe poging wel tot succes geleid en zullen Spanje en Portugal op 1 januari 1986 lid van de EG kunnen worden.

De VVD was positief over het plan van de Nederlandse Regering om te komen tot de creatie van één echte interne Europese Markt. Alleen met één grote Europese thuismarkt is het mogelijk te concurreren met Japan en de Verenigde Staten. Versterking van de interne markt binnen de EG mag echter niet gepaard gaan met een protectionistische opstelling naar buiten. Europees protectionisme is niet het goede antwoord op de concurrentie van Japan en de VS en zou neerkomen op een „schiet in je eigen voet variant“.

Met instemming vernam de fractie dat de EG accoord is gegaan met het houden van een nieuwe ronde van handelsonderhandelingen in het GATT. Slechts door een dergelijke multilaterale aanpak is het tij van het protectionisme te keren.

(Voor nadere informatie: dr. ir. J.J.C. Voorhoeve, tel. 070-614911, tst. 2564 en drs. F.W. Weisglas, tel. 070-614911, tst. 2933.)

Gemeentelijke bevolkingsadministratie en administratienummers

De VVD-fractie was tegen het idee van de toenmalige minister Van Thijn in het wetsontwerp CPA om te komen tot een invoering van een landelijke, centrale persoonsadministratie. De VVD vond dat voorstel, perfectionistisch, centralistisch en bureaucratisch. Om dezelfde reden was de VVD tegen het wetsontwerp geautomatiseerde persoonsgegevens (privacywet). Gelukkig vond deze regering dat ook en kondigde nieuwe wetsontwerpen aan.

Allereerst de Privacywet.

De VVD-fractie hecht er grote waarde aan dat deze regering snel met een nieuwe privacywet komt.

Wetsontwerpen kunnen namelijk tegengehouden worden; maatschappelijke ontwikkelingen niet. We leven in een ingewikkelde maatschappij waarin verkeerde beslissingen grote gevolgen kunnen hebben. Voor het nemen van de juiste beslissingen is relevante informatie nodig. Deze informatie dient systematisch geordend en zo volledig mogelijk te zijn. Computers, tezamen met de moderne methoden van informatieverwerking, maken dit mogelijk. Bij gebrekkig geregelde toegang tot informatie en bij onvoldoende controle op het gebruik kunnen de gevaren echter groot zijn. Er zijn op het ogenblik in de burgerlijke stand gegevens van zo'n 12 miljoen burgers geautomatiseerd en opgeslagen in computers. Daarnaast zijn er bij de overheid, bij semi-overheidsinstellingen en bij bedrijven tal van andere geautomatiseerde persoonsregistraties. Dit alles zonder deugdelijke wettelijke grondslag en privacybescherming.

De VVD drong er dan ook bij de regering op aan om privacy-rechten zo spoedig mogelijk en in ieder geval nog deze kabinetsperiode te regelen.

Over de gemeentelijke bevolkingsadministratie had de VVD de volgende inbreng in het debat:

- Er dient, zo snel als mogelijk een privacywet te komen en een wet Gemeentelijke Bevolkingsadministratie.
- De bevolkingsadministratie dient decentraal door de gemeenten te worden uitgevoerd.
- Een dubbele registratie van gegevens moet zoveel als mogelijk vermeden worden. Voor gemeenten die automa-

tiseren dient de „oude" persoonskaart zo spoedig mogelijk te verdwijnen.

- Er zal uitdrukkelijk in of bij wet moeten worden vastgelegd, welke gegevens in de GBA moeten en mogen worden opgenomen. Algemeen uitgangspunt is dat alleen die gegevens mogen worden geregistreerd die relevant zijn voor het doel van het register.
- Het behoort goed geregeld te zijn welke gegevens aan welke overheidsinstanties mogen worden verstrekt. Burgers behoren te weten waar hun gegevens naar toe gaan. Koppelingen van gegevensbestanden mag alleen plaatsvinden onder strikte voorwaarden en op basis van democratische besluitvorming en controle. Voor de VVD ligt hier een absolute grens.

Gegevensverstrekkingen en koppelingen dienen derhalve in de wet te worden geregeld.

Alle andere verstrekkingen en koppelingen zijn verboden en misbruik dient streng gestraft te worden.

De VVD kan instemmen met het gebruik van administratienummers en het toegroeien naar een administratienummer voor de gehele overheid.

Ook tegen de administratienummers bestaan echter psychologische weerstanden mede omdat er nogal wat misverstanden zijn. In de discussie worden het administratienummer en het persoonsnummer namelijk nogal eens door elkaar heen gehaald. Bovendien is de discussie recentelijk nog eens op een ongelukkige wijze vertroebeld door een werkgroep van het CDA-verkiezingsprogramma, die de gedachte heeft gelanceerd om een persoonsbewijs in te voeren. Een administratienummer is echter slechts een administratief hulpmiddel. Informatie kan immers ook worden doorgegeven op basis van naam- en adresgegevens, maar dat is omslachtiger, minder doelmatig en leidt tot meer fouten. In die zin is het gebruik van administratienummers juist privacy-beschermend.

De burgers dienen recht te krijgen op inzage en correctie en moeten schadevergoeding kunnen eisen indien op grond van onjuiste gegevens voor hen ongunstige beslissingen zijn genomen.

Gegevensbestanden dienen adequaat beschermd en beveiligd te worden tegen onbevoegd gebruik.

(Voor nadere informatie: mr. G.B. Nijhuis, tel. 070-614911, tst. 2854.)

Nota autisme

Tijdens de ucv gehandicaptenbeleid, vorig jaar, vroeg de VVD om een aparte nota over de problematiek van de hulpverlening aan autisten die vanwege de zeer specifieke en complexe aard van de handicap vaak ten onrechte in verkeerde circuits (zwakzinnigenzorg, psychiatrie) terecht komen. „Autisme staat niet alleen voor een nog niet verklaarde, maar wel aantoonbare complexe handicap, maar ook en vooral voor een lange lijdensweg van ouders die veelal tegen vele kastjes en muren zijn aangelopen voor zij en vooral hun autistische kind serieus genomen worden", aldus Erica Terpstra aan het begin van het debat over de regeringsnota autisme.

De VVD noemt de nota slechts een eerste stap in de goede richting. Ernstige kritiek is er op het ontbreken van de noodzakelijke tweede stap, waardoor de nota veelal slechts quasi oplossingen biedt voor de knelpunten in de hulpverlening, die in de praktijk niet zullen werken.

De VVD acht een zo vroeg mogelijke oplossing van de

handicap een eerste vereiste. De VVD-motie om uitbreiding van het onderzoeksprotocol op consultatiebureaus naar mogelijke contactstoornissen en dus mogelijke autisme danwel autistiforme kenmerken zal naar verwacht worden aangenomen

De VVD heeft tevens ernstige kritiek op de beleidsvoornemens die leiden tot versnippering van deskundigheid. Als alternatief voor de voorstellen van de staatssecretaris (onderbrengen hulpverlening bij Riagg's, SPD's) diende de VVD een motie in om te komen tot één duidelijk herkenbaar coördinatiepunt per provincie of grote regio in de vorm van kleine autismeteams met samenwerkingslijnen naar SPD's, Riagg's, jeugdpsychiatrie, pedologische instituten etc. Deze motie zal niet halen, omdat CDA, PvdA, D'66 ook voor deze nieuwe taken met name de Riagg uitermate geschikt vinden. De VVD betreurt dat, omdat „de autisten zo dreigen te verdrinken in de bureaucratie van de Riagg's".

Tenslotte vroeg de VVD met klem aandacht voor de ontplooiingsmogelijkheden van normaal begaafde autisten. Het is onaanvaardbaar, aldus Erica Terpstra, dat normaal begaafde autisten onnodig worden doorgeschoven naar zwakzinnigenzorg of worden geweigerd bij het onderwijs voor moeilijk of zeer moeilijk lerende kinderen omdat zij zo bewerkelijk zijn. Met klem vraagt de VVD dan ook mogelijkheden voor deskundigheidsbevordering en onderwijsbegeleiding voor deze groep autisten. De toezeggingen van staatssecretaris van Onderwijs stemden de VVD enigszins gerust.

(Voor nadere informatie: Mevr. E.G. Terpstra, tel. 070-614911, tst. 2118.)

Stralingsbescherming en opslag radioactief afval

Met de Ministers Van Aardenne en Winsemius heeft de Tweede Kamer een tweetal nota's besproken, die handelen over de veilige opslag van radioactief afval; de nota MINSK over de mogelijkheden van tijdelijke opslag van kernsplijtingsafval en de nota OPLA met een voorstel van onderzoek inzake geologische opberging in Nederland. Daarnaast werd met minister Winsemius gesproken over zijn eerste meerjarenprogramma straling, waarin het beleid wordt uiteengezet inzake de bescherming tegen schadelijke straling.

Vastgesteld werd door de Kamer dat de toepassing van straling en van radioactieve stoffen aan scherpe voorwaarden is onderworpen en dat zowel goede regelgeving bestaat als veel kennis beschikbaar is. Het werken met straling en radioactieve stoffen brengt slechts zeer kleine risico's voor de betrokkenen mee, en de stralingsbelasting van de Nederlandse bevolking is laag in vergelijking met die in landen om ons heen. Desondanks is er sprake van meer vrees voor straling dan elders. Vanuit de Kamer werd gewezen op de noodzaak van betere informatie en voorlichting over de verschillende facetten van het stralingsbeleid. Een motie van D'66 en de VVD die daarop was gericht werd met een grote meerderheid aanvaard. Ingestemd werd voorts met het voornemen van de Minister om het beleid mede te richten op het vergroten van de kennis over de vele verschillende natuurlijke en andere stralingsbronnen om langs die weg geleidelijk aan te komen tot een vermindering van de totale stralingsbelasting voor zover die reguleerbaar is.

In de MINSK-nota wordt aangegeven, welke verschillende methoden voor de tijdelijke opslag ter beschikking staan. De VVD-fractie steunde de opvatting van de regering dat een keuze gemaakt zal worden na een afweging van de verschillende technisch-economische aspecten. Inmiddels is, met instemming van de Kamer, de commissie LOFRA (Locatiekeuze Opslag Faciliteit Radioactief Afval) onder leiding van de heer Geertsema aan het werk gegaan om een geschikte plaats voor deze faciliteit te vinden. Tijdens de behandeling in de Kamer werd nog eens duidelijk dat hier sprake zal zijn van een methode van opslag waaraan geen gevaar is verbonden en waarvan geen verontreiniging van het milieu is te verwachten.

De afwijzende houding van sommige provincies en gemeenten werd door de Minister treffend omschreven als het zogenaamde NIMBY-syndroom. NIMBY is de engelse afkorting voor de kreet „niet in mijn achtertuin“, die vaak in ons land wordt gehoord als het gaat om het vinden van een plaats voor de afvalprodukten van onze welvaartsmaatschappij.

In de OPLA-nota werd aangegeven hoe de regering via een langdurig onderzoekprogramma denkt aan de gegevens te komen die kunnen leiden tot een beslissing over een verantwoorde methode van geologische opberging van radioactief afval in Nederland. De VVD kon haar steun geven aan dit programma, maar legde daarbij nog weer eens de nadruk op de noodzaak van internationale samenwerking, met name bij het onderzoek en coördinatie.

Aangedrongen werd op steun aan onderzoekprogramma's die gericht zijn op het ophelderen van zaken die thans in de wetenschappelijke discussie vragen oproepen.

(Voor nadere informatie: dr. R. Braams, tel. 070-614911, tst. 2016.)

Wet Bodembescherming (II)

Op 19 en 21 maart werd het debat over de Wet Bodembescherming voortgezet. Uit de eerste termijn van de Kamer en de Ministers Winsemius en Braks bleek dat het wetsontwerp de eindstreep wel zal halen in de Tweede Kamer. Zij het op diverse plaatsen verscherpt. Daarna kan het ook door de VVD-fractie bepleite preventieve bodembeschermingsbeleid daadwerkelijk worden gestart. En dat is beter dan „met handstoffer en blik“ achter allerlei saneringsgevallen aan lopen. Denk aan de saneringskosten, die nú al op minimaal f 2 miljard worden geschat. De heilloze weg naar kostbare saneringen achteraf moet echt worden omgebogen naar een krachtige preventie vooraf.

De VVD-woordvoerder voelde zich desalniettemin opnieuw geroepen om te wijzen op de zeer ingewikkelde Nederlandse wetgeving. Er zijn nu al ruim 30 Rijkswetten, die (mede) betrekking hebben op de bescherming van de bodem. En daarnaast zijn er nog vele gemeentelijke, provinciale en waterschapsregelingen. Hij pleitte bij Minister Winsemius dan ook voor een vereenvoudigings- en versoberingsactie.

In het wetsontwerp, een kaderwet-raamwet, was eigenlijk nauwelijks een rol ingeruimd voor het parlement bij de concrete, daadwerkelijke invulling van het bodembeschermingsbeleid. De Minister reageerde echter positief op de VVD-wens om die parlementaire invloed te vergroten. Zo kunnen de Kamers, na wijziging van het wetsontwerp, alsnog

een politieke inbreng leveren op het nu nog technisch, juridisch, financieel en normatief, onzekere en onduidelijke terrein van bodembescherming.

Te veel gedelegeerde wetgeving heeft immers vaak de neiging om onstuimig en ongelimiteerd te groeien.

In dit verband wees de VVD-woordvoerder ook op de problemen met betrekking tot vervuilde onderwaterbodems en op de ± 175.000 ongebruikte olietanks met daarin ± 80 miljoen liter olie. Hij vroeg dit probleem niet te bagatelliseren. Het is namelijk niet uitgesloten dat met deze schoonmaakoperaties ook nog eens enkele miljarden gulden zullen zijn gemoeid. Een actief beleid qua preventie en sanering is hoognodig.

Het ziet er momenteel naar uit dat de VVD-fractie weinig steun zal krijgen voor haar amendementen om toch vooral nuchter, praktijkgericht en prioriteitsgericht te blijven bij het stellen van kwaliteitseisen voor de bodem. Wat is er aan de hand?

Het huidige wetsontwerp bepaalt dat de hele Nederlandse bodem in principe weer alle mogelijke en denkbare functies moet kunnen vervullen; ongeacht het huidige gebruik en ongeacht de huidige staat ervan.

Jan te Veldhuis betoogde dat die doelstelling, in diverse gevallen, misschien pas over vele tientallen jaren of zelfs eeuwen haalbaar zou kunnen zijn. Is het dan wel realistisch om in die gevallen **nú** al zulke zeer pretentieuze en zeer ambitieuze, maar financieel en technisch voorlopig volstrekt onhaalbare doelstellingen na te streven? Natuurlijk moeten voor natuurgebieden en dergelijke zware eisen worden nagestreefd. En natuurlijk moeten vervuilde gebieden met spoed worden beschermd of gesaneerd.

De VVD-woordvoerder diende een amendement in om bij de procedure van vaststelling van eisen óók rekening te houden met het huidige gebruik van de bodem. Niet als enig uitgangspunt of als enig zaligmakende functie. Maar wel om de idee te vermijden alsof we in Nederland nog geheel vrij zijn om naar believen functies aan de bodem toe te kennen. De Nederlandse bodem **is** al voor 100% in gebruik! De CDA-fractie zit, wat dit betreft, geheel op de PvdA-lijn. Met alle kleine linkse partijen bepleiten deze fracties het primaat voor de ecologische functie van de bodem. Het huidige gebruik van de bodem telt in hun visie niet mee bij het vaststellen van de gewenste kwaliteitsdoelstellingen.

In een interruptiedebat met de PvdA-woordvoerder bestreed onze woordvoerder een gevaarlijk amendement van de socialistische fractie. Hierin wordt namelijk voorgesteld om het schadevergoedings-artikel uit de wet te schrappen.

De VVD-woordvoerder wees de PvdA-fractie erop dat zij bezig was om één van de beginselen van onze rechtsstaat te verkwanselen. Namelijk: de rechtsbescherming van de burger ten opzichte van de overheid. Het is toch billijk om een burger in elk geval een titel voor het vragen van schadevergoeding aan de overheid te verschaffen, voor het geval dat die burger onevenredig wordt getroffen door een nieuwe maatregel van die overheid?

Elke Milieuwet kent zo'n bepaling, evenals bijvoorbeeld de Wet op de Ruimtelijke Ordening.

Ongeacht economische en sociale gevolgen, en ongeacht de rechtmatigheid of onevenwichtigheid van een eventuele overheidsmaatregel, wil de PvdA-fractie de mogelijkheid voor een schadeclaim gewoonweg uit het wetsontwerp elimineren.

Minister Winsemius zat geheel op de VVD-lijn van de VVD-woordvoerder.

Minister Winsemius deelde tijdens de discussie mede dat hij waarschijnlijk geen aparte heffingen voor de bodembescherming zal gaan opleggen. Hij verwacht dat begin 1987 een afzonderlijk hoofdstuk financiële bepalingen in de Wet Algemene Bepalingen Milieuhygiëne zal zijn opgenomen. Daardoor kunnen zogenaamde sectorale heffingen achterwege blijven.

Verder bleek dat er Kamerbrede steun bestaat voor het voorstel om potentiële bodemvervuilers vóóraf financiële zekerheid te laten stellen voor mogelijke schade die zij kunnen veroorzaken. Dat kan door bijvoorbeeld een milieuverzekering, door een bankgarantie, door een waarborgsom of bijvoorbeeld door een afgezonderd bedrag. De ervaring met bodemsanering heeft ons geleerd dat er vaak een oneigenlijk beslag is of wordt gelegd op de algemene middelen. Een dergelijke algemene steun viel ook een amendement voor een zogenaamd zorgplicht-artikel ten deel.

De VVD bracht naar voren dat het toch als een eis van maatschappelijke zorgvuldigheid moet worden gezien, dat iedereen naar eigen vermogen probeert om bodemverontreinigende handelingen te voorkómen, en om er voor te zorgen dat alle risicobeperkende maatregelen worden getroffen die redelijkerwijs van iemand kunnen worden verwacht. Hiermee wordt een appél gedaan op de eigen verantwoordelijkheid van elk individu.

Op dit gebied stemde Minister Winsemius in met de suggestie van de VVD om te bezien of ook provincies zouden moeten meebetalen aan bodemsaneringsgevallen. Zeker waar provincies een historische verantwoordelijkheid hebben.

PvdA en CDA konden zich ook in deze gedachte vinden. Omdat de juridische positie van bewoners in en rond saneringswijken vrij zwak is, diende de VVD een motie in.

Daarin bepleitte hij een verbetering van die positie voor die direct betrokkenen.

Tevens werd gepleit om „onschuldige" gemeenten niet of niet alleen voor de saneringskosten te laten opdraaien. Denk aan gemeenten, die zich in het verleden uitdrukkelijk tegen bodemverontreinigende handelingen hebben verzet; of: waar zich bijvoorbeeld waterwingebieden bevinden, waar ook vele andere gemeenten van profiteren.

(Voor nadere informatie: mr. A.J. te Veldhuis, tel. 070-614911, tst. 2288.)

Uit de Eerste Kamer

WVC-begroting 1985

Mevrouw Loes Vonhoff constateert dat Minister Brinkman nogal veel hooi op zijn vork neemt. Hij vermeldt veel voornemens, doet veel aankondigingen maar wat het uiteindelijk beleidsmatig voor zal stellen is nog een open vraag. Kritisch is de fractie ten opzichte van een uitlating in de Nieuwjaarsspeech van de minister dat in het licht van de verkiezingen van 1986 hij het (CDA)partijbelang vaak voor zal laten gaan boven het belang van het departement. Dat behoort niet de taakopvatting van een minister te zijn. Hij behoort een breder belang in het oog te houden dan het verkiezingsresultaat van het CDA.

De fractie betreurt het dat de minister de P.C. Hooftprijs niet heeft willen toekennen aan de schrijver voorgedragen door de jury.

Naar het oordeel van de fractie is de minister onvoldoende doordrongen geweest van de beperktheid van de rol die de overheid in deze kan vervullen. De minister had hoogstens het juryrapport af kunnen keuren, maar hij is over de hoofden van de jury heen de te onderscheiden schrijver gaan beoordelen en bekritisieren. Dat is het recht van iedere Nederlander privé maar niet de taak van de minister van WVC in functie. De fractie zou respect hebben voor de minister als hij zou erkennen dat zijn optreden in deze kwestie niet juist is geweest. Aldus besloot mevrouw Vonhoff-Luijendijk haar betoog.

(Voor nadere informatie: L. Vonhoff-Luijendijk, tel. 050-133000.)

AOW

De VVD-fractie in de Eerste Kamer volgt het voorbeeld van de Tweede Kamerfractie en stemt tegen de invoering van een inkomensafhankelijkheid in de AOW.

De VVD heeft uiteengezet wat daarvan de redenen zijn. Het gaat de VVD daarbij in de eerste plaats om de tot standkoming van een eenvoudig, goed doordacht en rechtvaardig stelsel voor de sociale zekerheid, dat niet of zo min mogelijk gevoelig is voor fraude.

De heer Heijmans deed de suggestie om de stelselherziening op een laag pitje te zetten en deze energie te gebruiken voor de tot standkoming van een eenvoudiger belastingstelsel en een eenvoudiger sociale zekerheidsstelsel, die elkaar waar nodig, aanvullen. Inkomensbeleid en regelingen voor (gezins-)draagkracht liggen op het terrein van de fiscus, en niet in de eerste plaats op dat van de sociale zekerheid.

(Voor nadere informatie: H.F. Heijmans, tel. 074-915988.)

VVD commentaar op PvdA congres-uitspraken

VVD-leider drs. Ed Nijpels betitelde de uitspraken van PvdA-voorzitter Van de Berg, dat ondanks een gesloten verdrag de eventuele plaatsing van kruisraketten niet door zal gaan, buitengewoon onverantwoord.

„Nederland kan zich niet gaan gedragen als een soort bananen-republiek door internationale overeenkomsten of verdragen in de prullebak te gaan gooien als een kabinet van politieke kleur verwisseld. Ons land heeft een lange traditie van betrouwbaarheid als het gaat om het nakomen van internationale verplichtingen. Dat besef zou ook bij de PvdA dienen te leven", aldus de VVD-leider.

Het besluit van het PvdA-congres om de middeninkomens de komende jaren verder te laten inleveren noemde Nijpels onbegrijpelijk.

„Juist op het punt van het inkomensbeleid ontstond de laatste tijd in Nederland brede overeenstemming over het feit dat met name de middeninkomens de afgelopen 15 jaar teveel hebben moeten inleveren en dat de afstand tussen de modale inkomens en de minima, die per dag nauwelijks meer dan 5 gulden bedraagt, niet verder verkleind mag worden. Dat de PvdA bij de verkiezingen in 1986 de middeninkomens als voornaamste slachtoffer heeft uitgekozen, is niet alleen onbegrijpelijk, maar geeft ook reden tot grote zorg. Ik neem aan dat ook de vakbeweging stelling zal nemen tegen die verdere drang tot nivellering die de PvdA nu in haar programma heeft vastgelegd".

De VVD-leider acht het onverstandig dat het PvdA-congres tegen de wens van de partijtop in toch vast wenst te houden aan een absolute garantie van de koopkracht van de minima-uitkeringen. „Het doen van beloftes, waarvan de eigen deskundigen binnen de PvdA zeggen, dat ze niet te realiseren zijn bij een tegenvallende economische groei, is niet alleen onverstandig, maar is ook een loos gebaar. Een loos gebaar dat alleen maar kan leiden tot beschadiging van het vertrouwen van de burger in het politieke bedrijf. Het is te betreuren dat de PvdA in deze niet heeft gekozen voor een realistische aanpak binnen de financiële mogelijkheden, zoals het huidige kabinet poogt te doen".

Eerste reactie van Ed Nijpels op kabinetsbesluiten inzake voorjaarsnota en kaderbrief

- De VVD juicht het toe dat het kabinet in een vroegtijdig stadium en zonder politieke strubbelingen de besluitvorming over de Kaderbrief en de vroege Voorjaarsnota heeft afgerond. Het gaat daarbij om verantwoorde bezuinigingen van 1 à 1½ miljard die de doelstellingen van het regeerakkoord voor het jaar 1986 veilig moeten stellen.

Dit allemaal om de groei van onze economie en de werkgelegenheid duurzaam te verbeteren.

- De VVD-fractie vindt het verstandig dat het kabinet in het kader van de vroege Voorjaarsnota 1985 voor circa 300 miljoen aan ombuigingsmaatregelen heeft getroffen. Daarmee heeft het kabinet de problemen voor 1986 voor dat bedrag verlicht.
- De VVD juicht het toe dat het kabinet heeft afgezien van belastingmaatregelen in het algemeen en van een BTW-verhoging in het bijzonder (waartegen de VVD al in een vroeg stadium stelling heeft genomen).
- De VVD stemt in met het voortzetten van de terugploegregelingen waar zowel door het CDA als de VVD in de afgelopen tijd is op aangedrongen. De VVD steunt het kabinet in de plannen om de terugploegregelingen in de zwakke regio's een extra accent te geven.
- Met grote tevredenheid stelt de VVD-fractie vast dat het kabinet heeft besloten tot de bouw van een aantal extra vangangenissen. Dit is een basisvoorwaarde voor de door de VVD gewenste versterking van de rechtsorde. Tevens vormen deze plannen van het kabinet een goede aanzet voor de uitvoering van het regeerakkoord terzake.
- De VVD gaat er van uit, dat bij de definitieve vormgeving van de miljoenennota 1986 naast de bouw van de vangangenissen het kabinet extra geld zal uittrekken voor het plan tot bestrijding van de criminaliteit en vandalisme, zoals dat nu door de ministers van Justitie en Binnenlandse Zaken wordt voorbereid en de Tweede Kamer voor de zomer zal bereiken.

VVD-commentaar op de stelselwijziging sociale zekerheid

- De besluitvorming rond de stelselwijziging sociale zekerheid is door het kabinet afgerond. De VVD-fractie kan zich daar goed in terugvinden. Het stelsel wordt eenvoudiger en doorzichtiger. De betaalbaarheid in de toekomst wordt gewaarborgd. De herintreding van niet-actieven wordt bevorderd.
- De VVD-fractie acht het een goede zaak dat het kabinet de problematiek van de 50-plussers in de werkloosheidsregelingen en van de bestaande oudere WAO-gerechtigden, die gedeeltelijk werkloos zijn, met grote zorgvuldigheid wenst te behandelen. Voor hen bestaan er immers nauwelijks perspectieven op herintreding, ook al zou de werkgelegenheid op korte termijn drastisch verbeteren.
- De VVD-fractie stelt met tevredenheid vast, dat de zogenaamde glijdende uitkeringschaal (dat wil zeggen de uitkeringen worden meer gekort naarmate de uitkering hoger is) definitief geen doorgang vindt. Ten opzichte van uitkeringsgerechtigden, die in het verleden een evenredige premie hebben betaald, zou zulks niet te verdedigen zijn geweest. Een parallelle glijdende

premieschaal zou bovendien geen soelaas bieden. Deze is immers technisch niet uitvoerbaar. De VVD-fractie houdt in dit verband onverkort vast aan het zogeheten equivalentie-principe dat wil zeggen evenredigheid tussen betaalde premies en uitkeringsrechten.

(Voor nadere informatie: dr. R.W. de Korte, tel. 070-614911, tst. 2650.)

Bezoek minister Van den Broek aan Sovjet-Unie

De VVD-fractie is uitermate teleurgesteld over het negatieve resultaat van het bezoek van minister Van den Broek aan de Sovjet-Unie. Helderheid is er verkregen ten aanzien van de onwil van de Sovjet-Unie om op het tegevoetkomende voorstel (1-6-84) van de Nederlandse Regering in positieve zin te reageren. Dat Nederlandse voorstel was immers gericht op wapenbeheersing en tweezijdige wapenvermindering. Helderheid is er blijkbaar ook verkregen over het thans aanwezige aantal SS-20 raketten. Dat zijn er meer dan de 378 van vorig jaar juni en vastgesteld moet worden dat het aantal van 414 thans niet is weersproken. Zoals de vlag er nu bij hangt dient Nederland zijn positie als volwaardig lid van het Atlantische Bondgenootschap te onderstrepen.

Indien de feiten niet veranderen, wordt duidelijk wat de beslissing per 1 november aanstaande zal moeten zijn.

Het kabinet, in de persoon van minister Van den Broek, verdient waardering voor de poging om in overleg met de Sovjet-Unie tot een positief resultaat te komen.

Dat heeft helaas niet zo mogen zijn.

(Voor nadere informatie: A.J. Evenhuis, tel. 070-614911, tst. 2029.)

Herziening wet wetenschappelijk onderwijs

De wet op het wetenschappelijk onderwijs is eindelijk na 15 jaar herzien. Daarmee hoort de WUB als zelfstandige tijdelijke wet ter regeling van het Universitaire bestuur tot het verleden. De grotere professionalisering van het bestuur komt vooral tot uiting in:

- De omvang van de Colleges van Bestuur, die in principe slechts drie leden zullen kennen. Bijzondere omstandigheden maken een College van vijf echter bij uitzondering mogelijk.
- De omvang van de universiteitsraden en faculteitsraden wordt aanmerkelijk beperkt. De omvang van de instelling kan ook hier tot een geringe verruiming leiden.
- In de faculteitsraad wordt de meerderheid van de zetels bezet door de leden van de wetenschappelijke staf, gezien hun specifieke verantwoordelijkheid voor onderwijs en onderzoek.
- In de studierichtingscommissies krijgen de studenten de helft van de zetels. De VVD onderschrijft dat vanwege het belang van de student als consument en informant en als vrager van onderwijs en onderzoek tegenover het aanbod van de vakgroep. Al bij de schriftelijke voorbereiding is het voorstel van de VVD overgenomen om deze studierichtingscommissies gekwalificeerd adviesrecht te geven.

- Buitenuniversitaire leden gaan functioneren op het niveau van de faculteitsraad, maar de wet biedt straks de mogelijkheid om hen ook in de universiteitsraad op te nemen, mits dat niet leidt tot vergroting van de raden.

Doelgemeenschap, dus democratie op maat

De VVD vindt, dat de universiteit een doelgemeenschap is met specifieke taken ten behoeve van de samenleving. De organisatie van zo'n gemeenschap vergt een „democratie op maat“, waarop de bestuursmodellen van politieke organisatieverbanden als de gemeente niet van toepassing kunnen zijn. Functionele ongelijkheden in verantwoordelijkheden moeten in het bestuursmodel tot uitdrukking komen.

Een knelpunt blijft dat er geen bestuurlijk verband komt tussen faculteitsraad en universiteitsraad. De voorstellen die de VVD daarover heeft gedaan – getrapte verkiezing van de U-raad door de faculteitsraad – zijn al in een vroeg stadium afgewezen. Krachtige universiteiten zijn nodig om te voorzien in de groeiende behoefte aan hoogwaardige kennis en vaardigheden. Een slagvaardig bestuur is daarvoor een noodzaak. Voorts hebben de universiteiten een grotere verantwoordelijkheid voor de overdracht aan kennis naar de maatschappij, ook buiten het specifieke onderwijs. Een amendement van de VVD dat die taak in de wet verankert, is thans in de wettekst opgenomen.

Op grond van de uitgangspunten van professionalisering van het bestuur leefde bij de VVD de opvatting dat de rector magnificus niet langer van het College van Bestuur deel uit zou moeten maken. De adviesfunctie van het College van Dekanen, met de rector als voorzitter, zou beter tot zijn recht komen, indien de rector als zelfstandig adviseur van het College van Bestuur zou kunnen functioneren. Het ontbreken van de facultaire binding op het niveau van het topbestuur van de Universiteit in zowel de U-raad als het CvB, is voor ons het argument geweest om de rector toch als lid van het College te accepteren.

Doorwerking van de democratiseringsgedachte van de WUB en de vergroting van de autonomie van de instellingen hebben de VVD geleid tot een amendement om de hoogleraren door de universiteiten zelf te laten benoemen. Zij verkrijgen daarmee een vergelijkbare autonomie met de bijzondere universiteiten.

Weinig gelukkig was de VVD met de voorstellen terzake van de inspectie. Een ambtelijk apparaat dat ver af staat van de praktijk van onderwijs en onderzoek kost veel geld en lijkt weinig effectief. Daarom hebben wij voorgesteld om voor de bewaking van de kwaliteit per discipline visitatie-commissies te laten instellen. Daarin moeten naar ons oordeel goede deskundigen zitten uit de wereld van het onderwijs en onderzoek uit binnenland, buitenland en bedrijfsleven. Voor de ambtelijke inspectie ligt er dan de taak die commissies administratief en organisatorisch tot stand brengen. Deze voorstellen heeft de minister overgenomen. Kritische opmerkingen maakte de VVD over het proces van wetgeving. Tal van onderdelen zoals planning, bekostiging, bestuur Academische Ziekenhuizen ontbreken nog, terwijl er nu toch weer een nota gepubliceerd is met tal van geheel nieuwe voorstellen. De instellingen hebben rust nodig, dat vereist een afgerond wettelijk kader en bovenal een goede Tweede Fase.

Tenslotte heeft de VVD de minister gevraagd nadere voorstellen te doen voor verantwoorde alternatieven voor dierproeven, waarmee tegemoet gekomen wordt aan de bestaande bezwaren daartegen.

(Voor nadere informatie: M.J.H. den Ouden-Dekkers, tel. 070-614911, tst. 2283.)

Wet Bodembescherming (3)

Dinsdag 16 april jl. vond de voorlopig afsluitende gedachtenuitspraak met de Regering plaats over de ontwerp-wet Bodembescherming. Centraal stond de zogenaamde meststoffenproblematiek; dat wil zeggen de bemesting van de bodem met dierlijke meststoffen. Ook werd nog ingegaan op de zogenaamde risico-aansprakelijkheid en de invloed van de Staten-Generaal op het toekomstige inhoudelijke bodembeschermingsbeleid.

Meststoffenproblematiek

De Regering heeft op 7 maart jl. een notitie over deze zaak aan de Kamer gezonden. Zij stelde hierin een bemestingsniveau van de bodem voor, waarbij niet meer fosfaat in de vorm van dierlijke mest zou mogen worden gegeven dan voor de gewasopbrengst noodzakelijk is; dan wel: waarbij zou moeten worden volstaan met een dosering die gelijk is aan de onttrekking door het gewas. Het landbouwbedrijfsleven heeft hiertergen scherp geageerd. Men verwacht bijvoorbeeld dat deze maatregel \pm f 1 miljard zal gaan kosten voor de bedrijfstak.

Dat is \pm f 11.000,- gemiddeld per bedrijf bij een jaarinkomen van gemiddeld \pm f 30.000,- per bedrijf.

Wellicht mede als gevolg van deze begrijpelijke onrust, gaf minister Braks een aanzienlijke nuancering van het beleid. Zo deelde hij het volgende mede:

- de definitieve maatregelen moeten een voldoende maatschappelijk draagvlak hebben;
- bij het invoeren van normen moet er een realistische opstelling zijn;
- er moet rekening worden gehouden met knelpunten;
- normstelling moet gefaseerd plaats vinden, in goed overleg met betrokkenen;
- de aandacht moet primair worden gericht op het opheffen van excessen.

Aldus ging de minister aardig in de richting van een eerder door hem „volstrekt onaanvaardbaar" genoemd amendement van onze woordvoerder Jan te Veldhuis. Deze had namelijk eerder voorgesteld om bij de vaststelling van normen en kwaliteitseisen voor de bodem óók rekening te houden met het huidige gebruik van de bodem. Aldus zou immers „luchtfietseriej" worden voorkómen, en zou ook onnodige maatschappelijke onrust worden vermeden.

Het doet wat wrang aan dat het VVD-voorstel voor wettelijke verankering van die realiteitszin niet door Regering en Kamermeerderheid werd geaccepteerd, terwijl de minister wel mededeelde: „De voorgestelde fosfaatsnorm acht ik tijdens mijn leven niet haalbaar of geëffectueerd..." Het is jammer dat nu eerst het agrarisch bedrijfsleven is verontrust door de Regeringsnotitie, en daarna wellicht weer andere groepen door die (terecht) nuancering...

Waarom niet gewoon een gefaseerde beleidsnormering vaststellen met-beide-benen-op-de-grond?! Dus: realistisch en haalbaar, zonder nare milieuconsequenties en zonder onnodige frustraties bij belangrijke bevolkingsgroepen!

Risico-aansprakelijkheid

CDA-woordvoerder dr. A. Lansink diende een gewijzigd amendement in. Daarin wordt het beginsel van risico-aansprakelijkheid vastgelegd. PvdA-woordvoester drs. R. de Boois stond hier sympathiek tegenover. Onze woordvoerder Jan te Veldhuis was – met de ministers Winsemius en Korthals Altes – van mening dat dit voorstel zeer gevaarlijk, en dus: onaanvaardbaar is. Immers: zelfs zonder schuld kan iemand voor vergoeding van schade worden aangesproken! Denk bijvoorbeeld aan een situatie, waarin een tankauto met

chemicaliën door een dronkeman wordt aangereden; de auto kantelt en de chemicaliën komen vervolgens in een drinkwatergebied terecht. Als nu de eigenaar (of bestuurder) van de tankauto of van de chemicaliën volledig onschuldig is, is het dan wel redelijk om hem/haar aan te spreken voor de aangerichte schade?

Jan te Veldhuis vond: neen! De gevolgen van zo'n wettelijke bepaling zijn niet te overzien. Over de ingewikkelde materie zal de minister nog nader schriftelijk reageren.

Invloed van het parlement

Ook in deze discussieronde kreeg onze woordvoerder geen Kamermeerderheid of instemming van de Regering voor zijn voorstel om de Staten-Generaal intenser bij de feitelijke inhoud van het beleid te betrekken.

Het echte bodembeschermings-beleid moet nog geheel bij algemene maatregel van bestuur worden vastgesteld. Dus: alle milieu-, financiële- en sociale consequenties gaan buiten de wet om.

Volgens het Regeringsvoorstel worden deze regels (alleen) aan de Staten-Generaal toegezonden. Waarom, zo vroeg onze woordvoerder zich af, behoudt de Kamer zich niet het recht voor om voor zeer belangrijke gevallen zondig een regeling bij wet te eisen?! In verband met overwegingen van flexibiliteit en snelheid zullen er vaak argumenten zijn om een eenvoudige(r) procedure te volgen. Maar: echt heel belangrijke, principiële zaken verdienen een behandeling bij wet.

Bij eventuele afwijzing van het amendement van Jan te Veldhuis heeft de Kamer in feite een belangrijk stuk invloed en een belangrijk onderdeel van haar wetgevende en controlerende taak-ingeleverd. Uit staatsrechtelijk en beleidsmatig oogpunt geen goede zaak, helaas.

Stemmingen

De datum, waarop over de wet wordt gestemd, moet nog nader worden vastgesteld (over enkele weken waarschijnlijk).

Voor nadere informatie: mr. A.J. te Veldhuis, tel. 070-614911, tst. 2288.)

Verdrag Eurocontrol

Op woensdag 17 april is het Verdrag Eurocontrol aan de orde geweest in de Tweede Kamer. De VVD-woordvoerder was Bouke van der Kooy.

Hij zette tijdens het debat uiteen dat in de ogen van de VVD-fractie het Protocol tot wijziging van het verdrag het *faillissement van de Europese integratie in de lucht* betekent. Van de oorspronkelijke idealen, namelijk een vergaande samenwerking en eenheid op het gebied van de luchtvaartverkeersleiding in Europa, is men nu tot een vrijblijvend verdrag gekomen. Eurocontrol krijgt onder andere de volgende taken: het ontwikkelen van een luchtverkeersleidingssysteem, de coördinatie van een onderzoeks- en ontwikkelingsprogramma, het verzorgen van de opleiding van verkeersleiders en het innen van „en-route" heffingen. Eurocontrol wordt hierdoor een „incassobureau", een „opleidingscentrum", een „planningsbureau", doch geen Europese luchtverkeersleiding. De achtergronden hiervoor moeten in de ogen van de VVD-fractie gezocht worden in de **onwil** van de Nationale organisaties (zoals de Rijksluchtvaartdienst in ons land). Ondanks de uitdrukkelijk uitgesproken politieke wil, (in de afgelopen jaren gedemonstreerd aan de hand van

meerdere moties), geeft Nederland slechts 15% van haar territorium aan Eurocontrol prijs. Ondanks alle toezeggingen van de kant van de minister wijzen de signalen niet direct op een werkelijk betere situatie waar het het luchtruim boven de Benelux en West-Duitsland betreft. De VVD-fractie vindt dit een teleurstellende ontwikkeling.

Nu heeft het „Eurocontrolvirus“ toegeslagen op Schiphol, waar de waarschijnlijk best betaalde ambtenaren van Nederland exorbitante salaris-eisen stellen. Het fenomeen *stiptheidsacties*, ten koste van de reizigers en vliegtuigmaatschappijen, wordt door de VVD-fractie fel afgewezen. Het zorgvuldig opgebouwde kwaliteitsimago van de Nationale Luchthaven mag niet door ambtenaren vernield worden. Hoewel de VVD de acties afwijst, heeft zij echter wel begrip voor de achterliggende problemen. Problemen die wijzen op een knelsituatie voor de verkeersleiders op Schiphol. Problemen waarvoor het management verantwoording draagt.

De Directeur-Generaal van Eurocontrol heeft vorig jaar oktober uitspraken gedaan over de mogelijkheid de integratie (Concept I) te implementeren, welke door de minister onvolledig zijn weergegeven. De Directeur-Generaal zou de oorspronkelijk geplande termijnen voor integratie van het en-route verkeer als riskant en onhaalbaar beschreven hebben.

Uit de nadere toelichting die de Directeur-Generaal op deze uitspraak gegeven heeft, waarin hij het bovengestelde tegenspreekt, blijkt weer de onwil van Nationale Organisaties. De VVD-fractie heeft in het debat de minister gevraagd of deze nadere uitleg tot andere conclusies aanleiding geeft. Ook heeft de minister in haar brief gesproken over een nauwere samenwerking en een aanzienlijke verbetering van het onderling begrip tussen de Rijksluchtvaartdienst en Eurocontrol. De beoogde samenwerking blijkt in de praktijk echter niet of nauwelijks aanwezig.

De VVD-fractie concludeerde dat zij alleen kon instemmen met het Protocol als de minister de *verzekering* geeft dat ondanks het faillissement van de Europese integratie en de actuele problemen op Schiphol de beoogde integratie (concept I) wordt gerealiseerd. Ze blijft alert en sceptisch.

(Voor nadere informatie: drs.ir.ing. B.J.G. van der Kooy, tel. 070-614911, tst. 2393.)

Uit de Eerste Kamer

Ziektewet

De Eerste Kamerfractie heeft verdeeld gestemd over de Ziektewet. Negen senatoren verklaarden zich voor de voorstellen om de uitkeringen dit jaar tot 75 en volgend jaar tot 70 procent terug te brengen en om premie te heffen over de (bovenwettelijke) uitkeringen.

Fractievoorzitter Zoutendijk had tijdens de algemene beschouwingen in november j.l. de voorstellen „niet verstandig“ genoemd, omdat ze maatschappelijk niet werden aanvaard, een druk zouden leggen op de loononderhandelingen en omdat het moeilijk is tijdens een korte ziekteperiode het uitgavenpatroon aan de tijdelijke lagere inkomens aan te passen. Voor de fractie in de Eerste Kamer golden deze bezwaren nog steeds, zij het dat het door minister De Koning aangekondigde uitstel van de ingangsdatum tot 1 mei – zulks op verzoek van de VVD- en de CDA-fracties – enig soelaas

bood. Tegen deze datum kunnen de (meeste en belangrijkste) CAO's zijn afgesloten.

Woordvoerder Heijmans wees er overigens op, dat de maatregelen geen reële bezuinigingen inhouden, omdat nagenoeg alle werkgevers de uitkeringen van de Ziektewet tot honderd procent aanvullen. Het gaat in feite dus om een verlegging van de geldstroom van de publiekrechtelijke, collectieve middelen naar de privaatrechtelijke middelen.

Het grootste bezwaar van de fractie betrof echter de inkomensafhankelijkheid voor de minimumuitkeringen. Ook al gaat na aanvaarding van het amendement Weijer-Nijhuis door de Tweede Kamer die inkomenstoets voor de partner pas na zes weken gelden, het principe blijft recht overeind. De Eerste Kamerfractie – Heijmans had daar bij de behandeling van de AOW uitvoerig op gewezen – heeft ernstige bezwaren tegen inkomensafhankelijkheid in het sociaal-verzekeringstelsel. De implantatie van dit wezensvreemde element in dat stelsel – overigens op principiële gronden door Staatssecretaris De Graaf verdedigd – woog voor de zes zo zwaar, dat zij tegen stemden.

(Voor nadere informatie: H.F. Heijmans, tel. 074-915988.)

VVD-commentaar op Jaarverslag Nederlandse Bank

De VVD-fractie is het in grote lijnen eens met de analyse van de president van de Nederlandse Bank, dr. W. Duisenberg, zoals verwoord in het Jaarverslag van de Nederlandse Bank 1984.

Voor een bestedingsimpuls in onze economie ontbreekt de financiële ruimte. Het zal zonder zo'n bestedingsimpuls nog een hele klus zijn om het financieringstekort van de gehele overheid naar 7,5% NI in 1986 te brengen.

De mogelijkheid van een revaluatie van de gulden wijst de VVD-fractie vierkant af. Het zou een verslechtering geven van de concurrentiepositie van onze exporterende bedrijven, die juist zorgen voor economische groei en voor uitbreidingsinvesteringen.

Met de US\$ in een dalende beweging ligt het bovendien niet voor de hand de gulden te revalueren.

Het benutten van een deel van lastenverlichting voor het bedrijfsleven in 1986 (motie Van Iersel/De Korte) is daarentegen een goede - zij het in reikwijdte beperkte - optie.

(Voor nadere informatie: dr. R.W. de Korte, tel.: 070-614911, tst. 2650.)

Gemeentelijke herindeling

De behandeling in de Tweede Kamer van de notitie van Minister Koos Rietkerk is op dinsdag 23 april 1985 afgerond met de stemmingen over de notities, die tijdens de Uitgebreide Commissie Vergadering van 11 maart j.l. zijn ingediend. (Zie VVD-Expresse 15 maart 1985, nummer 72.)

De CDA-woordvoerder Mateman had in twee moties zijn verzoek aan de regering neergelegd om nadere voorstellen te doen met betrekking tot eventueel vastleggen van een kwantitatieve ondergrens bij het herindelingsbeleid en om het herindelingsbeleid te richten op een functionele benadering van knelpunten.

De woordvoerder van D'66, mevrouw Wessel-Tuinstra vroeg in een motie om bestuurskundig onderzoek bij ieder herindelingsvoorstel.

De woordvoerder van de PPR Lankhorst vroeg in zijn motie het aantal herindelingsvoorstellen in de eerstkomende jaren drastisch te beperken. Het SGP-lid Van Rossum verzocht in zijn motie de regering de coördinatie tussen de Rijksdiensten en de overheveling van bevoegdheden van gedeconcentreerde Rijksdiensten naar lagere publiekrechtelijke lichamen te bespoedigen en daaraan voorrang te verlenen boven herindelingsplannen. De woordvoerder van de RPF Leerling tenslotte liet een eerder ingediende, maar toen aangehouden motie alsnog in stemming brengen, waarin gevraagd werd om grote souplesse ten aanzien van het criterium van het inwonertal.

De VVD-fractie heeft tegen alle moties gestemd. Nu ook de fractie van de PvdA geen van de moties heeft gesteund, zijn ze alle verworpen.

In een uitvoerige stemverklaring heeft de VVD-woordvoerder Lauxterman het stemgedrag van de fractie toegelicht. Hij betoogde, dat de VVD-fractie heeft ingestemd met de opvatting van de Minister, dat het getalscriterium geen andere functie heeft dan te zijn een **ijkpunt**, een **richtgetal** en een criterium naast een aantal andere, in de notitie genoemde, criteria.

Mèt de Minister had de fractie dan ook geen behoefte aan het vastleggen van een absolute ondergrens. De VVD-woordvoerder herinnerde eraan, dat de VVD-fractie het voorstel in de Raad voor het Binnenlands Bestuur om een absolute ondergrens te hanteren tijdens de Uitgebreide Commissie Vergadering al had afgewezen. De VVD stemde derhalve tegen de motie Mateman, waarin toch weer de absolute ondergrens van stal werd gehaald.

Hetzelfde lot was de tweede motie Mateman beschooren (knelpunten-aanpak). In de Uitgebreide Commissie Vergadering was namens de VVD-fractie betoogd, dat het weliswaar logisch klinkt als van de overheid gevraagd wordt knelpunten aan te pakken, maar dat bij het herindelingsbeleid een knelpunten-aanpak **niet** zo logisch is. Juist de ingewikkeldheid van gemeentelijke herindelingen is een motief om de zaken toch in hun onderlinge samenhang en dus systematisch aan te pakken. De bestuurlijke problemen in een heel gebied worden daardoor zo goed mogelijk in hun onderlinge samenhang bezien. Een pure knelpuntenaanpak werkt daarbij probleemverhullend en leidt tot de noodzaak van voortdurende correcties op correcties.

De gemeentewettelijke herindelingsprocedure is een zorgvuldige, ook in de praktische aanpak door de onderscheiden Colleges van Gedeputeerde Staten. De Minister is voorts voornemens, de procedure in overleg met het Interprovinciaal Overleg nog te verbeteren (zie: VVD-Expresse 15 maart 1985, nummer 72).

De VVD-fractie ziet dan ook niet in, wat een door D'66 gevraagd bestuurskundig onderzoek bij iedere herindeling aan meetwaarde zou kunnen opleveren, zodat zij zich ook keerde tegen de desbetreffende motie.

Met de overwegingen en een gedeelte van het dictum van de motie Van Rossum stemde de VVD-fractie van harte in, nu deze geheel aansloten aan onze wensen ten aanzien van de zogenaamde „grote operaties”. Niettemin zag de VVD-fractie zich genoodzaakt tegen de motie te stemmen: het venijn zit namelijk in de staart, het tweede deel van het dictum, waarin in feite werd gevraagd het gemeentelijk herindelingsbeleid op een zacht pitje te zetten.

De VVD-woordvoerder merkte in zijn stemverklaring op, dat het niet gaat om óf - óf (óf decentraliseren, óf herindelen), maar om: èn - èn. Als alles afhankelijk wordt gesteld van alles, gebeurt er in feite niets.

De koppeling, die de PPR-fractie in haar motie legde tussen de uitvoering van de Wet Gemeenschappelijke Regelingen en het herindelingsbeleid – waarbij het herindelingsbeleid sterk zou moeten worden teruggedrongen – was tijdens de Uitgebreide Commissie Vergadering door de VVD-fractie al verworpen. Gemeenschappelijke Regelingen dienen principieel geen alternatief te zijn voor herindelings. Ze dienen in **vrijwilligheid** te worden aangegaan door **autonome gemeenten**. De motie Lankhorst kon dan ook niet door de VVD worden gesteund.

De laatste motie, de motie Leerling – waarin gevraagd werd om souplesse bij het hanteren van het getalscriterium – werd door de VVD-fractie overbodig geacht: in de praktijk is er voortdurend sprake van souplesse. De VVD-fractie heeft geen behoefte aan overbodige Kameruitspraken en stemde derhalve tegen de motie Leerling.

De conclusie is, dat de notitie Rietkerk door de meerderheid van de Tweede Kamer is aanvaard als uitgangspunt voor het te voeren herindelingsbeleid.

Voor de VVD-fractie is daarbij het leidend beginsel, dat de gemeente in onze bestuurlijke organisatie versterkt wordt en haar centrale plaats daarin kan behouden.

(Voor nadere informatie: mr. Th. M. Lauxterman, tel.: 070-614911, tst. 2035.)

UCV Jeugdbeleid

De Nota Jeugdbeleid bevat een samenvattend overzicht van wat er op dit moment aan beleid is: kinderopvang, onderwijsvoorrangsbeleid, huisvesting, jeugdhulpverlening en sport, met uitwerking naar een beperkt aantal beleidsterreinen. Uitgangspunten zijn onder andere:

- gelijkwaardigheid van jeugdigen ten opzichte van volwassenen, en
- groei naar zelfstandigheid als een proces van participeren en integreren in de samenleving.

De volgende punten bracht de VVD naar voren:

- Wij missen in de Nota een **beleidsplan** voor de komende jaren waarin de prioriteiten voor de korte en lange termijn aangegeven worden én waarin nagegaan wordt in hoeverre de verschillende overheden, gezien de wens tot zoveel mogelijk decentraliseren, een bijdrage kunnen leveren aan de groei naar zelfstandigheid en emancipatie.
- **Wet en regelgeving**
In de Nota wordt vooruitgelopen op wetgeving die nog komen moet: de welzijnswet, de zorgwet (WGM) en de eventuele wet op de Jeugdhulpverlening.
Van de noodzaak wat betreft deze laatste zijn wij nog niet overtuigd, gezien ons streven naar zoveel mogelijk dereguleren en decentraliseren.
- **Politieke en jongerenorganisaties**
Deze zijn naar de mening van de VVD van groot belang voor de democratie; hun werk en positie moeten snel worden geëvalueerd.
- **De jeugdwerkloosheid**
De maatregelen van deze regering sluiten in grote lijnen aan bij het Jeugdwerkplan van de VVD-fractie; onder andere een sterk accent leggen op het verdubbelen van het leerlingstelsel en het oplossen van de knelpunten in de sfeer van arbeidsvoorwaarden. Over dit laatste is een wetsvoorstel aan de Kamer gepresenteerd.
Wij constateren wel dat bij het leerlingstelsel minder

meisjes aan bod komen. Wij vinden dan ook dat meisjes meer voorlichting gegeven zou moeten worden over hetgeen het leerlingstelsel te bieden heeft en dat de positie van meisjes bij het Kort Middelbaar Beroepsonderwijs (KMBO) meer accent moet hebben.

Uit een onderzoek blijkt dat scholieren nauwelijks in staat zijn sollicitatiebrieven te schrijven (slechts 36% van de leerlingen geeft alle informatie waarom in de advertentie gevraagd wordt).

Wij hebben de Minister gevraagd naar:

- a. stimulerende maatregelen binnen het onderwijspakket, en
- b. om een deel van de subsidies welzijnswerk en jongeren centra hieraan te besteden.

● **Drugsbeleid**

Wij zijn het niet eens met de hogere prioriteit van financiering van drugshulpverlening voor jongeren die niet ook de mogelijkheid van afkicken biedt en de ouders bij de hulpverlening betreft. Bovendien wordt aan preventie en voorlichting naar onze mening volstrekt onvoldoende aandacht geschonken. Wij hebben daarover voorstellen gedaan.

- Gelet op de criminaliteitsbestrijding hebben wij ook gevraagd waaruit blijkt dat iets aan het **(voetbal)vandalisme** wordt gedaan.

● Wij hebben gevraagd naar de stand van zaken met betrekking tot het **Internationaal Jongerenjaar**, gezien de teleurstellende berichten van de Werkgroep Internationaal Jongerenjaar over de betrokkenheid van de regering hierbij.

- In het algemeen wordt bepleit om de jeugdfase tot 18 jaar te laten lopen. De regering kiest voor een aparte behandeling tot 25 jaar en concentreert het beleid op de leeftijdsgroep van 16 en 17 jarigen. Basisschoolkinderen en jonge tieners komen daardoor op het tweede plan. Uitgerekend deze groep leent zich uitstekend voor een effectief én preventief jeugdbeleid.
Juist het element preventie is niet in de Nota terug te vinden.

(Voor nadere informatie: mevr. A. M. Lucassen-Stauttener, tel.: 070-614911, tst. 2388.)

Tijdelijke voorziening wettelijk minimumloon

Bovengenoemde tijdelijke wettelijke maatregel wordt voorgesteld in het kader van het derde spoor van het regeeringsbeleid. Dit onderdeel richt zich op de herverdeling van werk in het algemeen en de bestrijding van de jeugdwerkloosheid in het bijzonder. Daar gaat het hier dan ook met name om. Het is namelijk het oogmerk van dit wetsontwerp de bepalingen van de Wet minimumloon en minimumvakantiebijslag buiten werking te stellen door het treffen van voorzieningen voor loonafspraken uit overeenkomsten, waarbij sprake is van een combinatie van werk en onder-richt.

De inhoud van het wetsontwerp komt er in het kort op neer, dat ten eerste op de betreffende arbeidsverhoudingen bepalingen van een CAO van toepassing dienen te zijn; dat op de tweede plaats deze bepalingen een bijzondere beloningsregeling dienen te bevatten en dat op de derde plaats er sprake moet zijn van een schriftelijk vastgelegd en in de betreffende CAO vermeld leerplan of praktijkervaringsplan.

Naar aanleiding hiervan luiden de standpunten van de VVD als volgt:

1. De VVD is het met het wetsvoorstel eens en staat er positief tegenover;
2. Wel vraagt zij zich af of de gestelde eis met betrekking tot een CAO wel de enige mogelijkheid mag zijn. Ook buiten de sfeer van de CAO kan veel worden gedaan en wordt ook veel gedaan; denk aan de jeugdwerkplannen en de mogelijkheden in het kader van de secundaire arbeidsvoorwaarden detailhandel, voor de jeugd;
3. De VVD pleit voor het opnemen van een bepaling voor ontheffing van het vereiste van de aanwezigheid van CAO-bepalingen. Zulk een ontheffing biedt voldoende waarborgen tegen minder gewenst gebruik, terwijl de vele initiatieven niet worden gefrustreerd;
4. De VVD vraagt de bewindsman ook andere mogelijkheden te onderzoeken met betrekking tot dit onderwerp, waarbij een positieve bijdrage van de georganiseerde werknemers op prijs wordt gesteld;
5. De VVD stelt de mogelijkheid tot evaluatie van de werking van bovengenoemde wet zeer op prijs.

Hiernaast zijn nog enkele kanttekeningen van belang.

Voor de VVD staat bij deze regeling het belang van een effectieve bestrijding van de jeugdwerkloosheid voorop. Hierbij wijst zij tevens op de mogelijkheid van een wettelijke regeling van een minimumuurloon voor jeugdigen teneinde de beloning voor het gedurende een aantal uren verrichte werk vast te stellen. Bovendien is de VVD van mening, dat het van wezenlijk belang is voldoende onderscheid aan te brengen tussen enerzijds de hoogte van een uitkering voor werklozen en anderzijds de hoogte van de beloning in het kader van de gecombineerde overeenkomst. Zulk een relevant verschil zal bijdragen aan het stimuleren en motiveren van jeugdige werklozen mee te werken aan deze bijzondere overeenkomsten en de kans te nemen werkervaring op te doen teneinde de arbeidsmarktpositie te verbeteren.

De voorkeur van de VVD gaat uit naar het sluiten van leerovereenkomsten in plaats van arbeidsovereenkomsten daar toch een zeer aanzienlijk deel van de overeenkomst zal bestaan uit onderricht. Dit wetsvoorstel geeft een compromis op dit punt weer.

De VVD legt de nadruk op een groot aantal maatregelen ten behoeve van werkgelegenheid voor jongeren, waarvan de belangrijkste hier in het kort worden vermeld.

1. het uitbouwen en als het kan verdubbelen van het leerlingenwezen;
2. het stimuleren van het plaatsen van vooral meisjes binnen het KMBO en binnen het leerlingenwezen. Zo kan bijvoorbeeld het grote probleem van de roldoorbreking mede worden opgelost door betere voorlichting;
3. het plaatsen van jeugdige werklozen in oefenbedrijfjes om hun kennis op peil te houden;
4. uitzending naar ontwikkelingslanden met behoud van een uitkering voor hogeschoolde en goed gemotiveerde jongeren ten tijde van toelatingsstops;
5. voor het bedrijfsleven en de kwartaire sector 32-uurs banen creëren, waarbij op basis van minimumuurloon wordt betaald.;
6. het creëren van mogelijkheden tot het onbetaald werken met behoud van een uitkering en werken met behulp van een uitkering.

In het geval een overigens passend scholingsaanbod wordt geweigerd, zal er sprake van een strafsanctie moeten kunnen zijn. Dit is niet meer dan rechtvaardig tegenover

diegenen, die wel bereid zijn van de geboden gelegenheden gebruik te maken.

Het is van groot belang de benodigde instrumenten op regionaal en lokaal niveau te hanteren.

Tevens zal aandacht moeten worden besteed aan het bevorderen van een samenspel tussen arbeidstijdverkorting-bedrijfstijdverlenging en meer flexibele arbeidstijden.

(Voor nadere informatie: J.J. Metz; tel. 070-614911, tst. 2093.)

Afschaffing overneming premie AOW/AWW overheidspersoneel

De ambtenaren (en politieke ambtsdragers) zullen weer zelf AOW/AWW premie (13,1%) gaan betalen en tegelijkertijd daarvoor grotendeels worden gecompenseerd door verhoging van het bruto-salaris met 10% (met een maximum). Verlaging van het pensioenbijdrage-verhaal door verhoging van de verhaalvrije voet alsmede een compensatie in de sfeer van de inhoudingen.

Het gevolg van de maatregel:

- A. Het bruto-netto traject van de overheidssalarissen wordt meer in overeenstemming gebracht met de marktsector;
- B. Een besparing/bezuiniging van ruim 0,5 miljard per jaar. De beoogde bezuiniging wordt echter niet volledig gerealiseerd, omdat dit wetsontwerp te laat aan de Kamer is aangeboden.

Deze maatregel is een onderdeel van het totale pakket aan arbeidsvoorwaarden overheidspersoneel 1985, waarover eind 1984 het „bijna accoord" werd gesloten met het georganiseerd overleg. Een van de centrales (CMHA) ging echter toen niet accoord vanwege dit voorstel.

Over het totaal-pakket is uitvoerig gesproken in de Uitgebreide Commissie Vergadering van 10 december 1984. De VVD heeft zich toen positief uitgesproken over dit totaal-pakket.

Tegen deze achtergrond kan de VVD met deze maatregel als onderdeel van een totaal-pakket instemmen.

Deze maatregel op zich – dus afzonderlijk – heeft echter wel onze kritiek gekregen, vanwege het nivellerende karakter (met name de middeninkomens zijn weer de klos!).

Het oorspronkelijke voorstel van de Minister aan het georganiseerd overleg was de VVD bepaald liever geweest.

De VVD gaat node accoord met dit onderdeel van het totaal-pakket, maar het moet in het vervolg afgelopen zijn met nivellerende maatregelen. **Temeer daar de nivellering in de overheids sfeer al veel verder is doorgeschoten dan in de marktsector.**

Kortom: volgende keer zal de Minister meer waarde moeten toekennen aan de gerechtvaardigde kritiek van de organisatie van hoger en middelbaar personeel. In de toelichting bij dit wetsvoorstel staat, dat enkele centrales van overheidspersoneel (ACOP en CCOOP) deze nivellering bewust hebben nagestreefd.

De heer Van der Scheur (ACOP) doet er verstandig aan zijn kritiek op de uitspraak van Max van der Berg (PvdA) over inleveren van de middeninkomens (PvdA-congres) de volgende keer tot inzet van de onderhandelingen te maken.

(Voor nadere informatie: mr. G.B. Nijhuis, tel.: 070-614911, tst. 2854.)

Structuurschets Stedelijke gebieden (I)

De Tweede Kamer heeft hierover op 22 april jl. een eerste discussie gehad met de bewindslieden Winsemius en Brokk. Het vervolg vindt plaats op 8 mei a.s.

Onze woordvoerder Jan te Veldhuis stemde in met de hoofdgedachte van de Structuurschets, namelijk de grotere aandacht voor het bouwen in steden. De grote steden hebben een bijzondere functie in de samenleving; en die functie moet tot zijn recht kunnen komen. Hij wees er op dat hier een verantwoordelijkheid voor het Rijk ligt, zoals: stadsvernieuwing, goede infrastructuur, regionaal-sociaal-economisch beleid, bouwsubsidies, enz. Maar ook: een grote, eigen verantwoordelijkheid van de lagere overheden zelf. Een stadsbestuur zou bij voorbeeld voor allerlei soorten huishoudens een variatie aan woningsoorten moeten bieden, zodat ook in de stad een evenwichtige afspiegeling van de Nederlandse bevolkingssamenstelling ontstaat.

Vele socialistische stadsbestuurders hebben soms met hun ideologische bouwfilosofie een tamelijk eenzijdige samenstelling van de stadsbevolking en types van woningen (huur of erfpacht) veroorzaakt. Die „verpaupering” moet worden opgeheven. Onder andere door meer aandacht voor de economische potenties; door meer nadruk op het beheer; door meer aandacht voor behoud en herstel; door adequate infrastructurele voorzieningen; door een goede afstemming van wonen, werken en recreëren; en door de aantrekkelijkheid van koopwoningen. Maar, zo betoogde de VVD-woordvoerder die beleidswijziging ten opzichte van 1978 mag geen verpaupering van dorpen en andere kernen tot gevolg hebben. Juist met het oog op het handhaven van de leefbaarheid aldaar, moeten we dorpen niet „op slot doen”. Woningbouw moet dáár plaatsvinden, waar dat nodig is. En ook moet rekening worden gehouden met eerder gemaakte afspraken of met vroeger gewekte verwachtingen. Hij wees daarbij op officiële groeikernen/-steden, maar noemde ook gemeenten, die te goeder trouw op gewekte verwachtingen van hogere overheden waren ingegaan. Omdat op planologisch gebied een harde vertrouwensbasis tussen Rijk, provincies en gemeenten nodig is, past een grote wederzijdse loyaliteit. Onze woordvoerder concludeerde daarom tot een „èn-èn-beleid”. Èn meer aandacht voor de (grote) steden, èn rekening houden met sinds de Verstedelikingsschets 1978 ingezette lijnen. Een fundamentele beleidswijziging kan en mag alleen gefaseerd of getemporeerd plaats vinden. Door zo'n beleid zal de vrijheid van woonplaatskeuze ook meer worden gediend.

De VVD-woordvoerder wees ook op de vele onzekere ontwikkelingen, die de ruimtelijke indeling van Nederland ongetwijfeld zullen gaan mede-bepalen. Denk aan de informaticatechnologie; aan nieuwe telecommunicaties; aan de „computerisation” in het algemeen; aan de veranderende relatie arbeid-vrije tijd met veranderende ruimte-consumptie; aan de emancipatie, de werkloosheid, de ethnische en culturele problemen; aan het marktmechanisme; aan de migratiepatronen, enz. Hij bepleitte op dit punt een alerte overheidsbegeleiding, maar wees op het gevaar van te pretentieuze overheidssturing. Samen met het CDA diende hij een motie in om meer onderzoek op dit gebied te doen; om aldus ook een evenwichtige afstemming van stads- en plattelandsbelangen na te streven; om op globale, flexibele en eenvoudige wijze te plannen; en om daarom de Structuurschets binnen 5 jaar te herzien.

Aan het slot van zijn betoog „vertaalde onze woordvoerder deze algemene filosofie in concrete gedachten en voorstellen voor allerlei landsdelen en gemeenten.
(Voor nadere informatie: mr. A.J. te Veldhuis; tel.: 070-614911, tst. 2288.)

Structuurschets Stedelijke gebieden (II)

Tijdens de Uitgebreide Commissie Vergadering heeft mevrouw Jorritsma die volkshuisvestingsonderwerpen behandeld die niet te zeer waren verweven met planologie. Belangrijkste onderwerp was de vrijheid van woningkeuze.

Een centraal element hierin is de evenredigheid bij de toewijzing van woningbouwcontingenten aan de grote steden bij de invulling van de Structuurschets. De provincies hebben volgens de VVD het volste recht geen extra contingenten aan de grote steden toe te kennen voor sociale woningbouw als niet wordt voldaan aan de behoefte in andere sectoren, met name de vrije sector. Een dergelijk beleid is noodzakelijk om tegemoet te komen aan de woonwensen en de daarmee samenhangende vrijheid van woningkeuze. Bovendien is het goed voor een evenwichtiger sociale opbouw van het gebied. In de regeringsbeslissing (deel d van de Structuurschets) wordt daarop sterk de nadruk gelegd. Het is nooit de bedoeling geweest, dat mensen met de laagste inkomens binnen de stad wonen terwijl in de gebieden buiten de stad en de groeikernen de mensen met de hogere inkomens zich concentreren.

De provincies spelen zoals gezegd hierin een belangrijke rol. Het Rijk zegt slechts de bodemcontingenten toe. De provincie zou evenwichtige gevarieerde woningbouw in de steden moeten stimuleren en heeft hiervoor ook de instrumenten. Mevrouw Jorritsma riep de provincies dan ook op in gevallen waarin alleen aan sociale woningbouw gedaan wordt en niet in andere sectoren wordt gebouwd geen extra contingenten toe te kennen en wel in andere sectoren te laten bouwen. De Staatssecretaris was het hier volstrekt mee eens.

De VVD-fractie vond tevens, dat de hoge bebouwendichtheden niet als een botte bijl zouden mogen werken; dit om te voorkomen, dat in het stedelijk gebied te weinig gedifferentieerd gebouwd zou kunnen worden. De Staatssecretaris zei toe, dat dat ook niet zou gebeuren en dat die richtlijnen slechts op streekplanniveau gaan gelden en beslist niet op bestemmingsplanniveau.

(Voor nadere informatie: mevr. A. Jorritsma-Lebbink, tel.: 070-614911, tst. 2492.)

De Tamil-problematiek

Deze week vond in de Tweede Kamer het door de VVD-fractie aangevraagde speeddebat over de Tamil-problematiek plaats. Wordvoerder daarbij was Jan Kees Wiebenga.

Hij begon met te benadrukken dat naar de mening van de VVD-fractie dit debat veel eerder had moeten plaatsvinden, gezien de problematische ontwikkelingen rond de Tamils in ons land. De regering, maar ook de andere fracties in de Tweede Kamer hebben hierop te traag gereageerd. Helemaal onbegrijpelijk noemde hij het te elfder ure door de Kamer genomen procedurebesluit om dit debat te beperken tot de opvang van de hier aanwezige Tamils, en de justitiële en internationale aspecten pas in een later stadium te behandelen. Al deze aspecten hangen samen, zo zei hij, en hij deelde mee dat deze procedure niet de instemming van de VVD-fractie had.

Het beleid van de VVD-fractie is op dit terrein gericht op het bevorderen van de volgende maatregelen:

Justitie en Buitenlandse Zaken:

1. Er is overleg nodig met Oost- en West-Duitsland over het

Berlijnse Gat. Er zal op zijn minst enige vorm van grenscontrole in Berlijn moeten worden ingesteld.

2. De Hoge Commissaris voor de vluchtelingen zal worden gevraagd in overleg met India en Sri Lanka opvang te regelen in de regio. Daarbij is in de eerste plaats te denken aan Sri Lanka zelf (het zogenaamde binnenlandse vluchtalternatief); vervolgens aan de Indiase deelstaat Tamil-Nadu, waar circa 50 miljoen Tamils wonen. Hun taal, godsdienst en cultuur komen overeen met die van de Sri Lankese Tamils.
3. Stappen in de richting van Sri Lanka – bilateraal. De ontwikkelingshulp-relatie moet daarbij in discussie komen.

Justitie:

4. Het Ministerie van Justitie dient met spoed duidelijkheid te scheppen over de (on)gegrondheid van de asielaanvragen. Degenen van wie de aanvraag definitief wordt afgewezen – en die dus niet aan de criteria voldoen – zullen in beginsel niet in ons land kunnen blijven. Zij nemen anders de plaats in van degenen die wel voor opvang in aanmerking komen.
5. Justitie zal verder zorg moeten dragen voor een duidelijker grensbewakingsbeleid.

Welzijn en Sociale Zaken:

6. De tijdelijke opvang dient sober te zijn en met een ontmoedigende werking. Meer dan „bed, bad en brood” moet het niet inhouden. De overheid moet de opvang uitvoeren, gezien de inmiddels volledig uit de hand gelopen situatie in de grote steden. Het Ministerie van W.V.C. moet voor goede en vroegtijdige informatie zorgen, zowel naar de Tamils als naar de betrokken gemeentebesturen toe.

Notitie Tamil-asielzoekers

Inmiddels zijn twee regeringsnotities over de Tamil-problematiek verschenen, te weten:

- a) **notitie Tamil-asielzoekers** handelende over de onderdelen vluchtelingenbeleid, grensbewaking en opvang; en
- b) **notitie Sri Lanka** handelend over de onderdelen politieke ontwikkelingen aldaar, de sociaal-economische situatie en ontwikkelingshulp.

Zoals aangegeven was deze week slechts een deel van de notitie Tamil-asielzoekers aan de orde. Getoetst aan de bovengenoemde uitgangspunten gaf dat de VVD-fractie aanleiding tot een aantal opmerkingen en vragen.

In de notitie wordt officieel bevestigd dat er een enorme stroom op gang is gekomen (wekelijks ± 200 Tamils, in totaal per 1 april 1985 3275 asielzoekers). Er staat echter niets in over nog te verwachten aantallen Tamils. De woordvoerder vroeg met name naar de eventuele gezinshereniging. Duidelijkheid daarover kon Minister Brinkman niet geven. Vervolgens memoreerde de woordvoerder, dat de regering vaststelt dat „zeer velen zich (vrijwel) uitsluitend beroepen op de omstandigheid dat zij behoren tot de bevolkingsgroep der Tamils”, en dat de regering van oordeel is, dat de Tamils op Sri Lanka als groep niet zonder meer voor vervolging in de zin van het Geneefse Vluchtelingenverdrag hebben te vrezen. Hij concludeerde dat het er op lijkt dat deze „zeer velen” niet kunnen worden erkend als vluchteling. De regering onderzoekt nog of Tamils terug kunnen komen naar (bepaalde delen van) Sri Lanka: het zogenaamd binnenlands vluchtalternatief. Er is inmiddels een zware missie onder leiding van een ambassadeur in algemene dienst in Sri Lanka. Jan Kees Wiebenga drong er bij de regering op aan, om zo spoedig mogelijk na

rapportage van de onderzoekscommissie besluitvorming over de asielverzoeken plaats te laten vinden.

Hij stelde, dat de onderzoekscommissie ook over de mogelijkheid van opvang in de regio (India) moet rapporteren. De regering noemt niet de mogelijkheid van terugzending naar het land van eerste opvang (bijvoorbeeld India; West-Duitsland). Ook dat zal moeten worden overwogen. Vervolgens wees de woordvoerder op de positie van de Hoge Commissaris voor de Vluchtelingen van de Verenigde Naties. Door diens verzoek aan Westeuropese landen om niet tot terugzending over te gaan heeft hij een „parapluie” gehangen boven de emigranten, en de stroom sterk doen aanzwellen. De regering dient hem van replek te dienen, indien het rapport van de onderzoekscommissie een redelijke uitslag geeft.

De Hoge Commissaris moet door de regering tevens worden aangespoord zelf de opvang in de regio te organiseren, zei de woordvoerder.

Voor wat de opvang betreft, deelde Jan Kees Wiebenga mee, dat de VVD-fractie accoord gaat met de aanwijzing van de brigade Zevenaar van de Marechaussee als administratief coördinatiepunt voor de behandeling van asielverzoeken. Met de regering stelde hij vast dat het bestaande vluchtelingenwerk niet meer in staat was voor adequate opvang van de Tamils te zorgen. Het is daarom terecht dat de verantwoordelijkheid door het rijk is overgenomen. Dat is trouwens ook gebeurd op dringend verzoek van de meest betrokken gemeenten Amsterdam en Den Haag. Al met al gaat de VVD-fractie met de voorgestelde sobere „bed, bad en brood”-regeling accoord. Deze regeling moet uiteraard een tijdelijk karakter hebben in afwachting van de beslissingen op de ingediende asielverzoeken. Wel kritiek uitte de woordvoerder op de wijze waarop de regering bezig is de regeling uit te voeren. Met de gemeenten waar de nieuwe centra komen is het overleg slecht gevoerd, genoemd werden in dit verband Arnhem en Oud-Gastel. Dit moet verbeterd worden, zo zei de woordvoerder.

(Voor nadere informatie: mr. J.G.C. Wiebenga, tel.: 070-614911, tst. 2092/3114.)

Uit het Europese parlement

JEUGDWERKLOOSHEID

Het Europese Parlement te Straatsburg heeft unaniem een resolutie goedgekeurd van Jessica Larive-Groenendaal namens de Liberale Fractie over bestrijding van de jeugdwerkloosheid.

De voornaamste punten uit deze tekst zijn:

- Bestrijding van de jeugdwerkloosheid is onlosmakelijk verbonden met een algemeen economisch herstelbeleid;
- Daarnaast zijn in EG-verband gecoördineerde speciale maatregelen noodzakelijk. Deze maatregelen blijven echter slechts lapmiddelen als zij niet zijn gericht op arbeidsinpassing van de jongere in het normale werk. Anders zijn deze maatregelen zelfs concurrentievervalsend en dienen ze slechts om de werkloosheidscijfers optisch te drukken.
- De beroepsopleiding voor jongeren, mede gefinancierd door het Europees Sociaal Fonds, moet aan quantitative eisen voldoen (opleiding voor iedere jongere) maar ook aan **qualitatieve** eisen, dat wil zeggen de opleiding dient aan te sluiten op de reële eisen van de arbeidsmarkt. Dit betekent onder andere systematisch opnemen van de

praktijk in de bestaande opleidingen en versterking van de banden tussen ondernemingen en opleidingsinstituten.

- Via de middelen van het ESF moet de jonge ondernemer worden gesteund en met technische raad en daad worden bijgestaan.
- School- en universitaire diploma's en verworven beroepsbekwaamheden dienen over en weer te worden erkend om de vrije toegang van de jongere tot een echte communautaire arbeidsmarkt mogelijk te maken.

In het debat benadrukte zij dat de Europese Gemeenschap zich niet in de plaats moet stellen van de nationale overheden maar een voorwaardenscheppend beleid dient te voeren. Dat betekent ook samen impulsen geven voor nieuwe dynamiek die onze markten moet bevrijden van de grootste vijand van de werkgelegenheid, namelijk van de huidige rigiditeit, van het gebrek aan lef om snel op nieuwe technologische ontwikkelingen in te spelen.

(Voor nadere informatie: mevr. J.E.S. Larive-Groenendaal, Europees Parlement/Liberale Parlement/Liberale Fractie, L - 2929 Luxemburg, tel.: 09352 - 43002400.)

RIJ- EN RUSTTIJDEN IN HET WEGVERVOER

Omdat de huidige regeling voor rij- en rusttijden in het wegvervoer en het gebruik van de tachograaf in de praktijk niet voldoet, heeft de Europese Commissie in het kader van gelijke concurrentievoorwaarden een nieuw voorstel terzake gedaan. De spreker voor de Liberaal-Democratische Fractie Florus Wijsenbeek vroeg zich in het debat naar aanleiding van het rapport-Marshall over deze zaak af, of zulk een regeling eigenlijk wel nodig was omdat het deze bedrijfstak die uit de aard der zaak flexibel zijn moet, te strakke en daarmee onwerkbare regels oplegt. In Nederland zou de thans voorgestelde regeling niet aan de criteria van de commissie-Geelhoed voor de deregulering voldoen. Helaas bleek in het Europese Parlement, dat ondanks de oorspronkelijke toezeggingen afgeweken was van de voorstellen van werkgevers en werknemers in het vervoer, in de SER en de Sociaal Economische Commissie met name wat betreft de regeling van rij- en rusttijden over een periode van 4 weken. Socialisten en Christen-Democraten, daartoe aangezet door vakbondsvertegenwoordigers in hun midden, kwamen tot voorstellen die zelfs voor de chauffeurs onacceptabel zijn. Zo was namens de Liberalen in samenwerking met de SGP'er Van der Waal, oud-directeur vervoer van ESSO een amendement ingediend dat een verplichte dagelijkse rusttijd van 12 uur aaneengesloten terug wilde brengen tot 8 uur. Dit amendement werd door de grote coalitie verworpen. Toen bleek dat het Parlement aanzienlijk verder ging dan de toch al strakke regels van het nieuwe Commissievoorstel heeft de Liberale Fractie in zijn geheel tegen dit voorstel gestemd.

(Voor nadere informatie: mr. F.A. Wijsenbeek, Postbus 11581, 2502 AN Den Haag, tel. 070-647447.)

EUROPESE UNIE

De voorstellen om het functioneren van de EG te verbeteren, onlangs gepubliceerd door een comité onder leiding van de Ierse senator James Dooge, zijn door het Europese Parlement positief ontvangen. Het Comité-Dooge stelt onder andere voor het gebruik van het veto in de Raad van ministers drastisch te verminderen, het Europese Parlement meer bevoegdheden te geven, en een Europees veiligheidsbeleid te ontwikkelen.

Sprekend namens de ELD-fractie riep Hans Nord de Raad van ministers op, de Milaanse topconferentie van juni

tot een succes te maken. Dan moet immers worden besloten een intergouvernementele conferentie bijeen te roepen, die de voorstellen-Dooge en het ontwerp-verdrag Spinelli in bindende afspraken moet vertalen. De conferentie moet dus een duidelijk omschreven mandaat krijgen. Zo niet, dan worden de harmonieuze klanken die Europa thans laat horen (uitbreiding Spanje en Portugal, besluit over verhoging eigen middelen), en die nu het karakter hebben van een onvoltooide symphonie, geen voltooid kunstwerk, maar een kakofonie, aldus Hans Nord.

(Voor nadere informatie: dr. H.R. Nord, tel. 09/32.2.234.211.1.)

MENSENRECHTEN

De Europese Liberalen hebben hun reputatie als voorvechters van de rechten van de mens in de aprilzitting van het Parlement kracht bijgezet. Het parlement nam een liberale motie aan, waarin het de Bondsrepubliek Duitsland oproept het komende bezoek van de Paraguayaanse dictator Stroessner te annuleren. In deze motie, ingediend door Gijs de Vries, Simone Veil, Karel de Gucht en Jas Gawronski, overweegt het Parlement dat het regime in Paraguay voormalige nazi's bescherming biedt, zoals de Auschwitz-„arts" Mengele, actief is in de internationale drugshandel, en op grove en stelselmatige wijze de mensenrechten schendt.

De ELD-fractie geeft met dit initiatief steun aan de Duitse liberalen, die met het bezoek van Stroessner, die op initiatief van de Beierse CSU officieel zal worden ontvangen door Bondskanselier Kohl, buitengewoon ongelukkig zijn. Het Paraguayaanse regime wordt bovendien opgeroepen haar politieke gevangenen vrij te laten en martelingen te staken.

Een zelfde oproep richtte het Europese Parlement, opnieuw op liberaal initiatief, tot de regering van Zuid-Afrika. Reagerend op de recente onlusten in Uitenhage nam het Europese Parlement een motie aan van de liberalen De Vries, De Gucht en Veil, alsmede conservatieven en Christen-Democraten. In deze genuanceerde verklaring betuigt het Europese Parlement steun aan het plan om gemengde huwelijken toe te staan, maar waarschuwt het de Zuidafrikaanse autoriteiten dat het huidige beleid, met name de pasjeswetten en het onthouden van politieke rechten aan de zwarte meerderheid, alleen die extremisten in de kaart kan spelen die de ene vorm van onderdrukking willen vervangen door de andere.

(Voor nadere informatie: drs. G.M. de Vries, Postbus 11613, 2502 AP 's-Gravenhage, tel.: 070-647447.)

TERRORISME

In het Europese Parlement heeft ELD-fractievoorzitter Simone Veil zich veelvuldig hard gemaakt voor een effectieve en harde aanpak van het terrorisme. Na de recente moorden door de Rode Brigades en de Maffia in Italië, en de aanslagen op de Joodse Gemeenschap, Noordafrikanen en persorganen in Frankrijk, nam het Europese Parlement in april een scherpe motie-Veil aan, waarin het zich tot tolk maakt van de verontrusting onder de Europese burgers, die zien dat de bevoegde ministers wel informele ontmoetingen organiseren, maar nog altijd geen coherente en concrete maatregelen hebben genomen om het terrorisme doeltreffend te bestrijden. In mondelinge vragen aan de ministers van Buitenlandse Zaken drong Gijs de Vries aan op spoedige ratificatie door alle lidstaten van de Europese Conventie inzake bestrijding van terrorisme.

(Voor nadere informatie: drs. G.M. de Vries, Postbus 11613, 2502 AP 's-Gravenhage, tel.: 070-647447.)

Wijziging van de Opiumwet

De regering bood een wetsontwerp aan om de Opiumwet met 2 nieuwe bepalingen uit te breiden:

1. Als zelfstandig misdrijf een aantal handelingen strafbaar stellen welke beogen, de handel in heroïne en andere drugs met onaanvaardbaar risico voor te bereiden of te bevorderen.
2. Uitbreiding geven aan jurisdictie – bepalingen in die zin, dat een ieder (ongeacht zijn nationaliteit) in Nederland vervolgbaar is, die in het buitenland poogt dergelijke drugs in Nederland in te voeren, dit voorbereidt of bevordert.

Daarmee wordt de Politie een handvat geboden om in een eerder stadium op te treden. Het wetsontwerp maakt het voor Justitie mogelijk om de financiers, de grote organisatoren die niet zelf de harddrugs over onze grens in- of uitvoeren, strafbaar te stellen. De maximumstraf is in dit wetsontwerp 6 jaar.

Tijdens het debat hebben wij naar voren gebracht dat wij er grote moeite mee hebben, dat de „grote jongens” die in feite de hele handel beheersen en er gigantische bedragen aan verdienen, een straf kunnen krijgen die de helft is (6 jaar) van de maximumstraf van de kleine koerier (12 jaar).

Wij hebben de voorkeur geuit voor een maximumstraf van 12 jaar, omdat dit voorbereidingsartikel een zelfstandig voltooid delict is.

Dat is ook het maximum van de straf in de huidige wet voor diegene die daadwerkelijk harddrugs in of buiten Nederland brengt.

Poging wordt dan gestraft met 2/3 van de maximumstraf, te weten 8 jaar.

Wij vinden het logischer dat op zijn minst diegene, die de handel organiseert en voorbereidt dan toch ook 2/3 van de maximumstraf van 12 jaar krijgt, te weten 8 jaar. Hierover hebben wij een amendement ingediend.

De undercover-agent (infiltrant)

Een effectief hulpmiddel bij de bestrijding van drugs met een onaanvaardbaar risico is het gebruik van infiltratie. Wij hebben geconstateerd dat de huidige wettelijke regeling onvoldoende rechtszekerheid biedt voor politiemensen, die bij de infiltratie betrokken zijn.

Daarom hebben wij de regering verzocht om naast de studie van de anonieme getuige (Commissie Remmelink) ook deze problematiek te onderzoeken en de rechtszekerheid van infiltranten te garanderen.

Tevens hebben wij gewezen op een aantal aanbevelingen uit het rapport Harddrugs van de Teldersstichting, zoals onder andere de mogelijkheid om handelaren in het totale vermogen te treffen.

(Voor nadere informatie: A.M. Lucassen-Stauttener, tel.: 070-614911, tst. 2388.)

Interpellatie-Kosto over de benoeming van Mr. P. van Dijke tot voorzitter van de NOS

Het is een goede gewoonte, daar waar het recht tot het doen van een voordracht bestaat, deze voordracht te volgen. Tenzij er sprake is van bijzondere omstandigheden. In dit geval is er inderdaad sprake van bijzondere omstandigheden en wel deze: de ingrijpende veranderingen met betrekking tot de NOS.

Het feit, dat de NOS slechts één kandidaat, de voorzitter van de VARA, voordraagt en niet een voordracht van 3 mensen heeft gedaan, geeft wellicht te denken. Dit feit kan echter niet als een bijzondere omstandigheid worden aange-merkt.

In haar eigen medianota stelt de VVD, dat een proces van liberaliseren van het omroepstelsel op gang moet worden gebracht in het kader van een nieuw mediatijdperk. Dit betekent met betrekking tot de NOS een opsplitsing in:

1. een afzonderlijke rechtspersoon voor programmatische taken van de NOS
2. een zelfstandig Facilitair Bedrijf
3. een Commissariaat voor de Media voor coördinatie en belangenbehartiging.

Deze gedachten zijn overigens ook terug te vinden in de Medianota van de Regering.

Het is belangrijk, dat aan een zo omvangrijk proces van veranderingen leiding moet worden gegeven door iemand, die daarvoor is gekwalificeerd. De interpellatievragen van de heer Kosto van de PvdA inzake de VARA-voorzitter zijn weliswaar verklaarbaar, maar tegen deze achtergrond niet geheel begrijpelijk.

In de pers is de vraag gesteld of hier sprake is van een politieke benoeming.

Het antwoord van de VVD op de bovenvermelde vraag is: ja, natuurlijk is dit een politieke benoeming en wel in de volgende betekenis: naast het beschikken over bestuurlijke kwaliteiten dient een voorzitter van de NOS, die vorm moet geven aan de beoogde veranderingen, aan de volgende voorwaarden te voldoen:

1. hij moet geen partij zijn in het proces van veranderingen;
2. hij moet dus beschikken over een zekere mate van objectiviteit;
3. hij moet de doelstellingen van het beleid ondersteunen;
4. hij moet openstaan voor de technologische ontwikkelingen.

De kandidaat van de NOS beschikt over bestuurlijke kwaliteiten en dit maakt hem dan ook geschikt als voorzitter van de VARA.

Hij voldoet echter niet aan de andere, bovengenoemde, voorwaarden en dat heeft dan ook tot gevolg, dat hij niet geschikt is als voorzitter van een „NOS in verandering”.

Om deze reden heeft de VVD een eventuele benoe-

ming van deze kandidaat al eerder „een onbegrijpelijke misser” genoemd.

De heer Van Dijke lijkt wel aan de betreffende voorwaarden te voldoen en daarom steunt de VVD het Regeeringsbesluit de heer Van Dijke te benoemen tot voorzitter van de NOS.

(Voor nadere informatie: H.F. Dijkstal, tel.: 070-614911, tst. 2292.)

De schriftelijke behandeling van de brief „Zorgverbreding in het basisonderwijs”

De VVD-fractie is bijzonder teleurgesteld over de inhoud van de notitie, omdat zij van oordeel is, dat op een te oppervlakkige wijze op de kernpunten uit het advies van de ARBO „Het moet ons een zorg zijn” is ingegaan. De schijn wordt gewekt, dat een wezenlijke discussie uit de weg wordt gegaan.

De wens tot zorgverbreding van de basisschool is sterker geweest dan de behoefte kritisch na te gaan aan welke voorwaarden voldaan moet worden om ervoor te zorgen, dat de betreffende leerlingen adequaat worden opgevangen en onderwezen.

Leerdoelen:

De omschrijving van het begrip zorgverbreding door de ARBO acht de VVD zeer goed bruikbaar. Met de ARBO is de VVD van mening, dat de grondwettelijk vastgelegde vrijheid de overheid niet behoeft te verhinderen algemene doelen en basisdoelen vast te stellen. Een nadere standpuntbepaling van de Regering hieromtrent is dringend gewenst.

De VVD onderstreept het feit, dat zorgverbreding er nooit toe mag leiden, dat gestelde doelen voor sommige leerlingen minder serieus worden genomen. Voorts is zij van mening, dat zorgverbreding duidelijk zicht vraagt op de concrete doelen en tussendoelen, die de school in een zekere hoeveelheid tijd wil realiseren bij haar leerlingen.

Toetsinstrumenten:

De betekenis van de toetsinstrumenten is naar het oordeel van de VVD tweërlei. In de eerste plaats zijn zij hulpmiddel voor de formele vaststelling van de doelgroep van zorgverbreding. Dit kan geschieden via de inschatting van de onderwijsgevende en door gebruikmaking van objectieve meetinstrumenten. In de tweede plaats zijn de instrumenten hulpmiddel bij het verkrijgen van inzicht in de mate, waarin doelen gerealiseerd zijn. Het is nodig consequent en systematisch onderwijs- en toetsprocedures uit te voeren, waarbij goede observatie-methoden van groot belang zijn. Het verheugt de VVD, dat in de notitie de grote betekenis van deze toetsinstrumenten wordt erkend.

Oorzaken van achterstanden:

Het komt de VVD als een ernstige omissie voor, dat op de oorzaken van onderwijsachterstanden in de notitie nauwelijks is ingegaan. Daarom vraagt zij de Regering nadrukkelijk haar standpunt kenbaar te maken over hetgeen in het ARBO-advies hierover wordt gezegd. Deze omissie is des te ernstiger, omdat zowel uit de notitie als uit het ARBO-advies blijkt, dat de ontwikkelingsprojecten geen bruikbare resultaten hebben opgeleverd. Enerzijds roept dit vraagtekens op over de wijze, waarop ontwikkelingsprojecten opgezet en uitgevoerd worden. Anderzijds is volstrekt onduidelijk, waarop de Regering haar mening baseert, dat de projecten

hebben aangetoond, dat basisscholen erin slagen zorgverbreding inhoud en vorm te geven.

Voorwaarden:

Terecht stelt het ARBO-advies, dat zorgverbreding feitelijk en inhoudelijk zal moeten plaatsvinden binnen de leergroep. Dat werpt de vraag op in hoeverre de leergroep c.q. de school in staat is aan de betreffende leerlingen op een kwalitatief verantwoorde wijze onderwijs te geven. Eén van de belangrijkste aspecten is het vermogen van de leerkracht tot differentiërend handelen, als vervolg op het vermogen tot signaleren, diagnostiseren en ontwikkelen van pedagogisch-didactische activiteiten. Het lijkt de VVD onverantwoord tot zorgverbreding over te gaan, voordat leerkrachten c.q. schoolteams zich hierin bekwaamd hebben.

Voorts is de VVD van oordeel, dat de Regering zich te gemakkelijk afmaakt van de aanbeveling over de noodzakelijke materiële voorzieningen door te verwijzen naar de LONDO-problematiek. Zij acht het de plicht van de Regering aan te geven over welke materiële voorzieningen een school moet kunnen beschikken om op verantwoorde wijze tot zorgverbreding over te gaan.

Scholing en nascholing:

De VVD sluit zich aan bij de zeer kritische opmerkingen, die de Onderwijsraad gemaakt heeft over de voorstellen met betrekking tot de nascholing en de scholing van de PABO's. De VVD vreest, dat de Regering de gewenste voorbereiding van de leerkrachten ernstig onderschat. De VVD nodigt de Regering derhalve uit zich nader te bezinnen op de vaardigheden en bekwaamheden, waarover leerkrachten moeten beschikken om op een adequate wijze de bedoelde leerlingen onderwijs te geven. En vervolgens om na te gaan, wat de inhoud en de vorm van de initiële opleiding en de nascholing dienen te zijn.

Groepsgrootte:

Er is geen reden aan te nemen, dat de in de formatieregeling voorgestelde groepsgrootte tot problemen zal leiden. De vraag is echter, wat bij een werkelijk gedifferentieerd en geïndividualiseerd basisonderwijs de „ideale” groepsgrootte is. Die vraag wordt des te klemmender wanneer tot zorgverbreding wordt overgegaan.

Inspectie:

De inspectie lijkt bij uitstek het aangewezen instituut te zijn om de kwaliteit van het onderwijs, ook of zelfs juist in het geval van zorgverbreding, te bewaken.

Voortgezet Onderwijs:

De VVD geeft er de voorkeur aan, met verwijzing naar hetgeen erover wordt gezegd in de notitie, het vraagstuk van de zorgverbreding in het voortgezet onderwijs niet in dit kader te behandelen, maar daarvoor een geschikter moment en een meer geschikte vorm te vinden.

Zij committeert zich derhalve niet aan hetgeen dienaangaand in het ARBO-advies en in de notitie is vermeld.

Relatie met onderwijsvoorrangsbeleid:

De afbakening van de doelgroepen van het onderwijsachterstandsbeleid, het onderwijsvoorrangsbeleid en het zorgverbredingsbeleid is volstrekt onduidelijk.

Een nadere toelichting hierop door de Regering is wenselijk.

Relatie met speciaal onderwijs:

De VVD prijst de Regering voor de betoonde realiteitszin. Zorgverbreding zal vooralsnog slechts kunnen leiden tot een geringere verwijzing naar het speciaal onderwijs. Van een terugstroom van het speciaal onderwijs naar het regulier onderwijs zal geen sprake zijn.

Relatie met onderwijsverzorgingsinstellingen:

De VVD geeft er de voorkeur aan, nu de ontwerp-Wet op de Onderwijsverzorging aan de Kamer is aangeboden en in procedure is genomen, de behandeling van dit wetsontwerp af te wachten alvorens op de betekenis van de onderwijsverzorgingsinstellingen voor de zorgverbreding in te gaan.

Wel stelt zij het op prijs als de Regering haar standpunt over de „remedial teaching” wil kenbaar maken.

Regionale samenwerking:

Al hetgeen in het ARBO-advies en in de notitie gesteld is over de regionale samenwerking wijst de VVD af, zolang niet duidelijkheid is geschapen over de inpassing van regionale samenwerking in de bestuursstructuur van ons land.

De VVD nodigt de Regering uit deze duidelijkheid te scheppen. Met name wil zij het oordeel van de Regering over regionale samenwerking onder vigeur van de Wet Gemeenschappelijke Regelingen en de daarbij behorende decentralisatie.

Conclusie:

Er wordt gesproken over eensgezindheid over de noodzaak tot ontwikkeling van zorgverbreding. Over die eensgezindheid bestaat bij de VVD grote twijfel.

In dit stadium is het verkeerd te spreken over een opdracht voor alle basisscholen. Het gaat veeleer om de reële mogelijkheden om tot zorgverbreding over te gaan.

De vele vraagtekens, die nog bestaan ten aanzien van de leerdoelen, het toetsinstrumentarium, de voorwaarden op personeel en materieel gebied en de afstemming tussen de diverse beleidsterreinen leiden op zich al tot de conclusie, dat het nog te vroeg is voor zorgverbreding op alle basisscholen.

Voorts is het gewenst de scholen eerst gelegenheid te geven inhoud te geven aan het nieuwe basisonderwijs, zoals dat op 1 augustus 1985 van start gaat, alvorens nieuwe opdrachten aan het basisonderwijs toe te voegen.

De VVD wijst het voorgestelde beleid af. Zij verzoekt de Regering de 540 voor het zorgverbredingsbeleid gereserveerde arbeidsplaatsen ten goede te laten komen van de reguliere formatie of van de in de formatie-regeling genoemde specifieke formatieregelingen.

(Voor nadere informatie: H.F. Dijkstal, tel.: 070-614911, tst. 2292.)

Kiesrecht niet-Nederlandse ingezetenen voor de gemeenteraad

Bij de recente grondwetswijziging is uitvoerig gesproken over het kiesrecht. Daaruit is een tweeledige uitbreiding voortgevloeid, te weten voor de Nederlanders in het buitenland voor de Tweede Kamer, en voor de buitenlanders in Nederland voor de gemeenteraad. In de Kamer werd deze week het wetsontwerp behandeld waarin de uitwerking van de laatstgenoemde kiesrechtuitbreiding is vervat. Naar verwachting zal de verlening van het kiesrecht voor Nederlanders in den vreemde – door minister Rietkerk in november

1984 ingediend – nog vóór het zomerreces plaatsvinden.

Het wetsontwerp beoogt de niet-Nederlanders die hier langere tijd blijven medeverantwoordelijkheid te geven voor de plaatselijke aangelegenheden, als opstap naar een volledig staatsburgerschap. Het tegenargument, dat men eerst moet naturaliseren voordat men het kiesrecht verwerft, deelt de VVD-fractie voor het landelijke en het provinciale niveau.

De VVD-fractie heeft vragen gesteld over een andere opzet van het wetsvoorstel, namelijk door koppeling van het kiesrecht voor niet-Nederlanders voor de gemeenteraad aan de nationaliteitswetgeving. De regering wil die suggestie niet overnemen. Hoewel dat gerespecteerd wordt, bestaat de indruk dat wijziging van de opzet mede door de late indiening van het wetsontwerp ook niet goed meer mogelijk zou zijn. Dat is te betreuren.

De fractie verzoekt de Regering de invoering van dit nieuwe kiesrecht te betrekken bij de subsidiëring van de politieke vormingsinstellingen; tevens zal de voorlichtingscampagne zich ook op Nederlanders dienen te richten, nu over de achtergronden van deze kiesrechtuitbreiding wel onduidelijkheid bestaat.

Voorwaarden

Aan kiesrecht voor het regionale niveau heeft de VVD geen behoefte; integratie vindt plaats op plaatselijk, niet op regionaal niveau. Meer in het bijzonder maakt de stand van de bestuurlijke discussie rond de agglomeratie Eindhoven en de koppeling van de agglomeratieverkiezingen aan die voor de Provinciale Staten het ongewenst hiervoor nog tot kiesrechtuitbreiding over te gaan. Omdat de betrokkenheid bij de directe leefomgeving niet bepaald wordt door de nationaliteit (en het minderhedenbeleid zich richt tot alle hier blijvende groepen) is het niet juist dit kiesrecht tot onderdanen van bepaalde landen te beperken. Dat echter niet-Nederlandse Molukkers niet aan nadere voorwaarden als verblijfsduur hoeven te voldoen, vindt de VVD-fractie onjuist. Voor hen dienen dezelfde vereisten te gelden als voor alle andere niet-Nederlanders.

Met de Regering is de fractie van mening, dat het stellen van subjectieve eisen als taalbeheersing een taak is voor de politieke partijen. De in de kieswet te stellen voorwaarden dienen van objectieve aard te zijn.

De VVD-fractie stemt in met een verblijfsduur van vijf jaar. Een kortere periode is niet gewenst. Na vijf jaar is de kans op blijvende vestiging groter, heeft men tenminste een raadsperiode meegemaakt en is naturalisatie mogelijk. Een amendement van de PvdA-fractie om de vereiste verblijfsduur te stellen op drie jaar werd dan ook door de VVD afgewezen.

Het spreekt vanzelf dat alleen **legale** buitenlanders in aanmerking komen voor het stemrecht voor de gemeenteraad. De huidige lacune in de bevolkingsregistratie, waardoor ook illegalen daarin kunnen voorkomen, moet ongedaan worden gemaakt ook al kost dat extra administratieve inspanning. Het gaat waarschijnlijk om enkele duizenden gevallen. Als zij eventueel zouden gaan stemmen, zou dat aan de geloofwaardigheid van dit kiesrecht afbreuk doen. Daarom wil de VVD in dit geval ook niet met een juridische fictie werken en kan zij instemmen met het voorstel van de Regering terzake. Bij de invoering van het nieuwe geautomatiseerde systeem voor de gemeentelijke bevolkingsadministratie zal dit probleem zich overigens niet meer voordoen.

(Voor nadere informatie: mr. J.G.C. Wiebenga, tel.: 070-614911, tst. 2092.)

Uit de Eerste Kamer

WWV en niet-kostwinners

In de Eerste Kamer heeft de fractie van de VVD ingestemd met het wetsontwerp, waarin niet-kostwinners met terugwerkende kracht recht op WWV wordt gegeven. Het inlossen van een ereschuld, zei woordvoerder Heijmans, niet alleen aan de betrokken vrouwen doch ook aan de Europese Commissie. Wij hebben immers met de Derde Richtlijn ingestemd en het gezegde: „Een man een man, een woord een woord" geldt zeker voor de staatsman, of meer in het algemeen, voor de overheid.

De verslechtering van de rechten voor 35-jarigen en degenen, die jonger zijn, is geen bijster aantrekkelijke oplossing, maar het geldt, dat de nieuwe regeling gaat kosten, moet nu eenmaal ergens vandaan komen; aldus de heer Heijmans.

Hij vermoedde, dat deze groep, waarin veel tweeverdieners zitten, daarom toch wat beter af zou kunnen zijn dan op het eerste gezicht lijkt. Dit hangt natuurlijk samen met het inkomen van de tweede verdienende partner. De cijfers, die de Staatssecretaris op zijn verzoek verschaft, zijn een bevestiging van dit vermoeden.

(Voor nadere informatie: H.F. Heijmans, tel.: 074-915988.)

Verzorgingsstaat

De fractie van de VVD heeft tijdens de behandeling van de begroting van Sociale Zaken en Werkgelegenheid in de Eerste Kamer ingehaakt op de discussie over de verzorgingsstaat in de Tweede Kamer. Zij geeft de voorkeur aan de term „waarborgmaatschappij", omdat deze term beter de gezindheid aangeeft – „onderlinge waarborgmaatschappij" – waarmede uit een besef van verantwoordelijkheid en solidariteit bescherming tegen eventualiteiten in het leven kan worden geroepen. In deze opvatting past een herijking van de rol van de overheid; de nog steeds te geringe resultaten van deregulering door dit Ministerie zijn er niet mee in overeenstemming. Woordvoerder Heijmans vroeg in dit verband of het niet beter past bij het beeld van de mondige burger, die verantwoordelijkheid wil nemen voor zijn bestaan nu en straks om ook de uitkeringen bij langdurige werkeloosheid door middel van premies, in plaats van uit de schatkist, te financieren.

Hij zette uitvoerig uiteen op welke principiële gronden zijn fractie inkomensafhankelijkheid in ons sociaal-verzekeringssysteem afwijst en hij vroeg Staatssecretaris De Graaf naar de mogelijkheid om inkomenspolitiek en gezinsdraagkracht niet in het sociaal-zekerheidsstelsel maar via het fiscale instrument te regelen. Hij pleitte nogmaals voor een studie over een eenvoudiger en meer doorzichtig sociaal-zekerheidsstelsel – tegelijk met de in de Tweede Kamer bepleite studie op fiscaal terrein.

De door de Staatssecretaris aangekondigde herziening van het stelsel noemde hij, wat haar structuur betreft, niet moeders mooiste, maar er valt wel mee te leven.

De fractie waardeert het, dat Minister De Koning blijft bij zijn weigering om in te grijpen in het proces van arbeidstijdverkorting. Zij wilde weten hoe de Minister denkt over de laatste ontwikkelingen bij het afsluiten van CAO's. Verontrusten hem de overeengekomen loonsverhogingen?

Heijmans had geen goede woorden voor de Sociale

Diensten, die de zogenoemde Deurdelersregeling saboteren. Wel zette hij vraagtekens achter de regeling zelf.

(Voor nadere informatie: H.F. Heijmans, tel.: 074-915988.)

Omroep-CAO

Minister Brinkman keurde de Omroep-CAO af. „Dat is niet niks“, zo stelde de VVD bij het procedure debat. De Minister moet wel bijzonder goede gronden hebben om resultaten van vrij overleg tussen werkgevers en werknemers op zij te schuiven.

In de brief aan de Regeringscommissaris gaf hij twee redenen aan:

1. het arbeidsvoorwaardenbeleid in de collectieve sector wordt niet gevolgd
2. de financiële gevolgen van de CAO zijn zo groot, dat de budgettaire ruimte wordt overschreden.

In zijn rapportage aan de Kamer beperkte de Minister zich tot het tweede punt.

Helaas vuurde hij op dezelfde datum nog een brief aan de Nederlandse Vereniging van Journalisten af, waarin hij opnieuw stelde, dat de omroepen met hun arbeidsvoorwaarden de collectieve sector niet volgden. Dat nu schoot de VVD in het verkeerde keelgat. De omroepen zijn geen trendvolgers (= volgers van de collectieve sector). De Regering probeert dat wel op allerlei manieren voor elkaar te krijgen, maar er is (nog) geen wetsvoorstel aangenomen, dat hiervoor de wettelijke basis biedt.

De schriftelijke voorbereiding van deze wet is nog aan de gang. Op dit punt kan en mag, volgens de VVD, de CAO nu dan ook niet afgekeurd worden.

Over de kosten lopen de berekeningen van de Minister en de omroepen uiteen. De VVD heeft daarover geen oordeel gegeven. Dat is namelijk geen taak van het Parlement. Wel heeft de VVD de vier voorwaarden herhaald, die de fractievoorzitter in Haagse Bluf al over het voetlicht had gebracht.

De financiële gevolgen van de CAO mogen niet leiden tot:

1. verhoging van de luister- en kijkgeden
2. verhoging van de bijdrage van de STER aan de omroepen
3. aantasting van het voorzieningenniveau
4. structurele aantasting van de financiële reserves.

De overgrote meerderheid van de Kamer vond, dat de Minister de CAO moest goedkeuren. Alleen het CDA toonde enig begrip, zij het dat men kritisch was over de wijze waarop het was gebeurd. De Minister koos toen eieren voor zijn geld en vroeg schorsing van de beraadslaging. Uitgaande van de 4 voorwaarden van de VVD, die gesteund werden door het CDA en het aanvaarden van de gedachte van VVD en CDA dat omroepen voortaan een bepaald budget moeten krijgen, waarbinnen men vrij is zelf zaken te regelen, wilde hij proberen tot een compromis te komen. Jammer genoeg is het overleg daarover mislukt.

De omroepen stelden zoveel voorwaarden vooraf, dat het overleg vrijwel gedoemd was om te mislukken. Zo wilde men de toezegging van de Minister, dat men nimmer tot

trendvolger zou worden gemaakt. Dat nu is iets te veel door hen gevraagd, als men weet, dat ze daarover maar één diepe gedachte hebben: wèl trendvolger worden.

In het vervolgdebat steunde de VVD de Minister bij zijn uitgangspunt voor het compromis: geld voor de overbrugging van een eventueel begrotingstekort, veroorzaakt door de CAO voor 1984 en 1985, kan tijdelijk worden geput uit de Algemene Reserves en moet daaraan met ingang van 1987 worden terugbetaald. De VVD vond het jammer, dat de omroepen zoveel volstrekt overbodige voorwaarden vooraf hadden gesteld, waardoor het overleg was gestrand. Maar de CAO moet wèl worden goedgekeurd binnen de door de VVD gestelde randvoorwaarden. De VVD hoopt nu maar op het volgende overleg, dat nog in mei moet plaatsvinden. Samenvattend kan worden gesteld, dat het debat twee winstpunten voor de VVD heeft opgeleverd:

1. Het al eerder door de VVD gelanceerde budgetsysteem wordt nu wel door de Regering aanvaard. Daar had men aanvankelijk maar weinig oren naar.
2. De Regering is nu wel bereid de CAO goed te keuren en toetst deze dus niet aan de arbeidsvoorwaarden van de collectieve sector.

(Voor nadere informatie: mev. drs. N. Rempt-Halmmans de Jongh, tel.: 070-614911, tst. 2653.)

Superheffing

Onlangs heeft de Kamer een overleg gehad met de Minister van Landbouw in verband met diens voorstellen voor de veehouderij voor de komende periode.

De VVD-fractie heeft met instemming kennis genomen van onderdelen van dit voor te nemen beleid, met name de voorstellen om de quota gedeeltelijk los te koppelen van de grond hebben ons aangesproken. Het vereenvoudigen van particuliere kavelruil is een tweede positieve ontwikkeling. De bereidheid van de Minister om onderschreden en overschreden produktiedoelstellingen met elkaar te vereffenen, getuigt eveneens van een goede aanzet.

De VVD-fractie immers heeft meerdere malen gesteld, dat in het kader van de uitvoering van de superheffing alles in beginsel toegestaan is, mits het maar niet leidt tot de produktie van meer melk en past binnen de reguliere wetgeving. Immers, juist nu is het van belang, dat een rationele bedrijfsvoering optimaal benut wordt.

Met zorg hebben wij kennis genomen van het feit, dat de Minister, alvorens de onderhandelingen in Brussel zijn afgerond, zijn mogelijke verliespositie nationaal al invult. Immers, ons ontgaat de noodzaak om nu reeds de voorgestelde verhoging van de superheffing met 1,2% vast te stellen, terwijl de onderhandelingen gaande zijn. Dit is niet alleen te snel, het is ook ontactisch.

De voorgestelde verhoging als zodanig wordt door de

VVD-fractie verworpen. Hieraan ligt een aantal oorzaken ten grondslag:

- Ten eerste: Wij gaan ervan uit dat Minister Braks er alsnog in slaagt om de voorgestelde verhoging van 0,9% vanuit Brussel een jaar uitgesteld te krijgen.

Dit omdat het huidige functioneren van de superheffing in de uitvoering nog een groot aantal knelpunten openlaat, terwijl bij lange na nog niet is te overzien, wat de uiteindelijke financiële consequenties voor de individuele veehouders zijn.

- Ten tweede: zolang de opkoopregeling niet beter functioneert, dient van de zijde van Landbouw bewerkstelligd te worden, dat er spoedig een verbetering in wordt aangebracht, met name ten opzichte van de fiscale aspecten. De totale hoeveelheid middelen, welke voor de opkoopregeling nu nog beschikbaar zijn, bedraagt ongeveer 70 miljoen. Eerst dat maar eens gebruiken, kijken waar wij terecht komen, dan is het nog vroeg genoeg om over enigerlei verhoging te spreken.

De toenemende verontrusting in de agrarische sector is zichtbaar. De VVD-fractie maakt zich hier grote zorgen over. Keer op keer komen nieuwe signalen naar voren. Het wordt toenemend moeilijk om binnen het huidige Kabinetsbeleid de directe landbouwvisie te herkennen. Er zal meer aandacht besteed moeten worden aan een evenwichtige presentatie.

Tenslotte dient opgemerkt te worden, dat de voorgenomen wetgevingen, welke betrekking hebben op de landbouw, erg argwanend worden gezien. Niet omdat het voorgenomen beleid per geval niet verdedigbaar of reëel zou zijn, maar de samenhang maakt het onoverzichtelijk.

(Voor nadere informatie: P.M. Blauw, tel.: 070-614911, tst. 2116.)

UCV Algemene Bijstandswet

Tijdens de Uitgebreide Commissie Vergadering over de Algemene Bijstand werd gesproken naar aanleiding van het rapport „De ontwikkeling betreffende de plaats, functie en inhoud van de ABW”. Het rapport was buitengewoon lezenswaardig, de VVD was daar zeer tevreden over. Helaas had de regering nog geen standpunten over het rapport ingenomen, wat dan ook te betreuren was.

In de nota werd ingegaan op de verdergaande arbeidstijdverkorting (ATV) en de toename van het aantal deeltijdbanen. ATV is geen middel om de economie te verbeteren, maar wel een kwestie van rechtvaardigheid ten opzichte van de vele mensen die langs de kant staan. Maar als wij de vele werklozen en de vele bijstandsgerechtigden echt willen helpen en perspectief willen bieden dan zal onze eerste prioriteit niet moeten zijn het verdelen van bestaande banen, maar duurzaam economisch herstel, namelijk scheppen van meer banen.

Er zijn ten opzichte van ATV zowel economische als maatschappelijke grenzen. Kijken we op dit punt naar de nota en laat je dat op je inwerken dan slaat de schrik je om het hart. In de nota wordt namelijk een beschouwing gegeven over de relatie tussen de ABW en het netto minimumloon als koppelingsbasis, alsmede de ontwikkeling van het loonniveau bij een verdoorgevoerde ATV. Dit leidt dan tot de (2-ledige) conclusie dat die koppelingsbasis ontoereikend kan worden en dat het loonniveau bij verdoorgevoerde ATV niet voldoende zal kunnen zijn om te kunnen voorzien in de noodzakelijke kosten van bestaan. In die situatie ontstaat, zo zegt de nota, de noodzaak om dat te lage loon aan te

vullen vanuit de bijstandswet als complementaire voorziening. De nota concludeert dat een nadere bestudering van deze aangelegenheid aanbeveling verdient. Voor de VVD hoeft zo'n nadere studie niet, omdat die gaat over een situatie die wij beslist onwenselijk achten. Het loon dat iemand – ook op het minimumniveau – verdient door te werken gedurende normale gebruikelijke arbeidstijd dient tenminste toereikend te zijn als bestaansvoorziening voor zichzelf danwel voor zichzelf en de partner en eventueel kinderen. Want als we dit uitgangspunt loslaten dan worden ofwel mensen op het laagste minimumniveau gedwongen aan elkaar gekoppeld tot economische eenheden, worden alleenstaanden gedwongen tot een huwelijk met de staat op minimumniveau of worden gezinnen afhankelijk van gezinstoelagen.

Dit sombere perspectief wil de VVD niet, want dat leidt tot een samenleving waarin mensen niet meer vrij zijn. Zo'n samenleving wensen liberalen hun medeburgers niet toe. In het verlengde hiervan ligt de relatie tussen de bijstand en deeltijdbanen.

Deeltijdwerk dient bevorderd te worden. Dat past ook in het emancipatiestreven van de VVD. Bovendien heeft deeltijdwerk waarschijnlijk meer perspectief dan ATV. De vraag is dan of iemand die voor deeltijd kiest en daarmee te weinig inkomen verdient in aanmerking moet kunnen komen voor een aanvulling uit de bijstand tot aan het netto minimumloon.

Deze vraag wordt in de nota in principe positief beantwoord. Met die conclusie is de VVD het beslist oneens. Het is natuurlijk al te dol dat mensen die vrijwillig voor een deeltijdbaan kiezen een beroep op aanvullende bijstand kunnen doen. Bovendien is het buitengewoon onrechtvaardig ten opzichte van volletijdswerkers met (nagenoeg) hetzelfde loon. Kiest iemand voor een deeltijdbaan dan moet hij zij daaruit de consequenties trekken.

Iets heel anders is natuurlijk als iemand ingeval van werkloosheid geen volle baan kan krijgen en genoegen moet nemen met een deeltijdbaan. Het gaat dan om een tijdelijke situatie, waarvoor de RWW een oplossing geeft.

Soortgelijke situaties doen zich voor ten aanzien van zelfstandig wonende jongeren namelijk als het gaat om groeibanen in het kader van jeugdwerkplannen.

De positie van de ABW in de stelselwijziging sociale zekerheid komt later aan de orde. Er liggen in ieder geval nog een groot aantal principiële vragen. Essentieel zal dan zijn of de positie van de mensen die uit de sociale verzekeringen in het vangnet vallen identiek behoort te zijn aan de mensen die in de bijstand zitten.

Niet aan de orde in de bovengenoemde nota maar wel actueel was de woningdelersproblematiek. Dit nam een belangrijk gedeelte van de Uitgebreide Commissie Vergadering in beslag.

De VVD kwam met de volgende stellingname in het debat. Via de woningdelers algemene maatregel van bestuur zijn veranderingen aangebracht in de landelijke normering voor de bijstandswet m.o.o.:

1. de positie van ouders met een bijstandsuitkering met inwonende kinderen die een eigen inkomen hebben.
2. Kinderen boven 23 jaar met bijstand die bij hun ouders inwonend zijn.
3. alleenstaanden bijstandsgerechtigden die geen economische eenheid vormen maar wel een woning delen.
4. woongroepen en krakers die met meerdere personen een woning delen en individueel bijstand ontvangen.

De huidige normering is: 100% bijstand voor een echtpaar; 90% voor een-ouder-gezinnen en 70% voor alleen-

staanden. Voor woningdelers wordt nu een nieuwe norm ingevoerd namelijk 60%. Deze maatregel is getroffen om een algemene korting op het sociaal-minimum te voorkomen. In de bijstandsnorm zit een component woonlasten. Personen die een woning delen hebben een relatief voordeel hetgeen onder andere deze korting rechtvaardigt. Met name in gevallen waar meerdere individuele bijstandsuitkeringen in een woning samenkomen is een relatief groot voordeel aanwezig.

VVD heeft op twee punten bezwaren aangetekend:

1. de ingeboekte bezuinigingen à f 195 miljoen ons inziens niet gehaald worden en
2. ook commerciële relaties werden tot woningdelers gemaakt.

De staatssecretaris is ons op het tweede punt tegemoet gekomen: indien personen in één woning wonen doch feitelijk zelfstandig zijn (op kamers wonen, dus op commerciële basis) dan worden zij als zelfstandig/alleenstaand aangemerkt. Hiervoor gelden objectieve criteria die gelijk zijn aan de belasting-wetgeving (twee-verdieners).

Tegengeworpen wordt dat de regeling leidt tot privacy-inbreuk. Dit is inherent aan de hele bijstandsuitkering waaraan periodieke controle/heronderzoek verbonden is. Dit zelfde geldt voor de mogelijke fraudegevoeligheid. Nu worden samenwonenden gelijk behandeld als gehuwd dus 100%. Gaf men zich op als alleenstaand/zelfstandig dan 140%.

Nu in ieder geval 120%. Kortom, dit probleem bestond al, doch wordt minder en is slechts uit te bannen met een nauwgezette controle.

De stelling dat de maatregel niet uit te voeren zou zijn is ons inziens beslist onjuist.

(Voor nadere informatie: mr. G.B. Nijhuis, tel. 070-614911, tst. 2854 en voor de woningdelers: R.L. Linschoten, tst. 2658.)

UCV Vergrijzingsproblematiek

De toekomstige demografische ontwikkeling in Nederland wordt vooral gekenmerkt door een voortgaande vergrijzing en een daaraan voorafgaande ontgroening. Volgens de Middenvariant van de CBS/bevolkingsprognose van december 1984 is in het jaar 2025 twee op de negen Nederlanders 65+, terwijl dat nu nog 1 op de 9 is.

De na-oorlogse geboortegolf veroorzaakt vanaf het jaar 2010 een versneld proces van vergrijzing. Het effect van de vergrijzing op de toekomstige collectieve uitgaven zal drastisch zijn. Het S.C.P. (Sociaal Cultureel Planbureau) heeft in een uitgebreide studie aangegeven, wat de kwantitatieve gevolgen zullen zijn voor een viertal categorieën van collectieve uitgaven.

	uitgaven 1981	index	index 2030
soc. zekerheid (m.n. AOW effect)	56,3 mld	100	140
Onderwijs	20,2 mld	100	63
Gezondheidszorg	15,8 mld	100	134
Maatschappelijke dienstverlening	5,4 mld	100	140
Totaal	97,7 mld	100	123

De totale uitgaven van deze sectoren binnen de collectieve sector nemen dus met 23% toe, dat wil zeggen een gemiddelde uitgavengroei van 0,4% per jaar.

Demografische invloed op de toekomstige AOW

De financieringsproblematiek van met name pensioenvoorzieningen (AOW) die volgens een omslagstelsel gefinancierd worden, hangt nauw samen met de verhouding tussen het aantal bejaarden en de omvang van het arbeidsaanbod.

De deelnemingspercentages op de arbeidsmarkt voor de periode 1983-2010 kunnen we ontleen aan vooruitberekeningen van het trendmatig arbeidsaanbod in arbeidsjaren door het Centraal Plan Bureau.

Bij de herziening is onder andere rekening gehouden met de toenemende arbeidsmarkt-participatie van gehuwde vrouwen, een grote deelname aan VUT regelingen, het langer volgen van volledig dagonderwijs door jongeren en een lagere groei van het aantal arbeidsongeschikten.

Het arbeidsaanbod stijgt tot ± 2000 met 650.000, daalt vervolgens tot 2010 in geringe mate en daarna parallel met de bevolkingsdaling. Hierdoor stijgt het aantal bejaarden als percentage van het arbeidsaanbod

van	32,9% in 1984
naar	37 % in 2000
tot	63,9% in 2025

De AOW pensioenen gaan op basis van deze veronderstellingen 93,8% meer kosten indien de pensioengerechtigde leeftijd 65 jaar blijft. Deze consequenties worden zowel naar de uitgavenkant als de premiekant aangegeven in de volgende tabel.

	Kosten AOW		AOW premie		
	index 1984	index 2025	1984	2000	2025
pensioen ge- recht leeft.					
60 jaar		256,7	15,1%	18,6%	28,8%
65 jaar	100	193,8	11,2%	14,3%	21,7%
70 jaar		137,8	7,9%	19,3%	15,4%

Deze kolossale ontwikkelingen mogen naar het oordeel van de VVD-fractie niet gebagatelliseerd worden. Op

Z. O. Z.

dit moment is een interdepartementale werkgroep doende beleidsaanpassingen uit te zoeken in verband met de 5e heroverwegingsronde.

De VVD heeft er op aangedrongen een werkgroep bestaande uit niet-ambtelijke deskundigen in te stellen ten einde een zo zuiver mogelijke (niet politiek gestuurde) analyse te geven met beleidsaanbevelingen. Een motie van deze strekking is ingediend en zal één van de komende weken in stemming komen.

(Voor nadere informatie: R.L.O. Linschoten, tel. 070-614911, tst. 2658.)

De derde Onderwijsemancipatie Nota

Brede steun vanuit de Kamer voor het Onderwijsemancipatiebeleid van mevrouw Ginjaar-Maas. Dat was het resultaat van de Uitgebreide Commissie Vergadering over de Derde Emancipatienota. Het emancipatiebeleid gaat van specifiek beleid naar facetbeleid in het algemene onderwijsbeleid. Gezien de achterstand van meisjes en vrouwen moet deze overgang voorzichtig plaats vinden: specifiek beleid zal zeker nog nodig blijken. De VVD heeft gevraagd naar nadere uiteenzettingen over de emancipatorische effecten van het verplicht stellen van het vak wiskunde voor meisjes. Voorts wil de VVD snel onderzoek verricht hebben naar de uitwerking van de rangenherstructurering van het wetenschappelijk personeel, waardoor vrouwen buiten de boot vallen van het universitaire hoofddocentschap. De volwasseneducatie wordt bedreigd door aanzienlijke cursusgeldverhogingen voor dag/avondonderwijs. De VVD heeft om snelle inventarisatie van de werkelijke effecten gevraagd en voorgesteld om:

U neemt toch ook een abonnement op de VVD-EXPRESSE!

Wilt u ook iedere week de VVD-EXPRESSE in de bus en u heeft nog geen abonnement? Vul dan per omgaande de bon in dit nummer in. De VVD-EXPRESSE kost f 50,-* per jaar. Daarvoor krijgt u wekelijks met uitzondering van de recesperiode dit blad in uw bus. U kunt ook rapporten van de Teldersstichting, die in VVD-EXPRESSE worden aangekondigd gratis aanvragen.

U kunt de bon, die hieronder staat invullen en opsturen, in een envelop met postzegel naar:

VVD-EXPRESSE,
Postbus 19027, 2500 CA 's-GRAVENHAGE.
Alleen VVD-leden kunnen zich abonneren.

Met blokletters invullen s.v.p.

Ondergetekende:

Naam:

Adres:

Postcode: Woonplaats:

geeft zich op als abonnee van de VVD-EXPRESSE

* nog geen geld overmaken. Wij zenden u een acceptgirokaart.

- de cursusgeldverhoging uit te smeren over meer opleidingsvormen voor volwassenen;
- de centrale inning niet door te laten gaan en de daarmee gemoeide 10 miljoen in mindering op de cursusgeldverhoging te brengen;
- de mogelijkheden te onderzoeken van nieuwe vormen van onderwijs op afstand voor volwassenen, mogelijk door de nieuwe technologieën.

(Voor nadere informatie: M.J.H. den Ouden-Dekkers, tel. 070-614911, tst. 2283.)

Integratie van Wetenschap en techniek in de samenleving

De ontwikkeling van wetenschap en technologie hebben maatschappelijke en ethische consequenties. Dat was vroeger zo, dat geldt ook nu nog. In het verleden heeft de Kamer gevraagd om een beleid, dat het mogelijk maakt op tijd die maatschappelijke en ethische consequenties te overzien. De coördinerend Minister voor het Wetenschapsbeleid heeft daartoe voorstellen gedaan in de nota Integratie van Wetenschap en Technologie in de samenleving:

- er komt een onafhankelijke Stichting Publieksvoorlichting, die tot taak heeft voorlichting over wetenschap en technologie te verrichten en activiteiten te starten, die leiden tot bewustmaking van de maatschappelijke en ethische gevolgen van wetenschap en technologie. CDA en PvdA stemmen met een dergelijke stichting in. De VVD wijst een dergelijke stichting af, omdat zij vindt dat:
 - de voorlichting thuis hoort bij de Hoofddirectie Wetenschapsbeleid, de universiteiten, de grote technologische instituten en alle instellingen, die zich daadwerkelijk met de wetenschap en technologie bezighouden.
 - een onafhankelijke organisatie, die zich met bewustwording gaat bezighouden op het terrein van de wetenschap en technologie zeer snel zal leiden tot polarisatie en emotionele tegenstellingen, waar feiten en argumenten aan ondergeschikt zullen raken. Dat levert NCO-rellen in het kwadraat op en bevordert niet een gunstig klimaat voor de ontwikkeling van wetenschap en technologie. Onze achterstand op dat terrein zal dan verder toenemen. De academische vrijheid wordt weer verder ondergeschikt gemaakt aan politieke sturing.
- Er komt een IWTS-bureau binnen de overheid, waar bepaald wordt welk onderzoek gedaan moet worden om maatschappelijke en ethische consequenties te kunnen voorspellen.

De VVD wil echter een onafhankelijk bureau van deskundigen, buiten de overheid, dat onderzoek organiseert, zonder het zelf uit te voeren, waarin de maatschappelijke en ethische consequenties worden ingeschat en waarbij alternatieven worden ontwikkeld. Vooral dat laatste vergroot de controlerende functie van het parlement.

Minister Deetman reageerde negatief op de voorstellen van de VVD.

(Voor nadere informatie: mevrouw M.J.H. den Ouden-Dekkers, tel. 070-614911, tst. 2283.)

EXPRESSE

redactie: H.F. Heijmans, drs. L.M.L.H.A. Hermans, P. Kronenberg; eindredactie: J.J. Metz;
redactie-adres: Postbus 20018, 2500 AE 's-Gravenhage, tel. 070-614911; organisatie: J.N.J. van den Broek;
abbonementenadministratie: algemeen secretariaat VVD, postbus 19027, 2500 CA 's-Gravenhage, tel. 070-614121;
abbonementsgeld: f 50,- per jaar; vormgeving en druk: Hofstad Druktechniek bv, Zoetermeer

DOCUMENTATIECENTRUM
NEDERLANDSE POLITIEKE
PARTIJEN

Spreiding Rijksdiensten

Het Noorden van ons land had recht op nog 1.600 volwaardige arbeidsplaatsen in het kader van de spreiding van de Rijksdiensten. Er is nu een compromis gevonden inhoudende, dat er nu 600 arbeidsplaatsen definitief zullen worden ingevuld. Daarnaast zullen er 400 arbeidsplaatsen ontstaan door de vestiging van twee nieuwe strafinrichtingen, waarvan de plaats op dit moment nog niet bekend is. De overige 600 arbeidsplaatsen zullen worden opgevuld vanuit het vestigingsbeleid van alle nieuwe Rijksdiensten en alle nieuwe zelfstandige eenheden van bestaande diensten. Hierbij wordt de hoogste prioriteit gegeven aan vestiging in het Noorden des lands.

Door het aantal bestaande arbeidsplaatsen van 1.600 naar 600 terug te brengen, worden de donor-gebieden met name in het Westen van het land, in grote mate ontzien.

VVD-woordvoerder A.J. Evenhuis benadrukt tijdens het Kamerdebat ondermeer:

- dat er sprake is van teleurstelling in het Noorden; in feite hernieuwde teleurstelling, zoals zovelen zullen begrijpen. Immers, het kabinet en het Noorden waren het in eerste instantie met elkaar eens over het aantal nog te spreiden plaatsen. Vorige zomer, in de maand juli, is over invulling hiervan een gesprek afgesloten. Sindsdien zijn de gemaakte afspraken weer afgezegd en is een situatie van non-dialoog ontstaan. Terwijl juist communiceren zo belangrijk is wanneer men in de problemen zit en men tenslotte toch de vertrouwensrelatie wil handhaven.
- dat de betekenis van de spreiding van groot belang is voor de ontvangende regio, zie met name Zuid-Limburg en Apeldoorn, met het oog op de arbeidsmarkteffecten: minder werkloosheid, meer variatie in de arbeidsmarkt en meer stabiliteit en continuïteit op de arbeidsmarkt; met het oog op het bestedingspatroon; het multiplier-effect; met het oog op het feit, dat de kosten per gespreide arbeidsplaats niet hoger zijn dan het creëren van een andere arbeidsplaats. En tevens met het oog op het feit, dat voor donorregio's deze effecten wel in omgekeerde zin werken, doch in mindere mate.
- dat er overigens ook enkele algemene overwegingen zijn aan te geven terwille van het voldoen aan de gemaakte afspraken. Immers, de economische structuur van de regio is niet sterk en zeer kwetsbaar. Mutaties in aantallen werkzame personen bevestigt dit (van 1975 tot 1985 was dit voor Zuid-Holland 6,7% en voor het Noorden 15,9%). Tevens is van belang, dat de regionale compensatie van de werkloosheid aanzienlijk boven het landelijk gemiddelde ligt (circa 4%). Bovendien is de situatie thans nog versluierd. Door de aanvullende werken in de jaren 70 en het huidige ISP-beleid (inclusief de 80 miljoen van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid op jaarbasis) krijgen de werkloosheidscijfers namelijk een relatief gunstiger

aanzien. Vallen deze tijdelijke effecten ook weg dan valt er in het Noorden straks een zwart gat. Als eerste zal in de tweede helft van de jaren 80 de bouwsector dit ervaren. Het is twijfelachtig of het kabinet op dit moment voldoende van dit besef is doordrongen.

Het is noodzakelijk de dialoog met het Noorden te hervatten. Het gaat er niet om het sterke te verzwakken, doch het gaat er juist om het zwakke te versterken.

(Voor nadere informatie: A.J. Evenhuis, tel. 070-614911, tst. 2029.)

Wet lidmaatschap Koninklijk Huis

De afgelopen week heeft de Tweede Kamer eindelijk, na een voorgeschiedenis van circa 20 jaar, het wetsontwerp inzake het lidmaatschap van het Koninklijk Huis afgehandeld. Wordvoerder Jan Kees Wiebenga memoreerde, dat er zolang wij het koningschap kennen vergeefs is gepoogd om te komen tot een regeling van het lidmaatschap van het Koninklijk Huis. Inmiddels is er wel iets veranderd: sinds 1972 bevat onze grondwet immers het gebiedende voorschrift, dat wettelijk geregeld moet worden wie lid zijn van het Koninklijk Huis. Daarmee is een verplichting geschapen – een rechtsplicht – om aan dat grondwettelijk voorschrift uitvoering te geven. In dat licht heeft de VVD-fractie aan de behandeling deelgenomen.

Voor de noodzaak om te komen tot een nauwkeurige vaststelling van de omvang van het Koninklijk Huis zijn in de discussie van de afgelopen twintig jaar in hoofdzaak twee motieven genoemd. Het eerste motief betreft het feit, dat in een aantal wetten en lagere regelingen rechtsgevolgen worden verbonden aan het lidmaatschap van het Koninklijk Huis. Het mag dan niet onduidelijk blijven voor welke personen die rechtsgevolgen gelden. Dit motief werd en wordt gedeeld door de VVD-fractie. Overigens is dit aantal regelingen niet zo groot. Het betreft nog maar een vijftal wetten en een aantal lagere regelingen.

Ministeriële verantwoordelijkheid

Het tweede hoofdmotief, dat de afgelopen twintig jaren is aangevoerd om te komen tot een nauwkeuriger vaststelling van de omvang van het Koninklijk Huis is gelegen in de wens om een duidelijke omgrenzing te geven aan de ministeriële verantwoordelijkheid voor de handel en wandel van verwanten van de koning(in). Kort weergegeven komt de redenering er dan op neer, dat deze ministeriële verantwoordelijkheid alleen zou moeten gelden voor de leden van het Koninklijk Huis, en niet voor de overige leden van de koninklijke familie. Die overige familieleden zouden daardoor buiten het keurslijf van het hof kunnen blijven en een volledige bewegingsvrijheid krijgen. Met vele anderen is de VVD-fractie van mening, dat de zaken zo simpel niet

zijn. Om te beginnen stelde de woordvoerder dat dit wetsontwerp de omvang van de ministeriële verantwoordelijkheid voor de verwanten van de Koning(in) niet regelt. Er staat geen bepaling hierover in. Dat zou ook moeilijk kunnen, want wij praten hier over een toepassing van de algemene politieke ministeriële verantwoordelijkheid, een stuk ongeschreven staatsrecht. De politieke ministeriële verantwoordelijkheid jegens de Staten-Generaal is alomvattend, betreft alle takken van overheidsbestuur. Het parlement kan over alles waardoor het openbaar belang geraakt wordt de regering ter verantwoording roepen. Dat gebeurt ook dagelijks. Daar waar de onschendbare Koning(in) onder de volle ministeriële verantwoordelijkheid valt, wordt de ministeriële verantwoordelijkheid ten opzichte van iedere andere persoon geactiveerd indien en voorzover het openbaar belang geraakt wordt. Wanneer een persoon, of hij nu wel of geen lid is van het Koninklijk Huis dan wel van de koninklijke familie, het functioneren van het staatshoofd of de staat bemoeilijkt, zal de regering moeten overwegen wat haar te doen staat. Het parlement kan de regering daarop ook aanspreken. Natuurlijk is de kans groter dat de ministeriële verantwoordelijkheid geactiveerd wordt naarmate iemand zich meer in de nabijheid van het staatshoofd bevindt, maar daarvoor is het lidmaatschap van het Koninklijk Huis geen beslissende grens. Men kan niet zeggen dat de ministeriële verantwoordelijkheid niet kan worden ingeroepen ten opzichte van mensen die geen lid van het Koninklijk Huis zijn. Denk eens aan een lid van de hofhouding, of zelfs aan een gewone burger.

Al met al was de conclusie van de VVD-fractie opnieuw, dat er tussen leden en niet-leden van het Koninklijk Huis op het punt van de ministeriële verantwoordelijkheid geen principieel, maar alleen een gradueel verschil bestaat. Met de regering was zij het eens, dat er tussen de verschillende verwanten van de koning een veel belangrijker onderscheidend criterium is, namelijk dat van artikel 25 van de Grondwet. Hierin wordt aan de bloedverwantschap tot en met de derde graad een publiekrechtelijk rechtsgevolg verbonden, te weten het zijn van potentieel troonopvolger (art. 25 Grondwet). Van deze mogelijkheid tot opvolging kan geen afstand worden gedaan. Het zijn van troonopvolger schept – of men dit nu wil of niet – een speciale band met de Nederlandse staat, waardoor de kans weer meer aanwezig is, dat men ook de belangen van de staat schendt. Daardoor is ook de kans dat de ministeriële verantwoordelijkheid tot gelding komt groter. Al met al kan de VVD-fractie zich vinden in de hoofdlijn van het wetsontwerp. De woordvoerder constateerde dat het wetsvoorstel minder ver gaat dan het vorige wetsvoorstel uit 1979, omdat bij troonswisseling de leden van het Koninklijk Huis, die verder dan de derde graad van het nieuwe staatshoofd komen te staan, geen lid meer zullen zijn van het Huis. Dit voorstel komt overeen met het oorspronkelijke CDA/VVD-amendement uit 1980. Het is verheugend, dat de regering dit amendement nu heeft overgenomen.

Eigen leefruimte

Het wetsontwerp geeft geen inhoudelijke aanduiding van taken die verplicht verbonden zijn aan het lidmaatschap van het Koninklijk Huis. De VVD-fractie vindt derhalve dat het wetsontwerp niet in de weg staat aan het recht van ieder lid om primair zelf zijn leven in te richten, bijvoorbeeld door het uitoefenen van een maatschappelijke functie, uiteraard in overleg met de regering, zo stelde Jan Kees Wiebenga.

Tenslotte deelde hij mee, dat de VVD-fractie ermee accoord ging, dat de oud-Koning en de echtgenoten in aanvulling op de hoofdregel van het wetsontwerp (namelijk de potentiële erfopvolgers) eveneens lid van het Koninklijk

Huis zullen zijn. Na rijp beraad gold zulks eveneens voor het regeringsvoorstel om ook de weduwenaars/weduwinnen het lidmaatschap te laten behouden. De soepele ontslagmogelijkheid (bij Koninklijk Besluit) geeft voor deze en andere gevallen voldoende manoeuvreerruimte. Bij de stemming gingen – met uitzondering van de PSP – alle fracties met het wetsvoorstel accoord.

(Voor nadere informatie: mr. J.G.C. Wiebenga, tel. 070-614911, tst. 2092.)

Kwaliteit van de EG-ontwikkelingshulp

In de uitgebreide commissievergadering (UCV) over de nota inzake de kwaliteit van de EG-ontwikkelingshulp bracht VVD-woordvoerder Frans Weisglas naar voren, dat voor een gemeenschappelijk ontwikkelingsbeleid van de EG aan drie voorwaarden voldaan moet zijn:

- a) de politieke wil moet aanwezig zijn
- b) de doelstellingen van het EG-beleid moeten in voldoende mate overeenkomen met de Nederlandse doelstellingen
- c) de kwaliteit van de EG-hulp moet voldoende zijn

De politieke wil is bij de VVD-fractie aanwezig. Een gemeenschappelijk EG-ontwikkelingsbeleid is onderdeel van onze algemene doelstelling om te komen tot verdieping en intensivering van de Europese samenwerking. Wat betreft de overeenkomst van doelstellingen: die is in grote lijnen aanwezig. De nadruk op structurele armoedebestrijding en op het belang van een intensieve beleidsdialoog is zowel in het EG- als in het Nederlandse beleid aanwezig. De kwaliteit van de EG-hulp is echter nog onvoldoende. Er is weliswaar sprake van verbetering, maar uit de jaarverslagen van de Europese Rekenkamer komt naar voren dat nog te veel EG-hulpactiviteiten geheel of ten dele mislukken, al is de totaalbeoordeling niet negatief.

Verder werd gewezen op het grote belang van intensieve coördinatie van de hulpactiviteiten van de verschillende donoren, waaronder de EG. Langs elkaar heenwerken leidt tot overlapping en inefficiëntie. Bij deze coördinatie dient de EG een belangrijke rol te spelen.

De VVD-woordvoerder noemde het een goede zaak dat bij de EG-hulp thans het mensenrechtenbeleid van een ontwikkelingsland criterium voor hulpverlening is. Nu kan de EG de hulp stoppen of opschorten in gevallen van voortdurende en ernstige mensenrechtenschendingen.

Met instemming reageerde Weisglas op de in de nota genoemde maatregelen ter verhoging van het aandeel van het Nederlandse bedrijfsleven in de besteding van de EG-hulp. Het gaat niet aan dat een onevenredig groot deel van de hulp wordt besteed in landen als Frankrijk en Italië.

De VVD heeft scherpe kritiek geuit op de kwaliteit van de EG-voedselhulp. De achtereenvolgende rapporten van de Europese Rekenkamer constateren een voortdurende verslechtering van de kwaliteit van deze hulp. Voedselverschepingen verlopen te traag, vaak is het voedsel bedorven als het in de havens van bestemming aankomt. Bovendien zijn er ernstige transportproblemen in de landen zelf waardoor ook weer veel voedsel ligt te rotten en vrijwel nooit op tijd op de plaats van bestemming en bij de noodlijdende bevolking terechtkomt. De nood in Afrika is te groot om hierin te berusten. De VVD heeft gepleit voor vermindering van de bureaucratie en besluitvormingsprocedures rond de voedselhulp; daartoe is met CDA en PvdA een motie

ingediend. Structurele verbeteringen moeten bereikt worden via een realistisch landbouwbeleid van de ontwikkelingslanden. Een goed instrument hiervoor zijn de voedselstrategieën, die in een beleidsdialoog waarin ook de verstrijkingproblematiek wordt betrokken, met het desbetreffende land worden opgezet. Controle op de uitvoering moet daarbij een wezenlijk onderdeel zijn.

Het voorstel van de VVD voor de oprichting van een Europese voedselbank ter verbetering van de distributie heeft de Minister overgenomen. Eveneens zal zij op ons verzoek de problematiek van het ongecontroleerd gebruik van landbouwgif in de ontwikkelingslanden in EG-verband aan de orde stellen.

(Voor nadere informatie: drs. F.W. Weisglas, tel. 070-614911, tst. 2933 en mw. M.J.H. den Ouden-Dekkers, tel. 070-614911, tst. 2283.)

Uitgebreide commissievergadering zesbaksduwvaart

De Minister stelt voor om onder bepaalde voorwaarden een geregelde proefvaart voor zesbaksduwvaart gedurende één jaar toe te staan.

Kort samengevat gaat het om het volgende:

De Duitse staal- en kolenindustrie verkeert in een moeilijke positie. Voor hen is het van wezenlijk belang de kostprijs van hun produkten zo laag mogelijk te houden. De vervoerskosten van erts en kolen worden door vervoer met de zesbaksduwvaart verlaagd. Zij dringen daarom sterk op deze vorm van vervoer aan (in Duitsland is zesbaksduwvaart onder voorwaarden toegestaan). Daarbij speelt op de achtergrond, dat anders via met name de Duitse spoorwegen met het Ausnahmetarief de concurrentiepositie van Rotterdam in gevaar zou kunnen komen.

Op de volgende aspecten moet worden gelet bij invoering van de zesbaksduwvaart:

- a. de veiligheid;
- b. hinder voor overige scheepvaart;
- c. infrastructuur;
- d. milieu-effect.

In verband hiermede zijn proefmetingen verricht op basis waarvan de voorwaarden zijn vastgesteld waaronder zesbaksduwvaart mag plaatsvinden. Dit betekent in de praktijk, dat het gedurende 40% van de tijd mag plaatsvinden.

De conclusies zijn, in het kort:

- ad a. Uit het oogpunt van verkeersveiligheid bestaat er geen bezwaar tegen zesbaksduwvaart onder genoemde voorwaarden;
- ad b. Beperkte toename van hinder voor de kleine vaartuigen ten opzichte van vierbaksduwvaart (deze is wel reeds toegestaan);
- ad c. Door beperkte vaarwegverbeteringen, die reeds zijn vastgesteld in verband met de vierbaksduwvaart, zal zesbaksduwvaart gedurende 70% van de tijd verantwoord kunnen zijn. (Kosten 45 miljoen, exclusief spoorbrug bij Dordrecht).
- ad d. Het oevererosieproces wordt versneld. Het programma van oeververdediging moet derhalve worden versneld (hoeveel gaat dit kosten?).

De voorgestelde proefvaart is derhalve gerechtvaardigd,

omdat het verantwoord is uit het oogpunt van veiligheid zonder dat dit noemenswaardige kosten met zich meebrengt. Het zal relevante gegevens opleveren en is bovendien psychologisch van belang tegenover de Duitse afnemers.

De VVD heeft overigens benadrukt, dat het bovenstaande geenszins met zich meebrengt voor de VVD, dat de zesbaksduwvaart na de proefperiode vanzelfsprekend zal worden geïntroduceerd. Het zij herhaald, dat de definitieve beslissing hieromtrent in een later stadium zal vallen. Voor de goede orde geef ik alvast aan, wat de belangrijkste uitgangspunten bij de VVD zullen zijn waarop de beslissing zal worden gebaseerd:

1. Nederland heeft duidelijk een open economie en handel is voor haar van wezenlijk belang. De Rotterdamse haven neemt daarbij een centrale plaats in en moet derhalve concurrerend blijven. De gunstige ligging van deze haven moet zoveel mogelijk worden benut.
2. Het is duidelijk, dat het vervoer – zeker dat van erts en kolen – te maken krijgt met schaalvergroting. Zoals bekend, staat de VVD altijd positief tegenover nieuwe ontwikkelingen. Deze moeten niet te snel van te voren worden afgekeurd.
3. De veiligheid op de Rijn moet worden gewaarborgd. Duidelijke criteria daarvoor moeten worden aangegeven. De proefperiode moet worden gebruikt om de situatie op de Rijn als gevolg van de zesbaksduwvaart daaraan te toetsen.
4. De VVD is bereid mee te werken op kosten van de Nederlandse overheid, ook al krijgen wij daarvan niet de directe voordelen. Zesbaksduwvaart moet Europees gezien worden. Dit neemt echter niet weg, dat de kosten in redelijke verhouding moeten staan tot de baten:
 - het zal een aantoonbaar gunstig effect op de werkgelegenheid moeten hebben;
 - de positie van de Rotterdamse haven moet daarbij worden beoordeeld;
 - ook moet worden nagegaan in hoeverre de concurrentiepositie van de Europese staal- en kolenindustrie hierbij gebaat is;
 - het kostenvoordeel voor de Duitse afnemer moet uiteraard niet minimaal zijn tegenover het kostennadeel voor de Nederlandse overheid.
5. Er zal – indien mogelijk – meer duidelijkheid moeten komen over de reactie van met name de Duitse en Franse spoorwegen.
6. Invoering moet geen onevenredig nadeel toebrengen aan de overige vaart. Per saldo moet de concurrentiepositie uiteraard worden verbeterd.

(Voor nadere informatie: mr. A.H. Korthals, tel. 070-614911, tst. 2119.)

Een nieuwe provincie Flevoland?

In de Tweede Kamer is woensdagavond 8 mei het plenaire debat ingezet over het Wetsontwerp tot instelling van een nieuwe provincie Flevoland.

De provincie zal bestaan uit het gebied van de huidige gemeenten Noordoostpolder en Urk, die sinds twaalf jaar tijdelijk bij de provincie Overijssel zijn ingedeeld, en Zuidelijk en Oostelijk Flevoland, die de gemeenten Lelystad, Almere, Zeewolde en Dronten omvatten.

De VVD-fractie had en heeft nogal wat bezwaren tegen deze provincie, die niet meer dan zes gemeenten zal omvatten en een betrekkelijk gering aantal inwoners.

Gevreesd wordt dat een nieuwe provincie Flevoland een typische „doe-provincie“ zal worden, die zich intensief met gemeentelijke aangelegenheden zou gaan bemoeien.

De VVD heeft de „doe-provincies“ altijd afgewezen en was daarom ook niet voor de splitsing van de provincies Zuid-Holland (Rijnmondgebied) en Overijssel (Twente).

Om een aantal redenen heeft de VVD-fractie niettemin besloten in te stemmen met de instelling van de nieuwe provincie. Voorop stond dat het nieuwe land (Zuidelijk- en Oostelijk Flevoland) met vier gemeenten, Lelystad, Almere, Dronten en Zeewolde, zo snel mogelijk provinciaal moet worden ingedeeld om te komen tot normale bestuurlijke verhoudingen. Daarbij is van belang dat de bewoners van de nieuwe polders tot nog toe geen invloed hebben op de samenstelling van de Eerste Kamer der Staten Generaal.

De fractie overwoog vervolgens dat Zuidelijk- en Oostelijk Flevoland niet opgedeeld mogen worden en wel op grond van de samenhang van deze gebieden, met name op het gebied van de waterstaatszorg. Als derhalve het nieuwe land bij bestaande provincies zou worden gevoegd zou naar het oordeel van de fractie het gebied van Zuidelijk- en Oostelijk Flevoland in zijn geheel naar óf Gelderland óf Noord-Holland moeten gaan. Utrecht kwam in ieder geval niet in aanmerking in verband met het wonderlijke geografische beeld dat het resultaat zou zijn. Maar ook toevoeging van de Flevolanden aan Gelderland of Noord-Holland was voor de fractie een niet voor de hand liggend alternatief: de polders zouden moeilijk in de provincies kunnen worden geïntegreerd terwijl de Minister van Binnenlandse Zaken het aannemelijk maakte dat toevoeging van het gebied aan een bestaande provincie duurder zal uitpakken dan vorming van een geheel nieuwe provincie. De nieuwe provincie is gedacht als een „lichte“ provincie, waarvan instelling blijken een rapport van het Instituut voor Onderzoek van Overheidsuitgaven voor het Rijk budgettair neutraal zal kunnen verlopen.

Tenslotte hebben de gemeenten in de polders, inclusief de gemeenten Noord Oost-polder en Urk, zich duidelijk uitgesproken voor een „eigen“ polderprovincie. Dat geldt eveneens voor de politieke partijen en de maatschappelijke organisaties.

Een en ander overwegende sloeg voor de fractie de weegschaal door naar de vorming van de nieuwe, twaalfde, provincie. Zij achtte de vergelijking met Twente en het Rijnmondgebied in zoverre niet geheel ter zake, nu het in het geval van de provincie Flevoland gaat om nieuw en grotendeels nog niet provinciaal ingedeeld gebied.

De Kamer aanvaardde met overgrote meerderheid een amendement Van der Heyden (CDA) – Laxtermann (VVD), waardoor het Markermeergebied nu al bij de nieuwe provincie wordt ingedeeld.

De VVD-woordvoerder Herman Laxtermann merkte tijdens de behandeling van het Wetsontwerp op dat in de in te stellen waterschappen in de polders volgens de huidige waterstaatswetgeving het overgrote deel van de landbouwers in het gebied geen deel zullen kunnen uitmaken van de besturen, nu de meeste landbouwbedrijven worden uitgeoefend op grond die van de Staat gepacht wordt. De Minister van Verkeer en Waterstaat zegde toe dat de Staat – als grootste grondeigenaar – vooruitlopend op de voorgenomen wijziging van de Waterstaatswetgeving, de pachters plaatsvervangende bestuursbevoegdheden zal verlenen in de op te richten waterschappen.

Namens de VVD-fractie werd ook uitdrukkelijk aan-

dacht gevraagd voor het personeel van de Rijksdienst voor de IJsselmeerpolders voor zover dat niet zal (kunnen) worden overgenomen door de nieuwe provincie, de gemeenten en de waterschappen.

De minister van Verkeer en Waterstaat zegde overleg op korte termijn daarover toe.

De eindstemming over het wetsontwerp zal op dinsdag 21 mei aanstaande plaatsvinden. Het ziet er naar uit dat de kamer het met overgrote meerderheid zal aanvaarden. Drie leden van de CDA-fractie – allen wonende in de provincie Overijssel, die zich verzet tegen de voorgenomen indeling van de gemeenten Noord-Oostpolder en Urk bij de nieuwe provincie – hebben aangekondigd te zullen tegenstemmen.

Herman Laxtermann sprak tijdens het plenaire debat op persoonlijke titel zijn tevredenheid uit over de instelling van de nieuwe provincie, waarvan hij van meet af aan een voorstander is geweest.

(Voor nadere informatie: mr. H. T. M. Laxtermann, tel. 070-614911, tst. 2035.)

Postbank

Standpunt VVD in hoofdlijnen

De VVD heeft nooit onder stoelen of banken gestoken dat wat ons betreft er geen Postbank behoefde te komen. Continuïteit van de gelddiensten is een ook door ons erkende wenselijkheid. Maar dat had evengoed bereikt kunnen worden door de gelddiensten – zonodig – meer armslag te geven; bijvoorbeeld door het verstrekken van zakelijke kredieten toe te staan.

Overigens is de positie van de gelddiensten van de PTT helemaal niet zo zwak als men ons van die zijde wel wil doen geloven. De regering heeft gelijk als zij stelt dat waar sprake is van nieuwe markten, dit niet de taak is van een overheidsbedrijf; en dat om die reden privatisering gewenst is. Zij kiest dan voor een zo marktconform mogelijke Postbank. Accoord, maar waarom dan niet de consequentie daaruit getrokken en gekozen voor een geheel geprivatiseerde bank, die geheel geen binding meer heeft met de rijksoverheid behoudens wellicht een klein minderheidspakket aandelen? Een dergelijke bank zou dan vanzelfsprekend ook vrij zijn in haar keuze van het dienstenpakket. Dat was ons liever geweest.

De regering heeft gekozen voor een compromis. Zij heeft de stap ineens naar een geheel geprivatiseerde bank niet durven maken. Wij hebben daar niet zoveel moeite mee, maar stellen wel met grote nadruk dat dit voorstel voor ons geen eindstation is. Het is een eerste stap in de richting van volledige privatisering. In onze visie zullen de volgende stappen in een nabije toekomst moeten worden genomen, onder andere door het op de beurs brengen van de aandelen.

Branchevreemde activiteiten. Reisverzekeringen

Speciale aandacht heeft de VVD voor de mogelijke, al dan niet eerlijke, concurrentie die de Postbank jegens het midden- en kleinbedrijf zou kunnen uitoefenen. Wij denken daarbij aan verzekeringsbemiddeling, reisboekingen, verkoop van staatsloten, enz. Ons standpunt is kort en duidelijk: de Postbank dient zich daarvan te onthouden. Dit zal niemand verbazen die weet dat wij nu al jarenlang dezelfde strijd voeren tegen dergelijke activiteiten, die de PTT wil

bedrijven. Zeer tegen onze zin is destijds aan de PTT toestemming gegeven (onder verantwoordelijkheid van het kabinet Van Agt en Uyl) om te bemiddelen in toeristische reisverzekeringen. Een motie van mijn hand om dit tegen te gaan heeft geen meerderheid verkregen in de Kamer.

Het liefst hadden wij gezien dat ter gelegenheid van de oprichting van de Postbank de branchevreemde activiteit van de reisverzekering zou zijn teruggedraaid. Dat blijkt politiek niet haalbaar. Wij zullen dus genoeg moeten nemen met de toezegging van de regering, dat geen verdere uitbreiding van de branchevreemde activiteiten zal worden toegestaan. Dat geldt dan met name voor de verzekeringen. En wat doen wij nu? De PTT biedt doorlopende reisverzekeringen aan, die naar hun aard en prijs duidelijk zakelijk en niet toeristisch van aard zijn.

Dit is niet slechts in strijd met de duidelijke toezeggingen van de regering – het is ook in strijd met een aangenomen Kamermotie. Genoemde motie werd met onze steun aangenomen, nadat verderstreckende VVD-moties waren verworpen. Wij wensen een duidelijke toezegging van de regering dat deze laatste uitbreiding van het verzekeringspakket van de PTT niet zal doorgaan. Zo niet, dan overweegt de VVD een motie in tweede termijn.

Postagenten

De VVD wil sterk bepleiten dat ook de postagenten zullen worden betrokken bij de Postbank. Wij hebben daar twee goede argumenten voor. Ten eerste zal dit ten goede komen aan de consument. In tal van kleine kernen op het platteland, maar ook in bepaalde stadswijken is het postagentschap de enige dicht bij de hand zijnde mogelijkheid voor de consument om geldtransacties te verrichten. Ten tweede zou het niet betrekken van de postagenten een flink omzetverlies voor deze middenstanders betekenen. En omdat zij per verrichting worden betaald, betekent dat voor hen tevens inkomensverlies.

Tarifiering

Onze taxatie is dat, wanneer de Postbank eenmaal zal zijn opgericht, de tarifiering van het geldverkeer niet lang meer op zich zal laten wachten. Dat is overigens een onvermijdelijkheid, ook zonder de oprichting van de Postbank. Dat was ook onze opstelling toen een jaar geleden enige fracties in de Kamer nogal wat ophef maakten van de voornemens van de PCGD en de banken, om een dergelijke vergoeding te vragen van de klanten. Toen kon de Kamer nog ingrijpen – dat zal straks niet meer tot de mogelijkheden behoren.

Personeelswet Postbank NV

Met het voorgestelde wetsontwerp kan de VVD-fractie instemmen.

(Voor nadere informatie: L.M. de Beer, tel. 070-614911, tst. 2405.)

Uit de Eerste Kamer

Beleidsdebat Onderwijs en Wetenschappen (I)

De fractie van de VVD in de Eerste Kamer heeft er, sprekend over primair en secundair onderwijs, bij monde van haar woordvoerder de heer Van Boven geen twijfel aan laten bestaan dat zij voor een beleid dat gericht is op kwalitatief hoogwaardig onderwijs een aantal voorwaarden stelt, dat niet afwijkt van hetgeen daarover in de Tweede Kamer door de woordvoerders op onderwijsgebied herhaaldelijk naar voren wordt gebracht. De antwoorden van de

bewindslieden in de voorafgaande schriftelijke gedachtenwisseling onderwierp hij aan een kritische beschouwing gerelateerd aan de volgende voorwaarden:

Uitgaande van een duidelijke formulering vooraf van de onderwijsdoelstellingen noemde hij:

1. hoogwaardige opleidingen van onderwijsgeevenden
2. permanente na- en bijscholing van onderwijsgeevenden
3. kwaliteitsbewaking via eindtermen bij doorstroming naar vervolgonderwijs
4. goed toegerust inspectoraal overheidstoezicht, en
5. een beter op de arbeidsmarkt afgestemd beroepsonderwijs.

Vooraf op dat laatste ging hij uitvoerig in, waarbij hij tussen het leerlingwezen en kort-MBO enerzijds en regulier MBO anderzijds een extra leerweg bepleitte waarin meer praktisch ingestelde lbo-leerlingen en drop-outs ($\pm 40\%$) uit het MBO een plaats zou kunnen vinden. Ook bepleitte hij ondermeer harmonisatie van de diverse MBO-opleidingen zowel wat studieduur als wat inrichting van en faciliteitenregeling voor de stages betreft.

De heer Van Boven besteedde voorts aandacht aan ondermeer de ATV – door de minister oneigenlijk gebruikt om het structurele probleem van de voortijdig uitvallende oudere docenten op te lossen – en het HOS salarissysteem dat VWO-leerlingen in het tweede en derde leerjaar van eerste-graads docenten berooft – kwaliteitsverlies – en in het beroepsonderwijs tot een uitstroom, c.q. belemmering van instroom, van kwalitatief hoogwaardige docenten zal leiden.

Voorts sprak hij over problemen als lesuitval – waarom het verderfelijke verbod om de eerste 14 dagen te vervangen niet afgeschaft? – het schoolverzuim, de slechte start van het basisonderwijs, de gevaren van het Hef-v.o.-operatie (met name voor categorale mavo's en gymnasiale afdelingen van scholengemeenschappen) en over de te verwachten „ontwikkelingswet VO”, die zijns inziens Experimentenwet zou moeten heten.

Opnieuw wees hij een verplicht eindexamen wiskunde af voor hen die een vervolgopleiding kiezen waarvoor dit vak geen noodzaak is, en benadrukte hij het belang van Nederlands en de moderne talen. Tenslotte hield hij een pleidooi voor het algemeen vormende vak geschiedenis omdat in de huidige situatie een generatie opgroeit met weinig of geen historisch besef, hetgeen hij onjuist en gevaarlijk achtte.

(Voor nadere informatie: drs. A. van Boven, tel. 070-246582.)

Beleidsdebat Onderwijs en Wetenschappen (II)

Met betrekking tot het Wetenschapsbeleid werd er namens de fractie door de heer Ginjaar op gewezen, dat het beleid gericht is op herstel van een goede economische situatie mede gedragen moet worden door een stimulerend wetenschapsbeleid. Innovatie en nieuwe technologie zullen immers in belangrijke mate mede bepalend voor het economisch herstel zijn.

Vanuit deze overweging verdient de benadering, die de Minister van Onderwijs en Wetenschappen als coördinerend Minister voor het Wetenschapsbeleid heeft ontwikkeld onze steun. Het is thans nog te vroeg om te zien of het ontwikkelde beleid zijn vruchten zal afwerpen.

Wel werden door de fractie enkele kanttekeningen geplaatst, zoals de relatieve achterstand van het budget in Nederland ten opzichte van de overige geïndustrialiseerde landen; de noodzaak van een periodieke evaluatie van het

onderzoek; de noodzaak van een goede samenwerking tussen het bedrijfsleven en de universiteiten.

(Voor nadere informatie: dr. L. Ginjaar, tel. 070-940693.)

Uit het Europese Parlement

Begroting Europees Parlement

Nadat het Europees Parlement afgelopen december de begroting 1985, wegens een tekort aan dekking had verworpen, heeft het nu in eerste lezing een nieuwe begroting 1985 goedgekeurd.

De woordvoerder voor de Liberale fractie was Mevrouw Christiane Scrivener. Zij sprak er haar voldoening over uit, dat de wensen van het Parlement betreffende een voldoende dekking van de uitgaven nu vervuld zijn, maar als de Raad tot een hoger niveau van de landbouwprijzen dan de Commissie heeft voorgesteld besluit, zullen ze ook voor financiering door niet-terugvorderbare bijdragen van de lid-staten moeten zorgen.

Wat het probleem van de Britse bijdrage betreft, had de Liberale fractie een overduidelijk standpunt: onevenwichtigheden in de begrotingsbijdragen van lid-staten dienen via de uitgaven door de Gemeenschap en niet via een reductie van de afdracht gerealiseerd te worden, want dat zou tegen alle principes waarop de Europese Gemeenschap berust indruisen.

Daarop inhakend heeft de fractie het voorstel gedaan om over de Britse bijdrage een pro-memorie post in de begroting op te nemen, hetgeen inhoudt dat het principe overeind blijft, maar de lid-staten in onderlinge overeenstemming en te ratificeren door de nationale parlementen een vermindering van de Britse BTW-afdracht kunnen overeenkomen.

Tenslotte dient nog vermeld dat de fractie tegen de begeleidende resolutie van de begrotingscommissie gestemd heeft, omdat daarin, in plaats van de tevredenheid over de nu door het Parlement gewilde oplossing, nog weer eens een veroordeling van de landbouwpolitiek, werd uitgesproken.

(Voor nadere informatie: ir. H.J. Louwes, tel. 05956-1504.)

Nicaragua

De problemen in Nicaragua hebben de laatste tijd in het Europees Parlement tot anti-Amerikaanse gevoelens geleid. Zo werd President Ronald Reagan, die het Europees Parlement ter gelegenheid van de herdenking van veertig jaar bevrijding toesprak, geconfronteerd met een aantal linkse parlementsleden, die met anti-Amerikaanse posters en spandoeken stonden te zwaaien. Toen hij het probleem van Midden-Amerika ter sprake bracht, verliet deze groep de zaal. Dat dit de atmosfeer niet verbeterde toen een aantal urgentie-resoluties over Nicaragua, ingebracht door links, ter sprake kwam, spreekt voor zich.

De Liberale fractie, die in het verleden altijd zeer kritisch ten opzichte van de Amerikaanse politiek in Midden-Amerika heeft gestaan en in het algemeen niet voor economische boycot-maatregelen is, kon zich evenmin verenigen met socialisten en communisten in onvoorwaardelijke steun aan het Sandinistische regime. Zij stemden voor een door Christen-Democraten en Conservatieven gezamenlijk ingediende tekst, die het standpunt van de Britse, Franse, Duitse en Italiaanse regeringen op de economische top in Bonn

volgde, waarin de Amerikaanse standpunten genuanceerd werden bekritiseerd. In de tekst van het Europees Parlement wordt een oproep aan de Nicaraguaanse regering gedaan om: „de dialoog met de democratische oppositie onverwijd te hervatten, teneinde er voor te zorgen dat de nationale verzoeningspogingen alle vergoelijking van buitenlandse interventie onmogelijk maakt". De Liberale fractie is een voorstander van een regionale conferentie zoals voorgesteld door de Contadora-groep van Latijns-Amerikaanse landen, omdat dat de kans op vrede tussen Nicaragua en de buurlanden vergroot. De communistische en socialistische pogingen om de Amerikaanse boycot-maatregelen zonder enige argumentatie of begrip van de hand te wijzen, toont aan dat die fracties meer in propaganda dan in hulp aan het Nicaraguaanse volk geïnteresseerd zijn. Zo'n veroordeling daags na het bezoek van Reagan zou ook bij de meerderheid van het Amerikaanse Huis van Afgevaardigden, dat net als de liberalen, niet voor steun aan de contras is, slecht gevallen zijn.

Uiteindelijk is de huidige resolutie, waarin van de boycot-maatregelen slechts kennis wordt genomen, voor de liberale fractie geen al te gelukkige, maar wel de enig mogelijke. Zeker ook gezien de onaantvaardbare houding van links, dat niet alleen tijdens de toespraak van Reagan, maar ook tijdens de stemming over deze resolutie de zaal verliet, toen het zijn zin niet kreeg.

(Voor nadere informatie: mr. H.R. Nord, tel. 09/322-2352111.)

EXPRESSE

redactie: H.F. Heijmans, drs. L.M.L.H.A. Hermans, P. Kronenberg; eindredactie: J.J. Metz;
redactie-adres: Postbus 20018, 2500 AE 's-Gravenhage, tel. 070-614911; organisatie: J.N.J. van den Broek;
abonnementenadministratie: algemeen secretariaat VVD, postbus 19027, 2500 CA 's-Gravenhage, tel. 070-614121;
abonnementsgeld: f 50,- per jaar; vormgeving en druk: Hofstad Druktechniek bv, Zoetermeer

DOCUMENTATIECENTRUM
NEDERLANDSE POLITIEKE
PARTIJEN

Vereenvoudiging Hinderwet

De VVD-fractie in de Tweede Kamer is ingenomen met de 4 ontwerpmaatregelen van artikel 2A van de Hinderwet. De 4 amvb's maken zichtbaar en tastbaar wat de VVD-fractie bedoelt met vermindering van bureaucratie en vereenvoudiging en versobering van regelgeving. Namelijk:

- minder procedures en meer efficiëntie
- minder kosten en lasten voor de overheid, de burger en het bedrijfsleven
- minder frustraties over veel tijdverlies
- meer effectiviteit en rendement van de milieuwetgeving (door het verleggen van het accent van – zeer gedetailleerde vergunningverlening naar meer controle, toezicht en handhaving; en door de meer besluitbare tijd voor grotere milieuproblemen)

En dat alles, zonder dat het milieu inhoudelijk anders wordt benaderd. De VVD-fractie verwacht dat voor de ongeveer 100.000 bedrijven als bijvoorbeeld slagerijen en brood- en banketbakkerijen een aanzienlijke vermindering van rompslomp zal optreden. De VVD-fractie hoopt dat diezelfde versimpeling ook op korte termijn voor ongeveer 200.000 andere bedrijven als detailhandel, horeca, garages, en land- en tuinbouwbedrijven kan gaan gelden. Zij zal er bij Minister Winsemius op aandringen om hier zoveel mogelijk prioriteit aan te geven. Zo mogelijk vóór 1986. De 4 amvb's „bewijzen" dat deregulering wel degelijk kan en moet, en met kracht moet worden voortgezet.

(Voor nadere informatie: Mr. A.J. te Veldhuis, tel. 070-614911, tst. 2288 of 3136.)

Nieuw debat over steun aan zeescheepsnieuwbouw

De laatste jaren viel er over de gang van zaken rond de Nederlandse scheepswerven weinig vrolijks te melden. De crisis in de scheepsbouw, die zich al in het begin van de jaren zeventig aftekende, bleek dieper en langduriger dan door vrijwel alle betrokkenen werd verwacht. Overheden in alle delen van de wereld hebben sindsdien geweldige bedragen besteed om de werkgelegenheid in het eigen deel van deze basisindustrie zoveel mogelijk overeind te houden, in de hoop op betere tijden. In dezelfde periode mengden zich, om het nog erger te maken, nieuwe scheepsbouwlanden in de concurrentieslag: Japan, Taiwan, Zuid-Korea en Brazilië.

Het tragische verloop van dit proces voor de Nederlandse scheepsbouw is voldoende bekend. De capaciteit liep tot minder dan de helft terug, duizenden mensen verloren er hun werk.

Is het einde van de narigheid nu in zicht? Een gunstig

bijproduct van de crisis is wel dat de Nederlandse scheepsbouw, die heeft weten te overleven, buitengewoon efficiënt is georganiseerd en modern is uitgerust. Zij wordt gerekend, wat kosten en kwaliteit betreft, tot de beste van Europa. Zonder de concurrentievervalsing door andere Europese overheden via allerlei soms ondoorzichtige steunregelingen zou zij de concurrentie best aankunnen.

Op 22 mei j.l. debatteerde de kamercommissie voor Economische Zaken met minister Gijs van Aardenne over de Nederlandse hulp aan de scheepsbouw in de jaren 1985 en 1986. Deze hulp, die in EG-verband eigenlijk al eind 1984 had moeten zijn beëindigd, is door de Raad van ministers van de EG verlengd tot eind 1986. Daarna dient deze geheel te zijn beëindigd.

VVD-woordvoerder Huub Jacobse gaf in het debat te kennen het als een taak van de Nederlandse overheid te beschouwen Nederlandse industrie te beschermen tegen concurrentievervalsing optreden van andere Europese overheden. De door minister Van Aardenne voorgestelde regeling tot eind 1986 achtte hij weliswaar minimaal, maar toch aanvaardbaar onder voorwaarde van voortdurende waakzaamheid. Bij het kabinet bepleitte hij met klem op Europees niveau sterk aan te dringen op een totale beëindiging van overheidssteun, met inbegrip van een deugdelijke controle op de naleving daarvan.

(Voor nadere informatie: H.H. Jacobse, tel. 070-614911, tst. 2113.)

De Moskou-reis van Minister Van den Broek

In april is de Minister van Buitenlandse Zaken, Van den Broek, naar Moskou gereisd om het Nederlandse besluit inzake de kruisvluchtwapens aan zijn collega Gromyko uiteen te zetten. Het doel van de reis was de Sovjet-Unie te wijzen op de noodzaak de dreiging van Sovjet SS-20 raketten tegen West-Europa te beperken en positief te reageren op het Nederlandse besluit. Zoals bekend, houdt het Nederlandse 1 juni besluit in, dat ons land 48 kruisvluchtwapens zal plaatsen om de groeiende SS-20 dreiging te helpen neutraliseren, indien de Sovjet-Unie op 1 november aanstaande meer dan 378 SS-20's blijkt te hebben opgesteld.

Sovjet-minister Gromyko heeft evenwel tijdens het gesprek met Van den Broek geen enkel begrip getoond voor de Nederlandse zorgen over de kernbewapening. Hij wees het Nederlandse pleidooi voor stopzetting van de SS-20 uitbreiding af, en weigerde te antwoorden op de vragen van Van den Broek naar het aantal SS-20's dat de Sovjet-Unie heeft opgesteld. Zoals bekend gaat Nederland af op de officiële gegevens die de NAVO daarover verstrekt, aangezien de Sovjet-Unie zelf geen gegevens meedeelt. Volgens de laatste NAVO telling zijn thans 414 SS-20's operationeel.

70% daarvan staat gericht op West-Europa. Dit aantal moet voorts met drie worden vermenigvuldigd, om het aantal West-Europa bedreigende SS-20 kernkoppen te berekenen. De Sovjet-Unie heeft in deze wapencategorie inmiddels een ruim zesvoudig overwicht over West-Europa opgebouwd.

PvdA-woordvoerder Stermerdink trok in de Tweede Kamer de waarde van de NAVO cijfers in twijfel door te suggereren, dat de Amerikaanse inlichtingen waarop deze berusten een grote foutenmarge zouden hebben. Van de zijde van de VVD-fractie werd dit ontkend door te verwijzen naar het feit dat de NAVO al jaren lang dit soort cijfers publiceert en altijd aan de voorzichtige kant is geweest met zijn schattingen. Bovendien kan men moeilijk de NAVO verwijten dat de Sovjet-Unie wellicht nog een aantal wapens verbergt, die niet door de NAVO zijn opgemerkt. Zo er een foutenmarge is, moet die dus bovenop de officieel geschatte cijfers worden geplaatst. De NAVO-cijfers berusten op waarnemingen door satellieten en andere inlichtingenbronnen. Ook Minister Van den Broek hield staande dat de NAVO cijfers op de best beschikbare bronnen berusten.

(Voor nadere informatie: Prof.dr.ir. J.J.C. Voorhoeve, tel. 070-614911, tst. 3124.)

Wet Algemene Voorwaarden

Onlangs is in de Tweede Kamer het wetsvoorstel Algemene Voorwaarden aangenomen.

Het gaat hierbij om eenvoudig gezegd een wettelijke regeling van de kleine lettertjes in contracten. Het doel is de consument daartegen te beschermen. Aanvankelijk werden echter ook de grote ondernemingen beschermd, die daaraan geen behoefte hadden.

Zonder deze wet zou de consument toch ook al op grond van drie artikelen in het Nieuw Burgerlijk Wetboek de geldigheid en inhoud van Algemene Voorwaarden kunnen aanvechten.

Bij de afweging speelde derhalve een belangrijke rol ook de vraag in hoeverre de positie van de consument werkelijk verbetert en in hoeverre onder andere het bedrijfsleven niet onnodig wordt belemmerd.

De VVD-fractie heeft zich bij de behandeling van dit wetsvoorstel kritisch opgesteld. De kritiek richtte zich onder andere op de ingewikkelde opzet en systematiek van de wet, alsmede op de te uitgebreide werking ervan. Aan beide bezwaren is door aanneming van VVD-amendementen tegemoet gekomen. Zo is de definitie van het begrip Algemene Voorwaarden aanmerkelijk vereenvoudigd en worden voorts grote ondernemingen niet meer onnodig beschermd tegen algemene voorwaarden, zodat dienaangaande ongewenste inbreuk op de contractsvrijheid wordt voorkomen.

De wet blijft evenwel ingewikkeld. De consumenten worden met deze wet echter meer beschermd doch wellicht onvoldoende, doordat uiterst onzeker is onder welke omstandigheden zij zich op de voorgestelde bepalingen kunnen beroepen en zij bovendien verplicht kunnen worden zich binnen een korte termijn uit te spreken over de vraag of zij willen vernietigen.

Dientengevolge houdt de VVD-fractie derhalve twijfels over de praktische uitvoerbaarheid. Daartegenover staat dat de belangrijkste doelstelling van de wet: bescherming van de consument, past in het VVD-consumentenbeleid.

Bovendien wordt onder andere aan consumentenorganisaties een duidelijke taak toebedeeld.

(Voor nadere informatie: A.H. Korthals, tel. 070-614911, tst. 2119.)

Uitgebreide Commissie Vergadering deeltijdarbeid

Op dit moment staat arbeidstijdverkorting (ATV) in het middelpunt van de belangstelling. De aandacht voor deeltijdarbeid (DTA) wordt hierdoor helaas verdrongen. De VVD-fractie betreurt dit.

DTA is van belang vanwege het emancipatiestreven en vergroting van de arbeidsparticipatie van de vrouw. DTA heeft meer toekomstperspectief dan ATV en het is in menig opzicht organisatorisch makkelijker inpasbaar dan ATV.

Deeltijdarbeid dient op een aantal manieren actief bevorderd te worden, met name door het wegnemen van de nodige rechtspositionele knelpunten.

Door de grote diversiteit van deeltijdarbeid zijn uniforme oplossingen niet altijd mogelijk. In het algemeen dient naar het oordeel van de VVD het evenredigheidsbeginsel gehanteerd te worden. Door de VVD-woordvoerder is een groot aantal knelpunten aan de orde gesteld, waardoor de positie van deeltijdwerkers nadelig is:

1. Deeltijdwerkers worden niet uitgezonderd bij arbeidstijdverkorting. De VVD vindt dat er voor het overheids-personeel een uitzonderingspositie moet komen. De marktsector en G en G sector overlaten aan de sociale partners.
2. Op dit moment dient men tenminste 1/3 van de normale werktijd te werken om in aanmerking te komen voor het afgeleid minimumloon. De VVD wil eerst het SER-advies afwachten.
3. In de sociale zekerheid wordt onderscheid gemaakt in de mate van inkomensbescherming (minimumdagloon-bepalingen) tussen voltijd- en deeltijdwerkers. Het VVD-standpunt is dat dit onderscheid bij de stelselwijziging voor werknemersverzekeringen dient te vervallen.
4. Indien partners beide AAW-uitkering ontvangen na deeltijdbanen dan kunnen deze uitkeringen te samen minder zijn dan het minimumloon. Ook dit probleem dient bij de stelselwijziging opgelost te worden.
5. De WAO-franchise problematiek kan zowel nadelig als voordelig zijn voor deeltijdwerkers. Bovendien is de regeling fraudegevoelig. Reeds in de Uitgebreide Commissie Vergadering van maart 1983 drong de VVD aan op een oplossing. Nog steeds is hier onderzoek naar gaande. Er behoort in ieder geval bij de stelselwijziging een definitieve oplossing te komen. De VVD oplossing zou zijn de WAO-premie en franchise berekenen per gebruikelijke betalingstermijn (per week of maand).
6. De referte-eis (gewerkte dagen) is geheel afgestemd op volledig aantal werkdagen per week. De VVD vindt dat men deeltijdwerkers gelijkwaardig, dat wil zeggen naar evenredigheid, behoort te behandelen.
7. Deeltijdwerkers die werkloos zijn, dienen op dit moment ook te solliciteren op voltijdbanen. De vaste jurisprudentie geeft al aan dat men zich „in dezelfde mate als voorheen” beschikbaar moet houden voor de arbeidsmarkt. Dit dient wet te worden.
8. Wat betreft de pensioenproblematiek is er veelal geen evenredigheid tussen de opbouw van pensioenrechten van deeltijdwerkers en de pensioenbijdrage. De VVD vindt deze evenredigheid en equivalentie gewenst. Voor de marktsector is dat wel de verantwoordelijkheid van de sociale partners.
9. Het ontbrekende weduwnaarspensioen heeft met name consequenties voor deeltijdwerkers. Het VVD standpunt is dat dit moet worden meegenomen bij de algemene herziening van de AWW en het pensioenrecht (4e richtlijn).

10. Voor in deeltijdwerkende ambtenaren geldt het inhoudingspercentage, dat behoort bij de functie in volle tijd. Dit wordt algemeen als onrechtvaardig beschouwd. De VVD bepleit het inhoudingspercentage dat behoort bij de werkelijke hoogte van het loon.
11. In deeltijd werkende ambtenaren ontvangen pas een overwerk-toeslag indien de 40 uren worden overschreden. De VVD stelde voor overwerktoeslagen te betalen indien 's avonds, in het weekend of op feestdagen gewerkt wordt. De Minister sloot zich hierbij aan.

De meeverzekeringsregeling Ziekenfondswet wordt door de VVD niet als knelpunt gezien. Integendeel, tal van deeltijdwerkers hebben door het ontbreken van een ondergrens in de Ziekenfondswet een groot voordeel. Ter bevordering van deeltijdarbeid zal de regering voorstellen deeltijdontslag mogelijk te maken. De VVD heeft op dit punt een terughoudend standpunt ingenomen.

(Voor nadere informatie: mr. G.B. Nijhuis, tel. 070-614911, tst. 2854.)

Uitgebreide Commissie Vergadering risico-aansprakelijkheid Wet Bodembescherming, d.d. 22 mei 1985

VVD-initiatief d.d. januari 1984

In een Uitgebreide Commissie Vergadering over het IMP-Bodem op 30 januari 1984 heeft onze woordvoerder Jan te Veldhuis aangedrongen op een fundamentele discussie over de vraag of er een regeling zou moeten komen voor een verzekering voor handelingen, die (potentieel) de bodem kunnen verontreinigen. De bedoeling daarvan is duidelijk: de VVD-fractie vond en vindt dat niemand het recht heeft om de bodem onaanvaardbaar te verontreinigen, en om dan ook nog eens de kosten van sanering op de maatschappij c.q. de overheid af te wentelen. Dat is een oneigenlijk beslag op de algemene middelen. En zo zou de gemeenschap 2x worden getroffen: òn in het milieu òn financieel. Beide zijn slecht! Deze VVD-intentie is vervolgens vastgelegd in artikel 14a van de wet Bodembescherming. Een goede zaak, ook voor het milieu! Temeer, nu ook het bedrijfsleven en de verzekeringswereld er positief op lijken te zullen reageren.

Amendement-Lansink voor risico-aansprakelijkheid.

De heer Lansink (CDA) heeft vervolgens bij de behandeling van de wet Bodembescherming een amendement ingediend, waarin het beginsel van risico-aansprakelijkheid is opgenomen. Dus: een aansprakelijkheid voor milieu-schade, ook als er geen schuld aanwezig is.

Jan te Veldhuis uitte zijn berzorgdheid of het CDA aldus niet het paard achter de wagen zou gaan spannen, ondanks de ongetwijfeld goede bedoelingen. Hij voerde de volgende argumenten aan:

- a) Een aansprakelijkheid moet verzekeraar zijn. Als dat niet het geval is, kunnen zowel degene die wat wil ondernemen, als zijn potentiële slachtoffer en het milieu zelf de dupe worden. En dat is slecht voor de individuele ondernemer of het bedrijfsleven, die hun potentiële risico's moeilijk of nergens kunnen verzekeren; maar ook voor individuen of voor de gemeenschap of de overheid, die dan geen of minder verhaalsmogelijkheden hebben op de veroorzaker.
- b) Het bedrijfsleven en de verzekeraars zijn nu net en eindelijk bezig om elkaar te vinden in een milieu-aan-

sprakelijkheidspolis. Een geweldige stap in een voor het milieu gunstige ontwikkeling. Het CDA-amendement zou in beginsel kopschuwheid kunnen veroorzaken, omdat het bijvoorbeeld nieuwe onzekerheid en onduidelijkheid oproept.

- c) Het bedrijfsleven krijgt wellicht een waas van twijfels voor ogen: welke onvoorzienbare risico's zal het lopen; wanneer en hoe zijn volstrekt niet vooraf in te calculeren consequenties te verwachten; wat kan er überhaupt op haar afkomen? Welke lasten en welke kosten kunnen voor de betrokken individuele ondernemers (ook landbouwers) of voor het bedrijfsleven ontstaan? Bijvoorbeeld dubbele verzekeringen? En zijn die betaalbaar? Deze onzekerheid kan slecht op het ondernemersklimaat uitwerken.
- d) De discussie over schuld-aansprakelijkheid en risico-aansprakelijkheid en het grijze terrein daartussen is nog niet afgerond. Bij de Invoeringswet van boek 6 van het nieuwe Burgerlijk Wetboek is juist de invoering van aansprakelijkheid voor gevaarlijke stoffen bewust uitgezonderd; mede in verband met internationale overeenkomsten (denk bijvoorbeeld aan buitenlandse vervoersbedrijven in Nederland, en de concurrentiepositie van Nederlandse vervoerders dientengevolge).

Conclusie

De nadelen wogen dus zwaarder dan de voordelen: met name de onzekerheid en onduidelijkheid voor iedereen, de potentieel nadelige invloed op het ondernemersklimaat in Nederland, de kans op verstoring van gunstige ontwikkelingen op het gebied van de milieu-aansprakelijkheidsverzekering, en enkele juridische bezwaren.

Slot

De Ministers Korthals Altes, Winsemius en ook de Regeringscommissaris voor het Burgerlijk Wetboek, verklaarden zich tegenstanders van het amendement. De heer Lansink (CDA) was evenwel nog niet overtuigd van hun argumenten. De stemming volgt op woensdag 29 mei aanstaande.

(Voor nadere informatie: mr. A.J. te Veldhuis, tel. 070-614911, tst. 2288.)

Uit de Eerste Kamer Beleidsdebat Economische Zaken

Onlangs vond in de Eerste Kamer het jaarlijkse beleidsdebat over economische zaken plaats.

Namens de VVD-fractie sprak woordvoerder Jan W. Verbeek de verwachting uit dat de resterende kabinetsperiode zal worden benut voor afronding van de eerste fase van het saneringsproces. Centraal daarbij behoren te staan de verlaging van het financieringstekort en de realisatie van de lastenverlichting voor het bedrijfsleven. We moeten lering trekken uit de veronachtzaming van het ondernemersklimaat in de eerste helft van de zeventiger jaren, waarvan de invloed op lange termijn op het investeringsgedrag is onderzocht, aldus de VVD-woordvoerder.

Veel aandacht besteedde hij aan de uitdaging waar de Nederlandse samenleving op technologiegebied voor staat: de tempoversnelling waarvan internationaal sprake is en de achterstandspositie van ons land binnen de Europese Gemeenschap op het gebied van technologisch hoog ontwikkelde producten. De scala van regelingen, onderzoekprogramma's, ontwikkelingskredieten, enz. waarmee het

kabinet zijn beleid gestalte heeft gegeven, kent nog een aantal knelpunten, zoals de onmogelijkheid om met beschikbaar gestelde gelden licenties te kopen van uitvindingen die nog voor productie gereed gemaakt moeten worden. Ook zouden universiteiten en hogescholen door werk voor derden te verrichten en door resultaten van onderzoekwerk te laten commercialiseren, zelf additionele middelen moeten genereren. Voorts vroeg Jan Verbeek aandacht voor het in Engeland succesvolle „awareness programme” voor de gevolgen van automatisering. Informatie en automatisering komen niet alleen in de organisatie, zij worden deel van de organisatie, hetgeen gevolgen heeft voor de structuur en het functioneren van een onderneming. Ook benadrukte hij de samenhang van technologie en onderwijs, waarbij opleiding en training meer dan ooit een rol gaan spelen als kritische succesfactoren voor maatschappelijk en economisch wel-slagen.

Het energiebeleid is erop gericht de afhankelijkheid van te importeren olie te verminderen alsmede energiebesparing en toepassingen van duurzame energie te bevorderen. Het aandeel van kernenergie in de Europese electriciteitsvoorziening neemt ieder jaar toe. Nederland blijft achter bij deze ontwikkeling, bijvoorbeeld Frankrijk 56%, Duitsland 22%, Nederland 6%. Structurele maatregelen, die de produktiekosten van electriciteit op een met het buitenland concurrerend niveau brengen, impliceren de bouw van tenminste twee kerncentrales. Eerst dan kan een einde komen aan de zogenaamde gigantenregeling, die thans ca. f 800 miljoen op jaarbasis vergt.

Het bedrijfsleven mag niet ontevreden zijn over de ruim f 210 miljard die in 1984 aan Nederlandse produkten is uitgevoerd. Om kleinere en middelgrote exporterende bedrijven bij hun pogingen om buitenlandse afzetmarkten te helpen vinden, raadde Verbeek aan in grote internationale handelssteden een Holland House te stichten. Staatssecretaris Bolkestein zegde toe de belangstelling hiervoor bij het bedrijfsleven te zullen peilen.

Eén van de belangrijkste hindernissen voor een economisch herstel van Europa – met een koopkrachtige vraag die groter is dan die van de Verenigde Staten en Japan – wordt veroorzaakt door het ontbreken van een echte gemeenschappelijke Europese markt. De kosten van deze gefragmenteerde markt, ook wel de „cost of non-Europe” genoemd, worden geschat op f 125 miljard per jaar.

Economische groei en internationale handel versterken elkaar. Hetzelfde geldt voor hun spiegelbeeld: recessie en protectionisme. De economische recessie en een in verschillende landen herlevend nationalisme versterken protectionistische tendensen, ook binnen de EG, zowel binnen lid-staten als naar buiten toe. Dit is een van de meest verontrustende verschijnselen in de ontwikkeling van de huidige internationale economische betrekkingen.

Alhoewel het internationaal-politiek ingaat tegen de tijdgeest en daardoor minder realistisch lijkt, zouden de leiders van de Europese landen zich eigenlijk weer moeten laven aan de bronnen van het idealisme en het élan van de grondleggers van wat thans de Europese Gemeenschap heet, te weten Robert Schuman en de ontwerper van diens plan, Jean Monnet.

De huidige werkwijze binnen de EG, op basis van het unanimitéitsbeginsel zal steeds fnuikender worden voor de verwezenlijking van een gemeenschappelijke markt, zo besloot de VVD-woordvoerder.

(Voor nadere informatie: J.W. Verbeek, tel. 010-188609.)

Uit het Europese Parlement

Deregulering: ook in Europa

Eén van de liberale prioriteiten in Europa, de totstandkoming van een volledig vrije EG-markt, is een grote stap dichterbij gekomen. Dit is het gevolg van een belangrijk besluit dat de Europese Raad van Ministers op 7 mei nam. De Ministers besloten het mes te zetten in de handelsbelemmeringen die het gevolg zijn van de uiteenlopende normen van veiligheid en gezondheid die de Lid-staten hanteren. Om een vrij verkeer van goederen mogelijk te maken, moesten die eisen tot nu toe stuk voor stuk op Europees niveau worden geharmoniseerd; een proces dat soms meer dan tien jaar duurde. In de afgelopen 25 jaar zijn zo ongeveer 170 Europese standaardnormen tot stand gekomen.

Die lange en moeizame weg behoort nu tot het verleden. In het voetspoor van het Hof van Justitie (Cassis de Dijon-arrest) besloten de Ministers namelijk dat wat goed genoeg is voor de burgers van de ene Lid-Staat, niet schadelijk kan zijn voor de inwoners van een ander Europees land. Van nu af moeten produkten die in één Lid-Staat voldoen aan normen van gezondheid en samenstelling, daarom op de markt van de andere lidstaten worden toegelaten. Op Europees niveau zullen alleen nog algemene eisen worden geformuleerd; de technische invulling wordt aan de Lid-Staten overgelaten. Als een Lid-Staat bezwaren heeft tegen de norm die in een ander land geldt, brengt een Comité van nationale experts een advies uit (met meerderheid van stemmen). Uiteindelijk beslist de Europese Commissie.

Nu de Commissie niet langer gedetailleerde richtlijnen voor produktspecificatie hoeft op te stellen, maar zich kan beperken tot het voorstellen van algemene principes, en tot toezicht op de uitvoering ervan, zullen tal van technische handelsbelemmeringen in snel tempo worden afgebroken. De Raad heeft al een aantal produkten en bedrijfstakken vastgesteld waar met prioriteit met de nieuwe procedure gewerkt zal worden (onder andere machinebouw).

(Voor nadere informatie: Gijs de Vries/Florus Wijsenbeek, tel. 070-647447.)

Europees migratiebeleid

Het Europese Parlement bracht tijdens haar aprilzitting een roerig advies uit over de door de Europese Commissie opgestelde richtsnoeren voor een migratiebeleid van de EG. Hierin wordt de lidstaten voorgesteld hun beleid voor buitenlandse werknemers te coördineren. Een goede zaak, vinden de Europese Liberalen, met name omdat het in het Verdrag van Rome beoogde vrije verkeer van personen binnen de EG een op elkaar afgestemd beleid in deze noodzakelijk maakt.

Extreem rechts, onder leiding van de omstreden figuur van de fransman Le Pen zag echter zijn kans schoon. Geslepen werd misbruik gemaakt van onlustgevoelens onder met name de Franse bevolking, die door de werkloosheid zijn ontstaan. „De migrerende werknemers zijn de schuld van de economische crisis en de werkloosheid en moeten dus onmiddellijk worden teruggezonden naar hun land van herkomst”.

In die zin diende deze groep bijna 80 amendementen in op de eindresolutie van de Italiaanse Communiste Marinaro die in de sociale commissie was voorbereid. Omdat zij bij de voorbereidingen in die commissie niet één keer hun

gezicht hadden laten zien en ook nog eens hoofdelijke stemming aanvroegen van alle amendementen – een tijdroevende zaak – besloot het Europese Parlement de stemming te verdagen tot de mei-zitting.

Een intensief overleg vond vervolgens plaats tussen de fracties teneinde Le Pen via bepaalde procedures voor de plenaire behandeling buiten spel te zetten. Dit is gelukt. Ook werden tussen de christendemocratische, de liberale, de conservatieve en de gaullistische fracties compromissen uitgewerkt om de oorspronkelijke tekst van mevrouw Marinaro te verbeteren, aangezien die naar hun mening te dwingende regels oplegde aan de Lidstaten.

Jessica Larive, als coördinator voor het sociaal beleid van de Europese Liberale fractie, diende uiteraard bij de onderhandelingen de mening van alle leden van haar fractie te betrekken.

Tijdens de stemming over de amendementen in mei bleek, dat ook dat overleg succesvol was. De geamendeerde tekst werd uiteindelijk met 144 stemmen voor (waaronder de Nederlandse liberalen), 22 tegen en 11 onthoudingen aanvaard. Extreem rechts stemde uiteraard tegen.

Bovendien vonden een aantal Fransen uit de christendemocratische, liberale en gaullistische fractie de eindtekst nog te dwingend en stemden tegen of onthielden zich.

De belangrijkste compromisamendementen van centrum-rechts die door het Europese Parlement zijn aanvaard zijn de volgende:

1. er is geen reden een oorzakelijk verband te leggen tussen de economische moeilijkheden en de aanwezigheid van migrerende werknemers;
2. een onderscheid dient te worden gemaakt tussen de onderdanen van een lid-staat die in een andere lid-staat werken en onderdanen van derde landen die in de EG werken:
 - a) dit betekent bijvoorbeeld, dat kiesrecht op plaatselijk niveau en voor Europese verkiezingen dient te worden toegekend aan EG-migrerende werknemers, die voor een bepaalde duur woonachtig zijn in een andere lid-staat dan hun land van herkomst. Voor migranten uit derde landen moeten mogelijkheden worden geschapen om deel te kunnen nemen aan het openbare leven op gemeentelijk niveau, zoals dit reeds in sommige lidstaten (bijvoorbeeld Nederland en Denemarken), gebeurt.
 - b) Voorts moeten de lid-staten er voor zorgen dat EG-werknemers die naar hun land van herkomst wensen terug te keren de verworven pensioenrechten en alle andere sociale uitkeringen kunnen meenemen. Wat betreft niet-EG migranten, wijst het Europees Parlement er op, dat overdracht van sociale uitkeringen naar het land van herkomst slechts geregeld kan worden door overeenkomsten tussen de lid-staten en derde landen.
3. tegen illegale migranten evenals tegen werkgevers die illegalen in dienst nemen, dient streng en gecoördineerd te worden opgetreden;
4. de lid-staten moeten de Richtlijn uit 1977 toepassen, die verlangt dat kinderen van buitenlandse werknemers onderwijs in eigen taal krijgen.
N.B. Het liberaal amendement dat het belang onderstreepte voor de migrerende werknemers de taal van het gastland te beheersen, werd door het Europese Parlement niet aanvaard;
5. naturalisatie van migrerende werknemers die zulks op basis van vrijwilligheid wensen, dient te worden vergemakkelijkt ten einde hun integratie mogelijk te maken;

6. een gecoördineerd remigratiebeleid, dat is gericht op de vrijwillige en goed voorbereide terugkeer, vooral van jongeren, naar het land van herkomst is noodzakelijk;
7. meer aandacht dient te worden besteed aan een betere informatie van-, en meer overleg met de migranten.

(Voor nadere informatie: mr. Jessica Larive, tel. 09-352-43002400.

LIBERAAL REVEIL

LIBERAAL REVEIL is een onafhankelijk blad dat sinds de oprichting in 1955, 4 à 5 maal per jaar verschijnt. Het heeft tot doel de meningsvorming te stimuleren over moderne (én minder moderne!) liberale beginselen en hun toepassing in de praktische politiek.

LIBERAAL REVEIL stelt daartoe daarna zijn kolommen open voor bijdragen uit verschillende politieke stromingen. Discussie tussen liberaal denkenden houdt niet op bij partij-politieke scheidslijnen.

LIBERAAL REVEIL is onmisbaar zowel voor niet-liberalen, die op de hoogte willen blijven van de gedachtenvorming in liberale kring, als voor liberalen die behoefte hebben aan basismateriaal om mede van daaruit hun eigen mening te vormen. Liberaal Reveil is het blad dat daarin al bijna 30 jaar voorziet.

De produktie van LIBERAAL REVEIL wordt verzorgd door een breed samengestelde redactie van deskundigen op verschillende terreinen. Het blad is een uitgave van de Prof. mr. B.M. Teldersstichting, die ook de eindredactie verzorgt. De redactie is echter volkomen autonoom, waarop nauwlettend wordt toegezien door het bestuur van de Stichting Liberaal Reveil onder voorzitterschap van Mr. J.W. Geertsema.

Kennismaking met „Liberaal Reveil”

U kunt kennismaken met „Liberaal Reveil” door f 5,- over te maken op girorekening nr. 240.200 t.n.v. Stichting Liberaal Reveil te Den Haag, onder vermelding van „proefnummer”. U ontvangt dan het meest recente nummer na enige tijd thuis.

Een abonnement op „Liberaal Reveil” kost f 35,- per jaar en voor jongeren tot 27 jaar f 25,- per jaar. Abonnementen kunnen ook in de loop van een kalenderjaar worden opgenomen door onderstaande bon in te zenden aan de abonnementen-administratie, mw. M.P. Bijlsma-Moene, Abel Tasmanplantsoen 20, 2253 KA Voorschoten. U kunt ook bellen naar mw. M.P. Bijlsma-Moene, tel. 071-768365.

Naam:

Adres:

Postcode en woonplaats:

geboortedatum (alleen voor jongeren tot 27 jaar):

Datum:

Handtekening:

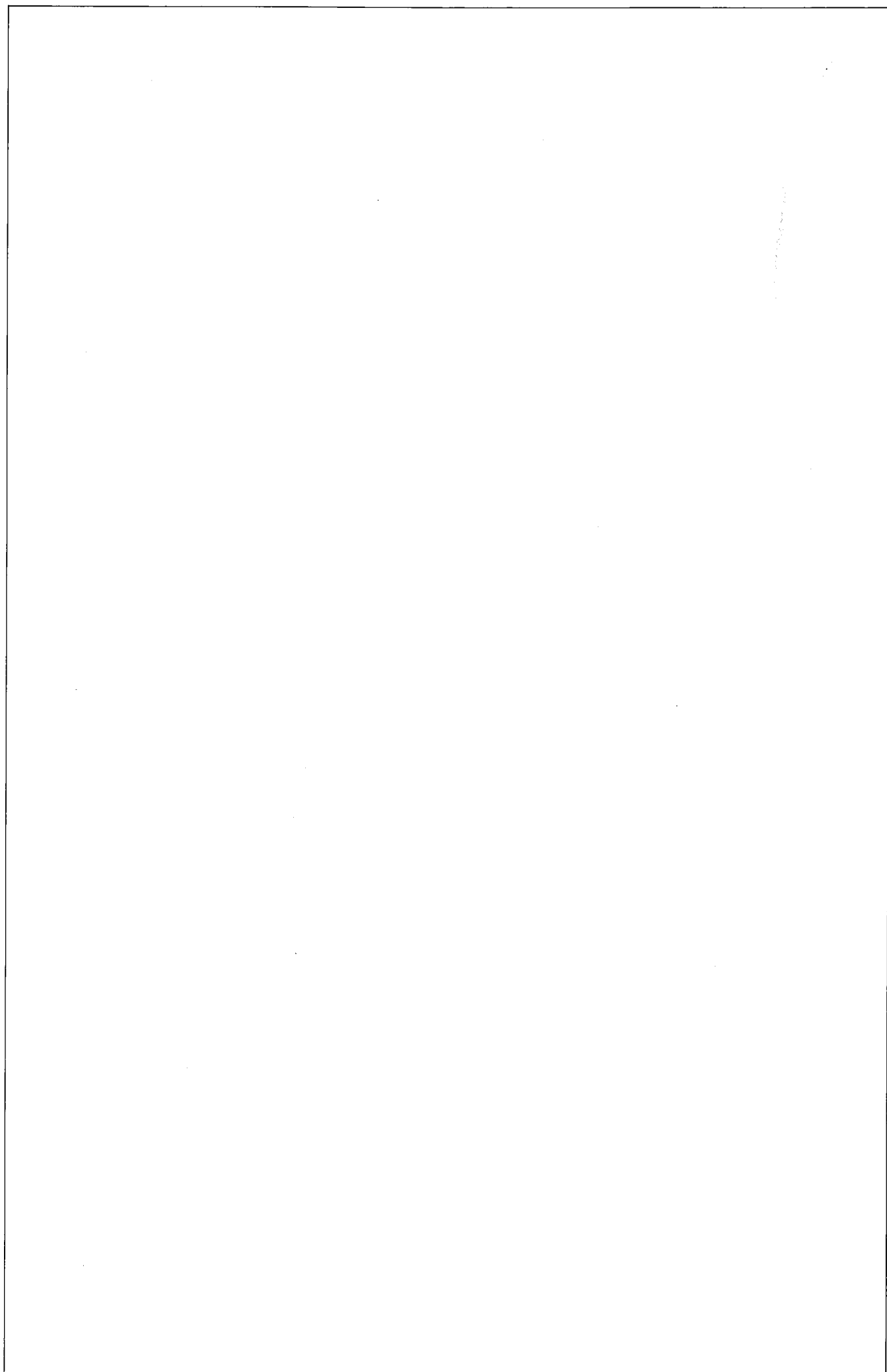
wenst zich voor f 35,- per kalenderjaar (jongeren tot 27 jaar betalen slechts f 25,-) te abonneren op „Liberaal Reveil”.

Opsturen aan:

Abonnementen-administratie „Liberaal Reveil”,

mevrouw M.P. Bijlsma-Moene,

Abel Tasmanplantsoen 20, 2253 KA Voorschoten.

redactie: H.F. Heijmans, drs. L.M.L.H.A. Hermans, P. Kronenberg; eindredactie: J.J. Metz;
redactie-adres: Postbus 20018, 2500 AE 's-Gravenhage, tel. 070-614911; organisatie: J.N.J. van den Broek;
abonnementenadministratie: algemeen secretariaat VVD, postbus 19027, 2500 CA 's-Gravenhage, tel. 070-614121;
abonnementsgeld: f 50,- per jaar; vormgeving en druk: Hofstad Druktechniek bv, Zoetermeer

Ombuigingen via werkgeversdeel in pensioenpremie

1. Het arbeidsvoorwaardenpakket 1985 voor de ambtenaren bevat onder meer:
 - a. het volledig verwerken van de AOW/AWW-uitkeringen in de ABP-pensioenen
 - b. het aanpassen van de premie in verband met de rendementsontwikkeling van het ABP.Dit moet een ombuiging opleveren van circa 900 miljoen op jaarbasis.
2. Vanwege het uitgangspunt van doorwerking van deze maatregelen naar de werknemers in de gesubsidieerde en gepremieerde sector wil het kabinet een vergelijkbare operatie uitvoeren voor deze werknemers in de collectieve sector. Deze operatie moet een bezuiniging van circa 270 miljoen op jaarbasis opleveren.
3. Omdat de tijdelijke Wet Arbeidsvoorwaarden Collectieve Sector (TWACS) niet uitdrukkelijk beoogt de bevoegdheid te scheppen tot inhoudelijke regeling van de pensioenrechten, stelt het kabinet met het onderhavige wetsvoorstel een daartoe strekkende wijziging van de TWACS voor.
4. De pensioenfondsen waarom het gaat, zijn:
 - PGGM (veruit het grootste)
 - pensioenfonds bibliotheken
 - pensioenfonds openbaar vervoer (SPOV)
 - spoorweg pensioenfonds
 - pensioenfonds TNO
 - pensioenfonds apothekers hulppersoneel.
5. Het kabinet laat het in de uitwerking aan werkgevers en werknemers in de g. en g. sector over hoe de parallellie met de ambtenaren wordt bereikt. Dat gaat via:
 - of: wijziging werkgeversdeel premies pensioenfondsen in de g. en g. sector
 - of: algemene loonsverlaging voor de werknemers in de g. en g. sector
 - of: verhoging werknemersdeel van de premies pensioenfondsen in de g. en g. sector
 - of: mengvormen.
6. Oordeel VVD-fractie over deze uitwerking: de eerste mogelijkheid ligt het meest voor de hand, maar werknemers en werkgevers moeten uiteindelijk zelf kiezen. Wordt de tweede mogelijkheid gekozen, dan mag aan de algemene loonsverlaging voor de werknemers in de g. en g. sector geen terugwerkende kracht gegeven worden. Daartegen verzet zich het beginsel van rechtszekerheid.

DOCUMENTATIECENTRUM
NEDERLANDSE POLITIEKE
PARTIJEN

7. Oordeel VVD-fractie over het wetsvoorstel: evenals bij de ambtenaren is het bij de werknemers in de g. en g. sector verantwoord de pensioenpremie als element bij de matiging van de kosten van de arbeidsvoorwaarden te betrekken. Pensioenvoorzieningen vormen een belangrijk onderdeel van het geheel van arbeidsvoorwaarden. Door besparingen in de pensioensfeer wordt de koopkracht van de werknemers in de collectieve sector zo min mogelijk aangetast. Daarom stemt de VVD-fractie in met het wetsvoorstel.

(Voor nadere informatie: dr. R.W. de Korte, tel. 070-614911, tst. 2650.)

Prijsbeleid (algemeen, benzineprijzen, campingprijzen)

Jarenlang heeft de overheid zich met de prijzen bemoeid door middel van prijsbeschikkingen. En dus ging het mis.

De prijsstijgingen waren enorm en de inflatie was – met name tijdens het kabinet Den Uyl – torenhoog, met alle nadelige gevolgen van dien. Momenteel heeft Nederland samen met West-Duitsland de laagste prijsstijgingen ter wereld. Het vrije prijsbeleid van dit kabinet werkt dus uitstekend.

En desalniettemin blijft de PvdA supporter van de allesregelende overheid. Tijdens het mondeling overleg (20 maart jl.) bracht de heer Toussaint zelfs de prijs van mayonaise ter sprake. De PvdA kan het lonken naar prijsbeschikkingen niet laten. De vraag is dan natuurlijk wel of de consument daar beter van wordt. De geschiedenis leert van niet! De consument is het beste gediend met een vrije en gezonde concurrentie.

De afgelopen maanden zijn de benzineprijzen sterk gestegen door een samenspel van ongelukkige factoren waardoor de vrije marktprijs sterker steeg dan de dollar. Heel begrijpelijk dat de consumentenorganisaties zich bezorgd maakten en aan de bel trokken.

Ook de politieke partijen deden dat. Inmiddels zijn de prijzen gelukkig weer aan het dalen. Desondanks blijft de heer Toussaint (PvdA) vragen om ingrijpen van de overheid, om een prijsbeschikking.

De vraag is wat de benzineprijs dan zal worden. Het antwoord luidt: hoger. Een door de overheid vastgestelde prijs zal om en nabij de huidige adviesprijzen liggen. Zelfs na aftrek van de 5 cent van Toussaint komt deze prijs dan enkele centen hoger uit dan de gemiddelde pomprijs.

Dus komt er een opwaartse druk op de prijzen en dus moeten we het niet doen. Al is dit natuurlijk wel datgene wat de PvdA altijd bepleit bij de begrotingsbehandelingen van Verkeer en Waterstaat. Onze woordvoerder beschuldigde

de PvdA dan ook van een schijnheilige opstelling. Ze pleitten immers altijd voor een lastenverzwaring van de autokosten om de mensen het openbaar vervoer in te jagen.

De benzineprijzen bij de pompen langs de rijksnelwegen zijn hoger dan elders. Er mag geen reclame gemaakt worden en er mag van de overheid (!) niet echt geconcentreerd worden. Ons inziens komt deze belemmeringstoestand voor deregulering in aanmerking.

De benzineprijzen zijn hoog, maar onze LPG-prijs is de laagste in Europa - zelfs 50 cent lager dan in West-Duitsland. Dit is buitengewoon belangrijk vanwege de strijd tegen de zure regen!

Onze woordvoerder verweet de PvdA nog wel dat zij zich selectief opstelde omdat, toen de consumentenorganisaties aan de bel trokken vanwege de hoge overheidstarieven op gemeentelijk niveau, de PvdA niet thuis gaf. Begrijpelijk omdat in de meeste gemeentebesturen de PvdA ruim vertegenwoordigd blijkt te zijn. Maar dan blijken hoge tarieven plotseling niet meer belangrijk genoeg voor een kamerdebat.

(Voor nadere informatie: *mr. G.B. Nijhuis*, tel. 070-614911, tst. 2854.)

Combinatiebanenplan

Ook in de agrarische sector is sprake van een te hoge (jeugd) werkloosheid. Het landbouwschap heeft in antwoord hierop een zogenaamd combinatiebanenplan ontwikkeld.

In veel agrarische bedrijven is behoefte aan extra arbeidskracht, maar vaak niet zodanig, dat daarvoor een volledige werknemer kan worden aangetrokken. Het combinatiebanenplan leidt ertoe dat verschillende bedrijven parttime de beschikking krijgen over een medewerker. Die verschillende bedrijven leiden gezamenlijk tot een volledige werkweek voor de betrokken werkloze medewerker. Het betreft hier een zeer marktgericht plan dat na korte tijd zonder overheidssteun kostendekkend moet functioneren (de werkgevers gaan het zelf betalen).

In de beginperiode moest er vanuit de bestaande jeugdwerkloosheids-bestrijdingsgelden ruimte beschikbaar komen. Die ruimte kwam helaas niet of onvoldoende beschikbaar omdat de binnen de verschillende regelingen geformuleerde criteria onvoldoende aansloten bij de praktische situatie binnen de agrarische sector.

De VVD heeft een motie ingediend (aangenomen door de Kamer op 29 mei) teneinde die ontbrekende ruimte wel beschikbaar te laten komen.

(Voor nadere informatie: *R.L.O. Linschoten*, tel. 070-614911, tst. 2658.)

Sport en minderheden

De regering heeft een nota uitgebracht, waarin zij wijst op het belang van sport in het algemeen en het belang van deelname van etnische groepen aan de sport in het bijzonder. De nota is een uitloeijsel van de Minderhedennota.

Terecht wijst de regering op de soms zeer hoge drempels om aan sport deel te nemen. De VVD-fractie onderstreept het belang van grotere deelname aan sport door leden van etnische groeperingen.

De vraag is echter op welke wijze dat het beste kan gebeuren. De sociaal-culturele achtergronden zijn vaak een

grote belemmering. Sommige groeperingen hebben nauwelijks een „sportcultuur“, bij andere groeperingen spelen religieuze aspecten een belangrijke rol. (Bijvoorbeeld Islamvrouwen en -meisjes). Waar de drempels hoog zijn, biedt de invalshoek van recreatie en welzijnsbeleid de meeste mogelijkheden. Dit zou dan met name op het lokale niveau moeten gebeuren. In het andere geval ligt hier een taak voor de Nederlandse Sport Federatie, de sportbonden en de sportverenigingen zelf.

De regering voelt niet voor het ondersteunen van categoriale voorzieningen en organisaties, behalve in het geval, dat dit tijdelijk nodig is om in te kunnen groeien in de bestaande structuren. De VVD is het daarmee eens.

Het voorstel van de regering om een landelijk steunpunt op te zetten steunt de VVD niet. De steunfunctie kan het beste door bestaande organisaties uitgevoerd worden, hetzij op het terrein van de sport, hetzij op het welzijnsterrein. Het voorstel van de regering om een promotie-campagne te voeren steunt de VVD van harte. Zij verwijst daarbij naar de succesvolle campagne van de liberale minister Pieter Winsemius over het milieu.

Voorts wijst zij erop, dat de kracht van de sport altijd het vrijwilligerswerk is geweest en dat dat ook voor de sport voor en door minderheidsgroepen moet gelden.

Tenslotte waarschuwt de VVD ervoor de minderheden in Nederland als één groep te zien. Het gaat om vele groepen met zeer eigen culturele achtergronden. Sommigen hebben de weg naar de sport (of naar bepaalde sporten) al lang gevonden, anderen moeten daarin desgewenst geholpen worden.

(Voor nadere informatie: *Hans Dijkstal*, tel. 070-614911, tst. 2292.)

Rapport Commissie Onderzoek Militaire Missie Suriname

Toen twee jaar geleden in de pers berichten naar voren kwamen over de mogelijke betrokkenheid van de Nederlandse militaire missie in Suriname bij de staatsgreep in dat land in februari 1980, zei VVD-fractievoorzitter Ed Nijpels in een eerste debat in de Kamer daarover dat helderheid over deze zaak gewenst was en dat alle informatie boven tafel moest komen.

Er is toen een onderzoekcommissie ingesteld, die ruim een jaar geleden met een rapport kwam. Daarin werd geconcludeerd dat het hoofd van de militaire missie, kolonel Valk, en/of leden van de missie niet betrokken waren bij de Surinaamse staatsgreep. Wel werd kritiek geuit op het optreden van kolonel Valk omdat hij in het conflict tussen de Surinaamse legerleiding en de opstandige onderofficieren onvoldoende distantie in acht had genomen en de opstandige Surinaamse militairen morele steun had gegeven. In het Kamerdebat over dat rapport, in maart 1984, is door de VVD gesteld dat over de mogelijke betrokkenheid van kolonel Valk bij de staatsgreep nog te veel onduidelijkheid was blijven bestaan. Op voorstel van de VVD is toen besloten een vervolgonderzoek in te stellen.

Thans is in de Kamer gedebatteerd over dat inmiddels verschenen vervolgonderzoek. De conclusies daarvan wijken in essentie niet af van die van het eerste onderzoek: niet is vastgesteld dat kolonel Valk betrokken was bij de Surinaamse staatsgreep, maar wel heeft hij de opstandige militairen moreel gesteund.

Met de commissie en de regering constateerde VVD-woordvoerder Frans Weisglas dat thans wat betreft het

onderzoek naar deze zaak de grens van het mogelijke was bereikt. Daarom is het des te meer te betreuren dat het niet mogelijk is gebleken een volledig beeld te krijgen van wat zich in de periode eind 1979 tot en met de dag van de staatsgreep in februari 1980 in Suriname heeft afgespeeld. Dat komt vooral doordat de plegers van de staatsgreep – Bouterse en de zijnen – niet bereid waren met de onderzoekcommissie te spreken.

De eindconclusie moet dus zijn dat kolonel Valk onzorgvuldig heeft gehandeld, maar dat van medewerking aan de staatsgreep niets is gebleken.

Met de wat droevige constatering dat er dus waarschijnlijk altijd enige vraagtekens zullen moeten blijven bestaan bij de gebeurtenissen in het Suriname van begin 1980, zei Frans Weisglas wat betreft de VVD-fractie het boek Valk te willen sluiten om het misschien maar het beste te plaatsen naast W.F. Hermans „Laatste resten tropisch Nederland”.

(Voor nadere informatie: drs. F.W. Weisglas, tel. 070-614911, tst 2933.)

Uitgebreide Commissie Vergadering Nota Geestelijke Volksgezondheid

Het uitgangspunt waaraan wij de Nota getoetst hebben is de motie Terpstra, ingediend tijdens de Uitgebreide Commissie Vergadering van 7 februari 1985. Deze motie was gericht op het terug dringen van de intramurale capaciteit dat wil zeggen zo min mogelijk opname in Algemene Psychiatrische Ziekenhuizen (APZ) en de semi-murale en ambulante psychiatrische hulpverlening versterken om zolang mogelijk mensen ambulante te behandelen.

Verzocht werd ook alle huisvestingsplannen in de intra-murale psychiatrie, daar waar dat mogelijk is, in hero-verweging te geven aan de provinciale besturen in de geest van de Wet Voorzieningen Gezondheidszorg (WVG) en zonodig gebruik makend van artikel 3 van de Wet Ziekenhuisvoorzieningen (WZV). De WZV en WVG bieden de provincies en de gemeenten een planningskader van voorzieningen.

In de psychiatrische ziekenhuizen zijn thans 13.000 chronische patiënten. Elk jaar neemt dit aantal met 1000 toe. Het beleid is er op gericht om zoveel mogelijk chronische patiënten in beschermende woonvormen te plaatsen. Staatssecretaris Van der Reijden biedt voor de komende 4 jaar 250 à 500 APZ-bedden per jaar ten gunste van een even groot aantal plaatsen in beschermde woonvormen. Wij hebben ingebracht dat dit geen zoden aan de dijk zet. Bovendien komt de verschuiving van intra-muraal naar ambulante veel te traag tot stand.

Het aantal opnemingen in psychiatrische ziekenhuizen is tussen 1970 en 1980 gestegen van 12.000 tot meer dan 20.000 per jaar. Eind 1983 25.000.

De WZV functioneert, daarin is ondergebracht de planning van de intra-murale geestelijke gezondheidszorg.

Tijdens het debat hebben wij naar voren gebracht dat de WVG zo snel mogelijk ingevoerd moet worden omdat deze wet voorziet in een betere afstemming tussen het intramurale en extra-murale gebeuren, anders drijven WVG en WZV van elkaar af in plaats van in elkaar te grijpen.

De WVG moet zo snel mogelijk worden ingevoerd. Dit kan ook op onderdelen, voor het onderdeel geestelijke gezondheidszorg hebben wij de staatssecretaris gevraagd via AMvB de provincies en gemeenten aanwijzingen te

geven te plannen voor de GGZ, zodat het beleid tevens gericht wordt op decentralisatie, deregulering en samenhang.

De VVD wenste een krachtig beleid niet alleen in theorie maar ook wat betreft sturing en instrumenten, zodanig dat de condities geschapen worden dat binnen een periode van 5 jaar een aanzienlijke en geconcretiseerde verschuiving plaatsvindt van intra- naar extra-muraal.

Tijdens het debat in eerste termijn wilde de staatssecretaris niets weten over de invoering van de WVG. Hij wilde wachten op de Wet Gezondheidszorg en Maatschappelijke Dienstverlening (WGM). Dit wetsontwerp heeft de Tweede Kamer nog niet bereikt, zodat niemand weet hoe de inhoud zal luiden. In tweede termijn hebben wij een motie ingediend om de WVG voor het onderdeel GGZ in te voeren.

In tweede termijn heeft de staatssecretaris zijn instemming over deze motie betuigd.

Voorts merkten wij op dat met name de jeugdhulpverlening en de ouderenzorg in deze Nota ontbreken.

Een paar jaar geleden zijn de Medisch Opvoedkundige Bureaus en Jeugd Psychiatrische Diensten in de RIAGG's ondergebracht. Maar als de aangekondigde Wet op de Jeugdhulpverlening doorgaat komt dat de integratie van de GGZ noch van de jeugdhulpverlening ten goede.

Ook hebben wij onze verontrusting uitgesproken over het toenemend aantal zelfdodingen bij jongeren en om beleidsvoornemens in het kader van de preventie gevraagd. Dit is toegezegd.

Als het Regionaal Instituut Geestelijke Gezondheidszorg RIGG er al moet komen dan zal dat in onze visie een samenwerkingsoverleg moeten zijn en niet een bureaucausisch bureau met regelgeving en uitvoerende taken.

Dagopvang is volstrekt onvoldoende in Nederland. Dat is jammer want het is veel goedkoper. De staatssecretaris zal dit gaan bevorderen.

De vrijgevestigde psychiater

Wij zijn van mening dat ieder individu de vrije keuze heeft of hij of zij geïndiceerde psychotherapeutische hulpverlening betreft via de RIAGG hulpverlening danwel bij de vrijgevestigde psychotherapeut.

De psycholoog in de eerste-lijn

Voor dit fenomeen blijkt een groeiende markt te bestaan (vooral daar waar RIAGG's lange wachttijden hebben). 25% van de Nederlandse huisartsen werkt al samen met een psycholoog in de eerste-lijn. Wij vroegen de staatssecretaris zijn onderzoek in deze te richten op: welke bijdrage deze hulpverleners tot nu toe hebben geleverd, inclusief een kosten-baten analyse en niet nieuwe experimenten op te starten met psychologen in de eerste-lijn.

(Voor nadere informatie: A. Lucassen-Stauttener, tel. 070-614911, tst. 3207.)

Vereenvoudiging afdoening verkeersvoorschriften

De VVD-fractie heeft op hoofdpunten met instemming kennis genomen van het rapport van de „commissie vereenvoudiging afdoening lichte overtredingen van verkeersvoorschriften” (de Commissie Mulder), dat heden aan de minister van Justitie is aangeboden.

De VVD-fractie wijst erop dat dit rapport een direct uitvloeisel is van de motie Nijpels c.s. d.d. 25 november 1981 (17 100 nr. 17), nader geconcretiseerd in een Uitgebreide Commissie Vergadering op 14 maart 1983 (17 478 nr. 1). Ook tijdens deze Uitgebreide Commissie Vergadering heeft de VVD-fractie met klem aangedrongen op maatregelen ten einde de onaanvaardbare druk op het justitiële apparaat van het enorme aantal verkeersovertradingen (bijna 3 miljoen) te verminderen.

Een systeem van administratieve afdoening in plaats van strafrechtelijke afdoening stuit derhalve bij de VVD-fractie niet op bezwaren.

De VVD is verheugd over het feit dat de Commissie tot dezelfde conclusie komt als de VVD tijdens eerdergenoemde Uitgebreide Commissie Vergadering met betrekking tot de gang naar de rechter. Dit wordt slechts mogelijk indien de opgelegde boete eerst is betaald. In deze tijd, waar het rechtelijke apparaat onder zware druk staat, dient lichtvaardig procederen te worden tegengegaan.

(Voor nadere informatie: mr. F.H. de Grave, tel. 070-614911, tst. 2855.)

Uit de Eerste Kamer

Beleidsdebat Defensie – 28 mei

Een definitief uitsluitsel over het „Strategic Defense Initiative“ is in dit stadium niet te geven. De keuze voor aanval of verdediging is een oeroud dilemma.

Het formuleren en uitwerken van een onderzoeksprogramma heeft niet automatisch te leiden tot invoering van het bij dat programma gestelde doel. De keuze voor dergelijke defensieve systemen betekent de noodzaak van een zeer verfijnd en gecompliceerd technologisch equipment; maar het daartoe benodigde, ruim opgezette onderzoeksprogramma kan ook tal van nieuwe destructieve mogelijkheden ontdekken: het risico voor de mens als apprentis-sorcier valt niet te onderschatten.

Er rijzen vele praktische vragen voor gever en aanvaarder van opdrachten, eigendom van resultaten en geheimhoudings- en veiligheidsmaatregelen. Eensgezindheid in besluitvorming, eventueel beschikbaarheid van voldoende bekwame mensen en middelen lijken essentiële voorwaarden voor eventuele Westeuropese participatie.

Voorts bepleite ik de indiening van de WWOOC, een Nederlands schip voor het Korps Mariniers, grotere duidelijkheid over de vervanging van eigenlijk voor de marine in aanbouw zijnde, doch naar het buitenland verkochte schepen, een consistente lijn met betrekking tot de krijgsmacht in de Grondwet, etc.

(Voor nadere informatie: drs. Y.P.W. van der Werff, tel. 076-130118.)

Mededelingen

FINANCIËLE ACTIE '85

De financiële actie '85 is van start gegaan.

Alle leden hebben de accept-girokaarten met de bijsluiter ontvangen. Helaas is abusievelijk op de accept-girokaart aan de onderzijde „bijdrage Euro-verkiezingen“ blijven staan, terwijl deze aanduiding natuurlijk behoorde bij de financiële actie van 1984.

Het Hoofdbestuur verwacht dat geen der leden zich daarvoor zal laten afschrikken om toch aan deze zo noodzakelijke actie bij te dragen.

Het gironummer is 4000716 t.n.v. VVD-Financiële actie, Den Haag.

MEDEDELING VAN HET DAGELIJKS BESTUUR

De discussie over de aanbevelingen van de Commissie-Polak zal worden voortgezet op een vergadering van de partijraad op 15 juni a.s. in het Postiljon Motel in Heerenveen; aanvang: 10.00 uur, tegelijkertijd met de geplande themabijeenkomst over financiële, economische en sociale zaken. De op deze themabijeenkomst te behandelende stellingen over de financieel-economische problematiek komen te vervallen ten behoeve van de discussie over de aanbevelingen van de Commissie-Polak; de overige onderwerpen (landbouw, volkshuisvesting) van de themabijeenkomst zullen in een aparte zaal worden besproken.

71STE A.L.V.

De amendementen en de moties ten behoeve van de 71ste algemene vergadering op 22 juni zijn op aanvraag verkrijgbaar bij het algemeen secretariaat, Koninginnegracht 57, 2514 AE 's-Gravenhage.

OPROEP!

De leden worden opgeroepen namen te noemen aan het bestuur van hun afdeling van mogelijke kandidaten GR.

Na 22 juni a.s. zal het tweede gedeelte van de hoofdlijnen GR voor de leden op aanvraag beschikbaar zijn.

PARTIJRAAD – 15 JUNI 1985

AANVANG 10.00 UUR

POSTILJONMOTEL, HEERENVEEN

Enige punten uit de rede van VVD-leider drs. Ed.H.T.M. Nijpels te Nijmegen

Partij van de Arbeid-fractievoorzitter Den Uyl bedient zich steeds meer van kronkelredeneringen om het huidige kabinet de voet dwars te zetten.

Volgens Den Uyl probeert de huidige regeringscoalitie een aantal beslissingen af te dwingen. Dat is een redenering die kant noch wal raakt. Kabinetten regeren in ons land vier jaar en ook de Tweede Kamer wordt voor vier jaar gekozen. Het zou een buitengewoon bedenkelijke zaak zijn, als een jaar voor de verkiezingen kabinet en regeringspartijen het bijltje er bij neer zouden gooien. Juist in het vierde jaar dient wat in de voorafgaande drie jaar is voorbereid, op een verantwoorde en evenwichtige wijze te worden uitgevoerd.

Het verwijt van de PvdA is het zoveelste bewijs van de arrogantie van de Partij van de Arbeid, op basis van niet meer dan opiniepeilingen. Het zou goed zijn als de heer Den Uyl zich nog eens realiseert, dat destijds zijn eigen partij in het laatste jaar van het kabinet Den Uyl de vier zogenaamde hervormingsvoorstellen wenste door te drukken. En in die tijd ging het grotendeels om voorstellen die niet konden rekenen op instemming van een meerderheid in de Tweede Kamer.

Dat de heer Den Uyl suggereert dat met het uitvoeren van regeringsplannen de Nederlandse democratie geen dienst wordt bewezen is daarbij buitengewoon droevig.

Overigens lijkt het pleidooi van de heer Den Uyl als twee druppels water op dat van FNV-voorzitter Wim Kok. Mijn vrees dat PvdA en FNV straks hand in hand de verkiezingscampagne van 1986 ingaan en in feite twee handen op een buik vormen, wordt helaas steeds meer bewaarheid. Het scenario is straks helemaal compleet als de heer Kok een prominente plaats op de kandidatenlijst van de PvdA krijgt.

Langdurig werklozen

Minister De Koning zwaait graag met het onaanvaardbaar hoge werkloosheidsgetal van 750.000, teneinde druk uit te oefenen op de bedrijven om verdergaande arbeidstijdverkortingen te aanvaarden.

Hij vergeet er dan bij te zeggen dat een behoorlijk deel van die werklozen maar heel kort is ingeschreven en zo weer een baan krijgt. Wat ons zorgen geeft is het groeiende aantal langdurig werklozen. Daaraan werd onlangs een ontvullend Mondeling Overleg gewijd.

De langdurige werkloosheid (meer dan een jaar) concentreert zich op een aantal groepen:

- jongeren (voornamelijk meisjes)

DOCUMENTATIECENTRUM NEDERLANDSE POLITIEKE PARTIJEN

- gehandicapten
- etnische minderheden
- vrouwen
- en ouderen, waarbij niet bekend is op welke leeftijd men bij de „ouderen" behoort!

Uit het maandoverzicht van de arbeidsmarkt van april jl. blijkt dat 3/4 van de langdurig werklozen laag is opgeleid (basisonderwijs of lager beroepsonderwijs). Een beangstigend cijfer als men zich realiseert, dat de vraag meestal gericht is op hoger opgeleiden.

De veronderstelling van Minister De Koning dat dit ruime arbeidsaanbod nog niet tot knelpunten behoeft te leiden, lijkt de VVD onjuist. Even onwaarschijnlijk is het dat werkgevers in staat zijn via her-, om- of bijscholing aan deze laaggeschoolden, aan hun vraag voor geschoolde arbeid te kunnen voldoen.

De cijfers, die het Ministerie maandelijks verstrekt, laten helaas veel te wensen over. Het zijn „standcijfers" en geen „stroomcijfers" en geven dus slechts een momentopname van de werkloosheid. Een behoorlijke analyse van de langdurig werklozen is niet beschikbaar. Evenmin is bekend wat het effect is van omscholingsmaatregelen, die speciaal op de genoemde groepen gericht zijn.

Ook het inzicht in beschikbare vacatures is gebrekkig. Werkgevers geven deze lang niet altijd op aan de Gewestelijke Arbeidsbureaus. Zij hebben in het algemeen weinig vertrouwen in de mogelijkheid van een GAB om aan hun wensen te voldoen. Om dit vertrouwen wat op te schroeven gaan de GAB's wat meer ondernemers-gericht te werk. Een goede methode, die echter de vele probleemgevallen wat in de kou laat staan. Ook de verwachting, dat werkzoekenden zichzelf wel kunnen redden bij het zoeken in vacaturebanken, of hun eigen mogelijkheden goed kunnen inschatten, lijkt wat optimistisch.

Een complicerende factor vormt het feit, dat werkgevers in het algemeen niet scheutig kunnen of willen zijn met gegevens over de toekomstige vraag naar arbeidskrachten.

De VVD kan tot geen andere conclusie komen, dan dat het beleid op deze wijze slechts natte vingerwerk kan zijn, waarop parlementaire controle door gebrek aan houvast, niet valt uit te oefenen. Daarbij komt nog dat niet duidelijk is welke arbeidskrachten, ook bij een verder aantrekkende werkgelegenheid, in feite niet-bemiddelbaar zijn.

Zoals gezegd, een ontvullend overleg, waaraan slechts de VVD, het CDA en de PvdA deelnamen.

(Voor nadere informatie: drs. N. Rempt-Halmmans de Jongh, tel. 070-614911, tst. 2653.)

Nachtarbeid voor vrouwen

De huidige Arbeidswet 1919 verbiedt sinds 1936 nachtarbeid voor vrouwelijke werknemers in fabrieken of

werkplaatsen. In de commerciële dienstverlening is dat, al dan niet met vergunning, wel toegestaan.

- in 1972 heeft Nederland het IAO-verdrag voor het verbod van nachtarbeid voor vrouwen al opgezegd.
- de EG-richtlijn 1976 omtrent gelijke behandeling van mannen en vrouwen inzake toegang tot de arbeidsmarkt vraagt om opheffing van beschermende bedoelingen, die niet meer gefundeerd zijn.

De SER reageert verdeelt op de adviesaanvraag. Een minderheid van de SER wil niet vooruitlopen op de algehele herziening van de arbeidswet (die nog lang op zich zal laten wachten); indien het er toch van moet komen: een vergunningstelsel met voorwaarden betreffende begeleidende maatregelen door de werkgevers. De meerderheid meent echter, dat vrouwen dezelfde rechten hebben als mannen en bescherming voor wat betreft nachtarbeid uit de tijd is. De Regering meent:

- enerzijds dat de huidige sociale ontwikkelingen inzake arbeid voor vrouwen vraagt om opheffing van het absolute verbod
- een vergunningstelsel
- voorwaarden, zoals in feite gewenst door de FNV (die dus eigenlijk tegen is)

De Regering overweegt daarbij dat:

- er altijd nachtarbeid zal bestaan met name in procesindustrie
- vrouwen in de verpleging al (zware) nachtarbeid verrichten
- de overheid negatieve gevolgen zoveel mogelijk moet beperken.

In de schriftelijke voorbereiding betoont de VVD zich

- een voorstander van het opheffen van het verbod op nachtarbeid van vrouwen
- een tegenstander van het vergunningstelsel, onder andere als in strijd met de EG-richtlijn en discriminerend voor vrouwen; mannen hebben geen vergunning nodig.
- worden enkele voorwaarden als oneigenlijk gezien; uiteraard moeten scholingsmogelijkheden voor vrouwen gelijk zijn aan die van mannen. Hetzelfde geldt trouwens ook voor promotiemogelijkheden. En de zorgvuldige introductie van vrouwen, waar mannen werkzaam zijn. Maar dat is ook van toepassing op vrouwen die overdag het dagelijkse brood verdienen.
- terwijl de opsomming van deze voorwaarden niet limitatief is.

De VVD meent, dat voorschriften voor vervoersmogelijkheden, aanpassing van machines en eventueel uitwijkmogelijkheden naar dagdienst voor zwangere vrouwen meer dan voldoende is. Als de laatste voorwaarde niet vervuld kan worden, is het geen reden een vergunning te weigeren. Ook een tijdelijke vergunning voor een halfjaar vindt de VVD overbodig.

Inmiddels heeft ook de Commissie Geelhoed zich over het wetsvoorstel gebogen. Die is het in meerderheid eens met het VVD standpunt.

De Regering beperkt daarna de tijdsduur van het wetsvoorstel, op suggestie van de VVD tot drie jaar. Daarna zal worden gezien, of wetgeving nog nodig is en zo ja, op welke wijze.

Ondanks het feit, dat er niet een neiging bestaat tot overbescherming van een groep werknemers die langzamerhand tot een zekere mondigheid in staat zou moeten zijn, stemt de VVD voor het wetsvoorstel om vrouwen, die nachtarbeid willen verrichten, niet in de weg te staan. Over drie jaar moet eventueel wetgeving meer in onze richting worden omgeslagen.

De VVD acht het een verbetering, dat de Staatssecretaris bereid is het zogenaamde sunset principe op deze wet toe te passen.

Volgens de VVD is er immers nauwelijks sprake van ambitie van de Regering om negatieve effecten van nachtarbeid voor vrouwen weg te nemen.

De voorwaarde betreffende scholing etc. hebben daar naar onze mening niets mee te maken. Het past in feite niet in het streven naar deregulering.

Wij hopen dat de evaluatie zo tijdig klaar zal zijn, dat de Regering even tijdig de balans kan opmaken over voorgenomen wetgeving op dit terrein. Wij zouden er problemen mee hebben, deze wet steeds te moeten verlengen om geen gat te laten ontstaan. Indien regels inzake nachtarbeid voor vrouwen nodig zijn, behoort dit volgens de ideeën van Geelhoed in de wet te worden opgenomen. Aan een verlengd vergunningstelsel heeft de VVD in ieder geval geen behoefte.

(Voor nadere informatie: drs. R. Rempt-Halmmans de Jongh, tel. 070-614911, tst. 2653.)

Statuutswijziging Aruba

De VVD-fractie sprake haar verheugenis uit dat na aanvankelijke grote achterstand in de politieke besluitvorming onze Antilliaanse partners thans na langdurige en vaak moeizame besprekingen over tal van belangrijke punten overeenstemming hebben bereikt en vastgelegd in het samenwerkingsaccorder.

De VVD constateert dat de nieuwe voorziene samenwerking een veel losser karakter heeft dan destijds tijdens de RTC in 1983 beoogt. Nu echter alle, herhaald alle, Antilliaanse partners vorig jaar de meest cruciale beslissing namen de hechte en duurzame politieke samenwerking middels de tijdens de RTC voorziene politieke Unie af te wijzen, past de Nederlandse partners terughoudendheid: de VVD meent dat de voorliggende samenwerkingsregeling in grote lijnen een realistisch en redelijk compromis is en, als de goede wil er is, zeker mogelijkheden biedt voor een in de toekomst hechtere samenwerking op basis van wederzijds groeiend vertrouwen en welbegrepen eigenbelang.

De Arubaanse munt

Grote aarzelingen heeft de VVD ten aanzien van het voornemen om te komen tot een eigen munt voor Aruba. De bezwaren (het geringe draagvlak voor een eigen munt voor 60.000 inwoners, de kosten van invoering, het gevaar van kapitaalsvlucht in een open Arubaanse economie die naar verwacht mag worden net als op St Maarten een „dollar economie“ zal worden) lijken nog onvoldoende weerlegt, waarmee de keuze voor een invoering van de US dollar als wettig betaalmiddel nog open blijft. Dat Aruba krachtens de RTC-conclusies overigens het recht heeft te kiezen voor een eigen munt, wordt door de VVD erkent. Al tekende Erica Terpstra daarbij aan dat het ondenkbaar is, dat de rekening voor de invoering van de eigen munt aan Nederland wordt gepresenteerd.

Begrotingssteun voor Aruba

De VVD is slechts zeer aarzelend bereid om in te stemmen met een eventuele, beslist tijdelijke en beperkte begrotingssteun aan Aruba, in het kader van de gigantische sociaal-economische problematiek na de sluiting van de olieraaffinaderij. Uitdrukkelijk heeft de VVD daarbij twee voorwaarden gesteld:

1. eventuele, tijdelijke en beperkte begrotingssteun aan

Aruba zal gekoppeld moeten zijn aan de eigen inspanningen de overheidsuitgaven drastisch terug te brengen en aan te passen aan de nieuwe sociaal-economische situatie. De aanbevelingen van de IMF-onderzoekscommissie dienen voor die sanering leidraad te zijn; de begrotingssteun dient gekoppeld te worden aan een beperkte tijdsduur waarna het overheidsbudget van Aruba weer in evenwicht moet zijn.

2. de eventuele, tijdelijke en beperkte begrotingssteun mag niet leiden tot het ophogen van het plafond van de voor de Nederlandse Antillen van de Zes beschikbare rijksmiddelen. In de visie van de VVD is het niet verantwoord meer dan de huidige 5% van het totale budget voor ontwikkelingssamenwerking beschikbaar te stellen voor de Nederlandse Antillen als geheel. De schrijnende nood in grote delen van de Derde Wereld rechtvaardigt het niet meer dan 5% van „hun” budget naar de Nederlandse Antillen te sluizen.

Solidariteitsfonds

Het solidariteitsfonds, bedoeld als bijdrage voor de tekorten voor de economisch zeer zwakke kleine eilanden, die niet de dupe mogen worden van de status aparte van Aruba, zal vanaf 1986 gevoed worden voor 55% door de Antilliaanse regering, 25% door Aruba en 20% door Nederland. De VVD staat buitengewoon huiverig tegenover een grote(re) Nederlandse bijdrage aan dit fonds, omdat daarmee een stap terug wordt gezet naar weer grotere afhankelijkheid van de eilanden van de Nederlandse Antillen. De VVD pleit dan ook voor een in de tijd aflopende Nederlandse bijdrage ten faveure van productieve projecten ter versterking van de economische draagkracht van de eilanden.

Erica Terpstra rondde haar betoog af met de opmerking dat met de status aparte per 1 januari 1986 een nieuwe toekomst aanbreekt voor zowel Aruba als de Antillen van de Vijf. Allerbelangrijkste taak thans is het versterken van het vertrouwen – onderling – en meer nog van het versterken van de eigen creativiteit en kracht om aan die nieuwe toekomst vorm te geven.

De VVD hoopt hieraan een positieve bijdrage te leveren.

(Voor nadere informatie: mevrouw E. Terpstra, tel. 070-614911, tst 2118.)

Statuutswijziging in verband met status aparte van Aruba

Deze week worden in de Tweede Kamer een tweetal belangrijke Koninkrijks wetten behandeld, die verband houden met de losmaking van Aruba uit het staatsverband van de Nederlandse Antillen. De hoofdvraag bij het debat is de vraag of wij kunnen instemmen met de in de Ronde Tafel Conferentie van 1983 vastgestelde conclusies, die leiden tot de onafhankelijkheid van Aruba in 1996 en het verwerven van een aparte status in de daaraan voorafgaande periode. Recentelijk is enige twijfel gerezen over de gehele operatie door de onlangs in met name Aruba en Curaçao opgetreden economische problemen.

De VVD vindt de losmaking van Aruba uit het huidige staatsverband niet de best denkbare variant in het kader van het onafhankelijkheidsproces van de Nederlandse Antillen. Als alle eilanden voor een eigen weg zouden kiezen, dan is

een totale verbrokkeling – fragmentarisatie – het gevolg. Een euvel waaraan de caraïbische regio toch al lijdt. Daar staat tegenover dat de Staten van de Antillen alsmede de Ronde Tafel Conferentie van 1981 het zelfbeschikkingsrecht van elk eiland één en andermaal hebben erkend. Nu dus Aruba gebruik wil maken van haar zelfbeschikkingsrecht respecteren wij deze stap, maar met de uitdrukkelijke aantekening dat het verlenen van een aparte status binnen het Koninkrijk gewenste volkenrechtelijke onafhankelijkheid, tot stand te brengen na een overgangperiode van tien jaar.

Toetsingsconferentie

Tegen het einde van de overgangperiode is voorzien in het houden van een toetsingsconferentie om: „...de datum van de onafhankelijkheid van Aruba eventueel nader te bezien...”. Zo staat het in conclusie 2 van de Ronde Tafel Conferentie, waarin nader wordt aangegeven welke zaken bij een wijziging van de onafhankelijkheidsdatum van 1996 een rol zullen spelen.

De VVD-woordvoerder, Jan Kees Wiebenga, las hieruit het volgende:

- a) de onafhankelijkheidsdatum van Aruba wordt eventueel nader bezien in het licht van de staatkundige ontwikkelingen tussen de landen van het Koninkrijk. Met daarbij de nadruk op staatkundig! Dus niet in het licht van andere, bijvoorbeeld economische ontwikkelingen.
- b) de onafhankelijkheidsdatum van Aruba wordt eventueel nader bezien in het licht van de staatkundige ontwikkelingen op Aruba alleen. Je kunt denken aan de mogelijkheid van hereniging met de andere Antillen in een nieuwe constellatie.

Al met al komt het er op neer dat de onafhankelijkheid niet eenzijdig door Aruba meer gewijzigd kan worden. Aruba heeft al in 1983 ervoor gekozen om gebruik te maken van het zelfbeschikkingsrecht, te realiseren in 1996. Zoals gezegd is deze bepaling voor de VVD-fractie de basis voor de hele operatie, waaraan niet te tornen valt. Zelfbeschikkingsrecht is geen jojo, waar je naar gelieven gebruik van kunt maken om afhankelijkheid te verkrijgen, dan wel weer van kunt afzien als het je goed dunk.

Toch bleven er nog wel enige kwesties over waar de VVD-woordvoerder om nadere uitleg vroeg van regeringszijde. Hoe zijn de huidige contacten met Venezuela en hoe zullen die in de toekomst worden? Hoe staat het met de defensie van Aruba na 1996? Hoe zit het met de handhaving van de openbare orde en veiligheid?

De VVD-fractie staat afwijzend tegenover een blijven-de Nederlandse militaire aanwezigheid na 1996. Het gaat niet aan dat Nederland na de onafhankelijkheidswording van Aruba nog verantwoordelijkheid draagt voor de defensie van Aruba.

Vormgeving van de status aparte

Op 1 januari 1986 treedt de tienjarige overgangperiode in, waarbij Aruba de zogenoemde status aparte zal moeten verkrijgen. De uitvoering van een aantal punten van de R.T.C.-conclusies die daarover gaan, geven echter nog enige problemen.

Financiële aspecten van de invoering van de status aparte

Allereerst zijn daar de financiële aspecten van de invoering van de status aparte. Het begrotingstekort van

Aruba bedraagt nu – zelfs na een groot aantal bezuinigingsmaatregelen – nog maar liefst 65 miljoen antilliaanse gulden. Voor 1986 wordt een tekort geraamd van ongeveer 98 miljoen NAF. Het is dus geen geringe opgave om in deze situatie de status aparte te moeten financieren. Aruba stelt voor een beroep te kunnen doen op Nederland voor begrotingshulp, hetgeen in wezen zou neerkomen op rechtstreekse subsidiëring van het ambtelijke apparaat, want de personeelslasten vormen het grootste deel van de eilandenbegroting.

Openbare orde en veiligheid

Grote zorg uitte de woordvoerder van de VVD over de handhaving van de orde en veiligheid van Aruba na 1 januari 1986. Ongeveer vijftig politiemensen hebben overplaatsing aangevraagd, vooral het middenkader. De VVD is van mening dat het politiekorps op Aruba zo moet zijn opgebouwd dat het inroepen van militaire bijstand in beginsel niet nodig zal zijn. Dat is een belangrijk punt voor de rechtszekerheid. Een VVD-motie hierover zal naar het zich laat aanzien worden aanvaard.

De rechtspleging

Ook over de rechtspleging is veel te doen geweest. De VVD-fractie maakt zich grote zorgen over de ruimte, die met name de voorziene Procureur-Generaal van Aruba krijgt voor het voeren van een strafvervolgingsbeleid. De kans, dat hij onder pressie van de Minister van Justitie komt te staan is in zo'n kleinschalige samenleving groot, zeker in het geval er in het Arubaanse parlement één partij de absolute meerderheid zal hebben.

Toelatingsregeling

Tenslotte uitte Jan Kees Wiebenga zijn grote zorg over het voornemen van Aruba om per 1 januari aanstaande een toelatingsregeling in te voeren, ook voor Antillianen van de overige eilanden. Dat zou er op neerkomen, dat Antillianen en Arubanen zich wel vrij in ons land mogen vestigen, maar Europese Nederlanders en Antillianen niet op Aruba. Dit lijkt de VVD-fractie geen evenwichtige situatie.

Over al deze aspecten zal alsnog duidelijkheid moeten worden verkregen, wil de invoeringsdatum van de status aparte op 1 januari 1986 nog enigszins haalbaar blijken. Om hierover een eindoordeel te kunnen geven acht de VVD met andere fracties een nadere politieke toetsing in het najaar nodig. De regering zegde toe daaraan mee te zullen werken.

(Voor nadere informatie: mr. J.G.C. Wiebenga, tel. 070-614911, tst. 2092.)

Grenscontrole

De VVD-fractie streeft naar een vrij goederen- en dienstenverkeer aan de gemeenschappelijke binnengrenzen van de Europese Gemeenschap. Economisch is dit vooral van belang voor de handel en het beroepsgoederenvervoer. Met dat laatste zijn jaarlijks tientallen miljarden gemoeid. Aldus de VVD Tweede Kamerfractie op 29 mei in het mondeling overleg met de Staatssecretarissen van Justitie en Buitenlandse Zaken.

Op iets langere termijn dient ook naar versoepeling van het personenverkeer te worden gestreefd. Dit is wenselijk vanuit het ideaal van Europese eenwording. Juridisch kleven er echter op korte termijn nadelen aan afschaffing of verlichting van de personencontrole aan de grenzen, zolang

West-Europa nog geen juridische eenheid is. Wij moeten streven naar zulk een eenheid door wetsharmonisatie, nauwe samenwerking van justitie en politie in de lidstaten van de Gemeenschap en een effectieve controle aan de buitengrenzen. Zolang dat nog niet is gerealiseerd, blijft personencontrole aan de grenzen een onmisbaar, effectief opsporingsmiddel, dat van groot belang is voor de volgende redenen: bestrijding van grensoverschrijdend terrorisme, vervolging van personen die strafbare feiten hebben gepleegd, bestrijding van belastingfraude en BTW-ontduiking, inning van niet betaalde boetes, bestrijding van sociale verzekeringsfraude, van internationale drugshandel, van wapenhandel, en signalering en opsporing van personen die direct of indirect de staatsveiligheid bedreigen.

De VVD-woordvoerder bracht naar voren dat blijkens publikaties in de dagbladen over een vertrouwelijk justitierapport deskundigen op het ministerie van Justitie menen dat open grenzen er alleen mogen komen als de bewaking van de buitengrenzen van de Europese Gemeenschap wordt opgedragen aan een internationaal bewakingscorps waaraan de lidstaten deelnemen of gezamenlijk de directie overvoeren. In het rapport wordt aangegeven dat de huidige betekenis van de personencontrole eerder pleit voor verscherping van de grensbewaking dan voor een versoepeling. Ter adstructie werd aangevoerd dat er jaarlijks ruim 14.000 in ons land gezochte personen bij de grens worden aangehouden, ruim 100.000 vreemdelingen de grens worden geweigerd, grote aantallen vuur- en slagwapens en hoeveelheden verdovende middelen aan de grens worden gepakt en ongeveer 25.000 gegevens worden verzameld die van belang zijn voor de bestrijding van spionage en andere staatsgevaarlijke activiteiten.

Op 14 juni zal de regering een beleidsafpraak van de Benelux en Frankrijk en Duitsland tekenen tot versoepeling van de grenscontrole. De Staatssecretarissen van Justitie en Buitenlandse Zaken stelden, dat deze afspraak vooral tot een versoepeling van het goederenverkeer dient te leiden, en verzekerden de VVD, dat deze afspraak ruimte biedt om de personencontrole doelmatiger te maken. Onderdanen van de vijf landen kunnen door plaatsing van een groene sticker op de voorruit bij de grens doorrijden, al zullen er wel geregeld steekproeven op hen worden uitgevoerd. Niet-onderdanen blijven aan de normale personencontrole onderworpen.

(Voor nadere informatie: prof.dr.ir. J.J.C. Voorhoeve, tel. 070-614911, tst. 2704 of mr. J.G.C. Wiebenga, tel. 070-614911, tst. 2092.)

EXPRESSE

redactie: H.F. Heijmans, drs. L.M.L.H.A. Hermans, P. Kronerberg; eindredactie: J.J. Metz;
redactie-adres: Postbus 20018, 2500 AE 's-Gravenhage, tel. 070-614911; organisatie: J.N.J. van den Broek;
abonnementenadministratie: algemeen secretariaat VVD, postbus 19027, 2500 CA 's-Gravenhage, tel. 070-614121;
abonnementsgeld: f 50,- per jaar; vormgeving en druk: Hofstad Druktechniek bv, Zoetermeer

DOCUMENTATIECENTRUM NEDERLANDSE POLITIEKE PARTIJEN

Drs. Ed. Nijpels: Geest van het kabinet Den Uyl waart weer rond

VVD-fractievoorzitter drs. Ed. Nijpels noemt het interview met PvdA-leider Den Uyl in het Vrije Volk van 12 juni 1985 een verbijsterend verhaal.

„Ik dacht dat de Partij van de Arbeid, zij het in een langzaam tempo, realistisch aan het worden was. Maar met dit interview draait de PvdA de klok terug naar het midden van de jaren '70.

Dat de geest van het kabinet Den Uyl weer rondwaart in de PvdA mag blijken uit een willekeurige opsomming van voorstellen, die de heer Den Uyl in het interview doet:

1. inkomensverschillen, zoals tussen minimum en anderhalf \times modaal, zullen verder worden genivelleerd, terwijl het huidige verschil slechts f 20,- per dag bedraagt;
2. er moeten weer extra banen bij de overheid komen;
3. het bedrijfsleven wordt gestraft voor het herstel: de winsten moeten worden afgeroomd;
4. de PvdA rekent zich rijk met een te hoge groei en die wordt, voordat zij is verdiend, al weer uitgegeven.

De Partij van de Arbeid manoeuvreert zich hiermee weer verder weg van de sociaal-economische werkelijkheid."

Wijziging wet Algemene Bepalingen Milieuhygiëne, Hinderwet en wet Luchtverontreiniging

1. De PvdA-fractie diende tijdens het debat drie amendementen in, die politiek belangrijk zijn. Volgens de amendementen zouden namelijk derden-belanghebbenden, waaronder actiegroepen, de wettelijke mogelijkheid moeten krijgen om bij het bevoegde gezag (gemeente of provincie) verzoeken in te dienen om:
 - of een bedrijf te sluiten;
 - of aan een bedrijf een dwangsom op te leggen.Bij weigering door het gezag zou Kroonberoep voor die derden-belanghebbenden moeten openstaan.
2. De VVD-fractie achtte de amendementen onnodig en ongewenst. Woordvoerder Jan te Veldhuis voerde daartoe de volgende argumenten aan:
 - Derden-belanghebbenden kunnen ook nu een verzoek tot sluiting richten aan het bevoegd gezag. En volgens jurisprudentie is tegen weigering ook nu al Kroon-beroep mogelijk. De amendementen zijn dus feitelijk overbodig.
 - De noodzaak voor het wettelijk vastleggen is niet aan-

getoond; ook niet bij de recente evaluatie van de WABM.

- Sluiting van een bedrijf moet een ultimatum remedium zijn.

In Nederland bestaat de goede gewoonte om eerst in goed overleg te proberen tot resultaten te komen. Pas na een waarschuwing of een intrekking van een vergunning volgt sluiting.

Aan derden-belanghebbenden moet daarom het ultimatum remedium niet als een soort „eerste" recht worden toegekend.

- De amendementen roepen potentieel meer rechtsonzekerheid op. Denk aan de kans op reeksen van procedures tussen derden-belanghebbenden, gezag en ondernemers.
- Een eventueel veelvuldig gebruik van verzoeken zal kunnen leiden tot meer kosten en lasten voor overheid en bedrijfsleven.
- Meer bureaucratie en een kans op willekeur zijn niet uitgesloten.
- De kans op meer druk op de rechterlijke macht is ook niet uitgesloten.

De VVD-fractie onderkende in de PvdA-amendementen op zich geen directe voordelen voor het milieu zelf. Daarentegen ontstaan wel potentieel de bovengenoemde nadelen, die de commissie Geelhoed, de Regering en de Regeningpartijen op grond van dereguleringsoverwegingen juist willen vermijden!

3. Tot slot wees Jan te Veldhuis nog eens op de voordelen die door de wetwijziging worden vergroot: voor \pm 100.000 brood- en banketbakkerijen, slagerijen, opslagplaatsen van propaan, en woon- en kantoorgebouwen zal geen aparte hinderwetprocedure en -vergunning meer nodig zijn. En voor \pm 200.000 andere activiteiten, zoals: melkveehouderijen, detailhandel, garages, „doe het zelf"-bedrijven, akker- en tuinbouwbedrijven, opslagplaatsen, metaal- en houtbewerkingsbedrijven en dergelijke zal dat uiterlijk begin 1987 ook het geval zijn.

Deze \pm 300.000 activiteiten/bedrijven moeten dan wel voldoen aan algemene milieuregels.

En dat betekent concreet:

- minder procedures, minder bureaucratie.
- minder kosten en lasten voor overheid, burger en bedrijfsleven,
- minder frustraties over veel tijdverlies;
- meer effectiviteit en rendement van de milieuwetgeving. Er komt namelijk meer tijd beschikbaar voor de aanpak van grotere milieu-problemen en voor meer controle en toezicht;
- En: ook bedrijven, die nog steeds geen hinderwetvergunning hebben, zullen automatisch onder de algemene regels gaan vallen.

4. Minister Winsemius achtte de PvdA-amendementen onnodig, en overbodig. Het CDA zit ook op deze lijn.

(Voor nadere informatie: Mr. A.J. te Veldhuis, tel. 070-614911, tst. 2288.)

Sociale Verzekeringspositie van Grensarbeiders

De problematiek, de grensarbeid, is een graadmeter voor de ontwikkeling van Europa. Immers, het vrije verkeer van personen, diensten en kapitaal is een belangrijke stap in de economische integratie.

Deze problematiek nu, maakt het spanningsveld tussen wens en werkelijkheid zichtbaar. Zo begon VVD-woordvoerder Jos van Rey zijn bijdrage aan het debat. Hij nodigde de regering uit de afstemming van fiscale- en sociale zekerheidsproblematiek op de verschillende zich daarvoor lenende fora ter sprake te brengen en gedachtenontwikkeling aldaar te stimuleren.

De frictie tussen wens en werkelijkheid is niet verwonderlijk als men nagaat dat weinig systemen zo uniek en tegelijk ingewikkeld zijn als belastingwetgeving en sociale zekerheid.

Hij wees er verder op dat er op dit moment praktische problemen zijn, die opgelost dienen te worden; oplossingen die overigens slechts lapwerk betekenen van een niet-ideale situatie.

Dit lapwerk heeft betrekking op zeer gedetailleerde en technische problematiek. Naast een inhoudelijke discussie is het belangrijk om over de structurele aanpak van de grensarbeid te spreken.

De VVD-fractie kwam dan ook met een voorstel om een centraal aanspreekpunt, met bijbehorende organisatie om de verschillende problemen te verwerken, op te zetten. Dat betekent niet direct een nieuwe organisatie, doch bijvoorbeeld het departement van Sociale Zaken en Werkgelegenheid.

Wil een goede structurele aanpak werkelijk slagen dan dient een inventarisatie van de huidige problemen plaats te vinden, waarbij een centraal aanspreekpunt uitstekend kan helpen.

Het idee van een centraal aanspreekpunt werd naar voren gebracht door de zorg van het individu.

Uitvoerig werd gesproken over de fiscale problemen ten gevolge van het niet aftrekbaar zijn van hypotheekrente van de Nederlandse grensarbeider die in Duitsland werkt.

Op de regering werd een dringend beroep gedaan om met de regering van de Duitse Bondsrepubliek overleg te plegen om tot een oplossing van deze problematiek te komen.

Een oplossing op korte termijn voor de problemen van de grensarbeider is helaas nog niet te verwachten, ook niet door een snellere grenspassage per 15 juni aanstaande. De liberale slagzin: „Doen wat nodig is”, dient in praktijk te worden gebracht!

(Voor nadere informatie: J.F.B. van Rey, tel. 070-614911, tst. 2549.)

Bestrijding misbruik Antillenroute aangescherpt

De Tweede Kamer is unaniem accoord gegaan met

een wijziging van de Belastingregeling voor het Koninkrijk (BRK). Deze regeling ziet op de belastingrelatie tussen Nederland en de Nederlandse Antillen.

Het toenemende misbruik van dit belastingverdrag (bekend als de Antillenroute) en het feit dat belangrijke handelspartners van Nederland, als de V.S., in toenemende mate kritiek uitoefenen op de mogelijkheid geldstromen belastingvrij via Nederland naar de Nederlandse Antillen te laten lopen, maakten een herziening van de BRK onvermijdelijk. Deze landen dreigden namelijk dividendstromen van buitenlandse dochters naar Nederlandse moeders te belasten met een zogeheten bronheffing, dan wel de bestaande bronheffing te verhogen, indien Nederland de Antillenroute niet effectief zou bestrijden. Dat zou zeer schadelijke gevolgen hebben voor het Nederlandse bedrijfsleven. Vandaar dat VVD Staatssecretaris van Financiën Henk Koning in onderhandeling trad met de Antilliaanse Regering teneinde de BRK te herzien.

De onderhandelingen waren niet eenvoudig. Ondanks de zeer lage winstbelasting op de Antillen (2,4 à 3%) is het financiële belang voor de Antillen van de Antillenroute zeer groot. Zeker nu de economische situatie in dat deel van het Koninkrijk bepaald somber is; nog versterkt kortgeleden door de sluiting van de grote LAGO-olieraffinaderij, waren de Antillianen erg terughoudend ten aanzien van maatregelen die de voor hun economie zo belangrijke financiële offshore sector zouden benadelen.

Na jaren onderhandelen kwamen partijen tot overeenstemming. Volgens de nieuwe BRK zullen dividendstromen van Nederland naar de Antillen niet meer onbelast zijn, maar belast worden naar een tarief van 7½%, te verlagen tot 5% als de Antillen hun belasting naar de winst zullen verhogen tot 5½%. Tevens zullen de mogelijkheden voor de Nederlandse fiscus om in samenwerking met de Antilliaanse belastingdienst misbruik en oneigenlijk gebruik te kunnen bestrijden sterk worden uitgebreid.

Al met al een evenwichtig compromis, waarmee de Kamer kon instemmen. Wel scherpte de Tweede Kamer via een aantal amendementen van de drie grote fracties de regeling nog wat verder aan teneinde constructies, om de bedoeling van de regeling te ontduiken, beter te kunnen bestrijden. Daar stond tegenover, dat eveneens bij amendement de werkingsduur van de nieuwe BRK werd verlengd van vijf tot acht jaar. Hierdoor ontstaat voor de Antillen een langere periode van zekerheid over de fiscale relatie met Nederland.

De grote Antilliaanse delegatie die aan de debatten in de Kamer had deelgenomen (de BRK is namelijk een Rijkswet, waarover de Antillianen mogen meespreken, maar niet meestemmen) toonde zich met het eindresultaat dan ook tevreden.

(Voor nadere informatie: mr. F.H. de Grave, tel. 070-614911, tst. 2855.)

Remigratie

Het door het kabinet voorgestelde remigratiebeleid bevat twee elementen:

1. de zogenaamde basisfaciliteit. Dat wil zeggen dat – naar het voorbeeld van de regeling die van toepassing is op terugkerende Surinamers – een vergoeding wordt gegeven voor:
 - a. de overtochtscosten van personen, alsmede van een beperkte hoeveelheid verhuisgoed.
 - b. een uitkering ter overbrugging van de kosten van levensonderhoud gedurende de eerste drie maanden

na terugkeer in het land van herkomst.

2. Het opzetten van een experiment voor personen niet jonger dan 55 jaar en niet ouder dan 64 jaar. Daarnaast dient men gedurende tenminste 5 jaar legaal in Nederland woonachtig te zijn geweest en tenminste 6 maanden werkeloos te zijn.

De regeling zal bestaan uit twee delen:

- a. een vergoeding voor de overtochtscosten analoog aan de basisregeling.
- b. een periodieke uitkering tot aan het bereiken van de leeftijd van 65 jaar, op basis van het Nederlandse bijstandsniveau voor alleenstaanden c.q. gezinnen, gecorrigeerd naar de kosten van levensonderhoud in het land van herkomst door middel van koopkrachtpariteit.

Uitgangspunt van de VVD-fractie bij de beoordeling van deze kabinetsvoorstellen, was de vrijwillige keus van de betrokkene om te remigreren. Daartoe heeft de Nederlandse overheid een medeverantwoordelijkheid. De VVD-fractie is van mening dat daarnaast ook het land van herkomst en de remigrant zelf medeverantwoordelijkheid dragen. In die gevallen, waar in de potentiële remigrant werkzaam is in een bedrijf, heeft dat bedrijf ook een verantwoordelijkheid. Om een verantwoorde remigratie-keuze te kunnen maken is een goede voorlichting van essentieel belang. De VVD is van mening dat het kabinet die voorlichting beter en meer gebundeld gestalte moet geven. Bij het voorlichtingsbeleid moeten ook leden van de minderheidsgroepen zelf worden ingeschakeld.

Ten aanzien van de regelingen zelf, te weten:

- de algemene basisregeling en
- de 55+ -regeling, is de VVD van mening, dat het voorgestelde beleid een eerste aanzet is tot een perspectiefvol remigratiebeleid.

Met name gedurende het experimentele jaar moet het kabinet voorstellen uitwerken, welke kunnen dienen als aanvulling op het voorgestelde. Naast de basisregeling - die voor alle leden van minderheidsgroepen geldt - en de regeling van 55+ - welke slechts geldt voor personen die 5 jaar of langer in Nederland woonachtig zijn - blijft voor twee grote groepen remigranten de regeling niet optimaal.

- **Ten eerste** de groep werklozen van onder de 55 jaar. Voor hen blijkt vaak de kans om alsnog werk in Nederland te vinden gering. Daarom verzocht de VVD het kabinet tegelijk met de evaluatie van het voorgestelde experiment voorstellen aan de Kamer voor te leggen om werklozen jonger dan 55 jaar een meer perspectiefvolle regeling dan alleen de basisregeling te bieden. Naar de mening van de VVD moeten voor een dergelijke regeling sociale fondsen ingezet kunnen worden.

2. **De andere groep** betreft potentiële remigranten welke wel een baan hebben. Op dit moment zijn er een aantal bedrijven die bij voorbeeld de opgebouwde pensioenrechten van de betrokkenen als bedrag ineens ter beschikking willen stellen. Probleem wat zich daarbij voordoet is het verschil in interpretatie tussen de verschillende inspecties der belastingen omtrent de belastbaarheid van bovengenoemde uitkeringen. De VVD verzocht de staatssecretaris hierover met de betrokken bedrijven en het Ministerie van Financiën in overleg te treden teneinde te komen tot een ook voor deze groep aanvaardbare regeling.

Terugkeeroptie

De VVD wees de terugkeeroptie af. De keuze voor

remigratie dient na een goede voorlichting en zorgvuldige afweging een definitieve te zijn. De terugkeeroptie levert het gevaar op, dat betrokkenen grote kans lopen tussen wal en schip te vallen in zowel het herkomstland als in Nederland.

Woonlandprincipe

De VVD acht de hantering van een woonlandprincipe met name in dit geval het juiste uitgangspunt. Immers, geldt voor een uitkering in Nederland dat - naast die uitkering verworven inkomsten - in mindering worden gebracht op de uitkering. In de landen van herkomst is een dergelijke controle volstrekt onmogelijk.

Daarnaast is de wijze waarop het kabinet via de koopkrachtpariteit de hoogte van de uitkering wil vaststellen, een verantwoorde beleidskeuze.

Buitenlandse werknemers uit landen van de EEG

Met name ten aanzien van Spanje, Portugal en Griekenland ontstaan problemen. Ten tijde van de werving waren geen van deze landen lid van de EEG. Ook geldt vooral voor Spanje en Portugal dat pas in 1993 sprake zal zijn van een vrij personenverkeer. De angst van het kabinet dat diegenen onder Spanjaarden en Portugezen, die nu gebruik zullen maken van de 55+ -regeling na 1993, zich alsnog in Nederland zullen vestigen kwam de VVD-fractie niet erg overtuigend voor. Derhalve verzocht de VVD het kabinet haar beleid ten aanzien van de werknemers uit Spanje, Portugal en Griekenland te heroverwegen.

Staatssecretaris Kappeyne van de Coppello willigde tenslotte dit verzoek in door werknemers uit Spanje, Portugal en Griekenland de mogelijkheid te geven zich aan te melden voor de remigratiefaciliteiten. Afhankelijk van het aantal aanmeldingen en het reguliere beslag wat op deze faciliteiten gelegd gaat worden, zal er bekeken worden of er ruimte is om de werknemers uit de drie eerder genoemde landen onder de werkings sfeer van het remigratiebeleid te brengen.

Van groot belang voor het welslagen van het remigratiebeleid is het sluiten van overeenkomsten met de landen van herkomst ten aanzien van het te voeren remigratiebeleid. Immers, de betrokken landen zijn op zeer directe wijze betrokken bij dit door Nederland opgezette beleid. De VVD wil - gelijktijdig met de presentatie van de evaluatie van de 55+ -regeling - van het kabinet vernemen, op welke wijze zij het beleid afstemt met de landen van herkomst.

In zijn algemeenheid was de VVD-fractie van mening, dat de kabinetsvoorstellen een aanzet zijn om te komen tot een perspectiefrijk remigratiebeleid.

Dit is dan ook de reden dat de VVD zich ondanks deelkritiek kon scharen achter de kabinetsplannen.

(Voor nadere informatie: drs. L.M.L.H.A. Hermans, tel. 070-614911, tst. 2654.)

Rijnmond

Deze week behandelde de Kamer de bestuurlijke toekomst van het Rijnmondgebied.

De geschiedenis van het Openbaar Lichaam Rijnmond is in de tijd gezien misschien wel beperkt, maar is daarentegen wel uitermate turbulente geweest.

Rijnmond is in 1964 in het leven geroepen op grond van de Rijnmondwet. De belangrijkste reden hiervoor was destijds, dat de eisen voor het behoud van leefbaarheid en

milieu en de onderlinge afstemming van het gebied een aparte bestuursconstructie zouden rechtvaardigen. Inmiddels is die tijd echter voorbij. De economische expansie van het Rotterdamse is helaas fors afgenomen.

Al decennia lang wordt er gediscussieerd over de organisatie van ons binnenlands bestuur. Daarbij ging het met name om herverdeling van taken, de zogenaamde functionele invalshoek, op grond waarvan kan worden gekomen tot een andere opzet van de binnenlandse bestuursorganisatie.

Van meet af aan heeft de VVD ernstige problemen gehad met het wetsontwerp tot splitsing van de provincie Zuid-Holland.

In het debat werd nog eens benadrukt dat de VVD voortdurend gesteld heeft dat, uitgaande van de huidige provincie met haar taken en bevoegdheden, een splitsing van Zuid-Holland in twee provincies oude stijl – waarbij het accent blijft liggen op de uitvoerende taken van de gemeenten en de provincie een intermediair orgaan is – het gebied onvoldoende extra bestuurskracht zou geven om de problemen op te lossen.

Dit standpunt is uiteindelijk door het kabinet overgenomen in onder meer een brief, waar in voorgesteld wordt het Openbaar Lichaam Rijnmond op te heffen. De kern van het aldaar verwoorde regeringsstandpunt wordt door de VVD nadrukkelijk onderschreven.

De fractie heeft grote bezwaren tegen een vierde bestuurslaag, hetgeen Rijnmond in feite is.

Al enige tijd doen zich allerlei (competentie-)problemen voor bij het vervullen van taken in het Rijnmond-gebied. Zo heeft de Rijnmondraad bij voorbeeld de taak van het financieel goedkeuren op bestemmingsplannen; het algemene financiële toezicht op de gemeenten berust echter bij de provincie Zuid-Holland, wat tot problemen leidt.

De VVD stelt zich eveneens op het standpunt dat de intergemeentelijke problematiek primair moet worden opgelost via de Wet Gemeenschappelijke Regelingen, die daarvoor speciaal aangepast is.

In Nederland en met name in het Rijnmond-gebied moet bezien worden of de Wet Gemeenschappelijke Regelingen in staat is de gehele (agglomeratie-)problematiek op te lossen. Mocht alsnog de noodzaak duidelijk worden om te komen tot verdere bestuurlijke en organisatorische constructies, dan kan de VVD zich goed voorstellen dat nadrukkelijk gekeken wordt naar de mogelijkheid van het geven van extra bevoegdheden aan de grote gemeenten. Deze kunnen dan eventueel in de gemeenschappelijke regelingen worden meegenomen. Hierin kan de provincie participeren.

(Voor nadere informatie: drs. L.M.L.H.A. Hermans, tel. 070-614911, tst. 2654.)

Nota toekomstige structuur ABP

Naar aanleiding van alle problemen bij het ABP en het daarop volgende rapport van de commissie-Polak, is de regering gekomen met een nota inzake de toekomstige structuur van het ABP.

Bij de „ABP-affaire” zijn er een aantal bestuurlijke en organisatorische mankementen boven tafel gekomen. De verantwoordelijke organen zijn onvoldoende alert geweest, waarbij een onduidelijke afbakening van taken en bevoegdheden een rol gespeeld heeft.

En zo ontstond er een voedingsbodemp voor bestuurlijke omissies, voor onachtzaamheden, voor interne spanningen en zelfs voor mogelijke malversaties.

De regering zou, zo was afgesproken in de vorige Uitgebreide Commissie Vergadering waar het rapport van de commissie-Polak is besproken, na overleg met diverse instanties komen met definitieve voorstellen met betrekking tot de structuur van het ABP, waarbij de Kamer dan die definitieve conclusies zou beoordelen.

Echter na nu blijkt, is de regering weer met een voorlopig standpunt gekomen naar de Kamer. Ook een oordeel over de inspraakresultaten is achterwege gebleven van regeringszijde. De VVD-fractie heeft kritiek op deze door de regering gevolgde procedure, mede omdat de nota vermeldt dat de noodzakelijke wetsvoorstellen begin 1986 zullen worden ingediend, afhankelijk van nader overleg met de betrokken instanties, want dat is blijkbaar nog nodig.

Met betrekking tot de ingangsdatum wordt gestreefd naar 1 januari 1987 in plaats van 1986, wat volgens de VVD, gelet op de problemen bij het ABP, meer voor de hand lag.

De VVD vindt dan ook dat de betreffende wetsontwerpen veel sneller moeten worden ingediend, willen deze nog tijdig (1986 is een verkiezingsjaar!) behandeld kunnen worden en wil 1987 nog haalbaar zijn. Wat betreft de hoofdpunten heeft de VVD een privaatrechtelijke structuur – dus een geheel zelfstandig ABP à la een bedrijfspensioenfonds – op langere termijn niet om principiële redenen willen afwijzen, doch vooralsnog vinden wij dat die stap te ver gaat.

Evenals de andere grote partijen is de VVD voor een sui generis constructie, een mengvorm van private en publiekrechtelijke structuur. Kortom, een eigensoortige structuur, waarbij het ABP in hoge mate zelfstandig kan functioneren, doch waarbij de centrale overheid op hoofdmomenten de noodzakelijke politieke invloed moet kunnen uitoefenen. Ook het kabinet kiest voor dit uitgangspunt.

Het kabinet gaat uit van eenheid van bestuur en toezicht; een paritaire samenstelling; zo onafhankelijk mogelijk van overheid en ambtenarenbonden; en benoeming op basis van een bindende voordracht.

De VVD stemt met deze uitgangspunten in. De VVD pleit ervoor om de Centrale van Samenwerkende Pensioenbelangenvereniging van (semi-) overheidsdienaren (CSPO) een plaats te geven in de bestuurlijke structuur. Niet ontkend kan worden dat het CSPO een belangwekkende organisatie van post-actieven is met meer dan 100.000 leden. Daarnaast is het echter veel belangrijker om te kijken naar de toenemende emancipatie en mondigheid van ouderen in casu de gepensioneerden.

Wat betreft de blauwdruk van het ABP-bestuur maakt de VVD een kanttekening waar het gaat om de relatie met het arbeidsvoorwaardenoverleg. De blauwdruk gaat ervan uit als ware er reeds sprake van een nieuwe overlegstructuur. Dat is echter niet het geval en dat is dan ook een niet onbelangrijk gegeven.

Met betrekking tot de verdeling van taken en verantwoordelijkheden tussen bestuur en directie heeft de VVD geen problemen. Wel wat betreft de samenstelling van en taakverdeling binnen de directie.

Het kabinet vindt – en dat vindt de VVD-fractie ook – dat de directie meer als team moet functioneren. In de praktijk blijkt dat helemaal niet te werken.

Hoe de directie moet worden samengesteld en of er wel of niet bij voorbeeld een Raad van Bestuur moet komen is echter een zaak van het bestuur, de overheid moet zich daar helemaal niet mee bemoeien. En dus heeft de overheid slechts 1 taak, het opheffen van de huidige wettelijke belemmeringen op dit punt.

Het nu voorliggend kabinetsvoorstel is om de Centra-

le Beleggingsraad te laten plaatsmaken voor een beleggingscommissie. Wat dat betreft wordt de motie uitgevoerd. Echter wel met een kanttekening, want de beleggingsbeslissingen worden genomen door het bestuur – die draagt dus ook de uiteindelijke verantwoordelijkheid – doch na een bindend advies van de beleggingscommissie. Een dergelijke constructie roept volgens de VVD vraagtekens op. Spoorst dat eigenlijk wel met het uitgangspunt van eenheid van bestuur.

De minister van Financiën heeft tijdens het debat het een en ander verduidelijkt en genuanceerd. De VVD zal op dit punt eerst tijdens de behandeling van het wetsontwerp een definitief standpunt innemen.

De regering schrijft dat het ABP in hoge mate zelfstandig moet kunnen functioneren. Maar krijgt het ABP daartoe wel de kans? De VVD had twijfels of de afstand overheid – ABP daadwerkelijk wordt vergroot.

De nota was op dit punt onvoldoende duidelijk. De VVD vindt dat het ABP meer ruimte moet krijgen ten aanzien van zaken als personeelsbeleid, huisvesting en dergelijke. De begrotingsgoedkeuring door de minister dient slechts marginaal te zijn en de aanwijzingsbevoegdheid dient beperkt te worden (alleen laatste redmiddel).

Voorts vindt de VVD dat de pensioenrechten en -plichten in de wet verankerd dienen te worden en niet in een reglement zoals het ABP-bestuur voorgesteld had.

Het debat leverde op tal van punten de gewenste duidelijkheid op en de regering schoof duidelijk op in de richting van de VVD.

(Voor nadere informatie: mr. G.B. Nijhuis, tel. 070-614911, tst. 2854.)

Structuurschema Militaire Terreinen

VVD-woordvoester Den Ouden-Dekkers had veel waarderende woorden tijdens de behandeling van het Structuurschema Militaire Terreinen voor de ruime mogelijkheden die de bevolking heeft gekregen om inspraak te leveren op de oorspronkelijke regeringsvoorstellen. Die voorstellen zijn dan ook nogal gewijzigd in het uiteindelijke regeringsstandpunt, dat vorig jaar juni verscheen. De VVD onderschrijft de behoefte aan compagnies-oefenterreinen (COT), eenheidsoefenterreinen voor peletons (EOT) en overige oefenterreinen (OOT). Voor een goed nationaal Defensiebeleid moet daartoe een beslag op de ruimte gedaan worden. Waardering sprak de VVD uit voor het feit, dat Defensie ± 7.000 ha terrein afstoot, dat weer als natuurterrein ter beschikking gesteld wordt. Met de Regering is de VVD van mening dat een te intensief gebruik van terreinen schadelijk is voor het in stand houden van natuurlijke en landschappelijke waarden. De VVD heeft Defensie nadrukkelijk gecompimenteerd voor het uitstekende beheer, dat Defensie voert over de militaire terreinen.

Zonder morren ruimen de militairen altijd het recreatief vuil op in die gebieden, waar recreatief medegebruik van de militaire terreinen voor burgers mogelijk is.

De VVD gaat accoord met een COT-minus te Havelte. Daar komt dus een terrein van minder dan 1.000 ha (de benodigde omvang voor een compagniesoefenterrein). Over de feitelijke begrenzing moet nog nader overleg worden gevoerd met de betrokken overheden. De VVD acht verdere aantasting van landbouwgronden in het gebied rond Havelte ongewenst.

Zij heeft de Regering gevraagd het overleg met de betrokkenen spoedig af te ronden, zodat er zekerheid voor de mensen ontstaat; zeker voor hen, die voor hun bedrijfs-

voering investeringsbeslissingen moeten nemen. De Regering zal de Kamer over de uitkomst van het overleg tussen Regering en betrokkenen informeren.

De VVD wil niet meer dan EOT in De Haar. Voor het geplande EOT te Anloo heeft de VVD een alternatief voorgesteld. Binnen de groenvoorzieningen, die gepland zijn in het plan van de herinrichting Veenkoloniën Oost-Groningen en Drente achtte zij het mogelijk een EOT te situeren, waardoor het gebied De Strubben en Kniphorstbos gespaard zou blijven. Dat plan lijkt echter onuitvoerbaar, omdat dan de Herinrichtingswet gewijzigd moet worden, een procedure die niemand wenst.

Wel ging de Regering accoord met het voorstel om voor het COT-Leusderheide af te zien van de voorgestelde 125 ha. Er komt ook een studie naar de totale problematiek in dit zwaar belaste gebied ten aanzien van geluidhinder van vliegtuigen (Soesterberg), lawaai van rijdend landmachtmaterieel, verkeersoverlast en stofoverlast. De bevolking krijgt voorts de mogelijkheid om over de feitelijke begrenzing van het terrein mee te spreken.

Het COT-Ginkelse Hei wordt ingericht met inachtneming van de randvoorwaarden, die de VVD heeft gesteld.

Ten aanzien van de problematiek rond de vliegbasis Leeuwarden zijn eindelijk toezeggingen gedaan en gegarandeerd. Men blijft streven naar vermindering van de geluidshinder rond de vliegbasis. De startbanen worden niet verlengd. Woningbouw op de daartoe bestaande plaatsen kan met Rijkssteun worden uitgevoerd. De isolatie van de woningen rondom de vliegbasis wordt ter hand genomen, waarvoor ook de benodigde financiën ter beschikking zullen worden gesteld. Daarmee heeft de Staatssecretaris Van Houwelingen zijn afspraken met het Provinciaal Bestuur van Friesland hard gemaakt.

De schietrange De Vliehors op Vlieland blijft bestaan. De VVD heeft een motie ingediend met het voorstel om in het belang dat de Schietrange heeft voor het sociale en economische draagvlak van Vlieland, af te zien van het voornemen Vlieland de status (potentieel) Nationaal Park te geven.

Voor wat betreft de simulatietechnieken, die ontlastend kunnen werken voor geluidhinder van luchtmacht en landmacht, heeft de Staatssecretaris de Kamer toegezegd met een studie te komen, waarover ook de Kamer dan een oordeel kan vormen.

(Voor nadere informatie: M.J.H. den Ouden-Dekkers, tel. 070-614911, tst. 2283.)

Gemeentelijke herindeling Alblasserwaard/Vijfheerenlanden

Na een voorbereidingsfase van enkele jaren heeft op woensdag 12 juni het plenaire debat over de gemeentelijke herindeling in de Alblasserwaard en Vijfheerenlanden plaatsgevonden. Het wetsontwerp behelst globaal zodanige herindeling, dat het aantal van 40 bestaande gemeenten in het gebied zal worden teruggebracht tot 13 gemeenten. Zes gemeenten zullen blijven zoals ze zijn, de overige 34 worden heringedeeld tot 7 gemeenten.

Allereerst valt te constateren, dat Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland voor de moeilijke taak stonden bij de voorbereiding van dit herindelingsvoorstel een aantal nauwelijks te verenigen verlangens samen te smelten tot één voorstel. Rekening houdend met de uitgangspunten in de Notitie Gemeentelijke Herindeling en met de opvattingen van de gemeentebesturen hebben zij knopen doorgehakt

waar knopen doorgehakt moesten worden en concessies gedaan waar concessies gedaan konden worden. Zo ontstond een alleszins verdedigbaar en zo evenwichtig mogelijk plan, waarin „stad” en „land” zo consequent mogelijk gescheiden zijn. Het idee van sterke landelijke gemeenten, die tegenspel kunnen bieden aan de stedelijke omgeving spreekt ons aan. Het is één van de door ons, ook in de Uitgebreide Commissie Vergadering van 11 maart j.l., beleiden uitgangspunten bij het gemeentelijk herindelingsbeleid.

Uiteraard veroorzaakte ook deze herindeling onrust in het gebied: vragen rezen, problemen ontstonden over de samenvoegingen, over de ingangsdatum en over de financiële gevolgen op korte en op langere termijn na effectivering van de herindeling.

De VVD heeft bij de behandeling van dit herindelingsvoorstel in grote lijnen de koers gevolgd, die zij in het kader van het algemene herindelingsbeleid steeds heeft aangehouden en in de Uitgebreide Commissie Vergadering van 11 maart nog eens heeft verwoord: steun aan de uitgangspunten van de Notitie Gemeentelijke Herindeling. De PvdA deed op haar beurt hetzelfde.

De herindelingsweg die het CDA, sinds de Uitgebreide Commissie Vergadering van 11 maart steeds duidelijker, bewandelt, is in onze ogen heilloos. Enerzijds biedt zij – tijdelijk – nieuwe hoop aan in het ontwerp te klein bevonden gemeenten.

Anderzijds haalt zij de duidelijkheid die de Notitie Gemeentelijke Herindeling, met daaraan gekoppeld de onlangs verschenen financiële notitie, lijkt te bieden, in één keer onderuit. Het is de vraag of op langere termijn de gemeenten, met name de nog her in te delen gemeenten, met deze nieuwe onduidelijkheid en onzekerheid, gediend zijn.

Concreet mondt de visie van de drie grote partijen, bij de behandeling van de herindeling van de Alblasserwaard en Vijfheerenland uit in de volgende wijzigingsvoorstellen:

1. **VVD:** amendement: gemeenten Asperen en Heukelum (Z.H.) en Vuren en Herwijnen (Gelders) samenvoegen en aan Gelderland toevoegen.

Wetsontwerp: samenvoegen, maar bij Zuid-Holland. Minister en Staatssecretaris hebben hiertegen geen bezwaar.

2. **PvdA:** sub-amendement: vergroten van de gemeente Gorinchem in oostelijke richting, conform het oorspronkelijke ontwerp van de provincie.

Minister en Staatssecretaris hebben ook hiertegen geen bezwaar.

Met het oog op de procedurele complicaties, die zich voor kunnen doen, als metertijd in verband met gebiedsuitbreiding van Gorinchem een provinciegrens moet worden overschreden, steunt de VVD-fractie dit sub-amendement.

3. **CDA:** amendement: ter vergroting van het aantal **nieuw** te vormen gemeenten tot 9.

Minister en Staatssecretaris zijn tegen.

Consistentie kan aan het CDA-voorstel, gezien haar uitgangspunten, niet worden ontzegd, maar in die consistentie zit tevens de belemmering om delen van het voorstel, die ons in eerste instantie sympathiek voorkomen, te steunen. Omdat daarmee het totale bouwwerk, waarvan hierboven vermeld dat het door Gedeputeerde Staten evenwichtig in elkaar is gezet, zou wankelen, zo niet instorten.

4. **PvdA:** motie: waarin gevraagd wordt te zijner tijd (ter gelegenheid van gemeentelijke herindeling van Utrecht) te bezien of de nieuwe gemeente Vianen – naar haar wens – alsdan ingedeeld kan worden bij de provincie Utrecht.

De VVD steunt deze motie met als motief, dat de opvattingen van de beide betrokken provincies, die zich in het kader van de splitsing van Zuid-Holland **tegen** hebben uitgesproken, wellicht veranderd zijn.

In verband met de streefdatum van ingang van de herindeling, 1-1-1986, is opnieuw peilen van de provincies op dit moment niet opportuun.

De Regering zal voornoemde vraag, zodra daartoe enige aanleiding aanwezig zal zijn, nader bezien.

De VVD zal, waarschijnlijk in de week volgend op het debat, stemmen **vóór** het wetsontwerp, zoals geamendeerd door de VVD, inclusief het sub-amendement van de PvdA. Het ziet ernaar uit dat het CDA zal tegenstemmen.

(Voor nadere informatie: mr. H.Th.M. Lauxterman, tel. 070-614911, tst. 2035.)

U neemt toch ook een abonnement op de VVD-EXPRESSE!

Wilt u ook iedere week de VVD-EXPRESSE in de bus en u heeft nog geen abonnement? Vul dan per omgaande de bon in dit nummer in. De VVD-EXPRESSE kost f 50,-* per jaar. Daarvoor krijgt u wekelijks met uitzondering van de recessieperiode dit blad in uw bus. U kunt ook rapporten van de Teldersstichting, die in VVD-EXPRESSE worden aangekondigd gratis aanvragen.

U kunt de bon, die hieronder staat invullen en opsturen, in een envelop met postzegel naar:

VVD-EXPRESSE,

Postbus 19027, 2500 CA 's-GRAVENHAGE.

Alleen VVD-leden kunnen zich abonneren.

Met blokletters invullen s v p

Ondergetekende:

Naam:

Adres:

Postcode Woonplaats:

geeft zich op als abonnee van de VVD-EXPRESSE

* nog geen geld overmaken. Wij zenden u een acceptaokaart

EXPRESSE

redactie: H.F. Heijmans, drs. L.M.L.H.A. Hermans, P. Kronenberg; eindredactie: J.J. Metz;
redactie-adres: Postbus 20018, 2500 AE 's-Gravenhage, tel. 070-614911; organisatie: J.N.J. van den Broek;
abonnementenadministratie: algemeen secretariaat VVD, postbus 19027, 2500 CA 's-Gravenhage, tel. 070-614121;
abonnementsgeld: f 50,- per jaar; vormgeving en druk: Hofstad Druktechniek bv, Zoetermeer

Mededelingen

Leidraad VVD-Gemeenteprogramma 1986

Op 1 juni j.l. heeft de Vereniging van Staten- en Raadsleden de Leidraad VVD-Gemeenteprogramma 1986 vastgesteld.

Belangstellenden kunnen deze Leidraad bestellen door f 7,50 over te maken op gironummer 40.18.232 t.n.v. VVD-Informatierekening te Den Haag, onder vermelding van: „Leidraad VVD-Gemeenteprogramma 1986”.

De Leidraad kan ook afgehaald worden bij het algemeen secretariaat, Koninginnegracht 57, 's-Gravenhage, tegen betaling van f 5,50.

Nieuw stelsel van sociale zekerheid in hoofdlijnen

1. De Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid heeft met haar rapport „Waarborgen voor zekerheid” voor interessante discussiestof gezorgd. Men heeft bewust de bestaande wegen verlaten en geheel nieuwe ingeslagen. De VVD-fractie herkent daarbij de lijnen die door de Teldersstichting voor de lange termijn zijn uitgezet in haar recente rapport: „grenzen aan de sociale zekerheid”. Dat betreft:
 - de geïntegreerde algemene inkomensdervingsverzekering (AIV) voor alle werkenden tot ten hoogste het individuele sociale minimum;
 - de vrijwillige inkomensdervingsverzekering (VIV) voor uitkeringen boven het sociale minimum;
 - een algemene bijstandswet (AB) als restvoorziening van de collectieve sociale zekerheid.
2. Jammer genoeg heeft de WRR haar stelsel onder een zware hypotheek gelegd door een verkeerd woordgebruik. Dat geldt het gedeeltelijk basis-inkomen (GBI). Een basis-inkomen geeft aan dat van iets lagere niet te leven valt. Een gedeeltelijk basis-inkomen is derhalve een contradictio in terminis. Blijkbaar is iets anders bedoeld. De VVD-fractie heeft daarbij de indruk overgehouden dat de WRR eigenlijk de invoering van een negatieve inkomstenbelasting („tax credit”) beoogt. Daarover wil de VVD-fractie – geheel anders dan over een echt basis-inkomen waar de VVD zich sterk tegen keert – graag verder discussiëren. Zij het onder de voorwaarde dat het huidige zeer progressieve tarievenstelsel tegelijkertijd aanzienlijk wordt verzacht. Gebeurt dat niet dan zou de toch al sterke inkomensnivellering verder worden verscherpt.

3. De waarde van een stelsel van negatieve inkomstenbelasting in combinatie met een AIV en een VIV kan liggen in:
 - vermindering van de bureaucratie als gevolg van achterwege blijven van een ingewikkeld toeslagstelsel;
 - vermindering van controles op inkomstenstoetsen;
 - versoepeling van de arbeidsmarkt;
 - bevordering van deeltijdarbeid;
 - wit maken van een deel van het zwarte circuit;
 - het ontstaan van mogelijkheden van sociale zekerheid op maat.
4. De VVD-fractie voelt het als een gemis dat er geen gedegen financiële verantwoording van het nieuwe WRR-stelsel voor de sociale zekerheid wordt gegeven. Het huidige stelsel is niet langer financieerbaar gebleken. Daarom is het kabinet Lubbers-Van Aardenne doelbewust tot aanzienlijke ombuigingen overgegaan. Dat werk mag niet ongedaan gemaakt worden door het invoeren van nieuwe systemen, waarvan de financiële consequenties nog volledig onzeker zijn.

(Voor nadere informatie: dr. R.W. de Korte, tel. 070-614911, tst. 2650.)

Kernenergie en Maatschappelijke Discussie Energiebeleid

In de Tweede Kamer vond het debat plaats over het regeringsstandpunt met betrekking tot het Eindrapport van de MDE en de vestigingsplaatsen van kerncentrales. Tien jaar geleden werd aan de Kamer een voorstel voorgelegd voor de bouw van 3 kerncentrales met een vermogen van 3000 MWe en sedertdien is er vaak intensief en heftig gediscussieerd, terwijl er al die tijd in feite een verbod op kernenergie heeft gerust. Het debat dat nu heeft plaatsgevonden over de wijze waarop in de komende decennia electriciteit in ons land zal worden opgewekt, bedoelt dit verbod op toepassing van kernenergie te laten vervallen.

Het is voor de VVD-fractie geen eenvoudige zaak geweest een passende reactie te vinden op het voorstel van de regering. Enerzijds was de VVD-fractie verheugd over het voorstel dat overeenkomt met de wensen van de overgrote meerderheid in de partij, anderzijds lag er een conclusie van de MDE, waaraan niet zo maar kon worden voorbij gegaan, zonder de geloofwaardigheid van de democratische uitkomst van die discussie aan te tasten.

Op grond van diepgaande studies waren regering en parlement tot de mening gekomen, dat het niet verantwoord was het advies van de MDE zo zonder meer op te volgen, omdat dit tot ernstige gevolgen voor de energietoestand op langere termijn zou leiden. Inmiddels is namelijk gebleken dat in 1984 en 1985 de groei van het elektriciteitsgebruik aanmerkelijk hoger is komen te liggen dan het percentage dat de MDE voor de jaren tot 2000 had gehanteerd. Terwijl de verwachtingen over de omvang van toepassing van wind-

energie en warmtekracht veel te hoog gespannen waren. Bovendien tonen de uitspraken inconsistente en bevatten tegenstrijdigheden. Zo mogen Borssele en Dodewaard openblijven en bestaat er dus niet werkelijk een principieel bezwaar tegen kernenergie. Naar de overtuiging van de VVD-fractie heeft het regeringsvoorstel een zeer sterke argumentatie geleverd, dat weliswaar afwijkt van de conclusie van de MDE, maar dat zoveel mogelijk ernaar streeft om in overeenstemming met de gevoelens van de betrokkenen bij de formulering van het MDE advies te handelen. Er is duidelijk sprake van een aarzende houding. Naar de mening van de VVD-fractie laat de MDE-conclusie toe om in een situatie, waarin de wens naar duurzame energie niet tijdig in de gewenste omvang kan worden gerealiseerd, het minimale aan kernenergie op stringente voorwaarden van veiligheid in te zetten, waardoor de gewenste alternatieven alsnog een kans geboden kan worden zich te realiseren. De VVD-fractie zal zeker met kracht activiteiten bepleiten en steunen, die gericht zijn op energiebesparing en ontwikkeling van windturbine-technologie.

De VVD-fractie heeft indertijd ingestemd met het besluit een MDE te houden, maar heeft daarbij wel uitdrukkelijk uitgesproken dat de verantwoordelijkheid voor de beslissing over kernenergie bij het parlement ligt, die aan de hand van zuivere en zwaarwegende argumenten genomen zal moeten worden. De VVD-fractie is van oordeel dat het regeringsvoorstel om thans nog niet te beslissen over het volle vermogen dat tegen 2010 de basislast moet verzorgen, maar slechts over te gaan tot de bouw van het minimale kernenergievermogen dat nodig wordt geacht om het vermogensgat tegen 1995 op te vullen, juist en verantwoord is en heeft daarmee volledig ingestemd. Met grote overtuigingskracht en goed onderbouwde cijfers heeft het kabinet aangetoond dat het alternatief dat de MDE voor ogen had, niet realiseerbaar is en dat derhalve **nu** gekozen moet worden voor de bouw van enkele grote centrales. Waarbij de keuze is tussen uraan en kolen, die tezamen uiteindelijk 70% van de electriciteitsproductie verzorgen moeten. Door de ombouw van oliecentrales zal het kolenaandeel 40% worden, dat daarmee het maximum heeft bereikt in het kader van de voorgestane brandstofdiversificatie. In de resterende 30% zal anderszins moeten worden voorzien nu aangetoond is door de regering dat windkracht en warmtekracht **niet** de verhoopde bijdrage zullen gaan leveren. De keuze valt daarbij op uraan (kernenergie) als zijnde de meest schone en betrouwbare energiedrager. Daarmee het brandstoffenpakket meer in overeenstemming brengend met dat van de buurlanden, waardoor de verschillen met de electriciteitsprijs van Nederland zullen verminderen, gezien de lage kostprijs van kernenergie. Op deze wijze zal onzekerheid bij burgers en het bedrijfsleven weggenomen worden over de toekomstige electriciteitsprijzen-ontwikkeling en leiden tot het behoud van een belangrijk deel van de industriële bedrijvigheid in Nederland. Kernenergie kan nu worden toegepast, omdat aan de voorwaarde, dat het radioactief afval veilig moet worden opgeborgen, kan worden voldaan. De Kamer heeft in februari 1985 ingestemd met het regeringsvoorstel tot de bouw van een interim-opslag methode waar gedurende 50-100 jaar het radioactief afval kan worden opgeslagen, in afwachting van een definitieve keuze van eindopslag in een diepe geologische formatie.

Daarmee is ruimte geschapen om de beste eindopslag in de toekomst te realiseren, die voldoet aan zeer hoge eisen, die nog niet eerder voor ander gevaarlijk afval is toegepast. Het gaat erom de meest economische en doelmatige methode te kiezen. Daaraan wordt internationaal gewerkt. Het verwijt dat wij vaak te horen krijgen als zouden wij de volgende generatie met onze problemen opzadelen, is volkomen onterecht. Nimmer is zo zorgvuldig gehandeld; in tegenstelling tot bij voorbeeld het opbranden van fossiele

brandstoffen, zoals olie en steenkolen, waarvan het afval tot nu toe niet aan zo'n streng criterium is onderworpen. Maar waarvan het nu al vaststaat dat volgende generaties met immense problemen te maken zullen krijgen als we bij voorbeeld denken aan de onomkeerbare stijging van kooldioxyde in de atmosfeer (CO₂) bij het doorgaan met verbranden van fossiele brandstoffen, en met alle klimatologische en ecologische gevolgen vandien. Ook weet men nog geen afdoende oplossingen voor bij voorbeeld het achterblijvende vliegans en slakken bij kolenverbranding. Opvallend is dat in de conclusies van de MDE en de opinietingen die daaraan parallel gingen, de toekomst van steenkolen zo laag wordt ingeschat.

De VVD-fractie heeft alle argumenten afgewogen. Dat bracht de woordvoerder van de VVD-fractie ertoe zich uit te spreken namens de VVD-fractie voor een beperkte inzet van kernenergie **nu** en een stimulering van verdere pogingen tot besparing en ontwikkeling van windenergie en warmtekracht.

(Voor nadere informatie: dr. R. Braams, tel. 070-614911, tst. 2016.)

Beleidsdebat Buitenlandse Zaken

Bij het begin van de VVD-inbreng werd aandacht geschonken aan organisatie- en personeelsbeleidsaspecten bij het betreffende Ministerie. Zulks onder meer vanwege de -2% operatie, die zeker voor bepaalde onderdelen van het Ministerie, zoals de Buitenlandse Dienst, zich moeilijk laat vertalen onder handhaving van een goed dienstbetoon aan de „cliëntèle" van deze Dienst. Van VVD-zijde is aangedrongen op meer aandacht voor de samenwerkingsmogelijkheden met onze partners in de Benelux. Dit ten behoeve van de uitvoering van aan ambassades en consulaten toebedeelde taken. Dankzij de verlegging van de personencontrole naar de buitengrenzen van het Benelux-gebied is het visumbeleid een gemeenschappelijke Benelux aangelegenheid geworden.

Lof werd geuit voor de bereidheid van de departementsleiding om verdere voorwaarden te scheppen ter betere werving van vrouwelijke sollicitanten, omdat met de intrede van meer vrouwen veel kennis en kunde aan de Buitenlandse Dienst kan worden toegevoegd.

Kritiek werd gegeven over de bestaande ongelijke behandeling van levenspartners, gehuwd dan wel ongehuwd. Juist waar het regeringsbeleid erop gericht is ongeachtvaardige verschillen tussen de verschillende samenlevingsvormen tegen te gaan, behoort juist ook het onderhavige Ministerie extra aandacht voor deze aspecten te hebben. Dit vanwege ondermeer de vele overplaatsingen naar het buitenland en de nauwste betrokkenheid daarbij van de levenspartner.

Waardering is uitgesproken voor de wijze waarop Nederland de mensenrechten als één der hoekstenen van zijn buitenlands beleid hanteert. Doch als realisten zijn wij verplicht van tijd tot tijd de vruchten van dat beleid te beschouwen. Met betrekking tot de situatie in Afghanistan werd opgemerkt, dat het land op de rand van de hongersnood verkeert. Niet ten gevolge van de totale ontwrichting, maar doordat de te velde staande gewassen door de Sovjets moedwillig worden vernietigd. Gevraagd werd of ook de Minister niet de angst bekruipt, dat het mensenrechtenbeleid totaal dreigt te mislukken. Zeker waar het de Sovjet-Unie betreft; en of de Minister de bereidheid wil tonen om de reeds veelvuldig vertolkte afschuw van de regering ook op andere, meer indringende, wijze ter kennis te brengen van

de leiders van de Sovjet-Unie. Zelfs genocide kent blijkbaar het gevaar van gewenning en berusting.

Met betrekking tot het Midden-Oosten werd van VVD-zijde uitvoerig ingegaan op de positie van Unifil in Zuid-Libanon. Daarbij werden de vragen gesteld:

- welke bijdrage tot vrede of oorlog voorkómmende handelingen kan Unifil thans nog verzorgen?
- in hoeverre is de eigen veiligheid van deze troepenmacht nog verzekerd?
- deelt de Minister de mening, dat door het wegtrekken van de Israëliërs uit Zuid-Libanon de veiligheidsrisico's voor Unifil sterk zullen toenemen en aanleiding vormt tot een herbeschouwing van de wijze van deelneming (in de uitvoering) van de Unifil-taak?

Bij de beantwoording door de Minister op, na het trieste voorval van de gijzeling van 21 Finse Unifil-militairen, plaatste ook de Minister grote vraagtekens bij een verlening van Nederlandse deelname aan het Unifil-detachement in Libanon. De gijzeling ruïneert de doelstelling van vredesmachten en de bereidheid van landen eraan deel te nemen.

(Voor nadere informatie: A.M. van Bemmelen, tel. 070-244742.)

Notitie schoolgeld

Achtergrond

Toen de Tweede Kamer tijdens de Algemene Beschouwingen opnieuw het schoolgeld voor leerplichtigen van 12-16 jaar afwees, ontstond een gat in de begroting van f 140 miljoen. Na politiek overleg tussen Kabinet en fracties, waarbij de Minister-President en fractievoorzitters betrokken zijn geweest, is een pakket maatregelen overeengekomen ter dekking van het gat van f 140 miljoen. Onderdeel van dit pakket maakte uit een schoolgeldverhoging voor niet-leerplichtigen van 16 jaar en ouder. In het politiek overleg en in het debat bij de Onderwijsbegroting, is door de fractie meegedeeld, dat met die maatregel alleen kon worden ingestemd indien bij de verhoging de middengroepen zouden worden ontzien.

Het wetsvoorstel

Het wetsvoorstel is gebaseerd op de voorstellen, gedaan in de Nota Onderwijsretributiebeleid, waarbij 15% van de exploitatiekosten van de studie als uitgangspunt voor het retributiebeleid werd gekozen. De VVD-fractie heeft de onderbouwing van deze nota afgewezen, maar zich wel accoord verklaard met de opbrengst. Voorts worden twee

wijzigingen ten opzichte van de huidige situatie voorgesteld:

- geen heffing meer naar werkelijk betaalde belasting, maar heffing naar belastbaar inkomen. Bij heffing naar werkelijk betaalde belasting moest men bij het betalen van meer belasting door bijvoorbeeld wijziging in de tarieven ook steeds meer schoolgeld betalen. Wijziging in te betalen schoolgeld door wijziging van de belastingtarieven wordt niet langer als billijk ervaren.

In het nu voorgestelde systeem wordt zuiverder bij inkomensposities aangesloten.

- in de plannen van de Minister zou het inkomenstraject waarbinnen de schoolgeldheffing van minimum naar maximum oploopt, worden verkleind. Dit traject liep van f 25.000,- – f 65.000,- belastbaar inkomen. Het zou worden f 23.000,- – f 55.000,-. Dit was voor de VVD-fractie niet aanvaardbaar. Wij wilden het inkomenstraject brengen op f 23.000,- – f 65.000,- belastbaar inkomen. Om zodoende de mensen met een belastbaar inkomen tussen f 25.000,- en f 55.000,- te kunnen ontzien. Belastbaar inkomen van f 15.000,- betekent een bruto-inkomen van ± f 30.000,-, terwijl een belastbaar inkomen van f 55.000,- een bruto-inkomen van ± f 72.000,- veronderstelt. Dit laatste kan variëren al naar gelang de fiscale positie van betrokkene. Teneinde dezelfde opbrengst te verkrijgen, moesten twee dingen gebeuren:
 - het heffingspercentage op grond van de nota onderwijs-retributiebeleid moest van 15% tot 20% worden verhoogd.
 - de hogere inkomens moesten meer schoolgeld gaan betalen. Tot nu toe betaalde men, ongeacht de hoogte van het belastbaar inkomen, hetzelfde bedrag aan schoolgeld of je nu f 55.000,- belastbaar inkomen had of f 90.000,-. De middengroepen werden hierdoor onevenredig zwaar belast.

Gevolgen:

- het inkomenstraject waarover schoolgeld wordt geheven is uitgerekt, waardoor een gelijkmatiger en rechtvaardiger lastenverdeling kon worden bereikt. De lagere inkomens worden nu voor het eerst aangeslagen, de hogere gaan meer betalen; met andere woorden meer mensen gaan schoolgeld betalen.
- lasten worden evenrediger verdeeld. De middengroepen worden nu duidelijk ontzien, met name de mensen tussen modaal en 2× modaal.
- het systeem is stabiel geworden en minder direct afhankelijk van belastingpolitieke beslissingen.

(Voor nadere informatie: J. Franssen, tel. 070-614911, tst. 2084.)

Het resultaat ziet er nu als volgt uit:

Belastbaar inkomen	Huidig tarief	Voorstel regering	Amendement VVD
00.000,- – 25.000,-	f 000 –	f 150 – f 171	f 150 – f 159
25.000,- – 30.000,-	f 138 – f 176	f 172 – f 241	f 160 – f 209
30.000,- – 35.000,-	f 177 – f 244	f 242 – f 323	f 210 – f 259
35.000,- – 40.000,-	f 245 – f 313	f 324 – f 417	f 260 – f 339
40.000,- – 45.000,-	f 314 – f 391	f 418 – f 523	f 340 – f 449
45.000,- – 50.000,-	f 392 – f 481	f 524 – f 641	f 450 – f 599
50.000,- – 55.000,-	f 482 – f 571	f 642 – f 771	f 600 – f 771
55.000,- – 60.000,-	f 572 – f 679	f 772	f 772 – f 899
60.000,- – 65.000,-	f 680 – f 774	f 772	f 900 – f 1029
65.000,- – 70.000,-	f 774	f 772	f 1030
70.000,- – 75.000,-	f 774	f 772	f 1030
75.000,- – hoger	f 774	f 772	f 1030

Jaarverslag 1984 Algemene Rekenkamer

Afgelopen week vond er een bijzondere gebeurtenis plaats in de Tweede Kamer.

Het Jaarverslag 1984 van de Algemene Rekenkamer werd besproken. Terecht stelde VVD-woordvoerder Jos van Rey nogmaals vast dat de laatste tijd de opmerking: „de controlerende taak van de Tweede Kamer faalt" vaker werd gehoord; toch lieten de Jaarverslagen van de Algemene Rekenkamer aan duidelijkheid niets te wensen over.

Jaar in jaar uit werd er gewezen op een aantal onzorgvuldigheden (goedkeuring rijksrekening, falende automatisering, falende departementale accountantsdiensten).

Helaas heeft de Tweede Kamer met die Jaarverslagen weinig gedaan. De VVD-fractie heeft de overtuiging, dat met de conclusies van de Algemene Rekenkamer het beleid moet worden getoetst en eventueel bijgesteld.

Het enige dat de Tweede Kamer daarvoor moet doen is de door de Rekenkamer geregeld aangereikte hand, pakken. Belangrijker is echter, dat de controle door de Algemene Rekenkamer de Tweede Kamer niet van zijn eigen controletaak mag afhouden.

Voorstellen:

- uitbreiding bevoegdheden Algemene Rekenkamer;
- een betere uitrusting van de Algemene Rekenkamer;
- inschakelen van externe deskundigen;
- inschakelen van externe accountants;
- onderzoek privatisering departementale accountantsdiensten;
- daadwerkelijk beginnen met het goedkeuren van de rijksrekening binnen de daarvoor in de wet vastgelegde termijnen;
- uitgaven voor een groot project boeken op een afzonderlijk begrotingsartikel;
- gelijktijdig met de aanbidding van de Miljoenennota de suppletioire begrotingen alsmede eventueel de Slotwet van het jaar daaraan voorafgaand aan de Kamer aanbieden;
- etc., etc.

Vele wensen en suggesties. De regering heeft op de VVD-voorstellen positief gereageerd.

De overheid dient een voorbeeld te zijn in dit land wat betreft de financiële verantwoording en daar schort het op vele departementen aan!

Een flinke achterstand in de totstandkoming van de Rijksrekening (eindbalans) en accountantsverklaringen is onaanvaardbaar en moet in deze kabinetsperiode worden opgelost.

Waakzaamheid voor de VVD-fractie is geboden!

(Voor nadere informatie: J.F.B. van Rey, tel. 070-614911, tst. 2549.)

Wijziging Gradenstelsel

In het huidig voortgezet onderwijs bestaat een drie graden stelsel. In de praktijk betekent dit dat er bewijzen van bekwaamheid zijn op drie verschillende niveaus. Een bewijs van bekwaamheid van een bepaald niveau geeft recht op les geven op bepaalde schoolsoorten of deien daarvan.

Al sinds het begin van de jaren zestig wordt er gediscussieerd over een wijziging van het drie graden stelsel in een twee graden stelsel. Daarvoor zijn vele - soms wisselende - argumenten aangevoerd. Niet ontkend kan worden der voorstanders van een eensporige Middenschool stuk geporteerd waren en zijn. Daarvoor hanteert men het argument van de zogenaamde ontwikkelingspsychologische grens bij 45/16 jaar. Beneden die grens zou de nadruk meer

liggen op de integrale pedagogische benadering in het onderwijs, daarboven gaat het meer om de nadruk op de vakinhoudelijke component. De fractie heeft bij die grens grote vraagtekens geplaatst, omdat die grens vanuit de structuur van het onderwijs wordt beredeneerd en niet vanuit de positie van het individuele kind. In de klassen 2/3 VWO een ander kind met andere mogelijkheden, interesse en capaciteiten dan een LBO-leerling. Die grens ligt dus voor iedere leerling verschillend. Zo wil de fractie graag de klassen 2/3 VWO tot het eerste graadsgebied rekenen in plaats van tot het tweedegraadsgebied. Een kamermeerderheid wil dit echter niet. Ook andere argumenten, zoals het eindkennissniveau van de onderscheiden onderwijs soorten en de onnodige sociale hiërarchie tussen docenten bij een drie graden stelsel heeft de VVD-fractie niet onderschreven. De fractie is met de wijziging van een drie graden stelsel in een twee graden stelsel accoord gegaan om twee redenen.

1. In toenemende mate zijn het derde- en tweede graads gebied ineengesloten om reden waarvan het niet functioneel nog langer een drie graden stelsel te handhaven. Wel moet het eindniveau van een tweedegraads opleiding terdege bewaakt worden.
2. Een drie graden systeem schept zeker in scholengemeenschappen een onnodige schoolorganisatorische problematiek.

Daarnaast heeft de VVD op een aantal punten wijzigingen voorgesteld.

1. In tegenstelling tot de regering wil de VVD-fractie het middelbaar beroepsonderwijs tot het eerste graads gebied rekenen.
2. Het onbevoegd les geven moet strakker aan banden worden gelegd dan de regering heeft voorgesteld. De kwaliteit van het onderwijs brengt mee dat met dit uitgangspunt niet gesjoemeld mag worden.
3. De VVD wil het mogelijk maken dat het bevoegd gezag van een school wat ruimte krijgt (verplicht is dit niet) om tot maximaal de helft van het aantal leden van een directie team mensen te benoemen zonder onderwijsbevoegdheid om zodoende het management in met name grotere scholen te kunnen verbeteren.

De VVD-fractie heeft bij dit wetsvoorstel uiterst kritisch gekeken naar de gevolgen van de wijziging van het graden stelsel. Immers, de kwaliteit van het onderwijs staat of valt met de kwaliteit van de man of vrouw voor de klas. In dat kader mag dan ook niet met bevoegdheden en onderwijsniveaus worden gemarchandeerd.

(Voor nadere informatie: J. Franssen, tel. 070-614911, tst. 2084.)

Wet effectenhandel

Nederland kent van oudsher grote vrijheden op het terrein van de handel in effecten.

Bij de handel ter beurse bestaan waarborgen voor deskundigheid-betrouwbaarheid-bedrijfsvoering en informatieverstrekking.

Handel, echter buiten de effectenbeurs voor niet genoteerde fondsen, is geheel vrij.

Mede onder invloed van stringente regelgeving in de landen om ons heen, wordt Nederland de laatste jaren geconfronteerd met steeds meer instellingen en personen die het publiek benaderen met velerlei beleggingsaanbiedingen.

In de periode 1982 t/m november 1984 zijn er 100 gevallen geconstateerd, waarin een gegronnd vermoeden van malafiditeit bestaat.

Een instrument om deze praktijken de kop in te drukken ontbreekt. Daarom diende de regering eind 1984 met

spoed een wetsontwerp Effectenhandel in.

Afgelopen week heeft de Tweede Kamer met het wetsontwerp ingestemd. Helaas dient er een instrumentarium ter beschikking te komen om de grootste misstanden (handel in niet ter beurze genoteerde effecten) tegen te gaan.

In het debat hebben een drietal punten centraal gestaan:

- a. de vergunningverlening
- b. toezichtstructuur
- c. misbruik voorwetenschap

VVD-woordvoerder Jos van Rey merkte bij de vergunningverlening en de toezichtstructuur op, dat een verre gaande overheidsbemoeienis voorkomen dient te worden en dat in principe de vergunningverlening en het toezicht door de bedrijfstak zelf dient te gebeuren.

Hij stelde dan ook voor een tripartite orgaan, waarin de Vereniging Effectenhandel, het overige effectenwezen en de Vereniging Effectenbescherming een positie innemen. De regering heeft toegezegd bij de herziening van de algemene effectenwetgeving – binnen enkele jaren – de opmerkingen daarin te verwerken.

De VVD-fractie heeft er verder bij de regering op aangedrongen, juist in het belang van de consument op korte termijn een beleid te ontwikkelen om misbruik van voorinformatie tegen te gaan en ook zelf met initiatieven te komen op het gebied van misbruik van voorinformatie.

De regering heeft de Tweede Kamer een notitie hieromtrent toegezegd.

In deze tijd van deregulering tóch een nieuwe wet. Helaas noodzakelijk omdat het belegend publiek moet kunnen vertrouwen dat een aanbieder/bemiddelaar van effecten aan redelijke eisen voldoet.

Een regeling echter die alle fraude kan uitsluiten is echter een utopie.

(Voor nadere informatie: J.F.B. van Rey, tel. 070-614911, tst. 2549.)

Uitgebreide Commissie Vergadering grote operaties

Bij het debat in de Tweede Kamer over de grote operaties werd aandacht besteed aan de stand van zaken van deze operaties en hun onderlinge samenhang. De bedoeling van deze zes operaties – deregulering, heroverweging, reorganisatie rijksdienst, decentralisatie, privatisering en personeelsvermindering – is om grenzen aan de omvang van het overheidsapparaat aan te geven. VVD-woordvoerder, Jan Kees Wiebenga, drong er bij het kabinet op aan om tot een grootscheepse aanpak te komen van alle negatieve aspecten van de uit zijn krachten gegroeide verzorgingsstaat. Volgens de modern-liberale filosofie moet de omvang van de overheid gelijke tred houden met de mate waarin de taak van de overheid als zinvol wordt ervaren. Er is plaats voor een ondersteunende en stimulerende rol van de overheid. De VVD trekt echter onduidelijke grenzen daar waar dit apparaat belemmerend en verstikkend gaat werken op de ontplooiingsmogelijkheden van het individu en particulier bedrijf.

De grote operaties en de toekomst – de superoperatie

Momenteel vallen de zes grote operaties uiteen in vele honderden deelprojecten, welke resulteren in honderden rapporten, waaruit weer ontelbare maatregelen voortvloeien. De zes operaties zijn nogal ongelijksoortig qua opzet, instrumentarium en uitvoeringsfase, hetgeen knelpunten oplevert. Zoals onderlinge strijdigheid van voorziene

maatregelen en cumulatieve negatieve effecten bij de uitvoering per departement. De VVD wil daarom in de komende regeerperiode komen tot een hernieuwde integrale aanpak; door VVD-fractievoorzitter Ed Nijpels werd in dit verband al gesproken over een superoperatie. Het is daarbij niet de bedoeling een centrale, boven de andere operaties staande nieuwe, operatie in het leven te roepen, doch om aan te geven dat het bij alle bestaande operaties in feite gaat om één centrale doelstelling: het verwezenlijken van een samenhangende reorganisatie, en zo mogelijk forse reductie van de kwartaire sector. De VVD vindt het een goede zaak als de regeringscommissaris voor de rijksdienst daartoe een advies uitbrengt voor de komende kabinetsformatie, zodat partijen daarover afspraken kunnen maken.

Reorganisatie rijksdienst

Bij dit onderdeel vroeg de VVD-woordvoerder aandacht voor de sanering van het ministeriële coördinatiestelsel. Er zijn veel te veel coördinatie taken en de coördinatie die er is blijkt krachteloos te zijn. Een bewindspersoon moet een bepaalde belangrijke taak coördineren, maar heeft er bijna niets over te zeggen. Vandaar dat de Kamer vorig jaar bij de motie-Wiebenga heeft gezegd: of zorg dat een coördinerend bewindspersoon zijn taak naar behoren waar kan maken, of schaf de hele coördinerende verantwoordelijkheid af. Door de coördinerende minister extra bevoegdheden te geven zoals het opstellen van bindend advies, en het recht van mede-ondertekening krijgt zijn taak pas daadwerkelijk inhoud.

Verder ging de woordvoerder in op de sanering van de interdepartementale commissies, de departementale herindeling, het circulairebeleid en de mogelijkheden om bepaalde gedeconcentreerde rijksdiensten of taken daarvan onder de hoede van het provinciaal bestuur te brengen. Er moet nog zeer veel gebeuren om de politieke besluitvorming beter te laten verlopen, zo concludeerde hij. De VVD wil bij de komende kabinetsformatie daaraan gepaste aandacht besteden, maar dit kabinet moet zich nog steeds tot het uiterste inspannen.

Bedrijfsvoering – het Innova-project

Uit de veelheid van maatregelen op het terrein van de bedrijfsvoering bij de overheid werd in het bijzonder de „deregulering interne bedrijfsvoering” belicht. De grootste weerstand hierbij komt van de centrale rijksinstellingen, die het beheer en de controle over de financiën en het personeelsbeleid bepalen. De kloof tussen centrale rijksinstellingen en ambtenaren lijkt ongeveer even groot als die van ambtenaren in hun verhouding tot de burgers! Dit geeft des te meer reden voor een snelle aanpak om tot vermindering van de interne bureaucratie te komen. Vervolgens besteedde Jan Kees Wiebenga aandacht aan het Innova-project, waarbij het gaat om een aanzienlijke stroomlijning en afslanking van overheidsdiensten en departementsafdelingen. Dit op basis van een methode die in het bedrijfsleven het succes wordt toegepast. De VVD juicht een planmatige stroomlijning van de Haagse departementen toe. Dit is één van de aspecten van de integrale operatie, die de VVD-fractie voorstaat. Het is hard nodig, dat dit project over de hele linie wordt ingezet.

Adviesorganen

Tenslotte kwam de sanering van de adviesorganen aan de orde. De VVD-fractie kan zich helemaal verenigen met hetgeen in het rapport van de projectgroep externe advisering (commissie-Van der Ploeg) wordt gesteld: „Nederland kan, ... uitstekend toe met 60 à 70 adviesorganen”. Momenteel zouden er na opheffing van 200 adviesorganen nog zo'n 150-tal overblijven; dat vindt de VVD te veel. De VVD vindt dat het aantal adviesorganen drastisch moet

worden teruggedrongen; ze dienen een brede taakstelling te krijgen en na een aantal jaren van bestaan moet een politieke toetsing van de instellingen van de adviesraad plaatsvinden. Er moet een verlaging komen van de financiële kosten van het adviesradenstelsel (nu ca. f 114 mln. op jaarbasis). Tenslotte moet er een goede controle komen op de naleving van het beleid.

(Voor nadere informatie: mr. J.G.C. Wiebenga, tel. 070-614911, tst. 2092.)

Milieu Effect Rapportage

Het doel van milieu effect rapportage is om het milieu-belang, naast andere belangen, een volwaardige plaats te geven in het besluitvormingsproces van het bevoegd gezag voor bij voorbeeld het verlenen van vergunningen voor met name in een Algemene Maatregel van Bestuur omschreven projecten.

In de beginfase is dit beperkt tot grote overheids- en particuliere projecten. Nu zullen bij voorbeeld ook raffinaderijen en electriciteitscentrales hieronder vallen. Een dergelijk rapport moet aan de hand van richtlijnen, die het bevoegd gezag opstelt, door de initiatiefnemer op zijn kosten worden opgesteld. Daarbij komt ook het uitwerken van alternatieven aan de orde. Het accent komt te liggen op effecten voor het milieu.

Het rapport wordt (mede) getoetst door een commissie van onafhankelijke deskundigen, die ook over de richtlijnen adviseren.

Tenslotte zal na verloop van enige tijd worden geëvalueerd, wat de resultaten zijn geweest van de voorwaarden die men naar aanleiding van de rapportage heeft verbonden aan zijn toestemming om een bepaald project te starten. Die voorwaarden kunnen zonodig worden aangescherpt.

Voor de gehele procedure zijn termijnen en inspraakmogelijkheden aangegeven.

Het lijkt allemaal heel eenvoudig, maar de Minister geeft zelf aan, dat het wetsvoorstel omvangrijk en ingewikkeld is. De VVD deelt die mening. Aangezien de wetgeving echter valt binnen het kader van de EG-richtlijn, gaat de VVD, zij het schoorvoetend, accoord. Tijdens de evaluatie van de werking van de wet kan worden nagegaan of de technische vraagtekens, die wij bij de vormgeving hebben gezet, in uitropeptekens kunnen worden omgezet.

Van belang is daarbij, of er inderdaad een centrale ingang tot beschikbaarheid van milieuinformatie kan worden gecreëerd. In ieder geval zal de particuliere initiatiefnemer, die gebruik moet maken van de door de overheid verstrekte gegevens niet verantwoordelijk zijn voor de juistheid daarvan.

Aanvankelijk leek het er op, dat deze wel verantwoordelijk zou zijn, maar de Minister heeft op de vraag van de VVD ter zake duidelijk gemaakt, dat dit toch niet de bedoeling kan zijn. Ook grote projecten in het kader van de Landinrichting vallen volgens de concept AMvB onder de MER-plicht. Aangezien echter daarvoor al een methode is uitgewerkt, waarbij milieubelangen uitstekend tegen andere belangen worden afgewogen (het gaat hierbij om de zogenaamde HELP-methode), is de meerderheid van de Kamer, bestaande uit VVD en CDA, van mening, dat deze MER-plicht voor deze projecten niet nodig is. Toepassing van een MER zou de toch al buitengewoon ingewikkelde procedure in het kader van landinrichting nog meer compliceren, zonder dat de lasten daarvan tegen de kosten opwegen.

Bij de evaluatie van de wet kan dan worden gezien of de HELP-methode inderdaad voldoende is.

(Voor nadere informatie: drs. N. Rempt-Halmmans de Jongh, tel. 070-614911, tst. 2653.)

Uit de Eerste Kamer Wijziging van de Kieswet

Deze week behandelde de Eerste Kamer het Wetsontwerp tot wijziging van de Kieswet en enige andere wetten betreffende het tijdstip van de verkiezing en van de eerste samenkomst van vertegenwoordigende lichamen. De voornaamste bedoeling van dit wetsontwerp is om te voorkomen dat er teveel verkiezingen in hetzelfde jaar plaatsvinden. Zo worden de verkiezingen voor Provinciale Staten, die eigenlijk, evenals die voor de Tweede Kamer en die voor de Gemeenteraden in 1986 hadden moeten plaatsvinden, uitgesteld tot 1987. Deze en andere voorstellen in het wetsontwerp hadden de hartelijke instemming van alle partijen in de Eerste Kamer.

Maar er speelde ook nog iets anders. Het ligt in het voornemen van het Kabinet dezer dagen een voorstel bij het Parlement aanhangig te maken voor een viertal Grondwetswijzigingen. Nu is het al geruimte tijd gebruikelijk dat er voor wordt gezorgd, dat de afhandeling van de eerste lezing door Tweede en Eerste Kamer is voltooid op een zodanig tijdstip, dat de door de Grondwet voorgeschreven ontbinding van de beide Kamers der Staten Generaal kan samenvallen met de periodieke ontbinding van de Tweede Kamer in verband met de verkiezingen. Te verwachten valt dus, dat in begin 1986 het besluit zal vallen beide Kamers te ontbinden. Indien dat besluit voor de Eerste Kamer ook een ontbinding in 1986 zou inhouden, zou dat betekenen, dat er twee jaar achtereenvolgens, te weten in 1986 en 1987 (de periodieke ontbinding van Provinciale Staten, grondwettelijk gevolgd door verkiezing van een nieuwe Eerste Kamer) een verkiezing van de Eerste Kamer zou moeten plaatsvinden. Met het oog op deze „overbodige rompslomp” aldus VVD-woordvoerder Geertsema, pleitte de gehele Eerste Kamer voor een ontbinding op termijn. Met andere woorden het Kabinet besluit na voltooiing van de eerste lezing de Tweede Kamer in 1986 en de Eerste Kamer in 1987 te ontbinden. De Eerste Kamer staat op het standpunt, dat het Grondwetsartikel 137, lid 3, dat de ontbinding regelt, zich niet tegen een dergelijke ontbinding op termijn van de Eerste Kamer verzet. Niet qua tekst en zeker niet wat de geest betreft. Immers, de ontbindingsprocedure tussen eerste en tweede lezing is bedoeld om de kiezers de gelegenheid te geven hun goed- of afkeuring met betrekking tot de grondwetsherziening in hun stem bij de verkiezingen tot uiting te brengen. Voor de Eerste Kamer zouden dat de verkiezingen voor Provinciale Staten moeten zijn. Die vinden – zoals gezegd – pas in 1987 plaats. Bij ontbinding in 1986 van de Eerste Kamer zouden het de nu in functie zijnde Provinciale Staten zijn, die de Eerste Kamer opnieuw zouden kiezen. Daarbij zou natuurlijk de aard van de Grondwetsherziening geen enkele rol spelen.

De Minister van Binnenlandse Zaken hield echter vast aan zijn standpunt, dat weliswaar niet de tekst, maar wel de geest van artikel 137, lid 3, van de Grondwet zich tegen ontbinding op termijn van de Eerste Kamer verzette.

Het resultaat van dit debat was een – met op één na algemene stemmen – aangenomen motie-Vis, waarin de regering wordt uitgenodigd de verkiezing van de Eerste Kamer ten gevolge van de ontbinding te laten plaats hebben in 1987, na de verkiezing van de leden van Provinciale Staten.

En nu maar afwachten wat de Minister met deze motie doet!

(Voor nadere informatie: mr. W.J. Geertsema, tel. 01751-77807.)

Mededelingen

Leidraad VVD-Gemeenteprogramma 1986

Op 1 juni j.l. heeft de Vereniging van Staten- en Raadsleden de Leidraad VVD-Gemeenteprogramma 1986 vastgesteld.

Belangstellenden kunnen deze Leidraad bestellen door f 7,50 over te maken op gironummer 40.18.232 t.n.v. VVD-Informatierekening te Den Haag, onder vermelding van: „Leidraad VVD-Gemeenteprogramma 1986”.

De Leidraad kan ook afgehaald worden bij het algemeen secretariaat, Koninginnegracht 57, 's-Gravenhage, tegen betaling van f 5,50.

Aan de abonnees

De Tweede Kamerfractie van de VVD gaat op reces van 28 juni t/m 26 augustus. In die periode zal de VVD-Expresse niet uitkomen. Uit het parlement zijn dan immers geen actuele zaken te melden.

Het eerstvolgende exemplaar nr. 87 zal 29 augustus uitkomen.

Index VVD-Expresse

Als extra service treft u in het eerstvolgende nummer een index aan van alle artikelen die in de periode van januari t/m juni in deze nieuwsbrief werden geplaatst. Deze index wordt twee maal per jaar gepubliceerd.

Voorjaarsnota

Kabinet Lubbers – Van Aardenne op goede koers. Het macro-economisch scenario van het regeerakkoord werkt. Het scenario bestaat globaal uit: sanering van de overheidsuitgaven en algemene loonmatiging; verbetering van de concurrentiepositie en herstel van onze export; herstel van de rendementen en investeringen in de exportsectoren, geleidelijke doorwerking daarvan naar de voor de binnenlandse markt werkende bedrijven en aantrekking van de particuliere consumptie; tenslotte uitbreiding van de werkgelegenheid in de bedrijven en daling van het aantal werklozen. Conclusie: sanering van de overheidsuitgaven en algemene loonmatiging is de kern van het beleid tot gezondmaking van de structuur van onze economie.

Alle macro-economische signalen wijzen in gunstige richting: wat moet dalen daalt:

DOCUMENTATIECENTRUM NEDERLANDSE POLITIEKE PARTIJEN

- de collectieve uitgavendruk
- de belasting- en premiedruk
- het financieringstekort
- de inflatie
- de werkloosheid.

wat moet stijgen stijgt:

- de productie
- de export
- de investeringen
- de rendementen
- de reële groei van het nationaal inkomen
- de werkgelegenheid in de bedrijven.

De werkloosheid daalde in 1985 tot 737.000; een daling van maar liefst 9% in een jaar tijd. Nederland vertoont daarmee het gunstigste beeld van alle tien EEG-landen.

Ondanks deze ontwikkeling vervullen vooral de langdurig werklozen en de schoolverlaters zonder werk, de VVD met grote zorg.

Conclusie: het derde spoor van het kabinetsbeleid (werkloosheidsbestrijding) mag geen zijspoor worden.

Een Keynesiaans stimuleringsbeleid is niet gewenst. Een dergelijk beleid in de jaren zeventig heeft – door consumptieve overbesteding en achterblijvende investeringen – sterk bijgedragen tot de latere werkloosheid.

Noodzakelijk is nu een structureel herstel van de economie, door middel van investeringen en vernieuwing van het bedrijfsleven. Van 1983 op 1985 zijn de overheidsuitgaven met 5% van het Nationaal Inkomen (NI) teruggebracht. De helft hiervan is gebruikt voor een verlaging van het financieringstekort, de andere helft voor een verlaging van belastingen en premies. Daardoor herstelt de particuliere consumptie zich vanzelf (in 1983 en 1984 stabiel, in 1985 +1,5%, in 1986 +2%).

Dit duidt zelfs op een gunstige conjuncturele ontwikkeling. Er is dus geen sprake van „Colijns beleid” of van een „duale ontwikkeling” in onze economie.

Meer overheidsinvesteringen

De investeringen in de bedrijven groeien sneller dan verwacht. De overheidsinvesteringen daarentegen zijn al jaren op een te laag niveau.

De VVD pleit krachtig voor meer overheidsinvesteringen met uitstraling op de marktsector, vooral in de zwakke regio's. Er is een coherent beleid nodig met betrekking tot de infrastructuur voor Research en Development en technologie-overdracht ten bate van de landbouw, industrie en handel. Het geld hiervoor kan verkregen worden door afstoting van overheidsdeelnemingen in bedrijven.

Conclusie: overheidsdeelnemingen in bedrijven worden vervangen door productieve overheidsinvesteringen.

Taakstelling financieringstekort en lastendruk

Het financieringstekort van het Rijk in 1985 wordt 7,5%

NI, dichtbij de taakstelling van het regeerakkoord van 7,3%. Het tekort van de gehele overheid (in 1983 10,7% en in 1984 9,4%) zal in 1985 op 8,0% uitkomen. De taakstelling van 7,5% in 1986 ligt hierdoor binnen bereik.

Verlaging volgens het tijdpad in het regeerakkoord is geboden vanwege de noodzaak tot stabilisering op termijn van de groeiende rentelasten op de staatsschuld, verlaging van de binnenlandse rentevoet en ruimte op de kapitaalmarkt voor particuliere investeringen.

De meevallers in 1985 aan de inkomenskant (aardgasbaten en overige niet-belastingmiddelen) zijn voor de VVD geen reden tot versoepeling van de ombuigingsvoornemens van ruim 8 mld. in 1986 (nodig voor het behalen van de taakstelling).

Ook wanneer de tekort-doelstelling in 1986 wordt gehaald, is het financieringstekort structureel gezien nog altijd 3 à 3,5% NI te hoog. De VVD-fractie ziet als lange termijn-doel een tekort van 4 à 4,5% NI. Pas dan groeit het tekort niet sneller meer dan het nominaal nationaal inkomen.

De collectieve lastendruk daalt ook gestaag: 55,8% NI in 1983, 53,9% NI in 1984 en 52,9% NI in 1985.

Dat is tezamen met de lage inflatie van groot belang voor de koopkrachtontwikkeling van de burgers. Daarnaast wordt door een lagere collectieve lastendruk het grote verschil tussen bruto- en netto-inkomens verminderd: een voorwaarde om de wijdverbreide belasting- en premiefraude tegen te gaan.

Beloften voor de toekomst

1. De VVD vroeg nogmaals aandacht voor de positie van de zelfstandigen met geen of weinig eigen personeel, die nauwelijks van de lastenverlichting voor het bedrijfsleven hebben geprofiteerd. De motie hierover, waarin wordt gevraagd om een betekenisvolle compensatie voor deze specifieke groep ondernemers, moet worden meegenomen bij de lastenverlichting voor het bedrijfsleven 1986.

2. De VVD hield een krachtig pleidooi voor een verlichting van het bruto-netto-traject en de zeer hoge marginale druk voor de middengroepen (bruto 35.000 tot 70.000 gld.). Dit in schrille tegenstelling tot PvdA-fractievoorzitter Den Uyl, die de inkomens tussen minimum en 1,5x modaal nog verder ineen wil drukken.

Op het minimumniveau is het marginale tarief van belastingen en premies ruim 50%. Voor het modale loon belooft het marginale tarief ruim 60% en bijna 90% indien men rekening houdt met de individuele huursubsidies. Het meest knellend is deze situatie voor de middeninkomens van 35.000 tot 70.000 gulden per jaar. Hier houden de inkomensafhankelijke subsidies op.

In dit kader kwam de VVD met het onderstaand voorstel voor een belasting- en premieverlaging van 3 mld.

De VVD-fractie meent, dat - onder aanname van 2% economische groei en 2% inflatie - in 1986 de koopkracht van uitkeringsgerechtigden en ambtenaren in elk geval gewaarborgd moet worden. Ter voorkoming van misverstanden: een verlaging van belastingen en premies voor werkenden, betekent in de voorstellen een zelfde verlaging voor niet-actieven. Voorts komen lagere collectieve lasten voor zeker de helft ten goede aan de sociale uitkeringen, ambtenaren en trendvolgers.

Cijfermatige uitwerking van de VVD-optie belasting-premieverlaging 1986

1. In de premiesfeer wordt 1 mld. werknemerspremies verlaagd onder de randvoorwaarde dat de werkgeverspremies van 1985 op 1986 niet stijgen. Naar schatting komen de minima daardoor op -0,5% koopkracht in plaats van

op -1% in 1986. De financiering geschiedt uit de 1,5 miljard lastenverlichting bedrijfsleven 1986 (motie Van Iersel-De Korte).

2. In de belastingsfeer wordt:

- algemene belastingvrije som met f 800,- verhoogd
- 16% en 23%-schijf met 1 punt verlaagd
- 32% schijf met f 500,- verkort

Daarvan zijn de kosten 1,9 miljard op transactiebasis en 1,5 miljard op kasbasis in 1986.

3. Inkomenseffecten daarvan zijn:

mutatie in procenten	Inkomen
0,8	25.000
1,0	30.000
1,3	40.000
1,4	50.000
1,2	60.000
1,2	70.000
0,9	100.000
0,7	150.000

- het bruto-netto traject wordt dus over de gehele linie verkort. Het meest bij de inkomensgroepen waar de grootste knelpunten liggen;
- de koopkracht van de minima wordt te licht positief (namelijk $+0,8 - 0,5 = +0,3\%$)
- de koopkracht van ambtenaren en trendvolgers wordt eveneens gewaarborgd en wordt licht positief (namelijk $+0,3\%$ of meer)

4. De financiering kan als volgt:

	1986 kasbasis	structureel
aardgasliquiditeit DSM	1,5 mld	
afschaffing negatieve aanslag WIR		1,5 à 2 mld
premieverlaging werknemers uit de 1,5 mld lastenverlichting	1 mld	1 mld
	2,5 mld	2,5 à 3 mld

(Voor nadere informatie: dr. R. W. de Korte, tel. 070-614911, tst. 2650.)

Enmalige uitkering 1985

In 1985 wordt voor het vijfde achtereenvolgende jaar de eenmalige uitkering verstrekt. In tegenstelling tot voorgaande jaren wordt de uitkering dit jaar echter allen verstrekt aan de zogenaamde meerjarige „echte” minima. Dat zijn circa 170.000 mensen, die in 1984 voor het eerst een „echte” minimumuitkering ontvingen en circa 295.000 mensen, die ook al vóór 1984 voor een dergelijke uitkering in aanmerking kwamen. De VVD is het met deze benadering eens en ziet evenals het kabinet geen aanleiding om deze maatregel ook voor eerstjarige „echte” minima te laten gelden. In de eerste plaats geeft het opkomend economisch herstel in Nederland hiertoe minder reden en in de tweede plaats zijn de uitvoeringskosten (f 45,- per geval op een uitkering van circa 90 gulden) naar de mening van de VVD te hoog.

Gelukkig is de VVD-fractie met het wijzigingsvoorstel van het kabinet met betrekking tot reparatie van het extra koopkrachtverlies voor de meerjarige „echte” minima (van 0,9%). Tevreden is de VVD over het feit, dat het kabinet

gekozen heeft voor een gedifferentieerde uitkering en niet zoals het CDA aanvankelijk wilde f 150,- voor iedere gerechtigde.

De VVD is het eens met het kabinet, dat de regeling geen structureel karakter mag krijgen. Dat geeft in toemende mate inhaaleffecten aan de onderkant van het inkomensgebouw. Dat geeft ernstige belemmeringen bij de terugkeer tot een zich verbeterende arbeidsmarkt. Dus moet de meerjarige „echte" minimumuitkering geleidelijk in de komende jaren teruggebracht worden om alle minima weer op één lijn te krijgen.

Tijdens het debat heeft de VVD een motie ingediend over de positie van mensen met een laag inkomen (onder minimumniveau) uit vermogen. Het kabinet wil deze categorie niet in aanmerking laten komen voor een „echte" minimumuitkering. Het kabinet motiveert dit door te stellen, dat de rechtgevendende inkomensbronnen wettelijke regelingen zijn, die een minimum garanderen. Maar ook kleine zelfstandigen hebben een recht. De uitsluiting van mensen met een klein vermogen moet heroverwogen worden om rechtvaardigheidsredenen. Ook hier kiest de VVD voor een gelijke behandeling in gelijke gevallen.

(Voor nadere informatie: dr. R. W. de Korte, tel. 070-614911, tst. 2650.)

Beleidsplan Emancipatie

Het stemt de VVD-fractie tot bijzondere tevredenheid dat het Beleidsplan Emancipatie van de VVD staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, mevr. mr. A. Kappelijne van de Coppelio, in de ministerraad is vastgesteld.

Het in 1984 uitgebrachte concept-beleidsplan is positief beoordeeld door de Emancipatieraad en de Gezinsraad. Behalve enige verduidelijkingen zijn de hoofddoelstellingen ongewijzigd gebleven.

Het spreekt ons als liberalen zeer aan dat er een duidelijke koers is uitgezet voor een hervordering van arbeid en een grotere verzelfstandiging van de positie van de vrouw op alle terreinen, met name de economische zelfstandigheid. De VVD-fractie spreekt haar vertrouwen uit dat de overheid bestaande barrières die de verzelfstandiging thans nog belemmeren, zo spoedig mogelijk uit de weg zal nemen.

Bij de uitvoering zal de VVD-fractie in goed overleg met de Staatssecretaris voor Emancipatie en overige betrokken bewindslieden, de voortgang kritisch volgen.

(Voor nadere informatie: mevr. drs. Len Rempt-Halmans de Jongh, tel. 070-614911, tst. 2653.)

Voetbalvandalisme

Bij de behandeling van de begrotingen voor 1985 heeft de VVD bij het onderdeel „politie" gepleit voor een landelijke aanpak van het voetbalvandalisme en een consequent overheidsoptreden. Het kabinet heeft daarop alle betrokkenen bijeen gebracht en een aantal maatregelen voorgesteld. De excessen op het gebied van het voetbalvandalisme in Nederland en het tragische dieptepunt in Brussel hebben ertoe geleid, dat iedereen het erover eens is, dat er daadwerkelijk wat moet gebeuren. In het overleg met de Regering heeft de VVD aangedrongen op bestrijding van het voetbalvandalisme op meerdere fronten tegelijk. De KNVB en de betaald voetbal-organisaties zullen veel meer moeten doen aan de veilige inrichting van de stadions en de

handhaving van de orde binnen het stadion. Bovendien zullen ze veel meer aandacht moeten besteden aan de supporters en de supporters-verenigingen. Goede voorbeelden van de wijze, waarop professionele sport een groot publiek werkelijk kan boeien zijn te vinden in de Verenigde Staten, waar de show op en rond het veld van begin tot eind plaatsvindt. Over het competitie- en het bekerprogramma dient vooraf overleg te worden gevoerd tussen de clubs en de burgemeesters van de betrokken gemeenten. Dit overleg dient nog vóór het volgende seizoen tot afspraken te leiden. De overheid moet zorgdragen voor een duidelijk en uniform beleid over het gehele land met een laag tolerantieniveau, zodat potentiële raddraaiers precies weten wat ze kunnen verwachten.

De KNVB wil de kwalijke effecten van alcoholgebruik in het stadion bestrijden door bij risicovolle wedstrijden verkoop van alcohol te verbieden en streng toe te zien op meenemen van drank en het toelaten van reeds aangeschoten bezoekers. Voor de VVD is dit het minste, dat dient te gebeuren.

Zij beraadt zich nog over het voorstel van de Regering om een totaal alcoholverbod in stadions af te kondigen.

Het belangrijkste acht de VVD echter, dat er een einde komt aan de normvervaging. Voetbalsupporters zal duidelijk moeten worden gemaakt, dat ordeverstoringen en vernielingen niet ongestaft zullen worden gelaten. Daarom zal de politie veel eerder tot aanhouding over moeten gaan. Dat geldt ook voor de spoorwepolitie in het geval van vernielingen van treinen. Vervolgens moet zoveel mogelijk snelrecht worden toegepast. Bij de bestraffing dienen naast vrijheidstraffen ook zogenaamde alternatieve straffen opgelegd te kunnen worden. De VVD denkt dan aan de verplichting tot herstel van de schade, de verplichting tot vergoeding van de schade en het verbod tot het bezoeken van wedstrijden met een meldingsplicht bij de politie. Het voorstel van de Regering om in dit verband namen van voetbalvandalen door te geven aan de KNVB roept bij de VVD vragen op over de privacy-aspecten, maar gezien de ernst van het probleem wil de VVD zich er vooralsnog niet tegen verklaren en de nadere uitwerking afwachten.

De VVD is gelukkig met het voornemen van de Regering alle betrokkenen bijeen te brengen in een Landelijk Overleg Voetbalvandalisme.

Wel dringt zij er met klem op aan met grote spoed, vóór de aanvang van de volgende competitie, met concrete maatregelen te komen.

(Voor nadere informatie: H.F. Dijkstal, tel. 070-614911, tst. 2392.)

Postbank eindstemmingen

De VVD kan met tevredenheid terugblikken op het resultaat van de beide wetsontwerpen over de Postbank. Reeds tijdens het debat deed de regering twee toezeggingen, waarom door ons was gevraagd: de postagenten zullen volledig worden betrokken bij de activiteiten van de postbank (zodat deze middenstanders geen omzetverlies zullen leiden) en de uitbreiding van het verzekeringspakket met doorlopende reisverzekeringen zal worden teruggedraaid. Dit laatste, omdat de particuliere assuradeurs reeds ruimschoots daarin voorzien.

Voorts werden twee VVD-amendementen op de statuten aangenomen, die een duidelijker taakafbakening van de Postbank ten gevolge zullen hebben. Een aantal vaagheden zijn hiermee weggenomen, en daarmee ook de mogelijkheid, dat de Postbank in de toekomst buiten zijn boekje

zou gaan. Het standpunt van de VVD is immers dat zolang de Staat meer dan 2/3 van de aandelen in bezit heeft, aan de Postbank enige beperkingen in zijn activiteiten moeten worden opgelegd.

De oppositie had een groot aantal ingrijpende en minder belangrijke wijzigingsvoorstellen ingediend. Daarvan werden slechts enkele van ondergeschikt belang aangenomen. Het CDA had geen wijzigingen voorgesteld.

Tijdens de debatten bleek, dat de centrales van overheidspersoneel, die ontevreden waren over het met hen gevoerde overleg, zich hadden gewend tot de Advies- en arbitragecommissie, beter bekend onder de naam Commissie-Albeda. Na enige verwarde ordedebatten besloten Tweede Kamer en regering om het oordeel van deze commissie af te wachten, alvorens de behandeling van de wetsontwerpen af te ronden. De Commissie ging met prijzenswaardige snelheid aan het werk. Zij kwam tot de conclusie, dat geen overeenstemming was bereikt tussen de centrales en de regering over een aantal cruciale punten, die de wetsontwerpen betreffen. Het had naar haar oordeel dan ook weinig zin, de verdere parlementaire afhandeling te vertragen.

Wel kreeg de regering een veeg uit de pan, dat het overleg met de ambtenaren veel te laat was gevoerd; waardoor „een hypotheek was gelegd op de verdere gang van zaken". Toen na een onderbreking van zes weken de parlementaire behandeling weer werd hervat, zegde de regering toe om lering te trekken uit deze kwestie. Vervolgens kon de discussie snel worden afgerond. Het Postbank-wetsontwerp werd aangenomen met de stem van de PvdA en klein links tegen. Indien ook de Eerste Kamer accoord gaat, zal de Postbank op 1 januari 1986 een feit kunnen zijn. Het personeel zal dan de ambtelijke status verliezen en medewerker worden bij een geprivatiseerde bank, waarvan de aandelen voorlopig nog in handen van de rijksoverheid zullen blijven. Achter een meer dan acht jaar slepende kwestie zal dan eindelijk een punt kunnen worden gezet. (Zie ook VVD-Expreste nr. 79.)

(Voor nadere informatie: L.M. de Beer, tel. 070-614911, tst. 2405.)

Zuid-Afrika

VVD-woordvoerder Frans Weisglas begon zijn inbreng in het Zuid-Afrika debat met nog eens naar voren te brengen hoezeer de VVD het apartheidbeleid van Zuid-Afrika verafschuwt en veroordeelt. Dit apartheidbeleid staat haaks op de liberale beginselen die bepalend zijn voor het denken en doen van de VVD. De VVD-fractie achtte het met de regering zorgwekkend, dat zich ook de afgelopen jaren geen wezenlijke wijzigingen hebben voorgedaan in het apartheidbeleid, al zijn er wel enkele iets meer bemoedigende gebeurtenissen, zoals het voornemen de zo verwerpelijke huwelijks- en moraliteitswetgeving af te schaffen.

Ook ten aanzien van Zuid-Afrika wil de VVD-fractie doelmatige en effectieve middelen inzetten, gericht op vreedzame veranderingen in Zuid-Afrika. Uitgangspunt daarbij is dat Nederlandse maatregelen in Zuid-Afrika in internationaal verband moeten worden genomen. Eénzijdige actie van Nederland is niet effectief.

Dat geldt ook voor een verbod van Nederlandse investeringen in Zuid-Afrika, dat naar de mening van de VVD-fractie niet zou bijdragen tot een verandering ten goede in Zuid-Afrika. De fractie stelde dan ook met instemming vast, dat in de regeringsnotitie waarover het debat ging

niet wordt voorgesteld een dergelijk investeringsverbod in te stellen.

De fractie was het eens met de regering, dat het toekomstig beleid gericht moet zijn op een versterking en versnelling van het emancipatieproces van zwarte werknemers in buitenlandse bedrijven en dat gedragscodes voor ondernemingen met vestigingen in Zuid-Afrika daarbij een nuttige functie kunnen vervullen. Daarom steunde de fractie het initiatief van de Regering om in de EG te komen tot versterking van de inhoud van de EG-gedragscode voor ondernemingen die in Zuid-Afrika werken.

Aanzienlijk kritischer stond de fractie ten aanzien van de effectiviteit en de wenselijkheid van de voorstellen, die de regering doet om de toepassing in Nederland van die EG-gedragscode te versterken. De fractie had grote aarzeling ten aanzien van de wenselijkheid om die code in Nederland wettelijk vast te leggen, om te komen tot een wettelijke plicht voor bedrijven tot rapporteren over de toepassing van de code en om sancties in te stellen voor bedrijven, die de code niet voldoende naleven. Frans Weisglas stelde hierover een groot aantal vragen, bij voorbeeld waarom het nodig is een wettelijke rapportageplicht in te stellen wanneer praktisch alle bedrijven al vrijwillig over de code rapporteren. Verder had hij grote twijfels over de wenselijkheid om in Nederland deze EG-code anders toe te passen dan in de overige EG-landen. Dat zou leiden tot een verbrekking van het Europese Zuid-Afrikabeleid, hetgeen de VVD-fractie zou betreuren. Verder had de fractie vragen over het instellen van strafsancities voor Nederlandse bedrijven.

Uit het antwoord van Minister Van den Broek bleek, dat er tussen de VVD-fractie en de Minister ten aanzien van deze vragen nog wel enig verschil van mening bestaat. De VVD-fractie bleef dan ook aan het slot van het debat kritisch over de voorstellen van de regering. Wanneer te zijner tijd door de regering een wetsontwerp inzake het gedrag van buitenlandse investeerders in Zuid-Afrika zal worden ingediend, zal hierover dan ook ongetwijfeld opnieuw een discussie met de VVD-fractie ontstaan.

(Voor nadere informatie: drs. F.W. Weisglas, tel. 070-614911, tst. 2933.)

Kamer stemt in met nota kleine tweeverdieners

Vlak voor het reces heeft de Kamer nog een debat gevoerd over een nota van het kabinet inzake de gevolgen van de veelomstreden „tweeverdienerswet", met name voor de zogeheten „kleine" tweeverdieners. „Kleine" tweeverdieners zijn samenlevingsverbanden waarvan de minstverdienende partner (meestal de vrouw) minder verdient dan f 10.000,- bruto per jaar.

Berichten uit diverse sectoren van de samenleving (bejaardenhulpverleners, gezinsverzorgsters etc.) wezen op dramatische inkomenseffecten en massale opzeggingen. In een dikke nota vol met tabellen toont het kabinet aan dat de gevolgen van de tweeverdienerswet aanmerkelijk minder negatief zijn dan velen vreesden. In vergelijking met 1983 (dus voordat de tweeverdienerswet was ingevoerd) is maar een heel klein gedeelte van de groep kleine tweeverdieners er netto op achter uitgegaan. Dat is het geval bij een bruto inkomen van de meestverdiener van ± f 39.000,- en een bruto inkomen van de minstverdiener tussen de f 9.000,- en f 10.000,- per jaar. De achteruitgang bedraagt dan van 1983 op 1985 tussen de f 10,- en f 45,- op jaarbasis.

Ook de opgetreden arbeidsmarkteffecten zijn beperkter dan eerdere berichten deden vermoeden. Hoogstwaarschijnlijk hebben zo'n 10.000 personen, met name vrouwen, de arbeidsmarkt verlaten vanwege de tweeverdieners. De regering heeft daarbij sterke aanwijzingen dat een deel van de opzeggingen voortkomt uit het feit dat de betrokkenen voorheen zwart werkten, en na de tweeverdienerswet bang waren voor verscherpte controle op dubbele inkomens.

Niettemin heeft de VVD-fractie in het kamerdebat benadrukt dat 10.000 opzeggingen meer dan genoeg grond is om concrete maatregelen te nemen ter verbetering van de positie van de kleine tweeverdieners, zoals VVD-fractievoorzitter Nijpels al maanden geleden had bepleit. De bedoeling van de tweeverdienerswet was immers bepaald niet de toetreding van met name vrouwen tot de arbeidsmarkt tegen te gaan. Derhalve steunde de VVD-fractie samen met het CDA het voorstel van het kabinet, dat met ingang van 1-1-1986 de minstverdienende partner die werkt en geen recht heeft op de aanvullende arbeidstoelage 15% van het inkomen buiten beschouwing mag laten voor de berekening van de voetoverheveling.

Een voorbeeld ter verduidelijking.

De vrouw verdient f 6.000,- bruto. Er zijn geen kinderen jonger dan 12 jaar. Dat bedrag moet worden vermindert met de betaalde premies (stel: f 1.000,-), de arbeidstoelage van f 400,-, het reiskostenforfait (minimaal f 200,-) en het verwerfingskostenforfait (minimaal f 200,-). Dan resteert een belastbaar inkomen voor de vrouw van f 4.200,-. Daarvan blijft 15% buiten beschouwing: f 630,-. De vrouw gebruikte van haar belastingvrije voet van ± f 7.100,- dus zelf maar ± f 3.570,-. De overige ± f 3.530,- wordt overgeheveld naar de man. In feite houdt dus de te nemen maatregel in het gegeven voorbeeld een voordeel in van f 630,- × het marginale tarief van de man. Verbazingwekkend is het wel dat het CDA nú met deze maatregel instemt, terwijl vorig jaar de arbeidstoelage die hetzelfde resultaat heeft, nog van het CDA verlaagd moest worden. De VVD-fractie steunde de gedachte van de regering dit voordeeltje niet te geven aan kleine tweeverdieners, die recht hebben op de kinderaftrek van f 1.536,-. Deze groep gaat er immers zonder uitzondering op vooruit in vergelijking met de situatie voor aanvaarding van de tweeverdienerswet. De totale kosten van deze maatregel bedragen f 60 miljoen. Overigens zal per 1-1-1986 het bedrag aan voetoverheveling maandelijks worden terugbetaald in plaats van één maal per jaar in juli, zoals in 1985. Ook dit achtte de VVD-fractie een verbetering. Er treedt dan immers geen liquiditeitsnadeel op.

(Voor nadere informatie: mr. F.H. de Grave, tel. 070-614911, tst. 2855.)

Kiesrecht Nederlanders in het buitenland

Eindelijk, na jaren van discussie, werd deze week in de Tweede Kamer het wetsontwerp behandeld, op grond waarvan de Nederlanders in het buitenland hun lang verwachte kiesrecht voor de Tweede Kamer kunnen krijgen. VVD-woordvoerder Jan Kees Wiebenga was verheugd, dat hierdoor deze „vergeten provincie“ bij de eerstkomende Tweede Kamerverkiezing kan gaan meestemmen. Dit mits de Eerste Kamer ook meewerkt aan een tijdige behandeling. Nu kan de bepaling in de grondwet, „De Staten-Generaal vertegenwoordigen het gehele Nederlandse volk“, werkelijk inhoud krijgen. Het gehele Nederlandse volk heeft dan namelijk actief kiesrecht voor de Tweede Kamer.

Vreugde over de hoofdzaak, maar kritiek op de uitwerking. Zo was de opstelling van de VVD-fractie. Afgezien van het feit, dat de regering buitengewoon lang heeft gedaan over de voorbereiding van het wetsvoorstel, is deze voorbereiding in bepaalde opzichten onder de maat geweest. De kritiek betrof het aanvankelijk geheel ontbreken van een voorlichtingsbeleid ten opzichte van de nieuwe kiezers; het omslachtige registratiesysteem en het feit, dat de (Europese) Nederlanders in de Nederlandse Antillen waren uitgesloten van dit kiesrecht.

Met uitzonderingen moeten we erg voorzichtig zijn, omdat het bij kiesrecht gaat om een belangrijk grondrecht. Het is niet de toekenning van een grondrecht, die gerechtvaardigd moet worden, maar juist de onthouding ervan. In dit licht bezien heeft de regering er goed aan gedaan geen enkele categorie buitenlands vertoevende Nederlanders uit te sluiten.

Voorlichting

De VVD-woordvoerder noemde het ongerijmd, dat de regering bij de andere kiesrechtuitbreidingen wel intensieve voorlichtingscampagnes heeft opgezet, welke enkele miljoenen guldens hebben gekost, maar dat zij er in dit geval in eerste instantie volledig het zwijgen toe deed. Later werd de regering wakker en vond zij ook, dat er voorlichting aan de nieuwe kiezers moet worden gegeven. Er zal een brochure komen. Onderzocht zal tevens worden of het mogelijk is om de registratieformulieren toe te sturen aan alle geregistreerde Nederlanders. Er zal overleg komen met de Wereldomroep en met de Verenigingen van Nederlanders in het buitenland. Maar, deelde de regering vervolgens doodleuk mede: daar is wel geld voor nodig en hoeveel dat moet zijn, weten we nog niet. De VVD-fractie kan hiermee niet accoord gaan. De tijd dringt. Het is terecht, dat de regering erkent, dat de nieuwe kiezers moeten worden voorgelicht. Maar dan moet er ook boter bij de vis komen. De heer Wiebenga diende hierover een motie in, die inmiddels is aangenomen.

Registratie

Vervolgens stelde de woordvoerder van de VVD, dat zijn fractie beoogt te komen tot een sluitende registratie van Nederlanders in het buitenland. Waarbij dan sprake is van een permanente werking en op grond daarvan ambtshalve opneming in het kiezersregister plaatsvindt, zoals dat bij andere kiezers ook het geval is. Dat moet dan in de plaats komen van de telkens vereiste registratie met eenmalige werking met alle bijbehorende terugkerende administratieve rompslomp van dien. Dat past bij de deregulering, welke het kabinet zo graag wil bevorderen. De regering pruttelde wat tegen, maar deed de toezegging om voor de langere termijn – in het kader van de automatisering van de gemeentelijke bevolkingsadministratie (G.B.A.) – te onderzoeken of zo'n systeem van permanente registratie daarin is in te passen.

De VVD-fractie accepteerde node, dat het door haar beoogde systeem om technische redenen niet al bij de eerstkomende verkiezingen kan worden ingevoerd. Maar de fractie vroeg de regering dringend ernaar te streven de zaak op een zodanig tijdstip ingevoerd te hebben, dat het bij de periodieke Kamerverkiezingen van 1990 effectief zal zijn.

Nederlanders in de Antillen

Tenslotte diende de VVD-fractie samen met de CDA-fractie een amendement in om de Europese Nederlanders, die in de Nederlandse Antillen woonachtig zijn, ook het kiesrecht voor de Tweede Kamer te geven. Een klein deel van hen, de Nederlanders die in Nederlandse openbare

dienst aldaar werkzaam zijn – alsmede hun naaste verwanten – had dit kiesrecht reeds. Dat de overige Europese Nederlanders daarvan verstoken moeten blijven, achtte de VVD ongewenst. Ook het betreffende amendement is inmiddels door de Tweede Kamer aanvaard.

(Voor nadere informatie: mr. J.G.C. Wiebenga, tel. 070-614911, tst. 2092.)

De Tamilproblematiek

Bij het debat over de Tamil-problematiek in de Tweede Kamer begon VVD-woordvoerder Jan Kees Wiebenga met enige opmerkingen over het vluchtelingenbeleid in het algemeen. Hij stelde dat het vluchtelingenprobleem in de wereld gigantisch is. Miljoenen mensen bevinden zich in een vluchtsituatie, vaak vanwege oorlogsgeweld of honger. Het beleid moet erop gericht zijn om in internationaal verband met behulp van het Hoge Commissariaat voor de Vluchtelingen van de Verenigde Naties zo gecoördineerd mogelijk de gevolgen van een calamiteit ergens ter wereld op te vangen.

De prioriteiten moeten daarbij als volgt liggen:

- a. zo mogelijk opvang in eigen land, dat wil zeggen een ander landsdeel;
- b. vestiging in de betrokken regio, eventueel met steun van buitenaf;
- c. asielverlening door andere landen.

Nederland doet terecht veel aan vluchtelingenopvang in financiële zin. Daarenboven hebben wij sinds de oorlog circa 25.000 vluchtelingen opgenomen.

Waar wij nu mee geconfronteerd worden is een vrij nieuw verschijnsel. Namelijk de ongecoördineerde groepsgewijze binnenkomst van grotere groepen asielzoekers per vliegtuig, dikwijls via Oost-Berlijn. Deze groepen komen niet door bemiddeling van de Hoge Commissaris. Zij komen eigener beweging, alleen vraagt de Hoge Commissaris hen niet terug te sturen. Dit kan ons vluchtelingenbeleid doorbreken. Aan de opvang van Tamils in Nederland bij voorbeeld wordt meer geld besteed dan totaal aan ontwikkelingshulp naar Sri Lanka gaat. Bovendien is er de mogelijkheid, dat een aantal van deze asielzoekers die niet aan de criteria van het Vluchtelingenverdrag voldoen en dus om oneigenlijke redenen hierheen komen, de plaatsen innemen van bona fide vluchtelingen. De woordvoerder vroeg de regering over dit meer algemene vraagstuk intensief internationaal overleg te voeren, zodat in de toekomst gecoördineerd kan worden opgetreden. Puntsgewijs volgen hier de verder door de woordvoerder aan de orde gestelde onderwerpen:

1. Asielaanvragen van Tamils moeten worden gezien op grond van het bestaande asielbeleid. Er is geen reden om daarom af te wijken door hen als groep toe te laten. Dat houdt in dat elk afzonderlijk geval wordt onderzocht. Het gaat er dus niet om, zoals wel wordt gesuggereerd, dat alle Tamils moeten worden teruggestuurd, of juist alle Tamils hier zouden moeten blijven.
2. De regering stelt vast, dat „zeer velen zich (vrijwel) uitsluitend beroepen op de omstandigheid dat zij behoren tot de bevolkingsgroep der Tamils”, en is van oordeel dat de Tamils op Sri Lanka als groep niet zonder meer voor vervolging in de zin van het Geneefse Vluchtelingenverdrag hebben te vrezen.

Het ziet er dan ook naar uit dat deze „zeer velen” niet kunnen worden erkend als vluchteling.

3. Deze procedure duurt in het algemeen erg lang. Dat is een ernstig bezwaar. De VVD is van mening dat de regering er naar moet streven de voorliggende asielaanvragen zo spoedig mogelijk af te handelen. Het is wenselijk de onzekerheid alsmede de tijdelijke opvang zo kort mogelijk te laten duren. Hierover werd een VVD-motie ingediend.
4. De beslissing op de asielaanvragen kan leiden tot:
 - a) asielverlening in Nederland
 - b) terugzending naar een land van eerste opvang of
 - c) terugzending naar Sri Lanka;
 In haar notitie noemt de regering de mogelijkheid van terugzending naar het land van eerste opvang (bij voorbeeld naar India of West-Duitsland) niet. Het valt op dat de ambtelijke missie niet in India is geweest. De regering dient stappen te ondernemen dat een beslissing tot terugzending naar het land van eerste opvang ook uitgevoerd kan worden.
5. Het is een goede zaak dat de regering een speciale missie naar Sri Lanka heeft gestuurd om haar aanvallende indruk dat terugzending van niet erkend asielzoeker mogelijk is andermaal te verifiëren. Het verwijt dat deze missie slechts kort in Sri Lanka is geweest, treft geen doel. De regering wordt immers permanent van de toestand aldaar op de hoogte gehouden door vele bronnen, waaronder de Nederlandse ambassade aldaar.
6. De regering ontkent niet, dat in delen van Sri Lanka de omstandigheden voor Tamils slecht zijn. In andere delen van dat land staan zij evenwel niet bloot aan vervolging. Dat is beslissend voor de vraag of terugzending van niet-erkende asielzoekers mogelijk is. Uiteraard dient de regering de ontwikkelingen in de toekomst nauwlettend in het oog te houden.
7. De positie van de Hoge Commissaris voor de Vluchtelingen roept vraagtekens op. Door zijn verzoek aan West-Europese landen om niet tot terugzending over te gaan, heeft hij een „parapluie” gehangen boven de emigranten, en de stroom sterk doen aanzwellen. Daarmee worden in wezen de normale procedures op basis van het Vluchtelingenverdrag doorkruist. Individuele toetsing kan immers tot afwijzing leiden. Als zo'n afwijzing niet kan worden geëffectueerd, wordt de verdragsprocedure ondergraven.
8. Na recent internationaal overleg in Genève en blijkens het voormelde gesprek met de Kamer lijkt de Hoge Commissie nu een iets gematigder standpunt in te nemen.
9. De Hoge Commissaris dient door de regering tevens te worden aangespoord zelf de opvang in de regio te organiseren.
10. Het overleg tussen het Nederlandse Ministerie van Justitie en de Westduitse autoriteiten over de grensbewaking (oostgrens en Berliner Loch) verloopt niet naar wens. Hier moet grotere druk worden gezet. Wat doet de staatssecretaris van Justitie in het kader van het ministerieel comité voor de vluchtelingen van de Raad van Europa en – samen met buitenlandse zaken – in de richting van de DDR?

De uitkomst van het debat gaf te zien, dat de meerderheid van de Tweede Kamer met de VVD-fractie de conclusies van de regering deelt. Daarmee is de basis voor een verantwoord beleid gelegd.

(Voor nadere informatie: mr. J.G.C. Wiebenga, tel. 070-614911, tst. 2092.)

Ontwikkelingsverdrag met Suriname

Onlangs voerde de Vaste Commissie voor Buitenlandse Zaken mondeling overleg met de Minister van Buitenlandse Zaken over Suriname. Minister Van den Broek liet zich toen uitermate zorgelijk uit over de toestand in Suriname en zag geen enkele positieve beweging in de zin van concrete stappen in de richting van herstel van de democratie en herstel van de rechtstaat in Suriname. De Minister zag dan ook tot zijn spijt geen mogelijkheid om thans te komen tot hervatting van de ontwikkelingshulp aan Suriname. Ook de VVD-fractie steunde deze opvatting van de regering. Het rapport van het VN-mensenrechtencomité onderbouwt het Nederlandse beleid ten aanzien van Suriname nog eens extra, door te stellen dat democratisering en herstel van de rechtstaat in Suriname voorwaarden zijn om herhaling van de standrechtelijke executies van december 1982 te voorkomen.

Minister Van den Broek zei in genoemd overleg ook, dat hij een uitspraak over een vernieuwde hulprelatie (bij voorbeeld nieuw verdrag) met Suriname voorbarig vond, zolang Suriname niet aan de Nederlandse voorwaarden voor herstel van de hulp had voldaan.

De VVD-fractie kon zich dan ook wel voorstellen, dat het sommigen wat heeft verbaasd toen de Minister voor Ontwikkelingssamenwerking op 8 juni jl. - drie dagen na genoemd mondeling overleg - voor de VARA radio de gedachte naar voren bracht, dat Suriname het initiatief zou kunnen nemen om het ontwikkelingsverdrag met Nederland op te zeggen - daarmee aangevend, dat Nederland daarmee accoord zou gaan - waarna het mogelijk zou zijn particuliere hulp aan de Surinaamse bevolking ten goede te laten komen.

Het standpunt van de VVD-fractie ten aanzien van de hulpverlening aan Suriname blijft: alleen concrete stappen op weg naar herstel van rechtstaat en democratie kunnen leiden tot hervatting van de ontwikkelingshulp aan Suriname. Opzegging van het verdrag zou daar op zich geen wijziging in brengen! Want ook dan zou enigszins omvangrijke hulpverlening aan Suriname neerkomen op ondersteuning van het regime en dus onder de huidige omstandigheden onwenselijk zijn. Opzegging van het verdrag zou Nederland het belangrijkste instrument ontnemen om te blijven pogen de ontwikkelingen in Suriname ten goede te keren.

Om al deze redenen had de VVD-fractie de nodige aarzelingen of beëindiging van het verdrag op dit moment en onder de huidige omstandigheden het gewenste doel - herstel van de democratie in Suriname en steun aan de Surinaamse bevolking - zou kunnen dienen. Wij zijn het eens met de Minister dat op den duur, wanneer in Suriname aan de gestelde voorwaarden voor herstel van de hulp zou zijn voldaan, getracht zou moeten worden de hulprelatie met Suriname meer vergelijkbaar te doen worden met die met andere ontwikkelingslanden. Maar helaas is de tijd daar nog niet rijp voor.

Tenslotte sluit de fractie zich bij de minister aan wat betreft de wenselijkheid zoveel mogelijk steun via particuliere kanalen te verlenen, die rechtstreeks ten goede komt aan noodlijdende groepen in de Surinaamse bevolking. Dat zal echter om niet meer dan relatief kleine bedragen kunnen gaan, die naar onze mening ook buiten het (opgeschorte) verdrag om ter beschikking kunnen worden gesteld, op voorwaarde dat goede besteding gegarandeerd is.

(Voor nadere informatie: drs. F.W. Weisglas, tel. 070-614911, tst. 2933.)

Strategisch defensie initiatief

Toen de Amerikaanse regering in 1983 de mogelijkheid opperde om in de toekomst een defensieschild tegen kernraketten te ontwerpen, werd dit direct door de oppositie in de Tweede Kamer scherp afgekeurd. De VVD heeft niet aan die overhaaste reactie meegedaan. Naarmate de tijd verstrijkt, wordt het steeds duidelijker, dat het een ingewikkeld onderwerp is, dat zowel kansen biedt voor vermindering van de kernwapendreiging, als ook risico's in zich draagt die een voorzichtige aanpak vereisen. Het is inmiddels velen duidelijk geworden, dat zulk een schild tegen kernraketten zeker een grondig onderzoek waard is.

Over de opstelling van ons land tegenover zulk een defensieschild, heeft de VVD zeven punten naar voren gebracht:

1. De VVD gaat accoord met het onderzoek naar verdediging tegen kernraketten en wijst de kritiek die de oppositie daarop heeft af. De VVD heeft echter zes criteria voorgesteld op grond waarvan de onderzoeksresultaten moeten worden geëvalueerd, alvorens tot opstellen van zulke toekomstige wapensystemen in de ruimte en op aarde wordt overgegaan. Zij zijn: Werkt zo'n stelsel? Heeft het overlevingskansen? Is het kosten-effectief? Zal het de Oost-West verhouding stabiliseren of niet? Verhoogt het de veiligheid van West-Europa? En vergroot opstelling van defensieschilden de kans op tweezijdige kernwapenvermindering?

Het zal nog tot het begin van de jaren negentig duren voor dat duidelijk is of aan deze criteria kan worden voldaan.

2. De Nederlandse rol in SDI zal hoe dan ook bescheiden zijn. Daar waar Nederlandse wetenschappelijke instellingen of bedrijven in het SDI onderzoek zouden willen deelnemen, moeten geen obstakels worden opgeworpen.
3. De inspanningen van de Minister van Buitenlandse Zaken om een gecoördineerde Westeuropese aanpak te krijgen in WEU-kader juicht de VVD toe. De Westeuropese NAVO-leden zouden er overigens goed aan doen om hun inbreng in SDI, zo mogelijk dus gecoördineerd, vooral te richten op de specifieke Westeuropese veiligheidsbelangen. Die liggen in de bescherming van West-Europa tegen de korte en middellange afstands-raketten. Een Westuropees „taktisch defensie initiatief" (TDI), dat wil zeggen hypermoderne luchtafweersystemen tegen raketten met een veel korter bereik dan de strategische wapens, zou weleens in de jaren negentig realiseerbaar kunnen zijn. Een dergelijk stelsel zou de stabiliteit tussen de grote mogendheden niet aantasten, op geen enkele wijze de veiligheid van de Sovjet-Unie en het Warschaupact verminderen en een niet-provocerende maatregel zijn, die een gunstige uitwerking zou hebben op de veiligheid van Europa. Minister van Defensie reageerde positief op dit VVD-voorstel.
4. Het Franse plan om een Westuropees onderzoeksproject, genaamd Eureka, op moderne technologie te richten, hetgeen vooral op civiele toepassingen moet worden gericht, benadert de VVD in beginsel positief. Wat de Fransen precies van plan zijn is echter nog onduidelijk.
5. In de discussie over SDI dient men wel te beseffen, dat de vraag of dit onderzoek al dan niet plaatsvindt van geen praktisch belang meer is. Het programma draait reeds. Hiervoor zijn twee belangrijke redenen: 1. de Sovjet-Unie voert de kernwapendreiging tegen het Westen steeds verder op en 2. de Sovjet-Unie voert al jaren lang een groot militair ruimte-programma uit en heeft zelf reeds een beperkt anti-raketsysteem gebouwd dat gemoderniseerd wordt.

6. Zoals zo vaak, profiteert de USSR van de openheid van het Westen en critiseert zij de Westelijke politiek, terwijl zij zelf haar beleid verborgen houdt. De informatie die er over de Sovjet-inspanningen is, geniet weinig belangstelling in de media.

De VVD heeft daarom uitvoerig uiteengezet, hoe de Sovjet-dreiging vanuit de ruimte zich ontwikkelt.

Met wapentechnologisch onderzoek terzake van ruimte-defensie is de Sovjet-Unie al vanaf het begin van de zestiger jaren zeer volhardend bezig. Ongeveer 90% van alle Sovjet ruimte-lanceringen heeft een militair karakter. De VVD ontzegt de Sovjet-Unie niet het recht om zich met niet-agressieve maatregelen te beschermen. Wij zijn wel van mening, dat de Sovjet-Unie daarbij verdragen dient te respecteren. Het is voorts in ieders belang dat de Sovjet-Unie het Genève-overleg niet blokkeert met verwijzingen naar SDI, terwijl het zelf een al zeer lang lopend en omvangrijk eigen programma uitvoert. Beide grote mogendheden dienen de veranderende technologie vreedzaam toe te passen en destabiliserende ontwikkelingen door internationale afspraken te voorkomen.

7. De Sovjet-Unie stelt dat SDI de wapenbeheersing schaadt. Als dit waar is, geldt hetzelfde voor de Sovjet-inspanningen. Maar in feite is het vooral SDI, dat de Sovjet-Unie naar de onderhandelingstafel in Genève heeft teruggebracht. De USSR probeert haar eis tot stopzetting van SDI te gebruiken als blokkademiddel voor verdragen over lange en middellange afstandskernwapens. Daarbij wil zij dan de schuld van stagnatie in Genève op Amerika schuiven. Maar de argumentatie klopt niet. Als SDI aan aangelegde criteria zou blijken te voldoen wordt de kans op succesvol wapenoverleg groter. Het wordt juist makkelijker kernwapens wederzijds tegen elkaar weg te onderhandelen, indien door een technologische sprong voorwaarts deze wapencategorie wordt achterhaald. SDI zou ervoor moeten zorgen dat de huidige tendens naar een onveiligere wereld wordt teruggebogen en er in de jaren negentig en rondom 2000 een veel stabielere situatie intreedt, waarin beide grote mogendheden niet meer de nadruk op grote aantallen offensieve wapens leggen, maar op een mengsel van offensieve en defensieve wapens dat stabiliserend dient te zijn.

(Voor nadere informatie: J.J.C. Voorhoeve, tel. 070-614911, tst. 2015.)

Verhoging school- en cursusgeld

In de afgelopen week zijn twee wetsvoorstellen behandeld tot wijziging van de school- en cursusgeld en tot wijziging van de collegegeld voor HBO en Wetenschappelijk Onderwijs. Beide wetsvoorstellen vloeien voort uit de behandeling van de begroting van onderwijs voor het jaar 1985. De regering had aanvankelijk voorgesteld schoolgeld te heffen van leerplichtige leerlingen. De Kamer heeft zich hiertegen uitgesproken op grond van een motie De Vries/Nijpels. Een gat van 140 miljoen in de onderwijsbegroting moest derhalve op andere wijze gedekt worden. Overeenkomstig het Regeerakkoord zijn de fracties van de regeringspartijen immers gehouden alternatieve dekking te zoeken, indien bepaalde voorstellen worden afgewezen. In juni vorig jaar heeft de Minister een notitie laten verschijnen „Naar een nieuw onderwijsretributiebeleid”, waarin voorstellen worden gedaan voor hogere eigen bijdragen in alle vormen van onderwijs. De regering redeneerde daarbij vanuit het profijtbeginsel. De VVD onderschrijft, dat voor het onderwijs een eigen bijdrage kan worden gevraagd, waarbij de wer-

kelijke kosten van de voorzieningen een grotere rol spelen. Wij hebben dat uitgangspunt altijd gehandhaafd onder de voorwaarde, dat er een goed studiefinancieringsstelsel van kracht zou zijn. Daarop berustte overigens ook de voormelde notitie. De VVD heeft zich gedistancieerd van de wijze waarop in diezelfde notitie het profijtbeginsel is gehanteerd. In onze ogen moet een hogere eigen bijdrage voor overheidsvoorzieningen leiden tot vermindering van belasting. Daarvan was in de notitie geen sprake. De inhoudelijke grondslag van de notitie hebben wij derhalve afgewezen. Gezien de problematiek van de onderwijsbegroting hebben CDA en VVD echter wel de materiële uitkomst van de notitie gehanteerd. Ter dekking van het gat van 140 miljoen zijn de regeringsfracties accoord gegaan met een schoolgeldverhoging, een verhoging van de cursusgeld voor volwassenen van dag/avond MAVO, HAVO, VWO en MEAO, een verhoging van het collegegeld voor HBO tot f 1.000,- en een verhoging van collegegeld voor wetenschappelijk onderwijs tot f 1.100,- exclusief f 150,- inschrijfgeld. Het dan nog ontbrekende bedrag van de f 140 miljoen is gezocht in het vertragen van bouwactiviteiten in het onderwijs. Een aantal van de verhogingen wordt opgevangen in het stelsel van de tegemoetkoming studiekosten en in het bestaande stelsel van studiefinanciering. Bovendien is het inkomenstraject, waarbij nog een beroep kan worden gedaan op studiefinanciering, verlengd met 2½ maal de verhoging van het collegegeld. Als het nieuwe stelsel van studiefinanciering van kracht is, zal het collegegeld voor het HBO verder opgetrokken worden tot f 1.292,- en voor het W.O. tot f 1.604,- exclusief inschrijvingsgeld. De VVD heeft vooral aandacht gevraagd voor de positie van de studenten, die geen beurs krijgen. Over het algemeen is hun financiële armslag geringer dan van beursstudenten. Voorts wil de VVD weten hoe de voorgestelde verhogingen uitwerken op de deelname van meisjes aan het wetenschappelijk onderwijs. Tenslotte heeft de VVD de vrees uitgesproken, dat studenten die afhankelijk zijn van hun ouders, verder de goedkopere HBO-opleidingen zullen kiezen. Als die ontwikkeling zich voordoet, moeten er bijstellingen in het beleid komen. De minister heeft dat ook toegezegd.

Al bij de begrotingsbehandeling heeft de VVD bedongen, dat bij de schoolgeldverhoging de middeninkomens ontzien moesten worden. Daartoe hebben wij een amendement ingediend.

De VVD is voorts accoord gegaan met de centrale inning van cursusgeld, omdat dat op den duur kostenbesparend werkt en een betere controle mogelijk maakt.

Met de verhoging van de cursusgeld is de VVD accoord gegaan onder de voorwaarde, dat de infrastructuur voor de volwasseneneducatie niet wordt aangetast.

(Voor nadere informatie: M.J.H. den Ouden-Dekkers, tel. 070-614911, tst. 2283.)

Normkostensysteem Volkshuisvesting

In een Uitgebreide Commissievergadering van de Vaste Commissie voor Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening van de Tweede Kamer is op 20 juni 1985 gesproken over de voorgenomen invoering van het Normkostensysteem Volkshuisvesting (NKS).

Het NKS – vooralsnog bij wijze van proef in een aantal proefgemeenten in te voeren – wordt geïntroduceerd in het kader van de decentralisatie van de volkshuisvesting.

Vooruitlopend op deze vorm van decentralisatie wordt al gewerkt met het normkostenbudgetsysteem, waarbij het Rijk met individuele proefgemeenten budgetafpra-

ken maakt voor de bouw van gesubsidieerde woningen.

Het NKS is eveneens een budgetteringsmethodiek met gevolgen voor de financiering, subsidiëring en huurvaststelling van nieuw te bouwen woningen in de sociale huursector. Grondslag is een zodanige objectivering en normering van kostenposten, dat het Rijk bij de planontwikkeling in principe kan volstaan met het toewijzen van de aantallen te bouwen woningen en de daarbij behorende budgetten en met de afwikkeling van de declaraties.

De bouwkosten worden geheel genormeerd, conform in het komende Rijksbouwbesluit vast te leggen uniforme bouwvoorschriften. Het Rijk verstrekt leningen en jaarlijkse bijdragen in de exploitatie. De zogenoemde „kopkosten" (verband houdende met de aard van de bouwplaats, de diepten van de funderingen, de aard van de regio en de eisen van geluidwering) zullen per gemeente tevoren worden bepaald. Hiervoor verstrekt het Rijk bijdragen ineens. De acceptabele grondkosten worden vooralsnog niet genormeerd, maar per project in overleg met de HID van de Volkshuisvesting tevoren bepaald. Het Rijk verstrekt leningen en jaarlijkse bijdragen in de exploitatie.

Voor eventuele extra kosten wordt geen geldelijke steun van rijkswege gegeven. Deze kosten zullen in de huren moeten worden doorberekend.

De VVD-fractie heeft zich in beginsel accoord verklaard met het nieuwe systeem dat wezenlijk zal bijdragen aan de decentralisatie van de Volkshuisvesting.

Zij wenst evenwel dat voor 1 januari 1986 nog een aantal onzekerheden wordt opgeruimd. Zo zal het landelijke uniforme bouwbesluit er tijdig moeten zijn. De VVD uitte twijfel over het realiteitsgehalte van invoering al op 1 januari 1986. Zij pleitte voorts voor een proefneming op beperkter schaal dan de Staatssecretaris beoogt.

De VVD-fractie heeft zich haar eindoordeel voorbehouden tot het tijdstip van de door de Staatssecretaris toegezegde nadere informatie inzake verdere uitwerking van het systeem.

(Voor nadere informatie: mr. H. Th. M. Lauxsternann, tel. 070-614911, sts. 3202.)

Dierproevenbeleid

De VVD heeft waardering voor de notitie dierproevenbeleid, waarin een goed overzicht wordt gegeven van de aard en omvang van dierexperimenteel onderzoek. Het betreft hier (ondanks al een afname met $\pm 16\%$) een 1.4 miljoen proefdieren per jaar, verdeelt over ± 80 instellingen, waarbij 2200 wetenschappelijke onderzoekers zijn betrokken. De VVD omschrijft de ethische afweging tussen belang van het proefdier en belang van het onderzoek ten behoeve van mens en dier: de VVD gaat uit van de realiteit dat met name voor het oplossen van volksziekten als onder andere hart- en vaatziekten, kanker en reuma ook in de toekomst dierexperimenteel onderzoek noodzakelijk blijft. De VVD heeft waardering voor de inzet van dierenbeschermingsorganisaties en uitte grote kritiek op acties als die van het Dierenbevrijdingsfront.

Het beleid dient gericht te zijn op enerzijds erkenning van de noodzaak en anderzijds zo groot mogelijke beperking van dierproeven. Beperking van proefdiergebruik (van meet af aan reeds bij opstellen van onderzoeksprotocol) dient vooral gezocht te worden bij:

- onderzoek naar alternatieven (vervanging).
- onderzoek naar vermindering (efficiënter gebruik).
- onderzoek naar verfijning/verbetering ter vermindering van het leed van gebruikte proefdieren.
- standaardisatie onderzoeksmethodieken om door onderlinge erkenning van onderzoeksresultaten te voorkomen dat wat elders in de wereld reeds is onderzocht hier in Nederland nog eens moet worden overgedaan.

De VVD erkent het spanningsveld van verplichte dierproeven in opleidingseisen enerzijds en gewetensbezwaren van studenten anderzijds. Daar waar het verrichten van dierproeven niet absoluut noodzakelijk zijn voor toekomstige taakuitoefening, dient tot opheffing te worden overgegaan. Daar waar het uitvoeren van dierproeven evenwel ook na kritische toetsing absoluut noodzakelijk is, dienen studenten de consequenties te aanvaarden van de door hen gedane studiekeuze.

De VVD stelt kritische vragen bij het betrekken van proefdierhonden uit de legale hondenhandel, de export van proefdieren en de voorgenomen plaatsing van het Centraal Proefdieren Fokbedrijf van Zeist naar Limburg.

De VVD vraagt zich af of het absoluut noodzakelijk is over te gaan tot een bureaucratisch vergunningenstelsel. Algemene regelgeving zou beter functioneren.

(Voor nadere informatie: mevr. E. Terpstra, tel. 070-614911, tst. 2118.)

Uit de Eerste Kamer Beleidsdebat ontwikkelingssamenwerking

Bij dit beleidsdebat koos de VVD-Eerste Kamerfractie een drietal thema's, die bij dit onderdeel van het beleid niet steeds de volle aandacht krijgen: milieu, bevolking en volksgezondheid.

Milieu

Er werd gewezen op het grote belang van het instandhouden van de tropische wouden. Deze zijn een bron van veelsoortig planten- en dierenleven en tevens zijn zij een grote groene long, die een belangrijke rol speelt bij de koolzuurstofwisseling.

Daarnaast kwamen aan de orde de verspreiding van gevaarlijke chemicaliën en de mogelijke gevolgen van industriële ontwikkelingen. Voor de beheersing van deze gevaren is in de ontwikkelingslanden een sterk bestuur nodig; op alle niveau's. Gemeenten en ook provincies kunnen een bijdrage leveren op dit punt. Zij bezitten veel kennis over plaatselijk en regionaal bestuur op de gebieden als milieu en volksgezondheid.

De motivering bij de keuze van de onderwerpen en plaatsen moet zodanig zijn, dat deze niet interverneren met de buitenlandse politiek.

Ook belangrijk is het, dat veel aandacht besteed wordt aan het bewust maken van de bevolking wat betreft de gevaren vanuit het milieu. Milieubeleid is overlevingsbeleid.

Volksgezondheid

De prioriteiten moeten worden gelegd bij die ziekten, die de meeste slachtoffers eisen. Het zijn bijna alle besmettelijke ziekten, die met inentingcampagnes en hygiënische maatregelen, waaronder ook de zorg voor goed drinkwater, kunnen worden bestreden.

Op het gebied van vaccins en de bereiding ervan heeft Nederland veel te bieden. Dit past in ontwikkelingshulp, waarvan ook Nederlandse bedrijven en instellingen zouden kunnen profiteren.

De tropische geneeskunde in Nederland heeft steeds een goede naam gehad. Wij drongen erop aan, dat de regering die steun zal verlenen, waardoor dit zo kan blijven.

Voor de volksgezondheid, maar eveneens voor andere beleidsterreinen, is het belangrijk rekening te houden met de demografische veranderingen, die ook in de ontwikkelingslanden plaats vinden. Het aantal mensen in de leeftijdsgroep ouder dan 60 jaar gaat toenemen en de groep ouder dan 14 jaar neemt af.

Tenslotte brachten wij naar voren, dat liberaal ontwikkelingsbeleid vooral moet zijn gericht op structurele verbeteringen. Om daarmee de voorwaarden te scheppen voor een ontplooiing van een ieder naar zijn aard en ambities.

(Voor nadere informatie: dr. B. Hofman, tel. 03438-13788.)

Instelling provincie Flevoland

Onlangs vond er in de Eerste Kamer het debat plaats over de vraag of er een twaalfde provincie – te weten Flevoland – bij moest komen. Deze provincie bestaat uit de gemeenten Almere, Dronten, Lelystad, Noordoostpolder, Urk en Zeewolde.

Spannend, omdat de drie grote fracties onderling verdeeld waren en niemand tot het moment van de stemming de uitslag kon voorspellen. De voorstanders in de VVD-fractie beriepen zich met name op het feit, dat alle politieke en maatschappelijke instanties in het gebied de nieuwe provincie wilden (en wel, omdat dit een nieuw gebied betreft, dat als een eenheid moet worden bestuurd).

Voorts zou een verwerping van het wetsvoorstel weer een lange vertraging teweeg brengen, omdat er geen overeenstemming bestaat voor een alternatief. Dit zou weer betekenen, dat met name de inwoners van de vier Flevogemeenten nog lange tijd verstoken zouden zijn van het recht om direct Provinciale Staten en indirect de Eerste Kamer te kunnen kiezen.

De tegenstanders stelden zich op het standpunt, dat de nieuwe polder met – in de aanvang – 170.000 inwoners en een aantal gemeenten van zes, een veel te gering draagvlak heeft om behoorlijk te kunnen functioneren. Het wordt ook geen echte provincie. Men start met slechts drie Gedeputeerden (met een Commissaris van de Koningin); met een van de andere provincies afwijkend financieel Statuut en met slechts 200 ambtenaren.

De vrees bij de liberale tegenstanders van het wetsontwerp is, dat de zes gemeenten, het onmisbare regio-bestuur ingevolge de Wet Gemeenschappelijke Regelingen en het te formeren nieuwe Provinciale Bestuur, dermate dicht op elkaars lip zullen komen te zitten, dat dit tot ernstige problemen zal leiden.

Ook achten zij het moeilijk het Nederlandse volk duidelijk te maken, dat enerzijds eventueel de provincies Twenthe, Rijnmond en Eindhoven worden afgewezen, maar dat er wel een provincie Flevoland tot stand zou moeten komen anderzijds.

Na uitvoerige debatten werd bij stemming met 38 tegen 33 stemmen besloten, dat de nieuwe provincie er wel

zal komen. Van de 16 aanwezige Eerste Kamerleden van de VVD stemden 5 voor en 11 tegen het wetsontwerp.

(Voor nadere informatie: mr. W.J. Geertsema, tel. 01751-77807.)

Uit het Europese Parlement Mensenrechten

De Europese Commissie zal formeel het initiatief nemen om de Europese Gemeenschap te laten toetreden tot de Europese Conventie inzake de rechten van de mens. Dit zegde Commissaris Cheysson toe in antwoord op mondelinge vragen van Gijs de Vries.

Tot nu toe kunnen burgers die menen dat hun mensenrechten zijn geschonden door bij voorbeeld hun regering, na de nationale rechtsgang te hebben doorlopen, in beroep bij de instanties die belast zijn met de naleving van de Europese Conventie. Tegen vermeende schending van mensenrechten door een instelling van de Europese Gemeenschap staat een dergelijk beroep, tot nu toe, niet open.

Het Europees Parlement dringt er al sinds 1979 op aan dat de rechtsbescherming van de burgers op dit punt wordt verbeterd. De commissie heeft hiertoe in het verleden wel informele pogingen ondernomen, maar strandde op de weigerachtige houding van een aantal lidstaten. Vooral Griekenland, Denemarken, Ierland en het Verenigd Koninkrijk lagen dwars. Reagerend op de aanhoudende druk vanuit het Europees Parlement zal de Commissie nu binnenkort de Raad van Ministers uitnodigen alsnog de Conventie te onderschrijven.

In de junizitting nam het Europees Parlement bovendien een motie aan waarin de Indonesische autoriteiten worden opgeroepen niet over te gaan tot de executie van een aantal politieke gevangenen. Deze mensen zitten al bijna 20 jaar gevangen voor hun aandeel in de mislukte coup van 1965. Eén van hen, vakbondsvertegenwoordiger Munir, werd op 14 mei ter dood gebracht. Namens de liberale fractie trad Gijs de Vries op als mede-indiener van de motie.

(Voor nadere informatie: G.M. de Vries, tel. 070-647447.)

Vrijheid van dienstverlening in het vervoer

Het Europees Hof van Justitie heeft eind mei arrest gewezen in de door het Europees Parlement in 1982 ingediende klacht wegens nalatigheid tegen de Raad van Ministers inzake het totstandkomen van een gemeenschappelijke vervoerspolitiek.

In het Verdrag van Rome staat dat er een gemeenschappelijke vervoerspolitiek dient te zijn, evenzeer als er bij voorbeeld ook een gemeenschappelijke landbouwpolitiek is. Ondanks herhaald aandringen van het Parlement kwam daar alsmaar niets van, omdat de verschillende lidstaten het over de inhoud van die vervoerspolitiek fundamenteel oneens waren. Het Parlement heeft derhalve op grond van art. 175 van het Verdrag een klacht wegens nalatigheid ingediend, die nu, zij het gedeeltelijk, is toegewezen. In het oordeel van het Hof wordt de Raad veroordeeld om binnen redelijke termijn de vrijheid van dienstverlening in het transport tot stand te brengen. De stelling van de Nederlandse regering, die zich in het proces met een afzonderlijke positie

gevoegd had, werd verworpen: Waar de Raad niet tot overeenstemming gekomen was, zou er nu directe toepassing van de vrijheid van transport moeten zijn. Het hof heeft de mogelijkheid echter opengelaten, dat er alsnog directe werking zal zijn, wanneer de Raad er niet binnen die redelijke termijn uit zal komen. De vrijheid van dienstverlening in het vervoer, zoals het Hof die nu voor schrijft heeft voor de transportondernemers twee bijzonder belangrijke gevolgen:

1. Bilaterale vergunningen en ritmachtigingen zullen moeten verdwijnen.
2. Er zal niet alleen meer van het ene land naar het andere vervoerd kunnen worden, maar ook tussen landen, andere dan dat waar de vervoerder vandaan komt. De voorwaarden voor toelating in elk van de lid-staten zullen voor alle vervoerders uit de EG gelijk moeten zijn.

Naast de directe consequenties op het gebied van het transport heeft het arrest ook gevolgen voor de positie van het Parlement en de totstandkoming van gemeenschappelijke politiek in het algemeen, omdat de Raad zich niet langer achter onenigheid kan verschuilen wanneer het Verdrag voorschrijft dat er binnen een bepaalde tijd en volgens een bepaalde procedure beleid tot stand moet komen. Het recht van het Parlement om de Raad tot handelen te dwingen is expliciet erkend.

Florus Wijsenbeek is door het Parlement benoemd als rapporteur om de juridische implicaties van dit arrest te rapporteren.

(Voor nadere informatie: F.A. Wijsenbeek, tel. 070-647447.)

Mislukking van de Landbouwrraad in Luxemburg

Op initiatief van de ELD heeft het Europees Parlement de vertraging bij het vaststellen van de landbouwprijzen veroordeeld.

Namens de liberalen zei Daniel Ducarme (B) het te betreuren dat de graanprijzen uit het geheel van de prijsvoorstellen zijn gehaald. Hij veroordeelde de onverantwoordelijke houding van de Bondsrepubliek die, onder het voorwendsel van een vitaal nationaal belang, elk besluit verhindert. Het is duidelijk dat de landbouwers de voornaamste slachtoffers van een dergelijke situatie zijn.

Nu de Raad de graanprijzen wederom niet heeft weten vast te stellen, vraagt de liberale fractie de Europese Commissie dringend de verantwoordelijkheid hiervoor op zich te nemen en zélf onmiddellijk de graanprijzen voor het seizoen 85/86 te bepalen.

In tegenspraak met de tekst en de geest van het Verdrag als ook met de conclusies van het Comité Dooge, weigeren verschillende Lid-Staten het nemen van besluiten bij meerderheid goed te keuren.

Dit heeft een verlamme uitwerking op Europa en doet bovendien een aanslag op de geloofwaardigheid van de instellingen.

Namens de liberale fractie heeft Daniel Ducarme gevraagd of de Staatshoofden en regeringsleiders zich, tijdens de Top van Milaan, willen buigen over de besluitvormingsprocedures en, dus over de toekomst van Europa.

(Voor nadere informatie: H.J. Louwes, tel. 05956-1504.)

Geweld bij sport

Jessica Larive-Groenendaal die door de commissie voor

Jeugd en Sport tot rapporteur is benoemd over geweld bij sport, zei in, een gezien het vele applaus, zeer gewaardeerde rede, dat politie samenwerking over de grenzen, de verplichting tot het internationaal toepassen van minimum straffen, de samenwerking tussen sportautoriteiten, een goede organisatie binnen de stadia, een controle op de verkoop en het gebruik van alcohol en het in beslag nemen van wapens, alle een belangrijke rol spelen.

De afschuwelijke ramp die in het Heyzel-stadion plaatsvond, zal zich in de toekomst op andere plaatsen en op grotere schaal herhalen, tenzij veel meer Europeanen de hoeksteen van de democratie erkennen en in de praktijk brengen: Het feit dat vrijheid en verantwoordelijkheid niet van elkaar te scheiden zijn.

(Voor nadere informatie: J.E.S. Larive, tel. 09-352331187.)

Mededelingen van het Hoofdbestuur

● **Besluiten 71ste algemene vergadering**

De algemene vergadering heeft op 22 juni j.l. de reglementen op de verschillende kandidaatstellingen vastgesteld. Vanaf die dag wordt gewerkt conform deze reglementen. Zo ook met het reglement GR.

De algemene vergadering heeft een, voor het volgen van de thans ingang gezette procedure, belangrijke wijziging aangebracht in artikel 8.3. GR.

De tekst luidt:

„Indien het in artikel 8.1. vermelde geval zich niet voordoet, zijn alle bestuursleden die de in artikel 7 vermelde vraag bevestigend hebben beantwoord, van elke deelneming aan de voorbereiding van de kandidaatstelling uitgesloten van de dag van dagtekening van hun bereidverklaring. Voor de overige bestuurstaken blijven bovengenoemde bestuursleden volledig in functie.”

De algemene vergadering heeft daarbij tevens uitgesproken dat de afdelingen in het toepassen van de tekst uit het concept-reglement of de thans vastgestelde tekst vrij zijn. Met andere woorden de afdeling kan naar bevind van zaken handelen. Bij een volgende raadsverkiezing zal de nieuwe tekst uitsluitend kunnen worden toegepast. Het nieuwe vastgestelde reglement zal zo spoedig mogelijk aan de besturen van afdelingen en centrales worden toegezonden.

● **Kandidaatstelling gemeenteraden 1986**

Op woensdag 19 maart 1986 zullen periodieke verkiezingen voor leden van gemeenteraden worden gehouden.

Aan de kandidaatstelling gaat een uitvoerige kandidaatstellingsprocedure vooraf, waarbij afdelingen, eventueel ondercentrales, kamercentrales en het hoofdbestuur van de VVD betrokken zijn. Overeenkomstig artikel 3.2 van het reglement op de kandidaatstelling voor leden van de gemeenteraden (GR) publiceert het hoofdbestuur hierbij het tweede gedeelte van de kandidaatstellingsprocedure en de in overeenstemming met het reglement vastgestelde termijnen en tijdstippen met betrekking tot de handelingen die voortvloeien uit de artikelen 9 t/m 24 GR. De leden hebben de bevoegdheid voor 20 september aan het bestuur van hun afdeling namen te noemen van personen die zij wensen voor te dragen als voorlopige kandidaat.

Hoofdpijnen, deel II

vanaf 22 mei - oproep voor ledenvergadering; eventueel namen noemen voor kandidaatstellingscommissie (GR)
tussen 31 mei en 23 juni - ledenvergadering; eventueel benoeming kandidaatstellingscommissie; voorstel al of niet deelneming aan verkiezingen

voor 25 juni - na de vergadering mededeling aan dagelijks bestuur met afschrift aan kamercentralebestuur (GR)

voor 15 juli - kennisgeving gevoelen kamercentralebestuur over besluiten ledenvergaderingen (voor zover nodig) aan dagelijks bestuur met afschrift aan afdelingsbestuur (GR)

26 augustus - goedkeuring dagelijks bestuur (voor zover nodig); eventueel richtlijnen (GR); voor 31 augustus dit besluit verzenden aan besturen afdelingen c.q. kandidaatstellingscommissie

27 augustus - herhaling mededeling in Vrijheid en Democratie bevoegdheid van leden om namen van mogelijke kandidaten te noemen (GR)

voor 20 september - voordracht van voorlopige kandidaten (namen noemen) (GR)

22 september - toezending in te vullen gegevensformulieren aan voorlopige kandidaten (GR)

voor 16 oktober - terugzending ingevulde gegevensformulieren aan voorlopige besturen en afdeling c.q. kandidaatstellingscommissie; opmaken groslijst (GR)

1 - 15 november - oproeping tot kandidaatstellingsvergadering met groslijst en bestuursadvies; uitnodiging aan (ex)-fractievoorzitters; mededeling aan voorlopige kandidaten (woord voeren, geven van inlichtingen) (GR)

1 - 16 november - eventueel initiatief-adviezen van leden als bestuur van de afdeling geen advies heeft opgesteld (GR)

16 - 30 november - kandidaatstellingsvergadering(en) (GR)

10 - 24 december - machtiging dagelijks bestuur tot gebruik van de naam VVD; verzoek aan centraal stembureau van de gemeente inzake plaatsen naam boven lijst (GR)

4 februari 1986 - dag van de kandidaatstelling

19 maart 1986 - dag van de stemming

Op aanvraag is het regelement GR kosteloos te verkrijgen bij het algemeen secretariaat, Koninginnegracht 57, 2514 AE 's-Gravenhage.

● **Beschikbaarstelling etiketten secretariaten afdelingen en centrales in verband met Tweede-Kamerverkiezingen 1986**

Het hoofdbestuur stelt besturen van afdelingen en centrales in de gelegenheid om, ten behoeve van het onder de aandacht brengen van een bepaalde kandidaat aan de overige afdelingen c.q. centrales, etiketten met de adressen van de secretariaten beschikbaar te stellen.

Uitsluitend etiketten van alle afdelingen en centrales kunnen worden besteld bij het algemeen secretariaat tegen betaling van een bedrag groot f 36,80 op girorekening nr. 67880 t.n.v. VVD-algemeen secretariaat onder vermelding „Etiketten TK '86".

De aanvraag dient echter reeds *voor 11 juli a.s.* in het bezit te zijn van de administrateur, de heer C.L.J. van der Meer, in verband met de uitdraai van de etiketten uit de computer.

redactie: H.F. Heijmans, drs. L.M.L.H.A. Hermans, P. Kronenberg; eindredactie: J.J. Metz;
redactie-adres: Postbus 20018, 2500 AE 's-Gravenhage, tel. 070-614911; organisatie: J.N.J. van den Broek;
abonnementenadministratie: algemeen secretariaat VVD, postbus 19027, 2500 CA 's-Gravenhage, tel. 070-614121;
abonnementsgeld: f 50,- per jaar; vormgeving en druk: Hofstad Druktechniek bv, Zoetermeer

DOCUMENTATIECENTRUM
NEDERLANDSE POLITIEKE
PARTIJEN

Eerste, voorlopige commentaar op het rapport van de Staatscommissie Euthanasie

1. Het verheugt de VVD dat het rapport van de Staatscommissie thans is verschenen. Daarmee wordt tegemoet gekomen aan de wens van de Kamer (motie Dees, 1979) om een Staatscommissie te laten adviseren over het euthanasievraagstuk.
2. Het rapport bevestigt het ook door de VVD reeds eerder ingenomen standpunt dat ter zake van euthanasie nieuwe wetgeving noodzakelijk is.
3. Het doorwrochte rapport van de Staatscommissie bevat voldoende bouwstenen om op voortvarende en zorgvuldige wijze een nieuwe, wettelijke regeling inzake euthanasie tot stand te brengen.
4. Overeenkomstig eerder ingenomen standpunten kan de VVD zich in hoofdlijnen vinden in het standpunt dat door de overgrote meerderheid van de Staatscommissie is ingenomen (13 van de 15 leden).
5. Bij de verdere procedure (wetsvoorstel van de regering, ingrijpende wijziging van het D'66 initiatief of indiening van een nieuw initiatiefvoorstel dat op een brede steun in de Kamer kan rekenen) zal de VVD zich laten leiden door de wens om zo spoedig mogelijk in de lijn van het advies van de Staatscommissie tot een nieuwe wettelijke regeling te komen.

(Voor nadere informatie: drs. D.J.D. Dees, tel. 070-614911, tst. 2191.)

Het volkspetitionnement tegen de kruisvluchtwapens

Het volkspetitionnement geeft een onzuiver beeld van de publieke opinie inzake de defensie. Regering en parlement horen het internationale veiligheidsbeleid van ons land niet te laten bepalen door het resultaat van deze actie van het Comité Kruisraketten Nee.

1. Een petitionnement is een verzoekschrift aan de regering. Een verzoek ontleent zijn waarde aan de kwaliteit van de argumenten en niet aan het getal van de handtekeningen. Alleen bij verkiezingen en referenda speelt het getal een beslissende rol.
2. Het petitionnement is geen referendum en ook geen opiniepeiling, want die registreert ook wie tegen een bepaalde stelling is, alsmede de categoriën „weet niet" en „geen antwoord". Een verantwoorde opiniepeiling bevat duidelijke en geen suggestieve vragen en registreert de kenmerken van de gepeilde groep (stemgerechtigden, leeftijd etc.).

3. De formulering van de vraag is suggestief, omdat het probleem waar het om gaat niet aan de orde wordt gesteld. Dat probleem is: hoe de kernwapendreiging van de USSR gericht tegen West-Europa moet worden verminderd, namelijk door tegenplaatsing, onderhandelen, beide tegelijk, of op andere wijze. Het probleem wordt overgesimplificeerd door slechts te vragen of men „tegen kernbewapening" is. Veel mensen zijn tegen kernbewapening in het algemeen, maar steunen de NAVO-politiek en het regeringsbeleid omdat ze dat de verstandigste aanpak vinden.
4. De vraag is bovendien onzuiver gesteld, want er wordt niet op „1 november een besluit" genomen over de plaatsing, maar op die datum wordt conform het besluit van 1 juni 1984 vastgesteld of de USSR het aantal SS-20's heeft beperkt tot 378. Zo niet, dan plaatst Nederland conform het 1 juni besluit, dat door een meerderheid van de Tweede Kamer is goedgekeurd.
5. In onze parlementaire democratie is ieder vrij om verzoekschriften tot de regering te richten, maar de besluiten over het beleid worden uiteindelijk genomen door de regering en goed- of afgekeurd door het Parlement, dat op vrije verkiezingen berust. In die verkiezingen spreekt de bevolking zich uit op basis van de politieke programma's en het algemene beleid, waarbij de diverse beleidsvragen in hun onderlinge samenhang worden gezien. Die samenhang en context ontbreken geheel in dit petitionnement.
6. Het petitionnement heeft tot doel om het Nederlandse aandeel in het NAVO-beleid van defensie en wapenbeheersing te blokkeren. Dit beleid beoogt de steeds verder groeiende Sovjet-kernwapendreiging tegen West-Europa een halt toe te roepen. De handtekeningen voor het petitionnement worden voor eenzijdige verzwakking van de defensie gebruikt. Lang niet allen die met de zin „Ik keer mij tegen de kernbewapening" accoord gaan, zouden zulk een verzwakking van de veiligheid van de Westeuropese democratieën accepteren. Ook in die zin is het petitionnement onzuiver.

(Voor nadere informatie: Dr.ir. J.J.C. Voorhoeve, tel. 070-614911, tst. 2704.)

Culturele overeenkomst Nederland – Marokko

In 1983 sloot de regering een culturele overeenkomst met Marokko, die vooral in linkse kringen en bij bepaalde Marokkaanse groeperingen tot heftige kritiek leidde.

Mede daarom heeft het parlement de wens geuit eerst met de regering overleg te plegen alvorens tot ratificering over te gaan.

De kritiek spitste zich toe op twee punten. Ten eerste zagen sommigen de overeenkomst als goedkeuring door

Nederland van het regime in Marokko.

Ten tweede was er kritiek op de werving van Marokkaanse leerkrachten in Marokko voor het onderwijs in eigen taal en cultuur in Nederland.

De VVD is van mening, dat het sluiten van culturele overeenkomsten nimmer gezien mag worden als legitimering c.q. goedkeuring van een bepaald regime of politiek stelsel.

De waarde van dergelijke overeenkomsten zit ondermeer in de bijdrage, die geleverd wordt aan wederzijds begrip en verstandhouding én de mogelijkheid tot beïnvloeding.

Daarom is de VVD voor het sluiten van culturele verdragen, ook of zelfs juist met landen, die niet aan onze maatstaven van democratie en rechtsstaat voldoen.

In de overeenkomst is een onderwijsartikel opgenomen, dat het onderwijs in eigen taal en cultuur regelt en dat de VVD fractie aanleiding heeft gegeven tot de volgende kanttekeningen: In de eerste plaats is volstrekt duidelijk, dat Nederland zelf de inhoud en uitvoering van het onderwijs in eigen taal en cultuur bepaalt. Dat kan en mag nooit door een vreemde mogendheid gebeuren. Het probleem is echter, dat er niet voldoende Marokkaanse leerkrachten beschikbaar zijn.

Daarom worden er in Marokko bevoegde leerkrachten geworven, die in Nederland een applicatiecursus krijgen. Over de wijze van werving is van linkse zijde kritiek gekomen. De VVD deelt die kritiek niet.

De procedure van werving van leerkrachten in Marokko is zorgvuldig met een grote inbreng van Nederlandse zijde. Met nadruk stelt de VVD, dat werving in Marokko als een noodmaatregel moet worden gezien. Het werven in Nederland moet verreweg de voorkeur hebben.

Helaas gaat dat zeer moeizaam. De VVD heeft de regering gevraagd daar grote aandacht aan te besteden, opdat in de behoefte aan Marokkaanse leerkrachten vanuit de Marokkaanse gemeenschap kan worden voorzien.

Vanzelfsprekend moeten ook aan het onderwijs in eigen taal en cultuur kwaliteitseisen worden gesteld. Dat betekent naar het oordeel van de VVD vooral, dat er kwaliteitseisen aan de leerkrachten moeten worden gesteld, zowel aan de aankomende leerkrachten, die in Nederland worden geworven, als aan de leerkrachten, die in Marokko worden geworven. Het beheersen van de Nederlandse taal is ook hier een vereiste.

(Voor nadere informatie: H. Dijkstal, tel. 070-614911, tst. 2392.)

Uit de Eerste Kamer

Leegstandswet

In de Eerste Kamer is de wijziging van de Leegstandswet, waardoor gefaseerde invoering daarvan mogelijk wordt, aanvaard.

Bij deze gelegenheid is door de VVD-woordvoerder de aandacht gevestigd op het belang van de mogelijkheid van anoniem dagvaardden van krakers, die zich in anonimiteit terugtrekken. Daarbij werd gestreden – wat door degenen, die met het kraken sympathiseren vaak wordt aangevoerd – dat de anonimiteitstruc wordt gerechtvaardigd door tekortkomingen van het recht op dit punt.

Vooropgesteld werd het belang van de toegang tot de rechter, die reeds te lang aan huiseigenaren onmogelijk wordt gemaakt door anonieme krakers. Wanneer het recht al tekort schiet – wat voor discussie vatbaar is – moet dát

worden aangepakt en moet niet met een processuele truc de toegang tot de rechter onmogelijk gemaakt worden. Dat lokt tegentrucs en eigenrichting uit, wat in een rechtsstaat onaanvaardbaar is.

Betreurd werd, dat juist van dit onderdeel van de Leegstandswet de invoering nog een jaar wordt opgehouden. Dit is te wijten aan de opstelling van het CDA in de Tweede Kamer.

(Voor nadere informatie: mr.ir. H. Heijne Makkreel, tel. 023-243517.)

Binnenkort verschijnt geschrift no. 54 van de Prof. Mr. B.M. Teldersstichting:

„LIBERALISME EN POLITIEKE ECONOMIE“

In dit geschrift wordt een groot aantal liberale visies op de werking van onze economie besproken: klassiek liberalisme, neo-liberalisme, keynesianisme, monetarisme, de visie van de „supply-siders“ en anderen. Het geschrift wordt besloten met een eigen visie op liberalisme, politieke economie en economische politiek. Tevens wordt ingegaan op de vraag naar de meest gewenste economische politiek in Nederland anno 1985. Aan de orde komen: de omvang van het financieringstekort, de sector- en structuurpolitiek en andere thema's die onderwerp van de discussie zijn onder economen en politici.

U kunt dit geschrift als abonnee op de VVD-Expressie gratis verkrijgen door onderstaande bon in te vullen en deze te retourneren in een enveloppe met postzegel vóór 14 september aan Postbus 19027, 2500 CA 's-Gravenhage

Met blokletters invullen s.v.p.

Ondergetekende:

Naam:

.....

Adres:

.....

Postcode:

Woonplaats:

wil rapport nr. 54 ontvangen.

Eerste reactie van de VVD-Tweede Kamerfractie op de Ontwerp Mediawet

- Blij dat nu eindelijk na jarenlange discussie een wetsvoorstel op tafel ligt dat regels wil stellen voor een samenhangend mediabeleid voor de komende jaren. De VVD-fractie zal er aan meewerken dat de mediawet nog in deze kabinetsperiode plenair wordt behandeld.
- De VVD-fractie zal het wetsvoorstel toetsen aan de hand van de vraag of dit wetsvoorstel een antwoord geeft op de uitdagingen, nationaal en internationaal op het gebied van de media, met name de satelliet-ontwikkeling, het wegvloeien van reclame-gelden naar het buitenland en de verhouding tussen de reclame en de pers.
- De VVD streeft naar een mediabestel waarin veelsoortigheid van informatie en de vrije keus van de consument centraal zullen staan.
- Centraal punt in de discussie over de driedeling van de NOS zal zijn de vraag of de voorgestelde verzelfstandiging van het facilitair bedrijf op zodanige wijze is gebeurd dat:
 - a) het facilitair bedrijf primair omroep-productiebedrijf zal blijven
 - b) dat zij de mogelijkheid krijgt om op de vrije markt te gaan opereren.Ook de hele problematiek van de betaling van de BTW zal punt van discussie moeten worden.

(Voor nadere informatie: drs. L.M.L.H.A. Hermans en G.W. Keja, tel. 070-614911, tst. 2654 of 2652.)

Beleidsplan 'Samenleving en criminaliteit'

De VVD is het eens met de analyse, zoals in beleidsplan en in rapport van de commissie-Roethof, waarin wordt gewezen op met name de sociaal-culturele ontwikkelingen in de jaren '60-80.

Daaraan kan het vaak inconsequente en niet-consistente overheidsoptreden worden toegevoegd. Dit alles heeft geleid tot sterke normvervaging.

Preventie of repressie is te lang als een tegenstelling gezien. Beide zijn noodzakelijk. Het gaat om preventie in brede zin, gericht op het wegnemen van de oorzaken en preventie in specifieke zin, bij voorbeeld preventie-acties van de politie.

Repressief beleid is onmisbaar. Optreden van politie en justitie moet normbevestigend werken.

De VVD maakt zich al geruime tijd zorgen over de ontwikkeling van de criminaliteit. Daarom werd in oktober

DOCUMENTATIECENTRUM NEDERLANDSE POLITIEKE PARTIJEN

1984 de motie-Nijpels ingediend, die met steun van CDA en PvdA werd aangenomen en bovendien werd in december 1984 het VVD-Actieplan 'Bestrijding criminaliteit en vandalisme' uitgebracht.

Bij beoordeling van het beleidsplan kiest de VVD de volgende uitgangspunten:

1. het recht van de burger zich vrij te kunnen bewegen en zich beschermd te weten;
2. de individuele verantwoordelijkheid voor eigen en anderen veiligheid;
3. het afwijzen van situaties, waarin recht in eigen hand wordt genomen;
4. meer rechtszekerheid door goede wetgeving en handhaving van wetten;
5. verhoogde aandacht voor het slachtoffer.

Algemene conclusie: de VVD is blij met dit beleidsplan van de regering en complimenteert de beide bewindslieden op justitie.

Het vervolgingsmonopolie behoort bij uitstek bij de overheid. Dat is één van de fundamenteën van de rechtsstaat. De overheid dient te zorgen voor de veiligheid van de burger. De sterke toename van aantal misdrijven is zéér zorgelijk en leidt tot grote verontrusting in de samenleving. In het beleidsplan wordt bestrijding zware criminaliteit primair als een overheidstaak gezien en de bestrijding kleine criminaliteit als een opgave voor de gehele maatschappij. De VVD is het daarmee eens.

De VVD is het er niet mee eens, dat inspanningen van de overheid afhankelijk wordt gesteld van de maatregelen, die de burger zelf neemt. Natuurlijk kan er wel een beroep op diens verantwoordelijkheid worden gedaan. Uitgangspunten voor het beleid zijn: differentiatie en consistentie.

De VVD voegt daar een consequent overheidsoptreden aan toe. Dat geldt met name voor het vervolgingsbeleid. Een grotere pakkans heeft ook een afschrikkende werking. Voor de politie moet de oplossing niet primair gezocht worden in uitbreiding, maar eerder in een andere organisatie van de politie, gericht op en doelmatiger functioneren.

De VVD steunt volledig het voornemen om het aantal beleidssépots met 50% te verminderen. Er moet een einde komen aan het grote aantal sépots.

Het politiesépot is slechts toelaatbaar aan de hand van richtlijnen. De VVD pleit voor meer alternatieve straffen en toepassing van snelrecht, maar wel op een wettelijke basis.

De VVD is het eens met de voorgestelde uitbreiding van de cellencapaciteit. Voor een geloofwaardig beleid moet dit sluitstuk van de strafrechtelijke vervolging prioriteit hebben. Bij motie dringt zij erop aan de mogelijkheden voor privatisering van de gevangenisbouw te bezien, omdat dit wellicht goedkoper is en sneller gaat.

Bij de kleine criminaliteit ligt het accent op de preventie en lokale criminaliteitsbeheersingsplannen. De VVD is het daarmee eens en wijst erop, dat decentralisatie en deregulering in dat verband van belang zijn. Een grotere zichtbare aanwezigheid van politie op straat werkt sterk preventief. De voorstellen gericht op meer functioneel toezicht zijn niet erg realistisch, gelet op de kosten. Bovendien is het de vraag of de klok terug te draaien is naar een meer functioneel toezicht, zoals dat vroeger het geval was. De VVD is van mening, dat alcoholmisbruik strenger moet worden aangepakt. Het beleidsplan noemt een aantal nogal willekeurige maatregelen.

De VVD pleit voor het trekken van één lijn in de strijd tegen de alcohol.

De opsporing moet verbeterd worden door de werkbelasting van de politie te verminderen. Versterking van de recherche is nodig. De VVD vraagt meer aandacht voor de helingbestrijding. In de sterktebepaling van de politie zal de criminaliteit een belangrijker rol moeten spelen.

De VVD dient daarover een motie in.

Inzake de zware criminaliteit steunt de VVD de voorstellen van de regering om tot een grotere regionale samenwerking van de recherche te komen en door automatisering prioriteit te geven aan de integrale informatieverwerking en -analyse met een ondersteunende rol voor de Centrale Recherche Inlichtingendienst. Zij betreurt het, dat in het beleidsplan weinig staat over de internationale aspecten van de zware criminaliteit, het terrorisme en de illegale drugs- en wapenhandel.

De VVD wijst de 'under-cover-agent' en de 'pseudoloop' niet af, mits geregeld binnen stringente voorwaarden. Bescherming van de politieman is daarbij essentieel.

Bijzondere aandacht vraagt de VVD voor geweldsmisdrijven, met name ten gevolge van racisme of tegen homo's.

De VVD bepleit een sterk accent op het beleid inzake het slachtoffer door betere begeleiding, betere informatie over de strafvervolgning van de dader en vooral ruimere mogelijkheden om schadevergoeding te krijgen. Van de éézijdige aandacht voor de dader in het verleden moet worden afgestapt.

De VVD is bereid dit kabinetsbeleid te steunen. Gezien de houding van CDA en PvdA en hun reactie op het beleidsplan gaat de VVD ervan uit, dat ook deze partijen het beleidsplan tot uitvoering willen brengen.

(Voor nadere informatie: H.F. Dijkstal of mr. A.H. Korthals, tel. 070-614911, tst. 2292 of 2119.)

Vestigingsplaatsen kerncentrales

Op verzoek van de oppositie vond deze week een debat plaats in de Tweede Kamer over de inhoud van de brieven, die na een inbraak op het Ministerie van Economische Zaken door een subversieve groep in de openbaarheid waren gebracht. Eerder had de Minister al leden van de Vaste Kamercommissie van Economische Zaken al volledig geïnformeerd, eerst schriftelijk en daarna nog eens in een mondeling overleg, over de verschillende aspecten die in de media aandacht hadden gekregen en die voor enkele Kamerleden van de oppositie aanleiding waren tot beschuldigingen aan het adres van Minister Van Aardenne. Naar de mening van woordvoerders van het CDA, de VVD en enkele

kleine partijen was die informatie voldoende en bleek daaruit overduidelijk, dat de Minister correct gehandeld had en dat hier sprake was van een door de actiegroep opgeklopte rel, waarbij de media de conclusies van die actiegroep vaak kritiekloos hadden overgenomen.

Tijdens het Kamerdebat kreeg ieder de gelegenheid zijn verhaal te brengen en met name D'66, klein links en de PvdA maakten daarvan gebruik om nog eens een stukje herhaling op te voeren van het energiedebat in juni j.l., waar met ruime meerderheid voor de toepassing van kernenergie besloten was. Door de VVD-fractie werd geconstateerd, dat de Minister in volledige overeenstemming had gehandeld met de afspraken die met de Tweede Kamer waren gemaakt. Dat de oppositie het niet eens was met die afspraken was duidelijk, maar het feit dat de gestolen brieven aangevat werden om de Minister te critiseren voor de woordkeus die door zijn ambtenaren werd gehanteerd in interne notities bracht het Kamerdebat op een teleurstellend laag niveau.

Vastgesteld kon worden door de VVD, dat de inmiddels aangevangen procedure over het bepalen van bouwlocaties voor de nieuwe kerncentrales voor alle genoemde locaties zal worden uitgevoerd, dus niet alleen voor Borssele en de Moerdijk. Waardering werd uitgesproken voor de inspanningen van de Minister om met provinciale en plaatselijke bestuurders op hun verzoek overleg te plegen om opheldering te geven over de verschillende aspecten die aan de bouw en de voorbereiding van centrales verbonden zijn. Met nadruk werd gesteld, dat de voortvarende wijze van de beide betrokken Ministers gehandhaafd diende te blijven om te voorkomen dat onnodige vertragingen in de procedures tot ongewenste kostenstijgingen zouden kunnen leiden.

Aan het eind van het debat kon worden vastgesteld, dat de Minister duidelijke antwoorden had gegeven op de vele vragen, zodat van de zakelijke kritiek weinig overeind bleef.

Door zowel de CDA- als de VVD-woordvoerder werden een aantal onredelijke of suggestieve opmerkingen van de oppositie bestreden en weerlegd.

Wat overbleef waren verdachtmakingen, die karakteristiek zijn voor het peil waarop de oppositie meent te moeten opereren als men het met besluiten niet eens is, maar geen zakelijke argumenten heeft om ze te kunnen bestrijden.

(Voor nadere informatie: dr. R. Braams, tel. 070-614911, tst. 2016.)

Rapport staatscommissie Biesheuvel

Namens de VVD-fractie stelde woordvoerder Jan Kees Wiebenga dat het rapport van de staatscommissie Kiezers-Beleidsvorming weinig bewondering kon opwekken. Het bevat nauwelijks een analyse van de oorzaken van de gebreken welke aan de gang van zaken bij een kabinetsformatie klieven.

In ons stelsel oefenen de kiezers geen invloed uit op de samenstelling van het kabinet. Suggesties in die richting zijn bij de formatie van 1977 terecht ontmaskerd. De oorzaak van de lange duur van sommige kabinetsformaties ligt veel eerder in het gedrag van de politieke partijen, (met name CDA en PvdA), doordat zij keuzes uitstellen dan wel onmogelijke eisen formuleren (bij voorbeeld formaties 1973/1977). Een

verstandiger gedrag van deze partijen is de beste manier om de duur van de formatie te beperken.

Een kernvraag bij deze problematiek is wat zwaarder weegt: een mooiere formatieprocedure of een meer resultaatgerichte procedure. De VVD is van mening dat regulering van de formatie – zoals de staatscommissie voorstelt – de effectiviteit verkleint. Wel stond de VVD-fractie sympathiek tegenover het voorstel van de staatscommissie om het tijdstip voor de periodieke Tweede Kamer verkiezing te vervroegen van mei naar maart. Daardoor kan een nieuw kabinet – indien tijdig gevormd – zelf de begrotingsvoorbereiding afronden. Deze suggestie betreft uiteraard niet de komende Tweede Kamer verkiezingen van 1986.

Met de minderheid van de staatscommissie wijst de VVD het voorstel om de Tweede Kamer een voordracht aan de Koning te laten doen voor het benoemen van een formateur af om de volgende redenen: – op vrijwillige basis werkt het niet; – verplichting bij wet neemt de oorzaak van de lange duur van de formaties niet weg; – er is geen sanctie indien de Tweede Kamer haar plicht niet vervult; dit werkt negatief voor de geloofwaardigheid van de politiek; – het voorstel is niet consistent: als de Tweede Kamer zou aanwijzen, valt niet in te zien waarop de Koning nog moet benoemen; – het voorschrift dat een formateur in alle gevallen zelf Minister-President moet worden is onwenselijk;

Ook het voorstel van de meerderheid van de staatscommissie tot invoering van een verantwoordingsplicht van de formateur tegenover de Tweede Kamer kwam de VVD-fractie als onwenselijk voor om de volgende redenen: – tijdens de formatie is nog geen sprake van normale parlementaire verhoudingen; de formateur voert het landsbestuur niet inhoudelijk; – het afleggen van verantwoording zal aanleiding geven tot vruchteloze discussies, en tot nodeloze verlenging van de lengte van de formatie; – in geen enkel buitenlandse formatieprocedure bestaat zo'n constructie; – er wordt wel degelijk een belangrijk stuk verantwoording afgelegd, namelijk door de nieuwe Minister-President.

Ontslag kabinet

De staatscommissie stelt voor om – onder voorwaarden – de mogelijkheid open te houden dat een kabinet zijn ontslag niet aanbiedt aan de vooravond van een Tweede Kamerverkiezing. Deze voorwaarden zijn: het kabinet maakt zijn beleid tot inzet van de verkiezingen en komt daaruit opnieuw met een meerderheid terug. Het kabinet aarzelt op dit punt. De VVD wil het openhouden van de mogelijkheid niet uitsluiten. Of die mogelijkheid zich in de praktijk zal voordoen is een tweede.

De staatscommissie stelt voor om het op basis van ongeschreven recht voortaan mogelijk te achten dat een tussentijds gevallen – en dus demissionair – kabinet de Tweede Kamer ontbindt indien de Kamer daarmee zelf instemt. Daardoor wordt de tussenstap van een interimkabinet voorkomen. Ook deze mogelijkheid moet worden opengehouden. Interim-kabinetten zijn uit een oogpunt van bestuurskracht zwak.

Burgemeesters

De VVD stemt in met de conclusie van staatscommissie en kabinet dat er geen argumenten zijn om het systeem van benoeming van burgemeester en de commissaris der koningin te wijzigen.

(Voor nadere informatie: mr. J.G.C. Wiebenga, tel. 070-614911, tst.: 2092.)

Wijziging Wet op de Ruimtelijke Ordening

De Wijziging van de Wet op de Ruimtelijke Ordening kent een lange voorgeschiedenis. Sinds de indiening van deze wijziging op 14 december 1977 is er al vele malen over geschreven en gesproken. Nog voordat de wijziging in de Eerste Kamer is aanvaard, werd bij de Tweede Kamer opnieuw een wijzigingsvoorstel ingediend. Deze week speelde dit, wat sommigen noemen, vlaggenincident in de Tweede Kamer.

Het vlaggenincident betrof de rol van de Eerste Kamer bij de goedkeuringsprocedure met betrekking tot de Planologische Kernbeslissing. Toen op 13 juni 1984 de wetswijziging in de Tweede Kamer werd aanvaard, behaalde een amendement van de VVD-fractie een ruime meerderheid waarin werd geregeld dat het nationaal ruimtelijk beleid onderworpen zou zijn aan een goedkeuringsprocedure in de Tweede Kamer. Hiermede was een felle strijd gewonnen met onder andere het CDA, dat de mening was toegedaan dat een PKB wetgeving in formele zin zou moeten zijn. Bij het VVD-amendement was de Eerste Kamer niet betrokken zodat PKB's alleen de goedkeuring van de Tweede Kamer diende te hebben. Dit vooral ook omdat wij de PKB's in de toekomst slechts als richtinggevend beschouwen en beslist niet als gedetailleerde procedure. Omdat de Eerste Kamer zich nooit intensief bezig heeft gehouden met een PKB – alhoewel zij wel formeel het recht heeft om ook een PKB tot onderwerp van behandeling te maken – is bij de wijziging van de Wet de Eerste Kamer niet genoemd bij het goedkeuringsproces.

Bij de schriftelijke voorbereiding in de Eerste Kamer bleek dit echter op onoverkomelijke bezwaren te stuiten en het moest niet worden uitgesloten, dat de Eerste Kamer het werk van de Tweede Kamer overbodig zou verklaren door de gehele Wet tot wijziging van de Wet op de Ruimtelijke Ordening af te stemmen.

Dit leidde er toe, dat de regering besloot terug te gaan naar de Tweede Kamer met een novelle waardoor ook de Eerste Kamer betrokken zou worden bij het goedkeuringsproces van een PKB. Het voorstel is in wezen slechts een verankering van het recht dat de Eerste Kamer reeds bezit. De Eerste Kamer kan indien zij dat wenst, de behandeling van een beleidsnota op haar agenda plaatsen. Dat geldt derhalve ook voor de PKB's.

'Een vlaggenincident', noemde een van de woordvoerders het. Omdat iedereen er naar streeft, dat de nieuwe Wet op de Ruimtelijke Ordening zo spoedig mogelijk in werking kan treden, had niemand problemen met het wijzigingsvoorstel.

(Voor nadere informatie: A.A.M.E. Beers van Erp, tel. 070-614911, tst. 2535.)

Perifere detailhandelsvestigingen

Deze week werd uitvoerig ingegaan op de brief van de regering over wat men noemt de perifere detailhandelsvestigingen. De praktijk toont aan, dat zich regelmatig winkels vestigen op plaatsen die daar eigenlijk niet voor zijn bestemd.

Het is ook al enige tijd aanvaardbaar dat winkels met volumineuze goederen (bij voorbeeld meubels, keukens, grove bouwmaterialen) zich niet specifiek in winkelgebieden vestigen maar met toestemming van het plaatselijk gemeentebestuur zich vestigen op industrieterreinen. Winkeliers ervaren de vestiging van winkels op daarvoor niet bestemde terreinen dikwijls als een oneerlijke concurrentie. Een plotseling leegkomende fabriek wordt gehuurd door een supermarkt of grootwinkelbedrijf in kleding en de kleine winkelier moet toezien dat zijn klanten verdwijnen.

Niet zelden komt het voor dat bedrijven zich onder de vlag van de groothandel vestigen op een industrieterrein en in de praktijk blijkt dan op grote schaal detailhandel te worden gepleegd. En dit dan al of niet met een zogenaamd pasjessysteem.

Binnenkort verschijnt geschrift no. 54 van de Prof. Mr. B.M. Teldersstichting:

„LIBERALISME EN POLITIEKE ECONOMIE“

In dit geschrift wordt een groot aantal liberale visies op de werking van onze economie besproken: klassiek liberalisme, neo-liberalisme, keynesianisme, monetarisme, de visie van de „supply-siders“ en anderen. Het geschrift wordt besloten met een eigen visie op liberalisme, politieke economie en economische politiek. Tevens wordt ingegaan op de vraag naar de meest gewenste economische politiek in Nederland anno 1985. Aan de orde komen: de omvang van het financieringstekort, de sector- en structuurpolitiek en andere thema's die onderwerp van de discussie zijn onder economen en politici.

U kunt dit geschrift als abonnee op de VVD-Expresse gratis verkrijgen door onderstaande bon in te vullen en deze te retourneren in een enveloppe met postzegel vóór 14 september aan Postbus 19027, 2500 CA 's-Gravenhage

Met blokletters invullen s. v. p.

Ondergetekende:

Naam:

Adres:

Postcode:

Woonplaats:

wil rapport nr. 54 ontvangen.

Twee problemen doen zich daarbij voor, namelijk gevallen waar een gemeentebestuur deze vestigingen toelaat en soms zelfs een bestemmingsplanwijziging in procedure brengt en gevallen waar Colleges van B. en W. alles in het werk stellen om dergelijke onrechtmatig gevestigde bedrijven te doen verdwijnen.

Dikwijls werken dergelijke bedrijven verstorend op de structuur van het zorgvuldig opgebouwde distributieapparaat. Ondernemersorganisaties klagen vrij vaak over dit soort vestigingen en de oplossing moet gezocht worden bij het plaatselijk bestuur.

De VVD heeft nu bij motie voorgesteld om de ondernemers de gelegenheid te geven gebruik te maken van een meldingspunt bij bijvoorbeeld de Kamers van Koophandel. Aan de Staatssecretaris is verzocht om over de uitwerking van het idee van een meldingspunt contact op te nemen met de representatieve middenstandsorganisaties.

Door vooral het CDA werd uitvoerig ingegaan op het distributie-planologisch onderzoek (DPO). De VVD is de mening toegedaan dat de verplichting om die onderzoeken te doen, als er een bestemmingsplan wordt voorbereid, dient te vervallen. Dergelijke onderzoeken zijn tijdrovend en kostbaar en wanneer de resultaten van het onderzoek bekend zijn, blijken deze meestal verouderd.

Na de wijziging en vereenvoudiging van de Wet op de Ruimtelijke Ordening wordt die DPO verplichting niet meer expliciet in het besluit Wet RO opgenomen. In de toekomst zal men met gebruikmaking van het Distributie-Informatie Systeem zoals dat binnenkort operationeel zal zijn bij de Kamers van Koophandel goed kunnen toetsen of het al of niet verantwoord is over te gaan tot de bouw van winkels. Hoe dient het meldingspunt in de ogen van de VVD te werken?

De ondernemer of de ondernemersorganisatie meldt een vermeende onrechtmatige vestiging aan bij de Kamer van Koophandel in de regio.

De KvK onderzoekt vanuit de ruimtelijke-ordeningsinvalshoek de rechtmatigheid van de vestiging in het kader van het bestemmingsplan en duidt bij benadering de economische betekenis aan. Indien sprake is van een rechtmatige vestiging is de kous af en rapporteert de KvK aan de betrokken ondernemer of zijn organisatie.

Bij een vestiging, die in strijd is met het vigerende bestemmingsplan rapporteert de KvK naar de betrokken gemeente en provincie met het verzoek desgewenst actie te ondernemen. Na een vast te leggen termijn beziet de KvK wat het effect van de actie is geweest.

Jaarlijks rapporteert de KvK de resultaten aan het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer, alsmede aan het Ministerie van Economische Zaken, teneinde inzicht in de werking van het systeem te waarborgen.

(Voor nadere informatie: A.A.M.E. Beers van Erp, tel. 070-614911, tst. 2535.)

EXPRESSE

redactie: H.F. Heijmans, drs. L.M.L.H.A. Hermans, P. Kronenberg; eindredactie: J.J. Metz;
redactie-adres: Postbus 20018, 2500 AE 's-Gravenhage, tel. 070-614911; organisatie: J.N.J. van den Broek;
abonnementsadministratie: algemeen secretariaat VVD, postbus 19027, 2500 CA 's-Gravenhage, tel. 070-614121;
abonnementsgeld: f 50,- per jaar; vormgeving en druk: Hofstad Druktechniek bv, Zoetermeer

DOCUMENTATIECENTRUM
NEDERLANDSE POLITIEKE
PARTIJEN

Aan de abonnees,

Hierbij treft u aan de index van artikelen, alfabetisch geordend, die in de eerste helft van '85 opgenomen werden in de VVD-Expresse. Het enige verschil met de indexen van voorafgaande jaren is dat nu voor de Liberale Fractie uit het Europese Parlement en de Eerste Kamerfractie van de VVD een aparte deel-index is gemaakt.

In het voorafgaande half jaar hebben de Eerste Kamerfractie en de Liberale Fractie uit het Europese Parlement veel meer artikelen aangeleverd dan in de jaren daaraan voorafgaand. Om een overzichtelijk geheel te verkrijgen hebben wij voor deze indeling gekozen. De eerstvolgende index, verschijnt in januari '86 en bevat een overzicht van artikelen die in de tweede helft van '85 werden opgenomen in de VVD-Expresse.

De redactie

IKV en VVD

Eind augustus werd een gesprek gevoerd tussen leden van de VVD Tweede Kamerfractie en vertegenwoordigers van het IKV. Ter voorbereiding van dit gesprek hebben de fractiecommissies van Buitenlandse Zaken en Defensie uit de Tweede Kamerfractie de notitie „IKV en VVD; de politiek van het IKV getoetst aan liberale uitgangspunten" geschreven.

In het eerste gedeelte van de notitie worden de hoofdpunten van de vredespolitiek van de VVD beschreven. In het tweede gedeelte komt vervolgens het beleid van het IKV aan de orde; aan dit gedeelte ligt een bronnenstudie ten grondslag, die ook geleid heeft tot het gebruik van tal van citaten uit IKV-publicaties. Het IKV-beleid wordt daarbij getoetst aan de liberale uitgangspunten.

Uit deze vergelijking komen belangrijke verschillen naar voren. Zo wordt belicht dat het IKV-beleid sterk wordt bepaald door gevoelsmatige motieven. De VVD ncht zich, bij het nastreven van haar idealen, veel duidelijker op rationale analyses van de internationale situatie. Een ander belangrijk punt van verschil is dat het IKV, anders dan de VVD, het Oostblok veelal op een lijn stelt met de landen van de NAVO. Ook de Verenigde Staten en de Sovjet-Unie worden vaak over een kam geschoren. Daarbij komen overigens beweringen naar voren die buitengewoon merkwaardig zijn, zoals: West-Europa zou zijn „bezet" door de Verenigde Staten. Een veel te optimistische kijk heeft het IKV op de situatie in het Oostblok en de gevaren van de politiek van het Warschaupact worden sterk onderschat. Opmerkelijk is dat het IKV zich een soortgelijke beweging acht als de dissidentengroepen in Oosteuropese landen, waarvan IKV-voorzitters beweren dat deze op een lijn liggen met het IKV. Met citaten wordt evenwel aangetoond dat deze groepen

veelal op essentiële punten afwijken van het IKV en dat zij de West-Europeanen herhaaldelijk waarschuwden tegen het „imperialistisch" karakter van de Sovjet-Unie en het Warschaupact. Omdat de aandacht van de dissidentengroepen in Oost-Europa vooral gericht is op de situatie van de mensenrechten, terwijl de invloed van deze groepen (met Polen als uitzondering) zeer gering is, blijft kritiek op sterke bewapening van het Warschaupact vanuit Oosteuropese landen nagenoeg achterwege.

De campagne tegen de bewapening door de zogenoemde vredesbeweging is dan ook van invloed op de situatie in het Westen. Daarbij gaat het IKV bijzonder ver. Het bestrijdt alle kernwapens (in Nederland zowel de bestaande nucleaire taken als de kruisvluchtwapens), waarbij het probleem van de kernbewapening aan Russische zijde door het IKV nauwelijks aan de orde wordt gesteld. Bovendien wenst het IKV een beperking van de conventionele inspanning. Terzake de onderhandelingen in Geneve wordt bij voortdurend kritiek geleverd op de Amerikaanse inbreng, maar worden Russische voorstellen soms nadrukkelijk ondersteund. Tegenover deze benadering wordt in de notitie de VVD-visie op deze vraagstukken benadrukt.

In de notitie wordt vervolgens ingegaan op de wenselijkheid van eenzijdige danwel tweezijdige ontwapening. (Eenzijdige stappen van de NAVO leidden voorheen niet tot soortgelijke stappen van het Warschaupact), waarbij tevens het gevaar van een „appeasement" ten opzichte van het Warschaupact aan de orde komt.

De notitie is schriftelijk aan te vragen bij de afdeling voorlichting van de VVD-Tweede Kamerfractie, Binnenhof 1a, 2513 AA 's-Gravenhage.

Overheidsinvesteringen

In de periode 1955-1974 maakten de overheidsinvesteringen nog ca. 13% van de totale overheidsuitgaven uit. In recente jaren is dat aandeel tot circa 6% teruggelopen. De overheidsinvesteringen zijn in toenemende mate door de consumptieve uitgaven van de overheid verdrongen.

Het meest zijn de investeringen in de grond-, weg- en waterbouw (GWW-sector) teruggelopen. Deze investeringen worden in overwegende mate (voor driekwart) door de lagere overheden (provincies en gemeenten) tot stand gebracht.

In de jaren 83/86 (kabinet Lubbers-Van Aardenne) stabiliseren de totale overheidsinvesteringen zich globaal gesproken op het (historisch gezien) lage niveau van 3% van het netto nationale inkomen.

Van vitaal belang zijn de infrastructurele werken (zoals landwegen; scheepvaartuigen en havens; waterkeringen; luchtvaartterreinen en spoorwegen) en een aantal projecten in de marktsector (zoals de strategische ontwikkeling en automatisering Rijnmond; de ombouw van bestaande olie- en

gascentrales; en de nieuwbouw van kolen- en kerncentrales).

In het regeerakkoord is afgesproken dat bij de sanering van de publieke uitgaven de posten zouden worden ontzien „die een wezenlijke bijdrage leveren aan de versterking van de economische structuur” (rapport werkgroep A). In de regeringsverklaring dd. 22 november 1982 is in het vooruitzicht gesteld dat „productieve overheidsinvesteringen, die duidelijk bijdragen aan de versterking van onze economie” gestimuleerd zouden worden.

Standpunt VVD-fractie

- Opvoering zonder meer van de overheidsinvesteringen is niet zo zinvol. In eerste instantie leidt dat weliswaar tot toeneming van productie en werkgelegenheid. Aanvankelijk profiteren daar (binnen 0 en 4 jaar) ook de bedrijfsinvesteringen van. Het grotere beroep van de overheid op de kapitaalmarkt doet – zodra de particuliere investeringen op het structureel gewenste niveau zijn – echter de rente stijgen. Dat leidt op den duur tot verdringing van de gewenste particuliere investeringen. De werkgelegenheidsontwikkeling wordt hierdoor op langere termijn weer negatief beïnvloed. Per saldo zijn na verloop van tijd de productie- en werkgelegenheidseffecten gering. En dan is nog niets gezegd over de exploitatiekosten.
- Opvoering van de productieve overheidsinvesteringen in de infrastructuur „met uitstralingseffecten” is daarentegen zeer zinvol. Daarbij gaat het vooral om uitstralingseffecten op de technologische vernieuwing van de industrie.
- Nodig is de ontwikkeling van een coherente en gerichte beleidsconceptie met betrekking tot de productieve overheidsinvesteringen in de infrastructuur „met uitstralingseffecten”. Dat geldt met name de gewenste infrastructuur voor onderzoek en ontwikkeling respectievelijk voor kennis- en technologie-overdracht ten bate van landbouw, industrie en commerciële dienstverlening. Op die beleidsconceptie dringt de VVD aan.
- Een op basis daarvan te starten extra inspanning kan gefinancierd worden uit de opbrengst van te privatiseren staatsdeelnemingen. Daarbij ziet de VVD een mogelijke opbrengst van 4 miljard gulden in het verschiet. Daarmee zijn in de komende regeerperiode (86-90) 4 miljard aan extra productieve overheidsinvesteringen in de infrastructuur „met uitstralingseffecten”* te financieren. Tegenover de eventuele derving van inkomsten uit af te stoten staatsdeelnemingen staat het maatschappelijke en indirecte economische rendement van deze productieve overheidsinvesteringen (meer belastingopbrengst en dergelijke).

* voorbeelden van overheidsinvesteringen met „uitstralingseffecten”: SAR-project, Walrader-systeem (in verband met aandachtsgebied transitio); Kabelproject Z-Limburg (in verband met informatie-technologie); bestandsbeheer gemeenten (in verband met automatisering)

(Voor nadere informatie: dr. R.W. de Korte, tel. 070-614911, tst. 2650.)

Onderwijsvoorrangswet (18.775)

Omdat onderwijsachterstanden vaak hun oorzaak vinden in de sociaal-culturele achtergronden van het kind, beoogt het wetsontwerp samenwerking mogelijk te maken tussen onderwijsinstellingen (basis- en voortgezet onderwijs) en welzijnsinstellingen. Aldus kan worden getracht onderwijsachterstanden te bestrijden en de oorzaken ervan weg te nemen. De samenwerking vindt gestalte in onderwijsvoorrangsgebieden, een regionale samenwerking die van

„onderop” tot stand komt door samenwerking tussen bevoegde gezagsinstanties en welzijnsinstellingen.

Die samenwerking gebeurt aan de hand van een onderwijsvoorrangswet.

De kosten bedragen ± f 340 miljoen in 1986, waarvan: ± f 211 miljoen voor het basisonderwijs (al geregeld via formatieregeling basisschool), ± f 68 miljoen voor het voortgezet onderwijs (deels ook al geregeld), ± f 67 miljoen extra, waarvan 53,5 van O en W en 13,5 van WVC.

De VVD-fractie heeft met nadruk gesteld, dat onderwijs van oudsher voor liberalen een hoge prioriteit heeft. Dat geldt zeker voor bestrijden van onderwijsachterstanden, omdat daarmee jonge mensen de kans wordt geboden zelfstandig in de samenleving te functioneren en eigen verantwoordelijkheid te dragen. Niettemin heeft de VVD veel kritiek op het wetsontwerp.

Onderbrenging in bestaande wetgeving verdient de voorkeur. Meer dan 60% van de middelen is al in bestaande wetgeving geregeld. Deze wet voegt er derhalve weinig aan toe.

Bovendien brengt het wetsvoorstel onnodige regelgeving met zich mee.

Voorts is de wet gebaseerd op de ervaringen van het stimulerings- en projectenbeleid van de afgelopen 10 jaar. De analyse van dat beleid is echter zéér zwak. De evaluatiegegevens zijn óf in het geheel niet aanwezig óf zijn onbruikbaar door de lage betrouwbaarheidsgraad. Gevreesd moet dan ook worden, dat de wet gebaseerd is op een beleidsinstrument, dat onvoldoende effectief is gebleken.

In dat verband speelt een rol, dat de VVD bij motie, die aangenomen is, voorgesteld heeft om bij de bepaling van onderwijsachterstanden niet meer uit te gaan van kenmerken van ouders of van het milieu, maar van de gekwalificeerde onderwijsachterstanden van het kind zelf. Het probleem is echter, dat met een fundamentele wijziging in het beleid, zoals door ons voorgesteld, enige tijd voor onderzoek en voorbereiding nodig zal zijn. Daarom is dit argument nu niet bruikbaar.

Tenslotte heeft de VVD grote twijfels over de afstemming tussen het onderwijsbeleid, dat sterk centralistisch is en het welzijnsbeleid, dat grotendeels gedecentraliseerd is. Onder welzijnsbeleid moeten hierbij ook beleidsterreinen verstaan worden als bij voorbeeld minderhedenbeleid, emancipatie, volwasseneneducatie, jeugdbeleid, stadsvernieuwing. Dat betekent, dat een geïntegreerd beleid heel moeilijk zal zijn. Daar komt bij dat niet duidelijk is hoe het onderwijsvoorrangswetbeleid op basis van deze wet aansluit op het onderwijsachterstandenbeleid op basis van de Wet op het Basisonderwijs en het zorgverbredingsbeleid.

PvdA en CDA hebben zich vóór het wetsvoorstel uitgesproken, waarbij de PvdA zeer grote bezwaren tegen een essentieel onderdeel van de wet heeft gemaakt, namelijk de samenwerkingsgebieden. De VVD deelt die bezwaren.

Het instellen van aparte onderwijsvoorrangsgebieden als een soort 4e bestuurslaag voor onderwijs, waarin gemeenten slechts één van de partners zijn, wijst ook de VVD af.

Samenwerking tussen onderwijs en welzijnsinstellingen kan héél nuttig zijn, maar dan op gemeentelijk niveau of eventueel via een gemeenschappelijke regeling. Immers de

gemeenten zijn verantwoordelijk voor het (gedecentraliseerde) welzijnsbeleid. Bovendien wordt met de onderwijsvoorrangsgebieden een volgende stap naar de regionalisatie, waar wij op tegen zijn, gezet. De VVD heeft dan ook een alternatief op tafel gelegd, dat volledig beantwoordt aan de gemeentelijke verantwoordelijkheden.

Steun voor dat alternatief zal een voorwaarde zijn voor de VVD als er een keus moet worden gemaakt tussen een onnodige wet met een zéér onwenselijke uitwerking of een onnodige wet zonder die uitwerking.

(Voor nadere informatie: H.F. Dijkstal, tel. 070-614911, tst. 2292.)

Executies in Indonesië

Sinds enkele maanden verschijnen er regelmatig berichten in de pers over executies en dreigende executies in Indonesië. Het gaat hierbij om mensen die in de jaren '60 gevangen zijn genomen wegens hun aandeel in de mislukte communistische opstand in 1964 of hun pogingen de daarna inmiddels tot verboden verklaarde organisatie PKI weer op te richten. Na een op grond van de Indonesische wetten legitieme rechtsgang zijn velen schuldig bevonden en in de begin jaren '70 ter dood veroordeeld. Mede onder invloed van internationale druk en zeker niet in de laatste plaats onder invloed van een milder politiek „klimaat" in Indonesië werden veel vonnissen eind '70 begin '80 omgezet in andere straffen of werd er gratie verleend. Voor de resterende twintig tot dertig ter dood veroordeelden die nog restten, leek de situatie niet hopeloos gezien de meermalen afgelegde verklaringen dat gratie ook voor hen niet onmogelijk zou zijn.

Toen het bericht kwam dat op 14 mei j.l. de Indonesiër Munir toch was gefusilleerd, waren velen geschokt en ontstond er grote ongerustheid over het lot van de overige gevangenen, in Nederland onder meer resulterend in een plenair kamerdebat waarbij ook de VVD op uitsluitend humanitaire gronden een appèl deed op de Indonesische Regering om na zovele jaren af te zien van het voltrekken van de doodsvonnissen van de andere, begin jaren zeventig veroordeelden.

Thans is gebleken dat de Indonesische Regering geen gehoor heeft willen geven aan dit appèl. In juli j.l. zijn drie doodsvonnissen voltrokken terwijl de geruchten steeds sterker worden dat op zijn minst twee volgende executies zeer aanstaande zijn. Ondanks sterke druk van sommigen binnen en buiten de Kamer om door verregaande maatregelen als terugroepen van de ambassadeur, het verminderen of geheel stoppen van ontwikkelingshulp of het opschorten van het voorzitterschap van minister Schoo van de IGGI, uiting te geven aan de Nederlandse opvatting dat verdere executies dienen uit te blijven, heeft het kabinet besloten dat maatregelen anders dan het ontbieden van de Indonesische ambassadeur niet geboden zijn aangezien – hoe betreurenswaardig de executies op zich ook zijn – er juridisch gesproken onderscheid moet worden gemaakt tussen „ernstige en systematische schending van de mensenrechten" enerzijds en anderzijds de tenuitvoerlegging van doodsvonnissen waartegen in casu een appèl om humanitaire redenen is gedaan. Ook iedere vergelijking met Suriname gaat mank: in Suriname ging het om standrechtelijke executies, in Indonesië om het voltrekken van vonnissen na een legitieme rechtsgang.

De VVD is het met het kabinetsstandpunt eens, ook al deelt zij de diepe teleurstelling dat de Indonesische Regering niet heeft willen of kunnen afzien van de executies. Ook

de VVD vraagt al het mogelijke te doen, via „stille diplomatie", via EPS en IGGI, op humanitaire gronden zo mogelijk nieuwe executies te voorkomen. De VVD heeft begrip voor het feit dat velen de uitkomst van debat hoogst onbevredigend zullen vinden. Het schetst nog eens de betrekkelijke machteloosheid van Nederland in een wereld waar het gros van de landen nog wel de doodstraf kennen en – het zij met spijt geconstateerd – uitvoeren ook, ondanks alle humanitaire appèls vandien.

(Voor nadere informatie: Erica Terpstra, tel. 070-614911, tst. 3432.)

Wet Toezicht Schadeverzekeringsbedrijf

Eindelijk is dan afgelopen week de aanpassing van de toezichtwetgeving op het schadeverzekeringsbedrijf aan de richtlijnen, die de EEG in 1973 heeft vastgesteld met betrekking tot het vestigen van schadeverzekeringsmaatschappijen in de lidstaten van de EEG, in het parlement behandeld.

De VVD-fractie heeft ernstige kritiek gehad op de lange behandelingsduur van dit wetsvoorstel.

Overigens gebeurt het niet iedere dag dat in het Nederlandse parlement over de verzekeringswereld wordt gesproken. Een bedrijfstak die grote werkgelegenheid verschaft – meer dan 6% beslaat van het bruto nationaal inkomen, maar bovenal biedt het verzekeringsbedrijf de burgers van ons land de mogelijkheid om in een van de primaire levensbehoeften te voorzien, namelijk de behoefte aan zekerheid.

De VVD-fractie heeft er dan ook nog eens nadrukkelijk op gewezen dat het verzekeringsbedrijf in onze samenleving een belangrijke maatschappelijke functie vervult en diensten van betekenis levert die zelfs onmisbaar mogen worden genoemd.

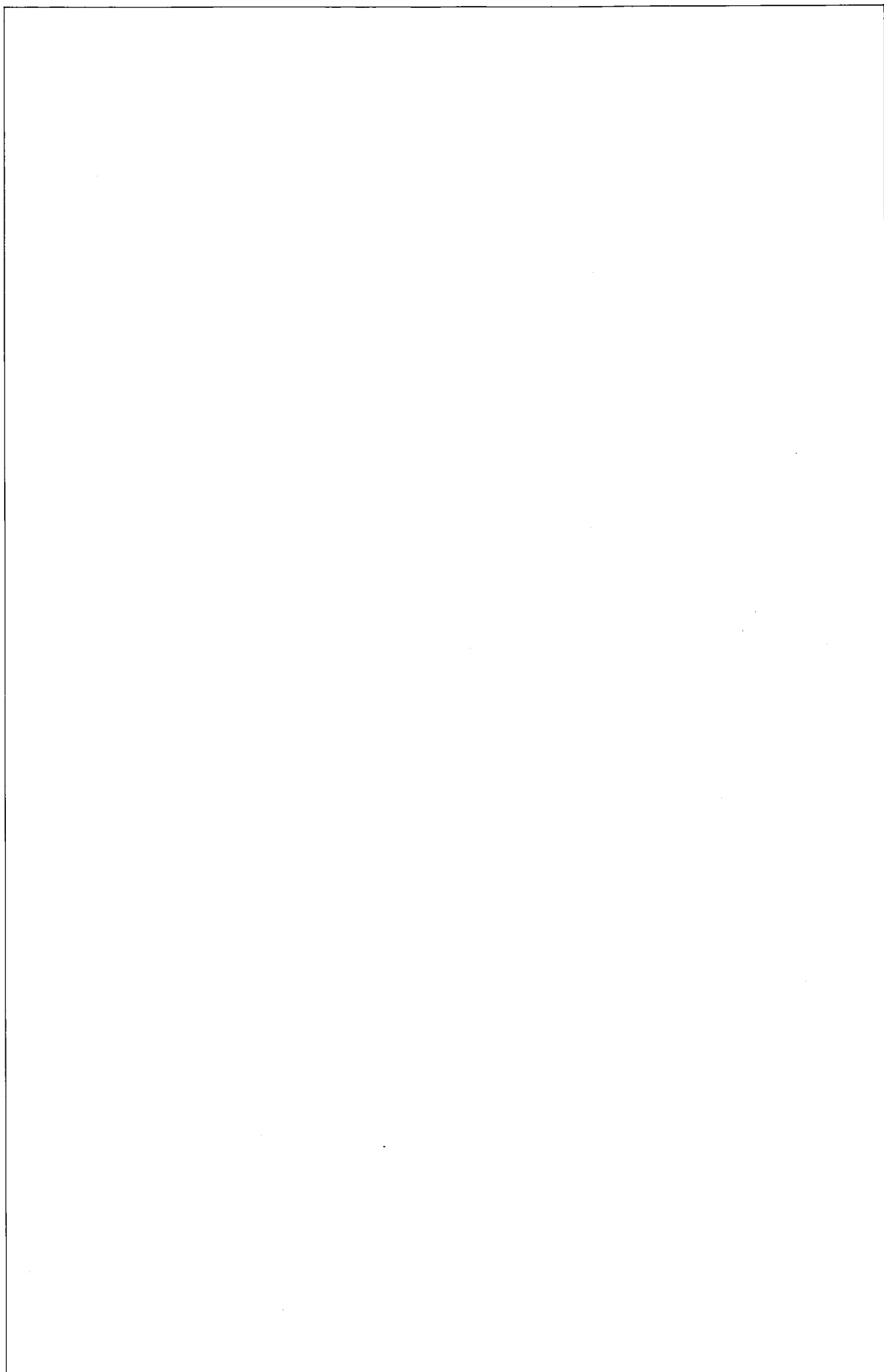
Woordvoerder Jos van Rey merkte verder op dat het in ieders belang is dat de toezichtwetgeving afdoende is en dat de toezichthouder (Verzekeringkamer) gebruik maakt van de mogelijkheden die de wet biedt. In het wetsvoorstel is een uitbreiding van het toezicht door de Verzekeringkamer opgenomen.

Binnenkort zal in het parlement de integratie van de Wet Toezicht Levensverzekeringsbedrijf in de Wet Toezicht Schadeverzekeringsbedrijf behandeld worden, die dan zal heten Wet Toezicht Verzekeringsbedrijf.

Jos van Rey heeft er verder op gewezen dat de reeds aangekondigde wetswijzigingen – indien de bedrijfstak en de Verzekeringkamer over de overblijvende discussiepunten nadere afspraken maken – nog meer gedetailleerde wetswijzigingen overbodig maken.

Een debacle als indertijd met de levensverzekeringsmaatschappij De Wereld betekent nog gelukkig niet dat een gehele bedrijfstak onder curatele moet worden gesteld. Met een actieve en bekwame toezichthouder kan het dan in de Nederlandse verzekeringswereld niet meer fout gaan.

(Voor nadere informatie: J.B. van Rey, tel. 070-614911, tst. 2549.)

VVD-commentaar op de Troonrede

In de Troonrede wordt op een evenwichtige en behoudzame wijze een beeld gegeven van de inspanning, die het kabinet zich de laatste jaren op financieel, sociaal en economisch terrein heeft getroost en de daaruit voortvloeiende resultaten.

De VVD deelt de waardering, die in de Troonrede wordt uitgesproken aan het adres van werknemers- en werkgeversorganisaties. Deze passage onderstreept nog eens, dat ook zonder overheidsingrijpen werknemers en werkgevers verantwoord hebben weten te handelen.

Het stemt tot grote voldoening, dat het kabinet in de Troonrede nog eens extra aandacht vraagt voor het probleem van de buitensporig hoge marginale belastingniveaus.

Terecht wordt in de Troonrede nog eens een extra accent gelegd op de behoefte van individualisering, emancipatie en een grotere eigen verantwoordelijkheid voor de burger. Het behoeft geen nader betoog dat de VVD dat extra-accents volledig onderschrijft.

Het getuigt, gezien de daarover in de samenleving levende opvattingen, van wijsheid dat het kabinet op korte termijn haar standpunt zal bepalen ten aanzien van het rapport van de Staatscommissie euthanasie. Zo kan voorkomen worden dat de rechterlijke macht wordt geconfronteerd met het onvermogen van de wetgever om tot een wettelijke regeling te komen.

Het is goed dat in de Troonrede het 1-juni-besluit nog eens uitdrukkelijk wordt geplaatst in een internationaal kader en dat mogelijke onduidelijkheid door een strikte verwijzing naar de datum van 1 november wordt weggenomen.

Eerste commentaar van de VVD-Tweede Kamerfractie op de Miljoenennota en de Macro Economische Verkenningen 1986 „Kabinetsbeleid moedig en succesvol”

1. Het overheersende beeld dat naar voren komt uit de Miljoenennota en de Macro Economische Verkenningen '86 is dat het financieel, sociaal en economisch beleid van het huidige CDA-VVD kabinet op vrijwel alle onderdelen tot succes en resultaten heeft geleid. Dat het kabinet er in belangrijke mate in is geslaagd zijn voornaamste opdracht, te weten het beheersbaar maken van de overheidsfinanciën, uit te voeren, blijkt zonneklaar uit de cijfers en de ontwikkelingen die vandaag zijn gepubliceerd. In tegenstelling tot wat sommigen beweerden heeft het saneringsbeleid van het kabinet niet geleid tot een neerwaartse spiraal in onze economie en is gebleken dat sanering en economisch herstel hand in hand kunnen

gaan. Ook de kritiek van tegenstanders op het huidige beleid, dat het kabinet teveel het accent legt op de export met daaraan gekoppeld het risico van een „duale ontwikkeling van de economie”, is door feiten achterhaald. De economische groei zet immers door en verbreedt zich naar bijna alle sectoren van de economie. Inmiddels dragen binnen- en buitenlandse afzet in vrijwel gelijke mate aan onze groei bij.

2. Het succesvolle beleid van het kabinet wordt nog eens extra onderstreept doordat op de meeste onderdelen de doelstelling van het regeerakkoord minstens is gehaald.
3. Het begrotingsbeeld laat zich het best vertalen met de constatering dat alles wat moet dalen daalt en dat alles wat moet stijgen stijgt.

Wat daalt?

- De collectieve lasten liggen in 1986 met 2% van het nationaal inkomen onder het niveau dat voor dat jaar in het regeerakkoord was voorzien en dalen voor het derde achtereenvolgende jaar;
- Het financieringstekort ligt, als wordt uitgegaan van MEV en Miljoenennota gezamenlijk, vrijwel op het in het regeerakkoord afgesproken niveau (namelijk van 7,5% N.I.) en daalt voor het derde achtereenvolgende jaar;
- De inflatie daalt tot het ongekend lage niveau van 1 à 1,5%;
- De rentestand vertoont een dalende beweging;
- De arbeidsinkomensquote daalt voor het vierde achtereenvolgende jaar;
- De druk van de collectieve uitgaven neemt voor het derde achtereenvolgende jaar af (van 1983-1986 met ruim 4% N.I.).

Wat stijgt?

- De economie groeit wederom sterker dan in het regeerakkoord was aangenomen (in 1986 met 2% N.I.);
 - De werkgelegenheid neemt in 1986 met 25.000 arbeidsjaren toe, waardoor 70.000 mensen meer aan het werk kunnen;
 - De winsten en rendementen in het bedrijfsleven vertonen voor het derde achtereenvolgende jaar een stijging;
 - De particuliere consumptie stijgt voor het tweede achtereenvolgende jaar;
 - De koopkracht stijgt voor vrijwel alle groepen van de bevolking vooral ten gevolge van de lage inflatie en de lagere premies.
4. De positie van het bedrijfsleven is in '86 aanzienlijk florisanter dan voorheen. Herstel van winsten en rendementen gaat onverminderd voort. In belangrijke mate is dat

een gevolg van de reële loonkostenmatiging, die in het bedrijfsleven heeft plaatsgevonden. De matiging, die vergeleken met het buitenland opvallend groot is, is vooral te danken aan verstandig en verantwoord handelen van werknemers- en werkgeversorganisaties. Daarmee is aangetoond dat ook zonder overheidsingrijpen de sociale partners hun verantwoordelijkheid weten te nemen.

5. Het herstel van de marktsector leidt voor het tweede achtereenvolgende jaar tot een toename van de werkgelegenheid met 20 à 25.000 arbeidsjaren. (In 1985 en 1986 tesamen met 45.000 arbeidsjaren). Kijkend naar het aantal personen zullen er in 1985 en 1986 135.000 mensen meer aan de slag zijn dan twee jaar daarvoor. De herverdeling van arbeid in het kader van het „derde spoor” heeft in deze kabinetsperiode in aanzienlijke mate bijgedragen aan de inschakeling van mensen in het arbeidsproces. In de periode 1983 tot en met 1986 zullen naar onze inschatting, dankzij het „derde spoorbeleid” zo'n 250.000 mensen meer aan de slag zijn gekomen dan zonder dit beleid. Opvallend is de aanzienlijke bijdrage, die vormen van deeltijdarbeid daarbij leveren. De VVD mist in het werkgelegenheidsbeleid van het kabinet een extra inspanning in de richting van de langdurig werklozen. Voor een liberale partij, die individuele ontplooiing hoog in het vaandel heeft geschreven, is het moeilijk te aanvaarden dat een grote groep langdurig werklozen definitief aan de kant blijft staan. Het kabinet presenteert onvoldoende plannen voor omher- en bijscholing.
6. Met grote voldoening stelt de VVD vast dat het kabinet is ingegaan op de VVD-wens om de lasten van de burger in 1986 te verlagen en daarbij speciale aandacht te geven aan de verbetering van de koopkracht van de midden-groepen. De keuze van het kabinet om eenzijdig de lastenverlichting voor de burger te zoeken in een premieverlaging en niet in een samenstel van premie- en belastingverlaging brengt echter risico's met zich mee. Mocht verhoging van de sociale premies in 1987 door de huidige voorstellen noodzakelijk zijn – iets dat overigens niet met zekerheid valt te voorspellen – dan zal in de ogen van de VVD voor 1987 een compenserende belastingverlaging voorrang moeten krijgen. Een en ander ligt in lijn met het ontwerpverkiezingsprogramma van de VVD. De VVD vraagt zich af of het kabinet zich voldoende rekenschap heeft gegeven van het feit dat door deze premie-operatie sommige groepen, met name de AOW-ers met een klein pensioen en zelfstandigen zonder personeel, mogelijk in hun koopkracht zullen worden aangetast.
7. In deze kabinetsperiode heeft een aanzienlijke matiging van de inkomens van ambtenaren en trendvolgers plaatsgevonden. Door deze matiging is de weg vrijgemaakt om na '86 te streven naar een inkomensontwikkeling voor deze groepen die spoort met die in de private sector.
8. De VVD betreurt het dat het niet mogelijk is gebleken om de in het regeerakkoord vastgelegde lastenverlichting voor het bedrijfsleven in 1986 volledig te realiseren. Ten opzichte van de ruim 3 miljard lastenverlichting die in '84 en '85 werd gerealiseerd, steekt de 400 miljoen voor 1986 mager af. Daar staat wel tegenover dat zowel de verkleining van het bruto-netto-traject, als de verbetering van de koopkracht voor grote groepen burgers en de invloed van de daling van het financieringstekort op het rentepeil, alle drie factoren zijn die stuk voor stuk een versterking van de positie van het bedrijfsleven betekenen.

Het valt niet goed in te zien waarom de 50 miljoen die in 1986 vrijkomt uit de afschaffing van negatieve aanslag in de WIR, niet al in 1986 ten goede kan komen aan het bedrijfsleven, in het bijzonder aan het midden- en kleinbedrijf en de landbouw.

Het kabinet heeft tot nu toe verzuimd in 1986 een poging te doen om de problemen van de kleine eigenaar/ondernemers te verminderen door een verruiming van de vrijstelling in de vermogensbelasting. Voor dit al jarenlang bestaande knelpunt zal de VVD bij de Algemene Beschouwingen nadere aandacht vragen.

9. De VVD stelt met grote voldoening vast dat het kabinet, ondanks de onvermijdelijke ombuigingen, voor een aantal beleidsonderdelen extra financiële middelen heeft vrijmaakt. Zo wordt voor de politie en het criminaliteitsbestrijdingsplan in 1986 45, respectievelijk 116 miljoen gulden extra uitgetrokken. Voor een tweede serie terugploegactiviteiten is 325 miljoen beschikbaar en voor PTT-investeringen in de sfeer van de technologische ontwikkelingen 120 miljoen. Tenslotte juicht de VVD toe dat het kabinet er in 1986 in zal slagen om anderhalf procent van het herschatte netto nationaal inkomen uit te trekken voor ontwikkelingssamenwerking en dat in samenhang daarmee tegelijkertijd het probleem van het „stuwmeer” wordt opgelost.
10. De VVD betreurt het dat het kabinet er niet in is geslaagd om de voorstellen voor de stelselherziening sociale zekerheid op een zodanig tijdstip aan de adviesorganen te versturen, dat behandeling in de Tweede Kamer nog dit kalenderjaar mogelijk zou zijn geweest. Niettemin steunt zij het kabinet in de opvatting dat het nieuwe stelsel op 1 mei 1986 zou moeten kunnen ingaan. Over de uiteindelijke vormgeving van de voorstellen zal de fractie te zijner tijd een definitief oordeel geven.
11. De VVD maakt zich ongerust over het tempo van wijziging van het ziektekostenstelsel. De fractie acht het nog steeds van groot belang dat deze wijziging zo spoedig mogelijk zijn beslag krijgt.
12. Zowel in de Miljoenennota als in de MEV en in de Notitie over het inkomensbeleid wordt veel aandacht gegeven aan de marginale druk van de belastingtarieven. De VVD deelt de zorg van het kabinet ter zake. De onderhavige passages onderstrepen nog eens de noodzaak om in een volgende kabinetsperiode op dit terrein tot ingrijpende wijzigingen te komen.
13. De voorgestelde ombuigingen in 1986 ten bedrage van 8 miljard gulden vormen het bewijs van een moedig kabinetsbeleid in een verkiezingsjaar. Daarbij dient beseft te worden dat, ondanks ombuigingen in deze kabinetsperiode, de collectieve sector in Nederland nog steeds tot de grootste van West-Europa behoort. De Miljoenennota 1986 maakt duidelijk dat ook een volgend kabinet niet zal kunnen ontkomen aan verdere ombuigingen in de collectieve sector. Opmerkelijk daarbij is dat de ombuigingscijfers, zoals die voor een volgende kabinetsperiode in de Miljoenennota wordt gegeven, in lijn liggen met de berekeningen in het ontwerp VVD-verkiezingsprogramma. Deze cijfers maken ook duidelijk dat een nieuw kabinet, dankzij het grondige herstelwerk dat in deze periode is verricht, het huidige beleid op behoedzame en ontspannen wijze kan voortzetten.

(Voor nadere informatie: dr. R.W. de Korte, tel. 070-614911, tst. 2650.)

Partijraad Miljoenennota

Op zaterdag 21 september 1985 werd de traditionele VVD-Partijraad over de miljoenennota gehouden. In 't Spant in Bussum hield politiek leider drs. Ed.H.T.M. Nijpels een inspirerende rede, die in deze uitgave van VVD-expressie in enigszins verkorte vorm zal worden weergegeven.

Voor de derde keer tijdens de periode van het Kabinet Lubbers-Van Aardenne buigt de partijraad zich over de miljoenennota.

Met de laatste Miljoenennota in het hoofd, het regeerakkoord in de achterzak en de diverse verkiezingsprogramma's in de tas wil ik graag op 4 vragen ingaan.

- Wat is er terecht gekomen van ons verkiezingsprogramma?
- Hoe staat het met de doelstellingen van het regeerakkoord?
- Wat presenteert dit coalitie-kabinet voor 1986?
- Wat staat/moet er na mei 1986 gebeuren?

Het is goed bij de beantwoording van de vraag over wat er terecht is gekomen van ons programma, te kijken naar de situatie van toen. De verkiezingen van 1982 stonden in de sfeer van mislukken van het kabinet Van Agt-Den Uyl-Terlouw. Dit kabinet was al gestruikelde voor de regeringsverklaring was uitgesproken. De brokstukken werden gerepareerd door de heren Galan en Halberstadt, die in hun rapport aan de koningin één conclusie centraal stelden, n.l. dat overheidsfinancien onbeheersbaar waren geworden. En vervolgens zagen we dat het tweede Kabinet-Van Agt niet bij machte was werkelijk op te treden door onwil en politieke onmacht. In de verkiezingen die volgden heeft de VVD een realistisch, sober en doortastend programma gepresenteerd. Het gevolg was: meer zetels dan ooit in de Tweede Kamer en meer bewindslieden dan ooit in een kabinet.

Met de gemeenteraads- en Kamerverkiezingen in zicht zal de vraag centraal moeten staan: hebben wij het vertrouwen van de bijna 2 miljoen kiezers in 1982 waargemaakt? Kunnen wij straks in maart en mei '86 de kiezers recht in de ogen kijken? Kunnen we al die duizenden propagandisten op pad sturen met de boodschap dat dit kabinet en de kamerfracties gedaan hebben wat beloofd is. Dat wij onze beloftes zijn nagekomen en dat wij de kiezers na mei 1982 niet zijn vergeten. Ik durf dat met volle overtuiging te verdedigen. Het beleid van dit kabinet is meer dan ooit VVD-beleid en dit kabinet voert het verkiezingsprogramma van de VVD op hoofdzaken uit. Dat zijn geen holle frasen. Het is ook niet het begin van vroege verkiezingsrhetoriek. Wij kunnen de straat opgaan met de boodschap: Dit kabinet heeft gedaan wat de VVD wilde. De feiten spreken voor zich.

In de boodschap van het kabinet stond deze week centraal dat de overheidsfinancien wederom beheersbaar zijn geworden en de lastendruk voor de burger is gedaald. Dat het financieringsstekort is afgenomen, de rentabiliteit van de bedrijven is gestegen. Dat de werkgelegenheid toeneemt en de consumptie stijgt. U zult misschien zeggen:

Prachtig, maar dat zijn allemaal materiele punten. Wat is er nou eigenlijk op immaterieel terrein gebeurd? Door de oppositie wordt heel vaak de scheiding gemaakt tussen materieel en immaterieel beleid. Ik geloof niet in die scheiding. Ik geloof niet dat in het werk, waar wij in Den Haag mee bezig zijn, onderscheid is te maken tussen de materiele en immateriele zaken. Zij zijn onlosmakelijk aan elkaar verbonden. De slechte economische positie van ons land heeft immers niet alleen geleid tot verlies van werk, maar ook tot inkomensachteruitgang, tot ontwrichte gezinnen, tot een onhoudbare situatie in de grote steden. Daarom kan ik me zo ergeren, als de critici dit kabinet verwijten geen oog te hebben voor de zwakkeren in de samenleving. De bedoelingen van dit kabinet zijn wel degelijk om de zwakken in de samenleving te helpen. Dat zijn niet alleen de mensen die er qua inkomen op achteruit gaan, maar die zitten vooral onder degenen die werkloos zijn. De mensen die 's ochtends opstaan met de gedachte dat zij ook op deze nieuwe dag geen zinnige bijdrage aan de samenleving kunnen geven. Die opstaan met de gedachte dat ze die dag weer geen uitzicht op werk zullen hebben. En vooral de jongeren die opstaan met de gedachte dat zij met het diploma waarmee ze trots de school hebben verlaten, uiteindelijk niet de baan zullen krijgen die zij zich hadden voorgesteld.

Laat er geen misverstand over bestaan: voor liberalen is de menselijke ontplooiing nog steeds het allerbelangrijkste. Is het hebben van werk, het kunnen geven van een bijdrage aan de samenleving nog steeds iets dat bij ons centraal staat. Vandaar ook dat dit kabinet offers heeft gevraagd. Offers aan de hogere en lagere inkomens, offers aan de jongeren, maar ook aan de ouderen. Vandaar ook dat we nu aan de bedrijven vragen een pas op de plaats te maken, omdat het alles overheersende doel van het beleid van dit kabinet is: de bestrijding van die vreselijke werkloosheid.

Op materiele punten is veel bereikt. Wat heeft dit kabinet op immaterieel gebied verwezenlijkt. Ik hoef daar maar een paar voorbeelden van te geven. Zij geven precies aan waar volgens de liberale bewindslieden de kern ligt van de problemen, waarmee onze samenleving de afgelopen jaren is geconfronteerd. Ik denk dan bijvoorbeeld aan de plannen van minister Winsemius om de bouwregels te vereenvoudigen en om hinderwetvergunningen voor honderd duizenden bedrijven af te schaffen.

Hieruit spreekt toch de mentaliteit die dit kabinet bezielt: voorrang geven aan de burger, het terugdringen van de overheid, voorrang geven aan het bedrijfsleven. Dat is de juiste mentaliteit, die heeft geleid tot de economische opleving zoals wij die nu op dit moment zien.

Dan vraag ik de aandacht voor het beleid van Rietkerk en Korthals Altes; Jarenlang is in dit land over de bestrijding van de criminaliteit gesproken en is er door een heleboel partijen lippendienst bewezen aan de versterking van de politie. Wat zien we in deze regeringsperiode? Niet alleen mooie woorden, maar reële plannen met meer aandacht voor de bestrijding van criminaliteit. Daarmee geven

we aan, dat de VVD niet alleen vraagt om maatregelen, maar ook daadwerkelijk aan dat criminaliteitsvraagstuk werkt via het maken van beleid en het stellen van financiële prioriteiten.

Een derde voorbeeld heeft betrekking op de minister van ontwikkelingssamenwerking. Ook mevrouw Schoo heeft gedurende de afgelopen maanden nogal wat kritiek te verduren gekregen. Wat waren de commentaren, toen de VVD in 1982 dit onderdeel van het departement van Buitenlandse Zaken kreeg? Alom werd gezegd: Dat betekent de doodsteek voor de ontwikkelingsamenwerking en Nederland is zijn voorrangspostie kwijt. Dat betekent dat er een eind is gekomen aan het beleid, zoals dat in het verleden is gevoerd. Wat is de realiteit? Niet alleen praten over ontwikkelingssamenwerking, het NCO en over het stuwmeer. Nee, daadwerkelijk op die drie punten beleid maken. Er daadwerkelijk voor zorgen, dat het kabinet 1,5% van het netto nationaal inkomen vrijmaakt voor ontwikkelingssamenwerking. Daadwerkelijk voorstellen dat er bij het NCO veranderingen plaatsvinden; vaststellen dat het schijnbaar onoplosbare probleem van het stuwmeer tot een oplossing werd gebracht, door het beleid zoals de minister dat voert.

Een vierde voorbeeld is het beleid van de staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, mevrouw Kappeyne. Ook op dat terrein is heel dikwijls kritiek, ook in eigen kring. Ik ben het daar niet mee eens. Wij als liberalen hebben altijd voorop gesteld, dat wij streven naar een samenleving waarin man en vrouw gelijkwaardig worden behandeld. En wat zien we? Wellicht geen revolutionaire wijzigingen..... wellicht geen wijzigingen in het beleid die onmiddellijk grote kreten uitlokken, maar wel het gestaag doorwerken van deze staatssecretaris aan de gelijkwaardigheid van man en vrouw, die voor ons altijd van zo groot belang is geweest. Daarom heb ik geen spoor van twijfel bij de beantwoording van de vraag of wij ons programma in dit kabinetsbeleid kunnen herkennen. Mocht u nog een laatste restje van twijfel hebben, dan zult u het Vrije Volk of De Volkskrant moeten lezen. Deze kranten houden niet op te beweren dat dit kabinet de oren teveel naar de VVD laat hangen.

Ik kom tot de tweede vraag: Hoe zit het met de doelstellingen van het regeerakkoord. Ook de meeste daarvan zijn gehaald en een aantal zelfs ruim. Ik herhaal de woorden van de heer Ruding, die deze week zei dat alles wat dalen moest daalt en alles wat stijgen moest stijgt. Dat is een uitspraak die het beste karakteriseert dat het regeerakkoord op hoofddoelstellingen wordt uitgevoerd. Statistieken geven op perfecte wijze aan wat de gevolgen zijn van dit kabinetsbeleid en waar dit beleid een fundamentele breuk betekent met wat in het verleden is gebeurd. En wederom is het goed om kritiek te hulp te roepen die zeggen dat over dit kabinet veel kan worden gezegd, maar dat „helaas” het regeerakkoord in een groot aantal opzichten is waargemaakt. Als ik die critici te hulp roep, dan is het toch goed de kritiek op een paar punten onder de loupe te nemen.

Wat waren de vier meest fundamentele punten van kritiek?

1. Bezuinigingen zouden leiden tot een neerwaartse economische spiraal;
2. Het kabinetsbeleid zou tot een duale economie leiden;
3. Bezuinigingen en ombuigingen zouden de bestedingen omlaag brengen;
4. Door deze economische keuze zouden we uitkomen op een aantal werklozen van rond de miljoen.

Het eerste hoofdpunt van kritiek op het regeerakkoord is onjuist, want van een neerwaartse spiraal van de economie is op geen enkele wijze gebleken. Integendeel!

De opleving was en zal heel duidelijk merkbaar zijn.

Ook het verwijt van de duale economie gaat volstrekt niet op. De exportopleving heeft geleid tot een stijging van de binnenlandse bestedingen en we zien nu ook dat in 1986 de groei zich naar alle sectoren in de samenleving verbreedt. De binnen- en buitenlandse afzet heeft in veelal gelijke mate bijgedragen aan die groei.

Datzelfde geldt ook voor de nationale bestedingen. De particuliere consumptie, blijft niet alleen op peil maar stijgt zelfs weer.

En tenslotte, één miljoen werklozen.... We zitten op dit moment op 765.000. Ook in 1986 zal dit aantal op 765.000 uitkomen en de heer Lubbers heeft duidelijk gemaakt dat er een grote kans is dat het aantal van 765.000 nog verder zal dalen. Een van de verwijten van de heer Den Uyl was dat dit kabinet weliswaar op een aantal punten resultaten had bereikt, maar dat aan de werkloosheid in feite niets was gedaan. Ook dat punt moet worden bestreden. Laten we kijken naar de feiten: van '82 tot en met '86 zal dit kabinet erin slagen om 250.000 mensen aan een baan te helpen. 250.000 mensen die opnieuw werk krijgen, deels door nieuwe banen in het bedrijfsleven, deels door arbeidstijdverkorting en deeltijdarbeid. Dat geeft aan dat je natuurlijk over die 765.000 werklozen ontevreden kunt zijn, maar dat het verwijt dat dit kabinet geen aandacht besteedt aan de werkloosheid niet opgaat. Want nogmaals: 250.000 mensen zullen dankzij het beleid van dit kabinet in deze kabinetsperiode aan een baan worden geholpen. De VVD heeft altijd gezegd: „Scheep ruimte voor de bedrijven” en „Verbeter de rendementen want dat bevordert de werkgelegenheid”, en we zien nu dat in '85 en '86 45.000 extra arbeidsjaren worden gerealiseerd. Het betekent ook dat de bedrijven, die op dit moment hun rentabiliteit weer zien terugkeren, het risico durven te nemen om te investeren en daarmee nieuw werk scheppen.

Het regeerakkoord is – samenvattend – op alle grote lijnen uitgevoerd. De kritiek daarop is in feite afgestraft. Sanering van de overheidsuitgaven en economisch herstel kunnen heel goed hand-in-hand gaan.

Derde vraag: Wat zijn de plannen voor 1986?

Eerst een opmerking die ik met betrekking tot de lastenverlichting voor de burger zou willen maken. In het voorjaar heeft onze financieel-deskundige Rudolf de Korte aan het kabinet voorgesteld een lastenverlichting te realiseren. Hierbij zouden de middeninkomens extra aandacht moeten krijgen. Die lastenverlichting moest, volgens de VVD, voor een deel uit premie- en voor een deel uit belastingverlaging bestaan.

Het kabinet is met een plan tot lastenverlichting gekomen. Gunstig is dat het kabinet, veel meer dan wij hadden durven hopen, het accent legt bij de middeninkomens. Het kabinet zoekt de lastenverlichting voor de burger uitsluitend in een verlaging van de premies. De keuze van het kabinet brengt risico's met zich mee, omdat men via een premieverlaging bijdraagt aan de uitputting van de sociale fondsen. De burger krijgt in 1987 wellicht daarvoor de rekening gepresenteerd.

Ik ben van mening dat, als dit kabinetsbeleid ook in 1987 zal worden voortgezet, op dit moment nog niet met zekerheid is te voorspellen dat de premies in 1987 inderdaad zullen stijgen. Als dat wel het geval is, dan is het standpunt van de VVD-fractie dat het kabinet die stijging zal dienen op te vangen door een compenserende belastingverlaging.

Bij deze lastenverlichtingsoperatie van het kabinet heb ik nog een andere vraag: wat zijn de gevolgen van deze

maatregel voor de AOW-ers met een klein pensioentje. Op dit moment blijkt onvoldoende uit de cijfers van de miljoenennota wat de inkomensgevolgen zijn voor deze groep. Daarom zullen we aan het kabinet vragen wat die gevolgen precies zijn. Vervolgens zullen we ons als fractie beraden of die cijfers wel of niet een basis vormen om op dat punt maatregelen aan het kabinet te vragen.

Ik kom op een tweede punt van kritiek op het kabinetsbeleid en die geldt de lastenverlichting voor het bedrijfsleven. In het regeerakkoord wordt voorgesteld gedurende deze kabinetsperiode drie keer anderhalf miljard voor het bedrijfsleven uit te trekken. Het kabinet is er in 1984 en 1985 in geslaagd om ruim drie miljard te reserveren. Voor 1986 is dat maar 400 miljoen. Ik moet zeggen dat die 400 miljoen nogal mager afsteekt tegen de belofte die men heeft gedaan. Maar ik geloof ook dat men moet erkennen dat het kabinet destijds heeft duidelijk gemaakt dat de lastenverlichting ieder jaar zou moeten worden afgewogen tegen de daling van het financieringstekort. Ik stel vast dat Ruding in dat opzicht gelijk heeft. Vergroting van de lastenverlichting zou in 1986 hebben geleid tot een stijging van het financieringstekort. Ik geloof dat het bedrijfsleven in dat opzicht respect zal dienen te hebben voor de afweging, die het kabinet heeft gemaakt.

Als we dan kijken naar de vierhonderd miljoen zou ik ook nog op drie andere factoren willen wijzen die ertoe hebben bijgedragen dat het bedrijfsleven ook in 1986 een goede uitgangspositie heeft. Met de daling van de rente met 1% per jaar lijkt een miljard lastenverlichting op korte termijn en 2,5 miljard op langere termijn voor het bedrijfsleven mogelijk. Ik denk verder aan de verkleining van het bruto-netto-traject en aan de koopkracht die in 1986 behoorlijk zal worden gestimuleerd.

De VVD heeft op dit terrein toch twee verlangens. Hoewel we de noodzaak erkennen ook het volgend jaar financieel prioriteit te blijven geven aan terugdringing van het financieringstekort, vragen we aan het kabinet 50 miljoen extra voor het midden- en kleinbedrijf en de landbouw. Daarnaast 50 miljoen extra voor de eigenaar-ondernemers, die op dit moment in de knel zitten.

Derde kritiekpunt betreft het aantal werklozen. De cijfers van minister De Koning leren ons dat in 1985 250.000 mensen langer dan twee jaar werkloos zullen zijn. De VVD vraagt aan het kabinet om ook voor die 250.000 werklozen een extra inspanning te doen. Werknemers en werkgevers waren deze week eensgezind in de aandacht die ze vroegen voor dit grote probleem. De overheid zal moeten bijspringen met maatregelen en als het nodig is ook in financieel opzicht. Het is ondenkbaar voor ons als liberalen dat we 250.000 mensen die al langer dan twee jaar aan de kant staan en geen enkel uitzicht meer op werk hebben, zouden afschrijven.

Een vierde punt dat actueel is - ik heb daar iets over gezegd toen ik sprak over de premieverlaging - is de belastingverlaging. De heer Ruding heeft niet nagelaten te stellen dat vanwege het financieringstekort en de premieverlaging, een belastingverlaging er in 1986 niet in zou zitten. Ik vind dat de heer Ruding in belangrijke mate gelijk heeft, maar denk dat de woorden van Ruding niet de laatste mogen zijn. Wat staat ons bijvoorbeeld te doen als het financieringstekort in het voorjaar van 1986 aanzienlijk lager zal uitvallen dan op dit moment wordt geraamd. Moeten we dan nog - ik doel op kabinet en Tweede Kamer - met de handen over elkaar blijven zitten. Ik geloof dat in zo'n situatie het kabinet de nieuwe ontwikkeling onder ogen zal moeten zien. In die opvatting voel ik mij gesterkt door de opvattingen van de minister-president die op een vergadering van de christelijke boeren heeft gezegd dat een belastingverlaging

voor 1986 niet moet worden uitgesloten. In dat kader stel ik vast dat de politiek leider van het CDA en de VVD-fractie in dit opzicht op dezelfde lijn zitten.

De laatste vraag: **wat moet er na '86 gebeuren?**

Wat moet er gebeuren in het licht van de verkiezingsprogramma's, zoals die nu zijn gepubliceerd? Het antwoord op die vraag spitst zich op twee zaken toe. In de eerste plaats: hoe moet het te voeren financieel-sociaal-economisch beleid van een nieuw kabinet eruit zien? Tweede vraag: wat gebeurt er met de kruisvluchtwapens?

Over het te voeren financiële beleid is het aardig de gegevens van de diverse verkiezingsprogramma's op een rijtje te zetten en te vergelijken met de verwachtingen, zoals de heer Ruding die in een bijlage van de miljoenennota heeft gepresenteerd. Het blijkt dat de PvdA ombuigingen in de orde van grootte van zo'n 7,5 miljard wil; het CDA komt met een ombuigingsprogramma van zo'n 11 à 12 miljard en de VVD rond de 19 miljard. Als we nou kijken naar de cijfers van de heer Ruding, dan zegt hij dat alleen al om het financieringstekort terug te brengen tot 3 procent en de rentelasten in 1990 te stabiliseren, ombuigingen in de orde van grootte van zo'n 16 miljard nodig zullen zijn.

Ik denk dat voorzichtigheid op dit terrein geboden is. Voorzichtigheid, omdat Ruding bij die 16 miljard niet eens rekening houdt met allerlei extra politieke wensen, zoals het CDA en de PvdA die in hun programma hebben verwoord. Het Centraal Plan Bureau gaat in het najaar de drie programma's van de grote partijen narekenen. Ik vrees dat de PvdA en het CDA dan van een koude kermis thuis zullen komen en ik vrees dat hun programma's in aanzienlijke mate zullen moeten worden bijgesteld.

Maar veel belangrijker dan al die cijfers - want die staan allemaal ter discussie - is de vraag welke ideologie, welk beeld komt naar voren uit de programma's, zoals ze gepresenteerd zijn? Welk beeld hebben PvdA en CDA van de overheid in de jaren '90 en wat denken die partijen te doen aan de verhouding burger - overheid. Het is goed om vast te stellen dat òn de Partij van de Arbeid òn het CDA veel dichter bij het VVD-uitgangspunt zijn gekomen, zoals wij die naar voren hebben gebracht. Meer markt, meer burger, minder overheid.

Het CDA stelt in haar verkiezingsprogramma onvoldoende vast, dat de overheid na 1986 verder zal moeten worden teruggebracht. Ook de PvdA maakt daar aardige opmerkingen over en stelt bij de presentatie van het programma dat als het gaat om de maakbaarheid van de samenleving, de PvdA-achterban daarover niet te veel illusies moet hebben. Maar als we naar de uitwerking van de concrete beleidspunten kijken in het PvdA-programma, dan kunnen we vaststellen dat het op een fors aantal punten toch weer neigt naar dirigisme, naar centrale planning met wetgeving als een stok achter de deur. Met name op financieel, economisch en sociaal terrein hebben we de afgelopen vier jaar eigenlijk een ding geleerd: juist de overheid dient zich buitengewoon terughoudend op te stellen. Als we zien wat de sociale partners zonder dictaat van de overheid in vier jaar tijd tot stand hebben gebracht, dan zal de overheid zich ook de komende jaren terughoudend moeten opstellen. De verantwoordelijkheid van de sociale partners zal zoveel mogelijk tot haar recht moeten komen, zoals dat ook de afgelopen drie jaar is gebeurd.

Als je de programma's op een rijtje zet en in financieel en ideologische opzet vergelijkt met de nuchtere werkelijkheid van de jaren '90, dan is het onmiskenbaar dat de programma's van VVD en CDA in elkaars verlengde liggen. En daarom is na de presentatie van deze miljoenennota een onontkoombare conclusie, dat CDA en VVD ook in een

nieuwe kabinetsperiode met elkaar het beleid, zoals dat nu is gevoerd, zullen moeten voortzetten.

Een tweede belangrijk punt dat bij de kabinetsformatie gaat spelen, is het probleem van de kruisvluchtwapens. Daarover een paar sobere opmerkingen. De laatste maanden worden de meest vreemdsoortige argumenten gehanteerd tegen het besluit dat het kabinet vorig jaar heeft genomen. Een besluit dat door de meerderheid van de Tweede Kamer is goedgekeurd. Ik zou de mensen die tegen het besluit bezwaar hebben in twee groepen willen verdelen. Een groep die op principiële gronden bezwaren heeft tegen het gebruik van kernwapens en een andere groep, die alleen bezwaren heeft tegen het beleid van dit kabinet inzake de kruisvluchtwapens. Ik denk dat het goed is - het kan niet genoeg worden gesteld - dat ook in onze eigen kring, wij als liberalen respect moeten opbrengen voor mensen die op principiële gronden tegen de kruisraketten en het bezit van kernwapens zijn.

Als men kan komen tot een wapenbeheersingsovereenkomst, is dit ook voor ons in West-Europa een zegen. Dat zal ook betekenen dat, als er een overeenkomst tot stand komt, Nederland zijn aandeel zal nemen in het lagere aantal raketten zoals dat wordt afgesproken. Ik heb alle vertrouwen in het beleid van dit kabinet en ben ervan overtuigd dat men op evenwichtige wijze de Kamer zal kunnen inlichten over de gang van zaken rond het 1 juni-besluit.

We zullen ons als Nederland op een loepzuivere wijze moeten houden aan de verhoudingen zoals die binnen de NAVO bestaan. Nederland zal geen uitzonderingspositie moeten innemen; we zullen loyaal moeten staan achter de besluiten zoals die zijn genomen. We zullen loyaal moeten staan achter onze bondgenoten en een bondgenootschap, dat heeft zorggedragen voor vrede en veiligheid na de Tweede Wereldoorlog.

CDA en VVD zullen zwaar onder vuur komen te liggen. Vorig jaar, dat zult u zich herinneren, was het verwijt aan dit kabinet dat het de samenleving zou splijten. De tweedeling noemde de oppositie dat toen. Ik stel vandaag vast dat van die voorspelling niets terecht is gekomen. Nederland is geen gespleten samenleving en is geen land waar zwak en sterk tegen elkaar worden uitgespeeld. Nederland is een land dat weer terug is in de eredivisie van Europa en heeft zijn koers op sociaal-economisch terrein weer hervonden. Natuurlijk is het voor ons als VVD niet plezierig om geconfronteerd te worden met verkiezingsuitslagen, zoals in Flevoland. Maar liberalen - en laten we dat de komende acht maanden met elkaar niet vergeten - hebben één eigenschap en dat is dat ze kunnen vechten als het moeilijk is. Vechten als ze worden belaagd. Vechten als goede ideeën op een onheuse wijze worden bejegend. We hebben in '82 de moed gehad om met een hard programma te komen. We hebben de afgelopen drie jaar dag in dag uit dat programma verdedigd. Onze bewindslieden hebben het in het kabinet gerealiseerd. We hebben het in de Eerste en Tweede Kamer geprobeerd uit te dragen. Wat ik aan u vraag, acht maanden voor de verkiezingen, is om karakter te tonen, om moed te tonen. Moed te hebben dit beleid te verdedigen in uw afdeling, in de gemeenteraad en in de staten. Want weglopen voor de problemen is nooit ons karakter geweest. Wij hebben altijd gewonnen, dankzij moed en karakter en die moeten we ook volgend jaar, in 1986, schouder-aan-schouder opbrengen.

Uit het Europese Parlement

Deregulering in de burgerluchtvaart

Drs. F.A. Wijsenbeek (NL) woordvoerder van de Liberale Fractie voor transport wees in een bijdrage op het minimalistische karakter van het rapport Klinkenberg. Waar het Europese Parlement tevreden kan zijn met de liberalisatie die uit het oordeel van het Hof, als behandeld in het verslag Anastasopoulos, moet voortvloeien, worden hier als grootste gemene deler de gevestigde belangen van nationale luchtvaartmaatschappijen beschermd. Monopolies beheersen de markt en dat is niet in het belang van de kiezers, de consumenten, die zo meer betalen dan nodig is. De Liberalen stemmen in met de ontwikkeling van regionale luchtverbindingen maar dan moeten de starre bilaterale accoorden op den duur verdwijnen. Als men slechts 5% wijziging per twee jaar in het luchtverkeer tussen twee lidstaten wil toestaan, strookt dit niet met de realiteit omdat na liberalisatie tussen Nederland en Groot-Britannië, het verkeer met 16% is toegenomen. Wij pleiten niet voor koude sanering zoals in de VS, maar om grotere soepelheid, meer consumenten-gerichte politiek en Europese samenwerking zowel tussen de maatschappijen van lidstaten als ten opzichte van derde landen. Dat waren voorwaarden voor aanvaarding van het rapport Klinkenberg. De verantwoordelijke commissaris Clinton-Davis, (GB, Soc), kondigde aan dat de Commissie geen van de door de meerderheid van Socialisten en Christen-Democraten gesteunde amendementen zou overnemen.

(Voor nadere informatie: drs. F.A. Wijsenbeek, tel. 070-647447.)

De Intergouvernementele Conferentie

Het Europese Parlement heeft een succes geboekt ter zake van de herziening van de Gemeenschapsverdragen. Het Parlement zal op drie manieren bij de conferentie betrokken worden:

1. Het ontwerpverdrag als opgesteld door het Parlement zal als een van de basisdocumenten aan de conferentie voorgelegd worden,
2. een delegatie van het Parlement onder aanvoering van minister Pflimlin zal elke zitting van de conferentie gehoord worden,
3. Het uiteindelijke resultaat dat in december in Luxemburg aan de Europese Raad voorgelegd zal worden (een nieuw Accoord van Luxemburg?) zal daarop ook aan het Europese Parlement voorgelegd worden.

In een ander debat, betreffende de inkomenssteun aan Duitse boeren, als neergelegd in de 20e BTW-richtlijn, wees drs. F.A. Wijsenbeek erop dat het Parlement zijn mede-wetgevende bevoegdheid ook zonder Verdragswijziging kan vergroten, door het gevolg dat de Commissie aan de adviezen van het Parlement geeft, beter te volgen.

(Voor nadere inlichtingen: drs. F.A. Wijsenbeek, tel. 070-647447.)

4 oktober 1985
nummer 92/93

EXPRESSE

redactie: H.F. Heijmans, drs. L.M.L.H.A. Hermans, P. Kronenberg; eindredactie: J.J. Metz;
redactie-adres: Postbus 20018, 2500 EA 's-Gravenhage, tel. 070-614911; organisatie: J.N.J. van den Broek;
abonnementenadministratie: algemeen secretariaat VVD, postbus 19027, 2500 CA 's-Gravenhage, tel. 070-614121;
abonnementsgeld: f 50,- per jaar; vormgeving en druk: Hofstad Druktechniek bv, Zoetermeer

DOCUMENTATIECENTRUM NEDERLANDSE POLITIEKE PARTIJEN

Kruisvluchtwapens

Eerste reactie van VVD-fractievoorzitter drs. Ed.H.T.M. Nijpels op de brief van het kabinet over de beheersaspecten van de kruisvluchtwapens.

De VVD heeft met grote instemming kennis genomen van de brief van het kabinet over de beheersaspecten van eventueel te plaatsen kruisvluchtwapens.

De inhoud van de brief past volledig binnen het kader van het NAVO-verdrag en binnen de bestaande NAVO consultatieprocedures.

De VVD stelt met grote voldoening vast dat ons land geen uitzonderingspositie in de NAVO gaat innemen en dat daarmee ons land zich solidair met de andere bondgenoten opstelt.

Het is daarbij een goede zaak, dat de brief duidelijk maakt dat in een plaatsingsovereenkomst zal worden bepaald dat ons land optimaal zal worden geconsulteerd over de eventuele inzet van de kruisvluchtwapens, indien het bondgenootschap zou zijn aangevallen. Dit komt overeen met de geldende consultatieprocedures ten aanzien van de landen die het meest betrokken zijn bij de eventuele inzet van kernwapens.

De VVD constateert ook met instemming dat de regering de conclusies uit het advies van de Raad van State deelt, dat een plaatsingsovereenkomst geheel in het kader van de grondwet past en niet van grondwetsbepalingen wordt afge- weken.

De VVD staat een zo spoedig mogelijke behandeling van de brief in de Tweede Kamer voor.

Wet Gelijke Behandeling

Na lang wachten stuurde het Kabinet een brief over de Wet Gelijke Behandeling naar de Tweede Kamer.

Met grote tevredenheid stelt de VVD vast, dat het Kabinet op twee essentiële punten de mening deelt, zoals de VVD-fractie die eerder in haar notitie (22 juli 1985) heeft verwoord.

Het gaat daarbij om de wens van de VVD om tot een strafrechtelijke aanpak tot discriminatie op basis van seksuele geaardheid te komen en een bredere opzet te geven aan een anti-discriminatiewet, conform artikel 1 van de Grondwet. Len Rempt zie hierover in het Kamerdebat: „Wij kunnen ons de beperking tot het bestrijden van discriminatie op basis van geslacht, burgerlijke staat, gezinsverplichtingen en seksuele geaardheid niet meer veroorloven. Ook het tot stand gekomen Liberaal Manifest, verkiezingsprogramma's etc. wijzen in deze richting.”

Er is consensus in het Kabinet over de stelling dat onderscheid op grond van homo-seksuele geaardheid ongeoorloofd is. Dus ook in het bijzonder onderwijs. De Regering wijst immers, volstrekt terecht, de vluchtweg van een echapatoire af.

De VVD neemt trouwens aan dat onder homoseksuele geaardheid mede wordt verstaan

- het niet onder stoelen of banken steken dat men homo- seksueel is.
- het hebben van een al dan niet vaste relatie.

De VVD realiseert zich dat het Kabinet bezig is geweest met een ingewikkelde materie. Wie dat tot op heden nog niet had beseft kan uit het ambtelijk rapport de dampen van de hete brei zien opstijgen. In de in het voorjaar van 1984 aan de Kamer aangeboden Reparationota voor de al bestaande wetten Gelijke Behandeling zegt de Regering te trachten nog in 1984 een wetsvoorstel gereed te hebben. Men is dus vol goede moed de problemen tijdig de baas te kunnen. In de beantwoording van de schriftelijke vragen wordt geduid op indiening tijdens de zomer 1985, overigens zonder een streefdatum te noemen. Reden voor de overgrote meerderheid van de Kamer om de motie Kempt te steunen, die het Kabinet vastpint op het bevorderen van de indiening van een wetsvoorstel voor het zomerreces 1985.

De VVD vindt het buitengewoon jammer dat het Kabinet zo lang om de hete brei is heengelopen, dat het door het Kabinet zelf uitgestippelde tijdspad moest worden verlaten. Het ziet er daardoor naar uit, dat in deze Kabinetsperiode door het Kabinet geen Wet Gelijke Behandeling bij de Tweede Kamer kan worden ingediend.

Niet voor niets deelt het Kabinet immers de vrees van de VVD dat het uitblijven van nadere wetgeving op het terrein van discriminatie een vrijbrief zou kunnen zijn tot discriminatoir handelen.

VVD-initiatief wetsvoorstel

Het Regeerakkoord dat toezegt met een nieuw wetsvoorstel Gelijke Behandeling te zullen komen heeft hoop doen gloren in de harten van mensen die al té lang vrijwel onbeschermd zitten in de hoek waar soms letterlijk de slagen vallen. Die zich tot in het diepst van hun ziel aangetast voelen in hun menselijke waardigheid. Nu het er op lijkt dat tijdens deze kabinetsperiode geen wetsvoorstel kan worden ingediend is dit de voornaamste drijfveer voor de VVD om voort te gaan met de voorbereiding van een initiatief wetsvoorstel. Het zal de Kamer voor het eind van het kalenderjaar 1985 bereiken.

De oppositie is nogal bekommerd dat de verbreding van de reikwijdte zal leiden tot vertraging. Men ziet nogal wat ongeïdentificeerde beren op onze weg. Natuurlijk heeft ook de fractie zich afgevraagd of die verbreding persé tot vertraging moet leiden. Tot op heden meent de VVD van niet. Juist omdat het terrein waarop het initiatief wetsvoorstel zich zal begeven in verhouding tot het voor-ontwerp van wet is ingeperkt.

Mochten de beren in de komende maanden toch te hoop lopen dan hopen we ze tijdig te kunnen schieten. De VVD-fractie gaat dus gewoon door met de voorbereiding op basis van de uitgangspunten, zoals neergelegd in onze nota van 22 juli j.l.

Zodra een eerste proeve, compleet met Memorie van Toelichting klaar is, zullen wij die aanbieden aan het CDA en de PvdA, uiteraard met de bedoeling om daarop in te kunnen steken en zondig wijzigingen aan te brengen. Dat insteken zal wat ons betreft kunnen leiden tot mede-ondertekening.

Een ding is echter zeker, wij willen geen vertraging door gepalaver over het feit of de wet nu een brede dan wel minder brede reikwijdte moet krijgen.

(Voor nadere informatie: drs. N. Rempt-Halmanns de Jongh, tel. 070-614911, tst. 3240.)

Europa televisie

De VVD vindt het verbazingwekkend dat minister Brinkman inzake Europa Televisie steeds weer met verras-singen komt. Eerst steunt hij heel enthousiast het ontwikkelen van Europa-tv. Op 1 april stemde hij ermee in dat er op de Nederlandse kabelnetten zou worden geëxperimenteerd. Dat experiment zou op 5 oktober aflopen, waarna het programma met toestemming van de bewindsman definitief op de kabel zou komen. Ineens, tien dagen vóór 5 oktober, moet de VVD uit de pers vernemen dat er moeilijkheden zijn. Waarom slaagt de minister er maar niet in de Tweede Kamer beter te informeren? Kennelijk heeft de minister dit op het allerlaatste moment zelf in de gaten gekregen, want vanmorgen ontving de Kamer een copie van een brief van 26 september aan de voorzitter van de NOS. Ik vind dit echter hoogst onvoldoende, bij het onbehoorlijke af.

De uitzendingen zouden nu ineens strijdig zijn met de bestaande kabelregeling. Als de VVD het goed begrijpt, gaat het vooral om de ondertiteling. Een onbegrijpelijke zaak. Eerst wordt een half jaar geëxperimenteerd, waardoor iedereen weet hoe de programma's er zullen uitzien. Men wist dat er uiteindelijk commerciële reclame zou komen en dat er ondertiteld zou worden. Plotseling, op het allerlaatste moment, blijken er volgens de pers bezwaren te zijn. Het hoofdbezwaar zou wederom de ondertiteling zijn. Daarover heeft de VVD al eerder met de minister van mening verschild. De VVD vindt het belachelijk, dat het niet toegestaan wordt om de gehele bevolking in staat te stellen kennis te nemen van hetgeen er gezegd wordt, ook de mensen die geen Duits, geen Engels, geen Frans, geen Portugees en geen Iers spreken. Tegen deze manier van denken heeft de VVD zich in het verleden vaak genoeg verzet. Dat mondde indertijd uit in een motie die met grote meerderheid werd aangenomen. Het blijkt dat de minister er niets van geleerd heeft. De VVD vindt de opvattingen van de minister uitermate teleurstellend en betreuenswaardig. De VVD vraagt zich af hoeveel keer hier nog over gediscussieerd moet worden voor de minister onderkent, dat dit project met overheids-geld op gang gebracht is en dat het project dus voor de gehele bevolking bestemd is. Iedereen heeft het recht te begrijpen wat er gezegd wordt. Op zichzelf is het al een heel moeilijke zaak om met omroepgelden programma's te maken die via de kabel bekeken kunnen worden. Zelfs dat is dubieus. Als de minister dan ook nog dreigt te verbieden dat de programma's begrijpelijk worden voor de bevolking en dus ondertiteld worden, dan slaan alle deuren dicht.

De VVD begrijpt best, dat de Minister zijn uiterste best doet om het omroepbestel te beschermen. Het omroepbestel is ook best de moeite waard om beschermd te worden.

De Minister redt het echter nooit door alle mogelijke zaken te gaan verbieden. Hij moet er veeleer voor zorgen,

dat de nieuwe technische ontwikkelingen gaan passen in het huidige omroepbestel. Dat lijkt de VVD beter dan dat de Minister komt met alle mogelijke verboden, die op lange termijn toch niet haalbaar zijn. De Minister beroept zich nu op rechtszaken, die nog lopen. De VVD voorspelt, dat de Minister op langere termijn gaat verliezen, zowel in Nederland als internationaal gezien.

Om die reden heeft de VVD-fractie de eer een motie in te dienen:

De Kamer,

gehoord de beraadslaging;
van oordeel, dat bij het media-beleid een zo breed mogelijke oriëntatie van het Nederlandse publiek gewenst is; constaterende dat de Minister omroepgelden ter beschikking heeft gesteld voor het Europa-TV project; spreekt als haar mening uit, dat Europa-TV-programma's met Nederlandse ondertiteling op de kabel moeten worden toegelaten, en gaat over tot de orde van de dag.

(Voor nadere informatie: G.W. Keja, tel. 070-614911, tst. 3117.)

UCV jeugdhulpverlening

Behandeld werd het regeringsstandpunt over twee interdepartementale rapporten, die een inventarisatie bevatten van de residentiële en ambulante- en preventieve voorzieningen, de zogenaamde IWRV en IWAPV rapporten.

In het regeringsstandpunt werd een categorale wet op de jeugdhulpverlening aangekondigd. Het concept-voortwerp van deze wet was naar de kamer gestuurd met de mededeling, dat aan dit concept-voortwerp nog heel wat zou veranderen.

Tevens verwijzen de regeringsstandpunten naar nog op stapel staande wetgeving, namelijk de stelselwijziging ziektekosten verzekering, de welzijnswet en de wet gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening, de WGM. Wetten, die nog in de kamer behandeld moeten worden.

Dit gaf de VVD-fractie aanleiding om te zeggen dat het voor ons helaas niet mogelijk was, om staatsrechtelijke redenen, een duidelijk oordeel te geven c.q. besluiten te nemen over de regeringsstandpunten. Staatssecretaris Van der Reyden (CDA) gaf tijdens het debat toe, dat de kamer inderdaad weinig inzicht in het beleid heeft.

De VVD heeft verder ingebracht, dat zij de jeugdhulpverlening zeer belangrijk vindt. In een liberale visie moeten jongeren, die in de knel komen goed geholpen worden op weg naar hun zelfstandigheid in de maatschappij.

Ten aanzien van de eventuele wet op de jeugdhulpverlening heeft de VVD gezegd, dat zij nog steeds niet overtuigd is van de noodzaak van een aparte wet op de jeugdhulpverlening, gezien haar prioriteit voor dereguleren en decentraliseren.

De VVD heeft met klem aangedrongen op het geven van de planningsbevoegdheid aan de provincies, per 1 januari 1986, zoals in 1982 door de regering was toegezegd. De staatssecretaris van Justitie - Korte van Hemel (CDA) - deelde mee, dat het helemaal niet was toegezegd en dat het Interprovinciaal overleg (IPO) van verkeerde uitgangspunten is uitgegaan. En zo werd het debat tamelijk verwarrend.

PvdA en CDA willen eerst de samenhang van alle voorzieningen in een categorale wet brengen en pas daarna decentraliseren.

De VVD is van mening dat samenhang het best op decentraal niveau kan geschieden. Zij durft dan ook duidelijk

voor decentralisatie te kiezen. PvdA en CDA durven dit nog steeds niet. Samen dienden zij een motie in met het verzoek aan de regering een nieuw wetsontwerp op de jeugdhulpverlening in te dienen, dan wel met een nota van wijziging op het wetsontwerp Welzijn te komen, en de kinderbeginnelen wet in te trekken.

Tevens houden CDA en PvdA vast aan hun motie Buurmeier-Kraaieveld Wouters (18 111) van een paar jaar geleden, waarin zij pleiten voor een brede sectorwet met daarin onder anderen opgenomen de jeugdhulpverlening.

De plannen van de regering wachten we verder af.

(Voor nadere informatie: A. Lucassen-Stautterer, tel. 070-614911, tst. 2388.)

Gepremieerde en gesubsidieerde sector (structurele regeling van de arbeidsvoorwaarden)

De Wet Arbeidsvoorwaarden Gepremieerde en Gesubsidieerde Sector (WAGGS) beoogt een structurele regeling te treffen met betrekking tot de arbeidsvoorwaarden van ca. 500.000 werknemers in onder andere het ziekenhuiswezen, het welzijnswerk, de bejaardentehuizen, bibliotheken, bedrijfsverenigingen, omroep, de Nederlandse Spoorwegen, het stads-/streekvervoer, TNO etc. Met de invoering van de structurele wet (WAGGS) zou een einde komen aan de Tijdelijke Wet Arbeidsvoorwaarden Collectieve Sector (TWACS), welke in de afgelopen jaren een groot aantal malen is verlengd.

De nieuwe regeling moet recht doen aan:

1. de noodzaak tot beheersing van de collectieve uitgaven;
2. het beginsel van vrijheid van onderhandelen tussen werkgevers en werknemers in deze sectoren.

Het kabinet kiest voor begrenzing van de arbeidskosten, voorzover deze voortvloeien uit wijziging van de arbeidsvoorwaarden (de arbeidsprijs). Deze ruimteconstructie is beperkt in die zin, dat de werkgevers en werknemers niet mogen onderhandelen over het volume van de arbeid. Het kabinet vreest, dat werkgevers en werknemers op deze manier de voorzieningen zouden verkwanselen. Het arbeidsvolume en de voorzieningen zouden als een (door de Regering) vastgelegd gegeven worden beschouwd. De Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid speelt hierbij een overheersende rol (een soort personeels-chef). Tevens is centraal overleg noodzakelijk.

De VVD-fractie kiest daarentegen voor begrenzing (budgettering) van de totale arbeidskosten (dat wil zeggen arbeidsprijs \times arbeidsvolume). Daardoor krijgt de regeling een ruimere opzet met meer vrijheidsgraden voor werkgevers en werknemers. Er ontstaat een prikkel tot efficiencyverbetering, waarvan de opbrengst voor betere arbeidsvoorwaarden en/of meer arbeidsvolume kan worden gebruikt. Hierdoor kunnen de werkgevers veel flexibeler opereren. Er is minder gedetailleerde regelgeving en toetsing nodig. Wel bestaat er een kans op aantasting van de voorzieningen bij onverantwoordelijk onderhandelen. Daarom vindt de VVD-fractie, dat er normen moeten worden ontwikkeld voor de voorzieningen, die de betrokken vakminister in decentraal overleg aan de werkgevers voorhoudt.

Een voorbeeld ter verduidelijking: de Minister van Verkeer en Waterstaat vertelt de NS welk voorzieningenniveau moet worden aangeboden aan het reizigerspubliek en over welk budget voor de totale arbeidskosten men kan beschikken. De NS-directie en de werknemers bepalen vervolgens zelf of ze met meer of minder personeel tegen

lagere of hogere arbeidsvoorwaarden het voorzieningenniveau waarmaken. Men kan dat met meer lager gekwalificeerd spoorwegpersoneel doen of met minder hoger gekwalificeerd personeel. Langs die weg is het tevens mogelijk de arbeidsvoorwaarden van de marktsector te blijven volgen en aan de eisen van de Minister van V&W tegemoet te komen.

De VVD-fractie heeft er bij de Minister op aangedrongen dit alles in zijn overwegingen te betrekken. Als overgangsmaatregel voor een aantal sectoren is dit wetsvoorstel voor de VVD-fractie aanvaardbaar.

De VVD heeft echter middels een amendement voorgesteld om in de wet een horizonsbepaling op te nemen van drie jaar, namelijk tot en met 31 december 1988.

Hoewel de WAGGS minder slecht is dan de TWACS is zij nog niet goed.

Met betrekking tot de volgende sectoren heeft de VVD-fractie dan ook een tweede amendement ingediend om hen buiten de WAGGS te houden.

Deze sectoren zijn:

- a. de omroeporganisaties, de Nederlandse Omroep Stichting en de Stichting Radio Nederland Wereldomroep;
- b. de bedrijfsverenigingen, de Gemeenschappelijke Medische Dienst, het Gemeenschappelijk Administratiekantoor en de Sociale Verzekeringsraad;
- c. de ziekenfondsen en de Ziekenfondsraad;
- d. de N.V. Nederlandse Spoorwegen;
- e. de Nederlandse Centrale Organisatie voor Toegepast Natuurwetenschappelijk Onderzoek.

Voor deze sectoren moet het naar de mening van de VVD-fractie op zeer korte termijn mogelijk zijn adequate budgetteringssystemen (en inzichtelijke voorzieningen-taakstellingen) te ontwikkelen, waardoor met de totale arbeidskosten als ruimteconstructie gewerkt kan worden.

(Voor nadere informatie: drs. R. W. de Korte, tel. 070-614911, tst. 2650.)

Zuid-Afrika

Aan het begin van het kamerdebat over de reis van Minister Van den Broek en zijn Luxemburgse en Italiaanse collega's naar Zuid-Afrika, bracht VVD-woordvoerder Frans Weisglas nog eens naar voren hoezeer de VVD het Zuid-Afrikaanse apartheidsbeleid veroordeelt. Hij wees erop dat deze ontkenning van de fundamentele gelijkwaardigheid van alle mensen haaks staat op de liberale beginselen, die bepalend zijn voor het denken en doen van de VVD.

Sinds het vorige kamerdebat over Zuid-Afrika, in juni j.l., was de zorg over de situatie in dat land niet minder geworden. Het afkondigen van de noodtoestand, in juli j.l. en het optreden van de Zuid-Afrikaanse autoriteiten onder die noodtoestand, hebben slechts geleid tot meer onrust, tot meer bloedvergieten en tot meer onderdrukking van de zwarte bevolking. Hoe complex de situatie in Zuid-Afrika is, blijkt overigens uit het feit dat in toemende mate ook sprake is van conflicten tussen zwarten onderling.

Een andere belangrijke gebeurtenis was de toespraak van President Botha, op 15 augustus j.l. Het ontbreken in die toespraak van duidelijk omschreven maatregelen, gericht op het beëindigen van de apartheid, was teleurstellend. Daarentegen lijkt de reactie van de Zuid-Afrikaanse regering op de kritiek van Minister Van den Broek en zijn

collega's, wel een stap vooruit. Voorts lijken de meest recente aankondigingen van de Zuid-Afrikaanse regering enige vooruitgang op de weg naar hervorming in te houden. Het gaat hier om de aankondiging van President Botha, dat de ruim vier miljoen inwoners van de zogenaamde onafhankelijke thuislanden hun Zuid-Afrikaanse staatsburgerschap zullen terug krijgen. Verder gaat het om het voorstel van de Zuid-Afrikaanse Presidentiële Raad om de zogenaamde pasjeswetten af te schaffen. Helen Suzman, bekend lid van de blanke Zuid-Afrikaanse oppositiepartij PFP (de zusterpartij van de VVD), noemde deze aankondiging: „waarschijnlijk de belangrijkste vooruitgang in de afgelopen dertig jaar”.

In het debat in juni had de VVD-woordvoerder al naar voren gebracht dat de VVD tegen eenzijdige Nederlandse sancties ten opzichte van Zuid-Afrika is en dat slechts van een gezamenlijk optreden van de EG-landen positieve invloed op het beleid van de Regering van Zuid-Afrika verwacht kan worden. De VVD-fractie kan zich dan ook goed vinden in het beleid, dat de Nederlandse Regering de afgelopen maanden heeft gevoerd en dat zich heeft toegeespijt op een gezamenlijk EG-beleid ten opzichte van Zuid-Afrika. De VVD is voorstander van druk op Zuid-Afrika, maar dan wel druk die effectief kan zijn en daarom dient Nederland in EG-verband te opereren.

Over de missie naar Zuid-Afrika van de drie EG-ministers was de VVD-fractie al met al positief. Natuurlijk is er kritiek op de missie en haar resultaat naar voren te brengen, maar zij is in haar opzet geslaagd. Die was enerzijds het uiting geven aan de ernstige verontrusting van de EG-landen over de situatie in Zuid-Afrika en anderzijds het zoveel mogelijk verzamelen van informatie. Voorts is het van groot belang, dat op basis van de bevindingen van de missie op 10 september in Luxemburg overeenstemming tussen de EG-landen is bereikt over een scala van maatregelen jegens Zuid-Afrika. Het is toe te juichen, dat thans ook het Verenigd Koninkrijk zich bij deze maatregelen heeft aangesloten.

De VVD-fractie staat in het algemeen aarzelend ten opzichte van economische sancties als middel om bepaalde politieke doeleinden te bereiken, hoe goed die doeleinden ook zijn. De geschiedenis van de economische sancties heeft ons geleerd, dat deze vrijwel nooit het beoogde politieke doel hebben verwezenlijkt. Desalniettemin steunt de VVD-fractie de 'beperkende maatregelen' ten opzichte van Zuid-Afrika, die door de EG-landen in Luxemburg zijn overeengekomen. De fractie steunt die maatregelen, omdat ze niet zozeer neerkomen op algemene economische sancties ten opzichte van Zuid-Afrika, maar veeleer een beëindiging zijn van activiteiten die een directe ondersteuning van het apartheidsbeleid zijn of kunnen zijn.

Aansluitend zei Frans Weisglas dat de fractie positief is over het feit dat zich thans een duidelijk gezamenlijk EG-beleid inzake Zuid-Afrika ontwikkelt. Hij moedigde de Nederlandse Regering aan op deze weg voort te gaan, vooral ook onder het Nederlandse EG-voorzitterschap vanaf 1 januari aanstaande. In tegenstelling tot Nederlands solo-optreden kan een gezamenlijk EG-beleid wel een bijdrage leveren aan de verwezenlijking van het doel waarop het Zuid-Afrika beleid gericht moet zijn: beëindiging van het apartheidsbeleid en het bereiken van een positie van in alle opzichten gelijke waarde voor alle inwoners van Zuid-Afrika. Doordat ook de CDA-fractie op deze lijn zat, was er tijdens het kamerdebat zonder problemen een meerderheid, die het regeringsbeleid steunde. Dat is in het verleden wel eens anders geweest.

(Voor nadere informatie: F. W. Weisglas, tel. 070-614911, tst. 3112.)

UCV de Raad voor de Kinderbescherming

De notitie was gebaseerd op een motie ingediend tijdens de UCV van 28 mei 1984. De motie stelt nadrukkelijk dat de raden zich primair dienen te richten op rapportage, toetsing en controle. Hulpverlening dient in beginsel te berusten bij particuliere organisaties en niet bij de raden.

Heeft de Staatssecretaris van Justitie deze motie nu uitgevoerd met deze notitie? De VVD-fractie heeft geconstateerd, dat dit niet het geval is, omdat de Staatssecretaris 'bemiddelen, diagnose stellen, crisisopvang en behandelen' tot kwaliteitsproducten van de raad rekent. Daarmee constateren we toch echt geen nieuw beleid en zeker niet een vermindering van de grote macht van de raden over ouders en kinderen; door blijvende vermenging van taken: recht en hulp.

Onze kritiek geldt ook de fuikwerking. De Staatssecretaris stelt dat de fuikwerking er alleen zou zijn in de beleving van de cliënt en daarmee missen wij beleid dat gericht is op voorkoming van fuikwerking - in theorie en in praktijk. De raad moet zich primair met rapportage, toetsingen en controle bezighouden.

Voor hulpverlening moet hij verwijzen naar de daar-toe geëigende particuliere instanties.

- Afschriften dossiers.

We hebben gevraagd hoeveel rapporten nu in afschrift afgegeven zijn op grond van de Wet Openbaarheid van Bestuur (WOB). Dit werd gevraagd, omdat op 13 juli 1984 door de Afdeling Rechtspraak van de Raad van State - over de vraag in hoeverre de WOB op de raden van toepassing is - een uitspraak is gedaan, waardoor rapporten in afschrift afgegeven kunnen worden. De Staatssecretaris antwoordde dat aan beantwoording van deze vraag gewerkt wordt.

- Vroeghulp (het contact met het kind dat maximaal 4 dagen in verzekering is gesteld.)

Ook hier constateren we geen scheiding tussen hulp en recht, omdat de raad zich als rapporterende en adviseerende instantie ook met hulpverlening bezig houdt. De VVD-fractie heeft gesteld, dat hulpverlening in eerste instantie een zaak voor de advocaat en de reclassering is.

(Voor nadere informatie: A. Lucassen-Stauttner, tel. 070-614911, tst. 2388.)

Mestproblematiek

De afgelopen tijd staat het probleem van de mestoverschotten volop in de belangstelling: in relatie tot de bodembescherming, in verband met een bijdrage aan de zure regen, en wegens de financiële gevolgen voor landbouw en milieu.

De VVD-fractie onderkent het mestprobleem: bij welke normering ook, er is steeds sprake van een mestoverschot! Daar moet dus écht wat aan gedaan worden! Hoe pijnlijk dat misschien soms ook kan gaan uitpakken. Er zijn al plaatsen ontdekt, waar het milieu onverantwoord is of dreigt te worden verontreinigd. Denk aan drinkwatergebieden. De totale Nederlandse mestproductie wordt geschat op 97 miljoen ton per jaar: \pm 12.000 voetbalvelden/1 meter hoog.

De Kamer sprak in 1984 bij motie Te Veldhuis uit, dat er vóór 1 januari 1986 een regeling zou moeten zijn voor de oplossing van de mestproblematiek.

De VVD-fractie is erg teleurgesteld, nu dat tijdstip door de Regering niet wordt gehaald. Want dat houdt een aantal vervelende consequenties in, zoals:

- langer voortdurende onduidelijkheid en onzekerheid. Dat is slecht voor de milieu- en de landbouwsector!
- langer voortdurende lozingen of dumpingen van mest op die plaatsen waar dat milieuhygiënisch niet of nauwelijks (meer) verantwoord is.
- het langer voortduren van de door de VVD-fractie verworpen 'Interimwet beperking varkens- en pluimveehouders'; die vestigingwet-achtige regeling, die immers geen milieuwet is.

De echte aanpak van de meststoffen-problematiek moet plaatsvinden op grond van een AMvB ingevolge de wet Bodembescherming. Deze wet nu blijkt in de Eerste Kamer op vraagtekens te zijn gestuit, met name, op de vraag of de door de VVD-Tweede Kamerfractie afgewezen risico-aansprakelijkheid (amendement-Lansink) al dan niet in strijd is met de Grondwet; en of een stelsel van risico-aansprakelijkheid überhaupt wel verzekeraar is (de VVD-fractie in de Tweede Kamer hangt een stelsel van schuldaansprakelijkheid aan).

De Regering heeft helaas ook nog niet voorgesteld welke normen zullen gaan gelden. Of: welke normen met welke faseringen en/of overgangperiodes. Kortom: er zijn nog geen oplossingen en er is nog geen duidelijkheid in zicht.

Zodoende zijn ook de consequenties nog op geen enkele wijze te overzien:

- noch de milieuconsequenties;
- noch de financiële consequenties;
- noch de sociale consequenties;
- noch de werkgelegenheidsconsequenties.

Daarom drong Jan te Veldhuis in een recent overleg

met de Regering aan op meer spoed. Hij vroeg om een afdoende regeling vóór de volgende Kabinetsperiode.

De Regering zegde een inspanningsverplichting voor een AMvB ('Mestbesluit') vóór 1 februari 1986 toe. Verder somde onze woordvoerder enkele VVD-wensen en randvoorwaarden voor een oplossing c.q. regeling op:

- a) de realisering van eisen/doelstellingen moeten we zoveel mogelijk aan de bedrijfstak zelf overlaten. De overheid bepaalt het doel, de betrokkenen zelf zoveel mogelijk de middelen. De eigen verantwoordelijkheid van het bedrijfsleven moet worden benadrukt.
- b) de oplossingen/regelingen moeten zo weinig mogelijk bureaucratisch en rompslomp zijn: hoe meer bureaucratie en rompslomp, des te meer kans dat mest-afnemende boeren hun toevlucht zoeken in alternatieve bemestingsvormen, waardoor de problematiek van dierlijke mest nóg groter kan worden!
- c) met adequate normen moeten we in elk geval daár acuut optreden, waar het milieu onaanvaardbaar wordt of is bedreigd. Een excessen-aanpak dus! Bij voorbeeld in (dreigend) aangetaste drinkwatergebieden.
- d) De normen moeten zodanig realistisch zijn, dat zowel het milieu als de landbouw er mee kunnen leven. Geen ideologische stokpaardjes van alleen milieu of alleen landbouw berijden, maar: alle belangen laten meetellen en evenwichtig benaderen. Uiteraard wel met milieuhygiënisch minimum-eisen!
- e) Waar mogelijk, aan de betrokkenen voldoende 'lucht': een milieuverantwoorde overgangsperiode gunnen om zich aan nieuwe situaties aan te passen (mede gelet op gedane investeringen).
- f) De vast te stellen normen mogen de bedrijfstak als geheel niet kapot maken. En 'als het even kan', zelfs geen enkel individueel bedrijf! Dat zou namelijk sociaal, financieel en qua werkgelegenheid onaanvaardbaar zijn. Met andere woorden: geen onnodige aantasting van het ondernemersklimaat!
- g) De normen moeten zodanig zijn, dat nog een redelijke concurrentiepositie ten opzichte van andere meststoffen als kunstmest en zuiveringsslib overblijft. Anders wordt het mestprobleem écht gigantisch!
- h) Voorkomen dat er een té grote differentiatie van normen, of verschillen van normen tussen landsdelen gaat ontstaan. Dit werkt bureaucratie en (gevoelens) van rechtsongelijkheid in de hand, en kan dan een averechtse uitwerking in de landbouwwereld krijgen.

Met andere woorden: een rechtvaardig en verantwoord compromis tussen milieu en landbouw!

(Voor nadere informatie: mr. A.J. te Veldhuis, tel. 070-614911, tst. 3136.)

Interpellatie over de uitbreiding van de kring van ziekenfondsverzekerden met alle WAO- en WWV-gerechtigden

Eind augustus stelden de heren Dees en Nijhuis naar aanleiding van een artikel in de Telegraaf van de heer Verwey (lid van onze partijcommissie Soza) schriftelijke vragen aan de Staatssecretaris van WVC over een eventueel op handen zijnde uitbreiding van de kring van ziekenfondsverzekerden.

Vervolgens werd op 3 september een Koninklijk Besluit in het Staatsblad gepubliceerd op grond waarvan alle WAO en WWV gerechtigden ongeacht hun feitelijk inkomen reeds op 1 oktober verplicht verzekerd zouden worden. Pas rond 20 september kregen de betrokkenen van hun uitkeringsinstanties hierover bericht. Met andere woorden zij werden door de maatregel compleet overvallen en kregen zegge en schrijve een week de tijd om hun zaakje te regelen. De wijze waarop staatssecretaris Van der Reyden is omgesprongen met de belangen (en gevoelens) van de betrokkenen verdient ernstige kritiek. Er was bovendien een principiële reden om de staatssecretaris over het bewuste KB te interpellieren. Veel WAO- en WWV-gerechtigden hebben naast hun uitkering aanvullend inkomen, bijvoorbeeld een bovenwettelijke uitkering of aanvullend pensioen.

Kortom, ook diegenen die een feitelijk inkomen hebben dat boven de loongrens ligt zouden onder het verplichte ziekenfonds komen te vallen. De VVD had daar ernstige bezwaren tegen. Deze categorie hoort immers niet thuis in het verplichte ziekenfonds.

Bij het interpellatiedebat wees onze woordvoerder er op, dat de staatssecretaris deze mening wel moest delen. Deze opvatting van de regering staat immers in de toelichting bij het wetsontwerp Toegang Ziektekostenverzekeringen. Het KB van de staatssecretaris spoort daar bepaald niet mee. Voorts heeft hij in genoemd wetsontwerp voor een

andere categorie uitkeringsgerechtigden (AAW en AWW) met een feitelijk inkomen boven de loongrens gedurende 3 jaar de keuze geboden om wel of niet in het ziekenfonds te gaan. Intussen zou de Ziekenfondsraad advies gevraagd worden over de problematiek van de samenstelling van inkomens. Ook tegen de achtergrond van dat voorstel is het KB verre van consequent.

Bovendien zou dit KB feitelijk leiden tot een 'zwevende' loongrens, hetgeen principieel onjuist is.

Voorts zou het KB nogal wat ongewenste gevolgen hebben zoals onder andere forse negatieve inkomenseffecten. Alle argumenten tezamen overtuigden ook de staatssecretaris ervan, dat het KB aangepast diende te worden. Helaas kan dit alleen door middel van een nieuw KB; hetgeen procedureel (onder meer advies Raad van State) twee à drie maanden gaat duren. Voor de betrokkenen leidt dit per 1 oktober en bij invoering van het nieuwe KB tot een duiventil-effect. De staatssecretaris heeft de Kamer toegezegd op de kortst mogelijke termijn overleg te plegen met de ziekenfondsen en particuliere verzekeraars om deze ongewenste effecten, die het gevolg zijn van deze door hem veroorzaakte hoogst ongelukkige gang van zaken, op een praktische wijze op te lossen. Geen aanpak en oplossing die de schoonheidsprijs verdient, doch het kan niet anders, omdat PvdA en CDA niet zover wilden gaan om het gewraakte KB te laten intrekken.

De uitkomst van het interpellatiedebat is bepaald van principiële betekenis. Vast is komen te staan dat mensen met een feitelijk inkomen boven de loongrens niet thuis horen in de verplichte ziekenfondsverzekering. En dat de zogenaamde problematiek van de samenstelling ook voor anderen dan de WAO- en WWV-gerechtigden sneller dient te worden aangepakt dan de staatssecretaris aanvankelijk van plan was.

(Voor nadere informatie: mr. G.B. Nijhuis, tel. 070-614911; tst. 2854.)

18 oktober 1985,
nummer 95/96

EXPRESSE

redactie: H.F. Heijmans, drs. L.M.L.H.A. Hermans, P. Kronenberg; eindredactie: J.J. Metz;
redactie-adres: Postbus 20018, 2500 EA 's-Gravenhage, tel. 070-614911; organisatie: J.N.J. van den Broek;
abonnementsadministratie: algemeen secretariaat VVD, postbus 19027, 2500 CA 's-Gravenhage, tel. 070-614121;
abonnementsgeld: f 50,- per jaar; vormgeving en druk: Hofstad Druktechniek bv, Zoetermeer

Ingekorte bijdrage van VVD- fractievoorzitter drs. Ed H.T.M. Nijpels aan de Algemene Politieke en Financiële Beschouwingen, 15 oktober 1985.

INHOUDSOPGAVE

VOORUITGANG IS WEER MOGELIJK

1. Inleiding en politieke analyse.
2. Staat en samenleving.
3. Economie.
4. Zorg en maatschappelijke infrastructuur.
5. Buitenland.
6. Slot: de toekomst ziet er voor iedereen beter uit.

1. INLEIDING EN POLITIEKE ANALYSE

1.1 Inleiding

Voor de welvaart en vooruitgang van een samenleving is het van groot belang dat op structurele veranderingen tijdig en doeltreffend wordt gereageerd. Wanneer dat niet gebeurt, is een vaak langdurige stagnatie het gevolg. Een tijdige en doeltreffende reactie wordt allereerst geëist van de burgers zelf. De individuele verantwoordelijkheid, waarop de VVD de burgers wenst aan te spreken, wordt in een overgangsfase zwaar op de proef gesteld. Creativiteit en een actief vermogen tot vernieuwing zijn noodzakelijk om de maatschappelijke ontwikkelingen bij te benen. De ene mens is het meer gegeven zich in te stellen op een nieuwe tijd dan de andere. Maar voor allen geldt, dat het maatschappelijke klimaat veel kan bijdragen aan het vermijden van ernstige kortsluitingen. Na de Tweede Wereldoorlog hebben wij een ongekende periode van opbouw en vooruitgang meegeemaakt. Iedereen zette de schouders eronder. De fundamenten van de huidige welvaart zijn toen gelegd. Wij zijn de oudere generatie daar dankbaar voor.

We weten allemaal hoe het de afgelopen twintig jaar gegaan is. De noodzaak tot het inhoud geven aan de eigen verantwoordelijkheid van de burger werd niet meer essentieel geacht en steeds meer werd die individuele verantwoordelijkheid afgewenteld op de overheid. Particulier initiatief werd steeds meer ontmoedigd, de bereidheid tot het dragen van risico verminderde snel. De prijs, die Nederland daarvoor heeft moeten betalen, was en is hoog.

In de periode 1973 tot 1983 is de werkloosheid verviervoudigd, het financieringstekort verzevenvoudigd, het aantal faillissementen verdrievoudigd, zijn de collectieve uitgaven verdrievoudigd, de rentelasten op de staatsschuld verzesvoudigd en de collectieve lasten tweëneenhalf keer zo hoog geworden. Tal van onevenwichtigheden kregen de kans voort te woekeren. Het recept, dat daarvoor verantwoordelijk was, heette de „maakbaarheid van de samenleving“. Op

tal van terreinen, of het nu ging om het bevorderen van het welzijn van de mensen of om de introductie van nieuwe technieken of om de sociaal-economische sector, werd het recept toegepast. Het resultaat was in alle gevallen hetzelfde: de stagnatie werd niet overwonnen, maar verergerd. Dat recept was en is het recept van de PvdA. De heer Den Uyl constateerde in 1973: „Het zal nooit meer worden, zoals het vroeger was.“ Daaruit sprak een uit historisch oogpunt diepe en intensieve beleving van de omstandigheden toen. De historische fout van Den Uyl en de PvdA was echter, dat men het bij die constatering heeft gelaten.

Daartegenover stelde de VVD al in een heel vroeg stadium, dat de tering naar de nering moest worden gezet en dat niet alle problemen door overheidsingrijpen verzacht, laat staan opgelost konden worden. Het recept van de PvdA heette toen in brede kring vooruitstrevend, progressief te zijn. We weten nu wel beter. Het beleid zoals de VVD dat toen voorstelde was zijn tijd vooruit. Pas in 1982, toen de VVD een geweldige overwinning bij de verkiezingen boekte, werd in volle omvang duidelijk dat de bevolking dat oude recept niet meer doeltreffend vond. De bevolking wenste een daadkrachtig beleid, dat zou afrekenen met de stagnatie en dat weer vooruitgang mogelijk zou maken. Dat beleid, dat sterk door de VVD beïnvloed werd, is gevoerd en met succes.

Inmiddels is de stagnatie overwonnen, zijn vernieuwingen in gang gezet en is verdere vooruitgang weer mogelijk. Van een statische samenleving zijn we aan het overschakelen naar een dynamische samenleving. Die overschakeling gaat echter niet vanzelf.

Die vergt van burgers, van bedrijfsleven, van hogere en lagere overheden een geweldige krachtsinspanning. Die vraagt vooral ook om een mentaliteit, om de wil om het anders en beter te doen. Die wil is niet afdwingbaar, dat staat buiten kijf. Zo'n krachtsinspanning is alleen maar te realiseren als de burger erin gelooft, als het als noodzakelijk, als vanzelfsprekend wordt ervaren. De overheid, zowel lagere als hogere, speelt daarbij een belangrijke rol. Het moderniseren van onze samenleving, het vergroten van de vrijheid van ondernemingsgezinde burgers, zonder essentiële voorzieningen aan te tasten, zonder de solidariteit met de zwakken in de waagschaal te stellen, slaagt alleen maar als het politieke bedrijf de noodzaak van aanpassing niet alleen onder ogen durft te zien, maar ook wenst uit te dragen aan de burger.

1.2 Politieke analyse

Een nadere beschouwing van internationale en nationale ontwikkelingen lijkt de algemene conclusie te rechtvaardigen dat Nederland een periode van stagnatie achter zich laat en een periode van vernieuwing is ingegaan. Bij de Algemene Beschouwingen van vorig jaar heb ik erop gewezen dat de individuele mens, deel uitmakend van uiteenlopende samenlevingsverbanden, centraal is komen te staan

in hoogontwikkelde samenlevingen. Dat mensen in een pluriforme samenleving verlangen dat recht gedaan wordt aan hun onderlinge verschillen in tal van opzichten.

Ook heb ik er vorig jaar op gewezen, dat in een samenleving als de onze alles met alles samenhangt, dat het geheel een breekbare constructie van samenstellende delen is. Dat simpele oplossingen voor grote maatschappelijke kwalen niet bestaan. Dat de toegenomen onzekerheid over de uitkomsten van het proces van herstructurering de behoefte aan inzicht in en een consistente visie op mogelijke toekomstige ontwikkelingen vergroot. Dat de techniek weer in een positief daglicht staat. En dat de samenhang in de wereld zo groot is geworden, dat het noodzakelijk is voortdurend mogelijkheden voor en grenzen van het eigen land te verkennen en er rekening mee te houden. Deze analyse geldt uiteraard nog steeds. Het verschil met vorig jaar betreft dan ook niet het fundament van onze analyse, maar meer de taxatie van de fase waarin ons land zich bevindt.

Dat de gesignaleerde veranderingen ingrijpende gevolgen hebben voor onze samenleving en de bestaande instituties, is duidelijk. Het hangt echter van de fase van ontwikkeling af welke beleidsreactie van de overheid geboden is. De periode van vooral economische stagnatie vergt een gedisciplineerd financieel-economisch beleid en een vergaande matiging van de kant van de burger. Overgang naar een andere fase, namelijk van toenemende groei, vergt niet het loslaten van het in gang gezette beleid, maar het doorzetten ervan in combinatie met begeleidende structurele veranderingen in de samenleving. Daarmee treedt er voor Nederland en andere landen een nieuwe fase in, namelijk die van modernisering. Naar de opvatting van de VVD zijn er door dit kabinet vele goede impulsen tot vernieuwing gegeven, maar moeten er nog veel meer volgen.

2. STAAT EN SAMENLEVING

2.1 Grote operaties

In de opvattingen over de verhouding tussen staat en samenleving is een duidelijke ontwikkeling waar te nemen richting minder overheidsbemoedening. De grote operaties worden in toenemende mate als noodzakelijk gezien voor het moderniseren van onze instellingen. De moeite, die het echter kost om iedere groepering op het eigen terrein iets te laten inleveren of te doen veranderen, is niet gering. Maar het valt niet te ontkennen, de wil tot verandering bij velen groeit en vanuit de politiek en ambtenarij wordt daarbij, zij het nog traag, aangesloten. Er is een lange mars door de Nederlandse overheidsinstellingen noodzakelijk, om de burgers te bevrijden van overbodige adviesculturen, regeltjes, centralisme en onkosten. Het is ons volstrekt duidelijk dat de grote operaties een uiterst noodzakelijk complement vormen van het economisch structuurbeleid. Een flexibele economie met een hoge groei vraagt een kleine, efficiënte en flexibele overheid. Er is de afgelopen jaren in dit opzicht veel op de rails gezet. Wel lijkt het zo te zijn dat de trein op sommige sporen nog een extra duwtje nodig heeft. Maar ik geef het graag toe: een succesvolle uitvoering van de grote operaties is minstens zo moeilijk als de uitvoering van het economische structuurbeleid. In dat licht bezien mogen wij niet ontevreden zijn.

2.2 Maatschappelijke werkelijkheid en bestaande regelgeving

In het laatste deel van deze kabinetsperiode wachten twee immateriële kwesties, die de VVD van groot belang acht, op besluitvorming in kabinet en parlement. Ik doel op de anti-discriminatiewetgeving en op een wettelijke rege-

ling van het euthanasie-vraagstuk.

De verwerpelijkheid van het maken van ongerechtvaardigd onderscheid, op welke basis dan ook, staat nauwelijks ter discussie in onze samenleving. De wetgever dient daarop in te spelen door groepen, die in de knel zitten of dreigen te komen, een middel tot zelfverdediging te geven. Zo'n middel is een brede anti-discriminatiewet. Het kabinet is er helaas niet uitgekomen. Dat betreuren wij, maar het is verstandig dat het kabinet dat ruiterlijk heeft toegegeven en daarmee de weg vrij heeft gemaakt voor een initiatief vanuit deze Kamer. Ik heb waardering voor de wijze, waarop de Minister-President dit vraagstuk heeft benaderd. Door enerzijds aan te geven dat het vraagstuk in politieke zin thans een vrije kwestie is, en anderzijds te benadrukken dat een oplossing van deze kwestie een bundeling van intellectuele krachten vergt, heeft hij het belang van stevige anti-discriminatiewetgeving nog eens onderstreept. De VVD-fractie zal zich tot het uiterste inspannen om nog dit jaar met een eigen initiatief-voorstel te komen, bij voorkeur zoveel mogelijk samen met andere fracties. Daarnaast juichen wij het toe dat het kabinet heeft toegezegd de strafrechtelijke bepalingen inzake discriminatie te willen uitbreiden en aanscherpen. Daarmee toont de overheid haar betrokkenheid bij en verantwoordelijkheid voor de bestrijding van discriminatie in onze samenleving.

Met het verschijnen van het rapport van de staatscommissie is ook het euthanasievraagstuk in een stroomversnelling gekomen. De vraag waar kabinet en Kamer thans voor staan, is of in deze kabinetsperiode tot wetgeving moet worden overgegaan.

Voor het standpunt om thans tot wetgeving over te gaan, pleiten ons inziens vijf argumenten.

1. Maatschappelijk gezien, is de tijd voor een wettelijke regeling van het euthanasievraagstuk meer dan rijp. Alle publieksonderzoeken van de laatste jaren zijn in dat opzicht ook duidelijk.
2. Uitstel van de parlementaire discussie tot na de formatie van een nieuw kabinet lost niets op. De standpunten van de drie grote fracties zijn immers nu reeds bekend en gezien de ontwerp-verkiezingsprogramma's zijn daarin geen wijzigingen te verwachten.
3. Het zou een bewijs van onvermogen zijn als politici de euthanasieproblematiek zouden blijven afschuiven naar de rechterlijke macht.
4. De staatscommissie heeft genoeg materiaal aangedragen om evenwichtige besluitvorming mogelijk te maken.
5. Het zou een slechte zaak zijn als een wettelijke regeling van de euthanasie een even slepende kwestie zou worden als de discussie over de legalisering van abortus.

De staatscommissie suggereert in haar rapport om van het euthanasievraagstuk in het parlement een vrije kwestie te maken. De VVD onderschrijft die opvatting. Op deze wijze wordt er ruimte geschapen voor de verscheidenheid van opvattingen, die daarover binnen politieke partijen leven. Ik zou nog eens willen benadrukken dat in de ogen van mijn fractie het standpunt van de mensen, die euthanasie volledig afwijzen, ten volle dient te worden gerespecteerd. Maar van de wetgever mag verwacht worden dat wettelijke regels worden aangepast aan de rechtsovertuiging van een overgrote meerderheid van het Nederlandse volk. De meerderheidsopvatting van de staatscommissie biedt in de ogen van de VVD daarvoor voldoende basis.

2.3 Lagere overheden

De financiële positie van de lagere publiek-rechtelijke lichamen, met name die van de gemeente, blijft ons grote

zorgen baren. Buiten kijf staat dat ook de lagere overheden hun aandeel in de ombuigingen van de collectieve uitgaven voor hun rekening moeten nemen. Maar de cijfers overziend, lijkt er sprake te zijn van een „duale” ontwikkeling, waar het gaat om de groei van de rijksuitgaven enerzijds, en de groei van de uitgaven van de overige publiekrechtelijke lichamen anderzijds.

Daar waar de overheidsinvesteringen de afgelopen jaren een forse terugloop te zien hebben gegeven, zou een herhaling van de Polak-ronde uit het verleden mogelijkerwijs een goed middel kunnen zijn om de investeringen een impuls te geven. Zoals bekend, wordt in de Polak-ronde via een extra donatie aan het gemeentefonds rente en aflossing van leningen voor investeringen gegeven.

Overigens, waardering voor het feit dat het kabinet de motie de Vries-Nijpels, die vroeg om een halvering van de profijt kortingen, heeft uitgevoerd. In het beeld van de financiële positie van de gemeenten, nemen de grote steden een nog zorgelijker positie in. Er vindt daar veelal een opeenhoping van problemen plaats, zoals bijvoorbeeld criminaliteit, drugsgebruik, woonproblemen en niet te vergeten de kosten ten behoeve van de bijstand. De cumulatie van de problemen in de grote steden is in het Schuytrapport overduidelijk aangetoond. Tevens bevat dat rapport mogelijke wijzen van aanpak. Vanwege de vele problemen hebben met name de grote steden dagelijks te maken met een geweldige hoeveelheid bureaucratisch werk. Een deel van de oplossing zou naar de mening van de VVD gevonden moeten worden in een drastische vermindering van de bureaucratiekosten. Daartoe zouden in een brede rijksbijdrage de afzonderlijke financiële regelingen moeten worden ondergebracht.

2.4 Veiligheid

Na de recente behandeling van het plan voor een samenhangende en intensievere bestrijding van kleine en grote criminaliteit, is duidelijk geworden dat, waar CDA en PvdA vorig jaar nog aarzelingen hadden om de VVD-motie terzake te steunen, het criminaliteitsplan van het kabinet nu door een brede meerderheid in deze Kamer wordt gesteund. Ook op dit punt is de voorttrekkersrol van de VVD niet zonder resultaten gebleven.

3. ECONOMIE

Als er één ontwikkeling is, die de laatste tijd op de voorgrond treedt, dan is dat het opmerkelijke herstel van de Nederlandse economie.

De president van de Nederlandsche Bank, de heer Duisenberg, zegt daarover in het jaarverslag over 1984: „Het in 1983 begonnen herstel van de Nederlandse economie heeft in 1984 doorgezet en zal, naar het zich laat aanzien, in 1985 verder gaan. Getrokken door de export, breidde de groei van de economische activiteit zich allengs verder uit, ook over sectoren die in mindere mate van de uitvoer van goederen en diensten afhankelijk zijn... Ook in vergelijking met andere EG-landen was het Nederlnadse herstel behoorlijk aan de maat.” (einde citaat)

3.1 Het economische structuurbeleid

In het begin van de jaren tachtig leek ons land regelrecht op een catastrofe aan te sturen. De burgers in dit land werden er moedeloos van en er heerste een duidelijk pessimisme over de toekomst van onze welvaart. Ten aanzien van de overheidsfinanciën kwamen in 1981, de informateurs van PvdA-huize, de Galan, en Halberstadt, die het toenmalige CDA-PvdA-D'66-kabinet al moesten repareren voordat het aan het uitspreken van de regeringsverklaring toe was gekomen, tot de conclusie dat deze onbeheersbaar waren gewor-

den. Bij de verkiezingen van 1982 maakten de burgers in overgrote meerderheid duidelijk dat zij nu eindelijk een daadkrachtig beleid wensten. Dat beleid werd op hoofdlijnen geformuleerd in het zo vaak, maar ten onrechte, verhuisde regeerakkoord. Er werd een heldere lijn uitgezet, gericht op sanering en daarmee doorbreking van de stagnatie in ons land.

De sanering van de overheidsuitgaven en de terugdringing van de verstikkende collectieve sector is een onmiskenbaar succes en moet worden volgehouden. Het herstel van de marktsector is duidelijk een eind op de goede weg. Dat is voor een belangrijk deel te danken aan de bereidheid tot matiging van de werknemers én aan het gevoerde beleid van dit kabinet.

In de periode 1983 tot en met 1986 zullen ongeveer 250.000 personen meer aan de slag gekomen zijn dankzij vervroegde uittreding, arbeidstijdverkorting, maar vooral door deeltijdarbeid. Ook ten aanzien van het „derde spoor”, namelijk bevordering van de werkgelegenheid, kan de conclusie niet anders zijn dan dat het beleid in een aantal opzichten succesvol is. Maar laat er geen misverstand over bestaan, hoewel het veel beter gaat, mag én kan niemand tevreden zijn met de hoge werkloosheidscijfers van nu. Ons inzicht in de werkloosheidscijfers is overigens nog steeds vrij beperkt. Wie zoeken nu precies welk werk en hoeveel zijn dat er? Nader onderzoek hiernaar, in combinatie met studie naar moeilijk vervulbare vacatures, zoals die van het KNOV onlangs, zal hierop een antwoord dienen te geven. Ik hoor daar van het kabinet graag meer over.

3.2 Kanttekeningen bij het beleid voor 1986

Het is van het grootste belang dat in het werkgelegenheidsbeleid van het kabinet met voorrang aandacht wordt gegeven aan twee probleemgroepen, te weten de jongeren met een beperkte scholing en de langdurige werklozen. Twee groepen overigens die elkaar overlappen. In 1985 zijn zo'n 250.000 mensen twee jaar of langer werkloos. Het percentage langdurig werklozen is van 8% in 1981 gestegen tot 33% in dit jaar. Dat betekent een steeds groter en harder wordende kern van mensen, die geen schijn van kans meer hebben op de arbeidsmarkt. Het enige lichtpuntje in deze zorgelijke situatie is, dat het aantal jeugdige, langdurig werklozen langzaam maar zeker afneemt, mede dankzij de programma's die daarvoor door dit kabinet zijn opgezet.

Voor ons staat in ieder geval vast, dat een succesvolle aanpak van het probleem van de langdurig werklozen alleen maar zin heeft als de sociale partners en de overheid met elkaar één lijn trekken. En het trekken van die lijn is dringend noodzakelijk. Het is ondenkbaar en onaanvaardbaar dat wij erin zouden berusten dat 250.000 mensen definitief aan de kant worden gezet.

De overheid zal én met maatregelen én met geld moeten bijspringen, vooral op het punt van de om-, her- en bijscholing. Het beroepsonderwijs kan en moet een essentiële rol vervullen bij het voorkomen van jeugdwerkloosheid en het bevorderen van economische groei. Het leren van een goed beroep is aantrekkelijk voor de jongeren en voor het bedrijfsleven, dat vaak om goed opgeleide beroepskrachten zit te springen. Kijk naar het onderzoek van de KNOV, waarin over 100.000 moeilijk vervulbare vacatures wordt gerept. De VVD vraagt, ook ten aanzien van de versterking van het beroepsonderwijs, om een beleidsintensivering van de kant van het kabinet, met name ten aanzien van een knelpunt, zoals dat in die sector van het onderwijs zelf wordt ervaren (motie).

In menige discussie over de werkgelegenheid wordt de bijdrage, die het midden- en kleinbedrijf daaraan geeft,

fors onderbelicht. Het midden- en kleinbedrijf neemt een centrale plaats in in ons economisch bestel.

Voor de zelfstandige is het van levensbelang dat de overheid een beleid voert, waarin recht wordt gedaan aan de drie functies, die het ondernemersinkomen heeft, te weten: consumeren, reserveren en investeren.

Bij dat alles dient dan nog bijzondere aandacht te worden gegeven aan zelfstandigen zonder personeel, omdat dat deel van het midden- en kleinbedrijf dikwijls nog met bijzondere problemen wordt geconfronteerd of niet kan profiteren van algemene maatregelen voor het totale bedrijfsleven. Zo profiteren de zelfstandigen zonder personeel slechts in geringe mate van de verlaging van de sociale premies, die het kabinet voor 1987 heeft voorgesteld. Een ander knelpunt dat dreigend op de zelfstandige ondernemers afkomt, is het nieuwe studiefinancieringsstelsel, waarin de inkomensgrens van de ouders en de rol van het eigen vermogen, dat voor de zelfstandige ondernemersvermogen is, door het kabinet onvoldoende wordt onderkend. Het kabinet heeft in de meerjarenraming voor 1987 100 miljoen uitgetrokken voor het midden- en kleinbedrijf inclusief de landbouw. Het is ons niet duidelijk geworden waarom daar tot 1987 mee moet worden gewacht, temeer omdat het kabinet in 1986 50 miljoen overhoudt aan de afschaffing van de negatieve aanslag van de WIR en f 50 miljoen aan het niet doorgaan van de verhuiskostenregeling. Ik vraag het kabinet daarom om ook voor 1986 aan een aantal knelpunten voor het midden- en kleinbedrijf en landbouw extra financiële aandacht te geven en in het overleg met het bedrijfsleven nader te bepalen welke knelpunten kunnen worden aangepakt (motie).

4. ZORG EN MAATSCHAPPELIJKE INFRASTRUCTUUR

De pas op de plaats, die is gemaakt met de zorgtaak van de overheid, heeft geenszins geleid tot een ernstige verstoring van de sociale toestand in Nederland.

Het is van tweeën één: of wij zijn bereid onze samenleving opnieuw in te richten en werken daar dan ook op alle terreinen aan mee, of wij laten alles bij het oude. Het is onmiskenbaar dat er in de PvdA een belangrijke vleugel is, die alles bij het oude wenst te laten. Die niet veel verder komt dan geweeeklaag over inkomensverschillen, die in Nederland tot de kleinste ter wereld behoren.

Ik wijs nog eens op de inkomensnotitie van de minister van Sociale Zaken. Daaruit blijkt dat de belasting- en subsidieschroef zo is dolgedraaid, dat loonsverhoging in een aantal gevallen leidt tot verslechtering in plaats van dat men er op vooruit gaat. De verschillen tussen minimum enerzijds en modaal, 1,5x en 2x - modaal zijn langzamerhand verschrompeld. Nergens ter wereld, zo blijkt uit onderzoek van professor Thierry, wordt zo weinig het beginsel van loon naar prestatie toegepast als in Nederland.

Hoelang wil de PvdA de afstraffing van extra inspanningen, met alle negatieve effecten vandien, eigenlijk volhouden? Gelukkig is er ook een aan kracht winnende stroming van mensen in die partij, die zich positief tegenover ingrijpende veranderingen opstelt. Die meedenkt over bijvoorbeeld de verandering van het sociale zekerheidsstelsel, het belastingsysteem en de bureaucratie, zonder bij voorbaat alles te blokkeren omdat er geringe verschuivingen in de inkomensverdeling door ontstaan. De ware progressieven in dit land hebben binnen de PvdA helaas nog niet de overhand.

4.1 Sociale zekerheid

De plannen om het stelsel van sociale zekerheid te

herzien, hebben geleid tot een storm van kritiek. Kritiek op een aantal onderdelen van zo'n wijziging is uiteraard mogelijk, maar dat er een structurele wijziging en versobering noodzakelijk is, lijdt voor ons geen twijfel. In internationaal opzicht staat Nederland, ook na de stelselherziening, nog voorop. In de Financiële Nota Sociale Zekerheid 1986 staan de resultaten van een internationale vergelijking van minimumuitkeringen. Daaruit blijkt dat de Nederlandse netto sociale minimumuitkeringen in alle gevallen aanzienlijk hoger liggen dan de vergelijkbare uitkeringen in het buitenland. Dat is uiteraard geen reden om de minima vervolgens maar vogelvrij te verklaren. Het maakt echter wel duidelijk dat het beeld van afbraak van de sociale zekerheid, dat sommigen oproepen, niet klopt met de werkelijkheid.

4.2 Volksgezondheid

Mijn fractie heeft de afgelopen jaren steeds sterk gepleit voor kostenbeheersing. Dat dat nodig is, blijkt onder meer uit het feit dat de kosten van 1973 tot 1983 stegen van zo'n 14 tot maar liefst 33 miljard! In december 1984 heeft het Instituut Onderzoek Overheidsuitgaven een rapport uitgebracht, waarin wordt gesteld dat er minder overheidsregulering en meer ruimte voor het marktmechanisme moet komen, hetgeen tot kostenbeheersing zou leiden. Wij sluiten ons daarbij van harte aan. Zou het kabinet een reactie op dit rapport willen geven?

5. BUITENLAND

5.1 Vrede en veiligheid

Na een ernstige impasse, lijkt in de Oost-West verhouding weer schot te komen. De VS hebben sinds maart 1984 een aantal concrete voorstellen tot wapenvermindering in Genève gedaan, die wegens de vertrouwelijke aard buiten de publiciteit zijn gebleven. Recent is er, na een lange tijd van afwijzing, ook beweging in de Sovjet-positie gekomen. De voorstellen van Gorbachov zijn wellicht een kleine stap in de goede richting, maar zeker nog geen eindoplossing. De VVD blijft hopen dat de USSR bereid zal zijn tot het sluiten van een verdrag over tweezijdige vermindering van kernwapens voor de middellange afstand. De dialoog zal hopelijk een belangrijke impuls krijgen door de voorgenomen ontmoeting van de president van de Verenigde Staten met de leider van de Sovjet-Unie. Overdreven verwachtingen, zo leert het verleden, zijn echter niet op hun plaats. Daarvoor zijn de werkelijke tegenstellingen nog steeds te groot. Maar onze veiligheid is ten zeerste gebaat bij een positief verloop van de ontwikkelingen in de Oost-West verhouding. De nucleaire en conventionele opbouw van de strijdkrachten van de Sovjet-Unie blijft uitzonderlijk hoog en al jarenlang verloopt de ontwikkeling van de krachtsverhoudingen voor het Westen in ongunstige zin.

Behalve een uit een oogpunt van verdediging volkomen overbodige opbouw van haar militaire macht, laat de Sovjet-Unie ook een allesbehalve vredes- en mensenrechtenlievend gedrag zien. Zij schrikt er niet voor terug direct of indirect, zelf of door middel van van haar afhankelijke staten, in te grijpen in landen die zij daartoe zwak genoeg acht. De afschuwelijke ontwikkeling in Afghanistan is daarvan het meest recente voorbeeld. In dat land zijn naar schatting reeds meer dan één miljoen doden gevallen en 4,5 miljoen mensen naar het buitenland verdreven. Bewapening en gedrag van de Sovjet-Unie vormen voor West-Europa en dus voor ons een reden tot grote zorg.

Volgende week debatteren wij in deze Kamer over de brief van het kabinet inzake enkele beheersaspecten, die nader onderdeel zullen uitmaken van een overeenkomst met

de VS inzake de eventuele plaatsing van kruisvluchtwapens in Nederland. In onze eerste reactie hebben wij gesteld dat de inhoud van de brief volledig past binnen het kader van het NAVO-verdrag en binnen de bestaande NAVO-consultatieprocedures. Nederland zal geen uitzonderingspositie gaan innemen en zal zich daarmee solidair met de bondgenoten opstellen. Daarmee is, wat de VVD betreft, tegemoet gekomen aan één van de meest fundamentele eisen die een goed vredes- en veiligheidsbeleid stelt. In tegenstelling tot wat door sommigen wordt geopperd in het kader van de plaatsingsdiscussie, zijn er naar het oordeel van de Raad van State, het kabinet en de VVD geen overtuigende argumenten voor de stelling, dat plaatsing van kruisvluchtwapens strijdig met de Grondwet zou zijn. Op grond van het voorgaande is de VVD van mening, dat het kabinet door moet gaan op de ingeslagen weg. Dat betekent een consequente uitvoering van het 1 juni besluit van vorig jaar. Overigens vormt de noodzaak van uitvoering van het 1 juni besluit geen enkele reden om te huichen.

Het zou ook de VVD een lief ding waard zijn als Nederland en de NAVO uiteindelijk zouden kunnen besluiten om geen of slechts een beperkt aantal kernwapens voor de middellange afstand te plaatsen.

Hetzelfde principe van solidariteit moet ook het beleid inzake de kernwapentaken bepalen. Of zoals de minister van Defensie het afgelopen zaterdag uitdrukte: „De Nederlandse (defensie-)politiek moet er niet op gericht zijn alle kansen te benutten om apart te staan.” (einde citaat). Ons land dient geen wijzigingen in zijn kerntaken aan te brengen zonder goed overleg met de bondgenoten. Nederland moet een betrouwbare partner in de NAVO blijven en niet uit binnenlandse, partijpolitieke overwegingen lasten naar andere bondgenoten doorschuiven. Wij wachten de voorstellen af, die het kabinet in de toekomst zal doen en zullen deze zodanig kritisch tegemoet treden.

5.2 Ontwikkelingssamenwerking

Onze ontwikkelingsinspanning dient op een hoog peil te blijven en rekening te houden met tal van uiteenlopende situaties in de wereld. In 1986 zal het kabinet erin slagen om anderhalf procent van het herschatte (dat wil zeggen: naar boven bijgestelde) netto nationaal inkomen te besteden aan ontwikkelingssamenwerking. Ook op dit punt wordt het VVD-programma waargemaakt. Dat in samenhang hiermee het probleem van het zogenaamde „stuwmeer” wordt opgelost, is eveneens een goede zaak.

5.3 Internationale economische betrekkingen

Nederland zal moeten inspelen op die economische structuurveranderingen in de rest van de wereld. Uit Amerika waaien geruchten over protectionistische maatregelen, onder andere gericht tegen het Nederlandse staal. De landen in Latijns-Amerika hebben torenhoge schulden, die zij mede proberen terug te betalen door minder te importeren. Dat is goed voor onze banken, maar slecht voor onze exporteurs. Aan de Perzische Golf wordt een grote petrochemische industrie op gang gebracht. Wat betekent dit voor de onze? Er werken immers honderdduizenden mensen in de Nederlandse chemie. Japan vormt een formidabele industriële uitdaging, vooral op het gebied van de micro-electronica. Kan Philips die uitdaging aan? Welke handelspolitiek moeten wij temidden van al deze ontwikkelingen volgen? Hoe arbitreert het kabinet tussen de belangen van handel en industrie, tussen die van banken en van exporteurs? Ik vraag het kabinet ons een nota te sturen, een handelspolitieke nota, waarin deze en aanverwante problemen worden behandeld. Dat maakt het mogelijk dat wij daarover op ruimere wijze kunnen spreken dan nu mogelijk is.

In de eerste helft van 1986 bekleedt Nederland het voorzitterschap van de Raad van Ministers van de EG. Wij hebben daarover een nota gekregen van de staatssecretaris van Buitenlandse Zaken. Daarin staat dat de opdracht aan het Nederlandse voorzitterschap samengevat kan worden met: werkzaam te zijn aan de versterking van de cohesie van de Gemeenschap van de Twaalf. Graag zouden wij van de minister-president vernemen hoe hij denkt deze opdracht in hoofdlijnen te gaan voeren.

6. SLOT: DE TOEKOMST ZIET ER VOOR IEDEEREEN BETER UIT

Vorig jaar heb ik gesproken over de noodzaak van meer „zelfsturing” in de maatschappij, over de noodzaak van het inspelen op bestaande trends. Dat vereist een duidelijke en vooral consistente beleidsvisie voor de middellange- en lange termijn. Naar mijn mening bestaat het kernpunt van de politieke discussie voor de jaren tachtig en daarna uit de vragen: is men van mening dat er nog vele vernieuwingen noodzakelijk zijn en zo ja, hoe consequent en consistent verbindt men daar politieke gevolgen aan? Op grond van wat tot nu toe bekend is geworden aan middellange- en lange termijnvisies, zouden we kunnen stellen dat het draagvlak voor die modernisering groeit, maar dat men daar nog lang niet altijd voldoende of de juiste gevolgen aan verbindt.

Onze coalitie-partner, het CDA, gaat op een aantal terreinen de door ons gewenste richting uit. Ik denk daarbij bijvoorbeeld aan het financieel-sociaal-economisch beleid, de grote operaties en de buitenlandse politiek. Wél bespeuren wij op sommige terreinen een grote mate van gevoeligheid voor het verzet, dat belangengroepen tegen veranderingen op deze terreinen ontwikkelen. Ik denk dat binnen het CDA de toekomstige problemen wel worden onderkend, maar dat de mate van verandering, die nog noodzakelijk is in en voor de toekomst, wordt onderschat. Op een aantal andere terreinen echter bestaan principiële verschillen van inzicht. Vanuit de door mij in mijn inleiding aangegeven keuze om de individuele mens met zijn of haar wensen centraal te stellen, willen wij zodanige veranderingen tot stand brengen, dat een eigen keuze van de burger mogelijk wordt gemaakt. Ik noem in dit opzicht vraagstukken als dat op het gebied van de media, de gelijke behandeling en euthanasie.

Met de lange termijnvisie van de hoofdstroom binnen de PvdA blijkt het droevig gesteld. Men hinkt op vele gedachten en zit gevangen in het zelf gesponnen web van opvattingen uit de jaren zestig en zeventig. Het is inderdaad „zandkastelen bouwen op de vloedlijn van de informatiesamenleving”, zoals een commentator dat onlangs treffend omschreef. Het gedachtengoed van de PvdA voor onze toekomst is een mengeling van conservatisme in de vorm van vervlogen progressiviteit en een ontluikend begrip voor de toenemende complexiteit van de samenleving. Dat deze mengeling niet bepaald garant staat voor een consistent beleidspakket, zal niemand verbazen. Enerzijds wordt er gemikt op een hogere economische groei, anderzijds wordt niets nagelaten de ondernemers de stuipen op het lijf te jagen met plannen en regelgeving.

Enerzijds worden er krokodilletranen gehuild over de hoge marginale druk waarmee ook de lagere inkomens geconfronteerd worden, anderzijds wordt niet geschroomd te speculeren over belasting- en premieverhoging en nieuwe inkomensafhankelijke regelingen. Enerzijds wordt gepleit voor technologische vernieuwing, anderzijds mogen tal van vernieuwingen niet doorgaan omdat ze maatschappelijk onaanvaardbaar zouden zijn. Uit deze voorbeelden moge de inconsequentie en inconsistentie van de opvattingen bin-

nen de PvdA blijken. Men ziet wel in dat er wat moet veranderen, maar men durft of kan daar geen vergaande gevolgen aan verbinden. Dat de toekomst van iedereen is, moge juist zijn. Maar of de burgers met de toekomst van de PvdA achteraf gezien erg gelukkig zullen zijn, valt in hoge mate te betwijfelen.

Internationale en nationale ontwikkelingen geven reden tot optimisme. De VVD heeft een politieke analyse die consequent en consistent inhaakt op die ontwikkelingen. Vrij van dogma's en vooruitstrevend is de VVD bereid bestaande instituties ter discussie te stellen en de politieke verantwoordelijkheid voor noodzakelijke veranderingen te dragen. Dat hebben we in deze periode samen met het CDA gedaan, we zullen dat ook in een volgende periode graag met het CDA continueren.

De technische en maatschappelijke ontwikkelingen rekenen in hoog tempo af met de uit het verzuilingstijdperk overgebleven structuren. De burger wil een geloofwaardig perspectief voor zijn toekomst. De VVD geeft dat perspectief. Niet slechts voor bepaalde groepen, maar voor iedereen ziet de toekomst er met het door de VVD voorgestane beleid beter uit.

Het betreft hier een verkorte versie van de bijdrage van de fractievoorzitter.

De volledige tekst kan schriftelijk worden opgevraagd bij de afdeling Voorlichting, Binnenhof 1a, 2500 AA Den Haag.

Inbreng van dr R.W. de Korte bij de algemene politieke en financiële beschouwingen 1986

Economische groei

Ombuigen en herstel van groeivermogen gaan hand in hand. Begin 1980 was de groeivoet van onze economie gezakt tot de helft van die van de EEG-landen. In 1985 is die weer terug op het gemiddelde EEG-niveau. Een omgebo-gen gulden is geen verloren gulden. Eén gulden minder voor de overheid, is een daalder meer voor de markt. Een economische groei van 2% voor 1986 is als vertrekpunt goed, maar als doel om naar te streven onder de maat. Daarmee lossen we het werkloosheidsprobleem niet binnen afzienbare tijd op. Meer economische groei is de kernop-gave voor het komende beleid.

Conjuncturele stimulering zal daarbij niet baten. Dat soort maatregelen zijn voor onze open, kleine economie marginaal. Naast structurele versterking van de aanbodzijde van onze economie is alleen een in EEG-verband gecoördi-neerde stimulans verantwoord. Dat laatste onder strikte financiële randvoorwaarden. De binnenlandse (conjunctu-rele) ruimte moet zoveel mogelijk worden aangewend ter oplossing van de knelpunten om tot een structurele groei van 3% of meer te komen. Knelpunten zijn: de nog steeds zwakke uitbreidingsinvesteringen, de nog onvoldoende industriële vernieuwing, de achtergebleven infra-structurele voor-zieningen en de veel te grote „wig" tussen bruto-arbeidskos-ten en netto-verdiensten voor de werknemers. Zonder aan-pak van die knelpunten komt er geen structurele groeivoet van 3% of meer. Zonder een groeivoet van 3% of meer komt er geen afdoende oplossing van ons werkloosheidsvraag-stuk.

Bedrijfsinvesteringen en vernieuwing

Er is veel goeds te vertellen over onze economie. Er resteren echter ook grote onevenwichtigheden, zoals de

zeer hoge werkloosheid (hoewel met dalende tendens), het persistent hoge betalingsbalansoverschot en de (bij de besparingen) achterblijvende bedrijfsinvesteringen. Hierin zit een samenhang. Als de uitbreidingsinvesteringen (met hoge importquote) aantrekken, vermindert het overschot op de lopende rekening. De zich uitbreidende investeringen zorgen voor nieuwe duurzame werkgelegenheid.

De huidige bruto-investeringsquote voor bedrijven (excl. woningen) zou met zo'n 50% dienen te stijgen van 10% naar 15% (aan het eind van de volgende kabinetsperiode). Dat lijkt ons essentieel voor een groei van 3% of meer. Voor meer uitbreidingsinvesteringen bij de bedrijven moet aan vier voorwaarden worden voldaan: voldoende winst, meer onderzoek en ontwikkeling (R en D), meer complementaire overheidsinvesteringen, en een standvastig bestuurlijk kader dat investeerders vertrouwen geeft.

De PvdA-recepten, zoals een werkweek van 32 uur, het verminderen van de steuninstrumenten voor het bedrijfs-leven met 12 mld in de komende 4 jaar, plus een gefor-ceerde vraagstimulering lijken niet bevorderlijk om het ver-trouwen van investeerders te wekken. Op de langere ter-mijn is een gezond begrotingsbeleid, datgene wat investee-rders het meeste vertrouwen geeft.

Gezien het belang van R en D en de uitgaven hieraan in vergelijking met de ons omringende industrielanden, beveelt de VVD voor de komende periode aan de INSTIR-regeling uit te breiden met:

- een groeistimuleringscomponent om de toename van R en D-activiteiten te bevorderen (bijv. 30% extra INSTIR-premie voor meer-activiteiten);
 - afschaffing van de huidige bovengrens voor premiëring (zodat alle R en D-kosten boven f 600.000 p.j. met 15% worden gepremieerd). Daarmee worden ook de grotere bedrijven met veel R en D-activiteiten gestimuleerd.
- Dit past goed bij een beleid van omschakeling van defen-sieve steun (aanschaffing negatieve WIR) naar offensieve sti-mulering (meer INSTIR). Bij de afschaffing van de negatieve WIR wil de VVD overigens dat de knelpunt-situaties bij KMB, land- en tuinbouw (incl. coöperaties), investeerders met in uitvoering zijnde projecten, starters en zeescheep-vaart afdoende geregeld worden.

Overheidsinvesteringen

Overheidsinvesteringen kunnen een aanzienlijke uit-straling op onze economie hebben. Hierbij kan gedacht worden aan investeringen ter versterking van de transportin-frastructuur, de transitopositie van Nederland en de informa-tietechnologie. Vooral op dit terrein staan in de komende jaren aanzienlijke investeringen op stapel op het raakvlak van overheid en bedrijfsleven. De rol van de overheid bij deze projecten met uitstralingseffecten is in eerste instantie voorwaardenscheppend (de overheid geeft „een duwtje", neemt knelpunten weg, geeft bestuurlijke ondersteuning), maar zal in de meeste gevallen zich ook moeten uitstrekken tot daadwerkelijke financiële betrokkenheid.

In 1986 wordt voor 250 mln aan Staatsdeelnemingen afgestoten. De opbrengst gaat in 1986 geheel op in het financieringstekort. De VVD-fractie meent dat de opbrengst in de periode '87-'90 (ca. 1 mld) voor de helft (dus ca. 0,5 mld) gebruikt zou moeten worden voor een „revolving fund" voor productieve overheidsinvesteringen met uitstralingseffecten en diende daartoe een motie in. Deze 0,5 mld zal uiteindelijk een veelvoud aan infrastructuur-investeringen uitlokken door het aandeel van de particuliere sector en de overige publieke instellingen (als PTT en Gemeenten) dat daar bij geteld moet worden.

De overheidsinvesteringen van de gemeenten bevinden zich de laatste jaren op een relatief laag niveau, zowel door verzadigingsverschijnselen (bedrijfsterreinen, zwembaden etc.) als door het complementaire karakter van de gemeentelijke investeringen in relatie tot de achterblijvende particuliere investeringen. Aangezien meer groei meer particuliere investeringen en dus meer complementaire gemeentelijke investeringen zal vereisen, wil de VVD-fractie een extra bedrag (50 mln) toegevoegd zien aan het Gemeentefonds. Dit ter compensatie van de rente voor kapitaaluitgaven van die gemeenten, die hun complementaire investeringsinspanningen willen verhogen (Polakronde).

Bruto-netto traject en koopkracht

Van elke extra verdiende gulden in het traject tussen minimum en modaal geldt, dat tenminste zeventig cent, maar meestal meer wordt afgeroomd. Dat uitkeringsgerechtigden bij het aanvaarden van betaalde arbeid worden geconfronteerd met de sterkste toeneming van de marginale druk van belastingen, premies en subsidies, is geen stimulans tot het weer actief worden. Dat een modale vakman (door het aflopen van de individuele huursubsidie bij zijn inkomen) van de extra verdiende gulden slechts twintig cent overhoudt, is geen bijdrage tot zijn dynamiek in het arbeidsproces. Dit alles is de straf voor de goede daden van de politiek uit het verleden.

Naast de forse premieverlaging voor 1986, zullen in een volgende kabinetsperiode stellig ook de belastingtarieven en de inkomensafhankelijke subsidies omlaag moeten. Met het één kan het ander gefinancierd worden en de marginale druk wordt er dubbel door verlaagd.

Tijdens het debat over de Voorjaarsnota 1985 vroeg de VVD-fractie om een lastenverlichtingspakket voor de burgers in 1986 van 2,5 mld (1 mld premieverlichting en 1,5 mld belastingverlichting). Het kabinet heeft wat betreft de omvang - door 3 mld premieverlichting - ruim aan onze wensen voldaan. Voor de middengroepen heeft deze zelfs een nog beter koopkrachtresultaat tot gevolg dan in geval van het VVD-voorstel. Toch bergt de eenzijdige keuze van premieverlaging risico's in zich. Was het niet beter geweest om geen tekort van 700 mln in de fondsen in 1986 te laten ontstaan? Het CPB meent dat het nu waarschijnlijk is, dat in 1987 de premies zullen moeten worden verhoogd. De werkgevers vrezen dat door dit „jo-jo“-effect hun lasten in 1987 aanmerkelijk zullen worden verhoogd. Een tweede risico is een negatieve koopkrachtontwikkeling voor de groepen, die niet profiteren van premieverlaging, zoals de ongehuwde ABP-gepensioneerden, VUT-gerechtigden, invaliditeitspensioenen en weduwen overheids personeel; een groep van 300.000 mensen.

De groep is echter aanzienlijk groter. De meeste gepensioneerden uit het bedrijfsleven profiteren evenmin van premieverlichting voor het aanvullende pensioendeel (boven de AOW). Wat denkt het kabinet hieraan nog te kunnen doen? Het VVD-pakket (Voorjaarsnota 1985) zou al deze groepen overigens precies op koopkracht gehouden hebben.

Langdurig werklozen

Een groep van 250.000 personen (een derde van de totale werkloosheid), is reeds langer dan 2 jaar werkloos. Hun aantal is in 1 jaar met 34.000 toegenomen. Het gaat om mensen met een notoir scholingsgebrek. Het zijn „kansarmen“ die daardoor „kansloos“ geworden zijn. De 30.000 openstaande, onvervulde vacatures gaan per definitie aan hen voorbij.

De VVD stelt een project voor, met als doel ca. 10.000 langdurig werklozen (boven 23 jaar) op jaarbasis te heractiveren door scholing. Daarvoor is 50 mln nodig in 1986 en structureel 100 mln. De organisatie moet gezamenlijk gebeuren door overheid (ARBVO, GAB's, GSD's) en (grotere) werkgevers.

Het principe is, dat er een mentor-werkgever met een onvervulde vacature wordt gezocht. De betrokken langdurig werkloze krijgt een scholingsaanbod van één jaar, bij één van de Centra voor Vakopleiding (CVV's) of de bedrijfs-school van het bedrijf of „on the job“. De scholingskosten worden (tot bijv. f 4000) vergoed, waarbij de werkloze zijn uitkeringsniveau gedurende dat jaar behoudt. Bovendien krijgt hij als prikkel een premie aan het eind van het jaar (tot bijv. f 1500) zodra hij of zij de scholing heeft voltooid. In het tweede jaar krijgt de betrokken werkloze een jaarcontract bij de mentor-werkgever en ontvangt normaal loon. De werkgever ontvangt een loonkostensubsidie (tot f 5000) gedurende dat jaar. Door het feit, dat de betrokkenen elkaar kennen, is de kans groot, dat de werkgever het contract verlengt. Mocht dit onverhoopt niet zo zijn, dan heeft de betrokken langdurige werkloze in elk geval zinvolle scholing ontvangen en afgemaakt en een jaar werkervaring, zodat zijn arbeidsmarktpositie duidelijke verbetering heeft ondergaan.

Collectieve uitgaven

In de periode 1983-1986 wordt de meerjarenraming voor de collectieve sector door de inspanningen van Kabinet en Kamer met 35 mld verlaagd. Zonder die ombuigingen zou de collectieve uitgavenquote in plaats van 67% NI in 1986 ca. 10%-punten hoger geweest zijn. De groei van het nationale inkomen zou meer dan volledig in beslag genomen zijn door de groei van de collectieve sector. Het financieringstekort van de gehele overheid zou naar ca. 17% opgelopen zijn, dus ca. 9%-punten hoger zijn dan nu voor 1986 wordt geraamd. Uitgaande van de op dat punt gehanteerde vuistregels zou de rentevoet in Nederland op 10 à 11% in plaats van 7% gelegen hebben. We weten dus wat er zou gebeurd zijn indien het kabinet Van Agt-Den Uyl-Terlouw de rit had uitgezet! Tegenover deze ombuigingen staan beleidsinvesteringen van 5,2 mld en exogene overschrijdingen van 7,4 mld, waarbij deze uitgavenoverschrijdingen van in totaal 12,6 mld vooral plaatsvonden bij de zuivere rijksuitgaven. Hierbij blijkt, dat de beheersbaarheid van de zuivere rijksuitgaven de hoogste aandacht blijft vergen.

Voor de VVD staat het terugbrengen van de omvang van de collectieve sector centraal. Daarvan afgeleid komen het financieringstekort en de belasting- en premiedruk aan de orde. Aangezien de uitgavengroei allesoverheersend is, kiest de VVD voor de komende kabinetsperiode een collectieve uitgavennorm van - 2% NI per jaar als vertrekpunt. De doorwerking van het huidige kabinetsbeleid doet de uitgaven (bij ongewijzigd beleid) van 1987-1990 met ¼% NI p.j. dalen. Dus moet er voor 1,25% NI p.j. omgebogen worden. Dat is 18 à 20 mld in de gehele periode 1987-1990, 2 à 4 mld meer dan de Min. van Financiën op grond van zijn norm voor het financieringstekort nodig acht. Maar dan zou er geen enkele ruimte voor belasting- en premieverlichting voor de burger zijn om diens koopkracht zoveel mogelijk op peil te houden en het bruto-netto traject te verminderen, in tegenstelling tot de mogelijkheden die de VVD daartoe biedt.

Samenvattend zijn de VVD-wensen voor 1986:

	kaseffect 1986	structureel
- Project Langdurig Werklozen (motie)	50 mln	100 mln
- Polak-ronde voor Gemeentefonds (motie)	25 mln	50 mln
- Beroepsonderwijs (motie) (eenmalige verbetering inventaris achterstand)	25 mln	-
- Grotere vrijstelling vermogensbelasting (amendement)	50 mln	50 mln
- Naar 1986 halen van WIR- compensatie-pot van 100 mln voor MKB/ Landbouw (motie)	100 mln	
- totaal	250 mln	200 mln
- ten onrechte geïncas- seerde maatregelen 1986	100 mln	50 mln
- VVD-Beleidsintensi- veringen t.o.v. kabinet	150 mln	150 mln

(Voor nadere informatie: Dr. R. W. de Korte, tel. nr. 070-614911, toestel 2650).

Waterkonijn in kamer

Afgelopen week is in de Kamer aan de orde geweest de behandeling van het wetsontwerp inzake muskusrattenvangers. Door deze behandeling is een einde gekomen aan een lange periode van onduidelijkheid.

Reeds jaren is er sprake van aanzienlijke schade aan waterstaatswerken (wegen, spoordijken), oogst en visserij. Het waterkonijn nl., is een holengraver en dientengevolge voor Nederland (grotendeels onder NAP) een schadelijk en gevaarlijk dier.

Oorspronkelijk werd de bestrijding ter hand genomen, soms door de Provincie, soms door Waterschappen en soms door het Rijk. Het was een zaak voor „premiejagers” en over het algemeen veel te ongecoördineerd. Uit opge-
maakte overzichten blijkt, dat tot augustus 1984 90.000 dieren gevangen zijn en dat tot augustus 1985 er wéér 90.000 gevangen zijn. Een oneindig verhaal dus, dat schreeuwt om een meer slagvaardige aanpak.

Deze spoedige behandeling, van het in mei ingediende wetsontwerp, is een stap in de goede richting.

De totnogtoe gebruikte vangstmethodes zijn eenvoudig en arbeidsintensief (klemmen en fuiken). Andere bestrijdingsmethoden, t.w. herintroductie natuurlijke vijanden, lok- en afweerstoffen, en toepassing van CO² zijn reeds geruime tijd in onderzoek.

Het behandelde wetsontwerp streeft naar een ge-coördineerde aanpak, en legt de verantwoordelijkheid bij de Provincie, hetgeen de VVD-fractie aanspreekt. Aanvullende activiteiten door Waterschappen, zijn natuurlijk altijd mogelijk.

Hoofdpunten uit het ontwerp zijn:

- Een permanent College van Overleg, waarin Rijk, Provin-

- cie en Waterschappen met elkaar zullen samenwerken;
- Er is overeenstemming voor de financiële verdeelsleutel;
- Financiële bijdrage van het Rijk bedraagt 80% van de kosten in niet of gering kwetsbare gebieden, 50% in kwetsbare gebieden;
- Totaal aantal vangers via dit voorstel: 91 (80.000 per vanger);
- De regeling geldt voor vier jaar.

De toezegging van de Minister om voor het aflopen van de vierjarige termijn de Kamer te informeren hoe m.n. op Provinciaal niveau deze tijdelijke maatregel uitpakt, maakt het voor de Kamer mogelijk om een vinger aan de pols te houden. De doelstelling van de VVD-fractie is om de continuïteit van de bestrijding te garanderen. Belangrijk is de toezegging, dat de deskundige vangers die nu actief zijn binnen een jaar een vaste overeenkomst krijgen aangeboden.

Dit geeft duidelijkheid en rechtszekerheid, hetgeen de bestrijding ten goede zal komen.

Overigens is de muskusrat c.q. het waterkonijn een zeer hygiënisch en lief dier. In delen van Europa wordt hij (m/v) zelfs als lekkernij genuttigd.

(Voor nadere informatie: de heer P.M. Blauw, tel. nr.: 070-614911, tst. 2116).

Rapport Teldersstichting nr. 55

Een dezer dagen wordt het nieuwste geschrift van de Prof. Mr. B.M. Teldersstichting (no. 55), getiteld: „Gemeenten tussen Rijk en Markt” gepubliceerd.

In dit geschrift wordt een aantal ingrijpende voorstellen gedaan om de financiële en bestuurlijke autonomie van de gemeenten te vergroten. Decentralisatie vergt sanering van de specifieke uitkeringen, deregulering, vergroting van het eigen belastinggebied van gemeenten, etc. In een tijd van bezuinigingen houdt decentralisatie tevens in, dat gemeenten minder zouden hoeven bezuinigen dan het Rijk.

U kunt dit geschrift gratis verkrijgen door onderstaande bon. ingevuld, te retourneren en in een enveloppe met postzegel voor 4 november a.s. aan

postbus 19027, 2500 CA 's-Gravenhage

(s.v.p. in blokletters invullen)

Naam :

Adres :

Woonplaats :

Postcode :

wil rapport nr. 55 ontvangen.

EXPRESSE

redactie: H.F. Heijmans, drs. L.M.L.H.A. Hermans, P. Kronenberg, eindredactie: J.J. Metz,
redactie-adres: Postbus 20018, 2500 EA 's-Gravenhage, tel. 070-614911, organisatie: J.N.J. van den Broek;
abonnementenadministratie: algemeen secretariaat VVD, postbus 19027, 2500 CA 's-Gravenhage, tel. 070-614121;
abonnementsgeld: f 50,- per jaar; vormgeving en druk: Hofstad Druktechniek bv, Zoetermeer

UCV – 3 groene schema's – Algemene beschouwingen en het structuurschema natuur- en landschapsbehoud

Op 9 en 10 oktober jl. vonden 2 dagen lang UCV's plaats over de zogenaamde 3 Groene Schema's. Dat zijn 3 planologische kernbeslissingen (pkb's) op grond van de Wet op de Ruimtelijke Ordening. De Regering geeft hiern een aantal rijksvisies over de desbetreffende sectoren. Te weten: het SSNL, het Structuurschema Natuur- en Landschapsbehoud (VVD-woordvoerder: Jan te Veldhuis); het SSOR, het Structuurschema Openlucht recreatie (woordvoerder: Annemarie Jorritsma); en het SSLI, het Structuurschema Landinrichting (woordvoerder: Robin Linschoten).

Een geheel aparte discussie met de Regering vond plaats over het onderwerp: samenhang tussen die 3 Schema's c.q. Algemene Beschouwingen daarover. Onze woordvoerder Jan te Veldhuis betoogde over die samenhang en over het SSNL het volgende:

Hij analyseerde eerst een aantal onderlinge tegenstrijdigheden en conflicterende belangen in de 3 Schema's, met name tussen de natuur- en landschapsbelangen enerzijds en de landbouwbelangen anderzijds.

Daarna erkende Jan te Veldhuis, dat het moeilijk is om aan alle wensen te voldoen, die de verschillende belangencategorieën naar voren brengen; mede omdat Nederland nu eenmaal zo kleinschalig is.

Hij pleitte daarom voor een beleid met een breed maatschappelijk draagvlak. Het Rijk moet voorkómen, zo betoogde hij, dat de potentieel conflicterende belangen alle het onderspit zullen gaan delven. Soms is daarom een keuze voor één belang onvermijdelijk of politiek gewenst. Maar, als een gebied multifunctionele doeleinden dient, dan moet naar een evenwichtige belangenbehartiging worden gestreefd, en niet op voorhand en soms zelf, emotioneel worden gekozen voor slechts één kant van de medaille. Als voorbeeld van het eerste noemde Jan te Veldhuis een nationaal park als de Hoge Veluwe; als voorbeeld voor het tweede doelde hij op zogenaamde weidevogel- en ganzengebieden: in dat soort gebieden moeten de belangen van de landbouw en de vogels (toch) névengeschikt zijn in plaats van de landbouw ondergeschikt aan de vogels en de ganzen.

Om het draagvlak voor het beleid te vergroten en te verbreden, stelde hij namens de VVD-fractie voor om een drietal hoofdlijnen van beleid te ontwikkelen of te intensiveren:

- meer eenvoud, meer deregulering;
- meer decentralisatie; beleid van onderop,
- zorgen voor betaalbaarheid van het beleid.

Meer eenvoud, begrijpelijkheid en duidelijkheid

Jan te Veldhuis betoogde dat de Schema's worden gekenmerkt door een grote mate van academische deskun-

digheid, door een hoog abstractieniveau en soms van een groot perfectionisme getuigen. Hij voerde daartoe diverse voorbeelden aan, zoals het feit dat 70 wettelijke regelingen voor één gebied van toepassing kunnen zijn...! Onze woordvoerder bekleemtoonde de VVD-wens om de vele goede elementen van het voorgestelde Rijksbeleid overeind te houden. Maar; achtte het, met de CDA-fractie, gewenst om tot een vermindering en vereenvoudiging van het aantal regelingen en beleidscategorieën te komen. Daartoe diende hij een motie voor vereenvoudiging in.

Meer decentralisatie

Jan te Veldhuis vond dat een zekere mate van centralisme en dirigisme niet aan de 3 Schema's kan worden ontzegd. Door het Rijk wordt in het SSNL en het SSOR namelijk een zeer groot ruimtebeslag met sterke ruimtelijke implicaties van een zeer groot deel van het Nederlandse grondgebied opgeëist. Lagere overheden worden geacht dit Rijksbeleid mee te wegen en mee te nemen in hun ruimtelijk beleid. Onze woordvoerder vroeg naar de noodzaak voor zo'n sterk centralisme. Bijna alles, wat we nu aan natuur- en landschapswaarden bezitten, is „van onderop” totstandgekomen, door het eigen verantwoordelijkheidsbesef aan de basis; en inmiddels ook al verankerd in streek- en bestemmingsplannen; zo betoogde hij.

Hij bepleitte daarom in een (decentralisatie-)motie om de lagere overheden een optimale beleidsruimte te geven bij de invulling en uitwerking van het (verdere) beleid.

Waar duidelijke nationale belangen in het geding zijn, moet de Rijksoverheid zijn taak kennen. Maar waar dat minder duidelijk is, moeten provincies en (samenwerkende) gemeenten het voortouw kunnen nemen.

Betaalbaarheid van beleid

Jan te Veldhuis moest tot zijn spijt constateren dat de Regering vond dat met name het SSNL „zich eigenlijk niet financieel laat onderbouwen”. Mét de Raad van Advies voor de Ruimtelijke Ordening (RARO) vond hij dat zo'n inzicht toch eigenlijk gewenst is om een goede afweging tussen het totaal van de kosten, de maatschappelijke baten, en de maatschappelijke lasten en kosten van een tekortschietend natuur- en landschapsbeleid mogelijk te maken.

Nu dat kennelijk niet vooraf mogelijk was, en omdat CDA en PvdA het beleid ook zónder zo'n financiële paraagraaf wilden accepteren en ondersteunen, diende onze woordvoerder twee „financiële veiligheidsmoties” in, om de financiële aspecten van het beleid zo veel mogelijk in de vingers te houden, namelijk:

- Een motie, die inhoudt dat elk jaar een voortschrijdend vijfjarenuitvoeringsprogramma voor het beleid wordt uitgebracht; hierin kunnen dan telkens de prioriteiten worden vastgelegd.
- Een motie, die uitspreekt dat de Rijksoverheid zich garant stelt voor schade, hogere kosten en lasten, die achteraf uit met name het SSNL zullen blijken voort te vloeien, en die (dus) vooraf niet zijn te voorspellen. Een soort pendant van artikel 49 van de wet op de Ruimtelijke Ordening, waar

het gaat om schade ten gevolge van een gemeentelijk bestemmingsplan.

De Regering zegde uitvoering van de eerste motie toe; de tweede achtte zij prematuur, omdat over dit onderwerp binnenkort een discussiestuk naar de Kamer wordt gezonden.

Het SSNL

Ten aanzien van het SSNL memoreerde Jan te Veldhuis dat dit schema het natuur- en landschapsgezicht van Nederland voor de komende 20-30 jaren zal gaan bepalen. Daarom achtte hij onder andere de bovengenoemde 4 moties als een soort permanent evaluatie- en waarschuwingssysteem gewenst. Tegelijkertijd droeg hij evenwel het natuur- en landschapsbehoud een warm hart toe. Met name de natuurgebieden achtte hij in ons dichtbevolkte land zeer waardevol en het behouden waard. Het behoud en de versterking van ecologische en landschappelijke functies zijn essentiële voorwaarden voor het doelmatig functioneren van de samenleving in met name sociaal-cultureel opzicht, zo betoogde hij. Zo'n beleid moet als het ware als een vanzelfsprekendheid bij een ieder gaan leven. En daarom zou ook dat brede draagvlak moeten worden geschapen.

Onze woordvoerder deed daartoe ook een aantal suggesties:

- de eigen verantwoordelijkheid van grondeigenaren en -gebruikers meer benadrukken en stimuleren;
- het algemeen verantwoordelijkheidsbesef opwekken via voorlichting en op school;
- wijzen op het nut van en stimuleren van vrijwilligerswerk;
- ook (weer gewoon) vertrouwen hebben in „moeder natuur“: zie de resultaten in het Lauwersmeer, de Grevelingen en de Oostvaardersplassen;
- waar mogelijk, (nog) meer privatiseren;
- veel accent leggen op goed beheer, in plaats van bijvoorbeeld veel aankopen zonder goede beheersmogelijkheden.

Een gecombineerde inzet van dit soort instrumenten zou het op zich gewenste beleid van natuur- en landschapsbehoud in positieve zin kunnen beïnvloeden en versterken, zo was de VVD-opvatting.

Relatienotabeleid

Los van de eerder genoemde financiële aspecten, wijdde Jan te Veldhuis nog ruime aandacht aan het Relatiebeleid. Dit beleid beoogt, via zogenaamde beheersovereenkomsten met landbouwers of via aankopen ten behoeve van reservaatvorming, waardevolle cultuurlandschappen veilig te stellen. Naast de landinrichting en het Randstad-groenstructuur-beleid, vormt het Relatienotabeleid één van de belangrijkste financiële instrumentaria ter uitvoering van het nationale beleid van natuur- en landschapsbehoud. Onze woordvoerder analyseerde, dat het ± 50 jaren zal gaan duren vooraleer de eerste 100.000 ha., die zijn aangewezen, ook feitelijk onder het beheers- of reservaatregime zullen ressorteren. Hij bepleitte daarom een pas op de plaats voor de tweede tranche van 100.000 ha., waarvoor ook al beleidsvoornemens zijn geuit. Hij wees daarbij op de planologische schaduwwerking van dit soort aanwijzingen, zonder dat er direct „boter bij de vis“ wordt gedaan. Immers, het gebeurt nú al dat lagere overheden via streek- of bestemmingsplannen een „planologisch voorschotje“ op die aanwijzing nemen. Jan te Veldhuis pleitte voor een realistisch ambitieniveau. Hij benadrukte dat het maatschappelijk draagvlak verder nog zou kunnen toenemen als eerst de meer marginale landbouwgronden in aanmerking zouden

komen, en pas daarna de productieve agrarische gronden. In het jaarlijks uit te brengen vijfjaren-uitvoeringsprogramma zouden de verschillende prioriteiten plus de bijbehorende pecunia moeten worden opgenomen. Door de Regering werden op dit punt diverse toezeggingen gedaan. (Zie ook hiervóór).

Conclusie/slot

Eenzijds achtte de VVD-fractie in de 3 Schema's dus (zeer) waardevolle beleids-elementen aanwezig.

Anderzijds achtte zij een aantal algemene bijstellingen van het beleid wenselijk om een breed draagvlak voor het totale beleid te garanderen.

Zonder zo'n breed draagvlak lopen namelijk ook die goede elementen potentieel gevaar voor wat betreft een adequate uitvoering.

De CDA-fractie liet zich in vergelijkbare termen uit, zonder overigens zelf om uitspraken van de Kamer op dit punt te vragen. Bij de stemmingen over de moties zal blijken of die fractie haar standpunten dan „hard“ zal maken door vóór de VVD-moties te stemmen, dan wel of die fractie uiteindelijk „haar“ Minister Braks (CDA) door dik en dun zal steunen...

(Voor nadere informatie: mr. A.J. te Veldhuis, tel. 070-614911, tst. 3136.)

UCV groene schema's 9 en 10 oktober SSOR A. Jorritsma

Het Structuurschema Openluchtrecreatie (SSOR)

De grote veranderingen die de laatste tijd hebben plaatsgevonden en nog zullen plaatsvinden in de maatschappelijke verhoudingen, de bevolkingssamenstelling en de verhouding arbeid - vrije tijd zullen enorme effecten hebben op de recreatiepatronen van grote groepen mensen. Een goed vrije-tijdsbeleid zou een zo groot mogelijke keuzevrijheid voor de burger moeten inhouden. De neerslag hiervan is volgens de VVD nog te weinig in het SSOR terug te vinden.

Met name gemeenten en provincies moeten door een flexibel rijksbeleid de ruimte krijgen decentraal op veranderende omstandigheden in te spelen, daarbij het bedrijfsleven zoveel mogelijk betrekking. De provincie moet hierin het voortouw kunnen nemen door een gedegen en flexibele afweging op streekplanniveau.

Dit houdt in dat de aanwijzingen in de betreffende Planologische Kernbeslissing (PKB) volgens de VVD **indicatief** moeten zijn. Een ander punt van belang is dat in de PKB de integratie van recreatie en toerisme nog niet voldoende is weergegeven, terwijl het beleid ten aanzien van het één toch onlosmakelijk met het ander verbonden is.

Structuurversterking

Mevrouw Jorritsma betoogde, dat het beleid te weinig is gericht op versterking van gebieden met een natuurlijke recreatieve kracht terwijl veel aandacht wordt besteed aan het opzetten en stimuleren van nieuwe ontwikkelingen in stadsgewesten. Gevolg is dat versterking in die gebieden, waar recreatie en toerisme reeds een belangrijke functie vervullen en waar ook juist veel initiatieven zijn ontwikkeld, financieel onmogelijk gemaakt wordt.

De regeringsbeslissing

Waardering werd uitgesproken voor het feit dat de regering zich niet aan dagdromerij schuldig heeft gemaakt, maar het structuurschema in overeenstemming heeft gebracht met de reële financiële mogelijkheden. In hoofdlijnen is de VVD-fractie het eens met het beleid, maar op een aantal punten was er toch kritiek. Behalve de kritiek op de structuurversterkingsmaatregelen ontstaat met name de indruk dat teveel uit het oog verloren is dat bepaalde vormen van recreatie, zoals dagrecreatie, sportvisserij en de kleine watersport (bijvoorbeeld plankzeilen) juist ontstaan in die gebieden, die daarvoor het meest geschikt zijn en geprobeerd wordt deze dwingend een plaats op de kaart te geven.

Nationale Landschappen

Aangezien de aparte financiële regeling voor nationale landschappen is opgeheven, vond mevrouw Jorritsma de conclusie gewettigd dat geen financiële prioriteit meer bestaat. Moeten de landschappen dan nog wel als zodanig op de beleidskaart worden gehandhaafd en mag dan nog wel van de provinciale besturen absolute instandhouding van de in de gebieden aanwezige waarden en kwaliteiten gevraagd worden (hetgeen een financiële belasting betekent)? Volgens de VVD moet erkend worden, dat het beleid hier heeft gefaald en dat voortaan een normale afweging van meerdere belangen moet plaatsvinden, terwijl bekeken wordt of bij de begroting van Landbouw nog geld kan worden uitgetrokken.

(Voor nadere informatie: A. Jorritsma-Lebbink, tel. 070-614911, tst. 2492.)

Financiën lagere overheden

Nu het kabinet Lubbers-Van Aardenne de laatste begroting van haar eerste regeerperiode heeft ingediend, toetst de VVD de huidige stand van zaken op het gebied van de financiën van de lagere publiekrechtelijke lichamen aan hetgeen de laatste jaren aan beleid op dit punt is gerealiseerd.

In de realisatie Rijk - andere overheden spelen volgens de VVD een aantal problemen een belangrijke rol, welke dan ook door de VVD in de Uitgebreide Commissie Vergadering van 21 oktober aan de orde zijn gesteld;

1. Volume-accres

Elk jaar wordt er aan het Gemeente- en Provinciefonds een bedrag toegevoegd op basis van het volume-accres. Dit jaar is dit accres op 1% vastgesteld. De VVD vindt, dat niet voldoende gemotiveerd is waarom gekozen is voor een 1% accres. Als groeifactor voor de uitkeringsbasis in het verleden werd namelijk uitgegaan van de economische groei, vermenigvuldigd met de zogenaamde macro-economische progressiefactor, die 1,25 bedroeg. Alhoewel de VVD er zich in kan vinden dat deze berekeningswijze niet meer gevolgd wordt, is voor de komende regeerperiode wel van belang dat wanneer nadrukkelijk wordt uitgegaan van normering van de Rijksbegroting, dat daarbij dan Gemeentefonds/Provinciefonds betrokken moeten worden.

2. Evenredigheidsbeginsel

Sprekend over de financiële verhouding Rijk - lagere overheden is het bezuinigingsbeleid van het kabinet een uiterst belangrijke factor. Conform de evenredigheidsnota vindt de VVD, dat de lagere overheden in de totale bezuini-

gingen een bijdrage van 7,5% moeten leveren. Maar dan ook niet meer.

3. Bijstandsproblematiek

De gemeenten zijn verplicht een aandeel van 10% te betalen in de bijstandskosten. Nu is in 1984 na druk vanuit de Kamer een regeling tot stand gekomen welke de stijging van de bijstandskosten voor 2/3 zou vergoeden. Echter, bij de berekening van het Rijk van de stijging van de bijstandskosten brengt het Rijk eerst een proportioneel van het zogenaamde volume-accres in mindering op de stijging van de bijstandskosten. Over dit mindere bedrag aan stijging vindt dan de 2/3 compensatie plaats. De VVD is van mening, dat deze berekeningswijze betwijfeld kan worden.

Los van dit punt acht de VVD-fractie een fundamentele bezinning op het gemeentelijk aandeel in de bijstandskosten - mede in het licht van de komende herziening van het sociale zekerheidsstelsel - van groot belang.

4. Profijtkortingen

Onlangs is een evaluatierapport uitgekomen waarbij naar voren kwam, dat de door het kabinet op basis van de heroverwegingsrapporten aanwezig geachte profijtruimte in werkelijkheid veel geringer is. Op basis van de eerste schattingen werden de profijtkortingen ingezet op 25% van de geschatte mogelijkheden. Nu, na herberekening, is die taakstelling opgelopen tot 44%. De herberekening heeft dus niet geleid tot een herbezinning op de opgelegde taakstelling.

Alhoewel er een aantal manco's zitten in het net uitgekomen evaluatierapport, zet de VVD grote vraagtekens bij het nog verder korten van het Gemeentefonds in 1987 vanwege de profijtkortingen. De profijtkorting moet volgens de VVD geplaatst worden in het evenredigheidsbeleid.

5. Investeringsimpuls

Bij de Algemene, Politieke en Financiële Beschouwingen is van de zijde van de regeringsfracties een extra bijdrage van f 50 miljoen voor investeringen bij grotere gemeenten in 1986 gerealiseerd. De VVD acht deze investeringsinjectie van groot belang. Ten aanzien van de verdeling van deze f 50 miljoen vindt de VVD niet, dat dit geld versleuteld moet worden middels een specifieke uitkering. De VVD denkt aan een verdeling via het Gemeentefonds via de factor woningen en wel vanaf de schijf van 30.000 eenheden. Hierdoor krijgen de grotere gemeenten een extra impuls bij het oplossen van een cumulatie van problemen waarvoor zij zich gesteld zien.

6. Sanering specifieke uitkeringen

Een dertigtal specifieke uitkeringen zijn inmiddels overgeheveld naar de algemene uitkering uit het Gemeentefonds. Echter, tot dusverre is het totaal bedrag wat hiermee gemoeid is nog niet opwindend te noemen. Het begin is er dan wel, maar de VVD is van mening dat de komende regeerperiode zeer harde saneringsnoten gekraakt moeten worden.

7. Stationaire gemeenten

Met stationaire gemeenten worden die gemeenten bedoeld, waar onder andere geen groei in het woningaantal plaats vindt. Vanwege de dynamiek van het Gemeentefonds en het feit, dat er geen sprake meer is van een groei van dat fonds treden er naast de wijzigingseffecten ook herverdeel-effecten tussen gemeenten op. Vooral de stationaire gemeenten worden hiervan de dupe. De VVD vraagt dan ook om speciale aandacht voor deze categorie van gemeenten.

8. Positie van Rotterdam

De financiële positie van Rotterdam vormt een probleem. De VVD vindt, dat bij kabinetsvoorstellen rekening gehouden moet worden met het feit dat het financiële beleid van Rotterdam de laatste jaren geen aanleiding heeft gegeven tot een grootscheepse reddingsoperatie. Tevens stelt de VVD, dat de financiële situatie van de 4 grote gemeenten in zijn totaliteit betrokken moet worden bij eventuele voorstellen.

(Voor nadere informatie: drs. L.M.L.H.A. Hermans, tel. 070-614911, tst. 3110.)

De toekomst van het politiebestedel

Doelstelling van de VVD is te komen tot een doelmatige en effectieve politie, gericht op een goede basispolitiezorg, effectieve bestrijding van criminaliteit en adequate handhaving van de openbare orde.

Bij de beslissing van het Kabinet om in afwijking van het Regeerakkoord af te zien van eensoortige provinciale politie op dit moment zal de VVD zich neerleggen.

Niet omdat de becijfering over de kosten van invoering overtuigend zijn. De betrouwbaarheid van de cijfers is gering.

De VVD is echter niet in staat beter cijfermateriaal op tafel te leggen en deelt het standpunt van het Kabinet, dat in het kader van het algemene, stringente financiële beleid geen grote financiële risico's genomen mogen worden.

Daarbij neemt de VVD het advies van Berenschot over om af te zien van een grootschalige, ingrijpende reorganisatie en te kiezen voor een procesmatige aanpak.

De noodzaak om veranderingen in de organisatie van de Nederlandse politie aan te brengen is nog steeds dringend aanwezig.

Die veranderingen zullen in alle geledingen van de politie moeten plaatsvinden. De voorwaarden daarvoor moeten zowel structureel als in de organisatie zelf gecreëerd worden. Van het politiepersoneel mag en moet de bereidheid gevraagd worden om aan die veranderingen mee te werken. Wel zal duidelijkheid over de richting gegeven moeten worden.

De VVD houdt vast aan het einddoel van één politieorganisatie.

Uitgangspunten daarbij zijn:

- basispolitiezorg zo dicht mogelijk bij de burger;
- beheer op een schaal, die het meest doelmatig is;
- geen dualisme in beheer;
- handhaving dualisme in gezag.

Zij beoordeelt de Kabinetsvoorstellen over de samenwerking op uitvoerend niveau positief, maar heeft kritiek op het ontbreken van voorstellen op het midden- en hogerniveau in de politieorganisatie.

Zij heeft grote waardering voor de constructieve bijdragen, die de politie-vakorganisaties hebben geleverd. Het plan bevat een aantal positieve elementen, die het uitwerken waard zijn (regionale samenwerking, landelijk beheer).

De ombouw van alleen rijkspolitie naar provinciale politie zoals zij voorstellen, biedt echter geen structurele oplossing, zolang er geen overeenstemming over het einddoel is.

Voor een doeltreffende bestrijding van de criminaliteit, zoals door de VVD-ministers Korthals Altes en Rietkerk bepleit in het beleidsplan „Samenleving en Criminaliteit“, dat op 2 september jl. brede steun in de Kamer kreeg, en voor

een doelmatig beheer is regionale samenwerking van groot belang. De voorstellen van het Kabinet op dit terrein zijn een stap in de goede richting.

De VVD pleit wel voor een sterkere sturing daarvan door middel van regelgeving en bekostigingssystematiek.

De voorstellen van het Coördinerend Politieberaad voor een betere geografische indeling van de regio's, districten en arrondissementen en voor de beheersstructuur vormen een bruikbaar uitgangspunt.

De voorgenomen samenvoeging van de districten Rijkspolitie in Limburg moet tegen deze achtergrond in heroverweging worden genomen.

Voor de ontwikkeling naar één politieorganisatie is het van groot belang, dat de deconcentratie bij de rijkspolitie, met name voor een eigen budgetverantwoordelijkheid, met voortvarendheid tot stand wordt gebracht naar analogie van de situatie bij de gemeentepolitie.

De VVD dringt er op aan op korte termijn een overzicht van de te delegeren verantwoordelijkheden en bevoegdheden voorzien van een tijdschema aan de Kamer te overleggen.

Het dualisme in gezag moet worden gehandhaafd. Het dualisme in beheer moet worden opgeheven. Voor de ontwikkeling naar één politieorganisatie is het van essentieel belang, dat het beheer over rijks- en gemeentepolitie in één hand komt en wel op Binnenlandse Zaken. Belangrijke vraag daarbij is over welke bevoegdheden en middelen een Minister van Justitie dient te kunnen beschikken om zijn justitiële verantwoordelijkheid daadwerkelijk te kunnen effectueren. Zeker nu het Kabinet zoveel aandacht aan de criminaliteitsbestrijding geeft.

De VVD wil daarom, voordat besluitvorming hierover plaatsvindt (bijvoorbeeld bij de kabinetsformatie) alle aspecten op een rijtje hebben in de vorm van een notitie en wel vóór 1 maart 1986. Samen met het CDA is hierover een motie ingediend.

De VVD stemt in principe in met het voornemen van het Kabinet om de ondergrens van 25.000 inwoners op 40.000 te brengen voor nieuw op te richten gemeentelijke politiekorpsen.

Het aantal landelijke diensten moet beperkt worden en zoveel mogelijk dienstverlenend werken aan de reguliere politie.

De VVD maakt zich grote zorgen over de toename van het aantal bijzondere opsporingsdiensten en -ambtenaren. Zij verzoekt de regering op korte termijn met een overzicht en een standpunt te komen.

Zij is het eens met de voorgestelde klachtenregeling, waarbij de Nationale Ombudsman slechts een marginaal toetsingsrecht heeft en met het voornemen van het Kabinet het driehoeksoverleg een wettelijke basis te geven. Zij vraagt het Kabinet naar haar visie op de rol van de gemeenteraad daarbij en op het regionaal driehoeksoverleg.

De taken van de Koninklijke Marechaussee, voor zover politieel van aard, dienen limitatief in de politiewet zelf te worden opgenomen.

Nader zal moeten bezien wat de positie van de Koninklijke Marechaussee (KMar) in het driehoeksoverleg zal moeten zijn en of de klachtenregeling ook voor de KMar zal gelden. De in het kader van de heroverwegingen gedane suggesties om de KMar bij de grensbewaking in te krimpen en de douane te versterken, wijst de VVD af. Juist nu het personenverkeer aan de grenzen vrijer wordt, is het belangrijk dat personeel met opsporingsbevoegdheid en de bijbe-

horende opleiding en ervaring zoals de KMar de personencontrole aan de grenzen uitoefent.

De VVD is van oordeel dat de reserve-politie een nuttige, aanvullende taak verricht. Zij houdt vast aan de wens dat in de Politiewet goed te regelen, zoals indertijd ook in de ontwerpwet was voorzien.

Gezien de goede ervaringen met het inschakelen van externe deskundigen bepleit de VVD deze aanpak ook voor de toekomst. Dit past in het privatiseringsbeleid van het Kabinet.

De conclusie van de VVD is:

- A. Maatregelen met betrekking tot de organisatie van de Nederlandse politie zijn dringend gewenst.
- B. Geen grote, ingrijpende reorganisatie maar procesmatige aanpak.
- C. Het einddoel is één politie-organisatie in Nederland.
- D. Organisatorische maatregelen moeten plaatsvinden op:
 - uitvoerend niveau, met accent op regionale samenwerking;
 - op midden- en hoger niveau binnen de politie;
 - op departementaal niveau.
- E. Politiepersoneel heeft recht op duidelijkheid over de richting van de veranderingen en inspraak op de vormgeving daarvan.
- F. Dit alles is gericht op een efficiënte en effectieve organisatie van de politie.
- G. Met als inzet:
 - adequate handhaving van de openbare orde;
 - daadwerkelijke bestrijding van de criminaliteit;
 - basis politie zorg dicht bij de burger.

(Voor nadere informatie: H.F. Dijkstal, tel. 070-614911, tst. 2292.)

Begroting ontwikkelings-samenwerking

De prioriteit, die de Regering terecht geeft aan Ontwikkelingssamenwerking blijkt onder meer uit de beschikbare financiële middelen. Terechte prioriteit, omdat in deze wereld nog steeds honderden miljoenen mensen beneden de armoedegrens leven, in diep schrijnende omstandigheden. De VVD-fractie juicht het dan ook toe, dat de Regering in 1986 voor het eerste 1,1% van het herschatte Nationaal inkomen aan ontwikkelingshulp zal besteden. Het is ook goed, dat in samenhang daarmee het probleem van het zogenaamde stuwmeer (de nog niet betaalde oude verplichtingen uit het verleden) is opgelost. Nederland staat nu werkelijk in de voorhoede wat betreft de uitgaven voor ontwikkelingsamenwerking en de VVD-fractie steunt dat van ganse harte.

Het is vooral vanwege de volgende punten dat de VVD-fractie het beleid van Minister Schoo steunt:

- a. De nadruk op het sterker maken van de eigen kracht in ontwikkelingslanden;
- b. De verbetering van de kwaliteit van de ontwikkelingshulp, onder meer door drastische vermindering van het aantal landen waaraan Nederland hulp geeft;
- c. De erkenning van het belang van het vrije marktmechanisme en van een vrije wereldhandel;
- d. De nauwe samenwerking tussen ontwikkelingssamenwerking en het Nederlandse bedrijfsleven.

Concluderend zei woordvoerder Frans Weisglas, dat het liberale ontwikkelingsbeleid van de afgelopen drie jaar heeft geleid tot een werkelijk sociaal ontwikkelingsbeleid, tot daadwerkelijke kwaliteitsverbetering van de hulp, tot nauwere samenwerking met het bedrijfsleven en tot een bijdrage aan een op een zo vrij mogelijke functioneren van de wereldeconomie gericht-structureel ontwikkelingsbeleid.

Ten aanzien van een aantal afzonderlijke onderwerpen zei de VVD-woordvoerder het volgende:

- a. Afrika is een triest verhaal apart, waar een gebrek aan vrijwel alles samengaat met de grootste bevolkingsgroei van de Derde Wereld. Terecht wordt dan ook prioriteit gegeven aan de hulp voor Afrika;
- b. De vluchtelingensituatie in de wereld is zorgwekkend. Het grootste aantal vluchtelingen is afkomstig uit Afghanistan. Frans Weisglas zag onlangs in Pakistan met eigen ogen de afschuwelijke gevolgen van de onderdrukking van Afghanistan door de Sovjetunie, waar al bijna zes jaar grove mensenrechtenschendingen plaatsvinden. Hij vroeg de Minister de hulp voor de Afghaanse vluchtelingen te vergroten en ook humanitaire hulp binnen Afghanistan mogelijk te maken;
- c. De recente gesprekken tussen legerleider Bouterse en de politieke partijen in Suriname geven enige hoop op verbetering van de politieke situatie in dat land. Van hervatting van de Nederlandse hulp kan echter pas sprake zijn wanneer concrete democratiseringsmaatregelen zijn genomen;
- d. De VVD-fractie maakt zich zorgen over de ontwikkelingen in Nicaragua, waar het Sandinistisch bewind steeds meer autoritaire en dictatoriale kenmerken vertoont. De Minister werd verzocht invloed uit te oefenen om deze situatie te verbeteren en vooralsnog terughoudend te zijn bij het aangaan van nieuwe ontwikkelingsactiviteiten in Nicaragua.

Aan het eind van het debat zei de VVD-woordvoerder, dat voor de VVD-fractie het ontwikkelingsbeleid van deze Regering voor voortzetting na mei 1986 in aanmerking komt.

(Voor nadere informatie: drs. F.W. Weisglas, tel. 070-614911, tst. 3112.)

Uit het Europese Parlement

Nieuwe technologieën

De plenaire vergadering van het Europees parlement van 7 t/m 11 oktober 1985 stond in het teken van de nieuwe technologieën.

Er was ondermeer een symposium voorbereid door de Franse liberaal Michel Poniowski; voorts werden 11 rapporten met betrekking tot dit onderwerp behandeld.

Florus Wijsenbeek onderstreepte in zijn rapport de vooraanstaande rol van nieuwe technologieën op het gebied van vervoer. In de toelichting op zijn rapport wees Wijsenbeek met name op het succes van de T.G.V., de zeer snelle trein die de Franse spoorwegen enkele jaren geleden in gebruik heeft genomen. Hij drong er op aan dat dit vervoersysteem ook in andere Lid-Staten zou worden ingevoerd. Europeanen moeten samenwerken en dienen, derhalve, bereid te zijn een systeem dat goed functioneert, maar dat in een andere Lid-Staat is uitgewerkt, in eigen land toe te passen.

Duitse socialisten en Italiaanse communisten dienden gezamenlijk amendementen in, waarop in de definitieve versie van het rapport geen plaats meer was voor deze praktische benadering van zaken.

(Voor nadere informatie: drs. F.A. Wijsenbeek, tel. 070-647447.)

Top van Genève

In het urgentie-debat over de voorbereiding in New York van de komende ontmoeting tussen de heren Reagan en Gorbatsjov bracht Jessica Larive met succes naar voren dat het goed zou zijn wanneer, naast de 7 belangrijkste industrielanden, de Gemeenschap in de persoon van de Voorzitter van de Raad, bij dit overleg aanwezig kon zijn. Piet Dankert verklaarde dat de socialisten tegen het voorstel zouden stemmen, omdat het „slordig geformuleerd” zou zijn. Het feit dat socialisten taalkundige problemen schijnbaar belangrijker vinden, dan het al of niet vertegenwoordigd zijn, bij monde van de EG, van kleine landen zoals Nederland bij het overleg in New York, is op zijn minst verwonderlijk te noemen. Jessica Larive vond deze houding inconsistente met de heersende opvatting binnen de PvdA dat Nederland een gewichtige stem heeft in de wereldpolitiek.

(Voor nadere informatie: mevr. mr. J.E.S. Larive, tel. 09-3223747781.)

Ontoelaatbare inmenging particulier initiatief?

De VVD wijst iedere suggestie van de hand als zou de overheid zich ontoelaatbaar mengen in de beleidsvrijheid van het particulier initiatief. Wat de overheid doet, is met dit aangescherpte mandaat duidelijke randvoorwaarden stellen aan het gebruik van f 14 miljoen belastinggeld, opdat het geld daarvoor gebruikt wordt, waarvoor het is bedoeld. Doelmatig, efficiënt en doelgericht.

De overheid mag, nee moet zelfs, randvoorwaarden stellen. Het is aan organisaties, grote en kleine, een keuze te maken: óf men houdt zich aan die randvoorwaarden en kan NCO subsidie krijgen. Of men houdt zich niet aan die randvoorwaarden maar moet dan ook niet desondanks overheidssubsidie willen aanpakken. Daar is niets onredelijks aan. Dat gebeurt bij alle sectoren, die overheidssubsidie ontvangen. Zelfs de NCO, of juist de NCO die voor de volle 100% draait op belastinggeld, is daarop geen uitzondering. Ook al probeert de NCO zich met het aureool van heiligheid (al jaren) aan te meten. Quod non.

(Voor nadere informatie: mevr. E. Terpstra; tel. 070-614911, tst. 2118.)

Rapport Teldersstichting nr. 55

Een dezer dagen werd het nieuwste geschrift van de Prof. Mr. B.M. Teldersstichting (no. 55), getiteld: „Gemeenten tussen Rijk en Markt” gepubliceerd.

In dit geschrift wordt een aantal ingrijpende voorstellen gedaan om de financiële en bestuurlijke autonomie van de gemeenten te vergroten. Decentralisatie vergt sanering van de specifieke uitkeringen, deregulering, vergroting van het eigen belastinggebied van gemeenten, etc. In een tijd van bezuinigingen houdt decentralisatie tevens in, dat gemeenten minder zouden hoeven bezuinigen dan het Rijk.

U kunt dit geschrift gratis verkrijgen door onderstaande bon, ingevuld, te retourneren en in een enveloppe met postzegel voor 4 november a.s. aan

postbus 19027, 2500 CA 's-Gravenhage

(s.v.p. in blokletters invullen)

Naam :
 Adres :
 Woonplaats :
 Postcode :

wil rapport nr. 55 ontvangen.

EXPRESSE

redactie: H.F. Heijmans, drs. L.M.L.H.A. Hermans, P. Kronenberg; eindredactie: J.J. Metz;
redactie-adres: Postbus 20018, 2500 EA 's-Gravenhage, tel. 070-614911; organisatie: J.N.J. van den Broek;
abonnementsadministratie: algemeen secretariaat VVD, postbus 19027, 2500 CA 's-Gravenhage, tel. 070-614121;
abonnementsgeld: f 50,- per jaar; vormgeving en druk: Hofstad Druktechniek bv, Zoetermeer

Mededelingen

Begroting ontwikkelingssamenwerking

In VVD-Expresse no. 97 stond dat de VVD-fractie het toejuicht dat Nederland in 1986 voor het eerst 1,1% van het Herschatte Nationaal Inkomen aan Ontwikkelingshulp zal besteden. Daar had moeten staan: **1,5%** van het Herschatte Nationaal Inkomen.

Ontwerp hoofdbestuur ten behoeve van de verkiezingsraad

Ontwerp van het hoofdbestuur voor de in te dienen kandidatenlijsten, opgemaakt op maandag 21 oktober 1985 ingevolge artikel 16.1 onder 6 van het reglement op de kandidaatstelling voor leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

In volgorde van landelijke voorkeur:

1. Nijpels	37. Blaauw J.D.
2. Smit-Kroes (v)	38. Joekes
3. De Korte	39. Van Hoof
4. Bolkestein	40. Swart
5. Hermans	41. Termeer-van Valburg (v)
6. Evenhuis	42. Bruggeman
7. Voorhoeve	43. Luchtenveld
8. Koning	44. Pruijs
9. Dees	45. Ten Wolde
10. Schoo (v)	46. Van der Kooij
11. Ginjaar-Maas (v)	47. Remkes
12. Van Eekelen	48. Lucassen-Stauttner (v)
13. Ploeg	49. Metz
14. Terpstra (v)	50. Muntinga
15. Weisglas	51. Ferrier (v)
16. Linschoten	52. Grootenboer
17. Franssen	53. Ten Veen
18. Scherpenhuizen	54. Bakhoven
19. Braams	55. Van Beek
20. Blauw P.M.	56. De Bakker
21. Van Rey	57. Van der Stoel
22. Te Veldhuis	58. Cevaal
23. Wiebenga	59. Dedden
24. De Grave	60. Korsten
25. De Beer	
26. Korthals	
27. Van Erp	
28. Jorritsma-Lebbink (v)	
29. Van Heemskerck Pillis-Duvekot (v)	
30. Rempt-Halmmans de Jongh (v)	
31. Nijhuis	
32. Lauxtermann	
33. Kamp (v)	
34. Dijkstal	
35. Keja	
36. Den Ouden-Dekkers (v)	

Hoofdpijnen Verdrag Kruisvluchtwapens

De VVD heeft in het debat over de kabinetsbrief inzake de hoofdpijnen van een overeenkomst met de V.S. over de plaatsing van kruisvluchtwapens de inhoud van deze brief onderschreven. Een aantal weken tevoren had het PvdA-Kamerlid De Vries in een artikel de grondwettelijkheid van de plaatsing van kruisvluchtwapens aangevochten. De VVD verklaarde in het Kamerdebat nog eens nadrukkelijk, dat er beslist geen sprake is van strijdigheid met de Grondwet. Er is geen enkel artikel in de Grondwet dat op gespannen voet staat met de plaatsing, zoals ook de Raad van State reeds aantoonde. De argumenten van de oppositie werden overtuigend weerlegd door de regering en de coalitiefracties. Overigens beschouwde de Nederlandse Regering anno 1949 het toen gesloten NAVO-verdrag reeds als de basis van een toekomstige, gezamenlijke defensie onder één bevel.

Op grond van het NAVO-verdrag is een geïntegreerde bevelsstructuur ontwikkeld. Besluiten op basis van consultatie en integratie van beleidsmiddelen vormen daarvan een belangrijk onderdeel.

In de NAVO geldt, dat de bondgenoten één verdediging voeren voor het gehele verdragsgebied. Een toekomstige bevoegdheid van Amerikaanse soldaten op Nederlands grondgebied om in het kader van de NAVO-overeenkomsten en- afspraken kruisvluchtwapens te bedienen, schendt de Nederlandse onafhankelijkheid net zo weinig als de onafhankelijkheid van de Bondsrepubliek Duitsland wordt geschonden door de reeds lang bestaande bevoegdheid van Nederlandse soldaten om in de Bondsrepubliek Duitsland nucleaire artillerie of lance-raketten te bedienen.

Het is natuurlijk het goed recht van de tegenstanders van de plaatsing om allerlei argumenten tegen het beleid te bedenken, maar Regering en Parlement moeten de echte van de schijnargumenten zien te scheiden. De juridische obstakels, die de oppositie heeft bedacht, zijn in het geheel niet overtuigend en tasten, indien zij consequent zouden worden voortgezet, eigenlijk het hart van het bondgenootschap aan.

(Voor nadere informatie: dr.ir. J.J.C. Voorhoeve, tel. 070-614911, tst. 2704.)

Begroting Binnenlandse Zaken

Op 22 en 24 oktober heeft de behandeling plaatsgevonden van de begroting voor Binnenlandse Zaken voor 1986.

Daarbij kwamen onderwerpen aan de orde als decentralisatie, gedeconcentreerde rijksdiensten, circulaires, beperking van externe adviesorganen, sanering van plan-procedures, civiele verdediging en het beleid ten aanzien van locale bestuurders, de burgemeestersbenoemingen, de

rechtspositie van de wethouders en de positie van staten- en raadsleden.

Woordvoerder voor de VVD was Herman Lauxtermann.

De decentralisatie was de hoofdmoot – althans qua lengte – van het VVD-verhaal bij de begroting Binnenlandse Zaken. Constaterend dat juist de bewindslieden van Binnenlandse Zaken het belang van de gemeenten binnen de organisatie van het binnenlands bestuur inzien en naar dat inzicht ook handelen, bleven toch een aantal aandachtspunten voor toekomstig beleid over, aldus de woordvoerder.

Het decentralisatieproces blijkt moeizaam, een systeem lijkt nauwelijks aanwezig, al wordt, blijkens het decentralisatie-overzicht 1985, een aanzet tot systematisering gegeven. Lauxtermann vestigde er nogmaals de aandacht op dat de VVD het van groot belang acht dat de organisatie van het binnenlands bestuur voor de burger begrijpelijk en beïnvloedbaar is. Een duidelijker bepaling van taken en bevoegdheden van de drie bestuurslagen in de vorm van een aantal vuistregels zou hierbij een nuttig instrument kunnen zijn.

In krachtige bewoordingen drong de VVD-er aan op het verminderen van zowel het aantal gedeconcentreerde rijksdiensten als de aan de verschillende diensten toebedeelde taken.

Op badinerende toon vervolgde de VVD-woordvoerder zijn betoog over de jaarlijks verschijnende aantallen circulaire's. Met ingewikkelde berekeningen gaf hij de voor de circulaire's benodigde leestijd aan: 960 circulaire's met tezamen 3712 bladzijden à 2,5 minuut leestijd leveren 9280 minuten leestijd, ofwel 155 uur ofwel 3,5 week lezen. Daarbij moeten dan nog worden gevoegd 4 manweken voor het opbergen van 960 circulaire's (à 10 minuten).

Geen berekeningen durfde de VVD-er aan voor de verdere „verwerking” van de inhoud der circulaire's.

Kortom, Lauxtermann deed een beroep op de Minister om te bevorderen dat de circulaire's nu daadwerkelijk en versneld zal worden ingedamd.

Verdergaand op de weg der beperkingen drong de VVD ook op het punt van de planprocedures en de externe adviesorganen aan op rigouze beperking op korte termijn.

Ten aanzien van de planprocedures diende de VVD-woordvoerder een motie in, waarin gevraagd wordt om via een wettelijke bepaling het invoeren van nieuwe planfiguren te onderwerpen aan strikte voorwaarden.

Wat betreft het herindelingsbeleid, legde de VVD nog de nadruk op de functie hiervan als instrument ter versterking van de autonome positie van de gemeenten. De heer Lauxtermann vroeg zich wel af of de verfijning herindelings altijd toereikend is voor heringedeelde gemeenten.

Ook vestigde hij nog de aandacht op het overhevelen van wachtgelden voor politieke ambtsdragers en ambtenaren na indeling, naar het Gemeentefonds. De VVD heeft daartegen geen bezwaar, mits het om een werkelijk „adequaat budget” gaat, een structurele en toereikende voeding van het fonds.

Ook de civiele verdediging kwam ter sprake; de VVD-woordvoerder vestigde de aandacht op de rechtspositie van het beroepspersoneel van de Bescherming Bevolking. Hij vroeg de Staatssecretaris hier de nodige zorg aan te besteden.

Veel aandacht besteedde de woordvoerder – evenals

andere jaren – aan de positie van de verschillende lokale bestuurders.

Zo zijn de burgemeestersbenoemingen een jaarlijks terugkerend „strijdpunt” tussen CDA, VVD en PvdA.

VVD en PvdA drongen er wederom bij de Minister op aan een evenredige verdeling van het aantal burgemeestersposten te bewerkstelligen. Vooral de VVD, maar ook – zij het in mindere mate – de PvdA is ondervertegenwoordigd in het burgemeestersstandpunt.

Het CDA is het hier uiteraard niet mee eens; het zegt ronduit, dat geen enkele partij ondervertegenwoordigd is.

In een motie, in vervolg op moties in voorgaande jaren, vroeg Lauxtermann de Minister nu duidelijker termijnuitspraken te doen ten aanzien van de gewenste verbetering van de rechtspositie van de wethouders. De VVD wil, dat de Regering de conclusies van het rapport van de VNG „de wethouder gewaardeerd” overneemt. Ze beseft, dat integraal uitvoeren van wensen en conclusies uit dit rapport in 1986 niet mogelijk is om budgettaire redenen. Zij denkt in de richting van een, in overleg tussen Regering en VNG te vormen, programmering van de wijze waarop in de loop van de tijd – een beperkt aantal jaren! – gekomen zal kunnen worden tot effectuering van de verbetering van de rechtspositie van de wethouders – conform genoemd rapport.

De Minister stelde zich evenals bij vorige moties gereserveerd op.

De uitgangspunten in de discussie rond de positie van staten- en raadsleden zijn iets minder duidelijk. Zo is de discussie over de gewenste hoogte van de vaste vergoeding aan deze groep ambtsdragers nog niet afgerond.

Wij hebben de Minister gevraagd notoire onredelijkheden, die in individuele gevallen door de premieheffing volksverzekeringen voor staten- en raadsleden kunnen ontstaan, te willen wegnemen.

De stemmingen over de moties bij dit begrotingshoofdstuk zullen op een nader te bepalen datum plaatsvinden.

(Voor nadere informatie: mr. H.Th.M. Lauxtermann, tel. 070-614911, tst. 2035.)

Europa

Nederlandse voorzitterschap E.G.

De afgelopen week werden in de Kamer een aantal Europese onderwerpen behandeld. In de eerste plaats werd gesproken over het Nederlandse Voorzitterschap van de EG, vanaf 1 januari a.s. VVD-woordvoerder Jan Dirk Blaauw zei, dat Nederland zich als voorzitter moet blijven inzetten voor institutionele hervormingen in de EG. Dat geldt voor betere besluitvorming, zodat beslissingen van de EG-ministers bij meerderheid kunnen worden genomen en het veto-recht wordt teruggedrongen. Ook dienen de bevoegdheden van het Europese Parlement vergroot te worden, zodat democratische controle ook in Europa verzekerd is.

Vervolgens sprak de heer Blaauw over het grote belang van een Europees vervoerbeleid. Dit onderwerp zou tijdens het Nederlandse voorzitterschap prioriteit moeten krijgen. De stagnatie bij de totstandkoming van een EG-vervoerbeleid beperkt de economische bedrijvigheid in Europa. Ook werd aandacht gevraagd voor het Europese landbouw- en visserijbeleid en voor het milieubeleid. Bij dit laatste moet ook in Europees verband de strijd tegen de zure regen voorop staan.

Vervolgens bracht Frans Weisglas naar voren, dat tijdens het Nederlandse voorzitterschap veel aandacht moet worden besteed aan de totstandkoming van één echte Europese interne markt, aan de versterking van de technologische samenwerking in Europa en aan doeltreffende samenwerking op economisch en monetair terrein.

Door allerlei administratieve hindernissen aan de grenzen verliest het Europese bedrijfsleven zo'n 17,5 miljard gulden per jaar. Alleen al daarom is het van het grootste belang, dat tijdens het Nederlands voorzitterschap met kracht verder wordt gewerkt aan de Europese interne markt. Bovendien tevens, omdat alleen door een gezamenlijke Europese aanpak weerstand kan worden geboden aan de concurrentie van Japan en de VS. Versterking van het interne Europa mag niet samengaan met een protectionistische opstelling naar buiten. Ook als EG-voorzitter moet Nederland bijdragen aan het instandhouden van de vrijhandel en protectionisme bestrijden. Vervolgens zei Frans Weisglas, dat ook de Ministers van Justitie moeten werken aan een gezamenlijk Europees beleid en wel op het gebied van de criminaliteitsbestrijding. Europese samenwerking op dat terrein is voorwaarde voor het volledig openstellen van de grenzen binnen de EG voor het personenvervoer.

Tevens kwam aan de orde de uitbreiding van de EG met Spanje en Portugal. De VVD-fractie stond hier positief tegenover. Ten eerste om politieke redenen: het EG-lidmaatschap zal bijdragen aan een bestending van de nog jonge democratie in Spanje en Portugal en het zal positieve invloed kunnen hebben op het in Spanje te houden referendum over het NAVO-lidmaatschap. Ten tweede om economische redenen: de toetreding zal op den duur positief zijn voor de huidige EG-landen en voor Spanje en Portugal. Ook al zal het die landen nog de nodige moeite kosten tot werkelijke integratie in Europa te komen. Frans Weisglas vroeg speciale aandacht voor het belang van een spoedige erkenning van Israël door Spanje; een gemeenschappelijk Europees Midden-Oosten-beleid is immers zeer moeilijk wanneer één der leden Israël niet erkent.

Tenslotte is gesproken over de verhoging van de financiële eigen middelen van de EG. Jan Dirk Blaauw bracht naar voren, dat deze verhoging noodzakelijk is voor de toetreding van Spanje en Portugal en voor nieuw EG-beleid. Hierbij tekende hij wel aan, dat dit nieuwe beleid zo veel mogelijk vervangend voor nationaal beleid moet zijn. Het zou niet aanvaardbaar zijn als de verhoging van de eigen middelen alleen zou worden aangewend voor compensatie van het Verenigd Koninkrijk of voor onbeheersbare landbouwuitgaven. Het gemeenschappelijk landbouwbeleid dient dan ook verder aangepast te worden.

Tenslotte werd gewezen op het belang van strikte begrotingsdiscipline, ook in Europees verband, en op de wens de Europese Rekenkamer meer inbreng te geven bij de controle van de Europese financiën.

(Voor nadere informatie: J.D. Blaauw, tel. 070-614911, tst. 3015, en F.W. Weisglas, tel. 070-614911, tst. 3112.)

Internationale Culturele Betrekkingen

In een commissievergadering d.d. 28 oktober 1985, wisselde de Kamer van gedachten over het beleid ten aanzien van de internationale culturele betrekkingen. Van regeringszijde waren aanwezig Minister Brinkman en Staatssecretaris Van Eekelen.

Een van de problemen op dit beleidsterrein is, dat de

uitgangspunten ervan zo vaag zijn: achter de dikke muren van een zestal departementen wordt, overigens actief, dit beleid vorm gegeven door ambtenaren die er weinig voor voelen buitenstaanders in de keuken te laten kijken. Mevrouw Van Heemskerck vroeg en kreeg dan ook van de bewindslieden de toezegging, dat de Kamer geïnformeerd zou worden over de mogelijkheden een zodanige beheersvorm te vinden (er is met internationale culturele betrekkingen jaarlijks ca. f 20 miljoen gemoeid!) dat: a. het gevoerde beleid duidelijker wordt; b. betrokkenen (waaronder het particulier initiatief) meer inbreng kunnen hebben op dit punt. In samenhang hiermee beloofden de bewindslieden vaker te informeren over de voortgang van het beleid. Tenslotte beloofde minister Brinkman – die de laatste jaren nogal eens uitsprak dat de export van cultuur(-goederen) vooral ten dienste stond van de industriële export – te bevorderen, dat cultuurexport een gelijkwaardige plaats krijgt naast de industriële export. Dit is vooral mede van belang, omdat dan de kansen – voor kunstenaars en wie zich om den brode met kunst bezighoudt – hun markt uit te breiden vergroot worden.

Speciale aandacht werd door de VVD gevraagd voor de uitwisseling van jongeren, betere inschakeling van de Pop muziek en de culturele aanwezigheid van ons land bij het 40-jarig bestaan van de staat Israël in 1988.

(Voor nadere informatie: S. van Heemskerck Pillis-Duvekot, tel. 070-614911, tst. 2382.)

Wijziging wet verontreiniging oppervlaktewateren (19 141)

- Op 3 oktober jl. werd in de Kamer, via een spoedprocedure, een tweetal wijzigingen van de Wet Verontreiniging Oppervlaktewateren behandeld en aangenomen.
- Het eerste voorstel beoogde om uit de wet de bepaling te elimineren dat ook „de wijze van lozen” van afvalwater een maatstaf kan zijn voor het opleggen van extra zuiveringsheffingen (naast de maatstaven „hoeveelheid en hoedanigheid van het afvalwater”). Men kan hierbij denken aan onregelmatige lozingen van bijvoorbeeld seizoenbedrijven. De belangrijkste reden voor dit eliminatie-voorstel was dat de Hoge Raad in een drietal arresten had bepaald dat – in die 3 gevallen – geen extra kosten door de waterkwaliteitsbeheerder waren aangetoond, en dat daarom de noodzaak van die extra heffingen niet was aangetoond.
- Het tweede voorstel beoogde om de opbouw van een zogenaamd vervuilingseenheid/inwoner-equivalent te wijzigen. Om de hoeveelheid afvalwater per dag van één inwoner te kunnen zuiveren, is volgens recent onderzoek 136 gram zuurstof nodig. En in de wet lag die maatstaf nog op 180 gram.
- Door de combinatie van voorstellen zouden de beide financiële effecten elkaar, in het algemeen gesproken, voor het grootste gedeelte opheffen. Voor de burgers zou een verhoging van ± 6% van de zuiveringstarieven kunnen gaan ontstaan; voor het totale bedrijfsleven zou een kleine lastenverlichting kunnen gaan ontstaan. Als beide voorstellen niet gecombineerd zouden worden ingevoerd, dan zou een aanzienlijke lastenverzwaring voor of het bedrijfsleven of de burgers gaan optreden. En die consequentie wilde geen enkele partij in de Kamer voor haar rekening nemen.
- Hoewel dus alle partijen, inclusief Minister Smit-Kroes,

min of meer met de rug tegen de muur stonden, vond onze woordvoerder Jan te Veldhuis dat wel degelijk flankerende beleidsbeslissingen nodig waren om ongewenste neveneffecten te vermijden. Hij bracht daartoe het volgende in:

- Als duidelijk kan worden aangetoond dát er door waterkwaliteitsbeheerders extra kosten moeten worden gemaakt om onregelmatige lozingen van afvalwater te kunnen verwerken; en als dan tevens bekend is wie de veroorzaker(s) is (zijn), dan is het toch onbillijk om onschuldigen voor die kosten te laten opdraaien?! Dan moet de vervuiler/de veroorzaker toch zélf betalen?! Een amendement op dit punt zou op te grote technische, juridische en beleidsmatige punten gaan stuiten in verband met bestaande onzekerheden en onduidelijkheden. Daarom werd een andere weg gevolgd: In een Kamerbreed aanvaarde motie Te Veldhuis/Eversdijk werd namelijk aan de Minister verzocht om nadere studie en voorstellen te doen of zo'n correctieregeling voor daartoe geschikte gevallen alsnog weer mogelijk gemaakt zou moeten worden. De Minister zegde die studie en voorstellen toe vóór het voorjaar 1986.
- Ook al moge het bedrijfsleven als geheel dan min of meer „quitte spelen" bij deze wijzigingen; het kan wel degelijk voorkomen dat individuele bedrijven aanzienlijke financiële consequenties krijgen te duchten, omdat ze slechts onder één van de twee wijzigingen vallen. Jan te Veldhuis noemde een aantal concrete gevallen, waarbij jaarlijkse lastenverhogingen van vele honderdduizenden guldens zouden kunnen gaan optreden. Hij stelde daarom voor om in die gevallen, waarin zich onbillijkheden van overwegende aard zouden gaan voordoen, een soepele en evenwichtige overgang naar het nieuwe financiële regiem te bewerkstelligen. Bijvoorbeeld via de instrumenten van art. 63 Algemene Wet inzake Rijksbelastingen of art. 17 Invorderingswet. Een daartoe strekkende motie kon hij gevoeglijk intrekken, omdat de Minister op dit verzoek alles toezegde wat hij vroeg. Zij zou een dergelijke gedragslijn ook bij de lagere overheden (provincies, waterschappen, zuiveringsschappen) gaan bevorderen, met inachtneming uiteraard van hun autonome bevoegdheden.
- Omdat de wetswijzigingen zouden leiden tot een stijging

van de zuiveringstarieven met $\pm 6\%$, en omdat ook het investeringspatroon van de waterkwaliteitsbeheerders normaal doorloopt, zou in de meeste gebieden een stijging van de zuiveringslasten van minimaal $\pm 8 - 10\%$ gaan optreden.

Jan te Veldhuis sprak daarover zijn teleurstelling uit, omdat het Kabinetsbeleid immers is gericht op kostenmatiging voor burgers en bedrijfsleven. Omdat hij het onvermijdelijke echter moeilijk kon ontlopen, verzocht hij Minister Smit-Kroes om de totnogtoe gehanteerde einddatum 1990 voor de sanering van het totale Nederlandse oppervlaktewater niet (meer) als een valbuil te hanteren, maar om op dit punt de nodige flexibiliteit in acht te nemen. Aldus zou de stijging van tarieven wat diffuser kunnen worden uitgesmeerd. De Minister stelde zich ook op dit punt positief op. Een kort uitschuiven van de eindtermijn behoeft dus op zich geen bezwaar meer te zijn.

- De WVO is geen instrument om inkomenspolitiek te bedrijven, zo stelde onze woordvoerder. Hij ging hier uitvoerig op in, omdat er nogal wat lagere overheden zijn die op dit punt een soort algemeen kwijtscheldingsbeleid voeren voor de sociale minima en omdat het niet uitgesloten is dat het aantal verzoeken om kwijtschelding zal toenemen als de tarieven met $8 - 10\%$ stijgen. De consequentie van kwijtschelding is onder meer dat de kwijtscholden bedragen dan over de andere heffingsplichtigen in zo'n beheersgebied moeten worden opgeslagen. Daardoor ontstaat – opnieuw – een ongewenste lastenverschuiving. Jan te Veldhuis wees ook op de mogelijk gevaarlijke precedentwerking voor kwijtschelding van gas- en electrarekeningen en onroerend-goed-belasting, en attendeerde op een uitspraak van de Hoge Raad. Daar stond in dat bijstandsuitkeringen geacht moeten worden zodanig te zijn opgebouwd, dat daarmee ook zuiveringsheffingen kunnen worden betaald. Hij drong er bij de Minister op aan om op dit punt de nodige actie te ondernemen naar de betreffende, „algemeen kwijtscheldende", lagere overheden toe. De Minister zegde dat toe, en onderschreef (uiteraard) deze gedachtenlijn.

(Voor nadere informatie: mr. A.J. te Veldhuis, tel. 070-614911, tst. 2288.)

Mededeling

Brochure Door Vrijheid Verbonden Vijfde Druk

In de brochure Door Vrijheid Verbonden wordt op bondige wijze het functioneren van de VVD beschreven.

Voor bestuursleden die nauw betrokken zijn bij de partij-organisatie is deze brochure onmisbaar.

Sedert de vierde druk die in 1983 werd gepubliceerd, is een aantal reglementen drastisch gewijzigd. Ook op andere punten hebben zich in de partij-organisatie veranderingen voorgedaan. Die wijzigingen zijn verwerkt in de nieuwe, vijfde druk, van Door Vrijheid Verbonden.

Deze brochure wordt op 23 november aanstaande op de jubileumbijeenkomst van de Haya van Somerenstichting gepresenteerd en gratis aangeboden aan alle bezoekers.

Deze brochure kan ook besteld worden door een bedrag van f 3,50 over te maken op gironummer 40 18 23 2 ten name van VVD-informatierekening 's-Gravenhage, onder vermelding van Door Vrijheid Verbonden. Bij een afname van 10 exemplaren, of een veelvoud daarvan, kan f 25,- worden overgemaakt.

Eerste reactie van VVD-fractievoorzitter Ed Nijpels op het kabinetsbesluit inzake de kruisvluchtwapens

1. Er is voor de VVD op zich geen enkele reden vandaag te juichen over de komst van de kruisraketten.
2. Wel is het positief dat Nederland na 6 jaar wachten en aarzelen vanaf vandaag als een volwaardig lid van het Navo-bondgenootschap gaat functioneren en aan de onduidelijkheid een eind is gekomen.
En dat we daarmee ook bereid zijn gezamenlijk met onze bondgenoten de lasten, die de verdediging van de vrijheid met zich brengt, te delen.
3. Het is buitengewoon jammer en teleurstellend dat er van Sovjetzijde niet duidelijk en overtuigend is gereageerd op het 1-juni-besluit.
4. De stap, die het kabinet vandaag heeft gezet, is een noodzakelijke stap, die past in een consequent kabinetsbeleid ten aanzien van vrede en veiligheid.
5. Ik hoop dat alle mensen, die bezwaren hebben tegen raketten – emotionele bezwaren die ik me goed kan voorstellen – bereid zijn te aanvaarden wat het kabinet, gesteund door een Kamermeerderheid, heeft besloten.
6. Het beleid, dat de VVD voorstaat, is er niet op gericht om kruisraketten te plaatsen, maar om de dreiging van de SS-20 te verminderen of te laten verdwijnen.
7. De VVD zal pas tevreden zijn als er een verdrag tot stand komt waarin tot forse tweezijdige vermindering van kernbepapening wordt besloten. Wat ons betreft kan dat niet drastisch genoeg gebeuren.

8. Ten aanzien van de kerntaken is het goed om vast te stellen dat in het regeerakkoord de vermindering van de afhankelijkheid van nucleaire bepapening een belangrijke rol speelt.
Dit betekent ook dat beide partijen in de coalitie vorm dienen te geven aan die vermindering.
Bondgenootschappelijke benadering is daarbij van groot belang, zoals in regeerakkoord ook meerdere malen wordt aangegeven.
9. Het pakket aan kerntaken, zoals nu op tafel gelegd door het kabinet, is niet een ideale oplossing, maar is tegen de achtergrond van de jarenlange verdeeldheid in het CDA èn gezien het positieve plaatsingsbesluit èn gezien de belangrijke verbetering van de luchtverdediging van ons land en daarmee van de Navo, goed te verklaren en te verdedigen.
10. Voor de VVD is ten aanzien van de kerntaken van doorslaggevend belang voor haar totale oordeel:
 - dat de nucleaire artillerie wordt gehandhaafd;
 - dat het kabinet het belang van die artillerie, waar in het verleden in de Kamer veel weerstand tegen bestond, nog eens heeft onderstreept;
 - dat daarmee de Nederlandse troepen in de Noord-Duitse laagvlakte niet extra kwetsbaar worden;
 - en dat omwisseling van de acht-inch in de 155 mm mogelijk wordt.
11. Zoals de minister-president meermalen heeft gezegd, dient in een consultatie-procedure ook geluisterd te worden naar redelijke argumenten van de bondgenoten en dat zal, naar ik aanneem, ook gebeuren.
12. Onze eerste indruk is dat het gehele pakket, inclusief het plaatsingsbesluit en inclusief de belangrijke uitbreiding van de luchtverdediging en het commitment aan de verhoging van de defensie-uitgaven met 3%, niet op onoverkomelijke bezwaren van de bondgenoten zal stuiten.

Regionaal beleid: specifieke aandachtspunten

Financiering terugploegprojecten

Het belangrijkste punt van kritiek op de nota RSEB '86-'90 is het feit, dat het vervolgprogramma terugploegprojecten (werken met behulp van uitkering) voor 100 miljoen gefinancierd wordt uit de middelen voor het regionaal beleid. Het gaat hier duidelijk om de wijze van financiering en niet om de terugploeg-projecten als zodanig. Ook voor de regio's zijn deze op zich van belang. Echter, omdat het additioneel/aanvullend beleid betreft, kunnen deze projecten niet tot het „normale" regionaal sociaal-economisch beleid gerekend worden. Bovendien passen deze projecten ook vanwege hun aard minder goed in het regionaal economisch stimuleringsbeleid. Bij het regionaal beleid gaat het immers om het bevorderen van economische structuurver-

sterkende projecten (infrastructuur). Volgens de VVD zou het onderbrengen van de additionele, arbeidsintensieve projecten in het regionaal economische beleid ertoe kunnen leiden, dat de regionale prioriteitstelling zou worden doorkruist. De terugploegprojecten komen voor circa de helft direct aan het regionaal beleid ten goede.

De VVD pleitte daarom in dit kader voor een extra middelen ter grootte van 50 miljoen om de oneigenlijke financiering glad te strijken, ten behoeve van projecten in de voorwaardenscheppende sfeer.

Arbeidsvoorzieningenbeleid

- decentralisatie

De VVD pleitte in het debat voor meer regionale en lokale betrokkenheid bij het taakstellende beleid van de arbeidsvoorziening. Ten eerste, omdat het gaat om hele concrete, regio-specifieke problemen en knelpunten, waarover de kennis op regionaal en lokaal bestuurlijk niveau veel groter is (doelmatigheid en efficiency).

Ten tweede, omdat de keuzes, die worden gemaakt, onderhevig moeten zijn aan democratische controle.

Ten derde, omdat de arbeidsvoorziening een component van het arbeidsmarktbeleid is en als zodanig onlosmakelijk verbonden met het eigen regionaal sociaal-economische beleid van de provincies. Voor het voeren van dat economische beleid beschikken de provincies niet over de nodige directe instrumenten. Wil het integrale beleid van de lagere overheden niet mank gaan, dan zullen zij ook op het sociaal-economische beleidsterrein eigen bevoegdheden moeten krijgen. Na twee jaar aandringen van de VVD heeft de minister van SoZa toegezegd, dat hij de provinciale besturen daadwerkelijk zal betrekken in het bestuur van de arbeidsvoorziening op provinciaal niveau.

- verdeling van de middelen

Naast de regionale werkloosheid zal in het vervolg ook de werkgelegenheid als verdelingscriterium gaan gelden voor de verdeling van de beschikbare middelen; een logisch gevolg van de verschuiving van aanbodgerichte aanpak naar vraag- en marktgerichte aanpak.

De VVD vroeg zich af of dit criterium geen verfijning zou behoeven, zodat meer rekening kan worden gehouden met specifieke regionale omstandigheden, zoals de aard van de werkloosheid. Daarnaast wilde de VVD weten op grond van welke operationele criteria achterstandsgebieden worden aangewezen. De VVD juicht het toe, dat het kabinet overweegt een nieuw instrument bij de arbeidsvoorziening in te voeren, dat met name gericht is op de oudere werklozen.

De VVD diende - ter ondersteuning van de minister - een motie in om meer middelen uit het Europees Sociaal Fonds ten behoeve van de werkloosheidsbestrijding en pleitte voor actieve grensoverschrijdende arbeidsbemiddeling.

IPR

De IPR is een wezenlijk instrument in het kader van het Regionale stimuleringsbeleid. In het conceptverkiezingsprogramma van de VVD staat dat de IPR gehandhaafd dient te worden, waarbij het gaat om investeringen in regio's met een duidelijke achterstandssituatie.

De VVD vreesde, dat gezien het aantal lopende aanvragen voor IPR de beschikbare 300 miljoen ontoereikend zou zijn. Het doorschuiven van '86 naar '87 brengt het gevaar met zich mee, dat ondernemers die willen investeren lang moeten wachten, hetgeen een rem op de economische ontwikkeling betekent.

Een tweede gevaar is, dat de IPR als het ware het regionale budget gaat opeten, hetgeen uiteraard voorkomen moet worden. En niet in de laatste plaats dient er sprake te zijn van een adequate financiële beheersbaarheid. Misschien zou een verdere decentralisatie op basis van budgettering, waarbij de provincies zelf de bevoegdheid krijgen om accenten te leggen en prioriteiten te stellen, een oplossing kunnen bieden.

De voorkeur van de VVD gaat wat betreft het leggen van accenten uit naar én projecten met een „vliegwiel“- en uitstralingseffect én naar investeringen in de sfeer van het midden- en kleinbedrijf. Deze hebben immers de meeste betekenis voor de regionale economische ontwikkeling en de toename van werkgelegenheid.

Met betrekking tot het toepassingsgebied wees de fractie op de versnippering van de gebiedsindeling, hetgeen tot grensfricties aanleiding geeft. Zij drong er bij de minister op aan met de Europese commissaris te praten over de behoefte aan meer uniformering van het IPR-toepassingsgebied.

(Voor nadere informatie: de heer G.B. Nijhuis, tel. 070-614911, tst. 3217.)

Begroting Justitie - 1986

Bij de behandeling van de begroting Justitie 1986 ving de VVD-woordvoerder, Jan Kees Wiebenga, aan met een beoordeling van het in deze kabinetsperiode gevoerde beleid. Voor de Minister van Justitie Korthals Altes viel deze beoordeling positief uit.

De woordvoerder noemde:

- de bestrijding van de criminaliteit (een van de hoofdtaken van het kabinet) heeft door middel van het beleidsplan Samenleving en Criminaliteit een beslissende impuls gekregen;
- deregulering is in gang gezet. Kanttekening: het gaat traag, een nieuwe impuls is nodig;
- de rechterlijke macht is/wordt uitgebreid met vele honderden personeelsleden; een efficiency-verbetering wordt bevorderd;
- op het terrein van het anti-discriminatiebeleid is de recente oprichting van het landelijke Bureau voor de bestrijding van Rassendiscriminatie een eerste stap voortwaarts.

Het oordeel over de staatssecretaris is minder gunstig: zij is niet in staat gebleken de broodnodige herziening van bijvoorbeeld het vreemdelingenbeleid verder te brengen dan het stadium van ambtelijke voorbereiding, en ook anderszins lijkt zij niet al te besluitvaardig.

Rechtspleging

Ondanks het voorgenomen beleid op basis van het beleidsplan Samenleving en Criminaliteit blijven er op de korte termijn zorgen met betrekking tot de rechtspleging.

- allereerst zijn daar de recente krakersonlusten in Amsterdam. De VVD spreekt nogmaals scherpe afkeuring uit over de straatterreur door de krakers;
- het wegzenden dan wel uitzetten van zware criminelen;
- het nog niet uitvoeren door het Openbaar Ministerie van de voorstellen tot verbetering van de informatie en bejegening van slachtoffers van misdrijven;
- de motivering van strafvonnissen;

Rechterlijke organisatie

Terzake van de rechterlijke organisatie vroeg de VVD

om spoedige beslissingen te nemen over de territoria van de arrondissementen. In verband met de uitvoering van het beleidsplan Samenleving en Criminaliteit moeten de bestuurlijke en justitiële territoria op elkaar aansluiten. Deze uitvoering kan onmogelijk efficiënt geschieden als de grenzen van enerzijds de provincies en de politieke samenwerkingsgebieden en anderzijds van de arrondissementen elkaar doorsnijden.

Alle rapporten van de staatscommissie-Van Zeben over de gewenste eindstructuur van de rechterlijke organisatie zijn nu binnen. De VVD acht het zeer belangrijk de ernstige verbrokkeling van de rechtsbescherming aan te pakken. De woordvoerder vroeg de regering om een duidelijke programmering van de besluitvorming hieromtrent.

In dit verband wees hij nog op de recente problemen bij de Raad van State met betrekking tot het Kroonberoep dat in zijn huidige vorm door het Europese Hof voor de Rechten van de Mens niet als volwaardig wordt beschouwd. Ook hier moeten met grote spoed maatregelen worden getroffen.

Gevangeniswezen

Essentieel is hier de uitvoering van de maatregelen in het kader van het beleidsplan Samenleving en Criminaliteit en het structuurplan penitentiaire capaciteit. De woordvoerder vroeg hoe het hiermee stond. Positief vindt de VVD dat het experiment met de budgettering van de penitentiaire inrichtingen goed verloopt. De integrale invoering van het budgetteringssysteem in 1986 heeft onze steun. Negatief is, dat de staatssecretaris nog niet in staat is gebleken de drugsproblemen in het gevangeniswezen afdoende te bestrijden. De memorie van toelichting is daarover vaag en berustend. Er komt alweer een rapport van een werkgroep hierover aan. Zo spoedig mogelijk na het verschijnen daarvan moeten aanvullende maatregelen genomen worden.

Zorgen baart het toenemend aantal onvluchtelingen (zie Kamervragen Korthals/Wiebenga). Ook hier moet een minder aarzelend beleid worden gevoerd, zo stelde de woordvoerder.

Vreemdelingenbeleid

Ondanks herhaalde toezeggingen is de staatssecretaris er niet in geslaagd om uitvoering te geven aan de motie Wiebenga/Buikema waarin aangedrongen werd op de broodnodige herziening van de vreemdelingenwetgeving. Dit, terwijl bij haar aantreden alle ingrediënten voor het maken van beleidskeuzes aanwezig waren. Hierdoor is het beleid in de afgelopen periode andermaal niet verder gekomen dan het reageren op problemen.

De VVD maakt zich voorts zorgen over het onderdeel grensbewaking, zo stelde de woordvoerder, waarbij in een regeringsrapport als variant het overhevelen van taken van de Marechaussee naar de douane wordt vermeld. Hij verzocht de regering geen ingrijpende beslissingen op dit terrein te nemen dan na overleg met de Tweede Kamer.

De problemen rond het asielbeleid zijn het afgelopen jaar meerdere malen uitvoerig in de Kamer aan de orde geweest. Ook hier dreigt de discussie telkens over geïsoleerde onderdelen van dit beleid te gaan. De VVD wenst de hoofdlijnen van het asielbeleid in hun samenhang te blijven bezien. Deze hoofdlijnen zijn:

- de vele miljoenen ontheemden dienen primair te worden opgevangen in de regio van herkomst;
- Nederland dient aan die opvang ook in financiële zin bij te dragen;
- daarenboven moet Nederland bereid zijn jaarlijks een aantal van de minst kansrijke vluchtelingen alhier op uitnodiging op te vangen (het zogenaamde quotum);

- tenslotte moeten individuele asielzoekers alhier ruimhartig worden opgevangen, indien zij aan de criteria van het Vluchtelingenverdrag voldoen. Zo niet, dan geldt ten opzichte van hen het normale restrictieve beleid.

Vanwege deze samenhang is de VVD-fractie tegen een motie-Van der Spek welke alleen verhoging van het quotum vraagt. De woordvoerder vroeg de staatssecretaris toe te zeggen dat zij onderdelen van het vluchtelingenbeleid niet wijzigt, vooraleer de Kamer in een notitie op de hoogte is gesteld van de effecten daarvan voor het totale beleid.

(Voor nadere informatie: mr. J.G.C. Wiebenga, tel. 070-614911, tst. 2092.)

Begroting van Verkeer en Waterstaat

Op dinsdag 5 november is de behandeling van de begroting van Verkeer en Waterstaat begonnen met de eerste termijn van de kant van de Kamer, dat wil zeggen dat de Minister en de Staatssecretaris nog niet hebben geantwoord. Mevrouw Jorritsma, die voor de VVD het woord voerde, concludeerde, dat de in het regeerakkoord opgenomen beleidsvoornemens door de bewindslieden zijn uitgevoerd. „Dat verheugt ons ten zeerste”, zo zei zij.

Ten aanzien van het transport liggen er goede mogelijkheden om de totstandkoming van een Europees vervoersbeleid te bespoedigen nu Nederland in de eerste helft van het volgend jaar het voorzitterschap van de EEG vervult.

Privatisering

De VVD staat van harte achter de privatiseringsprojecten die door het Ministerie van Verkeer en Waterstaat zijn of worden aangepakt, hoewel blijkt dat de materie weer-spanniger is dan was voorzien.

Verkeersveiligheid

Daar het Nationaal Plan voor de Verkeersveiligheid II apart behandeld zal worden is slechts in algemene zin een enkele opmerking gemaakt. De VVD sprak haar tevredenheid uit over de vorig jaar weer gedaalde dodencijfers in het verkeer en ook de cijfers over de eerste helft van dit jaar zien er gunstig uit. Hierbij echter wel de waarschuwing dat we er nog lang niet zijn. Verkeersveiligheid moet haar prioriteit behouden en gezien het feit dat dit jaar het Europese jaar van de verkeersveiligheid zal zijn zal hieraan extra aandacht moeten worden besteed.

Belangrijke punten zijn volgens de VVD verder de verkeerseductie, de regionalisatieprojecten en de ademanalyse-apparatuur. Zowel verkeerseducatie als regionalisatie van de verkeersveiligheid verdienen het gestimuleerd te worden. De wetgeving waardoor de bloedproef vervangen kan worden door de veel efficiëntere ademanalyseapparatuur heeft veel te lang op zich laten wachten en moet nu zo snel mogelijk door de Kamer(s) worden behandeld.

Openbaar vervoer

Omdat de wet personenvervoer, waarin het gehele openbaar-, besloten- en taxivervoer opnieuw geregeld zal worden, ook apart behandeld zal worden blijven twee belangrijke punten over. Ten eerste het rapport van de Rekenkamer over het openbaar vervoer. Verdere verhoging van productiviteit en opbrengsten uit de tarieven is noodzakelijk. Een hiervoor mogelijke oplossing ligt onder andere in bedrijfsonderzoek bij de gemeentelijke vervoerbedrijven, zoals bij de HTM reeds is gebeurd. Het blijkt dat, onder de dreiging van hogere tariefstijgingen, op het gebied van

efficiëncy wel degelijk het een en ander mogelijk is. Overigens kon de VVD instemmen met de voor het volgend jaar aangekondigde, zeer beperkte, tariefverhoging en dankte de minister voor haar inspanningen op het gebied van de kostenbeheersing.

In het kader van de zogenaamde „herzoning“ pleitte de VVD voor flexibiliteit. Voor een aantal steden zou een kleine wijziging moeten plaatsvinden om de ergste effecten weg te werken. Dit overigens zonder het gehele systeem ter discussie te stellen. Het tweede punt is de notitie „Openbaar vervoer in landelijke gebieden“. Het streekvervoer wordt voor ca. 90% gebruikt door mensen die geen alternatief hebben, terwijl het door de gemiddeld grotere afstanden, toch al duurder is. In dit kader bepleitte mevrouw Jorritsma de verkoop van strippenkaarten op de bus tegen voorverkooprijzen. Tevens vroeg zij aandacht voor het eventueel combineren van post- en streekvervoer. Een onderzoek van een student aan de Verkeersacademie van Tilburg heeft namelijk uitgewezen dat hiervoor wellicht mogelijkheden bestaan.

Luchtvaart

In de binnenlandse luchtvaart is een positieve ontwikkeling gaande. Stijgende aantallen passagiers en vluchtbewegingen zijn te constateren evenals een goede ontwikkeling van de vliegvelden Beek, Eelde en Welschap. In de internationale luchtvaart zijn mede dankzij deze minister, de eerste stappen op de lange weg naar Europese harmonisatie gezet en ook een weerbarstige zaak als Eurocontrol gaat de goede kant op.

(Voor nadere informatie: Mevrouw A. Jorritsma-Lebbink, tel. 070-614911, tst. 2492.)

Landbouwbegroting 1986

Vorige week is in de Kamer aan de orde geweest, de behandeling van de Begroting Landbouw en Visserij 1986. De VVD heeft hier aandacht besteed aan de volgende punten:

In de periode van 1 januari tot 1 juli 1986 is de Nederlandse vertegenwoordiging voorzitter van de Raad van Ministers in de E.G. Dit is een extra verantwoordelijkheid, met name voor de landbouw van groot belang, en een aantal hoofdpunten verdienen hier speciaal de aandacht.

1. Het stopzetten van het proces van renationalisatie is een nog niet vervuld liberaal ideaal;
2. Het toetredingsproces van Spanje en Portugal dient niet verder vertraagd te worden;
3. Verdere harmonisatie van kostendragers en produktieomstandigheden vraagt aandacht;
4. Het heroverwegen van het besluitvormingsproces is voor het vormgeven van het toekomstige landbouwbeleid een levensvoorwaarde;
5. Grote aandacht dient besteed te worden aan het Groenboek.

Landbouw is in grote meerderheid een economische activiteit. Wat goed is voor de economie is dus goed voor de landbouw. Hier zijn het toenemende overschot op de agrarische handelsbalans en de aanzienlijk gedaalde lasten door middel van een gemiddelde rentedaling van ongeveer 5% in deze Kabinetsperiode duidelijk indicatoren van. Ook de lage inflatie is een goede uitgangspositie voor verder herstel.

Wat betreft de deregulering is het oordeel minder positief. Superheffing en interimwet vormen twee forse stappen achterwaarts.

Wat betreft **Het Groenboek**: De VVD-fractie heeft waardering voor het initiatief. Het getuigt van moed en realiteitszin om te erkennen, dat heroverweging van het GLB noodzakelijk is. Om de groeikracht en het produktieve vermogen in stand te houden is snoeien functioneel, waarbij het wellicht noodzakelijk is enkele loten te verleggen.

De hiervoor in het Groenboek aangedragen suggesties verdienen een nadere beschouwing.

Een aantal kanttekeningen van de zijde van de VVD:

Bij de stelling „als grondslag staat het gezinsbedrijf“ dient men zich wel af te vragen, hoe deze bedrijfsvorm zich ten opzichte van de individualisering van de arbeid verhoudt. Wij achten het min of meer anti-emancipatoir, om de elasticiteit van het gezinsbedrijf als uitgangspunt te nemen. Geïnvesteerde arbeid dient gehonoreerd te worden.

Wat betreft het marktconform beleid; wij onderkennen de noodzaak hiervan. Wel dient hierbij aangetekend te worden, dat de termijn waarbinnen dit gerealiseerd wordt voorzien moet worden van een overgangsbeleid.

Bedrijfsbeëindiging: Gelet op de leeftijdsopbouw van de werkers in de landbouw, 25% is ouder dan 60 jaar, is de VUT als mogelijke maatregel niet alleen relatief goedkoop, het kan ook functioneel zijn. Daarnaast wordt een Europese opkoopregeling, dat wil zeggen het opkopen van melkproduktierechten, door de VVD ondersteund.

In het Groenboek wordt er vanuitgegaan, dat gelet op de overspannen arbeidsmarkt er de komende periode een aanzienlijk aantal werkers in de landbouw actief zullen blijven.

Dit lijkt op „blazen en het meel in de mond houden“. Immers, marktconform produceren betekent prijsverlaging; wil de geïnvesteerde arbeid dan conform artikel 39 van het Verdrag van Rome gehonoreerd worden, dan betekent dit per eenheid produkt minder arbeid, ofwel een aanzienlijke verlaging van andere kostendragers die aan de produktie ten grondslag liggen. We moeten voorkomen dat de landbouw qua werkgelegenheid als een spons gaat functioneren arbeidskrachten opnemen, omdat in andere sectoren geen ruimte is.

Zonder meer zorgelijk is de verhouding met de V.S. De huidige patstelling, waar Andriessen van spreekt moet doorbroken worden.

De uitvoering van de superheffing vraagt nationaal nog veel aandacht. Door deze regeling is een systeem ontstaan van kunstmatige schaarste. Bovendien wordt het recht op heffingvrije melk aan het produktiemiddel, de grond, gebonden. Door deze koppeling wordt ook op deze markt een kunstmatige schaarste gecreëerd.

Een verdere liberalisering van de huidige regeling is noodzakelijk. Een Europese opkoopregeling is wellicht kansrijker dan de huidige Nationale regeling.

Vrijkomende gronden dienen aangewend te worden voor aanvullend beleid. Wij denken dan bijvoorbeeld aan:

- A. Celluloseproduktie
- B. Plantaardig eiwit, olie en vetten produktie
- C. Structuurbeleid (bedrijfsvergroting)
- D. Natuurbehoud

Een tweede actueel onderwerp binnen de Nationale landbouwpolitiek betreft eveneens een „teveel“, namelijk organische mest.

Vooruitlopend op de behandeling van de Meststoffenwet willen we alvast enkele piketpaaltjes zetten.

1. als doelstelling van de Wet dient een uniforme normstelling voor het gehele land te gelden;
2. Een progressief heffingenbeleid, om daarmee de noodzaak tot innovatie te onderstrepen en mogelijk te maken;

3. De normstelling dient op korte termijn op excess-bestrijding gericht te zijn;
4. Medeverantwortelijkheid van de overheid, ook financieel is noodzakelijk, bijvoorbeeld ten gerieve van het onderzoek en de logistieke zaken. Het principe „de vervuiler betaalt” moet ook hier gehandhaafd blijven;
5. Controleerbare wetgeving inclusief sancties is noodzakelijk.

De voorgenomen lastenverlichting is niet royaal, maar gelet op de kleine marges acceptabel, te weten 105 miljoen voor landbouw en Midden- en Kleinbedrijf. Hoewel de landbouw „recht had” op een verdere compensatie voor de afbraak van de MCB's is het feit, dat we het dan ook nog vanuit Brussel krijgen mooi meegenomen.

De afschaffing van de negatieve aanslag van de WIR-rente, om daarmee weglekken van middelen naar het buitenland tegen te gaan is aanvaardbaar.

Met name starters, echter, behoeven wel een aangepast beleid, daar immers maakt de WIR een substantieel deel uit van de kapitaalvoorziening. Over die gewenste aanpassing is via een motie gevraagd om bij het te behandelende zelfstandigenbeleid hierin te voorzien.

(Voor nadere informatie: P.M. Blauw, tel. 070-614911, tst. 2116.)

Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten krijgen wettelijke basis

Op 26 juni 1975 nam de Tweede Kamer een motie aan waarin werd uitgesproken dat bevoegdheden, organisatie en functioneren van de Nederlandse Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten, een wettelijke basis behoeft. Tot dusverre werden die bij Koninklijk Besluit geregeld, voor het laatst in 1972.

Nu eindelijk, meer dan 10 jaar later, volgde de behandeling van dergelijk wetsontwerp in eerste instantie door de Kamer. Het Kabinet werd bij de behandeling vertegenwoordigd door de Minister-President en de Ministers van Justitie, Binnenlandse Zaken en Defensie.

VVD-woordvoerder Jacobse gaf te kennen zich met de grote lijnen van het wetsontwerp goed te kunnen verenigen. Het werd tijd dat deze gevoelige materie, die zich bevindt in het spanningsveld tussen democratische openheid en effectiviteit van de betrokken diensten, wettelijk wordt geregeld. Wel plaatste hij een aantal kritische kanttekeningen, waaronder:

1. Nederland kent vijf verschillende Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten: drie van de Krijgsmachtonderdelen, één Inlichtingendienst Buitenland en de Binnenlandse Veiligheidsdienst. Dat roept noodzakelijkerwijs coördinatie- en competentieproblemen op. Weinig verheffende voorbeelden daarvan zijn nog niet zo lang geleden bij onze oosterburen aan het licht getreden. Is vijf niet teveel?
2. Er zijn nog wat onduidelikheden over de wijze van samenwerking tussen de Binnenlandse Veiligheidsdienst en de Politiekorpsen. De VVD is er tegenstander van dat die samenwerking zou worden verbroken, zoals door de PvdA wordt voorgesteld. Verbreking van de samenwerking zou betekenen de noodzaak van meer mankracht voor de Binnenlandse Veiligheidsdienst en een groter risico van overlappingsen en dubbel werk. Als meer mankracht ter beschikking kan komen ziet de VVD deze liever toebedeeld aan de Politie zelf.
3. De Koninklijke Marechaussee verricht een aantal taken

waarvan de resultaten ten dele ook van belang kunnen zijn voor de Inlichtingendiensten.

4. Het aantal „Vertrouwensfuncties” bij de Overheid, waarvoor antecedentenonderzoek wordt gevegd, is nog altijd erg hoog: het gaat om 48.000 à 49.000 functies. De VVD vraagt zich af of daarin niet kan worden gesaneerd.
5. Het wetsontwerp sluit klachtenbehandeling over het optreden van de betrokken diensten door de Nationale Ombudsman uit. In zijn bijdrage aan het debat benadrukte Huub Jacobse nog eens de grote waarde die de VVD hecht aan de Ombudsman als onafhankelijk klachteninstituut.

Het Kabinet zal in de loop van deze week in eerste instantie antwoorden op wat door de Kamer is ingebracht. Verwacht mag worden dat de gehele Kamerbehandeling, met uitzondering van de stemmingen, nog deze week zal kunnen worden afgerond.

(Voor nadere informatie: H.H. Jacobse, tel. 070-614911, tst. 3113.)

UCV – Actieprogramma Minderhedenbeleid 1986

Het Actieprogramma 1986 voor het Minderhedenbeleid is duidelijk een voortgangsrapportage over de uitvoering van de hoofdlijnen van dat beleid, zoals die zijn vastgesteld bij de bespreking van de Minderhedennota. Om aan een goede uitvoering gestalte te geven en te waarborgen dat de voor het minderhedenbeleid beschikbare gelden zonder verspilling worden ingezet, is veel onderzoek nodig.

De VVD heeft waardering voor de opzet van het onderzoeks- en rapportagesysteem, dat moet aangeven hoe het staat met de toegankelijkheid van algemene voorzieningen voor de leden van culturele minderheden. Daarnaast moet blijken of de leden van de etnische minderheden naar verhouding een redelijk gebruik maken van die voorzieningen en de maatschappelijke goederen.

De VVD had kritiek op het uitblijven van een omschrijving van de doelgroepen in het Minderhedenbeleid. Zowel bij de Minderhedennota als bij de bespreking van het Actieprogramma 1986 heeft de VVD er op aangedrongen dat met name de Chinezen als doelgroep voor het Minderhedenbeleid beschouwd zouden worden. Tijdens de UCV deelde de Regering schriftelijk mee, dat Pakistanen en Palestijnen niet als doelgroep opgenomen zullen worden. Voor hen moeten de betrokken gemeenten zelf voorzieningen treffen.

Wat betreft de Chinezen stelde de Regering dat deze **voorlopig niet** als doelgroep zullen worden beschouwd. Er zal volgens de Regering eerst meer onderzoek moeten plaatsvinden. Wel zal voor een aantal Chinezen de basis-educatie voor volwassenen toegankelijk worden gemaakt en wordt een gering bedrag voor tolken uitgetrokken. Extra middelen worden hiervoor echter niet uitgetrokken. De benodigde gelden moeten buiten de bestaande begroting gevonden worden.

De VVD heeft kritisch gereageerd op de Regeringsvoorstellen. De standpuntbepaling ten aanzien van de Chinezen heeft zij halfslachtig genoemd. Het blijft vooralsnog volstrekt onduidelijk hoe lang het duurt voordat het „voorlopig niet” voor de Chinezen wordt omgezet in een definitief „ja” of „nee”. Nader beraad daarover zal dus moeten plaatsvinden.

Tijdens de UCV heeft de VVD veel aandacht besteed

aan de onderwijsproblematiek voor de leden van de culturele minderheden. Zij volgen te korte tijd onderwijs op laag niveau en het schoolverzuim onder de leerplichtige leerlingen is erg hoog, vooral onder de Islamitische meisjes. Dat geeft hen een zwakke plaats op de arbeidsmarkt, omdat er nu juist gevraagd wordt om hoger geschoold personeel in de produktiesectoren van de nieuwe technologieën. De toegankelijkheid van het kort-mbo en het leerlingenwezen voor leden van de culturele minderheden geeft reden tot zorg. Erg veel wordt overgelaten aan de sociale partners, waardoor er een grote wissel wordt getrokken op de bereidheid van de werkgevers om leden van culturele minderheden in te schakelen. Het project Ondersteuning praktijk-leerplaatsen zal dan ook zorgvuldig geëvalueerd moeten worden.

Ook bij de overheid zijn leden van de culturele minderheden wel redelijk vertegenwoordigd in de lagere functies, maar zeker niet in de hogere functies en het middenkader. Een actief overheidsbeleid is daar gewenst. Positief beoordeelt de VVD het, dat meer leden van de culturele minderheden instromen in de uitvoerende politiedienst.

Positief beoordeelt de VVD de bevordering van het zelfstandig ondernemerschap voor leden van de culturele minderheden, onder de voorwaarde dat zij voldoen aan de algemene geldende vestigingseisen.

Knelpunten liggen er nog tussen Rijk en Gemeenten over de uitvoering van het Minderhedenbeleid, maar de antwoorden van de Regering geven aan dat door overleg spoedig oplossingen gevonden kunnen worden.

Nogmaals heeft de VVD aandacht gevraagd voor de vergrijzing binnen de culturele minderheden. Minister Rietkerk deelde mee, dat daarover onderzoek loopt op basis waarvan de Regering een standpunt zal bepalen.

(Voor nadere informatie: M.J.H. den Ouden-Dekkers, tel. 070-614911, tst. 2283.)

Nationale Commissie Voorlichting en Bewustwording Ontwikkelingssamenwerking (NCO)

Zoals bekend is de NCO 15 jaar geleden ingesteld om met voorlichtingsprojecten bij brede lagen van de bevolking begrip op te wekken voor de noodzaak van ontwikkelingssamenwerking.

De VVD heeft in het verleden vaak scherpe kritiek gehad op de NCO, die zich toespitste op die projecten die zich voornamelijk richtten op het „bekeren van de al bekeerden”, die zich meer bezig hielden met de „onderdrukkende structuren in Nederland” dan met de problematiek in de Derde Wereld (dus niet of nauwelijks ontwikkelingsrelevant waren) of die haaks stonden op het buitenlands beleid van de Regering.

Er is altijd veel kritiek geweest op de kritiek van de VVD. Desondanks stellen wij met voldoening vast dat in de loop der jaren de NCO-subsidiegevers zich de kritiek wel hebben aangetrokken. Het aantal „incidenten” liep in de loop der jaren danook terug. Is dat een reden om tevreden te zijn? Neen! In onze optiek biedt het thans aflopende mandaat nog teveel interpretatieruimte, waardoor nog steeds projecten gesubsidieerd worden. Projecten die te weinig ontwikkelingsrelevant zijn, zich voornamelijk richten op de binnenlandse problematiek en/of voornamelijk gericht zijn op het instandhouden van de eigen organisatie. Terwijl de logge besluitvorming en bijbehorende papierwinkel een omvang-

rijk bureau-apparaat in stand houdt. Alle reden voor de VVD om de bezem door de NCO te halen. Hetzij met een fors aangescherpt mandaat, dat geen ruimte meer laat voor een vrijmoedige interpretatie. Hetzij door de f 14 miljoen belastinggeld op een geheel andere wijze (bijvoorbeeld via een ontwikkelingsvoorlichtingsfonds) doeltreffend aan te wenden.

NCO: aangescherpt mandaat of opheffing?

Het aangescherpte mandaat komt tegemoet aan onze bezwaren:

- a. de ontwikkelingsrelevantie krijgt eindelijk het primaat, dat het altijd al had moeten hebben. Overdreven aandacht op „bewustwording via de eigen situatie” (het zogenaamde navelstaren) wordt uitgebannen;
- b. de randvoorwaarden ten aanzien van het buitenlands beleid zijn beter omschreven en leiden tot een finaal toetsingsrecht voor de Tweede Kamer. Daardoor kunnen in de toekomst „incidenten” worden aangepakt zonder daarmee de vele goede projecten, die er ook zijn, in gevaar te brengen;
- c. door de subsidievoorwaarde, dat voor alle projecten van f 10.000,- en meer een eigen bijdrage van 25% wordt verlangd, wordt de garantie gegeven dat grote gesubsidieerde projecten mede een draagvlak vinden in de samenleving;
- d. de bureaucratie van de NCO zelf wordt aangepakt door het terugbrengen van de apparaatskosten tot 7,5%, waardoor meer geld overblijft voor de feitelijke projecten.

Met dit aangescherpte mandaat kan de VVD leven, waarmee de tweede optie: opheffen van de NCO en met een schone lei beginnen, komt te vervallen.

Kritiekpunten van de NCO

Alle aangesloten organisaties binnen de NCO hebben zich fel gekeerd tegen het aangescherpte mandaat. Desondanks kan de VVD zich niet aan de indruk onttrekken, dat het gezamenlijk protest meer voortspruit uit gekrenkte gevoelens („we doen het toch zo goed”) dan dat inhoudelijk sterke argumenten naar voren worden gebracht. Om maar eens wat te noemen:

– wie kan redelijkerwijs volhouden dat f 1.050.000,- onvoldoende is voor apparaatskosten ten behoeve van een totaalbudget van f 14 miljoen? Wie zich daartegen verzet gaat er in feite mee accoord, dat teveel ontwikkelingsgeld kan worden besteed voor het instandhouden van een te log bureaucratisch apparaat. De VVD juicht het toe dat de apparaatskosten tot redelijke proporties worden teruggebracht, waardoor meer geld beschikbaar komt voor projecten. Daar is het voor bedoeld.

– wie kan redelijkerwijs volhouden dat het primaat van ontwikkelingsrelevantie niet nodig zou zijn? De Wereldwinkel Oosterhout schrijft ons dat zij „het zeer kwalijk vinden dat thema's als onder andere **structuren binnen de Nederlandse samenleving** niet meer onder de voorlichting over ontwikkelingssamenwerking zouden vallen”. De VVD vindt dat niet „zeer kwalijk”, maar zeer terecht.

EXPRESSE

redactie: H.F. Heijmans, drs. L.M.L.H.A. Hermans; eindredactie: J.J. Metz;
redactie-adres: Postbus 20018, 2500 EA s-Gravenhage, tel. 070-61 49 11; organisatie: J.N.J. van den Broek;
abonnementenadministratie: algemeen secretariaat VVD, postbus 30836, 2500 GV s-Gravenhage; tel. 070-614121;
abonnementsgeld: f 50,- per jaar; vormgeving en druk: Hofstad Druktechniek bv, Zoetermeer.

DOCUMENTATIECENTRUM
NEDERLANDSE POLITIEKE
PARTIJEN

Debat over de defensiebesluiten van 1 november 1985

Inbreng Ed Nijpels

Eindelijk duidelijkheid

Het kabinetsbesluit van 1 november beoordeelt de VVD vanuit zijn liberale vredespolitiek. Die behelst het streven naar oorlogsvoorkoming door evenwichtspolitiek, het tweezijdig beperken van de bewapening door verdragen, het zijn van een loyaal bondgenoot, en het streven naar wederzijdse ontspanning.

De VVD heeft altijd een duidelijke koers in de vredes- en veiligheidspolitiek bepleit. Helaas heeft in ons land jarenlang onduidelijkheid bestaan door grote, binnenlandse meningsverschillen, die tot uitstel van beslissingen leidden. Maar dit kabinet heeft de moed gehad moeilijke, maar noodzakelijke besluiten te nemen.

Op 1 november is door dit kabinet de Gordiaanse knoop van de Nederlandse politiek doorgehakt. Dat was extra zwaar in een land dat zo over vredes- en veiligheidsbeleid is verdeeld als het onze.

Het veiligheidsbeleid van dit kabinet heeft vijf aspecten.

1. Twee jaar geleden heeft de regering een tienjarenplan voor de conventionele defensie opgesteld. Een goed stuk werk, in overeenstemming met onze doelstelling de niet-nucleaire defensie te verbeteren.
2. Anderhalf jaar geleden heeft het kabinet met het 1-juni-besluit een koers van wapenbeheersing ingezet, die een soort eigen dubbelbesluit was: een beroep op de Sovjet-Unie tot beperking van de kernwapendreiging, en de mededeling dat ook Nederland het NAVO-dubbel-besluit zou voeren indien de USSR de SS-20-dreiging verder zou opvoeren. Dat besluit verdiende niet de schoonheidsprijs. Maar op 1 november heeft de regering de consequentie uit het eigen besluit getrokken, omdat de USSR niet werkelijk had gereageerd op de oproep, de SS-20-dreiging niet verder te vergroten.
3. Het kabinet heeft eveneens het beleid inzake de kern-taken vastgesteld. Dat onderdeel vindt de VVD niet ideaal, maar gelukkig is een extra element toegevoegd: verbetering van de luchtverdediging. In nauw verband met deze drie punten staan een vierde en een vijfde.
4. Het vierde is, dat de coalitiepartners het beleidsvoornemen hebben versterkt om na 1986 de defensie jaarlijks met 3% reëel te verbeteren.
5. Het vijfde is, dat zij de weg hebben opengelaten voor een betere vervulling van de nucleaire artillerietaak in de toekomst, namelijk door een mogelijke invoering van nucleaire munitie met langere dracht voor het 155 mm geschut. Deze laatste twee onderwerpen zullen bij de volgende kabinetsformatie weer aan de orde komen. Ik wil thans vooral bij de eerste drie aspecten van het 1-november-besluit stilstaan.

De kruisvluchtwapens

De VVD is niet verheugd en staat niet te juichen over de plaatsing van kruisvluchtwapens in ons land. Tevreden zullen wij pas kunnen zijn, als er een verdrag tot tweezijdige vermindering van kernwapens ligt. Dat is het doel van ons streven. Uiteindelijk moeten de aantallen op ons gerichte Sovjet-kernwapens, speciaal de SS-20's, zo sterk mogelijk omlaag.

De Sovjet-Unie heeft helaas alleen met woorden en niet met daden op het 1-juni-besluit gereageerd.

Gromyko vond het „ingewikkeld”. Het Kremlin heeft 17 maanden gehad om het te bestuderen. In wezen was het een simpel besluit. Als de Sovjet-Unie de SS-20-raketten tot 378 zou beperken, zou Nederland afzien van plaatsing.

Dat het Kremlin niet werkelijk heeft gereageerd, kon niet aan gebrek aan *tijd* liggen – dus uitstel na 1 november was onnodig. Het lag aan gebrek aan *wil* om tot tweezijdige beperking te komen. De brieven van partijsecretaris Gorbachov en de geclausuleerde voorspiegeling van een mogelijke uitnodiging aan de premier om naar Moskou te komen bevestigde, dat het Kremlin totnogtoe geen aanzienlijke beperking van de SS-20-dreiging wilde aanbrengen. Het debat over een Moskou-reis van de premier was dan ook maar moeilijk serieus te nemen. Sinds wanneer moet Nederlands Eerste Minister aan de vooravond van een kabinetsbesluit, zonder reële uitnodiging, op stel en sprong naar Moskou reizen, als hem niet eens een boodschap van enig werkelijk belang in het vooruitzicht is gesteld?

Wil de Minister-President uiteenzetten of hij over zijn briefwisseling met Gorbachov overleg had gevoerd met de bondgenoten? Wij stemmen in met de opvatting van het kabinet, dat er na 1 november geen sprake meer kan zijn van een „deal” tussen Moskou en Den Haag, maar alleen tussen de Sovjet-Unie en de NAVO in Genève. Het gaat dus om wapenbeheersing voor alle plaatsingslanden en niet alleen onszelf: geen bilaterale, maar een multilaterale benadering. Gorbachov's aankondiging in Parijs dat de SS-20's in de zogenaamde Europese zone tot 243 zullen worden beperkt was ontoereikend, wegens het grote bereik en de mobiliteit van het wapen. Merkwaardig overigens, dat de oppositie er direct van uitging dat het cijfer van 243 feitelijk juist was. Wij hebben geen gegevens ontvangen, die dat bevestigen. Bovendien is 243 SS-20's, plus de tweehonderd, in het Aziatische deel van de USSR, plus vele honderden herlaadraketten, plus de vele andere kernwapens die de USSR op West-Europa heeft gericht, veel te veel om als West-Europeaan een tevreden gevoel van veiligheid te koesteren.

Het aantal SS-20's zal drastisch omlaag moeten wil een tweezijdig wapenverminderingverdrag mogelijk zijn. Komt er een accoord tot tweezijdige vermindering, dan gaan wij in Woensdrecht, na overleg in NAVO-kader, evenredig omlaag en komen er wellicht geen 48, maar 32 of 16. Wie erg optimistisch is, en de nul-nul-optie voor haalbaar houdt, kan dus zelfs aan nul in Woensdrecht denken. Maar dan moeten

de SS-20's weg. Dáár zit de crux van het probleem.

De VVD wil uitsluitend kernwapens die nodig zijn om een zeker evenwicht te handhaven. Dat evenwicht moet in de toekomst zo ver mogelijk naar beneden worden gebracht. De jongste Amerikaanse voorstellen zijn een stap in de goede richting: 140 lanceerinrichtingen aan beide zijden in Europa; en een plafond op de SS-20's in Azië. Omdat de SS-20 drie koppen heeft, betekent dit dus 420 SS-20 atoomkoppen in Europees Rusland, waartegenover een mengsel zou staan van éénkoppige Pershing II raketten en kruisvluchtwapens – waarvan er vier in één flight zitten – zodat ook aan onze kant 420 koppen zouden zijn opgesteld. Dat vereist dat de USSR haar totaal aantal SS-20's aanzienlijk vermindert.

De VVD hoopt dat op de aanstaande topconferentie van Reagan en Gorbachov een principe-afpraak over de kenmerken van zulk een deelaccord kan worden gemaakt, dat dan in de toekomst in een verifieerbaar verdrag moet worden vastgelegd.

Kernwapentaken

Op 1 november heeft het kabinet het beleidsvoornemen vastgesteld om de Nederlandse kernwapentaken tot 2 te beperken. Van de oorspronkelijke zes zijn er twee afgeschaft in het kader van het Montebello-besluit. Dit besluit behelst dat in totaal 1400 kernwapens uit West-Europa worden teruggetrokken. Voor de VVD was daarmee voldaan aan de wens, die al jaren lang in ons land leeft, om de kernbewapening tot het noodzakelijke te beperken; zeker ook omdat in 1980 reeds 1000 kernwapens teruggetrokken zijn en omdat ook voor de kruisvluchtwapens, die in West-Europa gestationeerd worden, een evengroot aantal andere kernwapens wordt weggehaald. Per saldo brengt de NAVO het kernwapenbestand in West-Europa van 7000 tot 4600 terug. De NAVO vermindert dus in deze categorie met ruim éénderde. Daaruit blijkt maar weer dat men niet zo slordig over de „wapenwedloop” moet spreken.

De NAVO stapelt in het geheel geen wapens op wapens, maar beperkt zich tot het minimum noodzakelijke. Bovendien benut de NAVO mogelijkheden om op basis van nieuwe technologieën de defensievermogens op peil te houden, terwijl de aantallen wapens worden vermindert. De NAVO doet dit in een periode waarin de kernbewapening voor de korte en middellange afstands-raketten van de Sovjet-Unie juist heel sterk groeit.

De oppositie heeft het kabinet en de regeringspartijen verweten de wapenrace aan te jagen. Dat is een volstrekt verkeerde voorstelling van zaken. Wij voeren een politiek van tweezijdige wapenvermindering door onderhandelingen, en een terughoudende maar noodzakelijke defensie-inspanning.

Het is vooral Nederland geweest dat in het verleden heeft aangedrongen op het uitvoeren van de zogenaamde shift-studie in de NAVO. Die studie heeft niet alleen tot de conclusie van Montebello geleid dat het aantal kernwapens kon worden vermindert en er twee taken konden worden afgestoten, maar ook dat de nucleaire artillerie van groot belang bleef en dat de problemen, die aan de nucleaire artillerie kleven, grotendeels kunnen worden opgelost door munitie met een langere dracht te ontwikkelen en zogenaamde mission teams in te voeren. De besluitvorming daarover is nog niet afgerond en het zou voorbarig zijn daar thans op vooruit te lopen. Naar verwachting zal dit onderwerp van het Montebello-besluit pas in de tweede helft van het volgende jaar gaan spelen. De VVD constateert dat in het 1 november besluit van dit kabinet is onderstreept dat Nederland deze taak adequaat moet blijven uitvoeren. Zouden wij

dat niet doen, dan zouden wij grote risico's voor de Nederlandse manschappen in de Noordduitse laagvlakte veroorzaken en problemen voor onze bondgenoten opwerpen.

Het politieke vraagstuk is niet, welke diameter de loop van de artilleriestukken moeten hebben, 203 of 155 mm, maar hoe deze taak optimaal is uit te voeren. Het nadeel van het 8 inch (of 203 mm) geschut is dat het maar om weinig stukken gaat, die kwetsbaar zijn. Indien zondig ook het 155 mm geschut nucleair kan worden ingezet, wordt de flexibiliteit groter en de kwetsbaarheid lager. Door de dubbel zo lange dracht van de nieuwe munitie, die wordt ontwikkeld, wordt het bezwaar van de korte afstand veel minder ernstig. Door de invoering van mission teams kunnen de 155 mm stukken in principe allemaal conventioneel blijven. Hoewel over deze kwestie nu nog geen besluit in Nederland vereist is, meent de VVD dat voor een goede uitvoering van de artilleriezaak in de toekomst de invoering van mission teams noodzakelijk zal zijn. Wij stellen vast dat het 1-november-besluit dit niet verhindert en dat de regering beide systemen als één functionele taak ziet.

Vanuit defensie-oogpunt zijn er vraagtekens te plaatsen bij het voornemen de Orion en de F-16 hun nucleaire taken te ontnemen. Gezien de elementen van het 1-november-pakket, namelijk het positieve plaatsingsbesluit, het perspectief op een conventionele defensiegroei van 3%, de nadruk op de artillerie en de verbetering van de luchtverdediging, neemt de VVD aan dat deze nucleaire taakvermindering bij de bondgenoten niet op onoverkomelijke bezwaren hoeft te stuiten. Voor de bondgenoten is van belang onder welke voorwaarden en omstandigheden taakvermindering plaats zal vinden. De aan de Navo voorgestelde taakvermindering heeft geen militaire maar een politieke grondslag, namelijk het plaatsingsbesluit en de wens van CDA-zijde de rol van ons land in de kernbewapening nog sterker te beperken dan hetgeen uit het Montebello-besluit voortvloeit en hetgeen de VVD en de Navo vanuit het streven naar tweezijdige ontwapening als wenselijk beschouwen.

Indien de plaatsing van kruisvluchtwapens eind 1988 – om welke reden dan ook – niet door zou gaan, vervalt de grondslag van de taakvermindering van F-16 en Orion. Dan dienen deze te worden voortgezet. Anders zou ons land zich niet loyaal tegenover de bondgenoten opstellen.

De VVD is verheugd dat het kabinet aan de twee voorgaande punten een derde beleidsvoornemen heeft toegevoegd met betrekking tot de conventionele defensie. Immers, wie de tactische kernbewapening wil terugdringen, zal naar onze mening de conventionele verdediging moeten verbeteren. Behalve dit algemene verband is er ook nog een concreet verband met de F-16. Als eind 1988 kruisvluchtwapens worden geïnstalleerd en de kernwapens van de F-16 worden weggehaald, dienen deze vliegtuigen op andere wijze te worden ingezet. Al jaren bestaat bij de bondgenoten en bij de VVD de wens om de luchtverdediging van ons land te verbeteren.

Over een dergelijke zaak horen in ons land geen meningsverschillen te bestaan. Luchtverdediging is uiterst defensief. Niemand wordt geprovoceerd door het beter beveiligen van het eigen luchtruim en het tegenhouden van mogelijke agressoren. Bij de verbetering van luchtverdediging denkt de VVD op de eerste plaats aan het geschikt maken van F-16 squadrons als zogenaamde „dedicated all weather air-defence fighters”. Dit betekent dat voor deze vliegtuigen conventionele bewapening, en moderne elektronische apparatuur moet worden aangeschaft, zodat zij onder alle weersomstandigheden, hun verdedigende taak kunnen uitoefenen.

De regering heeft meegedeeld dat de kosten, die dit met zich meebrengt, zullen worden gefinancierd uit de geldende meerjarenramingen. Dat betekent: uit de 3% reële groei, die voor die periode in het tienjarendefensieplan is voorzien. CDA en VVD hebben dus met dit besluit een duidelijk beleidsvoornemen aan de Navo voorgelegd om de luchtverdediging te verbeteren, en afgesproken de 3% reële groei in de praktijk te zullen brengen. Voor de VVD was dat een makkelijke afspraak, want het staat precies zo in het partijprogramma. Ook het CDA en de PvdA horen daar geen moeite mee te hebben, ondanks wat zij in hun concept-partijprogramma's hebben neergeschreven. Immers, het CDA heeft zich achter het tienjarenplan van minister De Ruiters geschaard, en dat betekent, in principe, 3% groei na 1986. De PvdA heeft zelf in 1977 in het kabinet Den Uyl de afspraak met de Navo gemaakt om de conventionele defensie met 3% te verbeteren.

Wat de luchtverbetering betreft, worden de kosten van de voorgestane verbetering voorlopig geschat op 300 tot 500 miljoen. Dit bedrag zal over een aantal jaren vanaf 1986 moeten worden uitgesmeerd.

Conclusie

Het is inmiddels acht jaar geleden dat de dreiging van de Sovjet SS-20's door de sociaal-democraat Schmidt aan de orde is gesteld. De Navo is daarna langzaam en voorzichtig te werk gegaan. Het heeft eerst het probleem twee jaar lang bestudeerd. In 1979 werd het dubbelbesluit genomen: onderhandelen en zonodig ook plaatsen. Van alle deelnemende plaatsingslanden heeft Nederland het meest op de onderhandelingskaart gezet en het langst met plaatsing gewacht. Wij hebben veel geduld met het SS-20 probleem getoond en veel geduld van onze bondgenoten geëist. Nederland heeft de besluitvorming herhaaldelijk uitgesteld. Nu is het noodzakelijk om duidelijk te zijn. Verder uitstel had een hypotheek op de onderhandelingen met de Sovjet-Unie gelegd en het Kremlin het idee gegeven dat tegenover de kruisvluchtwapens in Nederland geen enkele SS-20 hoefde te worden verminderd omdat Nederland toch niet de kracht zou hebben een besluit te nemen.

Daarom is het goed dat met het 1-november-pakket de richting van het defensiebeleid van ons land duidelijk is vastgelegd. Het uitstel inzake deze gevoelige aangelegenheid, dat het gevolg was van partijpolitieke verdeeldheid, is nu ten einde gebracht.

De minister van Defensie heeft er herhaaldelijk blijk van gegeven te betreuren dat in ons land een schisma is ontstaan over de veiligheidsproblematiek. De VVD deelt die zorg. Het internationaal vredes- en veiligheidsbeleid kan het meest doeltreffend worden gevoerd en met de meeste overtuigingskracht ten aanzien van de buitenwereld, indien het door een consensus zou worden gesteund. De VVD beseft heel goed, dat velen in ons land moeite hebben met het pakket van 1 november. Maar wij vragen hen, die zich er zo hevig tegen verzetten, zich goed bewust te blijven van een aantal belangrijke feiten:

Ten eerste, Nederland kan alleen maar een bijdrage aan vrede en veiligheid in Europa en de wereld leveren door zich als een goed bondgenoot in te zetten voor een optimale westelijke veiligheidspolitiek. Dat betekent dat wij niet alleen maar mogen eisen dat onze partners en buurlanden voortdurend naar onze kritiek luisteren, maar ook dat zij van ons mogen eisen dat wij loyaal de lasten van de gezamenlijke veiligheid meedragen, inclusief de moeilijke last van de kernbepanning.

Ten tweede, men kan geen doeltreffende bijdrage aan de beheersing van de Oost-West spanning en de kernwapenproblematiek leveren door zelf terzijde te stappen,

zijn afkeer van de moderne wereld uit te spreken en de oplossing van de problemen verder aan andere landen over te laten. De defensiepolitiek die de PvdA terzake voorstelt zou de invloed van ons land op de toekomstige veiligheid van West-Europa volstrekt uithollen. De PvdA wil geen medeverantwoordelijkheid voor de uitvoering van het Navo-dubbelbesluit, wil de kernwapentaken tot maar 1 beperken, en wil bovendien nog eens de verbetering van de conventionele verdediging schrappen omdat deze partij nulgroei voorstaat. Terwijl men dit driewerf „nee!“ tegen de Navo roept, stelt men er wel prijs op om door dat bekritiseerde bondgenootschap goed beschermd te worden, inclusief de Navo-kernwapens.

Dat is geen opstelling die van veel consequentheid en verantwoordelijkheid getuigt, en het respect van ons land in de westelijke wereld bepaald niet doet toenemen.

De PvdA en de kleine oppositiepartijen ter linker zijde stellen dat door de vasthoudende bondgenootschappelijke politiek, die deze coalitie voert, er te weinig rekening wordt gehouden met de gevoelens van een grote groepering in ons land, zodat er geen consensus mogelijk is over dit belangrijke beleidsterrein. Maar wie, M.d.V., heeft eigenlijk de consensus verbroken? De consensus over het Nederlands buitenlands en veiligheidsbeleid, het bondgenootschap met de VS en het belang van de Navo-politiek (inclusief de noodzakelijke kernwapens ter verdediging van West-Europa) is in de jaren '50 tot aan het eind van de jaren '60 tamelijk hecht geweest.

De PvdA was oorspronkelijk een pro-atlantische partij. Het is in het bijzonder de ontwikkeling binnen de PvdA sinds het eind van de jaren '60 geweest, toen men zich op sleeptouw heeft laten nemen door protestbewegingen tegen de Navo-politiek, een ontwikkeling die erin heeft geresulteerd dat ons land intern verscheurd is geraakt. Die ontwikkeling is verergerd doordat een aantal opeenvolgende kabinetten een te weinig duidelijk defensiebeleid hebben gevoerd, moeilijke beslissingen voor zich hebben uit geschoven en als gevolg maar een zwakke voorlichtingspolitiek voerden. Dit kabinet heeft daar gelukkig verandering in gebracht.

Er is duidelijkheid gekomen, er wordt een helder voorlichtingsbeleid gevoerd en de centrale beleidsdoelstellingen, collectieve verdediging en tweezijdige wapenvermindering kunnen op de steun van een groot deel van de bevolking rekenen. Daarom spreekt de VVD de hoop uit dat 1 november toch een omslag zal markeren in het al jaren woedende defensiedebat, en dat wij aan het eind van de jaren '80 mogen concluderen dat de Nederlandse bevolking in overgrote meerderheid loyaal bondgenoot wil zijn. De VVD zal zich er voor blijven inzetten om ons land op die koers te houden. Nederland verwacht dat de andere westelijke democratieën goede bondgenoten van ons land zijn. Daarom moeten wij van onszelf eisen, dat wij ons dienovereenkomstig tegenover hen zullen gedragen.

Wat zou het goed zijn te leven in een wereld zonder al die vreselijke wapens, een wereld waarin de mensen als broeders en zusters met elkaar zouden omgaan en waaruit het machtsdenken zou zijn verdwenen, een wereld ook waarin ideologische, religieuze, raciale en economische tegenstellingen in overleg vreedzaam zouden worden opgelost. Helaas, de werkelijkheid is anders.

Vrede, veiligheid en vrijheid vallen ons niet zomaar toe. Zij moeten worden beschermd en verdedigd tegen dictatoriale en gewelddadige landen en stromingen.

Daarom zijn wij lid van een bondgenootschap van democratische staten. De consequentie van zo'n bondge-

nootschap is wel, dat men de eigen opvattingen en inspanningen inbrengt in het grotere geheel en dat loyaal meegevoerd wordt aan gezamenlijk genomen besluiten. Natuurlijk kan een land binnen het bondgenootschap proberen de besluitvorming te beïnvloeden, maar dit mag niet verworden tot deloyaal optreden. Wie invloed wil houden, moet zich niet isoleren! Helaas is de Navo vandaag evenzeer nodig als na de communistische machtsgreep in Tsjechoslowakije in 1948. Gedurende ruim 36 jaar is het bondgenootschap in staat gebleken de expansiedrang van de Sovjet-Unie althans tegenover West-Europa in toom te houden, dankzij een beleid van defensieve kracht, dankzij de vaste wil om agressie te weerstaan en de vrijheid te verdedigen.

Uit het Europees Parlement Intergouvernementele conferentie

De intergouvernementele conferentie van de E.G., die Verdragswijzigingen moet voorbereiden om de besluitvorming in de Gemeenschap zowel sneller als meer democratisch te maken, is thans in volle gang.

De oorsprong van deze conferentie ligt in een van liberale zijde met kracht bevorderd initiatief van het Europees Parlement, dat in februari 1984 een „Ontwerp-Verdrag voor een Europese Unie" aannam waarin, mede in het vooruitzicht van een verdere uitbreiding van de E.G. tot twaalf lid-staten, voorstellen werden gedaan om de politieke samenwerking hechter te maken en de besluitvorming te verbeteren. Daardoor zou ook de voltooiing van de interne markt – broodnodig wil de Europese industrie in de wereld kunnen blijven concurreren – daadwerkelijk kunnen worden doorgevoerd.

Verscheidene regeringen reageerden positief op dit initiatief en de regeringshoofden stelden een comité van hun persoonlijke vertegenwoordigers samen om voorstellen op dit gebied te doen. Dit naar zijn Ierse voorzitter genoemde „Dooge-comité", waarin voor Nederland onze staatssecretaris Van Eekelen zitting had, heeft een aantal aanbevelingen gedaan die weliswaar niet identiek waren met die van het Parlement maar die op dezelfde uitgangspunten waren gebaseerd, namelijk verbetering van de besluitvorming in de Raad door aldaar als regel bij meerderheid te stemmen, versterking van de rol van de Europese Commissie in het Gemeenschapsgebeuren en een mede-wetgevende positie voor het parlement.

Op de Europese Raad in Milaan in juni werd bevestigd, dat niet alle lid-staten deze richting uitwilden. Met name Groot-Brittannië, Denemarken en Griekenland wilden eigenlijk geen wezenlijke veranderingen in de huidige opzet. Niettemin besloot men, de in het Verdrag vereiste „intergouvernementele conferentie" bijeen te roepen om te zien, of men het over de minimaal noodzakelijke verdragswijzigingen eens kon worden. Deze conferentie is thans onder Luxemburgs voorzitterschap aan de gang en als alles goed gaat, kan de Europese Raad in Luxemburg in December de nodige besluiten nemen.

Alles gaat echter niet goed. Ook regeringen die aanvankelijk hervormingsgezind leken (zoals de Franse en Duitse) zijn aanzienlijk terughoudender geworden. Vanuit het Europees Parlement wordt voortdurend druk uitgeoefend, maar op dit moment ziet het er niet naar uit dat op korte termijn overeenstemming zal worden bereikt over de hervormingen die minimaal nodig zijn om de toch door alle regeringen onderschreven doelstelling die de hoogste prio-

riteit heeft, namelijk het voltooiën van de geïntegreerde interne markt, te verwerkelijken.

De Nederlandse regering is bij dit alles in een bijzondere positie. Vanuit het eigen parlement wordt gezonde hervorming van de besluitvorming in de E.G. sterk ondersteund en bovendien krijgt ons land vanaf 1 januari 1986 het voorzitterschap. Komt men in december nog niet tot besluiten, dan wordt het een Nederlandse opgave om dat in de eerste helft van 1986 alsnog voor elkaar te krijgen.

Zowel Europees als nationaal wordt van Liberale parlementaire zijde de nodige druk uitgeoefend. Er is een goed contact tussen de VVD-leden in de Tweede Kamer en in het Europees Parlement, die geheel op dezelfde lijn liggen zoals onlangs ook weer bleek tijdens een in Den Haag gehouden U.C.V. tussen de Kamercommissie en de Regering over het komende Nederlandse voorzitterschap in de E.G.

(Voor nadere informatie: H.R. Nord, Europees Parlement, Belliardstraat 97-113, 1040 Brussel, tel. 09/32 2 2342734.)

De sociale gevolgen van de nieuwe technologieën

Mr. J.E.S. Larive (NL), woordvoerder van de Liberale Fractie voor het sociaal beleid ging, tijdens het twee dagen durende debat over de nieuwe technologieën tijdens de oktoberzitting van het Europees Parlement, in op de sociale gevolgen van de nieuwe technologieën. Aan de hand van een aantal stellingen verduidelijkte ze het standpunt van de Liberalen.

- 1) Automatisering gaat per definitie ten koste van menselijke arbeid maar benutting van de informatietechnologie is een absolute voorwaarde voor a) behoud van werkgelegenheid in de traditionele industrieën en b) het scheppen van toekomstige werkgelegenheid. De vraag is niet *of* we de nieuwe technologieën accepteren, maar *hoe* we dat doen.
- 2) Europa dient veel meer te investeren in mensen. De Europese technologische afhankelijkheid, die groter is dan onze afhankelijkheid van grondstoffen, is voor een belangrijk deel te wijten aan het gebrek aan goed opgeleide mensen. De lidstaten van de EG moeten hun samenwerking ook op dit gebied intensifieren door partnership programma's tussen het Europese bedrijfsleven, universiteiten en beroepsopleidingen op te stellen. Het ESPRIT-programa en het nieuwe zogenaamde COMETT-voorstel van de Europese Commissie vormen daartoe een goede aanzet.
- 3) Gezien de op ons afkomende vergrijzing dienen ook de meisjes en vrouwen actief te worden betrokken bij deze opleidingen in de nieuwe technologieën. We zullen in de toekomst ook het vrouwelijke deel van de Europese bevolking, dat met de nieuwe technologieën om kan gaan, net zo hard nodig hebben als het mannelijke deel. Gezien de achterstandspositie van vrouwen zijn positieve acties, wat betreft de opleiding in de nieuwe technologie, een noodzaak.
- 4) Voorlichting is voorwaarde voor acceptatie. Groot-scheepse modelacties op scholen en onder het grote publiek zijn noodzaak om de mensen vertrouwd te maken met de nieuwe technologieën, en het inzicht te doen doorbreken dat de techniek er is voor de mens en niet andersom.

(Voor nadere informatie: mr. J.E.S. Larive, tel. 09-352-43002400.)

Begroting Sociale Zaken en Werkgelegenheid 1986

Loongolf

Na een periode van ruim 20 jaar (1960-1981), waarin de stijging van de reële lonen cumulatief zo'n 30 à 35% is uitgegaan boven de stijging van de arbeidsproductiviteit is hierin dankzij het Stichtingsaccord 1982 een opmerkelijke kentering gekomen. Naar de huidige ramingen bleven de reële lonen van 1982 tot en met 1985 cumulatief ca. 12% achter bij de stijging van de arbeidsproductiviteit. Hierdoor kon de vermogenspositie van het bedrijfsleven worden versterkt, de concurrentiepositie worden verbeterd en trad er weer herstel van werkgelegenheid op.

Naar de mening van de VVD-fractie zal ook in de volgende kabinetsperiode de loonmatiging moeten worden doorgezet. Het is een essentiële voorwaarde voor een verder herstel van de werkgelegenheid. Berichten over gevaar van een loonexplosie stemmen daarom dan ook tot grote ongerustheid. Een aantal zaken spelen hierbij een rol, zoals: de toekenning van onregelmatigheidstoelagen bij de overheid (brandweer, loodsen), het feit dat de CAO-onderhandelingen decentraal en gedifferentieerd gevoerd worden, de wens om na enkele jaren van achteruitgang in koopkracht vooruit te gaan en de teleurstelling, dat de arbeidstijdverkorting (ATV) minder nieuw personeel heeft opgeleverd dan aanvankelijk werd verwacht. De huidige situatie is voor de VVD dan ook een testcase of loondifferentiatie in ons land tot de mogelijkheden behoort. Bij loondifferentiatie horen per definitie elementen als onregelmatigheidstoelagen, toeslagen voor onaangenaam werk en toeslagen voor bekwaamheden waar een groot tekort aan is. Deze toeslagen zullen echter steeds goed onderbouwd moeten worden. Ook naar andere functiegroepen toe. Indien dat niet gebeurt wordt een „haasje-over-effect" uitgelokt met negatieve gevolgen voor de economische ontwikkeling van ons land.

De VVD heeft dan ook gesteld, dat als goed te motiveren toeslagen niet kunnen, daarmee de broodnodige loondifferentiatie in duigen valt. Goed te motiveren differentiatie inclusief toeslagen is het enige, dat in het kader van voortgaande loonmatiging verantwoord is. Spontane koopkrachteisen via een loongolf over de hele linie zouden een misdaad zijn tegenover de 750.000 werklozen en de tienduizenden toetreders tot de arbeidsmarkt.

Arbeidsduurverkorting en/of scholing?

Het derde spoor van het kabinetsbeleid („spreiding van werk") heeft in deze kabinetsperiode 250.000 mensen aan werk geholpen. Schadelijk is dan ook de bewering, dat ADV geen zin meer zou hebben. Spreiding van werk – als aanvulling op het scheppen van nieuw werk – zal ook in de komende kabinetsperiode onmisbaar zijn als instrument om te voorkomen dat de werkloosheid tussen nu en 1990 met 200.000 oploopt. Echter, net als bij de lonen, is ook bij ADV differentiatie het wachtwoord. Afhankelijk van de sector, het bedrijf, de functie, de persoon moet uitwerking kunnen worden gegeven aan het loonoffer voor ADV. De VVD-

fractie schuwt de dogmatiek, dat verkorting van de werkweek tot 36 of 32 uur voor iedereen zaligmakend is. Specifieke vormen (VUT, deeltijdarbeid, (jeugd-)werkplannen) van ADV leveren meer resultaat op, als het gaat om de vraag of de loonoffers voor ADV in de praktijk ook leiden tot de aanstelling van nieuw personeel.

Met name bij het middelbaar en hoger personeel leidt ADV tot knelpunten. Herbezetting van ADV leidt hier tot het maken van overuren en verdere ADV strandt dikwijls op gebrek aan scholing bij bestaand en nieuw aan te trekken personeel. De VVD heeft er dan ook bij het kabinet op aangedrongen om bij het overleg tussen kabinet en sociale partners eind november, van scholing en vakbekwaamheid een centraal thema te maken. Naar de mening van de VVD verdient het aanbeveling om in dat kader de mogelijkheid te openen van (gedeeltelijke) omzetting van het loonoffer voor ADV in een loonoffer voor verdere scholing en opleiding, daar waar ADV niet kan. Groepen werknemers zouden dan aanspraak kunnen maken op verdere opleiding gedurende de uren, die langs de weg van de afgesproken ADV zijn verzameld. Het loon- en salarisoffer wordt aldus niet omgezet in vrije tijd, maar in opleidingsuren. Ook langs deze weg kunnen nieuwe arbeidsplaatsen ontstaan. Het bestaande personeel wordt immers gedurende een aangesloten periode verder geschoold en opgeleid. De daardoor vrijkomende uren kunnen dan door anderen worden herbezett.

Minima

Het grote aantal „minima" (2,6 miljoen, waarvan circa 700.000 „echte" minima) en het nog altijd relatief hoge niveau van het sociale minimum maakt bevestiging in 1986 en in de kabinetsperiode daarna onvermijdelijk. Het niveau van het sociale minimum voor alleenstaanden en echtparen is in ons land gemiddeld een derde tot een kwart hoger dan in de andere EEG landen. Het aantal en de hoogte van de uitkering legt een zware claim op de solidariteit van de werkenden met de minima. Middels verlagings van de belastingen en premies streeft de VVD – ook in de periode 1987-1990 – naar waarborging van de koopkracht van het sociaal minimum. Het noodinstrument van de eenmalige uitkering zou op deze wijze dan uiteindelijk tot nul teruggebracht kunnen worden.

Minimum (jeugd-) loon

De VVD deelt de mening van de SER, om de minimumlonen verder te verlagen, niet. Uitvoering van het SER-advies zou betekenen, dat het minimumloon lager zou worden dan het sociaal minimum voor volwassenen, waardoor werknemers op het minimumloon toeslagen zouden moeten ontvangen uit de bijstand (ABW). Dit is de omgekeerde wereld. Tevens loopt het netto-minimumloon (anders dan de netto-minimum-uitkering) niet uit de pas ten opzichte van andere EEG-landen. De wortel van het kwaad zit niet in de hoogte van het minimumloon, maar in de zeer hoge belastingen en premies voor werkgevers en werknemers.

De VVD was gelukkig met het feit, dat het kabinet haar voornemen om de minimum-jeugdlonen tot 18 jaar af te schaffen, heeft opgeschort. Na de structurele verlagingen in

1981, 1983 en 1984 voelt de VVD daar niet voor. Na die verlagingen liggen de Nederlandse minimum-jeugdlonen beduidend onder het niveau van de qua leeftijd vergelijkbare minimumlonen in andere EEG-landen.

Denivellering

Rekeninghoudend met het secundair (belastingen en premies) en tertiair (subsidies) inkomen zijn de Nederlandse inkomensverhoudingen zeer sterk ineengedrukt. De nota inkomensbeleid 1986 geeft in dat opzicht onthullende cijfers:

Niveau	Netto-inkomen plus subsidies (gulden p.j.)	Netto-inkomensverhouding t.o.v. het minimum	Aantal volwassen werknemers
minimumloon	25.970	—	—
modaal	28.215	1 op 1.09	40%
1,5 × modaal	30.822	1 op 1.19	85%
2 × modaal	34.513	1 op 1.33	94%
3 × modaal	50.057	1 op 1.93	99%
4 × modaal	62.757	1 op 2.42	100%

Zo is het verschil tussen het netto-inkomen van een werknemer op minimumniveau respectievelijk op modaal niveau nog geen f 200,- per maand.

Ook de inkomensverdeling naar huishoudens (die het meest volledig de welvaartsverhoudingen in de samenleving weergeeft) is sterk afgeplat. De bestedingsmogelijkheden van de top-10% huishoudens blijken dan nog maar 1,6× zoveel te bedragen als die van de onderste 10% huishoudens. Hierin is de invloed van aftrekposten zelfs verwerkt.

Verdere nivellering tussen de laagste en hoogste inkomens is dan ook volstrekt uit den boze. Tussen minimum en 2× modaal is actieve denivellering van de kant van de overheid (in de secundaire en tertiaire sfeer) alleszins gewenst.

Bruto-netto-traject en WIG

Het verschil tussen bruto-verdienen en netto-overhouden voor de werknemer (bruto-netto traject) en het verschil tussen loonkosten voor de werkgever en netto-overhouden voor de werknemer (de WIG) is in ons land naar internationale maatstaven zeer groot.

Niveau 1985	loonkosten gld.	Bruto-loon gld.	Netto-loon		
			gld.	% bruto loon ¹⁾	% loonkosten ²⁾
minimumloon	31.980	25.640	18.880	73	59
modaal	51.350	40.000	25.380	63	49
1,5× modaal	75.280	60.000	32.100	54	43
2× modaal	100.480	80.000	41.140	51	41
3× modaal	145.600	120.000	57.760	48	40
4× modaal	190.710	160.000	70.691	44	37

1) bruto-netto traject 2) de WIG

Deze zeer grote wig is één van de grootste obstakels op weg naar meer economische groei. De VVD vraagt zich af of de WIG inmiddels niet een erger kwaad is dan het (gelukkig dalende) financieringstekort.

Absurd is bijvoorbeeld het bruto-netto-traject voor de middeninkomens tussen f 35.000,- en f 50.000,-.

bruto-inkomen (gld.)	netto-inkomen na aftrek belastingen en premies (gld.)	tertiair inkomen incl. subsidies (gld.)
35.000	22.500	27.635
45.000	26.600	28.435
50.000	26.900	27.065

Wie naar de derde kolom kijkt merkt, dat voor de middeninkomens tussen f 35.000,- en f 50.000,- geldt: „nog één zo'n fout en je krijgt bruto-salarisverhoging”.

Naar de mening van de VVD betekent dit, dat er tevens een herbezinning moet komen op de inkomensafhankelijke regelingen (omvang 10 miljard), welke ten behoeve van verlaging van de belastingtarieven geleidelijk moeten worden teruggebracht.

Marginale tarieven

Samenhangend met het bovenstaande moet eveneens geconstateerd worden, dat de marginale tarieven van belastingen, premies en subsidies ongekend hoog zijn. Met name bij de overgang van inactief zijn (op het niveau van het minimum) naar actief worden. De marginale druk is daar 100% of meer. Ook tussen minimum en 1,5× modaal zijn de marginale tarieven uitzonderlijk hoog. Dit remt de dynamiek op de arbeidsmarkt.

(Voor nadere informatie: dr. R. W. de Korte, tel. 070-614911, tst. 2650.)

Begroting sociale zaken – pensioenen

Tijdens de begrotingsbehandeling sociale zaken is de problematiek van de pensioenbreuk ter discussie gekomen. Dit gebeurde naar aanleiding van het advies van de SER, dat 25 oktober j.l. tot stand was gekomen.

Het SER advies ging gepaard met enige aanbevelingen van de Stichting van de Arbeid. Het gepresenteerde pakket waarover werkgevers- en werknemersorganisaties het unaniem eens waren, zag er als volgt uit:

1. Wie tussentijds een pensioenregeling verlaat, krijgt voortaan een premievrije pensioenaanspraak meer naar evenredigheid.
2. Indien toeslagen op ingegane pensioenen worden gegeven, moeten die betrekking hebben op alle ingegane pensioenen (dus ook de ingegane pensioenen van mensen die tussentijds vertrokken zijn).
3. Wettelijke belemmeringen voor overdracht van pensioenkapitaal van de oude naar de nieuwe werkgever (pensioenuitvoeringsorgaan) moeten worden weggenomen.
4. Er wordt een circuit voor deze waardeoverdracht opgericht, met bindende spelregels.
5. Pensioenregelingen die de pensioenopbouw + risicodeking voor onvrijwillig werklozen voortzetten, kunnen hiervoor een financiële bijdrage ontvangen uit de rentebaten van het Fonds Voorheffing Pensioenverzekering.
6. De Stichting van de Arbeid beveelt het bedrijfsleven aan pensioenverlies zoveel mogelijk te beperken, door toepassing van hetzij:
 - levensjarensystemen;
 - systemen van dienstjaren met indexatie;
 - andere oplossingen, zoals de gelijke behandeling van gepensioneerden en mensen met premievrije pensioenaanspraken.
7. Na drie jaar inventariseert en evalueert de Stichting, in welke mate de aanbevelingen zijn opgevolgd. De SER wordt daaromtrent geïnformeerd.
8. De aanbevelingen van de Stichting vervallen, indien verdergaande wettelijke maatregelen worden voorgenomen. Want dan valt de kostenkant niet meer te overzien.

Dit pakket moet naar het oordeel van de VVD-fractie worden gezien als één totaal afgewogen geheel van wettelijke maatregelen en vrijwillige afspraken tussen sociale partners.

Het totale pakket, de wettelijke en vrijwillige maatregelen gezamenlijk, is voor de VVD-fractie een acceptabel geheel.

De wettelijke maatregelen moeten zo snel mogelijk worden voorbereid en bij de Kamer worden ingediend. Bovendien moeten de komende twee jaar de vrijwillig te nemen maatregelen daadwerkelijk worden geaccepteerd. Als dat laatste niet gebeurt, moeten alsnog wettelijke maatregelen volgen om de nog resterende pensioenbreuken te sauveren.

(Voor nadere informatie: R.L.O. Linschoten, tel. 070-614911, tst. 2658.)

Nota Regionaal Sociaal Economisch Beleid 1986-1990

Ten opzichte van het tijdstip van behandeling van de vorige nota voor het regionaal sociaal economisch beleid is er veel in onze economie veranderd. De werkloosheid is zeer sterk gestegen en de noodzaak van een inspanning voor ingrijpende herstructurering van de Nederlandse industrie wordt algemeen ingezien.

In de voorliggende nota wordt aan deze aspecten ruim aandacht besteed en vanzelfsprekend is voor het Kabinet de zorg voor een spoedig herstel van de nationale economie een opdracht met de hoogste prioriteit. Dit houdt in dat in feite in deze nota, het zwaartepunt van de overheidsinspanning verplaatst wordt naar algemeen generieke maatregelen. In zekere zin komt het regionaal sociaal-economisch beleid zoals dat jaren heeft gefunctioneerd daardoor op het tweede plan en wordt een verschuiving zichtbaar.

De Nota 1986-1990 bevat een goede analyse van de huidige situatie en een goede evaluatie van hetgeen in de afgelopen periode is gedaan. Maar uit de conclusies over het te voeren beleid blijkt niet dat wordt voortgebouwd op de resultaten die in de voorgaande jaren waren bereikt.

Het huidige beleid kent 2 doelstellingen. De eerste betreft het bestrijden van regionale achterstand uit een oogpunt van rechtvaardigheid. De tweede het stimuleren van het economisch functioneren van iedere regio. Het begrip regio is gedefinieerd als „geografisch gebied dat een onderling samenhangend patroon van sociaal-economische activiteit kent“. De eerste doelstelling is de oudste en vooral van belang in een tijd van gunstige conjunctuur. De tweede doelstelling wint aan gewicht naarmate de conjunctuur ongunstiger wordt. In een periode van economische crisis zal algemeen generiek beleid het dringendst worden gevraagd. Het beleid volgens de tweede doelstelling kan daarbij een ondersteunende en aanvullende functie hebben. Uit de eerste doelstelling volgt dat het beleid dat hierop is gebaseerd en dat positief discriminerend is ten aanzien van andere regio's tijdelijk moet zijn. Als het beleid succes heeft en de achterstand wordt ingelopen kan het worden afgebouwd. Als het geen succes heeft komt de vraag aan de orde of het moet worden gecontinueerd en zo mogelijk worden vervangen door iets dat meer resultaat heeft.

Het beleid dat is gebaseerd op de tweede doelstelling is niet noodzakelijk tijdelijk, hoewel uiteraard de instrumenten kunnen wisselen afhankelijk van de in de regio aanwezige omstandigheden. De VVD-fractie stemt in met de taak die aan de Provincies is toebedeeld. Die provinciale taak is in de afgelopen jaren ontwikkeld en leidt tot een grotere betrokkenheid bij en een inspanning voor de economische ontwikkeling van de eigen regio.

Vastgesteld moet worden dat de provinciebesturen die taak hebben opgevat op een constructieve en doeltreffende wijze. Via het voordereedschepende beleid zijn met beperkte Rijksmiddelen die stimulerend werken, relatief

grote bedragen voor het wegwerken van knelpunten in de infrastructuur beschikbaar gemaakt. Gestimuleerd met bescheiden Rijksmiddelen groeit geleidelijk aan een grotere inspanning op provinciaal niveau. Die inspanning bevordert niet alleen de regionale welvaart, maar draagt ook bij aan het herstel van de nationale economie, met name als door de provinciale activiteiten de knelpunten worden weggenomen, die als gevolg van het landelijk herstelproces zichtbaar worden. De dynamiek van het herstelproces wordt versterkt, door de snelle veroudering van bestaande industrietakken en de opkomst van geheel nieuwe. In zo'n situatie behoeft het geen verbazing te wekken dat de bestaande infrastructuur niet afgestemd is op wat zich ontwikkelt. De gewenste vernieuwing dient ondersteund te worden door de noodzakelijke aanpassingen van de infrastructuur. Vaak gaat het niet om grote nationale projecten maar om projecten van een bescheiden schaal voor het Rijk, maar nog wel groot voor de Provincie. Via het voordereedschepende beleid is een juist evenwicht gevonden tussen het nationaal belang en het Provinciaal belang en tussen de Rijksverantwoordelijkheid en die van de Provincie. Zodoende wordt een optimale benadering bereikt. „Kan de Provincie nu deze taak op korte termijn overnemen? Wij hebben vertrouwen in de provinciale besturen, maar weten dat het nationaal belang van verschillende projecten zo groot is dat betrokkenheid van de Regering in de komende jaren niet gemist kan worden. We willen dat de provincies komen tot een eigen aandeel in het economisch beleid, uit algemeen belang en uit provinciaal belang, maar we willen de komende jaren die ontwikkeling niet te afstandelijk benaderen. Met name omdat de komende jaren in het teken zullen staan van het nationaal herstel, een beleid dat onder dit Kabinet vorm heeft gekregen, en inhoud en resultaat.“

De VVD-fractie heeft kennis genomen van wat in het SER-advies over overheidsinvesteringen in de infrastructuure sector wordt gesteld. Met grote belangstelling wachten we op de conclusies die door de SER getrokken zullen worden over de betekenis van overheidsinvesteringen als beleidscategorie, de samenhang tussen investering en onderhoud in infrastructuur en de behoefte aan infrastructuur. We hebben de indruk dat het beleid ten aanzien van versterking van infrastructuur ten behoeve van nieuwe investeringen nog niet tot volwassenheid is gekomen en dat herbezinning op dit punt, vooral nu vaststaat dat de vernieuwing van de industrie in snel tempo zal voortgaan, van groot belang is. We willen de Minister aanmoedigen zich hierover nader te oriënteren en de Kamer daarover te berichten, zodat we de resultaten van advisering en van ministeriële overwegingen kunnen benutten voor een eventuele bijstelling van het beleid zoals dat in de voorliggende Nota is voorgelegd.“

In zijn antwoord stelde Minister Van Aardenne zich voorzichtig op maar liet de ruimte om tot enige bijstelling van de nota te kunnen komen. Bij de behandeling van de begroting Economische Zaken zal de besluitvorming moeten worden afgerond.

(Voor nadere informatie: dr. R. Braams, tel. 070-614911, tst. 3021.)

Milieubegroting 1986 IMP Milieubeheer 1986-1990

Tegelijk met de begroting Milieubeheer 1986, werd ook het Initiatief Meerjaren Programma Milieubeheer 1986-1990 behandeld. De VVD-fractie prees de Minister voor zijn

bijdrage aan de verwezenlijking van de milieuparagraaf uit het Regeerakkoord.

De fractiewoordvoerder wees erop, dat de Wet Bodembescherming die in de Kamer is aangenomen, de regeling voor het voorkomen van de bodemverontreiniging behelst. Daarnaast is de sanering van ernstig vervuilde gebieden in gang gezet en uitgevoerd. Vervolgens memoreerde hij de problematiek van de opslag van radioactief afval, die met doelmatigheid en openheid door de bewindsvan werd aangepakt. Dat heeft geresulteerd in een door de Kamer aanvaarde methode van interim-opslag op land voor de periode van 50-100 jaar. Voorts zijn er in deze ambtsperiode belangrijke vorderingen gemaakt ten aanzien van de vereenvoudiging van vergunningenprocedures in die zin dat in de loop van de komende jaren de verplichting tot een Hinderwetvergunning zal komen te vervallen en worden omgezet in een melding voor meer dan 100.000 inrichtingen. Er zijn in de afgelopen periode tevens een aantal belangrijke wetten in de Tweede Kamer behandeld en doorgeleid naar de Eerste Kamer, waardoor het wettelijk fundament waarop het milieubeleid rust, zijn voltooiing nadert en de aandacht meer en meer wordt gericht op de doelmatigheid bij de uitvoering en verbreding van het draagvlak. Hiertoe wil het IMP Milieubeheer 1986-1990 een bijdrage leveren. Daarmee heeft de Minister een belangrijke verschuiving bewerkstelligd naar een milieubeleid waarin een ieder een eigen verantwoordelijkheid heeft, waarop men mag en kan worden aangesproken door de overheid; één van de doelstellingen van het Regeerakkoord.

Op het gebied van de uitbreiding van de Wet Algemene Bepalingen Milieuhygiëne heeft de Minister een eerste aanzet gegeven, waarbij over het hoofdstuk financiën echter nog geen duidelijke overeenstemming in de Kamer is bereikt.

Al met al zaken waarover de VVD-fractie haar waardering heeft uitgesproken.

Toch meende de VVD-woordvoerder ook de eigen visie van de VVD-fractie op het milieubeleid nog eens duidelijk te moeten uiteenzetten.

Voor de VVD-fractie staat het onomstotelijk vast, dat de zorg voor het milieu in een dichtbevolkt land als Nederland met een hoge welvaart de hoogste prioriteit moet hebben. Daaronder verstaat zij dat de overheid de normen moet aangeven die gehandhaafd of bereikt moeten worden, de kaders moet aangeven waarbinnen de processen en procedures moeten plaatsvinden en de voorwaarden moet scheppen, waardoor doelmatigheid in het milieubeleid kan worden bereikt. Hierbij moeten zo velen als mogelijk worden betrokken en een eigen verantwoordelijkheid worden gegeven en daar waar het menselijk handelen niet van die verantwoordelijkheidszin getuigt en duidelijk afwijkt van de gestelde voorschriften moet de overheid corrigerend kunnen optreden. Daartoe moet volgens de VVD-woordvoerder het milieubeleid helder geformuleerd worden met duidelijke en doelmatige voorschriften, waarbij er ook een goede voorlichting van overheidswege dient te worden gegeven om bij te dragen tot de bewustmaking van wat onder onzorgvuldig handelen wordt verstaan.

De VVD-fractie vindt dat het IMP Milieubeheer 1986-1990 een stap op de goede weg is, zij het dat zij de mening is toegedaan dat hier en daar de accenten beter dienen te worden gelegd, teneinde de burger het vertrouwen te geven in de juistheid van inzichten bij de overheid omtrent het beleid, dat derhalve consistentie behoeft. Met name moet worden voorkomen dat de schuldvraag over fouten die zijn gemaakt door het ontbreken van een dergelijk in- en overzicht gaan prevaleren boven het vinden van oplossingen.

De VVD heeft moeite met een milieubeleid dat wordt gebaseerd op angst en bangmakerij. De doelmatigheid van beleid wordt dan aangetast, omdat bestuurders die via een zakelijke benadering een goede oplossing trachten te vinden, door de emoties geen gehoor meer vinden voor een goede afweging. Ook moet worden gewaakt tegen een te vergaande politicering van de problematiek. Dat leidt tot extreme politieke stellingnamen, waarbij schurken en onschuldigen scherp tegenover elkaar worden geplaatst.

De VVD-fractie bepleit een doelmatig beleid, waarbij zij de voorwaarden vervuld wil zien die zo'n beleid mogelijk maakt, zoals kennis van zaken, voldoende gegevens over gevaar van blootstelling aan bepaalde stoffen met name in termen van veiligheid en voorts een directe, snelle en betrouwbare informatie aan betrokkenen, zodat een beïnvloeding van een geruchtenstroom wordt vermeden. Hiertoe moeten bestuurders geloofwaardig zijn en op dat punt moeten in het verleden gemaakte ernstige fouten voorkomen worden.

Een eerste oordeel over het IMP Milieubeheer 1986-1990 kan volgens de VVD-fractie positief zijn, omdat zij hierin een betere en duidelijkere presentatie van het milieubeleid terugvindt, waarbij tevens de keuze voor een 2-sporen beleid zeer aanspreekt, omdat het spoor van een brongericht beleid zich richt op doelgroepen die een eigen verantwoordelijkheid gaan dragen voor het milieu.

Tenslotte werd nog nader ingegaan op enkele punten die in het Meerjarenprogramma aan de orde werden gesteld, namelijk de risico-analyse, de grensoverschrijdende milieuverontreiniging en de inpassing van de productieprocessen in natuurlijke kringloopprocessen. Bij dit laatste punt werd aandacht gevraagd voor het zodanig ontwerpen van producten, dat hergebruik van de materialen na afloop van de nuttige gebruiksperiode gemakkelijk wordt.

(Voor nadere informatie: dr. R. Braams, tel. 070-614911, tst. 3021.)

U neemt toch ook een abonnement op de VVD-EXPRESSE!

Wilt u ook iedere week de VVD-EXPRESSE in de bus en u heeft nog geen abonnement? Vul dan per omgaande de bon in dit nummer in. De VVD-EXPRESSE kost f 50,-* per jaar. Daarvoor krijgt u wekelijks met uitzondering van de recessieperioden dit blad in uw bus. U kunt ook rapporten van de Teldersstichting, die in VVD-EXPRESSE worden aangekondigd gratis aanvragen.

U kunt de bon, die hieronder staat invullen en opsturen, in een envelop met postzegel naar:

VVD-EXPRESSE,
Postbus 19027, 2500 CA 's-GRAVENHAGE.

Ondergetekende: _____ Met blokletters invullen s.v.p.

Naam:

Adres:

Postcode: Woonplaats:

geeft zich op als abonnee van de VVD-EXPRESSE

* nog geen geld overmaken. Wij zenden u een acceptgirokaart.

EXPRESSE

redactie: H.F. Heijmans, drs. L.M.L.H.A. Hermans, eindredactie: J.J. Metz;
redactie-adres: Postbus 20018, 2500 EA s-Gravenhage, tel. 070-61 49 11; organisatie: J.N.J. van den Broek;
abbonementenadministratie: algemeen secretariaat VVD, postbus 30836, 2500 GV s-Gravenhage, tel. 070-6141211;
abbonementsgeld: f 50,- per jaar; vormgeving en druk: Hofstad Druktechniek bv, Zoetermeer.

DOCUMENTATIECENTRUM
NEDERLANDSE POLITIEKE
PARTIJEN

Begroting volkshuisvesting

Analyse

Eind volgend jaar zal ons land slechts 29.000 woningzoekenden tellen: dat is niet veel met een jaarproductie van rond 100.000 woningen. Bovendien bedraagt de leegstand gemiddeld 2,4%. Theoretisch is de woningnood dus voorbij. Toch zijn wij niet in het paradijs beland, dat wij ons hadden voorgesteld, toen wij jaren geleden nog midden in de woningnood zaten. Wat is er dan fout gegaan?

- Er is niet voor de markt gebouwd. Tientallen jaren werd de woonconsument niet gevraagd naar zijn voorkeuren. Wat werd gebouwd, werd immers toch wel bewoond.
- Al vrij snel bleek, dat de woningtekorten zeer ongelijk over het land waren verdeeld. Toch werd niet systematisch daár gebouwd, waar de tekorten het grootst waren. Hoofdzakelijk kwam dat door het ruimtelijk ordeningsbeleid, dat in sommige provincies wel heel erg stringent werd gevoerd.
- De huurharmonisatie is niet voldoende consequent doorgevoerd. Woningen van dezelfde kwaliteit vertonen nog steeds grote huurverschillen.
- De subsidiesystemen hebben prijsopdrijvend gewerkt. Ook daardoor ontstonden onevenwichtigheden.

Resultaat van dit alles is, dat gemeenten grote verschillen vertonen in woningtekorten c.q. -overschotten; dat het verband tussen kwaliteit en huur zoek is en dat wij zitten met delen van het woningbestand, die weinig in trek zijn bij de consument. De leegstand concentreert zich dan ook in bepaalde complexen (vooral bij de hoogbouw uit de zeventiger jaren), die vervolgens dreigen te verloederen. Nu hij meer keuze heeft kijkt de woningzoekende steeds kritischer naar de prijs/kwaliteit verhouding. Opdrachtgevers, die zich nu niet zorgvuldig afvragen waaraan zij beginnen, worden afgestraft met leegstand.

Toekomstvisie

Tot voor kort werd geprobeerd om alle problemen op te lossen met subsidies. Die tijd is voorbij. Dit kabinet heeft de subsidieuitgaven in de volkshuisvesting weer beheersbaar gemaakt. Het valt daarvoor te prijzen. Van huurders en eigenaar-bewoners werden offers gevraagd, maar nooit in onredelijke mate. Nu de koopkracht weer toeneemt hebben wij wat dat betreft het ergste achter de rug.

De verdere terugdringing van de collectieve uitgaven in de komende jaren zal ook voor de volkshuisvesting verdere bezuinigingen inhouden, vooral op de subsidies. Dat moet ook kunnen, per slot van rekening is het te gek, dat in een land, dat tot de rijksten ter wereld behoort, een groot deel van de bewoners zijn eigen woonlasten niet zou kunnen opbrengen. Wel zal dit proces langs de lijnen der geleidelijkheid moeten verlopen. Abrupte beleidswijzigingen zouden de werkgelegenheid in de bouw verstoren. In de naaste toekomst zal veel meer marktconform moeten worden gebouwd en geëxploiteerd. Dat kan, middels de gemeentelijke volkshuisvestingsplannen.

Deregulering

De minister verdient lof voor zijn concrete dereguleringsvoorstellen. Die betreffen vooral de bouwvergunningprocedure. Er zijn echter nog twee belangrijke gebieden, waar de deregulering moet worden voortgezet in de volgende kabinetsperiode. Dat zijn de woonruimteverdeling en de subsidieregelingen.

Basis voor woonruimederegulering moet zijn: een soepeler ruimtelijk ordeningsbeleid. Maar ook los daarvan kan veel worden gedaan, onder andere het schrappen van verkoopregulerende bepalingen (kettingsbedingen). Met het voorontwerp-Huisvestingswet is de VVD-fractie niet zo gelukkig. Het brengt de liberalisering om zeep en laat een oeroud van gemeentelijke huisvestingsregels ontstaan. Als wij hier moeten kiezen tussen decentralisatie en dereguleren, kiezen wij voor het laatste.

Het aantal subsidieregelingen in de volkshuisvesting bedraagt thans 34; dat is wel minder dan de ruim 40 van verleden jaar, maar nog steeds te veel. Bovendien zijn zij vaak te ingewikkeld en soms onleesbaar. Terugbrengen tot 10 à 15 meer eenvoudige regelingen moet mogelijk zijn.

Garantieregeling voor eigen woningen

Twee jaar geleden verscheen de Nota eigen woningbezit. Daarin zegde de regering toe te zullen bevorderen, dat er een uniforme landelijke regeling zou komen op de hypotheekgarantie. Dit, omdat steeds meer gemeenten ertoe overgingen om extra eisen te stellen aan aspirantkopers. Daarnaast zou ook worden bezien of via een intergemeentelijk risicofonds eigenaar-bewoners konden worden verzekerd, indien zij buiten hun schuld niet meer konden voldoen aan hun financiële verplichtingen. Wordvoerder De Beer vond dat het nu lang genoeg had geduurd en dat de staatssecretaris binnen een aantal maanden met concrete voorstellen moest komen.

Met de verkoop van woningwetwoningen aan zittende huurders gaat het niet vlot. Met een beroep op het regeerackoord werd de regering gevraagd om meer stimulerend op te treden.

Huurbelasting

De huurbelasting leek van de baan. Terecht, naar de mening van de VVD. Toch bevatte de memorie van toelichting een passage, waarin een studie werd aangekondigd naar de mogelijkheid, woonvergunningen aan een termijn (bijvoorbeeld 5 jaar) te binden. Wanneer mocht blijken dat het inkomen van de huurder inmiddels te hoog was voor die woning, zou de woonvergunning alleen worden verlengd indien huurbelasting zou worden betaald. De VVD-fractie liet ondubbelzinnig blijken dat zij hiervan niets moest hebben. Vrijwel altijd is in een dergelijke situatie immers niet het inkomen te hoog, maar de huur te laag; en dan is huurharmonisatie het juiste alternatief.

Normkostensysteem

Op 1 januari 1986 wil de regering in 24 proefgemeenten (waaronder de grote steden) het zogenaamde normkos-

tensysteem invoeren. Dit geschiedt in het kader van de decentralisatie. De subsidie van de rijksoverheid wordt, afhankelijk van de woninggrootte en nog een paar andere factoren, gestandaardiseerd. Extra kwaliteit moet voortaan door de gemeente en/of de huurder worden betaald. Hiermee worden de objectsubsidies beter beheersbaar gemaakt en krijgt de opdrachtgever meer eigen verantwoordelijkheid te dragen voor de huuruitkomst.

Met name vanuit de vier grote steden kwamen protesten, omdat hiermee geleidelijk aan de extra subsidies voor de stadsvernieuwing in deze steden zal worden afgebroken. De VVD-fractie, die deze extra bevoordeling boven andere gemeenten nooit heeft zien zitten, vond dat staatssecretaris Brokx voldoende was tegemoet gekomen aan een aantal bezwaren, die wél reëel waren. De gemeenten behoeven overigens niet aan de proef deel te nemen, maar verliezen dan wel een aantal voorrechten, die de decentralisatie hen biedt.

(voor nadere informatie: L.M. de Beer, tel. 070-614911, tst. 2405.)

Verhaalsplicht in Algemene Bijstandswet

Plenaire behandeling wetsontwerp Verhaalsregeling Algemene Bijstandswet (ABW) (21 november 1985).

Het wetsontwerp betreft het verbeteren van de regels voor verhaal (op derden, namelijk de onderhoudsplichtige) en terugvordering (verhaal op de bijstandgerechtigde zelf).

De VVD heeft reeds eerder aangedrongen op verbetering van de verhaalsbepaling in de ABW. Redenen hiervoor waren:

- Momenteel is verhaal facultatief geregeld („Kan-bepaling“); dit heeft geleid tot steeds minder verhaal. Bovendien leidt dit tot rechtsongelijkheid;
- De huidige procedure is niet doelmatig. Veel gemeenten zagen daarom op voorhand af van verhaal vanwege procesrisico;
- De aard van de bijstand, namelijk aanvullend indien er geen andere middelen van bestaan zijn;
- De gewijzigde opvattingen over bijstand: de ABW wordt meer en meer gezien als een niet of nauwelijks geclausuleerd sluitstuk van stelsel van sociale zekerheid, waarmee eigen verplichtingen en risico's min of meer gemakkelijk op de overheid kunnen worden afgewenteld.

Desalniettemin had de VVD kritiek. Niet zo zeer op het wetsontwerp, doch op de invulling c.q. uitvoering (Algemene Maatregel van Bestuur). Ook van andere zijden was kritiek. De uitvoerders – gemeenten – hadden evenals de VVD kritiek op de uitvoeringsbepalingen (AMvB). De vrouwenorganisaties vreesden, dat vrouwen in de bijstand weer afhankelijk gemaakt zouden worden van hun ex-echtgenoten. Het zelfstandig recht op bijstand blijft onaangetaast. In feite heeft de kritiek betrekking op de onduidelijkheid met betrekking tot het begrip „economische eenheid“.

Wat betreft terugvordering kan de VVD in principe accoord gaan met de terugvorderingsruimte van maximaal 10% van de bijstandsuitkering. De gemeente dient echter de beleidsvrijheid te hebben om vanwege individuele omstandigheden van de betrokkene daarvan af te wijken. De staatssecretaris is de VVD-fractie op dit punt geheel tegemoet gekomen.

De VVD vindt, dat bij verhaal dezelfde normen voor de beoordeling van draagkracht van de onderhoudsplichtige dienen te gelden als voor alimentatie (de zogenaamde

trema-normen, zoals die bij de rechterlijke macht gehanteerd worden).

Aanvankelijk stelde de staatssecretaris enkele forse afwijkingen voor. De staatssecretaris is echter de VVD alsnog ook op dit punt tegemoetgekomen.

De VVD heeft een amendement ingediend om het verhaal te beperken tot maximaal 12 jaar. Er ligt reeds een regeringsvoornemen om ook de duur van alimentatie te beperken (wetsontwerp *Limitering Alimentatie*).

De VVD wees op situaties waarbij verhaal niet meer te rechtvaardigen is, de causaliteitsproblematiek. Dit zijn gevallen waar geen enkele relatie bestaat tussen echtscheiding – waarbij partners financieel onafhankelijk uiteengaan – en de latere oorzaak van bijstand, bijvoorbeeld werkloosheid door bedrijfssluiting. Indien in zo'n situatie, soms na jaren, de ex-echtgenoot(te) voor verhaal wordt aangesproken dan is dat niet te rechtvaardigen. Het wetsontwerp dient volgens de VVD op dit punt dan ook aangepast te worden.

Van belang vond de VVD voorts het risico van de nieuwe „grote leugen“. Indien ex-echtgenote gaat samenwonen vervalt de alimentatieplicht ex-echtgenoot, dus ook verhaal. Dit kan leiden tot een „leugen“, dus is risico van misbruik groot. De regering dient dit te voorkomen.

Tenslotte drong de VVD erop aan, dat de extra uitvoeringskosten die de gemeenten moeten maken, volledig worden vergoed.

(Voor nadere informatie: A. Nijhuis, tel. 070-614911, tst. 2854.)

Uitgebreide commissievergadering Sociale Zaken en Werkgelegenheid

Betreft: werkloosheid

Bij het aantreden van dit kabinet nam de werkloosheid iedere maand nog fors toe, nu is er sprake van een duidelijke daling. De VVD kan nog niet van tevredenheid spreken, daarvoor is het aantal werklozen en in het bijzonder het aantal langdurig werklozen nog veel te groot. Maar er is wel degelijk het nodige gebeurd. Uit de cijfers van het Ministerie en van het Centraal Planbureau valt op te maken, dat de afgelopen jaren zo'n kwart miljoen mensen aan werk zijn geholpen. Voor dit jaar en voor 1986 wordt een uitbreiding voorzien van zo'n 45.000 arbeidsplaatsen. Belangrijk is dat het aantal „ontslag-werklozen“ is gedaald, en dat het aantal geregistreerde vacatures toeneemt.

Bij de kritiek van de oppositie, dat het werkloosheidscijfer geflatteerd is door het niet meer meetellen van de boven 57½-jarigen (dit scheelt 25.000 geregistreerde werklozen) dient de kanttekening gemaakt te worden, dat er in 1983 nog een tweede definitiewijziging is doorgevoerd, waardoor het aantal werklozen in één keer met zo'n 80.000 toenam. Voorts dient vermeld te worden dat het maandelijkse werkloosheidscijfer door te late uitschrijvingen circa 40.000 te hoog is.

De VVD merkte aan het adres van de oppositie op, dat hun betoog – dat het economisch herstel eerder het gevolg is van de internationale opleving dan van het kabinetsbeleid – niet op feiten berust. Door het drie-sporenbeleid van het kabinet zijn voorwaarden geschapen aan met name de kostenkant van de economie, waardoor optimaal geprofiteerd kon worden van die internationale opleving. Nederland doet het in de E.C. zelfs beter dan gemiddeld.

De VVD wil meer economische groei. Ook de PvdA wil economische groei, doch zij heeft daarnaast tal van wensen (herstelkoppeling etc.) zodat 2% dan niet gehaald kan worden. Het streefgetal van 2% is onvoldoende, er is

minstens 3% of meer nodig om de werkloosheid substantieel aan te pakken.

Stroomcijfers: De VVD pleitte, zoals zij vorig jaar ook deed, voor stroomcijfers. Het gaat wel om 750.000 werklozen, doch voor een groot deel gaat het daarbij om wisselende personen. Voor een zicht op de bewegingen op de arbeidsmarkt en een meer toegespitst beleid zijn meer gedetailleerde gegevens onontbeerlijk.

Extra aanpak ten behoeve van langdurig werklozen: Het gaat hierbij om een groep van 250.000 mensen. De VVD heeft steeds aangedrongen op concrete maatregelen, met name voor de oudere langdurige werklozen. Zij was verheugd dat de regering een nota met concrete voorstellen naar de sociale partners gestuurd had. Met name spelen de factoren scholing en herstel van motivatie hierbij een rol.

Aanpak jeugdwerkloosheid: 90% van het VVD jeugdwerkplan (1981 en 1983) is door de regering in concreet beleid omgezet. Uit de Rapportage Arbeidsmarkt blijkt, dat er duidelijke resultaten worden geboekt, mede door de inspanning van de kant van de sociale partners.

Herverdeling van arbeid: De VVD-fractie is nog steeds van oordeel, dat herverdeling van arbeid (en dat is meer dan alleen ATV) een belangrijk instrument is. Niet om de economie te verbeteren – dat lukt niet met verdelen – maar wel uit rechtvaardigheid ten opzichte van de vele werklozen die aan de kant staan, in het bijzonder jongeren en vrouwen. Maar herverdeling mag slechts een tijdelijk aanvullend instrument zijn. Uit de Rapportage Arbeidsmarkt blijkt, dat – hoewel ATV het nodige heeft bijgedragen aan extra arbeidsplaatsen – Nederland wat betreft de gemiddelde arbeidsduur nogal uit de pas gaat lopen met het buitenland.

De PvdA wil naar de 25-urige werkweek in 1994. De VVD vindt dat onhaalbaar. Er is zelfs een reëel gevaar voor het inbouwen van een nieuwe economische rem. Reeds nu zie je bij tal van vooral kleine bedrijven, dat ATV leidt tot duurdere overwerkuren ofwel verkorting van de bedrijfstijd. Voorts zijn er tal van organisatorische problemen in de werksfeer. De VVD is anders dan Minister De Koning, daarom geen voorstander van 5% algemene (!) ATV. Geconstateerd werd, dat er steeds meer weerstanden tegen de algemene ATV ontstaan en dat meer rekening gehouden dient te worden met de komende vergrijzing. De VVD wil daarom een flexibele invulling van herverdeling van arbeid („ATV op maat“), die meer rekening houdt met de micro-economische situatie.

(Voor nadere informatie: A. Nijhuis, tel. 070-614911, tst. 2854.)

Begroting Onderwijs en Wetenschappen

Tijdens de behandeling van de Onderwijsbegroting heeft woordvoester Mevr. Den Ouden er op gewezen, dat er in het hoger onderwijs nog lang geen sprake is van de zo veel gevraagde rust in het onderwijs. Het wetenschappelijk onderwijs ondergaat de uitvoering van de operatie taakverdeling en concentratie, maar komt daarbij niet toe aan de specifieke profilering per instelling. Van een permanent proces van taakverdeling en concentratie is derhalve nog geen sprake. De wet op het Wetenschappelijk onderwijs heeft de eisen van doelmatigheid en democratisering enigszins met elkaar in evenwicht gebracht, maar de onderdelen planning en bekostiging moeten nog geregeld worden in de invoeringswet. Ter gelegenheid daarvan zal ook de principiële discussie moeten plaatsvinden over de financiering op basis van de verhouding taken en middelen. Daaraan moet ook de autonomie van de instellingen afgewogen worden.

In het hoger beroepsonderwijs voltrekt zich het ingrijpende proces van schaalvergroting, taakverdeling en concentratie. Mevrouw Den Ouden complimenteerde de HBO-Raad voor de uitvoering van haar taak als proces-coördinator. Enige kritiek had zij op de uitvoering van de Wet Tweefasenstructuur. Wanneer is men nu een getalenteerd student: als men in vier jaar een beperkt eerste-fase programma uitvoert of als men in zes jaar – de maximale inschrijvingsduur – een uitgebreid programma voltooit?

Positief beoordeelde zij een nauwere samenwerking met het bedrijfsleven. De verantwoordelijkheid voor het lange-termijnbeleid van het wetenschappelijk onderwijs moet echter wel bij de overheid blijven. Taakstelling en verantwoordelijkheid ten aanzien van het onderwijs zijn voor overheid en bedrijfsleven immers verschillend.

Mevrouw Den Ouden deed het voorstel de verlaging van de **studentenvoorzieningen** ongedaan te maken. De VVD is van mening dat er eerst een discussie ten principale over de studentenvoorzieningen gevoerd moet worden voor zowel HBO als W.O.-studenten. De functie van studentenvoorzieningen in het geheel van de vorming binnen het hoger onderwijs is een aspect, dat onvoldoende belicht is. Verenigingen in studentensteden vreezen hun eigen karakter te verliezen als er veel studenten gaan deelnemen en algemene voorzieningen zijn vaak duurder.

Zij complimenteerde de bewindslieden voor de aandacht, die zij reeds bij deze begroting besteden aan het VVD-amendement over **kennisoverdracht** als afgeleide taakstelling van de universiteiten en hogescholen. Uitdrukkelijk vroeg zij daarbij aandacht voor de transformatie van kennis, die vrijwel altijd optreedt bij kennisoverdracht.

Uitgebreide aandacht besteedde zij aan de invoering van de **informatica** in het onderwijs. Daar zijn nog veel knelpunten:

- de onderlinge uitwisselbaarheid van software;
- de nascholing van docenten en de bevoegdheidsregeling;
- de software ontwikkeling.

Het NOVON-project, waarin overheid en bedrijfsleven (IBM-Philips – CompuData) financieel participeren, is een goede stap voorwaarts, maar er moeten voldoende goed geschoolde docenten komen op basis van bevoegdheidsregels. Zij pleitte ervoor daarbij rekening te houden met het feit, dat een aantal onderwijsgeveenden op eigen kosten soms allerlei, voor het onderwijs relevante cursussen, hebben gevolgd.

De automatisering dringt door op alle niveaus in het bedrijfsleven. De HTS-en kunnen de ontwikkelingen niet bijbenen. Er zijn onvoldoende goed geschoolde leraren en de investeringen voor computer-aided-design en computer-aided-manufacturingsystemen zijn zeer hoog. Ook de reguliere inventarissen van de HTS-en voorzien niet in de behoefte van de opleiding. Er is een totaal tekort van 140 miljoen. 9 miljoen, beschikbaar voor informatica, is dus een halve druppel op een hele gloeiende plaat. Ook hier is samenwerking met het bedrijfsleven een goede zaak, maar dat moet dan wel regionaal aangepakt worden. Anders worden de scholen te afhankelijk van één enkel bedrijf. Gezien de hoge investeringen vroeg mevrouw Den Ouden of er niet een taakverdelings- en concentratie-operatie zou moeten plaatsvinden tussen de technische opleidingen. Veel aandacht besteedde mevrouw Den Ouden aan de positie van de vrouw, die vooral in het basisonderwijs steeds slechter wordt. Ook op het niveau van het hoger onderwijs vindt men slechts weinig vrouwen op belangrijke posten, zoals in de colleges van bestuur. Zij vreest, dat er straks ook maar weinig vrouwen als universitair hoofddocent zullen optreden.

Hier is geen sprake van emancipatie: tussen alle mannelijke positiebekleders is de enkele vrouw te beschouwen als een, zij het zeer waardevolle, scharreklip.

Tenslotte benadrukte zij opnieuw – dat gebeurde ook al bij het wetenschapsbudget – het belang van de internationale samenwerking. Nu Nederland weer aan de beurt is voor het voorzitterschap van de EG vroeg zij de Minister initiatieven te ontplooiën om tot een betere afstemming te komen tussen de landen van de Gemeenschap over de erkenningsmogelijkheden van diploma's en getuigschriften.

(Voor nadere informatie: Mevr. M.J.H. den Ouden-Dekkers, tel. 070-614911, tst. 2283.)

Begroting Nederlands-Antilliaanse zaken 1986

Na de uitvoerige debatten die in juni jl. in Eerste en Tweede Kamer met vertegenwoordigers van de Antillen hebben plaatsgevonden over de verlening van een status aparte aan Aruba, was de summier gehouden behandeling van de Nederlands-Antilliaanse begroting voor 1986, op 27 november jl. in de Tweede Kamer, een veel minder spectaculair gebeuren.

Terugblikkend, bij deze laatste begroting onder het huidige kabinet, beoordeelde de VVD-woordvoerder het beleid van minister De Koning positief, zowel in menselijk als zakelijk opzicht. Dit vooral gezien ook het feit dat voor de minister, tevens belast met de zware portefeuille van Sociale Zaken, niet van een routinematige periode sprake was, maar een oplossing moest worden gevonden voor de genoemde netelige en tijdrovende kwestie van de status aparte van Aruba, dat op 1 januari a.s. een eigen land wordt binnen het Koninkrijk. Men kan over de merites daarvan zijn twijfels hebben, mede gelet op de hoge extra kosten van politieke herstructurering juist in een tijd van grote economische tegenslagen (de sluiting van de Lago-raffinaderij op Aruba, enz.), maar in de gegeven omstandigheden was er geen alternatief.

Gelukkig is er in het Parlement een grote mate van consensus over modus en doelstellingen van de samenwerking met de Antillen/Aruba in de nieuwe verhoudingen. Kort samengevat komt het erop neer dat – naast de onafhankelijkheid van Aruba per of omstreeks 1 januari 1996 – ook naar onafhankelijkheid van de overige Antillen wordt gestreefd, liefst per dezelfde datum, zonder het verlangen die onafhankelijkheid op te dringen, maar wel in de overtuiging dat dan een volkenrechtelijke samenwerking, in wat een „Gemeenebest-sui-generis” wordt genoemd, het meest voor de hand lijkt te liggen.

De VVD-fractie is van oordeel, dat in de thans aanbrenkende tussenperiode de samenwerking bovenal op maximale zelfstandigheid van de Antillen/Aruba moet worden gericht. Handhaving van politieke stabiliteit, rechtszekerheid en democratie is van essentieel belang, waarbij duidelijk is dat ook onder deze gezichtshoek – gezien de samenwerking tussen politiek en economie – de economische samenwerking scherpe aandacht blijft verdienen.

Hoewel de Shell-raffinaderij op Curaçao door samenwerking met Venezuela gelukkig draaiende kon worden gehouden, blijft de financieel-economische situatie van de Antillen en Aruba zorgelijk. Met kracht moet naar bevordering van het toerisme en vooral diversificatie van de economie worden gestreefd.

In de huidige bijzondere situatie vindt ook de VVD-fractie onontkoombaar dat, tijdelijk, begrotingshulp wordt

verleend, met een bijdrage aan het zogenaamde Solidariteitsfonds voor de kleine eilanden en hulp voor een efficiënte herstructurering van het bestuursbestel van de Antillen en Aruba. Maar dit moet wel een snel aflopende zaak zijn. Op zo kort mogelijke termijn zal, in overleg met de Antillen en Aruba, de ontwikkelingssamenwerking veel sterker op de verwezenlijking van economisch herstel moeten worden gericht.

Intussen lijkt het raadzaam de nadruk niet al te sterk op de zorgelijke kant van de situatie te leggen, maar met en in de geest van de huidige Minister nuchter en zakelijk, samen met onze Antilliaanse en Arubaanse vrienden, naar een oplossing van de problemen te streven. Een gunstige teken is, dat de recente verkiezingen op Curaçao, St. Maarten en Aruba vrij rustig en ongestoord zijn verlopen. En tenslotte: waar een wil is, is een weg!

(Voor nadere informatie: J.G. Bruggeman, tel. 070-614911, tst. 2088.)

U.C.V. Conventionele verdediging en „emerging technologies”

Reeds bij de behandeling van de Defensienota 1984 werd naar voren gebracht, dat nieuwe technologieën veel invloed zouden kunnen hebben op de toekomstige invulling van de Defensienota. Een notitie over de betekenis van „emerging technologies” voor de westerse defensie werd toegezegd. Ondanks het feit dat deze notitie een verkennend karakter heeft gekregen, is de VVD van mening dat het juist is, dat een diepgaande gedachtenwisseling over dit onderwerp reeds nu plaatsvindt.

Tijdens de aanstaande bespreking in Defence Planning Committee-verband (NAVO) zal in zeer belangrijke mate gesproken worden over het „conceptual military framework” (CMF). Er is een vloeiende relatie tussen de uitkomsten van het CMF en de reeds eerder vastgestelde „force goals”. Op vele punten is er dus geen sprake van een verrassende uitkomst van wat geweest is in het kader van het CMF.

Toch zijn de wensen zo veelvuldig, dat de VVD van mening is dat de volgende prioriteiten gesteld moeten worden:

- de verdediging tegen tactische ballistische raketten in eerste instantie, en daarna tegen de offensieve luchtstrijdkrachten in tweede instantie;
- het voorkomen van een doorbraak in de voorste lijn in de centrale sector, wat je mag noemen een prioriteit die zo oud is als de NAVO zelf is;
- het kunnen aanpakken van de tegenstander in het gebied van 30 – 100 km achter het front;
- het blijvend verzekeren van de aanvoer van versterkingen, ofwel het openhouden van de „lines of communication”; het is duidelijk dat dit zowel materieel als personeel betreft, en dus zowel door de lucht als over het water.

Al deze prioriteiten komen bovenop de reeds bestaande vereisten voor de krijgsmacht. Dat geeft problemen ten aanzien van de beschikbare financiële ruimte.

Desondanks vindt de VVD, dat een antwoord moet worden gegeven op de uitdaging van „emerging technologies”.

Ten aanzien van de eerste prioriteit, de verdediging tegen tactische ballistische raketten, die een directe dreiging vormen voor West-Europa, dient West-Europa zelf iets

tegen deze dreiging te doen: het ontwikkelen van een verdedigingssysteem, een ATBM.

De VVD is van mening, dat Nederland met gelijkgestemde West-Europese landen een consortium zou moeten vormen om hieraan te gaan werken.

De laatste prioriteit, het blijvend verzekeren van de aanvoer van versterkingen, betekent een afdoende onderzeebootbestrijding, naast een voldoende inbreng op het gebied van oppervlakteverdediging. De gedachtenwisseling over het niet meer vervullen van een nucleaire taak door de Koninklijke Marine, en de Orion in het bijzonder, geeft de hoofdzaak aan ten aanzien van de verantwoordelijkheid voor vervangers te zorgen. De VVD-fractie zou graag zien dat Nederland meer momentum geeft aan de mogelijke ontwikkelingen op dit terrein door ook in deze een leidende rol te nemen in samenwerking met het Verenigd Koninkrijk, de Bondsrepubliek, Frankrijk en wellicht de Verenigde Staten.

Bij de gehele discussie over „emerging technologies” moet niet de indruk worden gewekt, dat dit een pure NAVO-aangelegenheid is. Ook de Sovjet-Unie is bezig met ET. En de toepassing van moderne technologieën aan Sovjet-zijde moet ons juist in beweging brengen om ons te beschermen, te verdedigen.

Het blijft van groot belang voortgang te boeken bij de MBFR-besprekingen, maar ook in CVSE- en Conference on Disarmament-kader.

De VVD-fractie stelt zich dus positief op tegenover het toepassen van nieuwe technologieën bij de bondgenootschappelijke defensie. Toch wil zij een aantal toetsingscriteria aanleggen, om daarmee een soort van vrijbrief te voorkomen.

Die criteria zijn:

- verhoogt de toepassing van „emerging technologies” de stabiliteit in de krachtsverhoudingen tussen Oost en West;
- is het effectief, of lokt het een grotere dreiging uit door het aanjagen van een wedloop;
- is het betaalbaar, en dat geldt tweeledig, namelijk zijn de kosten het te verdedigen object waard, of kan hetzelfde met goedkopere middelen door kwantiteit boven kwaliteit te stellen worden bereikt;
- extra accent geldt voor die technologieën, die bepaalde soorten van kernwapens buiten de werkelijkheid plaatsen;
- toepassing van moderne technologieën mogen wapenbeheersingsbesprekingen niet afbreuk doen, doch eerder een stimulans zijn om tot realistische overeenkomsten te komen;
- „emerging technologies” mogen geen wapens voortbrengen, die een inbreuk zijn op het gangbare humanitaire oorlogsrecht, danwel nieuwe elementen die voorzienbaar zijn.

(Voor nadere informatie: J.D. Blaauw, tel. 070-614911, tst. 2989.)

Uit het Europese Parlement

Samenwerking tussen industrie en onderwijs op het gebied van de nieuwe technologieën

De noodzaak om het concurrerende vermogen van Europa in de sector van geavanceerde technologieën op peil te houden, heeft reeds geleid tot een reeks initiatieven op communautair niveau zoals ESPRIT, RACE en BRITE.

Parallel aan deze programma's, die hoofdzakelijk ge-

richt zijn op de ontwikkeling van de technologie, dient de Gemeenschap er naar te streven dat er voldoende menselijk potentieel beschikbaar komt.

Namens de fractie uitte Jessica Larive zich tijdens de novemberzitting van het Europees Parlement daarom zeer positief over het zogenaamde COMETT-voorstel van de Europese Commissie. Dit voorstel beoogt via een zevenjarig programma van de Gemeenschap voor onderzoek en opleiding op het gebied van de nieuwe technologieën de samenwerking over de grenzen heen tussen de hoge onderwijssector en de industrie te versterken.

Jessica Larive wees er tevens op, dat er in de Europese Gemeenschap al een tekort is aan technologiestudenten. Daarom is positieve actie nodig om meer jongeren voor technologische studierichtingen te interesseren. Daar moeten we ons extra richten op meisjes. Het wordt tijd en nodig om hele menselijke potentieel te benutten.

De Liberale fractie wees het socialistische voorstel af om het COMETT-voorstel om te zetten in een vrijblijvende proef, en drong via amendementen aan op het oprichten van een Europees technologisch instituut. Dit met het oog op het steunen van de samenwerking tussen onderzoek en bedrijfsleven tussen de verschillende lidstaten. Bij de uiteindelijke stemming werden de socialistische voorstellen verworpen, de Liberale amendementen aangenomen en stelde het Europees Parlement zich op achter het COMETT-programma, dat op 5 december door de Raad moet worden goedgekeurd.

(Voor nadere informatie: mevr. mr. J.E.S. Larive, 09-352-43002400.)

Begroting 1986

Het centrale thema van deze november-zitting van het Europees Parlement vormde de begroting van de Gemeenschap voor 1986, zoals ingediend door de Raad van ministers bij het Parlement.

Op het gebied van de begroting bezit het Parlement immers substantiële bevoegdheden. Geconfronteerd met een Raad, die de begroting niet aangepast heeft aan de uitbreiding van de Gemeenschap van 10 naar 12, nam het Parlement unaniem een algemeen amendement aan. Door dit amendement wil het Europees Parlement de 1,6 Biljoen ECU die de Raad „vergeten” is weer aan de ontwerp-begroting toevoegen.

Hendrik Jan Louwes, namens de begrotingscommissie rapporteur voor de begroting van het Parlement, verkondigde dat de kosten van de uitbreiding in de begroting opgenomen dienden te worden. In totaal bedraagt de begroting van het Parlement 0,95% van de totale begroting van de Gemeenschap.

(Voor nadere informatie: ir. H.J. Louwes, tel. 05956-1504.)

Europa van de burger

Een rapport van de Duitse Christen-Democraat Brok werd gesteund door de liberale fractie.

Enige kanttekeningen werden wel gemaakt:

- a) Jessica Larive vond het idee van een Europese vlag wel aardig, maar benadrukte het belang van andere zaken, zoals het totstandkomen van de interne markt, hervorming van de stemprocedure in de Raad, i.e. bij gekwalificeerde meerderheid in plaats van unanimiteit.
- b) Florus Wijsenbeek diende samen met de Franse liberaal Roger Chinaud een amendement in, waarin opgeroepen

werd tot het tot stand brengen van een Europese rechtsorde. De liberale fractie wil de grensbelemmeringen tussen de lid-staten afbreken, maar dat kan alleen als criminelen in elke lid-staat gearresteerd kunnen worden, waar in de Gemeenschap ze de misdaad ook gepleegd hebben. Met een krappe meerderheid werd dit amendement afgestemd.

c) Erkenning van hoger onderwijs diploma's.

Met veel vuur pleitte Florus Wijsenbeek namens de Liberalen voor de wederzijdse erkenning van hoger-onderwijs diploma's. Wat voor de ene lid-staat voldoende kwalificatie is, moet voor de andere ook genoeg zijn.

De vergaande regulering van nationale overheden en beroepsorganisaties zijn pure markt afscherming en moeten veroordeeld en verboden worden. Het rapport hierover van de hand van mevrouw Fontaine (PPE) werd aangenomen.

(Voor nadere inlichtingen: Florus Wijsenbeek, tel. 070-647447.)

Europese film en TV-producties

Tijdens de oktoberzitting van het Europees Parlement, ondersteunde mevrouw mr. J.E.S. Larive, woordvoerder van de Liberale Fractie voor het cultureel beleid, het voorstel van de Europese Commissie om Europese TV en filmproducties die een co-productie zijn van minimaal 3 lid-staten van de EG, financieel te ondersteunen. Voor 1986 is op de ontwerp-begroting van de EG 12 miljoen gulden daarvoor uitgetrokken. De vraag naar TV series en films neemt zodanig toe dat de EG-landen vanaf het eind van de jaren 80 per jaar 125.000 uren aan niet-documentair materiaal moeten produceren. Co-producties en een goed georganiseerd distributiestelsel kunnen de kosten hiervan omlaag brengen. Nu is het zo dat invoer van Amerikaanse series honderdduizenden gulden per uur goedkoper is dan het maken van een eigen serie. Voor film geldt hetzelfde. 49% van de in de bioscopen van de EG draaiende films is Amerikaans.

De Liberalen steunen het Commissievoorstel omdat ze van mening zijn dat het goed is om op de transatlantische culturele weegschaal weer eens wat gewicht aan de Europese kant te leggen.

Ook kunnen Europese film- en TV-producties een bevestiging van het Europese bewustzijn worden en een stapje zijn in de richting van het „Europa van de Burger“.

(Voor nadere inlichtingen: mr. J.E.S. Larive, tel. 09-352-43002400.)

Begrotingstoelichting Interdepartementaal Welzijn (BIW)

In een uitgebreide commissievergadering van de vaste Kamercommissie voor Welzijn en Cultuur op 4 november jl. werd van gedachten gewisseld over de Begrotingstoelichting Interdepartementaal Welzijn, BIW. Woordvoerder voor de VVD fractie was Margreet Kamp.

De VVD-fractie is met de huidige opzet van de BIW, in vergelijking met die van vorige jaren, tevreden. Thans komen de hoofdlijnen van het beleid op het gebied sociaal-cultureel welzijn, gebaseerd op politieke uitgangspunten en gegevens over maatschappelijke ontwikkeling, beter tot uitdrukking, terwijl ook inzicht wordt gegeven in het aangeven van prioriteiten op het welzijnsterrein. Bovendien kan door

interdepartementale coördinatie het accent worden gelegd op het wegnemen van knelpunten en het tegengaan van overlappingsen.

Wat betreft de maatschappelijke ontwikkelingen merkte Margreet Kamp op, dat de ordening van onze samenleving aan modernisering toe is, mede als gevolg van allerlei sociale veranderingen. Voor liberalen staat daarbij voorop het inspelen op de emancipatiebehoefte van het individu. Dit dient samen te gaan met een nieuwe visie op de taak van de overheid. In dit verband blijkt uit het rapport van het Sociaal Cultureel Planbureau, „Binding in vrijheid“, dat het zo vertrouwde beeld van het gezin, bestaande uit vader, moeder, kind of kinderen aan het verdwijnen is. Daarvoor komt in de plaats een bont tableau van verschillende leef- en relatievormen en uiteenlopende gezinssamenstellingen. De VVD vroeg de regering, naast de materiële gevolgen, ook aandacht te schenken aan immateriële consequenties van deze tendens.

De VVD-fractie is er voorstander van dat alle gegevens inzake de relatie tussen demografische prognoses en bepaalde collectieve uitgaven in het voorjaar van 1986 beschikbaar zijn, zodat hierover bij de volgende kabinetsformatie in het regeerakkoord afspraken kunnen worden gemaakt. Dit geldt in het bijzonder voor het aanwenden van gelden, die vrijkomen in het onderwijs omdat in het kader van de ontgroening van de samenleving er minder leerlingen zullen zijn. De VVD-woordvoerder constateerde in dit verband dat bij de vergrijzing niet alleen het aantal ouderen zal toenemen, maar tevens ook het aantal hoogbejaarden. Dit zal van invloed zijn op de zorgvraag. De regering zegde deze gegevens toe.

De VVD-fractie heeft bij de doelstelling een voorkeur voor algemene maatschappelijke voorzieningen van de maatschappelijke integratie; alleen daar waar dat noodzakelijk is gebleken kan gedacht worden aan categorale voorzieningen, die dan wel een tijdelijk karakter dienen te hebben.

De VVD-woordvoerder sprak zich uit vóór minder overheid, minder regelgeving en meer markt; met andere woorden alleen sobere bestuurlijke pretenties is te weinig.

Op het gebied van het sociaal-cultureel welzijn staat de VVD echte decentralisatie voor, in de zin van het overdragen van taken, bevoegdheden en financiën aan lagere overheden. In dit verband vroeg de VVD-woordvoerder, kennis genomen hebbende van het decentralisatie-overzicht van het ministerie van Binnenlandse Zaken, of in een volgend BIW aandacht besteed kan worden aan de vraag hoe er op het gebied van het sociaal-cultureel welzijn wordt gewerkt aan de daarin gesignaleerde belemmerende factoren om tot echte decentralisatie te komen. Zij benadrukte dat de overheid op het gebied van het vrijwilligerswerk niet al te regelend moet optreden. Het is belangrijk dat in de bestaande regelgeving belemmeringen worden weggenomen ten aanzien van de inzet van vrijwilligers. Voor wat betreft de inhoud, de werkwijze en de uitvoering van het vrijwilligerswerk moeten de organisaties en de lagere overheden veel meer vrijheden krijgen.

De VVD-fractie steunt met overtuiging de kabinetsplannen ter zake van het beter afstemmen van het onderwijs op de arbeidsmarkt: een verdubbeling in omvang van het leerlingwezen, het scheppen van praktijkleerplaatsen en het bevorderen van de totstandkoming van groei- en deeltijdbanen voor jongeren, waardoor aan de groep schoolverlaters meer kansen wordt geboden op een arbeidsplaats.

(Voor nadere informatie: mw. drs. M.M.H. Kamp, tel. 070-614911, tst. 2055.)

Uit de Eerste Kamer Algemene Beschouwingen

De VVD zal ook in de komende kabinetsperiode een loyaal coalitie-partner zijn, maar dat kan niet ten koste gaan van de liberale beginselen. Dit zei de liberale fractie-voorzitter in de Eerste Kamer, dr. G. Zoutendijk, tijdens de Algemene Beschouwingen in dit Huis. Het bovenstaande betekent niet, dat de beide partners ook persé op elkaar zijn aangewezen als het gaat om zaken, welke niet of niet afdoende in het Regeerakkoord zijn geregeld.

In zijn tweede termijn voegde de heer Zoutendijk hieraan nog toe, dat – waar het CDA in de Tweede Kamer met de oppositie bepaalde zaken heeft doorgedacht – dit dan ook het goede recht van de VVD is.

De heer Zoutendijk kon een optimistisch geluid laten horen over onze nationale economie. Maar de structurele problemen zijn nog lang niet overwonnen:

de te hoge collectieve uitgaven;
de te hoge marginale lastendruk;
de veelheid aan te ingewikkelde regeltjes;
het nog bestaan van rekenkundige koppelingen;
de te sterke rechtsbescherming van de werknemer;
en het nog steeds slecht op elkaar afgestemd zijn van het onderwijs en de arbeidsmarkt.

Een stimulerend beleid zou alleen kunnen worden gevoerd in Europees verband en kunstmatige injecties schuiven de problemen alleen maar voor zich uit. Over de arbeidsduurverkortings zei de heer Zoutendijk, dat de groei-belemmerende effecten van dit middel gaan overheersen. Voor algehele arbeidsduurverkortings lijkt voorlopig het einde te zijn bereikt. Hogere economische groei is nog steeds de beste structurele bestrijding van de werkloosheid.

De liberale fractie-voorzitter zette vraagtekens achter het plan om de negatieve aanslag in de WIR (Wet Investerings Regeling) te doen verdwijnen. Is het niet beter de WIR-problematiek in zijn geheel te bekijken? Hij drong vervolgens aan op een daling van het ambtenarenbestand met 3 à 4% per jaar. Speciale aandacht vroeg hij voor het tegengaan van overbodige of te gedetailleerde circulaire, vereenvoudiging van regelgeving; verbetering van de departementale coördinatie, echte deregulering en privatisering. De heer Zoutendijk vroeg in zijn bijdrage aan de Algemene Beschouwingen aandacht voor de vergrijzing en de ontgroening. Hij drong in dit verband aan op een samenhangend plan, waarin (gezondheids)zorg voor bejaarden, de consequenties voor het onderwijs en de financiering van de sociale zekerheid moeten worden betrokken.

Vandalisme en criminaliteit was een ander onderwerp in deze Beschouwing. Er zal niet te ontkomen zijn aan een verplichte legitimatie, wanneer de persoonscontrole aan onze grenzen wordt verminderd.

De heer Zoutendijk zei namens zijn fractie, dat er geen enkele twijfel bestaat over de enkelvoudige meerderheid, waarmee het verdrag voor de plaatsing van kruisvluchtwa-

pens zal moeten worden genomen. De fractie zal het voorstel tot goedkeuring van het verdrag steunen. „Gelukkig heeft ons land zijn positie in het NAVO-bondgenootschap weer ingenomen”.

Begrip had de liberale woordvoerder voor de emoties, die de kruisvluchtwapens hebben opgeroepen, maar niet voor de oproep tot burgerlijke ongehoorzaamheid. „Een uiterst middel, een individuele aangelegenheid, een zaak van eigen diepste overtuiging. Gewelddadige acties hebben daar niets mee te maken”.

De heer Zoutendijk betreurde het, dat de Nederlandse arbeid niet zal deelnemen aan SDI (Star Wars), dat als voordelen ten opzichte van Eureka heeft, dat het doelgericht en goed gemanaged zal zijn. Hij bracht tenslotte lof aan het kabinet. De resultaten van haar beleid zijn niet uitgebleven.

(Voor nadere informatie: dr. G. Zoutendijk, tel. 071-171301.)

Begroting Onderwijs en Wetenschappen 1986

Het onderwijsbeleid

De pedagogische provincie is geen eiland. Goed opgeleide mensen leveren een waardevolle bijdrage aan versteviging van het economisch fundament van de samenleving. Onderwijs is anderzijds alleen maar betaalbaar te houden door een gezonde economische ontwikkeling.

Het kabinetsbeleid is doortrokken geweest van het streven naar blijvend economisch herstel. Ombuigingen binnen de sfeer van de Rijksbegroting waren en zijn daartoe nodig. De bewindslieden op Onderwijs en Wetenschappen (O en W) hebben daartoe een daadkrachtige bijdrage geleverd. Zij verdienen voor hun inzet respect en waardering.

De bewindslieden hebben niet alleen omgebogen. Zij hebben zich ook intensief met wetgeving bezig gehouden en een aantal grote herstructureringsoperaties op de rails gezet. Bezuinigingen, de veelheid aan nieuwe wetgeving, fusies, de veelheid aan circulaire, onzekerheid kunnen bij elkaar de onderwijsgeevenden hoorndol maken.

Bij alles toonden zij een ambitieuze aanpak. Herstel na neergang vraagt extra inspanning van en in een samenleving. Een ieder in en buiten het onderwijs is om een bijdrage gevraagd, juist terwille van dat herstel.

Wet- en regelgeving en onderwijsinhoud

Naar ons oordeel is de onderwijspolitieke discussie in Nederland, soms, teveel verduisterd. Dit komt doordat onderwijsinhoudelijk bepaalde oplossingen te snel per definitie strijdig worden bevonden met artikel 23 van de Grondwet.

De verhoudingen binnen het onderwijs in Nederland

De onderwijsvrijheid is in ons land hecht verankerd. Liberalen, socialisten en sociaal-democraten dragen allen

de onderwijsvrijheid. Het CDA bijvoorbeeld heeft niet een soort alleenrecht daarop, al lijken prominente CDA-ers dat te denken. Maar waar de CDA-opvatting over vrijheid van onderwijs leidt tot een sterk bestuurlijk-juridische aanpak (de inhoudelijke onderwijskundige problemen wel opgelost zullen worden als de zaak bestuurlijk is geregeld) kiezen de liberalen voor de omgekeerde aanpak en richten zij zich primair op de onderwijsinhoudelijke kant van de zaak.

Voor ouders gaat identiteit vaak hand in hand met de kwaliteit van het onderwijs. Dat is niet identiteitsbedreigend, maar veeleer een uitdaging aan identiteitsgebonden instellingen en biedt meer perspectief op ontplooiing. Daarom is het de vraag of de bewaking van de vrijheid van onderwijs en het streven naar kwaliteitsverbetering wel gediend zijn met een onderwijsbeleid, dat zo strak is geregeld in centralistische regelgeving en uitvoering. De verantwoordelijkheden van de overheid en de scholen moeten opnieuw worden bepaald.

De rol van de overheid

De overheid heeft eigen taken. In de formulering van eindtermen, de bewaking van het eindniveau door een duidelijk examenbeleid, grote nadruk op opleiding, bij- en nascholing van onderwijsgeevenden, door versterking van de verhouding onderwijs-arbeidsmarkt, door vertaling naar het onderwijs via maatschappelijk vastgestelde nieuwe prioriteiten en het verschaffen van instrumenten waarmee de scholen zelf kunnen bepalen langs welke weg zij de doelen kunnen bepalen, komt die taak tot uiting.

Maar er is meer. De studie naar basisvorming lijkt zich te beperken tot de eerste fase van het voortgezet onderwijs. Dat is willekeurig. Wanneer het gaat om basisvorming is er ook wel iets te zeggen over het onderwijs vóór de 12-jarige leeftijd en ná de 16-jarige leeftijd.

De klemtoon moet liggen op helderheid en zekerheid. Kwalitatief goed onderwijs gedijt alleen in omstandigheden van rust en overzicht. De VVD-fractie heeft hiertoe een motie ingediend.

Kwaliteit van het onderwijs

Voor de VVD-fractie staat kwaliteit van het onderwijs centraal. Bewust is door de fractie deze discussie aangewengeld. De maatschappelijke discussie hierover, zowel wat betreft rendement, mogelijkheden als wat betreft kwaliteit van de opleiding, is volop in gang.

De PvdA had (heeft?) overigens geen behoefte aan een debat hierover. Merkwaardig en veelzeggend.

Grote operaties

Voor de VVD-fractie is duidelijk, dat deregulering, decentralisatie en ook privatisering hand in hand moeten gaan met een kwaliteitsbeleid, dat de taken van de overheid en de school goed uiteen haalt en de scholen de mogelijkheid biedt om zelf verantwoord vorm te geven aan hun opdracht.

Personeelsaspecten

Waardering heeft de VVD-fractie voor de Regering, die binnen de marges van het mogelijke alles heeft gedaan om werkgelegenheid in het onderwijs te behouden. Niet vergeten moet worden, dat ook de bonden keuzes hebben gemaakt. Zowel bij de HOS-nota als bij de invulling van de ADV (arbeidsduurverkorting)-ruimte hebben de bonden keuzes gemaakt, waarbij door hen niet altijd primair voor de werkgelegenheid is gekozen.

De VVD-fractie juicht het toe, dat het onderzoek naar de taakzwaarte van docenten nu daadwerkelijk van start is gegaan. Een definitief tijdspad heeft de fractie in de stukken

gemist. Spoed is geboden. Duidelijkheid hieromtrent in dit debat is noodzakelijk.

Het voortgezet onderwijs

Aan het tweesporen-beleid is geprobeerd inhoud te geven. De bij de Kamer ingediende ontwikkelingswet zal de VVD-fractie op basis van de in het Regeerakkoord gemaakte afspraken beoordelen. De titel is fundamenteel in strijd met het experimentele karakter van de wetgeving: een weinig gelukkige keuze van de bewindslieden.

Met betrekking tot het knelpuntenbeleid zijn op essentiële punten notities en nota's aan de Kamer voorgelegd, zoals de Nota van LhnO naar LdgO, de Nota Techniek en Verzorging en de Nota Inventarissen. Daarbij zal binnenkort de definitieve Lyceum-nota komen.

De VVD-fractie rekt op een adequate reactie van de Staatssecretaris. Het LBO (Lager Beroeps Onderwijs) is een eigen schooltype met specifieke kenmerken voor specifieke groepen leerlingen.

De VVD wil het LBO behouden.

Bij de discussies over de Lyceum-nota kan de positie van de MAVO niet onbesproken blijven. Een zorgvuldige analyse van dit schooltype is op korte termijn nodig.

Het beroepsonderwijs

Apart moet worden stilgestaan bij het beroepsonderwijs: een essentiële schakel voor het persoonlijk en maatschappelijk functioneren van velen. Binnen de beperkte mogelijkheden is er een aanzet gegeven om de achterstand in inventarissen op te heffen; er is een concept-beleidsnotitie over de leerplanontwikkeling uitgebracht; het beroepsonderwijs krijgt een niet onaanzienlijk deel van de middelen uit het Informatica Stimuleringsplan.

Nieuwe punten zijn nodig, wil het enthousiasme waarmee het Wagner-akkoord is begroet niet verzanden.

Overheid en sociale partners zullen de handen – opnieuw – ineen moeten slaan. Onderwijs heeft daarbij een deel van de verantwoordelijkheid, ook andere departementen moeten daarbij worden ingeschakeld.

De bewindslieden van Onderwijs en Wetenschappen kunnen wel initiatieven nemen. De VVD-fractie nodigt hen daartoe uit.

Het basisonderwijs

De invoering van de nieuwe basisschool per 1 augustus van dit jaar is een mijlpaal. Kort gezegd: alles wordt anders dan de ouderen gewend zijn geweest in het onderwijs. Dat schept verplichtingen. Vóór alles, dat het nieuwe basisonderwijs in alle rust kan gedijen. Nieuwe zaken dienen zich aan, maar onveranderlijk geldt toch, dat de elementaire vaardigheden als lezen en schrijven, rekenen (wiskunde) en taal goed beheerst moeten worden. Continuïteit en intensiteit van het onderwijs in de basisvaardigheden kan niet voldoende worden onderstreept.

Tot slot

De sleutelwoorden: kwaliteit, flexibiliteit en doelmatigheid tonen aan, dat het kabinet en deze bewindslieden op de goede weg zijn. Vandaag geldt: de samenleving ontwikkelt zich snel. Het onderwijs is nog te veel een echte provincie. De VVD werkt aan de verbetering hiervan.

(Voor nadere informatie: A.J. Evenhuis, tel. 070-614911, tst. 2029.)

Economische Zaken – Aldel

De diefstal van documenten over energiezaken bij het Ministerie van Economische Zaken had tot gevolg, dat vóór de onderhandelingen over de elektriciteitsvoorzieningen van de Groningse Aluminium fabriek Aldel uit Delfzijl waren afgesloten, er berichten in de publiciteit kwamen waardoor een verkeerd beeld ontstond van de werkelijke situatie.

Het betrof hier een langdurig contract voor goedkoop gas, dat afgesloten was in 1964 met het doel door het oprichten van een aluminiumsmelterij industriële werkgelegenheid te scheppen in het Noorden van het land. Het contract zou lopen tot 1998. In 1988 zou onderhandeld worden over een aanpassing van het gastarief. In 1982 was door de toenmalige Minister van Economische Zaken besloten het moederbedrijf Hoogovens te verplichten het contract op te zeggen als voorwaarde voor de grote steunverleningsoperatie (f 1 miljard) aan de Hoogovens. Al in 1982 was de Minister door de VVD-woordvoerder gewaarschuwd niet overhaast tot verbreken van het gascontract over te gaan; de toekomst van Aldel zou daardoor in gevaar komen. Als voorwaarde werd gesteld, dat de Regering het tot stand komen van vervangende industriële werkgelegenheid zou kunnen garanderen. Na zijn aantreden als Minister van Economische Zaken deelde Minister Van Aardenne de Kamer mee, dat onderhandeld zou worden over een nieuw contract dat het voortbestaan van Aldel mogelijk moest maken. Uit de stukken, die de Minister ter informatie aan de Kamer stuurde bleek, dat een voor Aldel aanvaardbare regeling getroffen kon worden zodanig dat de continuïteit van het bedrijf kon worden gegarandeerd. In het geval, dat door omstandigheden toch tot sluiting zou moeten worden overgegaan, zou de afvloeiingsregeling door de Minister worden betaald. De gelden daarvoor zouden beschikbaar komen uit de verkoop van het ingeleverde gas. Op verzoek van de PSP-fractie werd een openbaar debat in de Tweede Kamer gehouden, waarbij haar woordvoerder de Minister beschuldigde van het uitschrijven van een zogenaamde blanco cheque. Uit de informatie, die de Minister de Kamer had verstrekt, was reeds gebleken dat hiervan geen sprake was. Bij de woordvoerders van de overige drie partijen (PvdA, CDA, VVD), die aan het debat deelnamen, bestond hierover geen twijfel. Wel bleek er twijfel of Brussel (de EG-commissie) goedkeuring zou kunnen geven aan de nieuwe regeling, die door Minister Van Aardenne was opgesteld. Met steun van het CDA en de PvdA diende de VVD-woordvoerder een motie in, waarin werd uitgesproken dat het thans nog bestaande contract tussen de Gasunie en Aldel niet verbroken zou mogen worden zolang door Brussel geen goedkeuring was gegeven aan de voorstellen voor vervangende goedkope elektrische stroom.

Deze motie is door de Kamer met grote meerderheid aangenomen, waarmee de toekomst van Aldel tot 1998 is gegarandeerd. Daarna zal geen goedkoop gas meer beschikbaar zijn en zal langs andere weg goedkope elektriciteit geproduceerd moeten worden.

Elektriciteit uit kernenergie ligt daarbij het meest voor de hand. Aangezien voor de voorbereiding van de bouw van kerncentrales ongeveer 10 jaar nodig is, zullen de bestuurders in Groningen de komende jaren moeten benutten, om, indien men Aldel ook na 1998 wil laten voortbestaan, een passende oplossing te vinden voor het voorzien in elektriciteit tegen een concurrerend tarief.

(Voor nadere informatie: dr. R. Braams, tel. 070-614911, tst. 3021.)

Wetsontwerp Sociale Werkvoorziening (WSW) en nota B-categorie

Vorige week is er gestemd over de wijziging van de WSW en de nota B-categorie. Wederom waren over dit onderwerp politieke strubbelingen ontstaan. In het wetsontwerp waren een viertal maatregelen voorgesteld:

1. Vereenvoudiging van de toelatingsprocedure voor niet Nederlanders;
2. Wijziging van de inschrijfplicht bij het gewestelijk arbeidsbureau;
3. Het vervallen van de mogelijkheid om aan WSW-werknemers geldelijke bijdragen of voorschotten te verstrekken voor belangrijke kosten in de privé sfeer;
4. Invoering van een minimum leeftijd van 18 jaar.

De eerste twee voorstellen zijn min of meer administratieve vereenvoudigingen (deregulering).

Het onder punt 3 genoemde voorstel, een geringe bezuiniging, stuitte op bezwaren van het CDA en PvdA. De Staatssecretaris is er om die reden, door middel van een gewijzigd voorstel, op teruggekomen.

Vervolgens bleek bij de stemmingen, dat het CDA voor een amendement van de oppositie stemde, waardoor het vierde voorstel, een bezuiniging van zo'n f 10 miljoen geschrapt werd. Aldus zal een nagenoeg geheel uitgekleeft wetsvoorstel naar de Eerste Kamer gaan. Fraai is anders. Deze nota was het vervolg op het conflict dat twee jaar geleden ontstond tussen CDA en VVD over de rechtspositie van de B-categoranten. Het betreft personen die geschoold, getraind en getest worden. Het voorstel is om dit te doen met behoud van uitkering en dus niet meer met loon. De VVD heeft consequent als standpunt ingenomen, dat dat voorstel redelijk is. Ook op de centra voor vakopleiding bijvoorbeeld wordt sinds enkele jaren geen scholingsloon meer betaald, doch wordt gewerkt met behoud van de uitkering.

Daarnaast gaat het om personen die, hoewel zij na de scholings- en testperiode niet bleken te voldoen aan het minimum criterium van de WSW (tenminste eenderde prestatie kunnen leveren), in de S.W. blijven; de zogenaamde „permanente B”.

Twee jaar geleden deed Staatssecretaris De Graaf het voorstel ook deze (nieuwe) B-categoranten in de SW te laten verblijven met behoud van de uitkering. De VVD was toen bereid daar node mee accoord te gaan, mits deze categorie verschoond zou blijven van de personeelsstop.

Het CDA daarentegen wilde wel loon. Gelet op de bezuinigingstaakstelling was daaraan onlosmakelijk de consequentie verbonden dat de personeelsstop zou worden aangescherpt. Met name de geestelijk gehandicapten zouden daarvan de dupe worden. Voor de VVD was dat niet aanvaardbaar, omdat zij voor hen juist meer plaatsingsmogelijkheden wilden en zeker niet minder. Dit in verband met het gebrek aan alternatieve opvangmogelijkheden. Aldus ontstond toen een impasse. De Staatssecretaris heeft vervolgens in de nota B-categorie een compromis-voorstel gedaan.

Bij het debat bleek echter, dat het CDA niet de consequenties wilde trekken uit het eigen standpunt. Het CDA diende een motie in, die de voorspelde steun van de oppositie kreeg. Wederom viel het CDA de „eigen” Staatssecretaris af.

De impasse was toen compleet, de VVD kon toen niet anders dan steun geven aan een PvdA-motie met de volgende strekking: Nota B-categorie voorlopig laten liggen en eerst Regeringsstandpunt over het SER-advies over de (re)-organisatie van de SW. Dit advies komt overeen met het voorstel, dat de VVD twee jaar geleden heeft gedaan. En wel: een gehele andere aanpak van de SW, die uiteindelijk

leidt tot de gewenste kostenbesparingen zonder de scherpe kanten van de huidige personeelsstop. Er is slechts een sombere conclusie te trekken: de Staatssecretaris zit wederom met het een en ander in zijn maag, niet in het minst met de stellingname van zijn partij.

(Voor nadere informatie: G.B. Nijhuis, tel. 070-614911, tst. 2854.)

Afhandeling zogenaamde Groene Schema's

Op 26 november en 2 december jl. werd de – voorlopig – laatste parlementaire hand gelegd aan de zogenaamde Groene Schema's: de Structuurschema's Natuur- en Landschapsbehoud, Openlucht recreatie en Landinrichting.

Natuur- en Landschapsbehoud.

Tijdens de UCV's van 9 en 10 oktober jl. had VVD-woordvoerder Jan te Veldhuis een aantal moties ingediend, die met name betrekking hadden op deregulering, op decentralisatie en op de financiële onderbouwing en aansprakelijkheid van respectievelijk voor het schema.

1) De reden voor de indiening van de dereguleringsmotie was, dat de fractie van de VVD het grote aantal gebiedskwalificaties, beleidscategorieën en regels van het schema niet bevorderlijk achtte voor de inzichtelijkheid en het draagvlak van het beleid. De Minister zegde, met name bij brief van 1 november jl., toe om een dergelijke vereenvoudiging ten behoeve van de inzichtelijkheid en het draagvlak te zullen onderzoeken en nastreven, en binnen afzienbare tijd voorstellen daartoe te doen.

Dat was ook de bedoeling van de VVD-fractie. En daarom behoefde die dereguleringsmotie niet meer in stemming te komen.

2) Bij de decentralisatiemotie ging het erom dat de VVD-fractie een uitspraak van de Kamer wilde, dat lagere overheden, als provincies en gemeenten, mogelijkheden behouden om nog substantiële inbreng te leveren in de waardering en bestemming van waardevolle gebieden. Het Structuurschema is namelijk nogal centralistisch en dirigistisch van aard: „Den Haag” fixeert van bovenaf een groot gedeelte van Nederland. Onze woordvoerder betoogde, dat veel van de Nederlandse natuur- en landschapswaarden juist van onderop zijn totstandgekomen, zonder noemenswaardige invloed van de Rijksoverheid; en dat er dus geen reden was om te betuttelend of te vreesachtig ten opzichte van lagere overheden op te treden.

Zijn betoog mocht niet baten: de Ministers Braks en Winsemius ontraadden de motie, en de CDA- en de PvdA-fractie stemden tegen deze decentralisatiemotie.

3) Op financieel gebied diende de VVD-fractie 2 moties in. **I.** de eerste ging over de toerekening van hogere kosten of lasten dan wel schades aan een „veroorzakende” overheid, en komt neer op het beginsel „boter bij de vis”: Als de Rijksoverheid ter wille van het algemeen belang, zoals in dit geval van de natuur- en landschapsbescherming, feitelijke gebruiksbeperkingen oplegt aan de toevallige eigenaren, bezitters of gebruikers van de betrokken gebieden of gronden, dan is het in beginsel niet onbillijk, dat die Rijksoverheid dan – onder dezelfde condities als bij art. 49 Wet Ruimtelijke Ordening – ook de eventuele daaruit voortvloeiende hogere kosten of lasten dan wel

schades aan die toevallige betrokkenen vergoedt.

Anders gezegd: een soort artikel 49 voor rijksplannen, zoals in dit geval het Structuurschema Natuur- en Landschapsbehoud.

De Minister achtte de motie prematuur, omdat hij binnenkort een notitie aan de Kamer zal sturen waarin de onderhavige materie uitvoerig en in breder verband zal worden behandeld. Jan te Veldhuis erkende, dat de inhoud van de motie in feite een onderdeel is van die veel bredere schadevergoedingsproblematiek. Derhalve leek het beter om de motie te betrekken bij de discussie over die notitie.

De stemming over deze motie werd daarom aangehouden.

II De tweede financiële motie had betrekking op de wenselijkheid van een jaarlijks voortschrijdend vijfjarenuitvoeringsprogramma. Dus: dat er jaarlijks inzicht wordt verschaft in de werkelijke uitvoeringsplannen voor de korte en middellange termijn.

Jan te Veldhuis beklemtoonde, dat dit wenselijk is, omdat de zeer vele beleidsvoornemens uit het schema niet allemaal tegelijk en op korte termijn kunnen worden uitgevoerd; er moeten dus prioriteiten worden gesteld; en daarbij moet ook de Kamer worden betrokken. De Minister zegde uitvoering van deze motie toe en achtte haar een ondersteuning van het beleid.

Ook over deze motie behoefde dus niet meer te worden gestemd.

4) Tot slot bleek, dat 2 ingediende VVD-moties (over het voorlopig open houden van mogelijkheden van commerciële houtproductie in bossen tot aan de discussie over het meerjarenplan bosbouw; en over het niet fixeren van het eiland Vlieland als – potentieel – Nationaal Park) niet meer in stemming behoefden te komen. De Ministers bevestigden namelijk – eerst mondeling en later schriftelijk – dat geheel aan de VVD-bedoelingen was tegemoet gekomen.

(Voor nadere informatie: mr. A.J. te Veldhuis, tel. 070-614911, tst. 2288.)

UCV Rijksregeling basiseducatie

Op 2 december heeft de Kamer met de Regering van gedachten gewisseld over de Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB), waarbij de inhoud van de basiseducatie voor volwassenen wordt geregeld. Het gaat daarbij om de elementaire kennis en vaardigheden, waarover een mens tenminste moet beschikken om zich in het dagelijks leven te kunnen redden.

Alle fracties waren zeer kritisch over de Regeringsvoorstellen. De drie grote fracties wensten daarom niet accoord te gaan met de AMvB. Budget, rechtspositie, inhoud, positie van vrijwilligers, de plaats van elementaire beroepseducatie in de basiseducatie zijn nog steeds niet uitgekristalliseerd. Op grond daarvan hebben VVD, CDA en PvdA een motie ingediend om de AMvB een tijdelijk karakter te geven. Alleen voor voorbereiding en planning kunnen uitvoeringsmaatregelen genomen worden. Grote onduidelijkheid bleek ook in dat debat bestaan over de reallocatie van 35 miljoen gulden voor de basiseducatie vanuit sociaal-culturele activiteiten, die tot de basiseducatie gerekend kunnen worden. Ook daarover moet in 1986 helderheid komen. De VVD hecht grote waarde aan deskundigheidsbevordering van de werkers in de basiseducatie. In dat beleid moeten de vrijwilligers, die ervaring hebben opgedaan uit-

drukkelijk betrokken worden, zodat zij door nascholing de nodige bevoegdheden kunnen verwerven.

Bij motie heeft de VVD gevraagd om buiten het geïntegreerde aanbod van taal, rekenen en sociale vaardigheden ook elementair engels aan te bieden, dat immers ook verplicht is in het basisonderwijs. VVD-woordvoerdster Greetje den Ouden wees er op, dat binnen het Open School-Werk positieve ervaringen zijn opgedaan uit het aanbieden van elementair engels. De motie wordt gesteund door CDA en PvdA. De VVD pleitte ook voor een goede kwaliteitsbewaking binnen de basiseducatie en wenste te vernemen volgens welke criteria de Inspectie die kwaliteit moet beoordelen. Ook daarover bestaat echter nog niet alle duidelijkheid. Door de AMvB een tijdelijk karakter te geven van 1 jaar heeft de Kamer zichzelf de mogelijkheid gegeven te amenderen, als de AMvB te zijner tijd in de Invoeringswet Kaderwet Volwassenen-educatie verzonken zal worden.

(Voor nadere informatie: M.J.H. den Ouden-Dekkers, tel. 070-614911, tst. 2283.)

Wetenschapsbeleid

Tijdens de behandeling van de begroting van Wetenschapsbeleid werd ingegaan op enkele problemen, die zichtbaar worden bij het uitvoeren van het vastgestelde beleid.

Bij het personeelsbeleid zijn knelpunten gesignaleerd bij de opbouw zoals vergrijzing, en ten aanzien van de mobiliteit. Door de VVD-fractie werd gewezen op de noodzaak van een goede selectiemethode en op wenselijkheid van beloningsmogelijkheden, die zijn aangepast aan de marktverhoudingen.

Bij de planning van het fundamenteel onderzoek werd de Minister gevraagd naar de mogelijkheden die hij heeft om prioriteiten te bepalen en die, na vaststelling, dan ook uit te doen voeren. De Minister liet weten, dat hij via het inwinnen van advies van de verschillende advieslichamen met de Kamer tot de vaststelling van prioriteiten komt, die hij in het overleg met de instellingen ter sprake brengt. De noodzaak om de belangstelling voor wetenschap en technologie te verbreden en te verdiepen, werd door de VVD-woordvoerder benadrukt. Op dit terrein heeft de Minister voortgang geboekt. Vastgesteld kan worden dat die belangstelling groeiend is. De vraag blijft echter of dit ook via de scholen doordringt tot de jongeren, die hun keuze voor opleiding en beroep nog moeten doen. In dit verband werd ook gewezen op het grote belang van verzamelingen, die binnen de Universiteiten aanwezig zijn vanuit wetenschappelijk, onderwijskundig en natuurhistorisch oogpunt. Door bezuinigingen en reorganisaties dreigen zulke collecties op de straat te komen staan. De Minister stelde, dat het Ministerie van WVC hier een belangrijke taak heeft. Door de VVD-woordvoerder werd die benadering als te beperkt aangemerkt en werd gewezen op de eigen taak, die de Minister van Onderwijs en Wetenschappen heeft.

Aan de orde werd gesteld de vraag hoe bij reorganisaties en herstructurering vermeden kan worden, dat kwalitatief goede onderzoekers het onderspit delven. Beschikt men in ons land over de mogelijkheden om beoordelingen te doen uitvoeren zonder daarbij direct-belanghebbenden te moeten betrekken? De bewindsman delegeerde die taak naar de instellingen, maar maakte niet duidelijk hoe die tot een onafhankelijk kwaliteitsoordeel binnen eigen kring kunnen komen. De mogelijkheid om bij belangrijke organisaties het oordeel van onafhankelijke buitenlandse deskundigen te vragen, liet hij open.

Aan het slot van zijn betoog werd door de VVD-woordvoerder aan de hand van een actueel voorbeeld de Minister erop gewezen bij wetenschapsbeleid niet te zware betekenis toe te kennen aan strenge regelgeving, maar eerder een beleid te voeren dat voldoende flexibiliteit heeft om de creativiteit van de onderzoekers maximaal te stimuleren.

(Voor nadere informatie: dr. R. Braams, tel. 070-614911, tst. 3021.)

Rijkswegenfonds 1986

Bij de behandeling van het Rijkswegenfonds 1986 bleken de verschillende partijen gematigd positief over het beleid van de Minister van Verkeer en Waterstaat. De VVD vond, bij monde van Herman Lauxtermann, dat de Minister haar huiswerk goed heeft gedaan. Lauxtermann wees hierbij op het in stand houden van het Rijkswegenfonds en het zeker stellen van de voeding ervan. Hij zei het eens te zijn met de uitwerking in het RWF van het beleid van de Minister, dat zich toespitst op het verdelen van de niet onaanzienlijke, maar toch schaarse middelen over de doelstellingen: opheffen van knelpunten en rationalisering van onderhoud. Lauxtermann bepleitte met nadruk een aanzienlijke uitbreiding van het fonds.

Hij wees in dit kader op de nog steeds toenemende mobiliteit over onze wegen.

Meer afgelegde kilometers, waardoor meer kilometers file. Lauxtermann vroeg zich af of, ook na opheffing van de huidige knelpunten, onze wegeninfrastructuur voldoende zal blijken. Nu al nadenken over uitbreiding van de wegeninfrastructuur is naar de mening van de VVD dan ook noodzakelijk.

De VVD plaatste nog een kanttekening bij de – onontkoombaar – toegenomen en nog toenemende aandacht voor onderhoud.

Dit zou kunnen betekenen dat de financiële mogelijkheden voor nieuwe aanleg steeds meer terug zullen lopen.

Doordat een groot deel van de wegeninfrastructuur in een korte periode, na de tweede wereldoorlog, is aangelegd, dreigt het onderhoudsprobleem bovendien in ijltempo toe te nemen. Dit kan betekenen dat zelfs de knelpuntenaanpak in de knel komt en de nieuwe aanleg geheel uit het stuk verdwijnt.

Alleen aanzienlijke uitbreiding van de middelen kan verlichting bieden.

Een ander punt van aandacht was de sanering van het wegenbeheer, een operatie die wegen van overheden op alle niveaus zal moeten omvatten.

De Kamer drong bij de Minister aan op haast met deze operatie. De Minister zegde toe zo snel mogelijk na uitkomst van het nog te verschijnen rapport Berenschot over deze materie, de Kamer te informeren. Zij sprak de verwachting uit dat dit in februari aanstaande zou kunnen plaatsvinden.

Tot de voor onze economisch voorwaardelijke goede infrastructuur behoort, aldus Lauxtermann, ook een goede railinfrastructuur.

De VVD is redelijk tevreden over het spoorwegennet en constateert bovendien met vreugde dat met voortvarendheid wordt gewerkt aan het opheffen van knelpunten respectievelijk het uitbreiden van het spoorwegennet.

Lauxtermann gaf hierbij een illustratie van het voor de spoorwegen gunstiger geworden prioriteitssituatie binnen

de infrastructuurprojecten: Terwijl in de periode 1970-1983 het verkeer op de weg met 70% steeg en de investeringen met 39% daalden, was de situatie bij de spoorwegen duidelijk gunstiger: 14% reizigerstoename met daaraan gepaard 100% investeringstoename (in percentage van het nationaal inkomen).

De VVD onderschreef ook het belang van de luchthavens voor de economische ontwikkeling en wees hierbij mede op het, tot haar verbazing, door de PvdA-afdeling Rotterdam nog immer miskende belang van de luchthaven Rotterdam.

Terugkerend naar de wegeninfrastructuur wees Lauxtermann nog eens extra op het belang van een aantal specifieke wegen. Zo liet hij weten dat de VVD-fractie nog steeds de aanleg van de A4 (RW19) door Delfland noodzakelijk acht, met name met het oog op de economische ontwikkeling van de glastuinbouw in het Westland. Ook het CDA sprak zich uit voor aanleg van deze weg. PvdA en D'66 zijn om milieuredenen tegen aanleg.

Lauxtermann drong bij de Minister aan op versnelling van de aanleg van RW35 (onder Enschede) naar de Duitse grens, aandacht voor de verlengde Poot van Metz en voortvarendheid bij de aanleg van de A50, met daaraan gekoppeld het opkrikken van RW264.

De VVD diende twee moties in. Eén, waarin gevraagd werd om prioriteit voor de Zoomweg, noordelijk en zuidelijk van Bergen op Zoom. Lauxtermann zei te verwachten dat de toestroom van Amerikaanse militairen en hun gezinnen, ten gevolge van het 1 novemberbesluit van de regering, extra verkeersdruk zal veroorzaken op dit deel van de infrastructuur, de verbinding Rotterdam-Antwerpen. De PvdA, overigens al jaren voorstander van hoge prioriteit voor de Zoomweg, had geen goed woord over voor deze reden voor prioriteitstelling.

Ook het CDA had zo z'n twijfels.

De tweede motie betrof de aanleg van de Verlengde Landscheidingsweg, in het kader van de ontlasting van het Hoefijzer van Den Haag.

Waarschijnlijk zal deze motie met brede steun worden aangenomen.

We zullen de stemmingen - op een nader te bepalen tijdstip - afwachten.

(Voor nadere informatie: mr. H. Th. M. Lauxtermann, tel. 070-614911, tst. 2035.)

Onderwijsvoorrangswet

In de VVD-Expresse van 13 september 1985, nr. 88, is het standpunt van de VVD-fractie weergegeven over de onderwijsvoorrangswet. De behandeling van het wetsontwerp werd op verzoek van de Staatssecretaris geschorst, omdat een meerderheid van PvdA en VVD van mening was, dat de rol van de gemeenten in het onderwijsvoorrangsbeleid veel te mager was. Zij mochten slechts advies geven, ook waar het de afstemming van het welzijnsbeleid betrof.

Na veel informeel overleg is de Staatssecretaris uiteindelijk door de knieën gegaan en via een Nota van Wijzigingen is nu geregeld, dat de gemeenten het onderwijsvoorrangsplan dienen goed te keuren voorzover het de afstemming op het overige welzijnsbeleid betreft. Onduidelijkheid bestaat er nog over de vraag welke criteria de Staatssecretaris zal hanteren voor de aanwijzing tot onderwijsvoorrangsgebied. De concept-algemene maatregel van bestuur heeft de Kamer nog niet bereikt.

(Voor nadere informatie: H.F. Dijkstal, tel. 070-614911, tst. 2292.)

Rapport Teldersstichting

De rechtspositie van de ambtenaar

Binnenkort verschijnt geschrift no. 56 van de Prof. Mr. B.M. Teldersstichting: „De rechtspositie van de Ambtenaar”. De opstellers van dit geschrift o.w. Mr. W.J. Geertsema, gaan na of deze rechtspositie moet veranderen.

Aan de orde komen onder andere het stakingsrecht voor ambtenaren, de zogenaamde pakketvergelijking en de vaststelling van de arbeidsvoorwaarden.

Dit geschrift wordt u **gratis** toegezonden, indien u onderstaande bon ingevuld retourneert voor 21 december 1985.

postbus 19027, 2500 CA 's-Gravenhage

(s.v.p. in blokletters invullen)

Naam :

Adres :

Woonplaats :

Postcode :

wil rapport nr. 56 ontvangen.

Uit de Eerste Kamer

Algemene financiële beschouwingen

Twee weken na de Algemene Politieke Beschouwingen richtte de Eerste Kamer opnieuw zijn aandacht op de vooruitzichten van 's lands economie.

Het hoofdthema van het betoog van woordvoerder van Tets was het vertrouwen, dat nodig is om te bereiken dat de financiering van nieuwe activiteiten daadwerkelijk zal plaats vinden. We zijn daarbij – of we dat nu leuk vinden of niet – afhankelijk van de beslissingen van ondernemers.

De overheid kan daarop een invloed ten goede zowel als een invloed ten kwade uitoefenen. Arbeid, kapitaal en inventiviteit lijken in voldoende mate aanwezig, maar bepalend voor de aanwending daarvan blijft of er vertrouwen is, dat de verhouding tussen risico en beloning kansrijk zal zijn.

Twijfels aan de bestendigheid van het beleid kunnen tot terughoudendheid leiden.

Wij zijn op de goede weg, maar moeten blijven vechten tegen de rigiditeiten, die er toch nog zijn; tegen de bureaucratie, die het gevolg is van het feit dat toch nog 2/3 van ons (BNP) Bruto Nationaal Produkt ergens via de overheid loopt; en tegen de nog demotiverend hoge lastendruk. De lastendruk moet omlaag, niet als sluitpost maar als uitgangspunt. Dat betekent afstoten van overheidstaken. De concurrentie uit die zogenaamde lage-lonen-landen, die echt succes hebben, komt meestal neer op concurrentie uit lage belastinglanden. Het meest schadelijk is, dat in ons land vrijwel ieder die echt werkt op een marginale lastendruk van 50% of hoger zit. Onze woordvoerder toonde zich teleurgesteld dat in de sector risicokapitaal en de situatie op de vermogensmarkt – bepaald geen marginaal werkgebied voor een Minister van Financiën – niet méér is gedaan om wagens ondernemen te prikkelen. Hij vroeg zich af of fiscaal perfectionisme ons niet veel meer schade doet dan we zelf wel weten.

Inzake de overheidsfinanciën vroeg hij zich af of de afschaffing destijds van de Buitengewone Dienst II voor investeringen, waarvoor bepaalde rentabiliteitscriteria zouden kunnen worden gehanteerd, wel zo verstandig is geweest.

Na een pleidooi voor echte deregulering – en vooral niet alleen decentralisatie – stelde hij de vraag: Is vervlechting van de staat met het bedrijfsleven dan zo slecht? Wijst de ervaring in Japan niet in een andere richting?

Als antwoord stelde hij: Inderdaad is die vervlechting niet per definitie slecht; wat slecht is, is een situatie waarin 70% van de economische allocaties plaats vinden via een budget-mechanisme waarin niet de rentabiliteit bepalend is voor de beslissing, maar de uitkomst van touwtrekken tussen contrair gemotiveerde krachten. Slecht is de interventiestaat die zijn oren moet laten hangen naar belangengroepen.

Vervlechting is op zich niet slecht, maar dan vervlechting met de staat in de dienende rol. Het is niet alleen techniek, die we van Japan kunnen leren.

Tenslotte bepleitte onze woordvoerder om – zolang

slechts beperkte budgettaire middelen voor lastenverlichting beschikbaar zijn – zich te richten op budgettair kleinere maatregelen met zo groot mogelijk gunstige effecten op het bedrijfsklimaat; dat wil zeggen maatregelen, die zo sterk mogelijk gericht zijn op de motivering van individuen.

Hierbij dacht hij aan:

- het beter maken van de risk/reward ratio voor ondernemers;
- het openen van uitzicht op een lager tarief voor werknemers, voorzover zij opteren voor een – gedeeltelijke – beloning in de vorm van winstdeling. En dus mét de prikkel positief te staan tegenover investeren, innoveren, nieuwe activiteiten en dergelijke;
- het openen van uitzicht voor kapitaalverschaffers op een lager tarief bij deelneming in nieuw kapitaal van Nederlandse bedrijven.

De heer Van Tets deed een beroep op de Minister om voorbereidingen te treffen, zodat dit soort maatregelen althans bij de komende kabinetsformatie een beschikbare optie zal zijn.

(Voor nadere informatie: mr. G.O.J. van Tets, tel. 010-525445.)

UCV – (voortgang) deregulering

Algemeen VROM/MKB

Op 9 december jl. vond er overleg plaats over de voortgang van de dereguleringsoperatie. Onze woordvoerder Jan te Veldhuis bracht daar naar voren, dat de VVD-fractie graag al meer resultaten had gezien. Maar door andere politieke wensen, geen ambtelijk enthousiasme, de vele adviesorganen en door druk van buitenaf werden niet alle VVD-wensen vervuld.

Jan te Veldhuis suggereerde daarom diverse verbeteringsvoorstellen; zoals vervanging van „maatregelen" door „confectie-regelingen", het aanvechten van de machtsbases van de bureaucratie en een soberder rol van de overheid. Overigens noemde hij ook vele voorbeelden van wél gelukte dereguleringen. Met name de mentaliteitsomgeving op het vlak van deregulering vond hij van groot belang.

Hij bepleitte ook een meer fanatieke aanval op de bestaande wetgevingscomplexen. De toestroom van circulaire leek tot nog toe niet te stoppen (± 1.000 per jaar).

De Ministers Rietkerk en Korthals-Altes hebben er nu écht wat aan gedaan. Het Kabinet heeft namelijk recent besloten tot onder andere een preventieve toetsing van circulaire aan de „Aanwijzingen voor soberheid en eenvoud". I.h.a. een maximale werkingsduur van 4 jaren; alleen ondertekening door de departementale top; pas geldingskracht voor circulaire, als ze zijn gepubliceerd. Jan te Veldhuis stelde verder dat het tijd wordt om extra aandacht te gaan besteden aan de bureaucratistische rompslomp; het vele dubbele werk; de uitdijende ambtelijke bemoeienis; en

de daarmee verband houdende hoge (beleids)lasten, die planprocedures met zich mee brengen. De Regering komt hier nog op terug.

Verder stelde hij voor om de cumulatie van soms tientallen beslispunten op één en hetzelfde project te vereenvoudigen tot één (of eventueel enkele) beslissing(en) door een zogenaamd één-besluit- c.q. coördinatieregeling. De voordelen hiervan zijn: duidelijkheid; eenvoud; integratie; coördinatie; één keer bezwaar en beroep; daardoor minder procedures, bureaucratie en administratieve rompslomp; minder kosten en lasten en minder belasting van de rechterlijke macht (AROB – Raad van State).

Ook drong onze woordvoerder nog aan op meer deregulering op Europees niveau, bij gemeenten/provincies en bij p.b.o.'s. Hij prees met name Minister Winsemius om zijn zeer concrete, inhoudelijke en aansprekende dereguleringsresultaten (met gezonde druk en ondersteuning overigens van Minister Van Aardenne). Denk bijvoorbeeld aan de deregulering van de Hinderwet voor ± 330.000 inrichtingen (in het vervolg alleen een melding in plaats van afzonderlijke vergunningen) en de vereenvoudiging van de (woning-)bouwdecreetregulering (dakkapellen, carports en dergelijke). Na de vreugde over het dereguleringsoptreden van Minister Winsemius noemde Jan te Veldhuis de bereikte dereguleringsresultaten bij het Midden- en Kleinbedrijf tamelijk broodmager. Hij vroeg concrete actie op het gebied van de vestigingswetgeving. De ongeveer 90 (!) vestigingsregelingen dateren vaak zelfs uit de jaren '30, zijn daardoor soms verouderd, of dienen geen redelijk doel (meer); zijn vaak te star en te weinig flexibel, of: moeilijk te controleren.

De overheid zou zich in beginsel kunnen beperken tot regels, die betrekking hebben op elementaire vakbekwaamheid en op de bescherming van consumentenbelangen. Dus: zekere waarborgen voor de gezondheid, de veiligheid, de duurzaamheid en de kwaliteit van te leveren prestaties door ondernemers.

Tot slot erkende onze woordvoerder dat er op het punt van de Winkelsluiting conflicterende argumenten pro en contra een verruimde openstelling kunnen bestaan.

De fractie denkt dat de veranderende maatschappelijke ontwikkelingen, met name de gewijzigde levenspatronen (tweeverdieners, andere samenlevingsvormen, meer werkende alleenstaanden en dergelijke) te zijner tijd onvermijdelijk zullen leiden naar een verruiming van de Winkelsluitingswet. Maar, juist nu er zoveel conflicterende belangen meespelen, is het raadzaam om eerst het SER-advies terzake af te wachten, zo zei Jan te Veldhuis.

(Voor nadere informatie: mr. A.J. te Veldhuis, tel. 070-614911, tst. 2288.)

Deregulering onderwijs en WVC

Wat betreft deregulering op het gebied van onderwijs heeft de VVD-fractie ingebracht dat deregulering, decentralisatie en privatisering hand in hand moeten gaan met een kwaliteitsbeleid, dat de taken van de overheid en de school goed uit elkaar haalt en de scholen de mogelijkheid biedt om zelf verantwoord hun opdrachten uit te voeren.

Nog vóór het kerstreces zal de Kamer een Nota ontvangen, als uitvoering van de Motie Franssen c.s., ingediend bij de begrotingsbehandeling O. en W. 1984, waarin aandacht zal worden besteed aan:

- a) vermindering en vereenvoudiging van regelgeving;
- 2) versterking van de autonomie van de scholen;
- 3) structurele vermindering van de omvang van het personeelsbestand op het departement.

Wat betreft deregulering op het gebied van WVC het volgende:

- de VVD-woordvoerder Mevrouw Kamp, herhaalde dat voor het onderdeel Welzijn de VVD geen voorstander is van de Welzijnswet, maar voorkeur heeft voor het ongeclausuleerd storten van de gelden in het gemeente- en provinciefonds;
- zij gaf aan, dat teveel ge- en verboden vóórkomen in de mediawetgeving;
- zij was blij met de instelling van de commissie Van Dijke over het goed laten functioneren van de wetgeving inzake oorlogsgetroffenen;
- zij herhaalde, dat het hele complex van wetgeving op het terrein van de gezondheidszorg nadere bestudering verdient. Mede, omdat aan zowel de planningswetgeving, de tariefswetgeving en de financierings- en verzekeringwetgeving verschillende principes ten grondslag liggen. In dit verband noemde zij aantallen circulaires die jaarlijks door bijvoorbeeld de Ziekenfondsraad en het Centraal Orgaan Tarieven Gezondheidszorg worden verzonden.

Tot slot bracht zij naar voren, dat op het terrein van WVC niet alleen gekeken moet worden naar overregulering, maar ook naar onderregulering. Met name als het gaat om de positie van cliënten/patiënten, want nog is bij de Kamer niet ingediend:

- het wetsvoorstel patiëntenrechten;
- het wetsvoorstel inzake democratisch en doelmatig functioneren van gepremieerde en gesubsidieerde instellingen.

(Voor nadere informatie: Mevrouw drs. M.M.H. Kamp, tel. 070-614911, tst. 3120.)

Begroting Economische Zaken

Op 3, 4 en 5 december 1985 is de begroting Economische Zaken 1986 behandeld. De VVD-woordvoerders waren Huub Jacobse en Bouke van der Kooij.

Bouke van der Kooij heeft tijdens het debat de Minister complimenten gemaakt over zijn gevoerde beleid. In de afgelopen kabinetsperiode is er een aanzienlijke verandering in het economisch beleid gerealiseerd. Een verandering, die is samen te vatten in de uitspraak: „van conserveren naar innoveren”. Het beleid werd meer gericht op industriële vernieuwing en niet meer zoals in de zeventiger jaren op het instandhouden van zwakke bedrijven. Enkele belangrijke „wapenfeiten” van dit Kabinet en deze Minister zijn het tot standgekomen technologiebeleid en het „Informatica Stimuleringsplan”. Ook in internationaal perspectief blijken er in Europa positieve ontwikkelingen plaats te vinden; Eureka wordt opgestart, programma's als Esprit, Race staan in de aandacht. Kortom alle complimenten voor de bewindsman.

Ook werd door de woordvoerder aandacht geschonken aan het onderwerp „steunverlening aan bedrijven”. Naast een positief „klimaat” om te ondernemen is er een gericht beleid noodzakelijk. Maar dat alles mag niet leiden tot een „verzorgingsstaat voor bedrijven”. Doch in een tijd waarin bijvoorbeeld de Informatica, micro-elektronica en automatisering steeds meer doorzetten, moet de overheid knelpunten oplossen en ontwikkelingen stimuleren.

De VVD-fractie deed het voorstel om de Innovatie Stimuleringsregeling uit te breiden in de richting van de grotere bedrijven en diegenen die groeien met hun Research and Development inspanningen. Aangedrongen werd tevens op het oplossen van de huidige knelpunten in de regeling.

Door het CBS worden bedrijfstakstatistieken gemaakt.

Hoewel de informatie-industrie steeds meer in opkomst is, beschikt het CBS niet over statistische informatie omtrent deze bedrijfstak. De VVD acht het noodzakelijk, dat deze informatie er komt ter betere fundering van het overheidsbeleid en ten behoeve van de bedrijfstak zelf. Hierover is een motie ingediend, waarin gevraagd is in overleg met het CBS een bedrijfstakstructuur te implementeren.

Een tweede motie had betrekking op het onderwerp concurrentievervalsing. In allerlei varianten bereiken de VVD-fractie berichten over concurrentievervalsende neven-effecten van overheidsoptreden voor het bedrijfsleven. Hierover zijn al eerder diverse malen schriftelijke vragen gesteld. De VVD vindt deze concurrentievervalsende neven-effecten ongewenst, met name met het oog op het herstel van de marktsector en de daarmee gepaard gaande privatisering. Zij heeft de Minister dan ook gevraagd bij de uitvoering van zijn beleid deze effecten tot een minimum te beperken.

Op 4 en 5 december besprak de Tweede Kamer de begroting 1986 Economische Zaken, de laatste van de huidige Kabinetsperiode. Het lag dan ook voor de hand, dat de debatten zich zouden toespitsen op de vraag of het economisch herstelbeleid, waarvoor de VVD-Minister Van Aardenne als eerste verantwoordelijkheid draagt, succesvol is geweest.

VVD-woordvoerder Huub Jacobse onderstreepte de centrale rol van Minister Van Aardenne in het Kabinetsbeleid van de afgelopen jaren. Na het mislukken van de regeeropgaven van de Kabinetten Van Agt/Den Uyl en Van Agt/Terlouw was de tijd bij het aantreden van het huidige Kabinet eind 1982 rijp voor een nieuw beleid. Dat betekende de noodzaak tot het doen van keuzen, bijvoorbeeld:

1. dient economisch herstel te worden nagestreefd via het stimuleren van de consumptie (keuze PvdA) of door verlaging van de collectieve lasten en de lasten voor de bedrijven (keuze Kabinet);
2. dient het economisch beleid specifiek van karakter te zijn (keuze PvdA) dan wel generiek (keuze Kabinet);
3. dient het beleid defensief te zijn gericht op het behoud van bestaande werkgelegenheid (keuze PvdA) dan wel offensief primair gericht op nieuwe bedrijvigheid met toekomstkansen (keuze huidige Kabinet).

Het Kabinet, de Minister van Economische Zaken in het bijzonder, koos steeds voor het alternatief, dat op korte termijn in hoge mate impopulair was. De heilzame werking van de gekozen beleidsalternatieven is evenwel nu reeds duidelijk waarneembaar.

Als toetsstenen voor de beoordeling van de effecten van het huidige economische beleid, koos de heer Jacobse voor de ontwikkeling van de werkgelegenheid in de marktsector, de investeringen en de export. Na jaren van een explosieve stijging van de werkloosheid ontwikkelt de werkgelegenheid zich thans weer in een gunstige richting. Het huidige aantal werklozen (750.000) is nog steeds verontrustend hoog, maar neemt toch af. Het aantal vacatures in het bedrijfsleven stijgt met de dag, en de uitzendbureaus beleven goede tijden. Ook de investeringen in de marktsector nemen aanwijsbaar toe, terwijl de export, belangrijke peiler van de welvaart, jaarlijks verheugend groeit.

Speciale aandacht vroeg de VVD-woordvoerder voor de positie van de vroegere RSV-bedrijven. Te veel is de indruk gewekt als zouden die bedrijven met de toenmalige concernleiding ten onder zijn gegaan. Niets is minder waar. De overgrote meerderheid van de vroegere RSV-bedrijven draait, nu op eigen benen, uitstekend en verschaft werk aan in totaal meer dan 15.000 werknemers.

Veel aandacht kreeg in de bijlage van de heer Jacobse de positie van kleine zelfstandigen, die zonder personeel werken. Verschillende vormen van lastenverlichting, door het huidige Kabinet voor het bedrijfsleven ingevoerd, zijn aan deze groep voorbij gegaan. Tijdens een voorafgaande Uitgebreide Commissievergadering had de Staatssecretaris voor het Midden- en Kleinbedrijf, de heer Van Zeil, tamelijk achteloos meegedeeld, dat voor deze groep geen extra maatregelen in voorbereiding waren, ondanks een aangenomen VVD-motie van die strekking uit 1984. Namens de VVD-fractie stelde de heer Jacobse die onverteerbaar te vinden, waarop de Staatssecretaris toezegde via de Zelfstandigennota, die rond Kerstmis zal verschijnen, alsnog een poging te zullen doen deze groep tegemoet te komen.

In het slot van zijn betoog richtte de heer Jacobse een persoonlijk woord tot Minister Van Aardenne. Hij onderstreepte, dat veel van de kritiek, die in het laatste jaar over deze Minister is uitgestort, volkomen ten onrechte is gebleken. Hij prees de grote persoonlijke inspanningen die Van Aardenne zich heeft getroost in het belang van het op orde brengen van onze nationale economische zaken. De heer Jacobse noemde, in zijn afsluiting, de heer Van Aardenne bij uitstek „de architect van het economisch herstel”.

(Voor nadere informatie: H.H. Jacobse, tel. 070-614911, tst. 2113. Drs.ir.ing. B.J.G. van der Kooij, tel. 070-614911, tst. 2393.)

Begroting Buitenlandse Zaken 1986 (excl. Navo)

Bij deze begrotingsbehandeling is door de VVD naar voren gebracht, dat het buitenlands beleid de komende jaren vooral de volgende doelen moet nastreven:

1. Versterking van de vrede;
2. Europese samenwerking;
3. Bestrijding internationale gewelddadige agressie, met name door die landen die daarvan het slachtoffer zijn, politiek en humanitair bij te staan; alsmede door versterking van het volkenrecht;
4. Verbetering van de naleving van de rechten van de mens;
5. Bestrijding van het internationaal terrorisme.

Bijzondere aandacht vroeg de VVD voor de oorlog van de USSR tegen Afghanistan. De tijd is nu rijp voor erkenning van het Afghaans verzet als relevante politieke factor. Nu de verzetsorganisaties een zevenpartijen alliantie hebben opgericht, die het verzet van het overgrote deel van de bevolking bundelt en circa 80% van het platteland feitelijk beheerst, is er reden vraagtekens te plaatsen achter de vertegenwoordiging van Afghanistan in de VN door het bewind in Kaboel. De VVD vroeg onder meer, dat Nederland en de EPS-partners bevorderen om op enigerlei wijze de verzetsalliantie te betrekken bij de besprekingen over Afghanistan onder auspiciën van de VN, aangezien een politieke regeling zonder deelneming van de alliantie geen kans op succes biedt.

Uit de lange lijst van landen waar grove onderdrukking van mensenrechten plaatsvindt, is door de VVD ook speciaal aandacht voor Ethiopië en Irak gevraagd. De deportaties door het communistisch bewind in Ethiopië zijn huiveringwekkend. Ook de gewelddadige strijd tussen de regering van Irak en de Koerden neemt grove vormen aan, waartegen de EPS-partners gezamenlijk stelling moeten nemen.

Bestrijding internationaal terrorisme

In 1984 waren er 600 terroristische aanslagen. Deze zijn het meest tegen gematigde regeringen en open, democratische samenleving gericht, omdat die het kwetsbaarst zijn en de meeste scrupulus hebben in het nemen van tegenmaatregelen. De wereldgemeenschap als geheel dient er hard tegen op te treden. De VVD vroeg de Regering om als voorzitter van de EG de gezamenlijke terrorisme-bestrijding te verbeteren door de volgende maatregelen:

- Verbetering informatie-uitwisseling, met EG- en Navo-leden en pro-Westerse regeringen in het Midden-Oosten;
- Verbetering van de uitvoering van het Europees verdrag tegen terrorisme;
- Aanvulling en versterking van uitleveringsverdragen;
- Vaststelling sanctiebeleid in het kader van internationale organisaties tegen landen, die terroristen steunen, opleiden en beschermen;
- Bilaterale straf-maatregelen, bijvoorbeeld het afbreken van ontwikkelingshulp aan regimes, die terroristische organisaties steunen;
- Medewerking aan het anti-terrorisme steunprogramma van de VS;
- Het werk van de ad-hoc werkgroep van de EPS tegen diplomatiek terrorisme voltooien.

Woordvoerder Frans Weisglas ging in op een aantal meer institutionele aspecten van het buitenlands beleid: taak en plaats van het Ministerie van Buitenlandse Zaken; taak van de diplomatieke posten; personeelsbeleid en de komende integratie tussen diplomatieke dienst en Ministerie-ambtenaren; invloed van de bezuinigingen op het functioneren van Ministerie en Ambassades. Bij dit alles dient de wens en noodzaak tot verdere vergroting van de doelmatigheid, de effectiviteit en de kwaliteit van het werk van Buitenlandse Zaken voorop te staan.

De Minister van Buitenlandse Zaken dient de eenheid van het Nederlandse buitenland beleid te bewerkstelligen, door middel van het coördineren van en richting geven aan de internationale activiteiten van alle departementen. Dat is er de afgelopen 10 à 15 jaar niet gemakkelijker op geworden. Door de internationalisering van belangrijke onderdelen van vrijwel alle sectoren van het nationale beleid en door het steeds vaktechnischer worden van vele internationaal spelende onderwerpen, ontstaat een steeds grotere betrokkenheid van vrijwel alle Ministeries bij de buitenlandse betrekkingen van Nederland. Daardoor is in de afgelopen 10 à 15 jaar versnippering ontstaan van het buitenlands beleid en is de greep van Buitenlandse Zaken op de totaliteit der buitenlandse betrekkingen steeds kleiner geworden.

De coördinerende taak van de Minister van Buitenlandse Zaken lijkt ten dele te zijn overgenomen door de Minister-President. Dat is wel begrijpelijk, maar de steeds grotere bemoeienis van de Minister-President met het buitenlands beleid doet af aan de positie van de Minister van Buitenlandse Zaken en de door hem in te nemen coördinerende en leidinggevende rol bij het buitenlands beleid. Die grotere bemoeienis van de Minister-President komt natuurlijk ook voort uit diens rol in EG-verband. En voorts uit het - te betreuren - feit dat de Nederlandse buitenland-politiek regelmatig tot een speelbal van binnenlandse politiek is geworden. Waardoor er een Minister-President aan te pas moest komen om de zaak binnenlands-politiek niet uit de hand te laten lopen.

Om de coördinerende rol in het buitenlands beleid te kunnen vervullen, moet Buitenlandse Zaken de kwaliteit en de effectiviteit van het ambtelijk apparaat versterken. Het is nodig zich te beraden over de vraag wat de huidige en toekomstige taakstelling moet zijn van het departement en

de diplomatieke posten en welke prioriteiten aan hen gesteld moeten worden. Ook is noodzakelijk, dat op Buitenlandse Zaken duidelijk en modern personeelsbeleid tot stand komt. Dat personeelsbeleid moet als doel hebben een effectief en goed functionerend Ministerie van Buitenlandse Zaken mogelijk te maken, alsmede om Buitenlandse Zaken een aantrekkelijke arbeidsomgeving te maken voor alle daarvoor in aanmerking komende Nederlanders.

Ook de bezuinigingen bij Buitenlandse Zaken (2%-operatie + structurele bezuiniging), moeten gebruikt worden ter verhoging van de kwaliteit en de effectiviteit van het apparaat. Bijvoorbeeld door privatisering door middel van overdracht van bepaalde taken aan de Vereniging „Nederland in den Vreemde“. Sluiting van posten in het buitenland zou naar onze mening pas in allerlaatste instantie moeten plaatsvinden. In eerste instantie zou moeten worden gewerkt aan stroomlijning van vooral de grote bilaterale Ambassades en het Ministerie en aan een efficiëntere taakvervulling.

(Voor nadere informatie: drs. F.W. Weisglas, tel. 070-614911, tst. 2933.)

Europese Top in Luxemburg

De VVD-fractie acht het resultaat van de Intergoevernementale conferentie in Luxemburg van 2-3 december jl. een minimumpakket waarvan de waarde nog niet goed is vast te stellen. Denemarken, Italië en het Europees Parlement zijn nog niet accoord. Elk kan het opblazen. Twaalf parlementen moeten het nog goedkeuren.

Positief acht de VVD de grotere kans op meerderheidsbesluiten over verdere vrijmaking van de interne Europese markt voor 1992.

De VVD stelde wel, dat opheffing van personencontrole aan de binnengrenzen pas mag plaatsvinden **nadat** er deugdelijke gemeenschappelijke controle aan buitengrenzen (inclusief de internationale luchthavens) en een goede politie/justitie samenwerking in Europa is bereikt. In dit verband sprak de VVD zich tegen de voorgenomen inkrimping van de Marechaussee uit.

Op de Europese Ministerraad van 16-17 december moeten volgens de VVD een aantal verbeteringen in de bevoegdheden van de Europese instellingen worden aangebracht. Zo dient de afgesproken procedure van twee lezingen in de Raad te worden uitgebreid tot alle onderwerpen en niet alleen die van de Luxemburgse top. Het voorstel van de Staatssecretaris Van Eekelen moet worden uitgevoerd, namelijk de Raad moet in zijn reglement van orde opnemen, dat indien er geen consensus tussen de lidstaten is, die leden of de Europese Commissie om stemming kunnen vragen. Ook dienen bepaalde termijnen te worden vastgesteld, zodat de Raad bij meningsverschil met het Europees Parlement de zaak niet in de doofpot kan doen. Beslist de Raad niet binnen bijvoorbeeld drie maanden over Parlementaire amendementen, dan zijn ze aangenomen.

(Voor nadere informatie: J.J.C. Voorhoeve, tel. 070-614911, tst. 3124.)

Computer Centrum Limburg/ Circle Information Systems B.V.

Vanaf de start in 1974 heeft het Computer Centrum Limburg met verliezen te kampen gehad. Dit is voor het Kabinet aanleiding geweest om voor te stellen het CCL te

herstructureren, waarbij het Rekencentrum ondergebracht zou worden bij het Rijkscomputercentrum (RCC) en de ontwikkelings- en onderhoudsactiviteiten geprivatiseerd zouden worden.

Het Kabinet heeft voorgesteld het te privatiseren deel onder te brengen in een nieuw op te richten B.V. Circle Information Systems, met als aandeelhouders Philips Telecommunicatie-Informatiesystemen B.V. (50%), de N.V. Industriebank LIOF (25%) en de Staat (25%), waarbij de deelneming van de Staat voor maximaal drie jaar zal duren. De VVD-fractie is bij de beoordeling van deze voorstellen van de volgende vijf criteria uitgegaan:

1. voor de nieuwe constructies moeten reële toekomstverwachtingen bestaan;
2. de belangen van het personeel moeten gewaarborgd worden;
3. het belang van de overheid als afnemer moet meegewogen worden;
4. de afspraken over de werkgelegenheid in het kader van PNL moeten zoveel mogelijk nagekomen worden;
5. de afspraken met Heerlen over de huisvesting moeten gehonoreerd worden.

Aan deze criteria wordt grotendeels voldaan.

Het is van groot belang, dat de nieuwe constructie zo spoedig mogelijk in werking treedt. Het Kabinet streeft naar de ingangsdatum van 1 januari 1986. Het probleem is echter, dat op een aantal onderdelen nog overleg nodig is. Dat geldt voor de financiële aspecten, consequenties voor het RCC, de huisvestingsproblematiek en een aantal andere punten.

Niettemin heeft de VVD-fractie haar steun voor het wetsvoorstel, waarin het Kabinet gemachtigd wordt in de nieuwe B.V. deel te nemen, uitgesproken. Echter wel onder de nadrukkelijke voorwaarden, dat de Kamer nader geïnformeerd zal worden over de bovenstaande punten en aldus in staat wordt gesteld haar controlerende taak uit te voeren.

Een belangrijke overweging is geweest, dat hiermee een bijdrage wordt geleverd aan de privatiseringsdoelinden van het Kabinet CDA/VVD.

(Voor nadere informatie: H. Dijkstal, tel. 070-614911, tst. 2292.)

Uit de Eerste Kamer

Wijziging van de Rijkswet van 28 oktober 1964 de zogenaamde Antillen-route

Op 3 december vond in de Senaat de behandeling van de „Antillen-route” plaats. De fractie heeft instemming betuigd met het ontwerp van Wet en daarbij het navolgende overwogen.

Nederland is, gelet op de economische structuur, gediend met een zo vrij mogelijk internationaal kapitaalverkeer en derhalve met daarop afgestemde belastingverdragen. Het belang van internationale belastingverdragen wordt duidelijk voor wie zich realiseert, dat de meeste landen bij overmaking van dividend naar een ander land daarop eerst een bronheffing inhouden. In tussen twee landen gesloten belastingverdragen wordt geregeld, dat die bronheffing wordt verlaagd als dividend door een vennootschap gevestigd in het ene land, wordt uitgekeerd aan de houder in het andere land. Nederland heeft een uitgebreid netwerk van meer dan 40 internationale belastingverdragen; daarin is vrijwel zonder uitzondering bepaald dat de betrokken verdragslanden geen of veel minder bronheffing zullen inhouden wanneer dividenden aan Nederland worden uitgekeerd.

Dit is dan ook de belangrijkste achtergrond en be-

weegreden voor het thans voorliggende ontwerp van Wet. De huidige belastingregeling voor het Koninkrijk heeft bij een aantal belangrijke landen bezwaren opgeroepen. Op grond van de bestaande vrijstelling van belasting voor dividenden tussen Nederland en de Antillen betekent het afsluiten van een belastingovereenkomst met Nederland in feite ook een zelfde overeenkomst met de Antillen. Dit houdt dan weer in dat het geldende belastingregime op de Antillen in onderhandelingen over door Nederland af te sluiten belastingverdragen in de beschouwingen worden betrokken. Een aantal landen wenst zich een hoger percentage aan belasting van onder andere dividenden voor te behouden dan voorheen kon worden overeengekomen.

In combinatie met het feit dat een verdrag met Nederland een verdrag met de Antillen betekent, dient daaruit te volgen dat ook de belastingregeling intern binnen het Koninkrijk moet passen in de algemene verdragspolitiek. Op grond hiervan kan een land zich niet permitteren afwijkingen van zijn algemene verdragspolitiek in een individueel verdrag op te nemen indien deze van een andere verdragspartner niet zouden worden aanvaard.

Er wordt dus heel nadrukkelijk gewaakt voor precedenden die met andere landen niet tot acceptabele overeenkomsten zouden kunnen leiden. Dit is dan ook het algemene kader waarom deze Rijkswet dient te worden veranderd. En het gaat om forse bedragen aan belastingbesparing.

Stelt u zich eens een Columbiaan voor, die in koffie doet, en een B.V. heeft in Italië waar hij dividend van ontvangt. De Italiaanse fiscus heft rond de 32% als bronheffing. Als hij echter die aandelen in de Italiaanse B.V. onderbrengt in een Nederlandse B.V., welke B.V. weer een dochter is van een Holding op de Nederlandse Antillen dan daalt de belastingdruk tot 3% in Italië, op grond namelijk van het tussen Nederland en Italië gesloten belastingverdrag. En ook in Nederland blijven de ontvangen dividenden van de Columbiaan onbelast doordat er een deelnemingsvrijstelling is bij overmaking van dividenden naar de Antillen.

Deze constructie levert derhalve een belastingbesparing op van ongeveer 28% van elke Lire dividend die voor deze Columbiaanse koffiehandelaar is bestemd en dat kan natuurlijk niet de bedoeling zijn.

In één zin is te beschrijven hoe de situatie is:

Het netwerk van door Nederland gesloten belastingverdragen, in combinatie met de deelnemingsvrijstelling en de belastingregeling binnen het Koninkrijk is de basis voor de bekende „Antillen-route”, waarlangs jaarlijks vele honderden miljoen guldens worden gesluisd.

Het is naar de mening van de fractie in de Senaat dan ook verklaarbaar dat Nederland in de onderhandelingen met bijvoorbeeld West-Duitsland en het door mij genoemde Italië, twee van de landen die via ons land en onze belastingregeling met de Antillen winsten onbelast naar de Antillen zien wegvloeien, fors is aangepakt. In feite werd Nederland voor de keuze gesteld: een onvoordelig nieuw belastingverdrag, de invoering van Nederlandse bronbelasting op voor de Antillen bedoelde dividenden of geconfronteerd worden met E.E.G.-partners die zelf een bronbelasting zouden invoeren. Ook in de heronderhandelingen over een belastingverdrag tussen Nederland en de V.S. ontmoette ons land bij de Verenigde Staten eenzelfde houding.

De VVD-fractie is van mening, dat na langdurig goede onderhandelingen, een ontwerp van Wet is gemaakt dat er mag zijn, waarvoor Staatssecretaris Koning een compliment verdient. Het zal overigens niet het eind betekenen van de „Antillenroute”, in de eerste plaats niet omdat de bronheffing op dividend in de meeste industrielanden tussen de 25 en

35% ligt en het gebruik van de Antillen-route in de toekomst als regel per saldo nog steeds een stuk voordeliger zal zijn. In de tweede plaats heeft het bereikte accordo geen betrekking op rente-betaling en royalty's. Ook op deze betalingen houden veel landen de bron-heffing in, die met behulp van de Antillen-route kunnen worden gemitigeerd.

(Voor nadere informatie: J.A. van Graafeiland, tel. 076-139884.)

Notitie Cultuurbeleid en het onderdeel „Kunst en Cultuur” in de begroting WVC 1986

De VVD-fractie heeft met grote nadruk onderstreept hoe belangrijk liberalen kunst en cultuur voor (de kwaliteit van) het bestaan vinden. Twee uitgangspunten moeten centraal staan in het beleid: een terughoudende overheid en de overtuiging, dat kunst het best gedijt in het natuurlijke spanningsveld tussen kunstenaar en samenleving (publiek).

Daarom pleit de VVD voor een grote ruimte voor het marktmechanisme in de meest brede betekenis van het woord.

Het overheidsbeleid zal toekomstgericht moeten zijn, door nadrukkelijk ruimte te laten voor sociaal-culturele ontwikkelingen in een pluriforme samenleving, die aan de vooravond staat van grote ontwikkelingen op technologisch en sociaal gebied. Vijf concrete punten moeten het overheidsbeleid bepalen:

1. minder centralisme,
2. terugdringen overheidssubsidie door meer gebruik te maken van andere financieringsbronnen (profijtbeginsel, sponsoring etc.). In dit kader heeft de VVD voorgesteld de mogelijkheid te onderzoeken aankoop van kunst als fiscale aftrekpost toe te staan.
3. grotere eigen financiële verantwoordelijkheid van de kunstenaar en de kunstinstantie. Te denken valt aan budgetfinanciering.
4. minder regelgeving.
5. kwaliteit als criterium voor overheidssubsidie.

Het overheidsbeleid zal vooral voorwaardenschepend moeten zijn. Dat betekent aan de vraagzijde meer aandacht voor kunst in het onderwijs, ondersteuning van amateuristische kunstbeoefening en kunstzinnige vorming en marktverruimende maatregelen. Aan de aanbodzijde zou een betere beroepsopleiding gewenst zijn en een beleid, dat beginnende kunstenaars en kunstenaars, die een tijdelijke terugval hebben, tijdelijk ondersteunt.

Mede om die reden heeft de VVD voorgesteld de BKR-regeling, die – naar gebleken is – een onmogelijke combinatie is van een sociale regeling met een instrument voor beeldend kunstbeleid, af te schaffen en daarvoor in de plaats een actief beeldend kunstbeleid bij WVC te voeren.

Kunstenaars in financiële moeilijkheden moeten dan zoals elk ander terug kunnen vallen op het sociaal zekerheidsstelsel. Voor beroepskosten kan een tijdelijk beroep worden gedaan op het Voorzieningsfonds voor Kunstwerken.

De 160.000 kunstwerken, waarvoor de overheid nu geen bestemming weet en die in containers en kelders zijn opgeslagen, kunnen wellicht het beste aan de kunstenaars worden teruggegeven.

De toenemende belangstelling voor kunstsponsoring door het bedrijfsleven kan een belangrijke financiële bron zijn. Wel zou het geweldig helpen als de naamsvermelding

van de sponsor bij kunstprogramma's op radio en televisie zou worden toegestaan, zoals dat bij de sport ook al mag. Daarover heeft de VVD een motie ingediend.

Het is te betreuren, dat in het beleid en bij beslissingen over subsidie nog zo weinig met de publieksfactor wordt rekening gehouden. Zowel PvdA als CDA tonen zich daar heel huiverig voor. Ook op dit terrein heeft de VVD een motie ingediend. Natuurlijk zal er ook ruimte in het beleid moeten zijn voor experimentele kunst, die van belang moet worden geacht voor de kunstontwikkeling.

Naar aanleiding van een advies van de Raad voor de Kunst om acht Staatsprijzen in te stellen (zijn er nu nog slechts drie) én voor een uitgebreide procedure van instellen van een onafhankelijke jury met de mogelijkheid voor een Minister om advies in te winnen bij de Raad voor de Kunst, indien hij het niet eens is met de voorgedragen kandidaat, én de mogelijkheid om vanwege zwaarwichtige redenen de prijs niet uit te reiken, hebben PvdA en VVD een motie ingediend om de Minister van dit onzalige plan af te houden. Het leek de VVD beter de status quo van drie Staatsprijzen (onder andere P.C. Hooftprijs) te handhaven en als procedure te hanteren, dat de Minister de onafhankelijke jury instelt en het jury-advies volgt.

Tenslotte heeft de VVD wat meer aandacht gevraagd voor de popmuziek, de moeilijke positie van dansers en danseressen aan het einde van hun loopbaan en de beveiliging van onze kunstschat in musea naar aanleiding van de brutale schilderijenroof op een tentoonstelling in Parijs.

(Voor nadere informatie: H.F. Dijkstal, tel. 070-614911, tst. 2292.)

Rapport Teldersstichting De rechtspositie van de ambtenaar

Binnenkort verschijnt geschrift no. 56 van de Prof. Mr. B.M. Teldersstichting: „De rechtspositie van de Ambtenaar”. De opstellers van dit geschrift o.w. Mr. W.J. Geertsema, gaan na of deze rechtspositie moet veranderen.

Aan de orde komen onder andere het stakingsrecht voor ambtenaren, de zogenaamde pakketvergelijking en de vaststelling van de arbeidsvoorwaarden.

Dit geschrift wordt u gratis toegezonden, indien u onderstaande bon ingevuld retourneert voor 21 december 1985.

postbus 19027, 2500 CA 's-Gravenhage

----- ✂

(s.v.p. in blokletters invullen)

Naam :

Adres :

Woonplaats :

Postcode :

wil rapport nr. 56 ontvangen.

Bijdrage in eerste termijn UCV Begroting Financiën 1986

Meevallers

Recentelijk zijn er meevallers geconstateerd voor de schatkist. De grootste meevaller is het gevolg van vervroegde aflossingen (tot zo'n 1,2 mld.) door woningbouwcorporaties van hoog rentedragende leningen aan het Rijk. Daar tegenover zullen echter lagere rentedragende leningen afgesloten moeten worden. Tegenover het lagere tekort van het Rijk staat dus een verslechtering van het tekort bij de lagere overheid en woningbouwcorporaties. Het is dus een vestzak-broekzakoperatie.

De VVD-fractie acht de bespiegelingen van de leden van de PvdA-fractie om de meevallers al weer uit te geven aan „leuke dingen voor de mensen" respectievelijk de bezuinigingstaakstelling mee omlaag te schroeven dan ook buiten de orde.

Aardgasprijs

Het financieringstekort 1986 kan ook tegenvallen als gevolg van een lagere dollarkoers en een daling van de olieprijs. Aan de huidige raming ligt een geleidelijke waardevermindering van de dollar ten grondslag van f 3,40 in 1985 naar f 3,10 in 1986. Op dit moment staat de dollar op circa f 2,85. Als dat het niveau van 1986 wordt, zal het financieringstekort ruim 1 miljard hoger uitvallen.

Inmiddels heeft de OPEC aangekondigd zijn teruggeopen aandeel in de wereldoliehandel te willen heroveren. De prijs voor ruwe olie op de vrije markt is daardoor gezakt tot 26,50 dollar per vat (de OPEC-prijs was recentelijk nog 28 dollar per vat). De begroting 1986 gaat uit van een gemiddelde vatprijs van 26,50 dollar. Daarmee is elke marge voor een verder tegenvallende olie én aardgasprijs (vanwege de directe koppeling tussen die twee) verdwenen. Sommigen verwachten zelfs een daling tot 20 dollar. Daardoor zou het financieringstekort in 1986 4 miljard hoger uitvallen. Zo'n ontwikkeling zou de verdere verlaging van het financieringstekort ernstig bemoeilijken.

Normering van de collectieve sector

De Commissie van Economische Deskundigen (CED) van de SER heeft over de normering van de collectieve sector een interessant rapport uitgebracht. De CED-economen stellen twee mogelijke normen voor. De eerste is de norm van de sluitende gewone dienst. Die impliceert, dat het overheidstekort moet worden afgestemd op de omvang van de investeringsuitgaven van de overheid. De achtergrond van deze norm is dat leningen ten behoeve van investeringen verantwoord zijn en leningen ten behoeve van consumptie niet.

De tweede is de norm van het structurele begrotingsbeleid. Die impliceert, dat de overheid een structureel spaaroverschot van de particuliere sector moet/mag compenseren. Daaruit is een norm af te leiden voor de structureel aanvaardbare omvang van het financieringstekort. De

regel, dat de overheidsbegroting een sluitende gewone dienst moet hebben is de oudste van deze twee normen. In het begin van de jaren zestig is het structurele begrotingsbeleid ontwikkeld. Eerder was de begroting gesplitst in een gewone dienst (lopende consumptieve uitgaven) en een buitengewone dienst (kapitaalsuitgaven).

De norm van de sluitende gewone dienst vraagt dwingend aandacht voor de verdeling van de overheidsuitgaven over enerzijds consumptieve en anderzijds investeringsuitgaven. Binnen het structureel begrotingsbeleid is voor deze verdeling geen aandacht. Daarin worden de uitgaven alleen gezien op hun bestedingsaspect (beslag op de productiecapaciteit). Dat dit ons is opgebroken toont de Staatsbalans. Het Staatsvermogen (verschil tussen bezittingen en schulden van de overheid) is in 1983 negatief (-14 mld.) en eind 1984 nog verder negatief (-30 mld.). Dat heeft te maken met het loslaten van het onderscheid in gewone dienst en buitengewone dienst. Daardoor is de aandacht verlegd van mutatie staatsvermogen naar het financieringstekort.

Ongemerkt kunnen we zo afglijden naar een „staatsbankroet". Van belang is dus niet alleen de omvang van het financieringstekort, maar ook de kwaliteit van de aanwending ervan. Daarom kiest de VVD-fractie uit de twee door de CED aangereikte normen de norm van de sluitende gewone dienst.

Omdat de beheersing van de omvang van de publieke sector nog niet voldoende gewaarborgd is, pleit de CED voor nog een aanvullende norm voor de groei van de collectieve uitgaven. Dat is de VVD-fractie met de CED eens. Jammer genoeg geeft de CED niet aan hoe hoog die norm dan wel moet zijn.

De politiek zal het antwoord moeten geven. De VVD schuwt dat antwoord niet. De norm voor de collectieve uitgaven moet -2% NI per jaar zijn (dus -8% NI in de gehele periode 1987-1990). Daarvoor moet 18 tot 20 miljard worden omgebogen ten opzichte van de huidige meerjarenramingen (bij een endogene uitgavenquotedaling van -3% NI). Daarmee verschaft de VVD de ruimte om het financieringstekort van de publieke sector (Rijk, lagere overheden en sociale fondsen) met 3% NI in 1990 te verlagen. Deze tekortdoelstelling komt overeen met die van de CED. Maar de VVD wil daarenboven een daling van de collectieve lastendruk met 4% NI in 1990 (inclusief omzetting van de WIR in vervroegde afschrijving en investeringsaftrek). Dat alles kan - zo is ons inmiddels met de hulp van het CPB gebleken - bij ombuigingen van 18 tot 20 mld. in 4 jaar tijd.

Wat vindt Minister Ruting?

- Op 9 mei 1985 hield de Minister een toespraak voor het NCW. Daarin pleit hij voor ombuigingen van minstens 6 mld. per jaar, dus 24 mld. in de periode 1987-1990.
- Een maand later, op 6 juni, richt de Minister zich tot een gehoor bij de RABO-bank. Daarin nuanceert hij z'n opstelling tot 4 varianten, die schommelen tussen de 12 en 24 mld. Gemiddeld genomen 18 mld. aan ombuigingen in vier jaar tijd.
- Drie maanden daarna, op 17 september, verschijnt de

Miljoenennota 1986. Daarin onderbouwt hij de noodzaak van 16 mld. ombuigingen.

- Echter twee en een halve maand later, op 30 november 1985, plaatst CD/Aktueel een interview met de Minister. Daarin zegt hij, dat 11 miljard het minimum is, hoewel hij de voorkeur heeft voor meer.

Wie spreekt hier, de Minister van Financiën of het CDA-kandidaat-kamerlid Onno Ruding?

Het VVD-programma is nodig om op de goede koers te blijven. Ook na 1986.

Bruto-netto-traject

Het verschil tussen de arbeidskosten van een werkgever en de netto-verdiensten van de betrokken werknemer (de WIG) is veel te groot. De marginale tarieven (van belastingen, premies en inkomenssubsidies) leiden tot soms absurde situaties. In specifieke gevallen (tussen bruto f 45.000,- en 50.000) leidt een bruto-loonsverhoging tot een netto-loonsverlaging. Voor een modale werknemer met individuele huursubsidie geldt, dat van iedere extra verdiende gulden 90 cent moet worden ingeleverd.

Daarover doet een amusant grapje de ronde.

Dat gaat als volgt:

Premier Lubbers en Minister Ruding lopen samen over het Binnenhof. Plotseling bukt de Minister van Financiën en raapt een dubbeltje op. Waarop Lubbers zegt: „maar Onno, wat doe je nou? Zo'n dubbeltje laat je toch liggen...“? Daarop antwoordt Ruding: „beste Ruud, dat dubbeltje is netto; voor een modale werknemer is het bruto gezien een gulden; die negentig cent stop ik in m'n schatkist; die negentig cent laat ik niet op straat liggen!“

Daarom prijst de VVD-fractie Minister De Koning in verband met zijn suggesties om geleidelijk de inkomensafhankelijke subsidies af te schaffen. Door dergelijke absurde marginale tarieven wordt de motivatie van de werknemers onder zware druk gezet. Een uitruil tussen belastingtarief – verlaging en vermindering van inkomenssubsidies heeft een tweërlei sanerend effect. Natuurlijk moet als grondvoorwaarde gelden, dat de algemene belasting- en premieverlaging voorkomt, dat individuen (en het gaat hier om zwakke inkomensgroepen) er per saldo op achteruitgaan. Dit betekent dat er in de komende kabinetsperiode naast ruimte voor tekortverkleining ook ruimte voor algehele collectieve lastenverlichting moet komen. Het VVD-conceptprogramma 1987-1990, voorziet daarin. Daarin wordt behalve aan tekortvermindering ook aan algehele lastenverlichting gedaan in de komende kabinetsperiode.

(Voor nadere informatie: dr. R. W. de Korte, tel. 070-614911, tst. 2650.)

UCV Financiën

De Minister van Financiën treedt op als coördinerend Minister ten aanzien van de privatisering. De VVD is van mening, dat het privatiseringsproces veel te stroef verloopt. Dit is vooral te wijten aan het feit, dat de ambtenarenbonden in een veel te laat stadium worden ingeschakeld.

Een coördinerend Minister moet zelf het goede voorbeeld geven. Helaas doet hij dat niet altijd.

Verder moet hij ook met kracht de schijnprivatisering, het commercialiseren van overheidsactiviteiten bestrijden. Hierbij valt te denken aan het niet door laten gaan van een eigen blad van zijn Ministerie en het tegengaan van de commercialisering van de activiteiten van 's Rijks Munt.

De VVD deed via woordvoerder Jos van Rey, een dringend beroep op de Minister om in de komende maanden nog een stevige aanzet tot privatisering te geven, zodat er daadwerkelijk tot zichtbare resultaten wordt gekomen.

De VVD-fractie is tevreden met de indiening van het wetsvoorstel Wet Toezicht Verzekeringsbedrijf. Zij verzocht de Regering dringend vóór mei 1986 het wetsvoorstel Wet Assurantiebemiddeling in te dienen.

De VVD-fractie constateert een knelpunt in de Successiewet, die voor zelfverzorgers zeer vervelende gevolgen heeft. De vrijstellingsclausule geldt namelijk niet voor samenwonenden, waarvan een der partners wordt opgenomen en vervolgens overlijdt.

De woordvoerder van de VVD was verder van mening, dat het de hoogste tijd wordt voor actualisering van het rapport Fiscale Lastenverlichting voor het Midden- en Kleinbedrijf. Hierbij zou dan in het bijzonder aandacht moeten worden geschonken aan de knelpunten bij bedrijfsopvolging en verruiming van de beschikbaarheid van risicodragend vermogen van nieuwe ondernemingen.

De VVD-fractie wijst een te snelle liberalisering van de Wet Toezicht Kredietwezen af, aangezien dit in de huidige situatie tot marktbederf leidt.

De VVD-woordvoerder stelde, dat de beursbelasting aangepakt moet worden aangezien buitenlandse handelaren – die geen beursbelasting hoeven te betalen over transacties in Nederlandse effecten op hun thuismarkt – een belangrijke concurrentievoorsprong hebben.

De VVD-fractie toonde zich tevreden over de liberalisering van de kapitaalmarkt, die leidt tot nieuwe ontwikkelingen. Uniformering van het BTW-tarief dient te worden afgewezen, tenzij de nadelige gevolgen voor delen van het bedrijfsleven voldoende worden gecompenseerd.

Wel is de VVD van mening, dat een aantal knelpunten moet worden opgelost. Een van deze knelpunten betreft de tariefindeling van voedingsmiddelen en geneesmiddelen. Deze zouden onder het lage tarief moeten gaan vallen. Dit lage tarief zou dan van 5 naar 6% opgetrokken moeten worden.

(Voor nadere informatie: J.F.B. van Rey, tel. 070-614911, tst. 2549.)

Defensie

Opvolgende kabinetten hebben, helaas meer met woorden dan met daden, beleden dat bij defensie personeelsbeleid en materieelbeleid volstrekt gelijkwaardig zijn.

Jammer genoeg is onvoldoende over het voetlicht gekomen hoeveel goede zaken Staatssecretaris Hoekzema bewerkstelligde en op de rails zette.

17 maart aanstaande wordt er een Uitgebreide Commissievergadering over Defensie personeel gehouden. Hier zullen concrete, uitgewerkte en met de belangenorganisaties doorgesproken voorstellen worden besproken. Het door de VVD en CDA gevraagde personeelsbeleidsplan, beleidsplan Koninklijke Marechaussee, uitwerking pakketvergelijking, ziektekosten, doorwerking (ADV) Arbeidsduurverkortening, verhouding functie/personeelsbestand, etc. etc. dienen dan op tafel te liggen.

De uiterst zorgelijke situatie bij onze vliegers vraagt nu dringend om een oplossing. Kortom, er zullen in de nabije toekomst veel beslissingen moeten worden genomen.

Het probleem van de geestelijke verzorging is nu door de Premier in handen gesteld van een speciale com-

missie. Hierbij heeft de VVD wederom als fractie aangedrongen op het doorhakken van knopen. Sinds 1979 bestaat er een controverse tussen de kerken en het Humanistisch Verbond over het aantal geestelijke verzorgers dat werkzaam kan zijn binnen de krijgsmacht. Daar dient nu een einde aan te komen.

Dat arbeidsduurverkorting (ADV) binnen het militaire apparaat gepaard gaat met problemen in de uitwerking is begrijpelijk. Echter, het is een fundamentele denkfout om te veronderstellen dat ADV ook van toepassing is op dienstplichtigen. Rendementsherstel en werkgelegenheidsverbetering doen zich niet voor bij de dienstplicht. Er worden jonge mensen opgeleid en voor die opleiding is een aantal manuren, al dan niet variabel, noodzakelijk. En worden deze opleidingsuren ingekrompen, dan is de onontkoombare consequentie, dat de dienstplicht verlengd wordt. Een consequentie, waar de VVD-fractie uiterst ongelukkig mee zou zijn.

De VVD heeft een motie (ondersteund door het CDA) ingediend tegen het beleid om taken van de Koninklijke Marechaussee over te hevelen naar de douane. Bij grensbewaking is juist het politieke element van groot belang geworden. De Koninklijke Marechaussee doet dit werk uitstekend en is daar ook adequaat voor opgeleid. Zoals al eerder heeft de VVD grote vraagtekens gezet bij de structuur en werkwijze van vooral de Centrale Organisatie. De omvang in verhouding tot de drie krijgsmachtdelen doet denken aan een bureaucratisch „waterhoofd“ (1 burger op 4 militairen). De VVD-fractie heeft dan ook de Minister dringend gevraagd de rapporten van McKinsey, Van Dien en Co en de Stuurgroep Omvang Ministerie aan de Kamer te doen toekomen. De VVD is van mening, dat dit beleid niet meer verantwoord is voor de toekomst.

(Voor nadere informatie: S. van Heemskerck-Pillis Duvékot, tel. 070-614911, tst. 2382.)

Begroting Defensie 1986

Op 18 december jl. werd in de Tweede Kamer de begroting Defensie behandeld. De heer J.D. Blaauw ging daarbij in op de defensie-uitgaven in het algemeen, het functioneren van de Centrale Organisatie van het Ministerie en enkele materieelaspecten. Bij alle drie onderwerpen moesten met de Minister harde noten worden gekraakt.

In het regeerakkoord van het Kabinet Lubbers/Van Aardenne is een reële jaarlijkse groei van het defensiebudget met 2% vastgelegd. Maar wordt die doelstelling in werkelijkheid gehaald? In 1983 was dat niet het geval. Maar wat Defensie in dat jaar tekort kwam, werd het jaar daarop gecompenseerd.

Het beeld voor de jaren 1985 - 1986 is evenwel aanmerkelijk somberder. Ten eerste is in 1985 sprake van een verlaging van het budget: ruim 0,5%. Ten tweede is in de begroting voor 1986 ruim 150 miljoen gulden verwerkt voor herbezetting in het kader van de arbeidsduurverkorting. De VVD is van mening, dat deze maatregel niet ten koste van het eigenlijke defensiebudget mag worden uitgevoerd. Aldus bedraagt de voor 1986 geraamde groei ten opzichte van 1985 slechts 1,5%. Terwijl het defensiebudget in de jaren 1985-1986 volgens het regeerakkoord met ruim 4% zou moeten toenemen, wordt in beide jaren tezamen niet meer dan 1% gerealiseerd. De VVD heeft er bij de Minister met klem op aangedrongen aan te geven hoe dit gecompenseerd gaat worden.

Behalve in de hoogte van het voor defensie beschikbare budget was de heer Blaauw zo mogelijk nog meer

geïnteresseerd in de effectiviteit van de bestedingen. Hij signaleerde het paradoxale verschijnsel, dat bij de aanschaf van materieel de leveringsdatum soms naar de toekomst wordt verschoven, terwijl al wel aanzienlijke aanbetalingen zijn verricht. Het overheidsbelang is er niet mee gediend wanneer bedrijven, die voor de levering van defensiebestellingen worden betaald, ook nog een rente-inkomen uit de aanbetalingen genieten. Dit speelt bijvoorbeeld bij de bouw van de Walrus-2. Daarvoor is nog geen kiel gelegd en de boten komen ook pas over enkele jaren in de vaart. Desalniettemin wil de Minister een aanbetaling van ruim 100 miljoen doen.

Bij de Koninklijke Marine wordt de vervanging van de fregatten uit de Van Speyckklasse door de M-fregatten voorbereid. Zonder dat de Minister de Kamer daarover een concreet plan heeft voorgelegd wordt al overgegaan tot de verkoop van vier van de zes Van Speyckfregatten aan Indonesië. Als van de overeengekomen totaalprijs de kosten van de recente modernisering en de bijkomende kosten worden afgetrokken, moet men concluderen dat er niet meer dan de schrootprijs betaald behoeft te worden. Dat is kapitaalvernietiging voor het Ministerie van Defensie. Het beleid lijkt hier meer te zijn gericht op het scheppen van werk bij de Koninklijke Maatschappij De Schelde dan op het in stand houden van een adequate defensie.

Voor de bovengenoemde vraagtekens bij het gevoerde beleid, zou misschien minder reden zijn, indien de Minister bereid was geweest helder en zakelijk in te gaan op vragen, die door de VVD zijn gesteld. Jarenlang is er vanuit de fractie op gehamerd, dat een onderzoek zou worden ingesteld naar het functioneren van de Centrale Organisatie van het Ministerie, die naast en boven de krijgsmachtdelen opereert. Nu dat onderzoek uiteindelijk is uitgevoerd, weigert de Minister de Kamerleden inzage in de rapporten te geven. Dit gebrek aan openheid, dat niet zozeer de beide Staatssecretarissen als wel de Minister betreft, heeft het vertrouwen in het door deze Minister gevoerde defensiebeleid niet vergroot.

(Voor nadere informatie: J.D. Blaauw, tel. 070-614911, tst. 2989.)

UCV materieel beleid Defensie

Als onderdeel van de behandeling van de begroting van het Ministerie van Defensie vond op 9 december j.l. een Uitgebreide Commissievergadering (UCV) plaats over het materieelbeleid. Tot voor enkele jaren sprak men in de Kamer bijna uitsluitend over de grote lijnen van dat beleid. Enkele incidenten in het verleden, te denken valt aan de RSV-problematiek en kostenbestrijding bij het Walrus-project, hebben aangetoond, dat de Kamer zich noodzakelijkerwijze ook meer met details van de materie moet bezighouden. Dat is mogelijk met behulp van het zogenaamde Defensie-materieelkeuze-proces (DMP).

In het kader van het DMP was door de Staatssecretaris voor Materieelzaken een projectenoverzicht aan de Kamer gezonden, waaruit bleek dat de invoering van goede nieuwe gasmaskers wederom was uitgesteld. Naar de mening van de VVD-fractie is dat een ontstellende ontwikkeling. Gezien de internationale ontwikkelingen ten aanzien van de mogelijkheden tot chemische oorlogsvoering heeft de bescherming daartegen voor de VVD de hoogste prioriteit en staat het gasmasker bovenaan de wensenlijst. De Staatssecretaris heeft toegezegd het te bezien. Hij zal nog nader berichten.

Naar aanleiding van een kamerbreed aanvaarde mo-

tie terzake is ook gestart met de rapportage over de voortgang van grote materieelprojecten. Gezien de omvang van de bedragen, die daarmee zijn gemoeid, worden argumenten van industrie- of werkgelegenheidspolitieke aard nogal eens in de besluitvorming meegenomen. Hoewel de VVD daarvan geen tegenstander is, meent zij, dat de meerkosten die zo'n beslissing met zich meebrengt niet door het Ministerie van Defensie maar door andere departementen moeten worden gedragen.

Op het terrein van de internationale materieelsamenwerking signaleerde de VVD een steeds dichter wordend netwerk van afspraken en projecten. Naast de bilaterale overeenkomsten van Nederland met een hele rits van landen moet worden gedacht aan de Noord-Atlantische Verdragsorganisatie (NAVO), de Independent European Program Group (IEPG) en de Westeuropese Unie (WEU).

Gezien de ervaringen met de plannen voor een Europese jager, helicopter, anti-tankmijn, brugslagduwboot of het persoonlijk wapen heeft de VVD weinig vertrouwen in de uitkomsten van al dat internationaal overleg, tenzij men het eens wordt over een daadwerkelijke afstemming van de operationele behoeften in de diverse landen. Wanneer daar ook de bereidheid bestaat die behoeften in de tijd te synchroniseren kan er in Europa veel worden bereikt ten aanzien van de interoperabiliteit en standaardisatie van defensiematerieel.

Indien dit niet gebeurt zal samenwerking slechts incidenteel te realiseren zijn. Het resultaat is dan alleen maar meer ambtenaren in het apparaat.

Kostenbeheersing bij defensie kan volgens de VVD niet alleen worden bereikt door zorgvuldige planning en voortdurende evaluatie van het materieelkeuzeproces alsmede door internationale samenwerking, maar zeker ook door privatisering. Het wordt daarom betreurd, dat het eindrapport van de Stuurgroep, die de privatiseringsmogelijkheden moet inventariseren zo lang op zich laten wachten. Dat leidt tot gevoelens van onzekerheid onder het personeel, meestentijds burgers, op de voor privatisering in aanmerking komende bedrijven.

Die situatie is op dit moment het meest knellend in de regio Den Helder. De VVD heeft er dan ook op aangedrongen de werkgelegenheidsaspecten te laten meewegen in de besluiten, die met name ten aanzien van de Rijkswerf op de zeer korte termijn moeten worden genomen.

(Voor nadere informatie: J.D. Blaauw, tel. 070-614911, tst. 2989.)

Wetsvoorstel bevrozing uitkeringen en minimumloon

Bevrozing van de uitkeringen en het minimumloon is onontkoombaar ter verdere structurele verbetering van onze economie. Het levert een substantiële bijdrage aan de algemene loonmatiging. Immers langs deze weg is het mede mogelijk de sociale premies in 1986 fors te verlagen. Voor het scheppen van nieuw werk is algemene loonmatiging wezenlijk. Voor het spreiden van werk is de premieverlaging erg belangrijk. Omdat daarmee de ruimte geschapen wordt voor arbeidsduurverkorting op maat. Daarmee zijn de werklozen op minimumniveau het meest gediend.

De bevrozing is aanvaardbaar, omdat:

- a) de koopkracht van de minima in 1986 via de premieverlichting en de lage inflatie in stand gehouden wordt;
- b) de meerjarige „echte” minima met behulp van de éénma-

lige uitkering 1986 eveneens op koopkracht gehouden worden.

Uit de verstandige en zakelijke opstelling van de vakbeweging valt op te maken dat de loonsom in 1986 niet hoger hoeft te zijn dan nu geraamd. Met de ontwikkeling van de olieprijzen in neerwaartse richting is er ook om die reden geen aanleiding te twijfelen aan de lage inflatieraming van 1 à 1,5% voor 1986.

De VVD-fractie vindt het te rechtvaardigen, dat niet alleen de minimumuitkeringen, maar ook het minimumloon bevroren wordt, omdat daarmee:

- a) weer enige afstandvergroting tussen het minimumloon en het modaalloon wordt bereikt;
- b) een bijdrage geleverd kan worden aan de arbeidsmarktpositie van de minimumloners.

De ontwikkeling van de netto-verhouding tussen minimumloon en modaal inkomen in de periode 1982-1986 toont aan, dat de eertijds nog zo bestreden VVD-visie tot denivelering van dit inkomenstraject gestaag veld wint. Was die verhouding d.d. 1.7.1982: 1 op 1,23. Vier jaar later is die: 1 op 1,37.

Een andere list van de PvdA is het wijzen op de mogelijke meevaller van 2 mld. Die meevaller wordt echter grotendeels veroorzaakt door vervroegde aflossingen door woningbouwcorporaties en de lagere overheid van hoog rentedragende leningen van het Rijk. Deze instanties zullen vervolgens voor een zelfde bedrag tegen een lagere rente nieuwe leningen afsluiten. Een vorm van debudgettering dus, die aan het tekort van de gehele overheid niets verandert. Niet bevroren van de WAM in 1986 zal daarentegen leiden tot echte tegenvallers in 1987. Over dat jaar is de PvdA juist zo bezorgd, gegeven de forse premieverlaging, die tot een tekort in de sociale fondsen in 1986 leidt.

Sinds de inwerkingtreding van de Wet Aanpassingsmechanismen (WAM) is die éénmaal conform de bedoelingen van de wet onverkort toegepast. Dat was op 1.1.1980. Vanaf dat moment zal tot eind 1986 de wet dertien keer niet of slechts gedeeltelijk zijn toegepast. Het verschil in de cumulatieve ontwikkeling volgens de WAM en de feitelijke ontwikkeling is dan: $22,5 - 10,9\% = 11,6\%$. En als we naar de komende Kabinetsperiode kijken dan voorspellen we, dat zulks nog eens acht keer het geval zal zijn. De economische groei trekt weliswaar – en gelukkig – aan. Maar dat zal onvoldoende zijn om de WAM weer onverkort te kunnen toepassen. Alleen bij een structurele groei van 4% – gegeven de grote werkloosheid – komt dat weer binnen. Het is daarom wenselijk om de SER hierover advies te vragen. In die adviesaanvraag zou dan aan de orde moeten komen in welke omstandigheden, bij welke groei en onder welke voorwaarden de WAM voor een langere periode buiten werking gesteld kan worden. Bij de voorwaarden valt te denken aan voldoende verlaging van belastingen en premies in het algemeen en voldoende waarborgen voor de „echte” minima in het bijzonder. Het zou daarbij dus moeten gaan om een methodiek van beleidsmatige bijstelling van het WAM-mechanisme voor een langere duur.

De netto-minimumuitkeringen in Nederland liggen ongeveer een derde hoger dan het gemiddelde netto-minimum in de ons omringende landen. Wij hoeven ons niet te schamen, dat met het netto-minimum ook in 1986 pas op de plaats wordt gemaakt. Verbetering van de werkgelegenheid van de laagst betaalde inactieven geeft veel meer perspectief dan het vasthouden aan de onbetaalbare koppelmecanismen van weleer.

(Voor meer informatie: dr. R.W. de Korte, tel. 070-614911, tst. 2650.)

UCV begrotingsonderdeel Visserij

Het jaar 1985 is een goed jaar geworden voor de Nederlandse visserij. Toch zijn er geen redenen aanwezig om nu maar zelfvoldaan achterover te leunen, want de problemen zijn weer aan het groeien.

1. Kottervisserij

De visserij binnen de 12-mijlszone maakt een snelle ontwikkeling door, de ene zogenaamde EURO-kotter na de andere komt in de vaart.

Hoe groot de belangstelling voor deze sector is, blijkt wel uit de aanmelding van 23 nieuwbouwopdrachten. Er zit echter wat kaf onder het koren: het maximaal toegestane vermogen van 300 pk wordt nogal ontrokken. In samenwerking met de scheepvaartinspectie is een regeling in de maak, maar enige spoed is geboden; er zijn al ettelijke overtredingen dit jaar op dit punt gepleegd.

De visserij buiten de 12-mijlszone heeft geprofiteerd van de verruiming van de mogelijkheden. Zeker de haringvangst is bevredigend, met name het quotum geeft geen problemen; een compliment aan de Staatssecretaris, mede voor zijn inzet om Nederlandse visproducten in het buitenland te promoten, tot in het Verre Oosten toe. De vlootvernieuwing is gestadig doorgestaan, hetgeen juist het probleem veroorzaakt: de modernisering heeft een sterke capaciteitsverhoging tot gevolg, zeker wanneer alle nieuwbouwopdrachten die aangemeld zijn ook werkelijk in de vaart komen. Reeds op 6 september heeft de Staatssecretaris een brief naar de Kamer gestuurd over „De begrenzing van het motorvermogen in de zeevisserij“. Hij erkende ook, dat er haast is geboden. Nu, 3 maanden verder, is er nog geen regeling. Er MOET een halt worden toegevoerd aan vergroting van het motorvermogen van 2000 pk.

2. Grote zeevisserij

Het EG-beleid moet gericht zijn op uitbreiding van de vangstmogelijkheden buiten de EG. De overeenkomst met de VS is goed, alleen is er het nadeel van het rendement. De prijs voor de visrechten ligt aan de hoge kant.

Een deel van het capaciteitsoverschot wordt opgevangen door het zogenaamde klondyken. Maar ook hier zit de klad in, omdat Oost-Europese landen, in het bijzonder Oost-Duitsland en de Sovjet-Unie, onder de markt gaan werken, door enerzijds een iets hogere aankoopprijs te bieden, en anderzijds door op de internationale markt de EG met deze vis te beconcurreren. Er moeten maatregelen komen tegen deze praktijken: mogelijk door exportheffingen of bij export misschien via een soort van matching fund, dat het prijsverschil opheft. Het is duidelijk dat we ons terughoudend moeten opstellen tegenover een permanente vestiging van Oost-bloklanden in Nederland voor wat betreft visserij-activiteiten.

3. Quotering

Sinds het tot stand komen van het EG-visserijbeleid is het quoteringbeleid ernstig in discussie gekomen. Met name omdat het toegewezen deel voor Nederland onvoldoende is en er een paar opvallende onderbenutting van de quota bij een paar lidstaten bestaat.

Vooraf de schol geeft nu problemen. Er dient soepeler opgetreden te worden om onderlinge ruil, als het bijvoorbeeld om externe mogelijkheden gaat, maar ook ruil met Noorwegen mogelijk te maken.

Onderzocht moet worden in hoeverre bij een geschil omtrent de quotering wegens onwil van de Raad de mogelijkheden naar het Hof in Luxemburg openstaat.

4. Schelpdiercultuur

Voor de oestercultuur treedt mogelijk een nieuw tijdperk aan, nu zeer waarschijnlijk opnieuw eigen kweek kan plaatsvinden, hetgeen voor de Zeeuwse oester een positieve ontwikkeling is. De mosselvangst heeft problemen ondervonden, die verholpen kunnen worden door goed overleg tussen overheid en bedrijfsleven. Er is verschil in toekomstperspectief voor de mosselcultuur in het Zeeuwse en in de Waddenzee.

5. Viskweek

Ondanks jarenlange aandrang van de zijde van de VVD blijft dit in Nederland een achtergebleven gebied. Er wordt te weinig over de grenzen heengekeken om kennis op te doen in landen met een vergelijkbaar klimaat. Dat klimaat is een handicap, maar kan ook juist weer benut worden door een andere aanpak.

6. Beroepsbinnervisserij

Het belang van de beroepsbinnervisserij wordt ondergewaardeerd, hoewel dit toch een groep van 400 kleine zelfstandigen is; 100 bij de OVRIJ en 300 bij de OVB. Gelukkig komt er enige beweging in het aanpakken van de problemen. Het is toe te juichen, dat de Staatssecretaris besloten heeft de opleiding voor beroepsbinnenvissers te subsidiëren.

In het belang van de sportvisserij is er een splitsing van visrecht gekomen. Doordat echter in de Friese wateren onvoldoende schubvis wordt gevangen, treedt verbraming op van een slechte kwaliteit. Rond de snoekbaars treden nu dezelfde ontwikkelingen op; de beroepsvisser mag hem niet vangen, maar wel ligt ze te koop in de winkel! Zwarte handel?!

Verder is het onttrekken van ondermaatse aal uit het IJsselmeer een probleem. Deze aal wordt namelijk voor de kweek bestemd, maar gaat ook de grens over naar Italië voor consumptie.

Er moet een beleid komen, anders is het duidelijk dat de aal voor de toekomst wordt geconsumeerd.

7. Sportvisserij

Uitermate zorgelijk is de afname van de belangstelling voor de sportvisserij, en in het bijzonder de recreatievisserij op de binnenwateren. Van belang is voor de toekomst, dat de jeugd vertrouwd wordt gemaakt met recreatievissen. De vermindering van het aantal visakten geeft ook problemen voor de organisaties, voor wie dit een bron van inkomsten betekende.

Uit diverse delen van het land komen klachten, dat door de verregaande regelgeving de toegang tot viswater beperkt wordt, of in ieder geval bemoeilijkt. Uiteraard dient het milieu beschermd te worden, maar een te knellende regelgeving is ongewenst. Onbereikbaarheid van viswater is niet stimulerend om te gaan vissen! Staatssecretaris Ploeg heeft op vele punten actie toegezegd.

(Voor nadere informatie: J.D. Blaauw, tel. 070-614911, tst. 2989.)

UCV Midden- en Kleinbedrijf

De VVD-fractie is niet erg te spreken over de grote operaties: deregulering en privatisering, op het gebied van handel, ambachten en diensten. De resultaten zijn tot nog toe pover.

Helaas laat ook de integratietaak van Staatssecretaris Van Zeil op het terrein van het MKB het een en ander te

wensen over. Op veel terreinen wordt te weinig, of zelfs helemaal geen rekening gehouden met de gevolgen van bepaalde maatregelen van het Midden- en Kleinbedrijf.

Naar de mening van VVD-woordvoerder, Jos van Rey, is het fiscale beleid geslaagd. Er zijn ongeveer 10 wetsvoorstellen ingediend, die een belastingverlichting voor het MKB inhielden. Hoewel de gemiddelde inkomensontwikkeling van de zelfstandigen de afgelopen jaren enigszins verbeterd is, is het niveau nog steeds onvoldoende om de driedelige functie van het inkomen:

- reserveren;
- investeren;
- consumeren

tot haar recht te laten komen.

De VVD is verder van mening, dat geen wijzigingen in de kredietregeling MKB 1985 mogen worden aangebracht. Er mogen dus ook in de provisie geen wijzigingen worden aangebracht. Op een verzoek van VVD-woordvoerder Jos van Rey, zegde de Staatssecretaris toe, vrij spoedig na het Kerstreces, het Kabinetstandpunt inzake het rapport van de Commissie Grapperhaus naar de Kamer te sturen. Het betreft hier onder andere de deregulering op het terrein van de administratieve verplichtingen voor het MKB.

De Staatssecretaris dient op dit terrein van de startersproblematiek zeer waakzaam te zijn en de VVD-woordvoerder stelde dan ook, dat er over dit onderwerp een evaluatie dient te verschijnen.

Ten aanzien van het punt van de arbeidstijdverkorting in het MKB merkte de VVD op, dat er knelpunten in de verschillende branches en sectoren ontstaan.

Tijdens de UCV werd ook het punt van het onderwijs naar voren gebracht.

De VVD-fractie is van mening, dat een goed onderwijsstelsel een noodzakelijke voorwaarde is voor een bloeiende economie. Het samenspel tussen bedrijfsleven en beroepsonderwijs dient verbeterd te worden. Sinds 1982 is er niet veel veranderd: we zitten nog steeds met 35 instellingen voor dat onderwijs

Op het gebied van de export kan het MKB terecht bij een groot aantal instellingen. Echter, het voorhande zijnde instrumentarium is nog onvoldoende bekend bij de betreffende ondernemingen. Hier ligt een taak voor Economische Zaken.

Mede op aandrang van de VVD zal de Staatssecretaris op korte termijn komen met een zelfstandigennotitie, alsmede een brief naar de Kamer sturen met een beschouwing van de door de Kamer aanvaarde motie over paracommercie.

(Voor nadere inlichtingen: J. van Rey, tel. 070-614911, tst. 2549.)

Agglomeratie Eindhoven opgeheven

De behandeling in de Tweede Kamer van de Wet tot intrekking van de Wet Agglomeratie Eindhoven kreeg een onverwachte wending, doordat de Minister van Binnenlandse Zaken gehoor gaf aan de wens van de CDA-fractie, nadere voorzieningen te treffen in de Wet Gemeenschappelijke Regelingen (WGR). Bij Derde Nota van Wijziging op de Wet tot Opheffing van de Agglomeratie Eindhoven stelde de Minister voor in de Wet Gemeenschappelijke Regelingen een bepaling op te nemen, die het mogelijk zou maken dat de Minister van Binnenlandse Zaken aan samenwerkingsverbanden rijkstaken c.q. -bevoegdheden opdraagt.

De VVD-fractie had zich al in de schriftelijke voorbereiding verzet tegen een dergelijke door het CDA

gevraagde bepaling en wel omdat een dergelijke bepaling toch weer elementen van een vierde bestuurslaag zou opleveren, terwijl bovendien de provincies volledig gepasseerd zouden worden.

De VVD-woordvoerder Herman Lauxtermann verzette zich dan ook tijdens de plenaire behandeling krachtig tegen de Nota van Wijziging. Gezien het late tijdstip van indiening van die Nota van Wijziging vroeg hij vervolgens schorsing van die beraadslaging voor fractieberaad.

De fractie bleef bij haar standpunt dat, zo er al sprake zou moeten zijn van wijziging van de Wet Gemeenschappelijke Regelingen, zulks via de gebruikelijke procedure dient te worden aanhangig gemaakt. Voorts had ook de fractie inhoudelijke bezwaren tegen de door de Minister gewenste wijziging.

De fractie steunde dan ook een amendement Schutte, dat tot strekking had de Nota van Wijziging ongedaan te maken. Ze stemde vervolgens voor het Wetsontwerp tot opheffing van de Agglomeratie Eindhoven.

Het belangrijkste motief van de VVD-fractie om mee te werken aan de opheffing van de Agglomeratie Eindhoven is het niet doorgaan van de Reorganisatie van het Binnenlands Bestuur en de afwijzing van de vierde bestuurslaag. De Agglomeratie Eindhoven is destijds bij speciale wet in het leven geroepen als voorloper van de toen nog voorziene doe-provincies.

Nu door het niet doorgaan van de reorganisatie van het binnenlands bestuur er geen doe-provincies zullen komen, is de bestaansreden van de agglomeratie komen te vervallen.

De VVD-fractie is van mening, dat de WGR (ook zonder de door de Minister gewenste wijziging) voldoende instrument biedt voor intergemeentelijke samenwerking; ook in de regio Eindhoven.

(Voor nadere informatie: mr. H.Th.M. Lauxtermann; tel. 070-614911, tst. 2035.)

Uit het Europese Parlement top van Luxemburg

Op dezelfde dag dat in de Nederlandse Staten-Generaal werd gesproken over de resultaten van de Europese Raad van 2 en 3 december te Luxemburg, vond in Straatsburg een debat daarover plaats op basis van een verklaring, die door Raadsvoorzitter Santer (Minister-President van Luxemburg) in het Europees Parlement werd afgelegd.

Zoals bekend zijn de resultaten van de Europese top mager. Wel is enige vooruitgang geboekt, maar of daarmee de centrale doelstelling, namelijk de verwezenlijking van de Europese „thuismarkt” zonder binnengrenzen in 1992, zal kunnen worden gehaald, is twijfelachtig. En juist het bereiken daarvan is voor de economie van de lid-staten, voor voldoende economische groei en herstel van de werkgelegenheid, broodnodig.

„De Luxemburgse berg heeft een Europees muisje gebaard”, was het liberale oordeel bij monde van fractiewoordvoerder Hans Nord. Intussen, hoe moeten wij dit diertje behandelen? De omstandigheden legden op het Parlement een bijzondere verantwoordelijkheid: immers, de Italiaanse Regering had verklaard de accoorden niet te zullen tekenen zonder een positieve reactie van het Europees Parlement en bovendien zaten de accoorden nog vol „witte plekken”, die alsnog door de Ministers moesten worden opgevuld. Naar liberaal inzicht moest de daardoor geboden kans worden aangegrepen om terstond te reage-

ren en enkele punten te noemen, waarop de accoorden verbeterd dienden te worden, wilden zij onze goedkeuring kunnen verkrijgen. Er lag een motie ter tafel, waarin werd voorgesteld, dat het Parlement te zijner tijd, dat wil zeggen in januari of februari, amendementen op de Luxemburgse teksten zou indienen. Dit zou echter vrijwel zeker als mosterd na de maaltijd komen, gezien de haast van vele Regeringen (ook de Nederlandse) om de Luxemburgse accoorden snel in Verdragsvorm te gieten. Daarom werd van liberale zijde een serie amendementen ingediend, waarin werd aangegeven op welke punten de Luxemburgse teksten alsnog verbetering behoeften. Het ging daarbij vooral over de bevoegdheden van de Commissie, over de besluitvorming in de Raad en over de positie van het Parlement. Wel krijgt het Parlement het recht van ratificatie bij toetreding van nieuwe lid-staten en bij het afsluiten van verdragen met derde landen, maar op het gebied van de communautaire wetgeving is het te zwak gebleven. De liberale amendementen verwierven een grote meerderheid in het Parlement, dat daardoor binnen een week na de Europese Raad een duidelijke reactie kon geven waarin zijn verlangens in concrete vorm waren neergelegd.

(Voor nadere informatie: mr. H.R. Nord, Europees Parlement, Brussel, tel. 2342734.

Mededelingen Hoofdbestuur

Verkiezingsraad 14 december

Besluit van de verkiezingsraad met betrekking tot de in te dienen kandidatenlijsten, genomen op zaterdag 14 december 1985 ingevolge artikel 18.4 van het reglement op de kandidaatstelling voor leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

A. In volgorde van landelijke voorkeur:

1. Nijpels	33. Kamp (v)
2. Smit-Kroes (v)	34. Nijhuis
3. DeKorte	35. Lauxtermann
4. Bolkestein	36. Blaauw, J.D.
5. Hermans	37. Den Ouden-Dekkers (v)
6. Evenhuis	38. Luchtenveld
7. Voorhoeve	39. Keja
8. Koning	40. Joekes
9. Dees	41. Swart
10. Schoo (v)	42. Termeer-van Valburg (v)
11. Ginjaar-Maas (v)	43. Bruggeman
12. Van Eekelen	44. Pruijs
13. Ploeg	45. Ten Wolde
14. Terpstra (v)	46. Van der Kooij
15. Weisglas	47. Remkes
16. Linschoten	48. Lucassen-Stauttner (v)
17. Franssen	49. Bakhoven
18. Braams	50. Muntinga
19. Blauw, P.M.	51. Metz
20. Korthals	52. Ferrier (v)
21. Van Rey	53. Grootenboer
22. Te Veldhuis	54. Ten Veen
23. Scherpenhuizen	55. Van Beek
24. Wiebenga	56. De Bakker
25. De Grave	57. Van der Stoel
26. De Beer	58. Cevaal
27. Rempt-Halmmans de Jongh (v)	59. Dedden
28. Van Erp	60. Korsten
29. Jorristma-Lebbink (v)	
30. Van Heemskerck Pillis-Duvekot (v)	
31. Van Hoof	
32. Dijkstal	

B. In volgorde van de in de onderscheiden kieskringen en combinaties van kieskringen in te dienen kandidatenlijsten overeenkomstig het technisch advies. Achter de naam van de kandidaat is het rangorde getal tussen haakjes vermeld.

Op de plaatsen 1 t/m 3 de navolgende 3 voorlopige kandidaten in een vaste volgorde in alle 19 rijkskieskringen. (kopgroep)

1. Nijpels	(1)
2. Smit-Kroes (v)	(2)
3. De Korte	(3)

Op de plaatsen 4 t/m 7 in vijf combinaties van kieskringen in de door kamercentrales te bepalen volgorde voor de rijkskieskring in een combinatie:

	A		B		C
4. Bolkestein	(4)	Hermans	(5)	Voorhoeve	(7)
5. Dees	(9)	Ploeg	(13)	Koning	(8)
6. Van Rey	(21)	Terpstra (v)	(14)	Ginjaar-Maas (v)	(11)
7. Te Veldhuis	(22)	Braams	(18)	Weisglas	(15)

	D		E
4. Schoo (v)	(10)	Evenhuis	(6)
5. Franssen	(17)	Van Eekelen	(12)
6. Blauw, P.M.	(19)	Linschoten	(16)
7. Korthals	(20)	Scherpenhuizen	(23)

Op de plaatsen 8 t/m 24 de navolgende 17 voorlopige kandidaten in een vaste volgorde in alle 19 kieskringen.

8. Wiebenga	(24)
9. De Grave	(25)
10. De Beer	(26)
11. Rempt-Halmmans de Jongh (v)	(27)
12. Van Erp	(28)
13. Jorristma-Lebbink	(29)
14. Van Heemskerck Pullis-Duvekot (v)	(30)
15. Van Hoof	(31)
16. Dijkstal	(32)
17. Kamp (v)	(33)
18. Nijhuis	(34)
19. Lauxtermann	(35)
20. Blaauw, J.D.	(36)
21. Den Ouden-Dekkers (v)	(37)
22. Luchtenveld	(38)
23. Keja	(39)
24. Joekes	(40)

Op de plaatsen 25 t/m 28 in vijf combinaties van kieskringen de navolgende kandidaten op vaste plaatsen.

(N.B. De vijf kandidaten voor een plaats van de zelfde rangorde op de vijf combinaties van negentien rijkskieskringen zijn onderling (dus horizontale uitwisseling) uitwisselbaar. Wisseling van kandidaten in een combinatie - dus verticale uitwisseling - is echter niet mogelijk!)

	A		B		C
25. Bruggeman	(43)	Termeer-v.V. (v)	(42)	Pruijs	(44)
26. Muntinga	(50)	Lucassen-S. (v)	(48)	Bakhoven	(49)
27. Van Beek	(55)	Ferrier (v)	(52)	Ten Veen	(54)
28. Van der Stoel	(57)	Korsten	(60)	Cevaal	(58)

	D		E
25. Ten Wolde	(45)	Swart	(41)
26. Van der Kooij	(46)	Remkes	(47)
27. Metz	(51)	Grootenboer	(53)
28. Bakker	(56)	Dedden	(59)

Op plaats 29 in elke kieskring een kandidaat naar eigen voorkeur van de centrale vergadering van de kamercentrale. Deze kandidaat dient bij de algemeen secretaris bekend te zijn op de avond van 1 februari 1986. Van de kandidaat moet naam, voorletters, geboortedatum en adres worden opgegeven.

Op de plaats 30 in elke rijkskieskring de zelfde kandidaat (als lijstduwer): J. Kamminga te Groningen.
(Dit is een nader technisch advies; wijkt af van het door de algemene vergadering vastgestelde technisch advies.)

C. Het aangaan van een lijstcombinatie. Ingevolge art. 16.1 onder 4c van het reglement op de kandidaatstelling voor leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

De verkiezingsraad adviseert de algemene vergadering om geen gebruik te maken van de mogelijkheid om een lijstcombinatie als bedoeld in de Kieswet (artikel H 11.2) met andere politieke partijen of groeperingen aan te gaan.

Toelichting:

De VVD heeft sedert haar oprichting immer op eigen kracht aan de verkiezingen deelgenomen. Er is geen reden om thans van die lijn af te wijken.

Combinaties Rijkskieskringen

Combinatie A:

I 's-Hertogenbosch
II Tilburg
XII Middelburg
XVIII Maastricht

Combinatie B:

III Arnhem
IV Nijmegen
XIII Utrecht

Combinatie C:

VII Leiden
VIII Dordrecht
V Rotterdam

Combinatie D:

IX Amsterdam
X Den Helder
XI Haarlem

Combinatie E:

XIV Leeuwarden XVI Groningen
XV Zwolle XVII Assen
XIX Lelystad VI Den Haag

Voor een aantal plaatsen worden de combinaties A t/m E samengevoegd.

Arbeidsvoorwaarden gepremieerde en gesubsidieerde sector

De WAGGS is minder slecht dan de TWACS. Daarmee is ze nog geen goed en duurzaam instrument ter beheersing van de kosten van de gesubsidieerde en gepremieerde sector. Daarom heeft de VVD in het hieraan voorafgaande debat gepleit voor budgettering van de totale arbeidskosten als ruimteconstructie. Per deelsector zou daartoe een budgetteringsovereenkomst afgesloten moeten worden met de vakminister wie het aangaat. Dat zal prikkelen tot meer efficiencyverbetering. De daarmee „te verdienen” extra ruimte zal gebruikt kunnen worden om de arbeidsvoorwaarden van concurrerende delen van de marktsector beter te kunnen volgen. Taakstellende budgettering zal substitutie tussen kostensoorten bevorderen. Ook in geval van een budgetteringsovereenkomst zal overigens een „noodrem” moeten worden ingebouwd om overschrijding van de budgettaire grenzen en afwenteling naar de collectieve middelen te voorkomen en om mogelijke aantasting van het voorzieningenniveau „ex post” op te kunnen vangen. De Minister en de CDA-fractie zagen dit VVD-alternatief alleen op de langere duur zitten. Op de korte termijn zou het niet doenlijk zijn om operationele budgetteringssystemen in gang te zetten. De WAGGS zou in alle gevallen nodig zijn om de g+g-sector de tijd te geven zich daarop te oriënteren. De VVD-fractie heeft zich daar niet bij neer willen leggen. Zeker niet met betrekking tot de bedrijfsmatige sectoren als NS, TNO, Omroep, Bedrijfsvere-

nigingen en Ziekenfondsen. Daarom zijn amendementen terzake ingediend. Als een drukmiddel. En ziet wat er daarna gebeurd. De Ministers van V en W, en SoZa zijn spoorlags gaan onderhandelen met de grootste bedrijfsmatige sector: de NS. In één week heeft dat tot een budgetteringsovereenkomst geleid. De ruimte voor de totale loonkosten van de NS wordt daarbij gebudgetteerd. Uitwisseling met andere kostensoorten lijkt nu haalbaar. Een uitstekend resultaat, dat in zeer korte tijd werd bereikt! En daarmee is de weg geopend voor vergelijkbare budgetteringsovereenkomsten, met andere sectoren. Een „noodrem” blijft nodig. Die wordt geleverd via een nieuw artikel 9b van de WAGGS. De vakminister wie het aangaat aan „de noodrem” wil trekken roept hij de hulp van de Minister van Sociale Zaken en Wetenschappen in, omdat deze over dat instrument beschikt. Daartoe strekt ons amendement op stuk nr. 38.

Wij hebben goede hoop dat de bedrijfsmatige sectoren (net als de NS) vóór 1 januari tot vergelijkbare overeenkomsten komen. We roepen de CAO-partners in die sectoren daartoe op. Dan blijven ruim 60.000 werknemers reeds op 1 januari aanstaande, wanneer de WAGGS van kracht moet worden, buiten die regeling. Het behoeft nauwelijks betoog dat de VVD-fractie opgetogen is over dit snelle resultaat. Het doet bij ons de hoop leven dat de WAGGS vrij snel voor de andere sectoren overbodig zal worden.

Vanaf het moment dat de VVD de Minister onder druk heeft gezet heeft hij in sneltreinvaart de wissel omgezet en het goede spoor gekozen. Dat wil zeggen: hij is gaan onderhandelen met de directie van de NS. De CDA-fractie heeft zich inmiddels ook op dat spoor laten zetten. Is daarbij zo enthousiast geworden, dat men in het debat zegt: „zo hadden we het eigenlijk steeds gewild en bedoeld”. Opnieuw blijkt dat het CDA de VVD nodig heeft om op het juiste spoor te komen.

(Voor nadere informatie: dr. R. W. de Korte, tel. 070-614911, tst. 3127.)

Rapport Teldersstichting Met markt en macht

Binnenkort verschijnt geschrift no. 57 van de Prof. Mr. B.M. Teldersstichting: „Met markt en macht”

Het gaat hier om een bundel met pré-adviezen, (co-)referaten en verslagen van discussies, gehouden op een symposium van de Teldersstichting. Dit symposium (t.g.v. het 30-jarig bestaan van de Teldersstichting) was gewijd aan: Liberalisme, Socialisme en Economische Politiek. Vooraanstaande liberale en socialistische economen gaven hun visie op de diverse terreinen van economische politiek.

Dit geschrift wordt u gratis toegezonden, indien u onderstaande bon vóór 4 januari ingevuld retourneert aan

postbus 19027, 2500 CA 's-Gravenhage

(s.v.p. in blokletters invullen)

Naam :
Adres :
Woonplaats :
Postcode :

wil rapport nr. 57 ontvangen.